Петър Дънов
Учителя

Божественият глас

Общ окултен клас
година десета

Петър Дънов
Учителя

Божият глас

Издателство
„БЯЛО БРАТСТВО“

Петър Дънов
Учителя

Божият глас

Общ окултен клас
година десета

Словото в Школата
на Петър Дънов Учителя
е записано и съхранено
за съвременния читател
от стенографите:

Паша Теодорова
Елена Андреева
Савка Керемидчиева

Настоящото издание включва лекции, публикувани в сборниците:

БОЖИЯТ ГЛАС,
ООК, година десета, т.1
София, 1930

ПРОСВЕТЕНО СЪЗНАНИЕ

ООК, година десета, т.2
София, 1930

РЕАЛНОСТИ И СЕНКИ

ООК, година десета, т.3
София, 1931

© Издателство „Бяло Братство“, 2013
ISBN 978-954-744-193-4

Съдържание

1. Божият глас, 27.08.1930 7
2. Две категории хора, 3.09.1930 27
3. Отличителна черта, 10.09.1930 44
4. Общи и специфични идеи, 17.09.1930 63
5. Съзнание, точка и права линия, 24.07.1930 73
6. Права мисъл, 1.10.1930 85
7. Вътрешни прояви, 8.10.1930 99
8. Определено време и място, 15.10.1930 114
9. Един и същ, 22.10.1930 127
10. Правилно разрешаване, 29.10.1930 140
11. Четирите полета, 5.11.1930 155
12. Правилно отношение към числата, 12.11.1930 167
13. Основа на живота, 19.11.1930 183
14. Точка на равновесие, 26.11.1930 198
15. Просветено съзнание, 3.12.1930 214
16. Разумни отношения, 10.12.1930 233
17. Умствени прояви, 17.12.1930 246
18. Единица време, 24.12.1930 261
19. Условия и възможности, 31.12.1930 275
20. Новата епоха, 7.01.1931 302
21. Гредите на живота, 14.01.1931 324
22. Дишането на човека и на животните, 21.01.1931 338
23. Прояви на човешкото съзнание, 28.01.1931 355
24. Светлият образ, 4.02.1931 367
25. Израз на Божествените идеи, 11.02.1931 382
26. Зенитът на живота, 18.02.1931 395
27. Причини за несполуки, 25.02.1931 408
28. Послушание, 4.03.1931 419
29. Реалности и сенки, 11.03.1931 430
30. Закон на числата, 18.03.1931 440

31. Основна мисъл, 25.03.1931 448
32. Смяна на силите, 1.04.1931 457
33. Събиране и изваждане, 8.04.1931 467
34. Специфична работа, 15.04.1931 474
35. Възстановяване, 22.04.1931 486
36. Хикс, игрек и зет, 29.04.1931 495
37. Правата посока, 6.05.1931 508
38. Свещеният трепет, 13.05.1931 513
39. Музикални прояви, 20.05.1931 522
40. Разбрани неща, 27.05.1931 532
41. Съществено и несъществено, 3.06.1931 543
42. Свобода на съзнанието, 10.06.1931 552
43. Музикален живот, 17.06.1931 562
44. Осмисляне на живота, 24.06.1931 571

Приложение

Обяснителни бележки 580
Речник на чужди и остарели думи 590
Теми 592
Правила, методи, упражнения, опити и задачи 594

БОЖИЯТ ГЛАС

Размишление

Съществува една вътрешна философия за живота, която определя пътя на човека. За да придобие тази философия, човек трябва да прави съзнателни усилия, да работи върху себе си. Ако ви запитат защо сте дошли на Земята, какво е вашето предназначение, ще кажете, че Господ знае това. Той ви е създал, Той знае какво е предназначението ви. Това е общо твърдение, така говори човек, когато не мисли. Обаче човек трябва да знае защо е дошъл на Земята, каква е неговата специална работа. Ако се зададе този въпрос на вола, на птицата, на рибата, всяко от тия същества ще отговори според степента на своето развитие. Волът ще каже, че неговата специална работа е да се движи от едно място на друго и ако някой го нападне, да се брани с рогата си; птицата ще каже, че нейната работа е да хвърка, рибата – да плува. Какво ще отговори човекът на този въпрос? Ако е мислил по този въпрос, той може да си даде един задоволителен отговор. Всеки, който си е отговорил на въпроса защо е дошъл на Земята, може да се нарече щастлив човек – той е придобил вътрешен мир и спокойствие.

Следователно който разбира смисъла на живота, той е дошъл до едно просветление в схващанията си, вследствие на което се развива правилно. Той върви със сигурност, с отворени очи в пътя си, на каквито мъчнотии и противоречия да се натъкне, той лесно ги разрешава. Този човек се интересува от всичко в живота. И болният отваря очите си, но само пред лекарствата и яденето, на които разчита да възстановят силите му. Щом вземе лекарството и храната, той пак затваря очите си и започва да пъшка. Защо пъшка човекът? Защото минава през труден път. Значи болният пъшка, защото пътят, през който минава, е опасен. Като погледне какво му предстои да мине,

той затваря очите си, за да не вижда. Страхлив е болният: като е здрав, човек върви с отворени очи. Защо? Пътят, през който минава, е красив и лек. Докато не срещне мъчнотии, той не се страхува. Срещне ли някаква мъчнотия, човек затваря очите си и започва да пъшка. Разумният човек, който разбира смисъла на живота, и при мъчнотиите ходи с отворени очи и без страх.

Човек е дошъл на Земята да учи. Като ученик на живота той трябва да се стреми към положителни знания, които могат да внесат в него дълбок вътрешен мир. Ето защо ние казваме, че задачата на човека е да познае първо себе си, а после окръжаващите; да почне да работи първо със себе си, а после с ближния си. Да се нагърби с изправянето на света, това не е по неговите сили и възможности. Може ли човек да се грижи за прехраната на всички хора? Може ли той да си отговори на въпроса какво става с умрелите и къде отиват те? Може ли той да държи сметка за живота на всички, които се раждат? Защо се ражда и защо умира човек? Каквото животът носи на човека, същото носи и смъртта. И животът, и смъртта едновременно носят известни блага и нещастия за човека. За някого смъртта е щастие, а за някого – нещастие; за едного животът е щастие, за другиго – нещастие. Щастието и нещастието са относителни неща. От човека зависи да направи живота си щастлив или нещастен. Ако живее съзнателно и изпълнява Божиите закони, човек продължава живота си; не спазва ли Божиите закони, човек съкращава живота си и става нещастен.

Като живее, човек трябва да гледа на живота като на велико благо. За да използва разумно това благо, той трябва да изпълнява Волята Божия. Що се отнася до религиозните хора, те казват, че изпълняват Волята Божия. Какво се разбира под думите *изпълнение на Волята Божия*? Само онзи изпълнява Волята Божия, който е здрав, силен, разумен – той е свързан с Бога и молитвата му всякога се приема. Какво ще кажете за онзи, който се хвали със своя приятел милиардер, а няма пет пари в джоба си? Невъзможно е да ходите бос, гладен и окъсан и да има-

те богат приятел; невъзможно е да изпълнявате Волята Божия, а същевременно да боледувате и да живеете в сиромашия. Въпреки това, дали човек изпълнява Волята Божия, Бог не го е лишил от блага. Той е дал изобилно вода, въздух, светлина, храна на хората, но мнозина боледуват и страдат от глад и лишения. Кой е виновен за това? Ако стомната на човека е пукната и каквото се налее в нея, всичко изтича навън, кой е виновен за това? Стомната. Кой е пукнал стомната? Или грънчарят, или онзи, който я е употребявал. Нито едното положение спасява човека, нито другото: важно е, че стомната му е пукната и трябва да се смени. Той има право да смени счупената стомна със здрава.

И тъй, когато чуете някой да се оплаква, че работите му не вървят добре, ще знаете, че стомната му е пукната – каквото и да налива в нея, всичко изтича навън. В края на краищата човек постоянно губи: понякога загубите са големи, а понякога – малки. Ако наливате вода в пукната стомна и тя изтича навън, загубата не е много голяма, защото в Природата има изобилно вода: от една страна можеш да наливаш, а от друга да изтича. Обаче дойдете ли до розовото масло например, най-малката загуба от него се отразява зле не само върху отделния човек, но и върху целия му дом. Тялото на човека не е нищо друго освен гърне, което му е дадено за работа. Това гърне трябва да бъде здраво, за да задържа скъпоценното масло за дълго време. Скъпоценното масло, което се налива в човешкото гърне, представлява самият живот. Пукне ли се гърнето, маслото изтича навън и човек започва да остарява. Започне ли животът да изтича, човек става неразположен и се оплаква, че краката му не го държат вече, свят му се вие, гърдите го болят, не може да мисли трезво, очите му се премрежват и т.н. Това показва преждевременно остаряване, от което се вижда, че човек е изгубил правилното си отношение към Разумната Природа. Какво трябва да прави при това положение? Той трябва да възстанови правилното си отношение към Разумната Природа и да започне да се обновява.

Всеки човек, праведен или грешен, може да прекъсне отношението си с Разумната Природа, може и да го възстанови. С една крива постъпка праведният може да прекъсне връзката си с духовния свят, с една добра постъпка грешникът може да възстанови връзката си с духовния свят. Много естествено: ако грешникът диша чист въздух, непременно ще бъде здрав; ако праведният диша нечист въздух, ще се разболее. Обаче и едното, и другото може да бъде временно, а може да бъде и постоянно. Невъзможно е праведният, който живее добре, да остане в нечиста атмосфера; невъзможно е грешникът да греши и да се ползва всякога от чист въздух. Ако праведният се тревожи, ще изгуби здравето си; ако грешникът не се тревожи и пази своя вътрешен мир, всякога ще бъде здрав. Бог е дал ум на човека да мисли, а не да се тревожи. „Ама защо светът е създаден така?“ Това не е ваша работа. „Кое верую е най-право?“ Това са въпроси, които не се разрешават само с теория – те се нуждаят от практическо приложение.

За да си отговори на въпроса кое верую е най-право, човек трябва да следи за резултатите на дадено верую, приложено в живота. Казано е в Писанието: „От плодовете им ще ги познаете“. Същото може да се каже и за всяко верую. Ако си здрав, учен, силен, твоето верую е право; ако си болен, невежа и слаб, твоето верую не е право. Ама могъл си да обясниш причината на твоята слабост и невежество – това нищо няма да те ползва. Каквито обяснения и извинения да давате, слабостта и невежеството не изчезват. Между Бога и човешката душа съществува връзка, която човек всеки момент трябва да съзнава и да се пази да не я прекъсва. Няма ли тази връзка, човек не може да си състави никакво понятие нито за Бога, нито за себе си. Той вижда хората, вижда и себе си, но няма представа какво нещо е човекът. Той знае, че човек има очи, с които вижда, уши, с които чува, нос, с който мирише, уста, с която говори, но това не е достатъчно – човек трябва да знае предназначението на всеки уд в своя организъм. Ще кажеш, че имаш ръце и крака, но ти трябва да знаеш външната и вътрешната служба на ръцете и на краката си.

Предназначението на ръцете не седи само в работата, която те вършат, предназначението на краката не е само в ходенето: всички удове на човешкото тяло имат външна и вътрешна служба.

Христос намаза с кал очите на слепия и той прогледа. Тогавашните учени се събраха около Христа и започнаха да Го разпитват как е станало, че слепият е прогледал. Те искали да знаят сляп ли се е родил и ако се е родил сляп, коя е причината за това: той ли е съгрешил нещо, или родителите му? Значи според тогавашната философия невъзможно е човек да се роди сляп, без да има някаква причина. Христос им отговори: „Нито е той съгрешил, нито родителите му, но за да се явят делата Божии чрез него“. Тогавашните хора не разбираха какво им говори Христос, но и сегашните не разбират. Някои хора разбират Христовото учение, но повечето не Го разбират. След като задаваха много въпроси на Христа, хората искаха да знаят защо отвори очите на слепия. Има смисъл да се задава въпросът защо някой е извадил очите на човека, но да питат Христа защо е отворил очите на слепия, този въпрос не е намясто.

Слепотата е ограничение, което трябва да се премахне. Христос срещнал един сляп и отворил очите му. Каква по-естествена постъпка може да съществува от тази? Много слепи имаше по това време в Израил, но Христос не отвори очите на всички, а само на едного. Защо? Той имаше някакво отношение към него. Наистина, след прогледването си слепият стана ученик на Христа. Христос дойде на Земята да помогне на ония, които бяха външно или вътрешно слепи, но същевременно бяха готови да изпълняват Волята Божия. Ония, които не са готови да изпълняват Волята Божия, ще слушат и ще гледат, но нищо няма да чуват и виждат. Значи не на всички е определено да се отворят очите и ушите им, да прогледнат и да възприемат Словото Божие.

Сега пренесете факта за отварянето на очите на слепия във вашия духовен живот и вижте не съществува ли такава слепота и във вас? Кога се отварят духовните очи

на човека? Когато дълбоко в душата си той пожелае да прогледа, за да служи на Бога и да изпълнява Неговата воля. И слепороденият, на когото Христос отвори очите, носеше в себе си желанието да изпълни Волята Божия. Заради това желание той очакваше да дойде някой да му помогне. Според индуската философия ще кажат, че този човек е ликвидирал с кармата си, затова е трябвало да прогледа; ние пък казваме, че кармата го е напуснала.

Какво значи кармата да напусне човека? Кога кармата напуща един човек? Когато види, че няма какво повече да вземе от него. Като го погледне, кармата казва: „От този човек нищо не може да излезе“. Не постъпва ли и вълкът по същия начин? Като срещне болна овца, вълкът я бутне по корема и я оставя настрана, той казва: „Аз не ям болни овце“. Обаче срещне ли здрава овца, той лесно се справя с нея. Болната овца е свободна, вълкът не я напада, но здравата е изложена на неговите зъби. Това е образно изяснение на кармата, което дава възможност тя да се разбере. Всяко основно разбиране на известен въпрос представлява кръг, около който се нареждат всички останали въпроси. И около човека се образуват концентрични кръгове, каквито съществуват и в Природата. В Природата къде срещате концентрични кръгове? Като наблюдавате напречния разрез на стъблото на някое дърво, виждате, че е съставено от няколко концентрични кръга. По тия кръгове се познава възрастта на растението. Защо се образуват кръгове, а не квадрати или други геометрически форми? Защото окръжността, като крива линия, среща по-малко съпротивление, отколкото правата. Значи при растенето си растенията търсят пътя на най-малкото съпротивление. Това е един от методите на Природата. За да не изразходва напразно енергиите си, Природата всякога търси пътя на най-малкото съпротивление.

И тъй, ако се движи по пътя на най-малкото съпротивление, човек спазва едно от правилата на морала в Природата. И съвременните хора говорят за морал, осъждат и одобряват постъпките на своите ближни, но ако разгледат своите постъпки, ще видят, че малко от тях отговарят на

правилата за морала. И в говора на човека има морал. Не се ли спазва този морал, говорът е груб, неизразителен, неприятен. Само онзи човек говори по правилата на морала, който има нужната мекота – за такъв човек се казва, че говори сладко. Няма ли мекота в характера си, каквото и да говори човек, все еднакво звучи. Дали ще кажете на някого, че го обичате или мразите, все еднакво звучи. Дали ще кажете, че желаете неговото добро, или го презирате – и едното, и другото ще звучат еднакво. Мекота е нужна на човека. Мекотата дава израз, интонация, а съдържанието на думите изпъква ясно. Такава била молитвата на пророк Илия[1], когато искал да докаже на езичниците, че съществува един Бог в света, Който слуша молитвите на хората и им отговоря. Всяка дума в неговата молитва съдържала мекота, сила, интонация. Като отговор на молитвата му огън слязъл от небето и запалил жертвата, която той поставил на своя жертвеник. Езичниците също се молили на своите богове, но ни глас, ни услишание. Те викали, биели се в гърдите, пробождали се със ножове, но боговете им оставали глухи на техните молитви. За молитвата на пророк Илия се казва, че е излизала от дълбочината на неговата душа. И затова казваме, че молитвата на човека трябва да бъде от душа.

Кога се моли човек от душа? Когато се намира на кладата, където ще го горят. В този момент той забравя всичко около себе си, нищо не вижда и не чува: съзнанието му е заето изключително с мисълта за Бога, между Бога и неговата душа не съществува никаква преграда – той има пряко отношение към съзнанието на Бога. Изправите ли се на молитва пред Бога, вие трябва да заемете положението на дете, което е готово да се изповяда, да признае всичките си грехове, без никакво оправдание пред себе си. Защо е грешил, това не е важно – от човека се иска да се изповяда. Що се отнася до прощението, до оправданието, това е работа на Бога – Той знае, че човек не може всякога да разбира нещата с такава яснота, че да не прави никакви грешки.

Като се натъкват на греховете си, някои се оправдават с това, че човек е слабо същество и не може да не греши. Това не спасява положението. Като греши, човек трябва да изправя погрешките си. Не изправя ли погрешките си, той дохожда до едно вътрешно състояние на греховност, при което изгубва достойнството и силата си – човек съзнава, че е изгубил онова, което му е давало сила и подем да расте и да се развива. При това положение, каквото и да мислят хората за него, важно е неговото вътрешно състояние. Изправя ли погрешките си, човек възстановява отношенията си към Бога и се чувства силен и смел: той гледа спокойно в очите на хората и не се смущава от тяхното мнение.

Съвременните хора се нуждаят от нови разбирания, които създават нови отношения, ново верую. Днес всички казват, че вярват в Бога. Каква вяра е тази, която не прави никакви жертви? Някой казва, че е готов да се хвърли от канара, само за да докаже, че вярата му в Бога е силна. Лесно се говори, но всичко, което се говори, не може да се изпълни. От човека се иска разумна, а не безразсъдна вяра. Когато Сатаната изкушаваше Христа, той Го накара да се хвърли от храма, за да види дали наистина ангели ще Го поемат, та да не счупи крака си в камък, според казаното в Писанието. Христос не се поддаде на изкушението и отговори: „Махни се оттук, не изкушавай Господа!“. Ако е въпрос да опитваме Господа, нека пръв се хвърли онзи, който изкушава другите. Разумен трябва да бъде човек. Да се хвърли човек от канара за Господа, това е вътрешен процес. При известен случай човек може да падне от канара и да остане неповреден. Това се постига чрез изменение тежестта на тялото. То се дължи на физически закони, които хората още не познават. Следователно всяка постъпка трябва да бъде разумна. Ако е за придобиване на някаква опитност, има смисъл човек да се хвърли от канара. Но ако при това хвърляне се убие, той изкушава Господа – такова хвърляне е неразумно, в него няма никакъв смисъл.

И тъй, истинската вяра и истинската обич подразбират работа. Вярваш ли в някого, ще работиш за него; обичаш

ли някого, ще работиш за него. Обичта е закон на работа. Понеже ни обича, Бог постоянно работи за нас – Той е създал света за нас, за да се учим и развиваме. По същия закон и ние трябва да работим за Него, да правим това, което Той желае – това значи да изпълняваме волята на Бога от любов към Него. Закон е: обичаш ли някого, ти трябва да постъпваш към него така, че да го задоволиш. Държиш ли неговия образ в ума и в сърцето си в чистота, той е доволен от тебе; не го ли обичаш, ти не си готов да направиш нищо за него. Хората се радват на живот, на здраве, на сили благодарение на Любовта и грижите на Бога и на напредналите същества към тях; престане ли Бог да мисли за тях, те ще се стопят, ще изчезнат от лицето на Земята. Любовта на майката и на бащата, на братята и на сестрите, на приятелите поддържа живота на човека: щом го обичат, те искат той да живее и с това поддържат неговия живот.

Значи Любовта поддържа живота: дето има Любов, там има и живот, дето Любовта отсъства, там никакъв живот не съществува. Докато близките ви желаят да живеете, вие ще живеете; щом те пожелаят да умрете, вие изгубвате живота си. Това е един от вътрешните закони на Битието. Като знаете това, дръжте връзката си с Бога. Прекъснете ли връзката си с Бога, и животът ви се прекъсва, а щом животът се прекъсва, нещастията идат едно след друго. Следователно ако страдате, не търсете причината за страданията вън от себе си: знайте, че вие сте нарушили своите свети отношения към Първата Причина. Какво трябва да правите тогава? Възстановете връзката си с Първата Причина. Щом възстановите тази връзка, животът ви отново ще потече правилно.

Като ученици вие сте изучавали математика, знаете закона за отношенията и виждате, че ако една от величините се измени, изменя се цялото отношение. Ако този закон е верен за физическия свят и трябва да се спазва, колко повече трябва да се спазва в психическия живот, където материята е по-фина и се нуждае от по-голямо организиране. Ако ви дадат една права и една крива линия,

вие трябва да знаете има ли отношение между тях и ако има, да знаете какво е отношението им. Правите и кривите линии имат приложение в живота. Ако срещнете някой маг, ще видите, че той носи своята магическа тояжка, т.е. правата линия. Ако срещнете военен, ще видите, че и той носи своята тояжка – сабята си, т.е. кривата линия. И дяволът носи своята тояжка – стрелата си – и когото срещне, стреля. Днес всички хора воюват с прави или с криви линии, които употребяват като оръжия. Дали за правото, или за кривото воюват, дали за доброто, или за злото, те непрестанно воюват. Всички хора боравят със своите огнестрелни оръжия. Няма човек в света, който да не разполага с огнестрелно оръжие. Човешкият език е също така оръжие, което може да се употреби и за зло, и за добро. Пожелае ли някой да те обиди, веднага пуска в ход своето огнестрелно оръжие – езика си, и те ранява. Какво печели човек, ако със своето огнестрелно оръжие в устата си, със своята магическа тояжка ранява ближния си?

Казано е в Писанието: „За всяка празна дума човек ще дава ответ пред Господа“. Кога ще бъде това? В деня съдни, т.е. в онзи ден, когато се разглежда съдбата на човечеството. Човек е отговорен за всяка своя дума, понеже живее в хармоничен свят, в свят на пълен ред и порядък. Когато се намерите пред Божия съд, вие ще отговаряте защо създадохте огнестрелните думи, с които нарушавате хармонията на Божествения свят. Сам по себе си Божественият свят е хармоничен, но със своето неразбиране и невежество човек внася в този свят дисхармония и мисли, че светът изобщо е дисхармоничен. Човешкият свят е дисхармоничен, но не и Божественият. Понеже тия светове са преплетени, изглежда, че дисхармонията е в целия свят. Не, дисхармонията е частична и принадлежи на човешкия свят. За да се премахне тази дисхармония, човек трябва да мине през страдания, през съдба, да види своите грешки. Писателят ще бъде съден за лошите книги, с които е внесъл съблазън и нечистота в живота; художникът ще бъде съден за ония свои картини, с които е внесъл нещо порочно в умовете и сърцата на хората. Някои художници рисуват любовта

в човешкия образ, в образа на Купидон – Бог на любовта, със стрела в ръка. Досега никой художник не е могъл да нарисува Любовта: в каквито образи да я представят, те са далече от идеята за Любовта. Каква любов е тази, която си служи със стрела? Това представлява любовта на човек, който всеки момент може да те мушне с ножа си – щом не му се харесва нещо, той веднага вади нож.

Като говоря за неиздържаната работа на поети, писатели, учени, философи, художници и музиканти, аз имам предвид бъдещата работа, която представлява плод на разумния вътрешен живот на човека. Всяка мисъл, всяко чувство, които излизат от дълбочината на човешката душа, се отразяват върху лицето му, върху цялото му тяло. Те дават линиите на неговия външен образ. От линиите, които човек сам си изработва, зависи неговото светло или тъмно бъдеще. С мисълта и чувствата си човек може да подобри състоянието на своите удове. Например ако човек постоянно се тревожи и държи в ума и в сърцето си еднообразни мисли и чувства, в скоро време зрението му ще отслабне. Хора, които са плакали много, които са прекарали големи тревоги и безпокойства, имат слаби очи. Детето на някоя майка умре и тя цял живот го оплаква. Какво постига тя със своя плач, може ли да си помогне? Плачът не разрешава въпросите. Някой е изгубил любовта си и започва да плаче. С плач Любовта не се придобива. Искаш ли да придобиеш отново любовта си, обърни се към Онзи, в Когото тя живее. Бог е Любов. Следователно търси Любов в Бога и ще я намериш.

Като ученици вие трябва да знаете, че отношенията на хората се определят от отношенията им към Първата Причина на нещата. Хората не могат да имат правилни отношения едни към други, докато нямат правилни отношения към Бога. Още със ставането си от сън човек трябва да се обърне към Великото съзнание в живота, да се свърже с Него и да възприеме поне една Негова мисъл или едно Негово чувство. Направи ли човек тази връзка, приеме ли нещо от Бога, работата му през деня ще върви добре и той ще бъде весел, готов за услуги към всички свои приятели

и познати. Няма по-велико нещо за човека от това, Бог да му проговори чрез Своите мисли и чувства, да му даде импулс за работа – това значи да осмисли човек живота си. За онзи, който е осмислил живота си, всички врати са отворени – дето похлопа, веднага вратата се отваря и му казват: „Добре дошъл!“.

Сегашните хора се нуждаят от нова философия и ново разбиране за живота, те се нуждаят от такова верую, което да ги свърже с Бога. Не могат ли да направят тази връзка, тяхното верую не е право – те се движат в крив път, в пътя на заблужденията. За да възстановите връзката си с Първата Причина, още със ставането си помислете за Онзи, Който ви е дал живот. Ще Го търсите, ще мислите за Него, докато приемете поне една от мислите Му. Как ще стане това? Ще прочетете нещо било от Библията, било от живота на светиите, на добрите и великите хора – след това можете да започнете работата си. Докато не дадете храна на ума и на сърцето си, никаква работа не предприемайте. Започнете ли една работа без Бога, никакъв успех не очаквайте. Това се отнася до ония, които искат да работят съзнателно върху себе си. Онези, които са заети, които са се предали на дома, на децата си, на своите лични интереси, те са свободни. Според мене всяка работа трябва да се предшества от мисъл и от чувство към Бога.

Сегашните хора не успяват в живота си, защото започват работите си без мисъл за Великото в света. Те се раждат, женят се и умират без Бога. Искате ли да родите нещо или да се жените, питайте Онзи, Който ви е създал: Той знае какво е нужно за всеки човек и му дава необходимото. Казвате, че момата трябва да търси богат, учен, здрав момък, а що се отнася до любовта, тя сама по себе си ще дойде. Аз пък съветвам момата да не се жени, докато не намери момък, когото да обича, и той да я обича. Как ще познаете кой ви обича? Онзи, който обича, в него има готовност да даде всичко, с което разполага. Следователно ако момата и момъкът са готови да пожертват всичко, каквото имат, един за друг, те се обичат. Опита ли се единият от тях да скрие нещо за себе си, те опорочават

любовта си. Любовта не търпи никаква измама, никаква лъжа, никакво съмнение и недоверие – тя е чиста, свята, непорочна.

Каквито са отношенията между хората, които се обичат, такива трябва да бъдат отношенията на човека към Бога. Като ни обича, Бог постоянно мисли за нас – как да ни помогне, да задоволи нуждите ни. Като знае това, човек трябва да бъде готов да пожертва всичко за Бога. Види ли готовността на човека да се жертва, Бог му проговаря: една дума ще му каже, но тази дума ще го издигне, ще осмисли неговия живот. Не може ли да направи тази жертва, човек е осъден на смърт – не физическа, но духовна. Духовната смърт подразбира изгубване на Любовта. Като изгуби любовта си, човек започва отново да я търси. Слушате някой да казва, че е изгубил първата си любов, но е намерил втора. Втората любов е начало на раздори и недоразумения; първата любов е чиста, безкористна – тя отваря пред човека свят на блаженство. Изгуби ли тази любов, човек изпада в заблуждения. Той мисли, че ще я намери, но остава излъган – той се намира в положението на кораб, люшкан от вълните на морето. Много време трябва да мине, докато човекът назрее и отново придобие Любовта. Придобие ли я, той не може вече да я изгуби. Сега не е въпрос да се обезсърчавате, но трябва да имате ясна представа за нещата. Защо ще се лъжете, че камъкът на пръстена ви е скъпоценен? Защо ще се лъжете, че любовта ви е истинска, чиста и свята? Като слушат да им се говори за великата Любов, мнозина казват, че тази Любов не ги интересува, че не искат да стават калугери. Тук не става въпрос за калугерство – ние не се интересуваме от калугерството, защото в него няма никаква наука, никакъв прогрес. Като контраст на тия хора се явяват други, които казват, че са готови да се предадат в Божиите ръце. И това не е право – това е изопачен език. Защо ще се предават в Божиите ръце, те не са разбойници! От човека се иска служене – да служи на Бога с всичката си душа, с всичкия си ум, с всичкото си сърце и с всичката си сила.

Следователно човек може да се предаде в ръцете на онзи ангел, който се занимава с вземане на душите. Мине ли през този процес, човек се е посветил. И момата се предава в ръцете на момъка. Кога? Когато момъкът е по-силен от нея. И Христос предаде Духа Си в ръцете на Бога, защото Бог е силен. Христос каза: „Господи, в Твоите ръце предавам Духа Си“. С други думи казано, Христос се обърна към Бога със следните думи: „Господи, понеже бях свързан кармически с греха на хората, Аз се наех да го нося. До едно място го носих на гърба Си, но разбрах, че няма защо да го нося докрай. Ето, сега предавам Духа Си, натоварен с греховете на човечеството“. След това тежко изпитание дойде възкресението на Христа. С възкресението на Христа настъпва нова епоха в света – ликвидиране на кармата. Христос не можа сам да разреши този въпрос, но го предостави на Бога. В Името Божие Христос искаше да застави евреите да вярват в Бога, но не можа. Той каза на Господа: „Това, което можах да направя, направих – останалото ще свършиш Ти“. Следователно работата на човека е да посажда семена в своята градина, а останалото е Божие дело. Вие трябва да знаете, че Бог възраства, въздига и пречиства нещата. Един ден, като свършите работата си на Земята, и вие ще кажете като Христа: „Господи, предавам Духа Си в Твоите ръце“.

За да предаде духа си в Божиите ръце, човек трябва да има устойчива вяра – като диаманта. Преди да дойде до тази вяра, той трябва да има доверие в своя ближен. Днес хората са изгубили доверие един към друг. Когото срещнеш, на лицето му виждаш линии на противоречие. Такъв външно се представя като човек с вяра, а вътрешно живее в противоречия, които разклащат вярата му основно. Това не е чист живот – чистотата подразбира еднакъв живот и външно, и вътрешно. Защо трябва да се съмнява човек, защо трябва да се колебае? Животът сам по себе си е чист и възвишен. Дръжте се за този живот, а не за човешкия. Човешкият живот е изменчив като самия човек, но Божественият е устойчив и хармоничен. Използвайте днешните условия, за да проникнете в този живот, за да

уредите своя. Ако днес не уредите живота си, никога няма да го уредите. „Ама ние ще се молим, за да придобием този живот.“ Молитвата подразбира работа: ако не работите, никаква молитва не може да ви спаси. Ако ученикът не учи, а само се моли, учителят му не може да го прекара в по-горен клас. Учителят има еднакви отношения към всички души, вследствие на което изисква от учениците си да учат и прилагат.

Като ученици вие трябва да работите съзнателно, всеки ден да придобивате по нещо ново. Знанието, което имате днес, не е достатъчно; постиженията, до които сте дошли, не са достатъчни. Кой от вас може, като стисне един камък, отгоре да излезе огън, а отдолу – вода? Какво означава тази мисъл? Камъкът представлява твърдата човешка мисъл, а огънят и водата – условия за живот. Следователно ако не можете да стиснете своята твърда мисъл в ръката си и от нея да излезе огън и вода – условия за живот, вие не сте постигнали нищо. При това положение вие не можете да се хвалите нито с вяра, нито със знание. Това не е за обезсърчение. Ако лекарят употребява 10–15 години в учене, за да стане добър лекар, да го признаят хората за способен, мислите ли, че окултният ученик трябва да работи по-малко? За да го признаят за окултен ученик, той трябва да работи върху ума, върху сърцето и върху волята си, да стане господар на условията. Намери ли се пред развълнувана тълпа, ученикът трябва да махне само с ръка и да я укроти. Стигне ли го буря в пътя му, само с едно махане на ръка бурята трябва да престане. Заболи ли го глава, с едно махане на ръка главоболието трябва да изчезне. Това значи окултен ученик: каквото каже, да стане. А тъй, сто молитви да направи, от които само една да се приеме, това показва, че Бог не го слуша още – той не е станал светия, не е готов да помага на хората. Светията работи за цялото човечество и трудът му се благославя.

Съвременните хора се нуждаят от чистене. Те трябва да пречистят мислите, чувствата, желанията си, да ги освободят от всички наслоявания на миналото. Те трябва да пречистят съзнанието си – то да светне. Това зна-

чи чист живот. Щом съзнанието на човека се пречисти, и животът му става чист. Не се спирайте върху външните прояви на хората – да мислите, че са нечисти. Чистотата и нечистотата са вътрешни процеси. Не гледате ли така на нещата, вие ще изпаднете във фалшиво благочестие, ще се спирате върху външното благочестие. Човек трябва да бъде благочестив и външно, и вътрешно. Не обръщайте внимание само на външното, но гледайте дали една работа се върши за Бога. Всяка работа, която човек върши за Бога, е чиста и свята. Че някой бил поет, учен, проповедник – това нищо не значи. Ако поетът не възпява великото в света и не живее за него, никакъв поет не е. Поет, учен, проповедник е онзи, който възпява великото, проповядва го и живее за него. В този смисъл всеки човек може да бъде поет. Ако с езика си като с перо не можеш да пишеш по всички правила на поезията, никакъв поет не си. Ако със сърцето си като с перо не можеш да пишеш по всички правила на поезията, никакъв поет не си. Ако с ума си като с перо не можеш да пишеш по всички правила на поезията, никакъв поет не си. Истинският поет пише с езика, със сърцето и с ума си – той излива, щедро дава от изобилието на своето сърце и на своя ум. Поетът описва преживяванията на сърцето, на ума, на душата, затова хората обичат неговата поезия.

Желая ви да срещнете Христа и Той да отвори очите ви. Като прогледате, Той ще ви пита: „Познаваш ли Ме кой съм?“. Ако Го познаваш, ти си готов вече за работа и за приложение. Значи в пробуждането на съзнанието има два важни момента: отваряне на очите – проглеждане, и възприемане и прилагане на великите закони на живота. Някои са дошли до първата фаза – отваряне очите на съзнанието, а други – до закона на служенето. Служенето подразбира акт, който произлиза от Любов. Който прилага закона на Любовта, той е силен човек. За такива хора е казано в Писанието, че праведните ще управляват света. Религиозните казват, че Бог ще оправи света. Бог създаде света и ако има някаква дисхармония, тя се дължи на изопачения човешки живот. Човекът развали света, човекът ще го оправи.

И днес още Бог работи, създава нови светове, но за тях се изискват разумни хора – да не развалят новото, което се създава. Като казвам, че човек е развалил света, имам предвид човешкия свят: никой не може да развали това, което Бог е създал – това е невъзможно. Обаче с мисълта си човек може да развали света на своя ближен: той ще му каже, че е невежа, че нищо не разбира, че е на крив път. Всеки човек може да се поддаде на отрицателното влияние на ближния си и да се изопачи. Каже ли ви някой, че сте безверник, не се смущавайте, но запитайте го какво е постигнал той със своята вяра. Ако твоето безверие ти донася храна, дрехи, квартира, ти си на прав път. А ако при своята вяра ходиш гладен, бос и окъсан, вярата ти не е истинска. Истинската вяра храни човека, прави го силен, здрав и богат. Истинският Бог изважда човека от заблужденията му и го поставя в правия път; истинският Бог изважда човека от греховете и престъпленията и го поставя при условия, които да го повдигат. Всеки друг, който понижава човека, който го сваля от положението, в което се намира, не е никакъв Бог. Истинският Бог внася в човека условия за душевно, умствено и сърдечно здраве, Той очиства човека от всички отрови, които отнемат душевното му разположение и го правят недоволен.

Желая ви, като ставате сутрин от сън, да чуете Божия глас, както Адам го чуваше в Рая. Бог казваше на Адам: „Адаме, Адаме, къде си?“ „Тук съм, Господи, но не мога да се покажа“. Защо не можа Адам да се яви пред лицето на Господа? Защото беше гол. И на вас казвам: чуете ли тихия глас на Бога, веднага се обадете, кажете: „Тук съм, Господи!“. Бъдете смели да се явите пред Лицето Му. Няма по-велико нещо за човешката душа от момента, в който той чува тихия и кротък глас на Бога. Чуе ли този глас, в душата му се явява светлина и той е готов вече за работа, за служене на Бога. Вън от този глас човек лесно може да изпадне в тъмнина. Стремете се към чист живот, за да се свържете с Бога, да чувате Неговия глас. Станете добра почва, за да възприемате Словото Му. Ако сте камък, Словото ще мине и замине край вас, без да ви засег-

не: добрата почва лесно се пои, а камъкът отбива водата от себе си. Да бъдеш камък и да не приемаш водата в себе си – това представлява живот, пълен с противоречия. За да се освободи от противоречията, човек трябва да бъде добър плувец: влезе ли в бурното море на живота, той трябва да държи главата си над водата, за да не се удави.

Съвременните хора се плашат от живота и се питат какво ще стане с тях. Да задава ученикът такъв въпрос, това значи да се страхува. Какво ще стане с ученика, когато учителят му замине за другия свят? Този страх не е намясто. Съзнателният учител е подобен на опитния капитан на парахода – той никога няма да спре парахода всред морето. Щом е тръгнал на път, той благополучно ще изведе пътниците на определеното пристанище. Ако учителят замине, учениците му ще се намерят в същото положение, в каквото са били при него. Добрият и съзнателен учител внася светлина в умовете на учениците си, благодарение на което и без неговото външно отношение към тях те продължават да се учат. Ако това можем да кажем за обикновения учител, колко повече то може да се каже за Великия Учител, който представлява външното отношение на Бога към хората. Учителят предава част от своята светлина на окръжаващите, както свещта дава част от светлината си на всеки, който иска да се ползва от нея. Учителят е проява на Божествената светлина: колкото повече приема човек от тази светлина, толкова повече е свързан с Учителя си – не по форма, но по съдържание и смисъл. Словото излиза от Учителя, но принадлежи на Бога.

Христос казва: „Вярвайте в Бога и в Мене вярвайте!“. Значи вярвате ли в Бога или в Христа, това е достатъчно. Вярвате ли в Иван, в Драган, в светиите, в добрите хора, вярата ви е ограничена. Вярвайте в Едного, за да Го виждате във всички! Този, Единият, в Когото трябва да вярвате, е Бог. Щом вярвате в Бога, вие ще вярвате във всички хора, и то дотолкова, доколкото Той се е проявил в тях.

Когато слушат да се говори за някого, хората се запитват: „Кой е той, откъде иде и кой го е изпратил?“. Някой

ме пита: „Ти кой си?“. Отговарям: „Ако си болен, аз ще ти кажа кой съм; ако си ученик, аз ще ти кажа кой съм“. Следователно ако съм лекар и мога да те излекувам, знанието ми е опитано; ако си ученик и мога да те уча, работата ми е намясто. „За кого е създадено Слънцето?“ Слънцето е създадено за онзи, който може да се ползва от неговата светлина и топлина. Това слънце е направено от Бога. Ако не можете да се ползвате от неговата светлина и топлина, Слънцето не е направено за вас.

Помнете: един Учител съществува в света. Искате ли да се ползвате от благословението Му, пазете Името Му свещено в ума, в сърцето, в душата си. Това трябва да бъде идеалът на човешката душа. Един Бог съществува в света, в Когото никога не трябва да се съмнявате. Не се съмнявайте в Любовта Му към вас. Хората се съмняват в Любовта, защото искат от нея повече, отколкото в дадения случай тя може да им даде. Божията Любов е единствената мярка, с която мерим нещата и различаваме доброто от злото. Приложите ли тази любов в живота си, каквото пожелаете, ще се сбъдне. Като знаете това, бъдете внимателни в желанията си, защото всяко желание, добро или лошо, се сбъдва. Сега като знаете кое е съществено в живота, гледайте да запазите връзката си с Бога. Ако сте я прекъснали, възстановете я. Този е пътят, по който иде новото в света. Старото вече си отива и се замества с ново... Турците казват: „Като мине порят, калта остава“. Първоначално калта е влажна, но постепенно изсъхва. За вас е важно какво можете да направите от изсъхналата кал. Като се казва, че старият живот ще изтече, мнозина се страхуват да не стане нещо страшно с тях. Няма защо да се страхуват: старото знание ще отстъпи мястото си на новото, старият живот ще се смени с нов. Какво страшно има в това?!

Христос казва: „Който иска да бъде Мой ученик, да дигне кръста си и да Ме последва. Който иска да бъде Мой ученик, нека се отрече от майка си, от баща си, даже и от себе си“. Да се самоотрече човек, това значи да освободи душата си от всички противоречия и препятствия, които

може да срещне на пътя си. Значи самоотричането подразбира вътрешна свобода на душата. Някой казва, че се е самоотрекъл, а същевременно умира. Който се е отрекъл от стария живот, той не умира, а заминава. Като дойде часът на заминаването му, той поканва приятелите си на угощение, разговаря се с тях, взема писмата до близките им в онзи свят и след като се прости с всички, тръгва за планината, далече от света, в който е живял.

И тъй, от всички се иска съзнателна връзка с Бога, за да влязат в новия живот, да чуят тихия глас на Бога, Който им казва: „Адаме, излез вън! Напусни стария живот и влез в новия, дето царува Любов, светлина и знание, свобода и простор“.

Тайна молитва

1. лекция, 27 август 1930 г., София, Изгрев

ДВЕ КАТЕГОРИИ ХОРА

Първо послание към Тимотея, 6. глава

Размишление

Съществуват две категории хора: едните мислят, че всичко знаят, а другите – че нищо не знаят. Онези, които мислят, че всичко знаят, работят с числото 10; онези, които мислят, че нищо не знаят, работят с неизвестното число хикс. Какво ще кажете за тези две категории хора, ако тия, които мислят, че нищо не знаят, нареждат работите си добре, живеят разумно, хранят се правилно и никога не страдат от стомашно разстройство. На другите, които мислят, че всичко знаят, работите им всякога са объркани, не живеят разумно и постоянно се оплакват от разстройство на стомаха. Ако заговорите с тях, ще видите, че много неща знаят. Те ще ви кажат каква е последната дума на науката за храненето, а не могат да приложат това знание към себе си. Как ще си обясните това противоречие? Значи знанието може да се приложи само при известни случаи. Тия хора са разменили положението си. Ония, които работят с хикса и казват, че нищо не знаят, имат предвид частите. Те разискват върху въпроса защо Бог е създал света, какво представлява Вселената и т.н. Който е създал света, Той знае защо го е създал, но хората не знаят, те си правят различни предположения. Защо се е родил човек? Да живее. Как трябва да живее и каква служба да изпълнява?

Мястото, на което е поставен човек, определя неговата служба и начина, по който трябва да живее. Перото, което е поставено на писалката, има задача да пише: всеки, който държи писалка, трябва да пише. Всички останали работи в дадения случай са второстепенни. Че трябва да ядеш, да се обличаш, да обичаш – това е второстепенна работа. Докато писалката е в ръката ти, ще пишеш. В даде-

ния момент работата ти е ограничена и с тази ограничена работа ти не можеш да разрешиш всички спорни въпроси. С писалката ти можеш да напишеш една забавна работа, да решиш една задача, да напишеш една философска книга, но все пак работата ти е ограничена.

Като живее на Земята, човек се натъква на два закона: закон на Цялото и закон на частите. Дойдете ли до първия закон, вашата основна задача е да определите отношенията си към Цялото, без да се мъчите да проникнете в неговата същина. Вашата задача е да имате правилни отношения към Цялото, да се съзнавате като негови удове. Докато ръката съзнава, че е част от тялото, и не пожелава да се откъсне от него, целият организъм е в хармония. В който момент ръката се откъсне от тялото и тръгне по свой път, хармонията на целия организъм се нарушава. Ако един нерв само в тялото се засегне от нещо и престане да функционира правилно, целият организъм заболява. Болестите и болезнените състояния показват, че е станало някакво разместване в организма.

Всяко разместване на нещата носи лоши последствия. Представете си, че имате много злато. Трябва ли да носите това злато постоянно със себе си? Ако го носите всякога със себе си, ще ви нападнат разбойници, ще ви оберат, а можете да платите и с живота си. Какво показва това? Разместили сте нещата. Мястото на златото е в касата. Ако нямате съответна каса у дома си, занесете златото в някоя банка, както правят днес всички търговци и богати хора. Вие можете да носите със себе си само онова злато, което е в кръвта ви, но не и външното злато, което съблазнява хората. Стремете се към придобиване на вътрешно злато, което прави човека здрав и продължава живота му. Една от задачите на съвременния човек е да продължи живота си. След грехопадението човек е съкратил своя живот. Той трябва да работи върху себе си, да продължи живота си, да се върне в първото си положение. Кое се продължава? В обикновения живот се продължава правата линия, тя има само едно измерение – дължина. Животът на правата линия е прост, елементарен, но въпреки това тя е мярка, взета от Божествения свят.

Следователно иска ли да продължи живота си, човек трябва да води прост, чист живот, без никакви чужди влияния, без никакви външни примеси. Срещнете ли такъв човек, ще видите, че животът му е прост, скромен – в храна, в облекло, в отношения. Където и да отиде, той всякога намира храна. Според мене най-добра храна е тази, която може да се намери навсякъде. Днес навсякъде се проповядва разширение в чувствата. Наистина, човек трябва да се разшири. Дойде ли до разширение на чувствата си, той не може да се движи само по права линия, т.е. в света на първото измерение, но ще започне да се движи в плоскост, която води към две измерения – дължина и широчина. Ученият иска да разшири своите научни възгледи, религиозният – своите религиозни възгледи, материалистът – своите възгледи за материята. Всеки човек се стреми към разширяване, за да разбира ближните си, които са в самия него. Всеки човек вън от вас представлява права линия, към която вие имате отношение. Кога започва правата линия да се разширява? Когато достигне крайния предел на своето удължаване. Докато не достигне до този предел, тя не може да се разшири. Това виждаме навсякъде в органическия живот. Например растението не може да се разшири, докато не достигне крайния предел на своето растене нагоре, по права линия. Щом дървото стигне крайния предел на растенето си нагоре, то постепенно започва да се разширява, да расте на дебелина. Същият закон действа и при развитието на човека – детето първо расте на височина. Достигне ли крайния предел на растенето, човек започва да се разширява, да надебелява. Когато дойде до крайния предел на живота, човек прави един ъгъл, едно пречупване. Този ъгъл показва, че човек трябва да измени метода на работата си или посоката на своя живот. Не направи ли едното или другото, животът му се прекратява.

Да се изменят нещата, това е естествен процес, но тази промяна трябва да става според законите на Разумната Природа. Не всяка промяна е Божествена – има човешки промени, които водят към разочарования и противо-

речия. Слушате някой да казва, че се е молил на Господа и молитвата му е била приета. Не се минава много време, този човек се разочарова от Бога. Защо? Молил се е, но не е получил отговор на молитвата си. В първия случай той проявява тщеславие, бърза да се похвали, че Онзи, Който управлява света, спира вниманието си на него и го слуша; във втория случай се е разочаровал от Господа. Това не е убеждение: където има тщеславие, там стават бързи промени. Всяка промяна на нещата, която носи падение, е човешка. Ако човек променя възгледите и разбиранията си за Бога, още по-лесно ще ги промени за подобния си. Днес се възхищавате от един човек, на другия ден се разочаровате, казвате, че бил лош, глупав: това са човешки разбирания. Едно трябва да знаете: лошият човек при всички условия е лош; добрият при всички условия е добър. Лошият живот не може да стане добър: сам по себе си той е лош; и добрият живот е всякога добър. Умрелият не може да стане светия и светията не може да умре: през каквито перипетии и да минава, светията всякога живее; вековете минават един след друг, но той остава вечно да живее. Това е светия! Всеки, който умира, разлага се и мирише, не е светия: пред хората може да минава за светия, но не и пред Бога. Светията слиза на Земята да помага на хората, да ги учи, но същевременно и той се изпитва – колкото повече време прекарва на Земята, толкова повече се изпитва.

И тъй, говорите ли за злото и за доброто, вие трябва да разбирате какви сили се крият в тях. Буквата *з*, с която започва думата *зло*, означава закон на размножаване. Следователно когато човек се размножава повече, отколкото са неговите възможности, работите му тръгват назад. Той казва: „Моите работи вървят зле“. Всеки човек, който яде много, който преяжда, върви зле – лакомията е причина за злото в света. Ако една мома обещава среща едновременно на десет момци, работите ѝ тръгват зле. Тя не може да води приятелство едновременно с десет души. С кого от тях ще се срещне първо? Този ще я чака, онзи ще я чака – и като не издържи на обещанието си, всеки на своя ред

ще я набие. Какво ще бъде положението на тази мома? Следователно всеки, който се е опитал да излъже Господа, на общо основание е бил бит. Не може да давате обещания на Бога и да не ги изпълнявате: всяко обещание, дадено пред лицето на Бога, трябва да се изпълни. Колко души днес могат да се похвалят, че са издържали на своите обещания? Човек е изпълнил някои от обещанията си, но повечето не е изпълнил. Учителят пише шесторка за решените задачи на ученика, но за нерешените – единица. Решава ли всякога задачите си, ученикът минава за способен; не ги ли решава правилно, той е признат за неспособен. Правилното решаване на задачите определя способностите на ученика.

И тъй, способният ученик решава правилно задачите си, но това няма нищо общо с моралния му живот. Ако ученикът не решава правилно задачите си, това не показва, че той е неморален. Лошите условия, през които човек минава, не показват, че той е лош. Поради отлагане и неработене в миналото той е изпратен при лоши условия – да се огледа и да завърши недовършените си работи. Ако ученикът не учи редовно уроците си и ги пропуска, ще дойде ден, когато ще го заставят да залегне и да свърши всичките си изпити. Някой ученик не обича математиката, не иска да прави усилия, не решава задачите си и казва, че съдбата го преследва. Щом разсъждава така, той е на крив път. Влезе ли в училището, ученикът трябва да учи всички предмети, които се преподават. Там няма избор: ученикът не може да каже, че този предмет обича, а онзи не обича, и съобразно това единия да учи, а от другия да се отказва. Ученикът на Новото учение трябва да има всестранен интерес, да изучава всички предмети. Само по този начин той може да хармонизира своя живот, да влезе в хармония с Цялото. Цялото има отношение към частите, а частите – към Цялото.

Като ученици вие трябва да изучавате отделните характери, да познавате хората, с които имате отношения. С изучаването на характерите и проявите на хората вие изучавате добродетелите и слабостите им в техните тънки

проявления. Например вие ще изучавате тщеславието, користолюбието, гордостта, но заедно с тях ще изучавате и добродетелите: смирение, кротост, търпение, любов и т.н. Срещате религиозен или светски човек, който разправя, че ви е направил големи добрини, че се е молил за вас и т.н. В лицето на този човек виждате тщеславието. Ако се е молил за вас и ви е правил добрини, защо трябва да ги споменава? С това той иска да покаже пред вас добротата си, да го почитате. Ако пък ви е правил добрини, без да сте придобили нещо от тях, това показва, че не е знаел как да постъпва. Само разумният може да прави добро: той прави добро навреме и намясто. Всяко добро, което не е направено намясто и навреме, не е разумно, това добро не допринася никаква полза на човека. Друг някой се хвали със своята религиозност, но слушате, че той се моли изключително за материални работи: да му се помогне да си направи къща, да се назначи на добра служба, да нареди добре сина и дъщеря си и т.н. Това е користолюбие: този човек мисли, че като вярва в Бога, трябва да получи големи облаги. Обаче наред със слабостите на човека вие трябва да виждате и неговите добродетели.

Щом е дошъл на Земята, човек трябва да учи и никога да не мисли, че много знае и всичко е постигнал. Знанието на детето е намясто, но това знание не може да задоволи възрастния човек; знанието на възрастния е намясто, но това знание не задоволява стария човек – старият се стреми към още по-голямо знание. Обаче знанието на детето, на възрастния и на стария е за Земята: влезе ли човек в духовния свят, там е нужно по-високо знание; влезе ли в Божествения свят, там се иска още по-голямо знание. Като отидете в духовния свят, между ангелите, вие трябва да оставите настрани знанието, което сте имали в детинство, в средна възраст и като стар – това е все още човешко знание, а там не се интересуват от него. Какво знание се иска от човека? Ако си гостилничар, ти няма да се хвалиш със знанието си, че това знаеш, онова знаеш, но ще повикаш човека в кухнята си, ще му покажеш всичките тенджери с ядене и ще му кажеш: „Опитай и после

говори!“. Ако гостилничарят е напълнил двадесет и пет тенджери с ядене и не може да задоволи клиентите си, той не е майстор готвач. Ако човек е напълнил главата си със знание, но не може да задоволи нито себе си, нито околните, това знание не е негово, не е станало негова плът и кръв, не е приложено: знание е само онова, което човек е опитал и приложил.

Човек трябва да се стреми към Божественото знание. Божествено знание е онова, което е придобито с най-малки разходи и което е приложено в живота. Който е придобил това знание, той може предварително да каже какво ще бъде времето на другия ден, какво ще се случи в живота му поне за една година, какви промени ще станат в управлението, дали ще се смени правителството, ще има ли плодородие, каква ще бъде съдбата на неговите деца, ще свършат ли добре училището и т.н. Сегашните хора много знаят, много говорят, но като дойдат до един от тези въпроси, веднага отиват при някой гадател или при някоя гадателка, устройват сеанси и т.н. Но вместо да се ориентират правилно по въпроса, който ги интересува, те повече се заблуждават. Защо? Защото чуват неща, които не разбират – те не могат да правят преводи на това, което им се казва, и се заблуждават. Някои хора сънуват пророчески сънища, но като не ги разбират, като не могат да ги преведат на разбран за себе си език, те или ги отхвърлят, или ги приемат буквално, или ги тълкуват по крив начин. Когато сънят се сбъдне, тогава разбират какъв е бил неговият смисъл. Някои обичат да предсказват, други – да тълкуват сънища, но предсказанията им никога не се сбъдват. Въпреки това те постоянстват с надежда, че някога предсказанията им ще се сбъднат. Това е лековерие: тези хора нямат дарба на ясновидци, а играят роля на такива – със своето суеверие, без да искат, те лъжат себе си, лъжат и ближните си.

Добре е човек да се спира на сънищата си, да ги изучава, да учи техния език. Езикът на сънищата е символичен. Ти трябва да изучаваш значението на символите, да ги превеждаш правилно. Ако сънуваш, че яздиш червен кон,

а в действителност си болен, в скоро време ще оздравееш; ако си болен и сънуваш, че яздиш черен кон, ще те носят с носилка на онзи свят; ако си здрав и сънуваш, че яздиш черен кон, още на другия ден ще имаш голямо неразположение, физическо или душевно. Червеният кон представлява човешкото съзнание, човешкия ум. Докато може да бъде господар на своето съзнание и на своя ум и ги управлява, човек все пак се справя с противоречията в живота си. Слезе ли от червения кон, човек напуска своето съзнание и своя ум и се отказва да ги управлява. Щом се откаже от управлението на своя ум, човек се натъква на големи противоречия, но поне жив остава. За предпочитане е човек да язди черен кон, отколкото да слезе от червения. С други думи казано: за предпочитане е да страдаш, отколкото да изгубиш живота си; за предпочитане е да работиш, макар и най-тежката работа, отколкото да си в безделие.

Сега да се върнем към ония, които работят с хикса, и към тия, които работят с числото 10. И едните, и другите трябва да си изработят една вътрешна философия за отношенията си към хората и към Първата Причина. Не можете да имате правилни отношения към хората, ако нямате правилни отношения към Бога; не можете да имате правилни отношения към Бога, ако отношенията ви към хората не са правилни. Всеки човек е Божи служител, затова е дошъл на Земята. Доколкото изпълнява службата си, дотолкова ще бъде кредитиран; не иска ли да изпълнява службата си и бяга ли от своето предназначение, никакъв кредит не му се отпуска. Който изпълнява Волята Божия, той едновременно помага на себе си и на окръжаващите. Ако дойде някой човек при вас, не бързайте изведнъж да задоволите неговите нужди. Една услуга можете да му направите, малка помощ можете да му дадете, но само за през деня – за другия ден не мислете: вие не сте длъжни да го осигурите за цяла година или за цял живот. Божият закон позволява да осигуриш човека за един ден само – осигуриш ли го за два дни, ще те държат отговорен. Осигуряването е човешки закон, Божественият свят не се занимава с никакви осигуровки.

Като ученици вие трябва да работите върху своите добродетели, да ги развивате. Те се намират в зародишно състояние в душата ви, но трябва да им дадете условия да се развиват. Какво ще направите с търпението например, което е в зародиш във вас? Нищо не можете да направите; обаче ако развивате търпението си, вие ще бъдете силни, ще понасяте разумно изпитанията и ще се учите от тях. Със слаби добродетели нищо не се постига. Мнозина правят погрешки в живота си, защото без да са развили своите добродетели, се заемат да помагат на болни, на страдащи. За да помага, човек трябва да бъде силен. Няма ли нужната сила, той пакости и на себе си, и на онзи, на когото помага. Ако не е готов да помага, по-добре да усили работата върху себе си, да развие ония дарби и способности, които ще го направят силен. Някои очакват да се подобри животът им, без да работят. Ще дойде ден, когато животът на всички хора ще се подобри, ще дойдат благоприятни условия, но човек трябва да бъде готов да използва тия условия. Например съберат се двама души да работят заедно, но в скоро време се разделят. Защо? Не могат да си хармонират. Не е лесно да живееш с хората. Само ония могат да си хармонират, които живеят един за друг. Докато човек живее само за себе си, никаква връзка не може да създаде с хората – за да се хармонира с някого, той трябва да се откаже от своя егоизъм.

Животът е велика школа. За да разбере предметите, които се преподават в тази школа, човек трябва да има любов към самия живот. Обича ли живота, той ще изучава добре предметите, които му се преподават, и ще ги използва за основа на своето бъдеще. От човека зависи какво бъдеще ще си създаде – добро или лошо. Ако не работи и се отклонява от правия път на живота, човек започва да се деформира. Деформирането на човешкия организъм започва от мисълта. За да изправи организма си, той трябва да изправи мисълта си, да изправи отношенията си към Първата Причина. Това се постига, когато човек направи връзка с Бога – щом се свърже с Него, постепенно започва да се изправя. Не направи ли тази връзка, човек не може

да се ползва от благата на живота: благата ще го обикалят, но той не може да ги възприема. И болният не е лишен от блага, но не може да се ползва от тях.

За всяка работа са определени десет души. Ако първият се откаже да свърши тази работа, вторият ще се наеме да я свърши. Ако и вторият се откаже, третият ще я свърши. От десетте все ще се намери един, който ще пожелае да я свърши. Затова и на вас казвам: когато става въпрос за изпълнение на Волята Божия, гледайте да бъдете един от десетте, да свършите с любов работата, която ви се възлага. Като изпълните Волята Божия, вие ще придобиете голяма опитност. Желая ви, като сте тръгнали в Божествения път, да не правите грешки, каквито правят онези, които вървят в широкия път. Ако широкият път обещава блага на човека, ако му обещава спасение, той трябва да остане там завинаги. Но ако този път го води към нещастия и катастрофи, неразумно е човек да остане там. Страшно е, когато някой, след като намери правия път, мисли за широкия, или за пътя, който води в света. Ако отидете в света, ще срещнете хора, които там живеят, но за Бога мислят. За предпочитане е да бъдете в тяхното положение, отколкото да живеете при Бога, а да мислите за света. При първото положение човекът придобива знания и светлина, които го освобождават от всички заблуждения на миналото.

Наука е нужна на човека, но такава, която да обхваща миналото, настоящето и бъдещето. Който има тази наука, той гледа на нещата с отворени очи. Той прониква в миналата и бъдещата култура на човечеството, а днешната, в която живее, му служи като мярка за ориентиране между миналата и бъдещата култура. Той вижда плана, по който се разрешават всички бъдещи въпроси, както и тия на настоящето. Като се говори за бъдещата култура, не трябва да се забравя настоящата, нито да се обезценява, защото и тя е създала и създава нещо за света, но не може да го оправи. Сегашната култура дава знания на човека, но светът не се оправя със знания. Наистина, ученият не може да оправи света, но простият още повече не може. Затова

казват, че с учение е лошо, но без учение – още по-лошо. Учението е едно от малките блага, но и без това благо не може. Науката е средство, чрез което човек придобива вътрешно знание: с това знание именно той може да подобри живота си. Не може да се отрече онова, което великите хора са дали на света, но всеки човек трябва да допринесе нещо, колкото малко и да е то. Не пренебрегвайте сегашната наука, но ползвайте се от нея. Тя крие в себе си известни блага, чрез които можете едни на други да си помагате. Например ако изучавате ботаника, вие ще се запознаете с лечебните свойства на растенията и можете да станете виден лекар, да помагате на хората. Всяка наука има своите добри страни, които трябва да използвате.

Като изучавате растенията и животните, вие трябва да изучавате и хората, между които се движите. Вие се срещате, разговаряте се, дружите, без да се познавате. Ако някой ви обиди, вие се чудите как не сте го познавали като лош човек. По естество човек не е лош, но нещо лошо е написано на неговата книга. Човек представлява книга, на която от векове се пише добро и зло. Като знае това, човек трябва да обръща страниците на своята книга и да чете. Види ли, че в нея е написано нещо лошо, веднага да го коригира. Лошият живот трябва да се изправи. Задачата на сегашния ви живот се състои именно в това, да изправите лошата си карма: не я ли изправите, каквито печалби и да имате, тя изцяло ще ги погълне. Тогава вие ще се чувствате празен, като че нищо не сте постигнали. Това е илюзия, защото онова, което сте придобили и обработили, което е станало ваша плът и кръв, никой не може да го отнеме.

Когато казвам, че трябва да се свържете с Бога, това не значи, че днес ще направите тази връзка. Тя съществува още от създаването на човека, но той трябва да я съзнава, да разбира откъде идат в живота силата и благата, с които се ползва. Ако днес Слънцето грее силно, трябва ли да седиш около огъня да се топлиш? Напусни огъня и излез вън, да се грееш на Слънцето. Огънят трябва да отстъпи пред Слънцето: дръжте в съзнанието си идеята за

Слънцето, а не за огъня. Ако има слънце, и огън ще има; няма ли слънце, никакъв огън не съществува. Да държите в ума си идеята за Слънцето, това значи съзнателно да поддържате мисълта за връзката си с Бога, с Когото да бъдете в постоянна хармония. Ще кажете, че ако мислите постоянно върху един и същи въпрос, ще се отегчите. Зависи за какъв въпрос мислите. Ако мислите за правата линия и си я представяте като мъртва, вие наистина ще се отегчите. Но мислите ли, че правата линия е жива, колкото и да се занимавате с нея, все нови мисли ще се родят в ума ви. Правата линия събужда мисъл за права посока на движение, за граница на нещо, за разстояние между две същества и т.н. Ако накарате един математик да ви каже нещо за правата линия, ще видите, че той може да ви говори с часове за нея. Когато в ума ви изпъкнат много мисли, явява се идеята за плоскостта. Плоскостта е съставена от множество линии, които работят в диаметрално противоположно направление едни на други. Когато човек изучава живота на правата линия, съзнанието му се движи в дължина; когато изучава плоскостта, съзнанието му се движи освен в дължина още и в широчина; когато изучава тялото, съзнанието му се движи в три измерения: дължина, широчина и дълбочина. Не може ли да се движи в трите направления, човек е лишен от всякаква възможност да придобива знания.

Като ученици вие трябва да познавате живота и в трите му измерения, за да разбирате себе си, да разбирате и ближните си. Например като погледнете веждите на човека, от формата, която имат, можете да кажете в каква посока се движи. Затова и веждите имат различна форма: праволинейна, криволинейна, извити са нагоре или надолу и т.н. Който се движи в права линия, той има отношение само с един човек; щом свърши работата си с него, после се разправя с втори. Онзи, който се движи в плоскост, едновременно има отношения с много хора. Ако този човек е министър, мъчно ще се справи с положението си. Представете си, че при него се явят много хора за служба. Каквото и да прави, той не може да задоволи всички:

едни от тях ще назначи на служба, а на други ще откаже. И в края на краищата първите ще бъдат доволни от него, а вторите ще го съдят – при това положение министърът не може да бъде щастлив.

Когато някой се оплаква, че му е нещо тъжно, а не знае причината за тъгата си, казвам: ти си министър, който не е назначил всички кандидати на служба. За да се освободиш от тъгата си, трябва да назначиш всички. Каже ли някой, че е много радостен, той е същият министър, който е назначил всичките кандидати на служба и те са доволни от него. Добрият, справедлив и разумен министър намира място за всички кандидати и ги задоволява – с това той помага и на себе си. Сериозна е задачата на всеки министър, сериозни са задачите и на обикновените хора. Условията, при които сегашните хора живеят, не са лоши, но и добри не са – значи човек трябва да се справя с тия условия. Дойде ли ви някое страдание или изпитание, не бързайте да се освободите от него, но започнете да го разпитвате откъде иде, с какви намерения е, колко време ще остане при вас и т.н. Страданието не е нищо друго освен жива душа, която е дошла при тебе да сподели скръбта си. И радостта е също така жива душа, която посещава хората, за да сподели с тях своята радост. Тъй щото когато скърбите, ще знаете, че ви е посетила някоя скръбна душа; когато се радвате, посетила ви е някоя радостна душа. Вслушвайте се в радостите и скърбите на душите и ако можете, помагайте им.

Един английски проповедник отишъл в Африка да проповядва. Като пътувал от едно място на друго, той попаднал в едно негърско село, където спрял за известно време. Щом влязъл в селото, той почувствал голяма скръб, която не го напускала. За да се освободи от скръбта си, проповедникът започнал да чете Библията, да се моли, но нищо не помагало. Най-после той се обърнал към Бога с молба да му открие причината за тази скръб. Един ден, както седял в стаята си и размишлявал, видял, че вратата се отворила и влязъл един стар човек, който му казал: „Моля, не се плашете. Сега аз съм жител на онзи свят.

Преди двеста години бях английски проповедник, но не живеех добре, не изпълнявах Волята Божия. Ето вече двеста години как скитам из този странен свят и не мога да се успокоя. Тази вечер, като четеш Библията, отвори я специално за мене и ми проповядвай, както ти знаеш“. Той казал името си, града, в който е бил проповедник, годината, в която е умрял, и след това си отишъл. Вечерта проповедникът отворил Библията и започнал да му проповядва строго и безпощадно. На другата вечер, като започнал да чете Библията, проповедникът видял, че вратата се отворила и в стаята влезли двама посетители – жители от онзи свят: предишният и още един, когото той води. Проповедникът се принудил да проповядва и на двамата. Третата вечер дошли трима. Броят на неканените гости се увеличил толкова много, че в продължение на два месеца стаята му била пълна. От пресилена работа проповедникът започнал да слабее. Това обстоятелство обърнало внимание на неговите приятели, които го заставили да си вземе един месец отпуск, да си почине. Проповедникът си взел отпуск за един месец и заминал за Англия, където направил справка в църковните инвентари и книжа съществувал ли е преди двеста години проповедник според посочените от самия него данни. Оказало се, че случаят бил действителен и явилото се лице е съществувало по онова време. Значи опитността на проповедника била истинска. След като проповядвал два месеца на стареца, последният престанал да го посещава. Проповедите са внесли известно спокойствие в неговата измъчена душа.

Сега и на вас казвам: отваряйте Библията си и проповядвайте! Вие не знаете, че чрез вас се поучават много от вашите близки заминали – по тоя начин вие ги успокоявате и им помагате. Проповядвайте без страх, разтърсвайте съзнанието и на живите, и на ония, които са на онзи свят. Не се страхувайте, че ще се обидят и огорчат. Когато лекувате хората, лекувайте ги по всички правила на науката. И Библията, като книга на живота, съдържа рецепти за различни болести. Тя е писана от хора, които са минали през големи опитности – те са разполагали с големи зна-

ния. Като работите за другите, и за вас ще работят. Така ще научите закона на Цялото и закона на частите.

Съвременните хора трябва да се върнат към първичния живот, към чистотата на живота, където всяка форма има свое велико предназначение. Дойдете ли до жената или до мъжа като форми, те представляват нещо идеално. Само една жена съществува в Божествения свят и в нея влизат всички жени; само един мъж съществува в Божествения свят. Когато всички жени и мъже на Земята влязат във връзка с идеалната жена и с идеалния мъж, само тогава те ще разберат какво нещо са жената и мъжът. За да познава нещата, човек трябва да има образци за тях. Основната черта на мъжа е справедливостта, а на жената – милосърдието. Ако е справедлив, мъжът може да бъде учен, силен, но това са второстепенни качества. Основната черта на жената е милосърдието: ако жената не е милосърдна, отзивчива към страданията на хората, тя не е жена. Сегашната жена пренебрегва своето ценно качество и се стреми да стане мъж, мъжът пък никога не иска да стане жена. Жената иска да стане мъж, защото вижда, че мъжът е забогатял, та иска да раздели богатството му с него. Понеже жената е осиромашала, мъжът не иска да стане жена, няма какво да дели с нея. Обаче ако жената забогатее, мъжът ще иска да стане жена. Тъй щото да бъдеш жена в сегашната епоха, това значи да работиш постоянно. Жената трябва да работи много, ако иска да забогатее. Мъжът има мустаци и брада – това показва, че той е силен в устата, във волята си: тук жената ще се учи от мъжа. Понеже жената има дълга коса, тя е силна в служенето на Бога – в служенето на Бога мъжът ще се учи от жената. Като знае да служи на Бога, жената изкупва греховете си. В това отношение мъжът е слаб, затова пък той е силен в говора си. Това са факти, които не трябва да се вземат само в буквален смисъл, но да се разгледат във вътрешния им смисъл.

Следователно мъжът е силен в говора, затова трябва да бъде справедлив, да постъпва правилно, жената пък трябва да бъде милосърдна – когато иска да каже нещо, тя трябва

първо да мисли, а после да говори. И в служенето на Бога пак не трябва да се бърза – изобщо и от мъжа, и от жената се иска разумност. Съвременните мъже и жени живеят в особена епоха, когато стават необикновени събития. Днес от невидимия свят слизат хиляди напреднали същества да помагат на човечеството, те търсят готови души, чрез които да работят. Пригответе умовете и сърцата си за тях: да ги посрещнете, да ви посетят и да внесат във вас новата култура. Малко хора са готови да посрещнат тия души. Ако една от тия души ви посети и намери, че не сте готови, тя ще ви напусне. Няма по-голямо нещастие за вас от това, да ви посети една светла душа, а после да ви напусне – това е цяла катастрофа. Човек трябва да работи върху себе си, да се освободи от нечистото и да остане в него само Божественото.

Като се намерят пред известни мъчнотии, религиозните и светските хора, които приемат прераждането, казват: „Щом не можем да постигнем своите желания, ще ги оставим за бъдещото прераждане“. Помнете, че бъдещето се определя от настоящето: сегашният ви живот определя хиляди бъдещи прераждания. Ако сега живеете разумно, хиляди бъдещи прераждания ще живеете добре. Всичко зависи от сегашния ви живот: не живеете ли днес добре, хиляди години ще носите последствията на лошия живот. Като знаете това, трябва ли да се откажете от разумния живот за някакво въображаемо щастие? Това не значи, че трябва да се откажете от живота, но да се домогнете до истинския живот. Придобиете ли този живот, вие сте влезли в изобилието – това значи да забогатее човек. Щом забогатее, той лесно плаща дълговете си. Какво може да даде онзи, който няма пет пари в джоба си?

Желая всички да се домогнете до Божествения живот, да забогатеете външно и вътрешно, да разрешите правилно задачите на своя живот. Това се отнася до всички – млади и стари. Не се ли домогнете до този живот, нито здравето си ще подобрите, нито желанията си ще постигнете, нито знания ще придобиете. Какъв живот е този, който не носи здраве, сила, светлина? Всеки от вас трябва

да се радва на здраве, на сила и светлина в ума си и на топлина в сърцето си. Където здравият мине, и камъните, и дърветата го посрещат с радост, живот блика от него. Ако камъните и дърветата се радват на човека, колко повече ще се радват неговите близки, братя и сестри. Работете върху себе си, за да ви посрещат навсякъде с радост и веселие. Сега желая на братята да бъдат справедливи, а на сестрите – да бъдат милосърдни.

Само проявената Божия Любов,
само проявената Божия Мъдрост,
само проявената Божия Истина
носят пълния живот.

2. лекция, 3 септември 1930 г., София, Изгрев

ОТЛИЧИТЕЛНА ЧЕРТА

Само проявената Божия Любов,
само проявената Божия Мъдрост,
само проявената Божия Истина
носят пълния живот.

Коя е съществената черта, която отличава човека от другите живи същества? Казано е, че човек е направен по образ и подобие Божие. Това трябва да се докаже. Кога се доказват нещата? Когато човек не е бил очевидец: ако е бил очевидец на нещо, никакви доказателства не са нужни. Следователно само ония неща се нуждаят от доказателства, които не сме видели; всички неща, които сме видели, не се нуждаят от никакви доказателства. Казвате за някой човек, че е добър. Видели ли сте неговата доброта? Ако сте я видели, няма нужда да я доказвате; ако не сте я видели, трябва да я докажете. Тъй че всяко нещо, за което говорим, трябва да е добре обосновано и доказано. Казвате например, че даден човек е религиозен, а друг – светски; един е богат, а друг – сиромах; един е учен, а друг – прост; един е здрав, а друг – болен. Кои са отличителните черти на религиозния и кои – на светския? Кои са отличителните черти на богатия и кои – на сиромаха? Кои са отличителните черти на учения и на простия, на здравия и на болния? Не е достатъчно само да докажете, че някой човек е учен, но трябва да обосновете неговата ученост. Ще кажете, че е учил математика. Какво от това, че е учил математика? Ако наистина е учен и знае математика, нека изчисли за колко време известен човек може да завърши дадена наука, при какви условия ще завърши, как ще завърши и т.н.

Когато е създавал света, Бог е предвидил и изчислил всичко математически, до най-малките подробности. Той има формула за всеки човек от създаването му до края на неговия живот. Бог е определил строго математически

какво ще стане с всеки човек, Той познава всичките добродетели и всички слабости на човека, Той знае неговите мисли, чувства и постъпки от начало до край. Как е предвидено това, то е друг въпрос, важно е, че всичко е предвидено и математически изчислено. Предвиждането подразбира знание – да предвиждаш нещата, значи да ги обгърнеш отвсякъде. Обаче човек може да обгърне само това, което е вън от него; всичко, което е вътре в него, не се обгръща, но само по себе си се определя – то произтича от самия човек, от неговата вътрешност. Следователно ние казваме, че Бог обгръща нещата и ги определя – Той ги вижда, познава и разполага с тях и външно, и вътрешно. Обаче човек няма такива възможности.

Като ученици вие трябва да мислите по въпроса коя е отличителната черта на човека и сами да си отговорите. Къде е човекът? Някои казват, че човек се намира в тялото си, други казват, че човек е в очите. В края на краищата и едните, и другите виждат, че човек не е в очите, не е в никой от удовете на тялото си, но все пак е в тялото. Къде обаче е човекът? Човекът не е в тялото си, а при това без тяло не може. Духовният и религиозният казват, че човек живее в душата си. Къде е мястото на душата? Докато човек е жив, душата била в него, като умре, душата го напускала. Къде е била по-рано, къде отива след смъртта на човека, никой нищо не знае. Когото и да запитате по този въпрос, той или ще отрече съществуването на душата, или ще каже, че не знае къде живее тя. Някой казва, че виното не е в чашата, а при това вдига чашата и изпива виното. Ако виното не е в чашата, как може да го изпие? Това е преносен израз, който дава друг смисъл на нещата.

Пак ще ви задам въпроса: къде е човекът, къде е неговата ученост? Всеки може да каже за себе си, че е учен човек, но къде седи неговата ученост? Ще кажете, че учеността е постижение, което все повече се разширява и увеличава. То е все едно да имате един човек, който обикаля около известен център. Ако първата година обиколи този център един път, втората година го обиколи два пъти, третата година – три пъти, докато дойде до положение да направи

365 обръщания в една година, какво сте постигнали с ускоряването на движението? Все се постига нещо. Такова нещо е учеността. Всеки ден човек прибавя по нещо ново към знанията си, към своята ученост. Така търговецът увеличава печалбите си. Онзи, който работи върху своето физическо развитие, увеличава силата си, като прибавя всеки ден по известно количество тежест на гърба си. Ако някога е носил един килограм, той постепенно увеличава тежестта, докато дойде до сто килограма. Ако е на сушата, това тегло може да се увеличава, без да причини някаква пакост на човека. Обаче влезе ли в морето и тежестта на гърба му се увеличи, той ще отиде на дъното, откъдето не може да се върне. Какво е постигнал с това? Не само че нищо не е постигнал, но той е изгубил живота си.

Тъй че когато казваме, че учеността прави човека съвършен, трябва да знаем за каква ученост се говори, за външна или за вътрешна. Ако човек иска да стане външно учен, той увеличава товара на гърба си и без да забележи, достига дъното на морето. Ускоряването на процесите, увеличаването на тежестите не води към съвършенство. Покажете ми днес един човек, който да е придобил знание, сила, богатство и да е станал щастлив. Соломон[2], един от великите мъдреци на древността, след като придобил много знания и мъдрост, вместо да бъде щастлив, станал нещастен. Най-после той казал: „Начало на мъдростта е страх Господен“. Значи за да стане учен, мъдър, човек трябва да се страхува от Господа.

Защо Соломон е дошъл до това заключение? Защото видял, че за всяка крива постъпка носи отговорност пред Бога. Кога трябва човек да се страхува от Бога? Когато греши. Това значи: страхувай се от греха! Не изисквайте от Бога да удовлетворява вашите желания, не Го туряйте като участник във вашия личен живот. Опитате ли се да Го привлечете на своя страна, Той ще пръсне желанието ви върху вас и вие сами ще се нараните. Желанията на човека са подобни на бомби: не знае ли как да работи с тях, те ще избухнат пред него и ще го ранят в главата, в очите, в ръцете или краката. Кой каквото прави, добро или зло,

пръв той ще опита последствията на своите постъпки, а после – другите хора. Ако прави добро, човек пръв ще почувства аромата на постъпката си: доброто е цвят, който се разцъфтява в ръцете на онзи, който му дава условия да живее.

Казано е в Писанието: „Който върши зло, той е непостоянен във всичките си пътища“. Много от съвременните хора се поддават на злото и после казват, че всичко знаят. Те знаят едно нещо – че са непостоянни в своите постъпки. Какво постоянство е това – днес обичаш едного, утре не го обичаш; днес го гледаш мило, с разположение, а на другия ден – с крив поглед. Слушате някой да се оплаква, че го погледнали с криво око. Направете изчисление, математически и геометрически, да знаете кой поглед е крив и кой – прав. Ще кажете, че кривият поглед може да се мери с острия ъгъл. На всички е известно, че острият ъгъл има големина от 0º до 90º; значи кривият поглед може да бъде равен на 1º, 2º, 3º, 5º, 10º, 15º – до 90º. Човек трябва да престане да се занимава с острите ъгли в живота си. Продължава ли да се занимава с тях, той ще бъде в положението на жаба, която кряка в блатата. С тази философия човек не може да отиде далече, той не може да се ползва от уважението и почитанието на своите близки. Някой лъже, върши престъпления, а разчита на любовта на хората. Ако хората от любов го търпят, това е друг въпрос, но лъжата и престъплението си остават. И любовта си остава неизменна. Любовта е едно нещо, а грехът и престъплението – друго; те не се влияят едно от друго.

Като се говори за известни понятия, вие трябва да ги разглеждате в широк смисъл. Например има престъпления, които се отразяват върху цялото човечество. Такива престъпления поставят преграда между човешкото и Божественото, те са в състояние да произведат катаклизъм в цялото Битие. И доброто може да причини същите резултати: има добри дела, които се отразяват само върху частите, но има добро, което действа върху цялото човечество, върху цялото Битие. Даде ли ход на това добро в себе си, човек става врата, проводник за Божественото. В

този смисъл зло наричаме всяко противодействие на Божественото, а добро – всяко съдействие на Божественото. Злото подразбира отказване на човека да върши Волята Божия, доброто пък е изпълнение на Волята Божия.

И тъй, като изпълнява Волята Божия, като дава път на Божественото в себе си, човек дохожда до реалност-та на нещата. За да познаете дали живеете в реалния свят, вижте менят ли се нещата около вас. Ако любовта ви всеки ден се изменя, вие не сте в реалния свят. Ако любовта ви към хората, към Първата Причина се мени, и те ще изменят своята любов към вас. Сегашните хора живеят в преходен свят: днес се влюбват, на другия ден се разлюбват. Където има влюбване и разлюбване, там не е истинската любов – това са чувства, разположения, настроения, които имат материален характер. Обичате приятеля си, доволни сте от него, докато ви дава пари, докато ви услужва; щом престане да ви услужва, и любовта ви изчезва. Любовта не търпи никакви материални връзки и отношения: тя е създала материалния свят, вследствие на което стои над всичко в света. Любовта не се подкупва нито от знанието, нито от богатството, нито от красотата на човека. Следователно ако обичаш някого, обичай го такъв, какъвто е, а не заради знанието, богатството или красотата му. Ученият може да изгуби знанието си и да оглупее, богатият може да осиромашее, красивият може да погрознее. Значи ако сте ги обичали за техните качества, трябва да престанете да ги обичате. Това не е любов: Любовта е неизменна. Докато живее на физическия свят, човек е изложен на изненади: греда може да го удари по главата, керемида може да падне от някоя къща, пияница може да го удари с камък. Какво ще остане от знанието на човека след такъв удар? Той може да изгуби знанието си и да оглупее. Има удари, от които човек поумнява, но има и такива, от които оглупява.

В древността един от окултните учители изпратил двама от учениците си в града, за да придобият някаква опитност. Като вървели по пътя, те срещнали един от езическите жреци и му казали: „Сине дяволски, къде си тръг-

нал, защо напусна капището си?“. Жрецът ги погледнал, дигнал тоягата си, ударил ги с нея и ги повалил на земята. След това жрецът срещнал учителя на двамата ученици. Последният го поздравил с думите: „Добър ден, братко, къде отиваш?“ „Не зная дали мога да се считам твой брат, понеже преди малко ударих по една тояга на двама твои ученици и ги повалих на земята.“ „Нищо, ти си им дал добър урок. Аз ги изпратих затова именно, да получат добър урок и да придобият една опитност“.

Като не разбират законите на живота, мнозина се запитват защо е позволено на дявола да измъчва хората и да им създава страдания. В живота и дяволът е необходим, защото дава добри уроци на хората, учи ги на ум, да знаят какво да говорят. Дяволът е длъжностно лице, назначено на държавна служба: ако върши задълженията си, както трябва, той дава добри уроци на хората. Обаче понякога дяволът преувеличава задълженията си, вследствие на което прави погрешки и престъпления, заради което и той не може да се освободи от отговорност. Има кой да го съди... Министър да си в една държава, ти пак носиш отговорност за делата си. Нарушиш ли реда и порядъка в държавата, ти непременно ще бъдеш съден от по-висока инстанция, а не от своите подведомствени. Зад всяка крива проява седи нещо дяволско. Като знаете това, не се бъркайте в работите на дявола, не се бъркайте в чужди работи. Защо? Защото ако оправяте чуждите и дяволските работи, своите ще объркате – това не е никаква наука. Оправете първо своите работи, а после чуждите.

Като ученици вие трябва да се изучавате, да знаете кое е съществено във вас. Някой казва, че съществено в човешкия живот е радостта. Радостта не е съществено за човека, защото тя е вън от него; и страданието е вън от човека. Страданието и радостта се отразяват на слънчевия възел в човека. Когато е радостен, човек изпитва приятно чувство в областта на слънчевия възел; когато е скръбен, той изпитва известна неприятност, като че нещо го стяга. Стягането или разширението, които човек изпитва в слънчевия възел, са резултат, последствие на някаква скръб

или радост, причината обаче е вън от човека. Наистина, всеки е изпитвал скръб, когато огорчи някой свой приятел; щом се извини пред него, страданието му се изменя, олеква му нещо. Човек не трябва да търси реалността в последствията: иска ли да се освободи от страданието си или да се лекува от някаква болест, човек трябва да намери причината на тия неща, а не последствията им. Изобщо всички болести, всички аномалии в живота си имат своя причина: искате ли да се освободите от тях, трябва да отстраните причината им. Също така и причината за тъмнината в ума се намира вън от човека. Значи човек не е в тялото си, но вън от него.

Човек като духовно проявление живее в целия Космос: в Бога, в ангелите, във всички хора, животни, растения, камъни. Какво означава тази идея? Да съзнава човек, че живее в целия Космос, това значи, че той е свързан с живота на Бога, на ангелите, на хората. Човек е свързан по мисъл с Бога, с ангелите и с хората, вследствие на което става преливане в тях. Тъй че когато някой пита съществува ли Бог, това подразбира, че връзката между него и Бога е прекъсната. Онзи, чиято връзка с Бога е здрава, не се съмнява в Неговото съществуване. Единственото доказателство за съществуването на Бога е течението на живота, което се влива в човека. Прекъсне ли се течението на живота, на връзката с него, смъртта се явява. Смъртта не е нищо друго освен прекъсване на ония връзки на живота, с които човек е свързан.

Това са твърдения, които трябва да се докажат. Защо са нужни доказателства? Защото човек няма представа какво нещо е например да има връзка с един ангел. Човек няма представа за чистотата. Що се отнася до физическата чистота, донякъде хората имат представа, но дойдат ли до сърдечната и умствената чистота, малцина я познават. Седи някой беден, бос и окъсан човек пред каса, пълна с пари, и не му дохожда на ума мисълта да открадне нещо. Защо? Честен и чист човек е той. Гладен човек влиза в една градина, пълна със зрели, вкусни плодове, но той не се съблазнява, в сърцето му не се поражда никакво жела-

ние да си откъсне един плод. Този човек е чист в желанията си. Млад момък среща в гората млада мома, объркала пътя, и той прекарва цяла нощ около нея – пази я, без да смути нейното спокойствие. Чист е този момък и в мислите, и в желанията си. Днес много хора са честни, но от страх, а не от устойчивост. Малцина могат да издържат пред пълната каса, пред сладките и вкусни плодове, пред младата и красива мома. Чистотата се проявява отвътре, без никакво разсъждение и въздържание; също така и Любовта се проявява естествено, без никакво външно или вътрешно насилие.

Христос казва на учениците Си: „Ако не разбирате обикновените работи, как ще разберете небесните?“. И аз казвам същото: ако не разбирате обикновените работи, как ще разберете необикновените? Вие искате да разберете любовта на човека, без да сте разбрали любовта на по-малките същества. Минавате покрай един цъфнал карамфил и казвате: „Приятна е миризмата на карамфила!“ – и си заминавате. Това не е достатъчно: спри се пред карамфила, разгледай цвета му, помириши го и започни да мислиш защо мирише толкова приятно, защо цветът му е бял, червен, жълт и т.н. Като размишляваш така, ти ще се свържеш с карамфила и ще почувстваш любовта му, която се излива чрез неговия аромат. Когато срещнете една мома, която плаче, не правете бързи заключения, но помислете защо плаче. Ще кажете, че тя плаче за своя възлюбен, който я е напуснал. Ако наистина я е напуснал, той е слязъл в ада на работа. Понеже там е нечисто, тя плаче за него, за да го измие: със сълзите си момата мие своя възлюбен. Горко на онази мома и на онзи момък, които никога не са плакали; горко на онази мома или на онзи момък, за които никой не е плакал! Аз нямам предвид външния плач, изразен в няколко реда сълзи: истинският плач излиза отвътре, от дълбочината на сърцето, а сълзите са външно отражение. Какво се крие в сълзите, какъв смисъл е вложила Природата в сълзите?

Природата, в която живеем, е разумна и съзнателна. Ако от време на време човек намазва колелата на маши-

ните, които е направил, за да не засъхват и да вървят гладко, не трябва ли и Природата да прави същото със своите машини? Човек е сложна машина, която трябва да се намазва, за да работи добре, да не скърца и да не изсъхва. Ето защо Природата е създала сълзите, за да поддържат влагата на очите, да не изсъхват. Ако очите изсъхват, зрението отслабва – в този смисъл човек трябва да плаче. Ще кажете, че е срамно за човека да плаче. Няма нищо срамно в плача. За да не изгуби любовта си, човек плаче: значи плачът поддържа любовта. По-добре е човек да плаче, отколкото да се гневи, да вика, да се кара. По-добре е да плачеш за онзи, когото обичаш, отколкото да му се сърдиш. Казано е в Писанието, че човек е създаден по образ и подобие Божие. Човек е създаден по образ и подобие Божие, но не е запазил този образ. Той е изгубил своя първичен образ, вследствие на което днес боледува, страда, мъчи се.

Срещаш едного, който куца. Предлагаш му ядене – не иска; предлагаш му нови дрехи да се облече – не иска; предлагаш му хубава книга за четене – не иска. Какво иска този човек? В дадения момент той не иска нищо друго, освен да дойде майстор да намести счупения му крак. Краката символизират добродетелите на човека. Следователно за да работи, да яде, за да се облича с радост, човек трябва да има здрави крака, т.е. здрави добродетели. За да закрепи състоянието на своите добродетели, човек се обръща към религията – тя дава методи за усилване на човешките добродетели. Когато всички добродетели – правда, милосърдие, кротост, любов функционират правилно, човек е здрав. Само здравият човек е запазил своя първичен образ, по който е създаден, само здравият човек познава Бога. Абсолютно здравият човек мисли, чувства и постъпва правилно, всичко в него е хармонично. И болният, който е изкълчил или счупил крака си, познава Бога, но по отрицателен път – той Го познава като майстор, който е дошъл да намести крака му. И това е добре, но за предпочитане е човек да не чупи крака си. Като счупи крака си, докато оздравее, постоянно ще си задава въпроса защо Бог е до-

пуснал това, защо трябваше да пострада, и т.н. Това не е познаване на Любовта. Едва след оздравяването си човек ще се примири със станалото и ще каже: „Познах, че Бог е Любов, защото ми изпрати майстор, лекар – да намести крака ми и да ме излекува“.

Любовта не допуска никакъв спор, никакво роптание, съмнение, недоволство. „Ама защо Бог е допуснал страданията, защо е създал света по този начин?“ Престъпление е човек да спори с Любовта, да роптае против нея. Искате ли да разберете защо светът е създаден по този начин, а не другояче, влезте в положението на Онзи, Който го е създал, както и Той влиза в нашето положение и ни помага. Следователно ако не сте получили помощ от Бога, ще знаете, че Той още не е влязъл във вашето положение. Той трябва да влезе в положението, в което се намирате, да ви ограничи – и така да ви помогне. Това е едно изяснение за връзката, която съществува между Първата Причина и човешката душа. Като гледате на въпроса така, вие ще се домогнете до Истината, която ще ви свърже с Бога и ще ви направи свободни.

Да се върнем към въпроса за същественото в човека, което го отличава от другите живи същества. Същественото не е във формата: да кажете, че някой е мъж, а друг – жена. За същественото в човека формата не е важна – то е еднакво и в мъжа, и в жената. Мъжът и жената са полюси и докато имат съзнание за себе си като за мъж и жена, те не са още истински човеци. Истинският мъж не е нито мъж, нито жена. Мъжът обича жената. Защо? За да стане истински човек. И жената обича мъжа, за да стане истински човек. Когато мъжът и жената се слеят в едно, образува се истинският човек. Мъжът и жената, отделно взети, още не представляват човек. Истински човек е онзи, който включва в себе си и мъжа, и жената. Той не подценява нещата, но на всичко дава съответната цена. Който не е дошъл до това положение, той сравнява нещата, съпоставя ги и мисли, че има големи знания. Колкото и да е учен човек, все ще се намери някой да знае повече от него. Ако някой знае повече от тебе, той ще те учи; ако

знаеш повече от него, ти ще го учиш. Ако си по-силен от някого, той ще ти се подчинява; ако той е по-силен, ти ще му се подчиняваш. Оттук вадим следния закон: нисшето всякога трябва да се подчинява на висшето; висшето пък трябва да подчини нисшето.

И тъй, истински човек е онзи, който е подчинил нисшето в себе си на висшето, т.е. на Божественото. По този начин той е привел всичко в себе си в хармония. С други думи казано: истински човек е онзи, който е подчинил нисшето на себе си, а сам той се е подчинил на висшето, т.е. на Божественото начало. Не може ли да дойде до това подчинение, човек остава в дисхармонията на своя живот, той не може да се развива правилно, не може да придобива никаква наука, никакво изкуство. Щом е в разногласие със себе си, той е в разногласие и с окръжаващите. С това се обяснява делението на хората на различни партии, на различни религии. Срещате трима души християни – православен, католик и евангелист, но и тримата различно разбират истината. Истинският човек не е нито православен, нито католик, нито евангелист – той е над всички човешки възгледи и вярвания.

Каквито и да са вярванията и възгледите на човека, той трябва да се пази да не хвърля сянка на Божественото съзнание. Отивате ли при Бога, не се оплаквайте, не казвайте, че страданията ви са големи, но кажете Му, че благодарите за всичко, което досега ви е дал: блага, радости, страдания. Благодарете от сърце и душа и върнете се радостен и доволен. Това е характер. Започнете ли да се оплаквате, да роптаете, това не е човекът, това са жената и мъжът. Животът на съвременните хора е пълен с оплаквания и ропот. Мъжът се оплаква от жената, а жената – от мъжа; родителите се оплакват от децата, а децата – от родителите; учениците – от учителите, а учителите – от учениците; господарите – от слугите, слугите – от господарите и т.н. Най-после човек се оплаква и от себе си – той е недоволен от ума и от сърцето си. Ако е недоволен от ума и от сърцето си, от какво ще бъде доволен? Недоволството е резултат на вътрешно неразбиране на живота.

Съвременните хора в своето несъвършенство са дошли до положението да искат да подчинят Природата, небето, даже и Бога на себе си. Те искат каквото пожелаят, да стане. Това е невъзможно, това не трябва да се желае. Какво ще стане, ако човек в своето невежество и неразбиране на нещата пожелае да подчини Природата на себе си? Това значи да произведе катаклизъм в света. Защо човек желае да подчини Природата, а той не иска да се подчини на нея? Защо той не е готов да изпълни Волята Божия, а иска от Бога подчинение? Кой на кого трябва да се подчини?

Какво разбрахте от всичко, казано досега? Все сте разбрали нещо, но отчасти. Пълно разбиране е, когато човек има предвид Целокупния живот. За човека това е невъзможно. Малкото знание помага на човека при специални случаи, но дойде ли той до някои общи случаи, нужно е обширно знание. Ето защо всеки ден човек трябва да внася по нещо ново в съзнанието си, да се разширява. Каквото ново придобие, той трябва да го приложи. Какво ще стане с търговеца, ако всеки ден не внася по няколко лева в касата си? Като работи, той трябва да увеличава капитала си, да го туря в обращение. Не внася ли всеки ден по нещо в касата си, търговецът казва: „Изпразних се, нищо не остана в мене“. Това е вярно по отношение на шишетата, които са били пълни с вода: щом водата се употреби, те губят вече цената си. Обаче това не се отнася до извора – изворът всякога има цена. Следователно докато играе роля на шише в живота, човек постоянно ще се пълни и празни, ще увеличава и ще губи цената си; заеме ли положението на извор, той никога не губи своята цена. Ако човек всеки ден изменя отношенията си към Бога, той прилича на шише, което се пълни и празни. И тъй, ако при всички противоречия и изпитания в живота си човек не изменя отношенията си към Първата Причина, той е извор, на който всякога може да се разчита. Този човек дълбоко в душата си вярва, че и при най-големите изпитания и мъчнотии все ще намери някакъв изход. Не е въпрос да се оплаква човек от страданията – пазете се от оплакването. Какво ще кажете за свое оправдание? Ще

кажете, че сте страдали много. Ако става въпрос за страдания, най-много е страдал дяволът – така поне мисли той. Има ли нещо лошо в страданията му? Има нещо лошо, разбира се: лошото седи в това, че той не носи сам страданията си, но ги поставя в чуждите гнезда, да му ги мътят.

Съвременните хора изпадат в заблуждение, като мислят, че злото и страданията идат от Бога. Те трябва да изхвърлят тази неправилна мисъл от ума си. Бог не съизволява в смъртта и страданията на човека. За да се освободи от страданията, човек трябва да признае, че причина за своите страдания е той сам, и да търси начин да се освободи от тях. Колкото по-малко мисли за тях, толкова полесно ще се освободи от тежестта им. Ако пък може да си внуши, че няма никакви страдания, още по-добре: няма да се мине много време и страданията му ще изчезнат. Ако един човек сам не може да направи опита, нека се съберат десет души и заедно да го направят. Идете при някой болен и всички едновременно мислете, че той е здрав, ръкувайте се с него и кажете: „Нищо нямаш, от никаква болест не страдаш“. Кажете ли така, ще видите, че в най-скоро време болният ще се дигне от леглото си. Мощна е човешката мисъл – с нея човек може да се лекува, да прави чудеса. Лекуването с мисълта е естествен процес.

Представете си, че някъде по пътя се е отворил голям трап и който мине край него, пада вътре и счупва крака си. Такова нещо е болестта. Всеки, който заболее, все ще пострада от нещо. Ако сто души минат край този трап и хвърлят вътре по един камък, няма да се мине много време и трапът ще се напълни. Напълни ли се трапът, никой вече не пада в него. На същото основание всеки, който отива при болен с желание да му помогне, трябва да му предаде нещо от себе си. На всеки болен липсва нещо, което той приема от окръжаващите и от лекаря. Истински лекар е онзи, който лекува не само външно, но и вътрешно – той носи лекарствата вътре в себе си и с тях лекува болния. Не носи ли лекарствата в себе си, той мъчно може да лекува, защото разчита само на външни пособия. Който е роден за лекар, той носи лекарствата в себе си: пра-

ведният носи силата в себе си. Докато не е развил своите вътрешни сили, човек работи само по външен път, цитира различни автори, превежда примери от живота на светиите и т.н.

Като ученици от вас се иска нова мисъл. Новата мисъл и новите разбирания коренно се различават от старите. Това не значи, че човек изведнъж ще се освободи от старото: това става постепенно, с време, но все-таки са нужни опити в това направление. Всички отрицателни прояви на човека са остатъци от стария живот. Например натъкне ли се на съмнението и подозрението, човек е в стария живот. За да се освободи от съмнението, той трябва да му противопостави някаква нова мисъл. Ако искате да не се съмнявате, станете ясновидци: ясновидецът не се съмнява в никого, нито подозира. Той от дома си още вижда как постъпва даден човек и знае например дали обича да краде, тъй че той не съди човека само по подозрение. Така постъпва и разумният свят – той изпраща човека на Земята, дава му всички условия да се прояви свободно и след това, като разполага с данни, тогава го съди. В разумния свят не съдят човека само по предположение или подозрение, там не съдят човека само затова, че е помислил нещо лошо: човек не е отговорен за лошата мисъл, докато не я е реализирал.

Като казвам, че човек трябва да се стреми към нова мисъл, това не значи, че досегашната мисъл нищо не е допринесла. И тя е дала нещо на човечеството, но време е да се замести с нова. Старите ви обуща са били ценни досега, но вече са скъсани и трябва да ги заместите с нови – на времето си те са играли някаква роля. Сега всички хора се нуждаят от нови мисли, от нови разбирания, нови желания и нови постъпки. Всяка нова мисъл е нов костюм, с който човек трябва да се облече, за да свърши известна работа. Постоянно слушате да се говори за живота на пророците и апостолите. Как са живели те? Всеки може да живее като пророците и апостолите, ако е готов да изпълнява Волята Божия. Само онзи може да изпълнява Волята Божия, който обича, който има знания и кой-

то е свободен. Когато Любовта, знанието и свободата се проявяват в човека едновременно, той може да изпълни Волята Божия. Липсва ли само един от тия принципи, той не е готов да изпълни Волята Божия: и да има готовност, условия няма. Значи когато Любовта, Мъдростта и Истината доброволно идат в помощ на човека, той може да изпълни Волята Божия; употреби ли насилие да привлече тия принципи към себе си, човек не може да изпълни Волята Божия. Приятно и радостно е да ви дойде гост, без да сте го канили: каните ли го много, и да ви посети, това посещение не е доброволно, не е направено от любов.

Коя е отличителната черта на човека? Вътрешното разбиране. В този смисъл човек е онзи, който разбира Божиите мисли, чувства и постъпки в даден момент, не в целокупното проявление на Бога. Може ли да използва в даден момент Божиите мисли, чувства и желания, човек може да разреши и най-мъчните си задачи; не може ли да ги използва, той се натъква на това, което индусите наричат карма, а ние наричаме съдба, лоши условия, неустановен живот.

Обърнете внимание на това, което сега ви говоря. То може да се сведе към една точка, на която можете да поставите най-тънката игла. Помнете, че в даден момент разумният свят има отношение към всеки човек, затова той трябва да отвори ума и сърцето си – да разбира неговите мисли, желания и постъпки. Разбере ли това, всичко друго ще разбере; не разбере ли разумния свят, нищо няма да разбере. Когато не разбира нещо, човек иска да му дадат ключ за разбиране. Всеки има такъв ключ – това е Божественото в човека. Разберете ли Божественото в себе си, вие ще разберете Божественото във всички хора. С други думи казано: познаете ли себе си, вие ще познаете всички хора. Не разберете ли Божественото в себе си, вие не можете да разберете и другите хора и ще се движите в тъмнина. Като знаете това, не бягайте от противоречията и страданията: знайте, че в тях се крие нова мисъл, някакво велико благо за вас. Когато страда и не може да се справи със страданието си, човек се намира под центъра на тежестта или в са-

мия център, където нещата се отправят. За да не пострада от предметите, които падат в този център, човек трябва да отиде настрани, за да не го засегнат падащите предмети. Който разбира смисъла на страданието, той всякога заема такова положение, че да не го засягат ударите на страданието.

И тъй, когато човек разбере Божията мисъл и Божието чувство, вложени в страданието, последното се стопява и само по себе си изчезва. Не разбира ли човек смисъла на страданието, състоянието на неговата душа се сгъстява и той мъчно може да се освободи от ударите на страданието. Този закон се проверява и в отношенията на хората. Когато синът или дъщерята изменят отношенията си към майка си, в ума ѝ настава тъмнина, в слънчевия възел тя усеща тежест, стягане, и докато отношенията не се подобрят, тъгата не напуска не само майката, но и целия дом.

Сегашните хора търсят живот без страдания. И това е възможно, обаче от човека се иска чиста и права мисъл, без никаква съблазън, без никакво петно. Остане ли най-малката нечистота в ума или в сърцето на човека, той се излага на духовна проказа. Ще кажете, че светът е пълен със съблазни и с изкушения. И това е възможно, но човек трябва да знае от какво може да се съблазни. Има смисъл човек да се изкушава, но от чистия планински въздух, от бистрата планинска вода. Обаче да се изкушава човек от някоя клоака на живота, от въздух, пълен с микроби, това не го оправдава. Всеки човек, който е изгубил истинската представа за Бога и е влязъл в света на удоволствията, прилича на червей, който пълзи по нечистотиите. Много време се изисква, докато умът и сърцето на човека се просветят и той излезе на чист въздух, на Божествената светлина, за да води чист и свят живот. Ще кажете, че условията на живота са лоши. Докато червеят пълзи, всякога ще се натъква на нечисти места, но той трябва да напусне лошите условия, да се превърне на какавида, откъдето след известно време да изхвръкне навън като пеперуда. Ето защо когато разумните същества ви показват пътя на издигането, не се съмнявайте в тях, но веднага напуснете

лошите условия и ги последвайте. Това значи да изхвръкне човек от какавидата, от пелените на стария живот, да се облече в нова премяна и като пеперуда да каца от цвят на цвят, да събира нектара на новия живот.

Дръжте в ума си основната мисъл, че Бог иска да направи човека щастлив само за един момент. Ако през целия ден можете само за един момент да бъдете щастливи, вие ще запазите щастието си за повече време. Това се постига, когато разберете Божиите мисли, чувства и постъпки в даден момент само и ги приложите. Що се отнася до вашите вярвания, вие не трябва да се смущавате – те са подложени на промени. Това, което детето знае в първата година на живота си, се различава коренно от знанията, които 20-годишният младеж има. Едногодишното дете познава баща си по един начин, 20-годишният момък го познава по друг начин. И бащата има различни отношения към своите деца. На малкото си дете той ще даде една малка стомничка, която едва съдържа един килограм вода; на 20-годишния си син той ще даде голяма стомна, да донесе повече вода, да задоволи нуждите на целия дом. Справедливо ли е това отношение? Справедливо е. На силния и способен ученик се дават мъчни задачи, големи изпитания, а на слабия се дават лесни задачи, малки изпитания. Като знаете това, не казвайте, че изпитанията ви са много големи. На всеки човек са дадени страдания и изпитания според силите му. Бог е задържал най-големите страдания за Себе Си. Затова казваме, че Той е дълготърпелив, всесилен, всеблаг и т.н. Нека всеки си каже: „Ако Бог е дълготърпелив, защо аз да не бъда поне търпелив? Ако Той е всесилен, защо аз да не бъда поне силен? Ако Той е всеблаг и всемъдър, защо аз да не бъда поне благ и мъдър?“.

Като ученици вие трябва да мислите право, да различавате животинските прояви от човешките и човешките – от Божествените. Като различавате тия неща, вие ще можете да се пазите от животинските мисли. Ще слушате какво ви се говори отвън и отвътре, без да ставате роби на човешкото и на животинското. Бъдете свободни да при-

емате Божественото доброволно, без никакво насилие. Срещне ли ви на пътя човек, който ви предлага пълна торба с пари, откажете се да я вземете и продължете пътя си. Тези пари са крадени – приемете ли ги, ще ви хванат и ще ви държат отговорен. Ще кажете, че чрез него Бог иска да ви даде това злато. Не, Бог никога не осигурява човека за цял живот. Казано е в Господнята молитва: „Хляба наш насъщни, дай ни го и днес“. Ако Бог иска да постави човека на изпитание, само тогава може да му даде торба със злато. Съвършеният човек никога няма да срещне на пътя си престъпник, крадец, убиец, той никога не минава през улици, на които се е извършило някакво престъпление. Той никога не влиза в домове, където се вършат престъпления: влезе ли в такъв дом, той има определено желание да помогне на хората, които живеят там. Ако някой богат човек е извършил престъпление и се моли да му се помогне, Бог ще изпрати хора да го оберат, да стане последен сиромах – и тогава ще го посети.

Като говоря така, това не значи, че съдя хората. Аз никого не съдя, но и вие не трябва да съдите. Вие трябва да си изработите нова философия за живота и според нея да разглеждате нещата. Според новата философия за живота грехът и престъплението, радостта и скръбта не са единични прояви, но колективни. Човек, съзнателно или несъзнателно, участва в тия колективни процеси. Въпреки всичкото си желание да не греши, човек не може да се освободи от греховете на майка си и на баща си. Затова и Давид[3] казва: „В грях ме зачена майка ми“. Като знае това, човек трябва да работи върху себе си, да се освободи от наследството на майка си и на баща си, което те му предават чрез своята нечиста кръв. Кога ще стане това? Когато човек изплати всичките си дългове, както и тия на своите деди и прадеди.

Следователно, за да изправят живота си, съвременните хора се нуждаят от дълбоко разбиране на психическите, или духовните закони, които го управляват. Ако няма тия разбирания, човек нищо не може да постигне. Мнозина искат да им се дадат големи знания, без да са

се приготвили за тях. За да придобие окултно знание в неговата висша степен, човек трябва да има здрава нервна система, да издържа. Ако нервната му система не е здрава, той не може да издържа. Както грубите мисли, чувства и постъпки действат вредно върху човешкия мозък, така и възвишените мисли и чувства изискват здрава нервна система. Докато дойде човек до това положение, храната, която употребява, трябва да се размеква като на дете. Знаете ли какви пакости може да причини твърдата храна на слаб стомах? Всички науки в своето високо проявление представляват твърда храна за съвременния човек. Като знаят това, учените обличат тия истини в специални формули, с които ги забулват, за да не причинят някакви повреди на човешкия мозък. И тъй, едно малко желание, но реализирано, струва повече от всичките почести и слава на света. Да изядеш един плод и да познаеш Бога в него, струва повече от всичката слава и всичкото богатство на Земята. Христос казва: „Ако не ядете плътта Ми и не пиете кръвта Ми, нямате живот в себе си“. Този стих превеждаме в следния смисъл: ако изядете една ябълка и не познаете в нея най-малкото и най-голямото проявление на Бога, нищо не сте постигнали.

За да разбере Божественото в себе си и в своя ближен, човек се нуждае от храна, от чист въздух и от светлина. Няма ли тия три неща, той нищо не може да разбере. Стремете се към чиста, здравословна храна, към чист въздух и светлина, за да имате живот в себе си.

Само проявената Божия Любов,
само проявената Божия Мъдрост,
само проявената Божия Истина
носят пълния живот.

3. лекция, 10 септември 1930 г., София, Изгрев

ОБЩИ И СПЕЦИФИЧНИ ИДЕИ

Тайна молитва

Тема: „Силата на общите идеи“.

В живота има общи и специфични, или специални познания. Общите познания са необходими за всички хора, а специалните – само за специалисти. И желанията биват общи и специални. Например желанието на всички живи същества да живеят е общо. Човекът трябва да разбира общите понятия, общите стремежи в живота. Преди всичко трябва да се определи кои неща са общи. Доброто например е общо за всички. Живите същества разбират доброто, проявено в тесен и широк смисъл. Яденето и пиенето е общо благо за всички. Различието е само в начина, по който съществата се хранят, както и в храната, която употребяват, обаче като стремеж яденето е общо за всички. Като яде, всяко същество изпитва удоволствие, но това удоволствие е различно у различните същества. Като е изпитвал удоволствие при яденето, човек е започнал да разсъждава по какъв начин да увеличи удоволствието. В пътя на тия разсъждения се е създало готварството. В този случай готварството е специфично изкуство, присъщо само на човека, но не и на животните. С увеличаване на удоволствието при яденето хората са започнали да се стремят към придобиване на все по-големи количества от благата, които Природата дава. Желанието на човека да увеличава благата, с които си служи за ядене, се е пренесло и в психическия му живот. Затова често срещаме хора, които по естество са добри, но в тях се явява специфичното желание да бъдат още по-добри, да правят добрини на своите близки, всички да говорят за тях. Въз основа на същия закон много хора не се задоволяват с общите познания и се стремят към специфични. Те не подозират, че многото знания влачат след себе си повече задължения и отговор-

ности. Който често променя дрехите си, има повече разходи; който яде повече, има повече разходи.

Ако някой цар желае да има на трапезата си по десетина яденета, той трябва да има на разположение няколко готвачи, които да задоволяват вкуса му. Като цар той може да се справи с разходите за готвачите, за материалите, които се изразходват при готвенето. Какво би било положението на обикновения човек, който едва изкарва прехраната си, но има желания, подобни на тия, които царят има? Той ще си остане с желанията. Защо? Защото нито материал за готвене би могъл да си набави, нито готвачи. Той може да има само един готвач, на когото да дава стотина лева месечно. При такова малко възнаграждение този готвач няма да готви с разположение и любов, както готви на царя. Значи всички хора не са готови да задоволят своите специфични желания: опитат ли се да ги задоволят, те изопачават живота си, а себе си развалят.

Следователно всяка развала в човешкия живот не се дължи на общите мисли, желания, чувства, стремежи, но на специфичните. Всички аномалии в живота се дължат на стремеж към специфичното в човека. Често слушате хората да изказват различни мнения по един и същи въпрос. Това са специфични разбирания. Хората имат специфични разбирания и за злото, което е проявено в материалния свят. Какво представляват Доброто и Любовта вън от материята, от формите, и те не знаят. Понеже формите се променят, и понятията на хората за Доброто, за Любовта се променят. Затова именно всеки човек има специфично разбиране за Доброто и за Любовта.

Сега да дойдем до някои общи положения. Например всички хора имат едно и също познание за правата линия. Всички знаят, че правата линия е най-късото разстояние между две точки; тя има едно измерение – дължина. Ако се яви някакво специфично знание за правата линия, то се отнася до нейната дължина. Правата линия може да бъде безкрайно къса и безкрайно дълга. Правата линия има отношение към човека. Например ако някой посади в земята костилка от някое плодно дърво, той се интересува как-

во ще стане с нея. Щом види, че от земята се подава стрък във вид на права линия, той се радва и следи какво става с него. Ако стръкът продължава да расте, той гледа докога ще става растенето. Види ли, че растенето на правата линия спира и на стъблото се явяват разклонения, той пак се радва. Всяко клонче крие в себе си възможности за произвеждане на плодове. Реката, като права линия, е важна за човека: дето минава, тя пои, оросява, разхлажда въздуха. Обаче ако реката има притоци, воденичарят ще има специфична радост: водата ще бъде по-буйна, по-бързо ще върти воденичното колело и повече брашно ще мели. Има неща в живота, които на някои хора причиняват специфична радост, а на други – специфична скръб. Когато кръчмата е пълна с посетители, кръчмарят е радостен и доволен, а близките на ония, които пълнят кръчмата, скърбят и се смущават. От раздвояването на възгледите, на чувствата в човека се ражда понятието за морал.

Днес всички хора се оплакват от противоречия. Една от причините за противоречията са специфичните идеи. Ето защо задачата на новото възпитание се свежда към премахване на специфичните идеи, а като основа на живота трябва да се поставят общите идеи. Щом специфичните идеи създават противоречия, те трябва да се премахнат. Премахването им е в зависимост от премахването на условията, които ги създават. Ако влезете в гора, в която дърветата са гъсто сети, виждате, че те се стремят да растат нависоко. За да използва слънчевата светлина, всяко дърво се стреми да се издигне над другите, да не му пречат. В такава гора съществува голямо състезание: всяко дърво иска да се издигне нависоко, да надмине другите. Искате ли да заставите дърветата да растат нашироко, посаждайте ги на голямо разстояние едно от друго, за да не си пречат. Забелязано е, че дървета, които са расли на свобода, непритеснявани от други, всякога са по-дебели – те се развиват повече на дебелина, отколкото на височина. Същото се забелязва и в хората: хора, които са расли при стеснителни условия, при ограничения, обикновено се стремят нагоре, затова са високи. Колкото по-свобод-

ни и неограничени са условията, при които се развиват, толкова повече се разширяват. Хора, които са расли и са се развивали при благоприятни условия, растат повече на дебелина, отколкото на височина. Видите ли, че някой човек се моли много, ще знаете, че условията на живота му са неблагоприятни; ако се моли малко, той живее при добри условия.

Мнозина питат защо човек се моли. Естествено е човек да се моли, когато се намира при трудни, стеснителни условия. Когато хората се молят много, това показва, че са сети гъсто. Те се молят, защото се намират при вътрешни стеснителни условия. Срещате един гайдарджия, който надува гайдата. Вие се чудите защо свири. Този човек надува гайдата, за да изкара прехраната си. Колкото повече я надува, толкова повече упражнява дарбата си и задоволява хората. Престане ли да надува гайдата, хлябът му се ограничава. Всички хора търсят хляб – това е обща нужда на всички живи същества. Под думата *хляб* разбирам храната, с която живите същества поддържат живота си. По какъв начин ще изкарат прехраната си, това е друг въпрос. Всяко същество намира специфичен начин за изкарване на своята прехрана. Обаче не се стремете да наложите своите специфични идеи на другите хора: всеки, който се е опитал да наложи своята специфична идея на другите, всякога е причинил зло на себе си.

Един млад момък се влюбил в една красива млада мома. Те се сгодили и почти били пред венчило. Един ден младият момък срещнал един от своите приятели и му казал: „Знаеш ли, че аз съм сгоден за една млада красива мома, много добра и умна. Ела с мене в дома ѝ, да те запозная“. Приятелят се съгласил – и двамата отишли при младата мома. Годеникът запознал приятеля си със своята годеница, но какво станало от това запознаване? Приятелят се влюбил в годеницата му, но скрил това в себе си, никой да не знае. Годеникът посещавал годеницата си, връщал се у дома си, но забелязвал от нейна страна особено охлаждане. След известно време тя върнала пръстена му. Защо станало това, и той не знаел. Като срещнал при-

ятеля си, той се оплакал от нещастието, което го сполетяло, но приятелят му се учудил и се направил, че нищо не знае. Ако беше казал, че знае причината, и двамата щяха да се хванат за косите.

Следователно имате ли някаква специфична идея, не я споделяйте, докато не се реализира. Колкото по-рядко споделяте своите специфични идеи, толкова по-добре за вас. Специфичните идеи и вярвания на човека не са Божествени, те сами по себе си отпадат. Ако днес се възхищаваш от една специфична идея, ще дойде ден, когато ще се разочароваш и ще се чудиш как е могла тая идея да те въодушевява. Днес четеш една книга, възхищаваш се от нея, но след време намираш, че е обикновена. Това зависи от възрастта. Не разчитайте на идеи, които се менят. Ако някои идеи са ви възхищавали на младини, но сте запазили възхищението си от тях и на старини, те са Божествени – на такива идеи всякога можете да разчитате.

Като ученици вие трябва да си давате отчет за вашите състояния. Дали сте радостен, или скърбен, разположен или неразположен, вие трябва да знаете причините за тия състояния. Ще каже някой, че боледува, защото е грешен. Това не е обяснение – и праведният боледува и страда. И Христос е страдал, и Той е плакал. Ще кажете, че само малодушният плаче. Христос малодушен ли беше, къде прояви Той малодушие? Вярно е, че малодушните плачат, но и някои герои плачат. Природата е предвидила сълзите като нещо разумно – с тях тя мие очите. Много хора плачат, дето трябва и не трябва – това е излишно изразходване на сълзите. Ако знае кога и как да употребява сълзите си, с тях човек би се освободил от страданието. Една сълза, пролята навреме, е в състояние да отнеме от човека и най-голямото страдание. Който знае как да употребява сълзите си, той се мие с тях отвътре, а не отвън.

Когато не може да разбере страданието, човек плаче усилено. Той прилича на пукната тръба, която се нуждае от външна помощ. Външната помощ или външната утеха не разрешават въпроса. Временно тръбата ще се замаже, кранът ще се затвори, но причината за страданието все

още съществува. Докато човек не си обясни причината на страданието, плачът всякога ще съществува. Плачът се е явил още с първото ограничение, което човек е преживял на Земята. Ограничението е причина за скръбта: колкото по-голямо е ограничението, толкова по-голяма е скръбта. Ограниченията пък се дължат на специфичните човешки идеи. Следователно специфичните идеи не трябва да надминават общите. Докато едно дърво се развива нормално, то дава нормално плод и всичко върви добре. Ако се разклони чрезмерно, ако даде цвят повече, отколкото трябва, и плодът ще бъде много, но дървото ще се изтощи. Даде ли човек ход на много специфични идеи в себе си, той изменя естествения порядък на нещата и започва да страда. За да не страда, преди всичко човек трябва да изпълни Божествения план на нещата, а след това да дойде до специфичните идеи.

Човек може да приложи специфичните идеи в живота си само след като е научил общите закони и правила, по които се развиват нещата. Как можеш да шиеш модерни дрехи и обуща, ако не си научил общите правила на кроеж и шиене? Щом научиш общите правила за шиене, тогава свободно ще пристъпиш към отклоненията от тия правила, към модерните дрехи и обуща, към специфичните идеи. Пристъпиш ли преждевременно към специфичното, покажеш ли се пред хората, че си по-добър, по-учен, отколкото си в действителност, веднага ще те подложат на изпит. Не издържиш ли изпита, сам се излагаш. Някой се представя за много учен, а като се намери всред Природата, не познава скалите, не познава растенията – каквото го запитат, нищо не знае. Това не е никаква ученост. Сегашните хора се намират при благоприятни условия да учат. Те трябва да се изучават, както изучават Земята. На човека е дадена глава – да разполага с нея, да се ползва от нейните сили. Той има мозък, сърце, ръце, крака, очи, уши, които трябва да използва като елементи, като пособия за работа.

Човекът е книга, която първо той трябва да чете и да изучава. Малцина четат книгата на своя живот. Тази е

причината, поради която хората не се познават. Като не се познават, те ходят при врачки, при учени хора, за да им говорят за миналото и бъдещето. Миналото, настоящето и бъдещето е в ръката на самия човек. Той трябва да отвори книгата си и да чете – нищо повече. Ще кажете, че нямате интуиция, с която да познавате хората. Интуицията е Божествено чувство. Който познава общите идеи и се ръководи от тях, той има интуиция. Ще дойде някой да ме пита добър човек ли е. Това е специфична идея, а не обща. На специфичните идеи не може да се отговаря: ако аз кажа, че е добър, друг ще каже, че не е добър. Защо? Защото понятието за добро днес е специфично. Във всички специфични идеи има подценяване или надценяване, обаче има и обща идея за доброто. Според тази идея казвам: всяка чешма, всеки извор, които не престават да дават от своето изобилие, са добри; всяко перо, което не престава да пише, е добро; всеки човек, който от рождението си до края на своя живот не е казал една лоша или обидна дума, е добър. Всичко, което не издържа на тия условия, се отнася към специфичното добро.

Съвременните хора се нуждаят от неща, на които да разчитат. Може да се разчита само на общите идеи, а не на специфичните. Човек може да разчита на общата вяра, на общото знание, на общата любов, които са вложени дълбоко в душата му. Общите идеи са като вековни дървета, които никакъв вятър, никаква буря не може да разклати. Само на такава вяра човек може да уповава. Дойдете ли до специфичните идеи, всеки може да ви разклати – човек със специфична вяра се колебае и от най-слабия ветрец. Христос казва: „Всяко дърво, което Отец Ми не е насадил, ще се изкорени“. Това се отнася до специфичните идеи. „И всяко дърво, което Отец Ми е насадил, ще цъфне, ще върже и плод ще даде.“ Това има отношение към общите идеи. И специфичните идеи имат място в живота, но те са второстепенни. На първо място стоят общите идеи – те са посадени още при създаването на света. Специфичните идеи сега се посаждат от хората, те нямат устойчив корен и всеки вятър може да ги разклати.

Като знаете това, не жертвайте Божественото за човешкото. Кое е Божествено? Божественото е общо за всички хора и е валидно за всички времена и епохи. Например светлината, въздухът, водата и храната са общи идеи, общи блага за всички живи същества, без изключение. Разликата седи само в начина на използването им. Силата на човека зависи от правилното дишане. Да знае човек как да диша, това значи да владее законите на дишането. Заслужава човек да посвети цял живот, за да се научи да диша правилно. Болестите, страданията, неуспехите в човешкия живот се дължат на неправилното дишане. Когато се научите да дишате правилно, всичките ви работи ще се наредят добре. Правилното дишане е свързано с правата мисъл: който диша правилно, той мисли право. Когато човек мисли право, работите му всякога се нареждат добре.

Ще ви приведа един пример, с който ще изясня какво представлява общата идея и какво – специфичната. В кантората на един банкер влиза стар, прегърбен, слаб дядо да иска някаква помощ. Банкерът веднага се обръща към него и му казва: „Дядо, друг път ела. Сега съм зает, нямам време да се занимавам с тебе“. Дядото се замисля малко и след един момент сваля маската от лицето си: пред банкера застава млада, стройна, красива мома. Банкерът веднага прекъсва работата си, става на крака, отправя се към младата мома и казва: „На ваше разположение съм“. Той не чака даже да каже защо е дошла – вади от касата си пари и дава; след това благодари на Бога, че му е дал възможност да срещне красивата мома.

Какво представлява красотата в живота? Красотата символизира общите идеи, които са вечни; грозотата пък символизира специфичните идеи, които лесно се раждат и умират. Когато сте слаби, хилави, грозни, никой нищо не ви дава; проявите ли своята красота, здраве и доброта, всички са готови да ви дават. Тъй щото когато някой казва, че не обича да дава, това показва, че при него се е явил старият дядо. Щом дядото снеме маската си и се яви като млад, красив момък или млада, красива мома, човек

отваря кесията си и дава. Аз вземам младата мома и младия момък в широк смисъл – като идеи, които символизират общото, Божественото в света, а не в тесен смисъл, както разбират обикновените хора. Всички благоприятни условия в живота – здраве, богатство, сила, знание, любов – представляват общи идеи, понеже помагат за развитието на човека; неблагоприятните условия представляват специфичните идеи в живота. Действително, като се вгледате в живота, ще забележите, че всички болести, страдания, неуспехи са произлезли именно от специфичните идеи на човека. Чуете ли някой да казва, че е на особено мнение, в това, особеното, непременно се крие някаква специфична идея.

И тъй, дайте ход на общите идеи в себе си, между които не се явяват никакви спорове, никакви дисонанси. Между общите идеи съществува пълна хармония; между специфичните идеи се явяват спорове, дисонанси, но понякога има и хармония. Обща идея е например, че човек трябва да се моли, и то навсякъде – на изток, на запад, на север и на юг. Той трябва да се моли при всички условия: като работи, като свири, като копае, като чете и т.н. Защо? Защото в съзнанието нещата се менят: физическите посоки – изток, запад, север и юг в съзнанието на човека не са постоянни. Изтокът на едного е запад за другиго. Да се моли човек само когато е обърнат към изток, това е специфична идея; да се моли само в църква, и това е специфична идея – човек трябва да се моли навсякъде и по всяко време. Специфична идея е да мисли човек, че Слънцето изгрява само от изток: понеже Земята се движи около Слънцето, цялата Земя представлява негов изток. Къде е изтокът на кръга? В центъра, защото оттам излизат всички лъчи. Значи изтокът на живота – това е Бог, от Когото излиза всичко: живот, сила, светлина, мисъл, чувство, действие. Въпреки това мнозина казват, че не знаят къде е Бог, не могат да Го намерят. Чудно нещо! Животните намират изворите в планината, а човек не може да намери центъра, от който е излязъл. Под понятието *Бог* в широк смисъл на думата разбираме онази вътрешна връз-

ка в човека, която държи в единство всички негови мисли, чувства и действия. Когато е в хармония със себе си, човек е намерил вече посоката към Бога; отклони ли се от тази посока, веднага се натъква на страдания и противоречия.

Тъй че помнете: специфичните идеи са преходни величини, а общите – постоянни. За да придобиете хармония и единство между своя външен и вътрешен живот, изучавайте общите идеи и ги прилагайте в живота си.

Само проявената Божия Любов,
само проявената Божия Мъдрост,
само проявената Божия Истина
носят пълния живот.

4. лекция, 17 септември 1930 г., София, Изгрев

СЪЗНАНИЕ, ТОЧКА И ПРАВА ЛИНИЯ

Размишление

Чете се темата „Силата на общите идеи“.

По какво се отличават научно общите от специфичните идеи? Разликата между общите и специфичните идеи е следната: общите идеи нито се качват, нито слизат, а специфичните се качват и слизат, т.е. те биват възходящи и низходящи, те имат знаковете *плюс* и *минус*. Общите идеи не се увеличават, нито намаляват, а специфичните се събират и изваждат, умножават и делят. Какво ще стане с една обща идея, ако промени мястото си и започне да се движи като живо същество? Щом промени формата и мястото си, тя става специфична идея. Не мислете, че специфичните идеи всякога рушат: те съдържат в себе си сила да рушат и да градят. Когато попадне в областта на специфичните идеи, човек започва да се смущава, да се гневи, да се съмнява: ту става добър, ту лош; ту учен, ту прост – той се намира в преходен свят. Влезе ли в областта на общите идеи, всичко в него утихва и той става господар на себе си. Общите идеи принадлежат към Божествения свят, а специфичните – към човешкия. Общите идеи се отнасят към света на висшата математика.

Математиката и геометрията се занимават с числа и действия с тях, с точки, прави линии, плоскости, фигури, тела и т.н. Що е точката? Точката не заема никакво пространство, няма никакво измерение, но тя се проявява на физическия свят и образува права линия, която има едно измерение. Проявлението на точката във физическия свят е нещо пространствено, а самата тя не заема никакво пространство. Значи точката е безпространствена на физическия свят, но в духовния свят тя представлява проекция на едно висше съзнание. Правата линия е проекция на точката в равнината, т.е. на физическия свят. Съзна-

нието на човека е проекция на Божествения свят. Следователно когато говорим за съзнанието, подразбираме проява на Божественото начало в света; когато говорим за точката, разбираме проява на същество от духовния свят; когато говорим за права линия, разбираме човека, проявен на физическия свят. Като разглеждате тия неща по този начин, ще намерите връзка между съзнанието и безпространствените силови центрове – точките, и проекциите на силовите центрове в известно направление – правите линии. Следователно за да се измени човешкият характер, да се измени посоката на неговото движение, т.е. посоката на правата линия, трябва да се знаят законите на безпространствените точки, т.е. на силовите центрове. За да се използват силовите центрове, трябва да се знаят законите на Божественото съзнание, или законите на човешкото съзнание като проява на Божественото. С други думи казано: за да се измени характерът на един човек, той трябва да промени своята философия за живота, която е нещо неопределено, неустановено. Какво можете да очаквате от правата линия? Като величина тя има приложение главно на физическия свят.

Съвременните хора работят вече за изменение на характера си, за възпитание на обществата, на народите, на цялото човечество. Те се стремят да внесат подобрение в целокупния живот. Добри са техните стремежи, но знание се иска за това. Когато инженерът строи къща, трябва да даде план, но и материалът за градене да бъде добър. Той трябва да познава свойствата на материалите, от които ще гради къщата, и тогава да пристъпва към работа. Не спазва ли физическите закони при строежа, не познава ли свойствата на материала, от който ще се ползва, той ще бъде изненадан от нещо. Няма да се мине много време, къщата ще се събори.

Мнозина ще кажат, че не се интересуват от това, какво прави инженерът. Те не се интересуват, но трябва да се интересуват, защото всеки човек в живота си е инженер: всеки ден той прибавя и отнема по нещо от своята постройка – от тялото си. Понеже гради новото и събаря

старото, човек трябва да знае с какъв материал разполага. Материалите за неговото тяло са, от една страна, чувствата, мислите и постъпките му, а от друга – въздухът, водата и храната. За да създаде той здраво, добре организирано тяло, тия материали трябва да бъдат първокачествени. Ще кажете, че това не е ваша работа – Бог се занимава със съграждане на човешкото тяло. Според мене Божията работа се отнася до съзнанието на човека; работата на ангелите, като същества от духовния свят, се отнася до точките, до силовите центрове, а работата на човека се отнася до правите линии. Като се намери пред правата линия, човек се запитва какво трябва да прави. Ако безпространствената точка образува права линия, то човек, като права линия, не може ли да направи нещо повече? На физическия свят той се намира в своето царство, където му са дадени условия за работа. Представете си, че имате един дълъг и дебел железен прът: какво ще стане, ако влачите този прът в известно направление? Където мине, той ще завлече всичко. Значи прътът, като права линия, завлича всичко, каквото срещне на пътя си. Като знаете това, щом проявите една мисъл като права линия, за да не завлече тя всичко, каквото срещне на пътя си, вие трябва да имате чисто съзнание, да сте свързани с Бога; после трябва да сте свързани с ангелите чрез безпространствените центрове; най-после трябва да сте свързани с хората чрез правите линии. Ето защо, когато някой иска за знае какво да работи, казвам: щом си дошъл на Земята, ти трябва да изучаваш съзнанието, точката и правата линия.

Често хората се оплакват от помрачение на съзнанието, вследствие на което не могат да работят. Те се заблуждават: съзнанието на човека е неговото Небе, което никога не се помрачава. Изобщо Небето не се помрачава, Слънцето също не се помрачава. Случва се понякога, че между човека и неговото съзнание, както и между човека и Слънцето, което грее на небето, е застанал някой облак, който пречи на светлината да се прояви. Но човек трябва да знае, че каквито облаци и да се явят в съзнанието му, последното не се помрачава, каквито облаци и да се явят

на небето, Слънцето никога не потъмнява. Следователно тъмно ли е в съзнанието ви, махнете облака, който е застанал на пътя ви. Какво представлява Небето? Небето е мястото, където Бог живее. Мислете за Бога, но не Го разглеждайте като материално същество. Той включва в Себе Си всички съзнания, всички силови центрове – ангелите, всички прави линии – хората, и плюс това има още неща в Него, които не можете още да разберете. Като помислиш за Бога, ти трябва да се проникнеш от благоговение и страхопочитание към Него, да знаеш, че се намираш пред велика Реалност, в която не съществуват никакви противоречия. Мисълта за тази Реалност внася мир и радост в човешката душа, тя чисти съзнанието на човека, освобождава го от всички облаци. Никаква сила в света не е в състояние да помрачи съзнанието: каквито бури да дойдат, каквито прахове да се дигат във въздуха, те не са в състояние да помрачат Слънцето на небето, нито да помрачат съзнанието на човека.

Ето защо, когато говори, човек трябва да си служи с точен език, както в математиката и геометрията. Вие не можете да кажете например *окръжност*, а да разбирате кръг, или обратното – да кажете *кръг*, а да разбирате окръжност: кръг и окръжност са две различни понятия. Някой казва, че нещо влиза в кръга на неговия живот. Кое е по-вярно: в кръга или в окръжността на живота? Окръжността е кривата линия, която затваря известно пространство. В този смисъл окръжността представлява външния, материален живот – окръжността подразбира само една възможност. Кръгът пък подразбира затворено силово пространство, което има безброй възможности. Значи окръжността представлява най-крайната или последната възможност на кръга. Кажете ли, че нещо е реализуемо в кръга на сегашния ви живот, това показва, че разполагате с много възможности от миналия, сегашния и бъдещия си живот. Кривата линия, т.е. окръжността, се разглежда като съставена от множество прави линии. Крайните точки на тия линии водят към един вътрешен център на съзнанието и го ограждат. Кръгът се ограничава в своята де-

ятелност чрез окръжността. Значи за да се оформи нещо, за да стане разбрано, непременно трябва да се ограничи. Ако нещата не се ограничат, т.е. оформят, те ще заведат човека в един отвлечен свят.

Съвременният човек не е готов още да живее в отвлечен свят. Как ще си представите човека вън от сегашната му форма? Формата на човека отговаря на неговия ум, на неговото сърце и на неговата воля. Какво представлява човешкият ум? Той е отвлечено понятие, което може да се разбере само чрез сравнение. Каквото е Слънцето за цялата Вселена, такова нещо е умът за човека. Слънцето е източник на светлина, следователно и умът е източник на светлина за човека. Докато умът действа, човек живее в светлина; престане ли умът да действа, човек изпада в тъмнина. С други думи казано: когато ангелите проектират своята мисъл към физическия свят, образува се светлина; щом оттеглят деятелността на своя ум от физическия свят, веднага става тъмно. От деятелността на тяхната мисъл материята се разредява; щом оттеглят мисълта си, материята се сгъстява. Разредената, прозрачна материя наричаме светлина, а сгъстената – тъмнина.

И тъй, когато се говори за ума и за сърцето като за органи на човешкото тяло, те представляват неопределени идеи. Умът и сърцето подразбират светлина и топлина. Ако умът не произвежда светлина, а сърцето – топлина, те са мъртви. Светлината и топлината вървят заедно. Само сърцето на Бога, на ангелите и на човека произвежда топлина. Топлината и светлината са външни признаци на Божествения живот. Как ще докажете това? Както великият музикант доказва, че знае да свири. Той казва, че музиката действа на човешката душа. Искате ли да докаже това, той взема цигулката и започва да свири. Като свири известно време, вие се забравяте и се пренасяте в друг свят. Когато математикът решава задачи, пише формули, и той свири – за него математиката е музика: числата са ноти, по които той свири. Всеки, който разбира формулите и може да решава задачи с тях, чува музика – отдалечена, отвлечена, но дълбока. Формулите оживяват в неговия ум и той

вижда отношението, което съществува между тях. Който не разбира формулите, и да чува нещо хубаво, казва, че тази работа е отвлечена, непонятна, разбъркана. Как познавате, че някой човек е учен – в разбърканите формули и числа ли? Не е достатъчно да кажете само, че някой човек е учен или музикант – това твърдение е повърхностно. За да се произнесете, че някой човек е учен, вие трябва да разбирате това, което той пише; за да се произнесете, че някой човек е музикант, вие трябва да разбирате това, което той свири.

Всички религиозни хора казват, че Бог е всеведущ, но в тяхната уста това са празни приказки. Като каже тия думи, човек трябва да е опитал истинността им. Само онзи може да каже, че Бог е всеведущ, който е изучил Неговите дела, познал е законите Му и ги е приложил. Само онзи вярва в знанието и всемогъществото на Господа, който е съгласувал своя живот, своите мисли и чувства, своята воля с Божиите мисли, чувства и воля. Думите на този човек са верни и истинни. Преди да познае Бога, човек трябва да мине през ограничението, през Моисеевия закон, през тоягата. Като чуе тоягата да удря върху гърба му като върху барабан, той трябва да разбира нейния такт и да започне да работи. Законът, т.е. тоягата, може да направи човека разумен тъпан, за да разбира какво се иска от него. Не е нужно да му се сложат много удари, за да разбере какво изисква от него капелмайсторът. Достатъчно е да ударят само един път върху гърба му, за да е готов да изпълнява волята на Онзи, Който го направлява в живота му.

Съвременните хора се оплакват от страданията и мъчнотиите си и казват: „Големи мъчения, големи страдания ни се дават“. Друг някой казва, че му е тъжно нещо, че е неразположен, че му тежи нещо на сърцето. Нека си зададе въпроса откъде произтича неговото страдание. Ще каже, че не знае произхода на своите мъчения и страдания. Тогава как може да говори за нещо, да се оплаква от него, без да знае какво е, откъде произтича и какво цели? Лесно е да говори човек, че вярва, че обича, но важно е той сам да знае в какво вярва, кого обича и как обича. Ня-

кой ще каже, че човек не трябва да знае всичко, защото светът се е развалил от учени хора. Съгласен съм, че човек не може да знае всичко, но той трябва да е убеден в това, което говори.

Светът не се разваля от учените хора, но от тия, които не постъпват според правилата, които знаят: те постъпват според закони и правила, които не знаят. Коя кола се чупи лесно? Колата на неразумния колар. Той знае, че колата му може да носи 500 килограма тежест, но казва: „Можем да турим още 100 килограма“. Това е предположение, а не знание. Щом тури още 100 килограма, колата се счупва. Всяка кола може да се товари толкова, колкото издържа – тури ли ѝ се повече, тя се разваля. Ти предполагаш само, че може да издържа повече товар. Предположението не е знание: при всяко предположение става някаква катастрофа. Лакомията е причина за катастрофите. Трябват ти 500 килограма жито – натовари ги на колата си и върви. Не мисли, че ако туриш още 100 килограма, ще придобиеш нещо особено: нищо няма да придобиеш – все колар ще си останеш. Ако натовариш 500 килограма жито, ще постъпиш разумно; ако натовариш 600 килограма, колата ти ще се счупи и всички ще кажат за тебе, че си неразумен човек.

На какво можем да уподобим разумните и неразумните постъпки на човека? Разумните постъпки представляват положителни числа, а неразумните – отрицателни. Значи имате числата +5 и –5: при числото +5 вие получавате нещо, а при –5 губите. От двете числа –0 и –6 кое е по-голямо? По-голямо число е –0: значи нямате нищо да давате, нищо не ви безпокои. Докато нулата е в касията ви, нищо не губите – все едно че имате едно яйце, което не се е измътило още. Превърне ли се в числото 6, яйцето се излюпва и започва да отваря уста, иска да яде: вие трябва да се грижите вече за него, да го храните. Докато яйцето, т.е. нулата, е в касията на човека, тя не може да се задържи за дълго време – лесно се търкаля. Защо? Защото не среща големи съпротивления. Ето защо ако искате мисълта ви да се предава лесно, тя трябва да бъде валчеста.

Искате ли думите ви да се търкалят, да не засягат никого, езикът ви трябва да бъде валчест. Под думите *валчест език* разбираме мек, гладък, разумен език. Ако има тези качества, езикът ще се движи по пътя на най-малкото съпротивление.

Следователно разумен човек наричаме този, който се движи по пътя на най-малките съпротивления. Като се движи по пътя на големите съпротивления, без да иска, човек прави погрешки, които мъчно се изправят. Ако не знае как да ги изправи, той ги счита за непоправими. Всички грешки са поправими, но човек трябва да знае как да ги изправя. Ако една погрешка не може да се изправи в точката, ще се изправи в линията; ако не може да се изправи в линията, ще се изправи в съзнанието, защото всяка погрешка хвърля петно в съзнанието на човека. Дойдете ли до съзнанието, това показва, че само Бог е в състояние да изправи погрешките на човека: Той разполага с такива знания, каквито човек не притежава. Изправи ли веднъж Бог погрешката или греха на човека, той вече не я повтаря. Затова казваме, че само Бог може да заличи греховете на хората: греховете и погрешките на хората се изправят само в Божествения свят. Ето, ангелите, които съгрешиха, не можаха сами да изправят погрешките си и паднаха. Значи погрешките не се изправят нито в ангелския свят, нито в човешкия.

И тъй, сгрешите ли, не се крийте в шубраците, както Адам направи, но бъдете смели да се явите пред лицето на Бога и да се изповядате. Бог, т.е. Разумното начало в човека, проговори на Адам, на неговото съзнание, но той се скри. Защо се скри Адам? Срамуваше се от своята голота. Той каза на Господа: „Тук съм, Господи, но ме е срам да се явя пред Лицето Ти с опетнено съзнание“. Откъде знаеше Адам, че съзнанието му е нечисто? Той се огледа в жената, която Господ му даде, и видя греха си. Жената е огледало на мъжа и мъжът е огледало на жената: в този смисъл мъжът и жената се оглеждат един в друг и виждат погрешките си. Като не разбират какво нещо са мъжът и жената, някои казват: „Мъж е това! Жена е това!“. Други

пък търсят причината за грехопадението ту в мъжа, ту в жената. Причината за грехопадението не е нито в мъжа, нито в жената, но другаде някъде. Ако някой ви удари с дърво, кой е виновен за това: дървото или човекът? Вината не е нито в човека, нито в дървото: зад човека и зад дървото се крие друго нещо – в него е причината. Вие можете да махнете ръката, човека и дървото, но причината ще си остане. Ръката на човека и дървото са послужили като средства за изпълнение на чужда воля. Ако тези средства откажат своята услуга, други ще се намерят.

Днес повечето хора живеят в заблуждения. Защо? Не мислят право. Те трябва да изменят своите възгледи за живота, да мислят право. Например сегашните хора мислят, че без пари не може да се живее. Това е крива мисъл: при известни условия не може без пари, но при други условия и без пари може да се живее. Ако си човек и живееш при днешните условия на живота, без пари не може, обаче ако условията се променят, и без пари ще живееш. Ако си птица, не можеш ли да живееш без пари? Едно е важно: когато мисли, човек не трябва да прави заключения за вечността. Докато живее на Земята, той се намира в преходни условия, следователно и възгледите му са преходни. На Земята нещата са преходни, а в Божествения свят са вечни и неизменни. Красивата мома може да се ожени без пари, но грозната не може; силният човек може да си пробие път без пари, но слабият не може; умният човек може да се нахрани без пари, но глупавият не може.

Както виждате, мисълта, че без пари не може да се живее, е относителна. При сегашните условия на живота тя е израз на един външен порядък на нещата, при който хората се учат. Да мислите, че без пари абсолютно не може да се живее, това е все едно да кажете, че копринената буба не може без черничеви листа. Докато е в положението на буба, тя се нуждае от листа; щом се завие в какавида, никаква храна не ѝ трябва – като се превърне в пеперуда, тя търси друга храна. И вие, които живеете при сегашните условия, имате нужда от пари; напуснете ли тези условия, никакви пари не ви трябват. Затова именно не дръжте в

ума си мисълта, че човек абсолютно не може да живее без пари. Засега и светията се нуждае от пари: ако той сам не плаща, не борави с пари, друг някой ще дава за него, но все-таки ще има работа с пари.

Въпросът за парите е страничен, той няма отношение към възвишения живот. За вас е важно да имате своето отношение към реда и порядъка на възвишения свят, защото той ще ви заведе към вечния и неизменен живот, към който душата се стреми. Искате или не искате да влезете във вечния живот, няма да ви питат – този живот ще се наложи на хората. Умният ще го приеме доброволно, а глупавият ще чака да му го наложат. Не се ли прилагат по същия начин законите на държавите? Всяка държава си има свои закони, които трябва да се изпълняват. Добрите и разумни граждани доброволно изпълняват законите, а неразумните насила ги заставят. Разумният гражданин е гладък, никакви остроти не се виждат по него. Законът е кука, която хваща хората. Като види някой гладък човек, законът го отминава, той казва: „Този човек не е за мене“. Обаче като види, че някой има много остроти и връхчета, законът лесно го хваща. На Земята законът е Моисей[4]. Той ходи между хората и като види някой гол, налага го на общо основание. Кой човек е гол? Грешният: като греши, човек се оголва. Моисей му удря наколко тояги и го пита: „Кой ти позволи да ходиш гол, т.е. да грешиш?“. Ако срещне някой добре облечен, Моисей го поздравява учтиво и си отминава.

Като ученици вие трябва да се освободите от старите идеи и заблуждения, от всичко онова, което внася нечистота в съзнанието ви. Чисто трябва да бъде съзнанието на ученика. Докато живее със старите си разбирания, човек мисли как да се осигури, как да нареди живота си. Ако има сто хиляди лева в някоя банка, той иска да ги увеличи, да станат двеста хиляди. Колкото и да се осигурява, той временно само разрешава въпросите. Ние искаме да разрешим въпросите на своя живот във вечността, а не във временното, но може ли да ги разреши във вечността, човек постоянно се връща назад. Ще кажете, че се движи-

те по права линия. Ако днес се движите по права линия, но живеете със стари разбирания, на другия ден още можете да изкривите пътя си – правата линия лесно минава в крива. Всички криви линии са образувани от прави, затова човек трябва да внимава, да не изкриви пътя на своето движение.

Всички хора трябва да се заемат да чистят съзнанието си. Когато съзнанието е чисто, човек има вътрешен мир в себе си. Не е ли чисто съзнанието му, каквито усилия и да прави, той не може да придобие вътрешен мир; ако го има, не може да го запази. Човек не може да има мир в себе си, ако не държи светли мисли в ума си, топли чувства в сърцето си и красиви образи в душата си. Той трябва да вижда красотата навсякъде. И в числата, били те положителни или отрицателни, също има красота. Например какво представлява числото 167 531? То крие в себе си една кабалистична идея, която трябва да се разбира. Първите две цифри от това число са числото 16 – изхвърляне на дявола, т.е. на злото, вън от ума на човека. Сборът от цифрите му дава числото 7, което е свещено число. То показва, че за да изхвърли дявола от ума си, човек трябва да вложи в себе си двата принципа – мъжкия и женския, и да направи връзка с Божественото съзнание. Не може ли да направи тази връзка, той всякога ще бъде изкушаван – в будното си състояние или насън. Мъжът се изкушава от жената, а жената – от мъжа. Докато се изкушава, човек всякога е изложен на падане. Ще дойде ден, когато хората няма да се изкушават, обаче до това време те едни други ще си влияят. Ако един човек греши, той непременно ще влияе и на другите. Понеже хората са свързани, те си влияят и в злото, и в доброто.

Защо съществува грехът, не питайте; защо е допуснато злото, не питайте. Гледайте на греха и на злото като на неща, неизбежни засега. Като ходите вечер по кални и тъмни улици, все ще паднете някъде и ще се окаляте. Не се смущавайте, че сте се окаляли – ще се изчистите. Като ядете нездравословна храна, стомахът ви ще се разстрои – това е неизбежно; като четете някоя лоша книга,

мисълта ви ще се смути – и това е неизбежно. Като живее на Земята, човек все ще попадне на нечиста улица, все ще хапне недоброкачествена храна, все ще се натъкне на лоша книга: важно е за човека да има будно съзнание, да пази своята чистота и своя вътрешен мир.

От всичко, казано досега, дръжте в ума си мисълта за точката, за правата линия и за съзнанието. От гледището на окултната наука безпространствената точка или силовият център представлява ангелския свят, правата линия представлява човешкия свят, а съзнанието – това е Бог, Който озарява всички светове със Своята светлина. Постоянно чистете съзнанието си, за да не го замъглите и да се лишите от възможността да виждате Божествената светлина. Щом изгубите светлината на съзнанието си, вие ще изпаднете в голяма скръб и отчаяние. Този закон има отношение към всички светове. Ако престанеш да виждаш Слънцето, ти ще почувстваш голяма скръб; ако майката не вижда детето си, тя започва да скърби. И най-после, ако човек не вижда Бога далече някъде, в Божественото и Разумното начало в себе си, той изпитва голяма скръб и тъмнина. Навсякъде виждате присъствието на Бога като извор на Любов, на светлина и на свобода.

Тайна молитва

5. лекция, 24 септември 1930 г., София, Изгрев

ПРАВА МИСЪЛ

Тайна молитва

Тема за следващия път: „Ползата от скърбите и страданията“.

Няма по-велико изкуство в живота на човека от това, да се научи да мисли. Откак животът съществува, в него е вложена главната задача – да научи човека да мисли правилно. Всичко друго е второстепенно нещо. Ще кажете, че задачата на човека е да живее добре. Как ще живее добре, ако не мисли правилно? Добрият живот е резултат на правата мисъл. Животът е външен израз на мисълта: първо се проявява мисълта, после – чувството, и най-после – действието. Значи мисълта, чувствата и действията са процеси, чрез които човек се изявява.

Като ученици на новото учение вие искате да разберете живота. Как ще разберете живота, ако не сте се научили да мислите право? На огнището имате дърва, въглища, но не можете да запалите огъня. Защо? Кибрит нямате. Както дървата не горят без огън, така и животът остава неразбран без мисълта. Чиста, права трябва да бъде мисълта на човека, за да разбере той живота във всички негови прояви. Коя мисъл е права? Права мисъл е тази, която е абсолютно свободна, която не се ограничава, която не се влияе от нищо. Всяка мисъл, която се огъва на една или на друга посока, която се ограничава от някакви желания, влиза в областта на обикновените мисли. Каква мисъл е тази, която се влияе? Докато е млад, човек вярва в съществуването на едно Разумно начало, а като остарее, той го отрича. Защо на младини е вярвал в Бога, а на старини Го отрича? Защото по-рано е бил зелен, мисълта му не е била зряла. Мисъл, която се изменя, не е права: който мисли право, и като млад, и като стар поддържа една и съща мисъл.

Ако начертаете един остър ъгъл, вие си представяте човешкия нос. Разликата между носа на човешкото лице и този, който е нарисуван на дъската, се заключва в това, че носът на човека е в постоянно движение, а онзи на черната дъска представлява едно фиксирано положение. Ето защо, когато изучавате човека, изучавате го в естественото му състояние, като жив, а не от рисунки или портрети. Грамадна е разликата между живото човешко око и рисуваното. В живото око ще видите движение, мисъл, чувство. Движението на окото зависи от волята на човека, топлината му – от неговите чувства, а светлината – от мисълта. Светлината, която излиза от човешкото око, може да се разложи на седем цвята. Следователно от цвета, който излиза от окото на човека, определяме неговата мисъл. Ако мисълта е Божествена, цветът на светлинния лъч се различава от този на обикновената мисъл. Този човек е красив, от очите му излиза мека, приятна светлина. Ако мисълта не е правилна, от очите на човека излиза груба светлина и той губи красотата си. Погледне ли се в огледалото, той сам е недоволен от себе си – в лицето му има нещо грубо, сурово. Като види лицето си, човек започва да търси причината вън от себе си: в жена си, в децата си, в сиромашията, в неразположението си и т.н. Не, причината е в самия човек: в него има нещо дисхармонично, което се отразява в очите му, а оттам и на цялото лице.

Следователно причината за вътрешната хармония или дисхармония в човека се дължи на неговата мисъл. Ако мисълта е права, човек се радва на вътрешна хармония в себе си. Правата мисъл свързва човека с Причинния или реалния свят, или по-право казано – с Бога. Който има права мисъл, той е в хармония с всички Божии прояви, той държи Името Божие в чистота и святост. Няма ли права мисъл, човек изпада в противоречия и е готов да припише всички неуспехи и нещастия на Бога. Ако жена му не е добра, ако децата му са непослушни, ако работата му не върви добре, той държи Бога отговорен за всичко; той казва: „Не съм виновен аз – виновен е Онзи, Който е създал света“. Едно трябва да знаете: Бог е създал поло-

жителните, красивите и велики неща; вън от тях всичко останало е човешко изобретение. Правата мисъл е излязла от Бога, а кривата – от изопаченото в човека. Правата мисъл и на Небето, и в ада е една и съща. Всяка мисъл, която е красива на Небето, а грозна в ада, е човешка – с тази мисъл нищо не се постига.

Има мисли, които човек придобива само на Небето или само на Земята; има мисли, които може да придобие само в ада. Под думата *ад* ние разбираме нещо съвършено различно от това, което хората разбират. Адът е състояние: влезе ли в ада, човек влиза в областта на скърбите и страданията – първото стъпало на ада. После той влиза още по-навътре – на второто стъпало, в областта на мъченията. Има и трето стъпало на ада. Кое е това стъпало, никой не знае – за него не се говори. На трите стъпала в ада отговарят три стъпала и на Небето. Като изучавате трите възходящи състояния, вие сами ще определите кои състояния от ада отговарят на трите състояния на Небето.

Сега нека всеки отговори в себе си има ли права мисъл, или не. Ще кажете, че вие още се съмнявате в съществуването на великата Разумност в света. Не се занимавайте с този въпрос, но започнете да изучавате ония мисли, които нищо не е в състояние да огъне. Който има права мисъл, той е подобен на лист от дърво, който никога не пада. Знаем, че растенията дишат чрез листата: в този случай правата мисъл е условие за правилно дишане, т.е. за Божествено дишане. Който няма права мисъл, той се намира във фиксирано, или установено състояние: той живее, без да съзнава смисъла и предназначението на живота. За такъв човек се казва, че нито печели, нито губи. Сегашните хора търсят начин да се освободят от страданията. Добро е желанието им, но като се освободят от страданията, ще се освободят и от радостите. Радостите имат смисъл при страданията: изчезнат ли страданията, ще изчезнат и радостите. Животът пък има смисъл при страданията и при радостите. Като страда и като се радва, човек изработва своята права мисъл – затова именно той е дошъл на Земята. Ако още не е придобил правата мисъл, човек не тряб-

ва да се самоосъжда. Всъщност сам ли се съди човек, или друг някой го съди? Човек сам не се съди, друг някой в него го съди. Това показва, че в човека има касационен, апелативен, мирови съдия, пред който се донасят погрешките и престъпленията на човека за разглеждане.

Като ученици вие трябва да се стремите към правата мисъл. Какво става отвън, това да не ви смущава. Това, което съди човек, е специфично състояние – то не е естествена проява на човека. Домът не е създаден върху основите на съдбата – домът е създаден върху основите на Любовта. Обаче ако синът и дъщерята грешат, все ще дойде отнякъде председателят на съда и ще ги осъди – това е неизбежен процес. След това иде приложението на съдебното решение: майката или бащата, един от тях, ще вземе тоягата и ще наложи сина или дъщерята на общо основание. Някога по-големият брат или по-голямата сестра изпълнява съдебното решение върху по-малките братчета или сестричета. Няма човек, който като дете да не е налаган от родителите си: някои са били затваряни в избите, в килерите, докато съзнаят грешката си. Някои помнят тия наказания, а други са ги забравили. След това отиват при майка си и при баща си да искат извинение; като се извинят, пущат ги на свобода.

Това, което става с детето, става и с възрастния човек: колко пъти човек е бил затварян в килера на своето сърце и на своя ум; колко време е трябвало да плаче, да търси погрешката си, докато го освободят! Някой виден професор отива в университета, излиза пред студентите си, преподава лекцията си, но усеща, че мисълта му не върви гладко. Той прави усилия, напряга се, но мисълта все не върви. Защо? Затворен е в килера на своята мисъл. Това състояние някога продължава малко време, а някога – с дни и недели. Той ходи, движи се натук-натам, почесва се по главата, докато най-после му просветне. Какво е станало с него? Освободили са го от килера и са го пуснали на свобода. Такова затваряне на човека става и в килера на неговото сърце. Той изпитва едно стягане в сърцето си, не може да се отпусне, да се зарадва на нещо. Какво трябва

да прави човек, когато го затворят в килера на неговия ум и на неговото сърце? Той трябва да отиде при майка си и при баща си да иска извинение. Щом му простят, умът и сърцето му се освобождават и той започва да мисли ясно и да чувства разположение към окръжаващите.

Съвременните хора мислят, че са израснали вече, че се различават от децата. Не, и до днес още хората се намират в положението на деца. Ние виждаме, че каквото положение и да заема човек, от време на време го затварят в килера на живота, дават му някакъв урок. Човек е дошъл на Земята да научи и да приложи смирението. Не се заблуждавайте да мислите за себе си, че сте нещо по-особено от другите: всички ще бъдете затваряни в килера, дето ще ви налагат на общо основание. Като се намери в затвора, човек обикаля от едната стена до другата, сърди се, вика, блъска, иска да му отворят. После търси ключа сам да си отвори, но ключът е скрит, не може да го намери. Така минават два-три дена: той ходи с наведена глава, неразположен, не дава да го пипне някой, да му каже дума. Най-после, като огладнее, той поглежда през ключалката, да види не минава ли някой пред вратата му. Щом чуе стъпки, веднага започва да се моли, да иска извинение за погрешката си. Той казва: „Моля ви се, освободете ме, осъзнах вече погрешката си, ще се изправя“. Като чуят, че се моли, че иска извинение, веднага дохожда някой да го освободи.

Това са реални състояния, през които минава всеки човек. Те се дължат на неговите мисли и чувства. След всичко това човек иска да бъде щастлив. Това е невъзможно! Щастието се обуславя от знанието. Ако знае да превръща минусите в плюсове, човек може да бъде щастлив. Няма ли положителни, истински знания за живота, човек не може да бъде щастлив. Това не значи, че щастието е непостижимо: като учи, като работи съзнателно върху себе си, като прилага, един ден човек ще придобие щастието, но днес, докато не го е придобил, целта и задачата в живота му трябва да бъде ученето и придобиването на знание, а не придобиване на щастие. Щом е придобил знание, щастието само по себе си ще дойде.

Първата задача на човека е да придобие права мисъл, после – прави чувства, и най-после – прави постъпки. Има ли това, той непременно ще бъде щастлив. Някой ще възрази, че има вяра в Бога. Добре е, че вярваш, но твоята вяра трябва да се основава на правата мисъл. Постоянна, неизменна ли е твоята вяра? Докато работите ти вървят добре, ти вярваш в Бога; щом се объркаш нещо, ти вече не вярваш и започваш да обвиняваш Бога в несправедливост. Вяра, която се мени според условията на живота, не е истинска: положителна, абсолютна вяра е тази, която и при лошите условия на живота остава една и съща. При всички условия на живота си ти трябва да държиш името на Бога в ума и в сърцето си чисто и неопетнено. Най-малкото съмнение, най-малкото петно, което хвърляш върху съзнанието на Бога, те довежда до дъното на ада. Щом изправиш мисълта си и поставиш името на Бога на най-високото и чисто място в себе си, ти излизаш вече от дъното на ада и придобиваш всичко, каквото желаеш.

И тъй, за да реализира желанията си, да придобие благата на живота, човек трябва свещено да пази в ума си името на Бога. Може ли да пази свещено това име, той владее магията на живота. Под думата *магия* разбираме изкуството да придобива човек всичко, каквото желае. Не пази ли Името Божие в себе си със святост и чистота, човек ще изгуби всичко, което е придобил. Това не значи, че трябва да се страхувате. Има смисъл човек да се страхува, но не от хората, а от Бога. Кога се страхува човек от Бога? Когато изгуби връзката си с Него, когато опорочи Името Му. Що се отнася до обикновения страх, той няма смисъл – този страх е в състояние да отдалечи човека от неговия идеал. Какъв е идеалът на човека? Идеалът на всеки човек е да придобие правата мисъл. Придобие ли правата мисъл, той е намерил ключа на живота. Който е намерил ключа на живота, той е запалил вече огъня на своето огнище, на което може да се топли всеки измръзнал, отчаян, обезсърчен. Нямате ли огън на огнището си, всеки ще мине и замине покрай вас, без да се спре.

Ще кажете: „Достатъчно е човек да си въобрази, че има огън в огнището, и ще се стопли“. Не, с въображение само нещата не стават. Светът е пълен с въображаеми неща: на всяка стъпка срещате въображаеми поети, писатели, музиканти, художници, учени, философи, християни. Ще дойде някой да ви пита вярвате ли, че той е християнин, или не вярвате. Няма защо да отговаряте на този въпрос: достатъчно е да видите гори ли свещта на този човек и каква светлина издава. Светлината подразбира знание: който знае нещата, той има светлина, той мисли право; щом мисли право, той вярва във всичко, което Бог е направил и продължава да прави. Какво може човек да направи, какво знае и какви възможности крие в себе си, това всеки знае – щом го знае, той вярва. Не, това още не е истинска вяра: истинската вяра се проявява в областта на безграничното, незнайното.

Следователно всяко нещо, което в даден момент може да се ограничи, е знание; това, което не може да се ограничи, което се отнася към незнайното, наричаме вяра. Знанието обхваща настоящето, а вярата – бъдещето. Знанието предшества вярата: вярващ е онзи, който знае нещата, който ги е опитал. Вярващият носи вътрешни опитности в себе си. Тази е причината, поради която вярващият е готов на всички жертви за Бога: той е опитал Неговата любов и вярва във всички нейни възможности. Някой иска да има опитностите на пророците, на апостолите, даже и на Христа. Иска ли опитностите и знанията на великите хора, човек трябва да мине през техния път. Трънлив и труден е пътят на великите хора. Човек може да достигне този път, но чрез големи страдания и изпитания; мисли ли, че без страдания може, той се самозаблуждава. Със заблуждения никой не може да отиде при Бога. Тримата момци в огнената пещ минаха през големи страдания и след това възлязоха нагоре; апостолите станаха мъченици и след това получиха благодатта Христова. За да получи откровение, да възлезе на Седмото небе, апостол Павел беше бит тридесет и девет пъти. Затова той каза на своите събратя: „Братя, с големи страдания ще влезем в Царство-

то Божие“. Някой човек мисли, че без страдания, без сълзи, без бой ще влезе в Царството Божие. Като се натъкне на най-малкото страдание, той казва: „Дотегнаха ми вече тези страдания“. Че ти още не си страдал, ти никога не си бил бит!

За да се справи със страданието си, човек трябва да мисли право. Красиво нещо е правата мисъл. Когато мисли право, човек разбира, че страданията, които му са дадени, съдържат в себе си някакво благо. Страданието е признак, че от разумния свят обръщат внимание на човека. При радостта човек не мисли много, но като дойдат страданията, той започва да мисли, казва: „Бях богат, но осиромашах – коя е причината за това? Бях силен, здрав, от всички почитан – днес съм слаб, никой не ме почита. Коя е причината за това?“. Щом търси причината на нещата, човек мисли вече. Страданието учи човека. Мнозина пренебрегват страданието като учител на живота и започват едни други да се учат. И това не е лошо, но трябва да имате предвид, че учител може да бъде само онзи, който има положителни, опитани знания. Който има такива знания, той не говори много: каже ли нещо, той веднага го прави.

Трябва ли музикантът да ви говори много за теорията на музиката? Той дава едно правило и веднага взема цигулката и започва да свири. Това е знание. Отивате при един художник – той ви предаде няколко теоретически познания и след това взема четката и рисува. Отивате при някой шивач – той ви предаде някои теоретически познания и след това започва да шие: взема игла, напръстник, ножица и ви показва как се шие. Това е знание. Истинското знание включва и теория, и практика, то изключва всякакъв спор. Трябва ли да спорите как се свири, как се рисува, как се шие? Едно време се е свирило, рисувало, шиело по един начин, а сега – по друг. Наистина, всяко време изисква своето, но и при това положение теорията трябва да съответства на практиката.

Религиозните и научните възгледи на хората се менят постоянно, докато дойдат до абсолютните възгледи за не-

щата, в които няма никаква промяна; също така и отношенията на хората се менят. Първоначално отношенията на хората са били груби, сурови: те са се биели, нагрубявали, хапели като животни. С развитието на културата и отношенията на хората стават по-меки и нежни. Меките и нежни отношения не подразбират прегръдки и целувки – те не ги изключват, но не са необходими. Защо? Защото и в целувките има користолюбие. Безкористна целувка е тази, която дава, без да взема нещо. Децата чувстват чистотата на целувката. Тази е причината, поради която някои деца не обичат да ги целуват; други деца позволяват на някои хора да ги целуват, а на някои се противопоставят. Често децата избягват да имат отношения с някои хора. Като се натъкне на такъв човек, детето го погледне изпитателно, с което го запитва: „Ти ли ще ми дадеш нещо, или от мене искаш да вземеш?“.

Съвременните хора говорят за любов, за обич, без да подозират какво се крие в тяхната любов. Някой казва, че обича някого. Защо го обича? За кесията му. Значи има любов, която взема; има любов, която дава. Ще кажете, че сте готови да умрете от любов за някого. Любов, която свършва със смърт, не е истинска. Когато двама души се обичат разумно, никой от тях не трябва да умира. И двамата са слуги на Господа – те имат работа, която трябва да свършат навреме. Пожелае ли един от тях да умре, това показва, че той е решил да се откаже от работата, която Бог му е определил да свърши. Има смисъл човек да умре, но след като свърши работата си на Земята. Ако умре, преди да е свършил работата си, в тази смърт има някакво насилие, външно или вътрешно. И Христос замина преждевременно, затова се моли, ако е възможно, да Го отмине тази чаша. Евреите искаха Христос да умре, те казваха: „Да изгасим тази свещ!“. За евреите Христос беше голяма запалена свещ, която осветяваше делата им. Като не искаха да знаят хората какво правят, те хванаха Христа и Го предадоха на смърт, за да изгасне запалената свещ, която Той носеше. Наистина, докато има един човек, който е буден, престъпления не се вършат. Където има поне една запалена свещ, там апаши не влизат.

Един евангелист разправял една своя опитност: „Откак станах евангелист и се свързах с Евангелието, каквото замислях да правя, все се измъчвах. Исках свободно да си поиграя на хорото, да се хвана до някоя мома, но Евангелието ме измъчваше. Исках да започна търговия, но Евангелието ме измъчваше“. Казвам: този човек не е разбрал Евангелието, има нещо криво в неговите разбирания. Като е чел Евангелието, той е изпаднал под закона на страха – на Моисеевия закон: каквото замислял да прави, той все се страхувал да не сгреши. Моисеевият закон ограничава хората, предпазва ги от греха, а Христовият закон ги примирява и освобождава. Защо се е страхувал евангелистът от хорото? Защото хорото не става по свободна воля, но по закон – тук чужда воля диктува. Той чувствал вътрешно, че няма смисъл да се хваща на хоро, на което Христос не присъства. Казано е в Писанието: „Заигра душата ми“. Тази игра не е обикновена: душата играе и се весели пред Господа.

Какво означава думата *игра*? Тя крие нещо хубаво в себе си. Буквата *и* означава начало на нещата, *г* – основа, *р* – задържане на нещо, *а* – бременност. Значи само онзи може да играе, който познава началото на нещата, който има основа, който държи някаква идея в душата си и който е бременен с нещо велико в себе си. Религиозните игри включват тия четири неща в себе си: начало, основа, задържане и бременност. Обикновените хора обаче представляват обмяна на духове: там духовете се проявяват. Те имат за цел да свържат хората – като направят връзка между двама млади, те считат, че са свършили някаква работа, и се оттеглят.

Сега не е въпрос за играта. Всички познавате играта: вие сте играли като деца, като млади моми и момци, като младоженци, но не сте мислили право. Днес всички хора се нуждаят от права мисъл. Правата мисъл от нищо не се огъва, тя прави човека смел, мъжествен, свободен, тя е проводник на Истината, на знанието и на Любовта. Ако двама души, които имат права мисъл, се съберат на едно място, те имат красиви, правилни отношения, между тях

не се пораждат никакви противоречия. Когато изгуби правата мисъл, човек опорочава живата си: той губи своята чистота и простота в отношенията и в разбиранията си. Като се натъкват на противоречия и изпитания, хората търсят нов живот, нови условия, които да ги освободят от затрудненията. Животът сам по себе си е един, не може да бъде нов или стар. Когато казваме, че търсим нов живот, ние подразбираме чист и свят живот. Под думите *стар живот* разбираме кривите и изопачени човешки възгледи. И мисълта е една – тя не може да бъде стара и нова. Стара мисъл е онази, която е изгубила чистотата си; нова мисъл е чистата, девствена мисъл. Докато човек държи в ума си идеята за Бога чиста, неопетнена, той минава за девствен; щом идеята му за Бога изгуби своята чистота и святост, и той изгубва своята девственост. Изгуби ли вярата си в Бога, човек изгубва основата на своя живот; щом изгуби основата на живота си, той пада под уровена на обикновения човек. Докато се държи за своята вяра, за правата мисъл, човек е свързан с Бога и може да разчита на Него при всички случаи на своя живот; изгуби ли вярата и правата си мисъл, човек всичко изгубва.

Човек трябва да съзнае, че не е той фактор на своя живот – той е само изразител на Онзи, Който работи в него. Божият Дух работи в човека и съгражда неговия живот. Затова е казано: „Не огорчавайте Духа, с Когото сте свързани“. Следователно задачата на човека, като ученик на живота, е да се учи и да прилага придобитото знание. Като ви дойде някакво страдание, не роптайте против Духа, да Го огорчавате, но благодарете, че ви е дадено това страдание – да познаете Бога, да видите Неговата Мъдрост. Когато страдате, знайте, че Бог ви е задна стража и ви помага. Така постъпи Той и с евреите, когато Моисей ги изведе от Египет: те вървяха напред, а Бог остана зад тях. Той изпрати силен вятър, който изсуши морето и направи път, свободно да минат през него.

И тъй, през каквито страдания и да минавате, помнете, че те са благо за вас. Привилегия е за човека да страда – чрез страданията той придобива права на граждан-

ство. Не мине ли през страдания, човек не може да стане гражданин на Царството Божие. Само чрез страданията той познава силата, знанието, благостта и милосърдието на Бога. Каже ли някой, че Бог е милостив и благ, той Го е познал, той е минал през големи страдания. Този човек е готов за духовния свят. Не е ли минал през науката на страданията, човек не може да се ползва от благата на духовния свят. Мнозина мислят, че като отидат на онзи свят, ще придобият големи знания. Ако не са минали през страдания и не са научили уроците си, те и на онзи свят ще останат невежи. За такива хора казваме, че са заминали преждевременно за онзи свят. Те ще стоят там с години, ще чакат времето отново да дойдат на Земята; за тях даже няма определени места – да се спрат някъде, като на станция, и да почиват.

Някой мисли, че като се разговаря с духове, вече е в духовния свят. Зависи с какви духове се разговаря. Има духове от ниските светове, които повече заблуждават, отколкото да учат човека. Човек се учи и от заблужденията си, но по отрицателен път. Правилно е човек да се развива по пътя на положителното знание. Ако направи някаква погрешка, той трябва да е готов да я изправи. Какво от това, че си сложил някой знак ненамясто? Ще го преместиш от едно място на друго, докато решиш задачата си правилно. „Ама еди-кой си ме оцапа.“ Ако някой се оплаче от своя ближен, аз не търся виновника, не търся причината за оцапването, но вземам чиста вода и сапун и измивам петното. Щом изчистя петното му, изпращам го спокоен, като му казвам да бъде внимателен, да не се натъква на хора, които цапат. Следователно изчисти ли ви Бог от вашите пороци или от петната, които други са хвърлили върху вас, благодарете Му и затворете този лист на книгата, не го споменавайте вече. Не си спомняйте за стари грехове, които Бог е заличил от съзнанието ви.

Като ученици вие трябва да имате будно съзнание. Знайте, че след всяка лекция ви се дават изпитания отвън, да видят как прилагате знанието, което ви е дадено. Например ще ви срещне някой и ще ви каже, че няма-

те никакво разбиране. Вие можете веднага да се обидите, обаче ако помислите малко, ще си кажете: „Аз съм ученик и трябва да мисля право“. Какво означават думите: „Ти нямаш никакво разбиране“? Направете превод на тия думи. Този човек иска да ви каже, че не разбирате нещата, както той ги разбира. Това е вярно, но и той не разбира нещата като тебе. Следователно ще кажеш на този човек: „Прав си – колкото си мъдър ти, толкова съм мъдър и аз; колкото си глупав ти, толкова съм глупав и аз“. В един случай човек може да бъде мъдър, а в друг – глупав.

Коя е причината човек да бъде някога мъдър, а някога – глупав? Когато попадне в ръцете на дявола, човек става глупав; когато попадне в ръцете на Бога, той става мъдър. Целта на дявола е да заблуждава хората. Като срещне някой човек, дяволът му казва: „Ти си невежа, от тебе нищо няма да излезе, твоята работа е свършена“ и т.н. Той повярва в думите на дявола и се отчайва от живота. Как ще познаете, че тези думи са на дявола? Щом се отчаете или обезсърчите, ще знаете, че тия думи идат от човек, който става проводник на отрицателни сили в Природата. Не се минава много време, срещате друг, който ви казва, че сте даровит човек, че ви чака светло бъдеще, че от вас ще излезе нещо хубаво и т.н. Това са думи, които ангелите говорят. Слушайте тия думи, защото те повдигат човешкия дух. За предпочитане е, ако сте жаден, да срещнете човек, който може да ви даде вода, отколкото да срещнете такъв, който не е готов да ви даде капка вода.

И тъй, работете с положителните сили в живота и Природата. Работете с настоящия момент. Какво е било в миналото, как сте мислили някога, това не е важно; какво ще бъде след време, в близкото или далечно бъдеще, и това не е важно: и за мене, и за вас е важен настоящият момент. Аз се интересувам от този момент – миналото представлява бушуването на вълните. Човек е в парахода вътре, в безопасност: той чува блъскането на вълните, но те не го засягат. Бъдещето представлява далечния живот на звездите, но днес те са недостъпни за човека. Бъдещият живот не може да се реализира още. Като погледне към

звездите, човек се радва, че има условия за работа, но за него е важен настоящият момент, който може да се реализира. Миналото е вече реализирано, настоящето сега се реализира, а бъдещето открива пред очите на човека широк кръгозор на дейност и на постижения. Миналото е определило настоящето; настоящето определя бъдещето. Следователно ако човек още днес не свърши работата, която му е дадена, той никога не може да отиде на звездите.

Човек трябва да държи в ума си мисълта всеки ден да придобива по нещо ново в своите възгледи за живота, за Природата и за Бога. Колкото по-светли мисли държим в ума си, толкова по-светло става неговото лице. Ако лицето на човека всеки ден не става по-светло и красиво, той не е придобил правата мисъл. Всеки ден трябва да увеличавате чистотата на своето сърце. Христос казва: „Ако не станете като малките деца, не можете да влезете в Царството Божие“. Всеки ден прибавяйте по нещо ново към своите религиозни и научни възгледи, без да остарявате. Новото всякога подмладява. Вложете правата мисъл в себе си, за да можете всеки ден да прибавяте по нещо ново към сградата на своя живот. Правата мисъл показва пътя на човека. Всеки ден мислете върху пътя, който правата мисъл ви чертае: мислете за нея, за да се свържете със силите, които тя съдържа. От човека зависи да мисли право и да прилага правата мисъл в живота си.

Само проявената Божия Любов,
само проявената Божия Мъдрост,
само проявената Божия Истина
носят пълния живот.

6. лекция, 1 октомври 1930 г., София, Изгрев

ВЪТРЕШНИ ПРОЯВИ

Размишление

Чете се темата „Ползата от скърбите и страданията“.

Тема за следния път: „При какви условия се явяват скърбите и страданията?“.

Като пишете темите си, всеки ще пише това, което сам е опитал и преживял, а не това, което другите са казали. Щом се вглеждате в своите опитности, вие изучавате живота си не обективно, а субективно. Мъчно е да се каже какво представлява животът обективно. Можете ли да си представите живота в картини? Казвате за някого, че е жизнерадостен, че е пълен с живот. Какво разбирате под думите „жизнерадостен, пълен с живот”? Ако някой човек се смее и се радва на живота, това още не е самият живот. Смехът, радостта са вътрешни прояви на живота, но не са самият живот. И мисълта е проява на живота, но животът не е мисъл; и добротата е проява на живота, но не е живот.

Тъй щото каквито качества да изреждате в човека, те още не представляват самия човек. Мъчно можете да си обясните защо известен човек ви се харесва, а друг – не. Срещате един човек и веднага казвате, че ви е приятен – защо ви е приятен, и вие не знаете. Срещате друг и казвате, че ви е неприятен – защо ви е неприятен, не знаете. Кое е специфичното, което в един човек ви харесва, а в друг не ви харесва? Казвате, че даден човек е добър, а друг – лош. Коя е причината първият да бъде добър, а вторият – лош? При това забелязали сте, че и най-добрият човек при известни условия не постъпва добре. И обратно: и най-лошият човек понякога постъпва добре. Вълкът, който минава за жесток спрямо овцете, към малките си е нежен и добър. Защото лошите прояви на човека не представляват

самия човек: нито лошото, нито доброто дават представа за човека. По същина човек е нещо особено, вън от неговите прояви. Започнете ли да мислите какво всъщност е човекът, вие ще заспите. Също така не може да се мисли и за реалността. Хората искат да си обяснят реалността със своите обикновени мерки и разбирания – това е невъзможно. Това, което някой човек чувства, преживява и мисли, е специфично негово състояние, то не е меродавно за всички. Това, което е дадено на едного, не се отнася до всички.

Някой мисли, че като напише едно стихотворение или една книга, целият свят ще се интересува от неговата работа. Друг мисли, че като се обезсърчи той, всички хора са обезсърчени. Да се мисли така, това е заблуждение – това, което един човек преживява, се отнася само до него. Без да подозират, съвременните хора се намират под влиянието на несъзнателен хипноз – те гледат повече с окото на отрицателния човек. Например някой човек страда от болка в крака и казва: „Няма да оздравее моят крак“. Откъде знаеш това, кой професор ти каза? „Никой не ми е казал, но аз чувствам положението си.“ Това чувстване именно е дошло в тебе по отрицателен път, по пътя на несъзнателната хипноза. Друг някой казва, че чувства наближаващата смърт. И това е специфично чувстване. Да умре човек, това още не значи да свърши с живота си: може някое негово състояние да умре, може някое желание да умре. Когато чувства нещо, човек трябва да знае дали това, което чувства, е в съгласие с чувстванията на разумните същества, които са нагласени в същата гама с него. Разумният човек съпоставя нещата.

Съвременният човек е потопен в светлината на живота, вследствие на което много неща избягват от неговия поглед, не ги вижда. Защо? Защото бързо се движи. Когато се движи бързо, човек не вижда дребните неща около себе си. Ако пък се движи с бързината на светлината, той няма да вижда и едрите предмети. Високите планини, даже и Земята, ще минат и заминат пред него, без да ги забележи. Той ще вижда само най-големите предмети. Колкото

по-голяма е бързината, с която човек се движи, толкова по-малко вижда предметите: за неговия поглед са достъпни само най-едрите и големи предмети. Колкото по-бавно се движи, по-малките и дребни предмети стават достъпни за неговия поглед. Ако си шофьор на някой земен автомобил, ще се движиш с умерена бързина, та да виждаш и най-дребните предмети, за да не предизвикаш някаква катастрофа. Ако си шофьор на някой автомобил от света на светлината, ще се движиш с шеметна бързина. Докато е облечен в плът, човек си налага известни ограничения. При сегашните условия на живота човек не може да се движи с тялото си с голяма бързина, обаче с мисълта си той може да се движи бързо. Значи с тялото си човек се движи с бързината на биволска кола, с чувствата си – с бързината на автомобил, а с мисълта си – с бързината на светлината. Това е само за сравнение.

Съвременните хора се стремят към добър, хармоничен живот, към красиви отношения помежду си. За това се изисква велика наука. За да се създадат хармонични отношения между двама души, преди всичко те трябва да се освободят от всички ония вещества в себе си, които причиняват дисхармония и противоречия в самия човек. Тази материя, тези вещества наричаме черни, тъмни вещества. Докато не се е освободил от тази материя, човек не може да очаква никаква хармония в себе си. Щом той не е в хармония със себе си, по никой начин не може да бъде в хармония и с окръжаващите. Тази е причината, поради която едва се срещнат двама души – и след половин час се скарват. Защо се скарват? Черната материя действа между тях. Обаче за да се прояви тази материя, непременно трябва да има някаква външна причина. Докато не се яви някакъв външен повод, тези двама души могат да се разговарят приятелски; щом се яви външният повод, те се скарват. Външен повод може да бъде богатството, някаква служба и т.н. Например те виждат на пътя си гърне със злато. И двамата се спущат към гърнето като месоядни животни към своята жертва и се скарват. Защо? Черната материя в тях се проявява: и единият, и другият искат да

притежават гърнето – всеки мисли само за себе си. При такива чувства не може да съществува някаква хармония.

Като ученици вие трябва да се изучавате, да наблюдавате промените, които стават на лицето ви. За тази цел добре е да имате по едно малко огледалце, да се оглеждате. Когато човек е добре разположен, лицето му е светло, линиите му са спокойни. Дойде ли някакво неразположение, чертите на лицето му се изопват, цветът потъмнява: като се погледне в огледалото, и той сам не се харесва. Изобщо всяко вътрешно състояние на човека се отразява върху лицето му. Доброто и лошото разположение се отразяват не само върху лицето, но и на целия организъм. Когато е добре разположен, човек пее добре; изгуби ли разположението си, той не може да пее. Това се отразява върху ръката на човека, поради което, когато е разположен, той пише по един начин, когато е неразположен, пише по друг начин. Графологът познава по почерка на човека дали последният е бил разположен, или неразположен, когато е писал. Като изучавате графологията, по почерка ще познаете не само характера на даден човек, но и нацията, към която той принадлежи. Например когато пише буквата *д*, българинът започва тънко, постепенно надебелява и свършва пак тънко. Това показва неговия характер: той започва работите си добре, с мекота, после става малко груб и накрая пак омеква. Защо постъпва така, за това има ред причини.

Сега ние няма да се спираме върху причините за проявите на хората, но ще спрем вниманието си върху промените в състоянията на човека. Като наблюдавате движенията на човека при всички изпитания, на които той се натъква, вие можете да кажете има ли самообладание той, или няма. Да се самообладава човек, това не значи да има само външно самообладание. Истинското самообладание подразбира едновременно и външно, и вътрешно владеене на силите в организма. Представете си, че поставите ръката си между две жици, в които тече силен електрически ток. За да не ви засегне токът, вие трябва да държите ръката си абсолютно спокойна, без никакво движение. Най-

малкото помръдване и докосване на ръката до жиците ще ви причини силна болка. Ако запазите това положение на ръката в абсолютен покой, вие сте придобили външно самообладание; ако мръднете ръката си и усетите силата на тока, без да трепне нито един мускул на лицето ви, вие имате и вътрешно самообладание.

Такъв човек проявява самообладание и в живота си, в изпитанията и страданията, които му се дават. Ако се постави между иглите на омразата, той пак ще запази самообладание. Омразата е гъста, черна материя, която се отразява вредно върху човека – тя го души, ограничава и измъчва. Който е придобил самообладание, той може да трансформира тази енергия, да я разреди, да я направи безвредна за организма си. Не може ли да я трансформира, човек се отдава на нейното вредно действие. Същото можем да кажем и за големите радости и скърби, през които минава човек – те представляват гъста материя, която предизвиква голямо налягане върху човека. За да не изгуби съзнанието си, той трябва да знае как да се справя с тях. Щом изгуби съзнанието си, човек се лишава от опорната точка в живота си по отношение на самата реалност.

И тъй, като ученици вие трябва да изучавате всички състояния, през които минавате – не ги ли изучавате, вие ще обезсмислите живота си. И тогава това, което днес ви радва, на другия ден ще изгуби цената си. Ако радостта ви е била Божествена, тя никога няма да изгуби цената си; ако не е била Божествена, сама по себе си тя пада. За такава радост вие не трябва да скърбите. Физическият живот е проекция на Божественият. Следователно ако не върви паралелно с Божественото, човек ще изгуби смисъла на своя живот и ще се отчае. Божественото начало никога не може да измени своя естествен ход на движение. Ако човек мисли, че Божественото може да спре движението си заради него, той е на крив път; ако пък мисли, че може да измени естественият ред на нещата, той пак се заблуждава. Каквото прави и мисли, човек трябва да го поставя с оглед на разумните същества. Ако между неговите действия и действията на разумните същества има известно съот-

ношение, той е на прав път. Ако си студент по химия или физика и влезеш в лабораторията на своя професор, когато прави опити, ти няма да го питаш защо постъпва така или иначе, но зорко ще следиш неговите движения, ще внимаваш в това, което прави, и ще гледаш къде можеш да му бъдеш полезен. През време на опита ти можеш да съгласуваш действията си с неговите без никакъв разговор. Щом свърши опита си, професорът може да ти даде подробни обяснения защо е постъпил по един или друг начин, какво е получил, каква реакция е станала и т.н.

Една от причините за неуспеха на съвременните хора се дължи на това, че те искат да разберат всички тайни на Природата и се бъркат в работи, които нямат отношение към тях. Ще каже някой, че всичко разбира: не, той разбира нещата отчасти. Например той знае, че светлината се движи с бързина 300 хиляди километра в секунда, но сам проверил ли е това? Ще каже, че учените са го доказали. Вярно е, че учените са го доказали, но той сам проучил ли е методите, с които науката е дошла до тия данни? Това не значи, че ние отричаме постиженията, до които науката е дошла, но искаме да кажем, че когато някой мисли, че всичко знае и разбира, той трябва да признае, че неговите знания са относителни, а не абсолютни. И науката още не е дошла до своята абсолютност – тя всеки ден прибавя по нещо към онова, което е придобила, и постепенно отива към Абсолютната Истина.

Това са разсъждения, които в дадения момент нямат нищо общо към нашата задача. С каква бързина се движи светлината, това не е важно за нас. За нас е важно, че всеки светлинен лъч се разпространява в пространството, както куршумът на пушката се отправя към мястото, където човек го направлява. Както зад куршума стои разумна сила, която го направлява, така и зад всеки светлинен лъч се крие висше, разумно съзнание. Човек не мисли за съществуването на това висше съзнание, както не мисли и за отношенията, които съществуват между видимия и невидимия свят. Когато пише, човек не си дава отчет защо туря една чертичка горе, а друга – долу, защо някъ-

де пише тънко, а някъде надебелява. Обаче когато графологът разглежда този почерк, той прави ред заключения за характера на човека. Някои от заключенията му са относително верни, други – по-близки до истината, но и в двата случая има нещо вярно. Каквото и да каже графологът, както френологът и физиогномистът, всякога те ще задържат нещо за себе си, те оставят нещо недоизказано. Когато работите на човека вървят добре, когато му е широко на душата, той пише едро, нашироко се простира; когато работите му не вървят добре, когато му е тясно на душата, той пише с дребни букви и натясно. Щедрият пише нашироко, а скъперникът – сгъстено: той прави икономия на хартия. С други думи казано: който е расъл при неблагоприятни условия, той пише стегнато, сгъстено; който е расъл при благоприятни условия, той се разширява.

Когато си служим с аналогии, не забравяйте, че те са валидни само при известни случаи. Например отивате при един знаменит професор, голям аристократ, и носите една интересна книга, която му е необходима. Колкото горд и мълчалив да е, когато види книгата в ръката ви, той веднага става любезен към вас, разговаря се, запитва ви по различни въпроси. Щом вземе книгата в ръката си, той бързо се отдалечава в кабинета си и забравя за вашето присъствие. Значи неговата любезност към вас е била само за случая. И момъкът или момата се интересуват един от друг, докато вземат това, което единият или другият носи в ръката си. Ако момата носи в ръката си интересна книга за четене, момъкът е любезен и внимателен към нея, докато вземе книгата. Щом вземе книгата в ръката си, той веднага отива в своя кабинет и започва да чете. Момата стои отвън, огорчена и обидена, че момъкът не е внимателен към нея. Момата трябва да знае, че тя не е обектът, от който момъкът се интересува – главният обект за него е книгата. Щом той вземе книгата, момата няма работа при него. Ако започне да се оплаква от момъка, че не я обича, момата не разбира нещата: нейната мисия се е състояла в предаване на книгата. Щом предаде книгата на момъка, тя трябва да се отдалечи от него и да бъде доволна, че е

свършила мисията си. В дадения случай момъкът е професорът, а момата – студентът: студентът занася книгата на професора си и се отдалечава, той е свършил своята мисия. Професорът взема книгата и през всичкото време мисли за образа на студента, т.е. на момата, която му я е донесла. Той мисли за нея, изучава я, вади си бележки, прави си свои заключения.

Този пример се отнася към всеки човек. Вникнете в неговата красива страна. Човек се цени дотолкова, доколкото има възможност да внася всеки ден по нещо ново в съзнанието си. Новото, това е книгата, която той носи в ръката си: всеки може да я вземе от него и да чете от нея. Който може всеки ден да внася по нещо ново в съзнанието си, той е истински човек, той е доволен от себе си и се радва на своите придобивки. Щом е доволен от себе си, и другите ще бъдат доволни от него. Този човек уважава себе си, но и другите го уважават. За такъв човек се казва, че в него се е пробудило висшето съзнание, висшето *Аз*: той е установил правилни отношения между висшето и нисшето си съзнание. Когато намисли да прави нещо, той не бърза: първо се спира в нисшето си съзнание, после се качва във висшето и оттам започва да се разговаря с двете съзнания. Като дойде до известно споразумение, той вече пристъпва към реализиране на това, което е намислил. Ако го наблюдавате, в първо време виждате известно вълнение по лицето му, от очите му излиза особена светлина и той ту отваря, ту затваря очите си. Щом реши въпроса, лицето му става тихо, спокойно, с една приятна усмивка; ако през времето, докато е решавал въпроса, е направил някаква погрешка, той веднага я изправя. Ще кажете: „Може ли такъв човек да прави погрешки?“. Ако някой учен работи с числата от едно до десет, до сто или до хиляда, изключена е възможността да прави погрешки, обаче започне ли да работи от едно до милиони, билиони, той все ще направи някакви погрешки. Ако някой тури на гърба ви един товар от един до десет килограма, вие можете да го носите, обаче ако товарът стигне хиляда килограма, невъзможно е вече да го носите на гърба си.

Намерите ли се под тежестта на този товар, вие непременно ще направите погрешки: като видите товара, вие ще започнете да роптаете, да се сърдите, да обвинявате съдбата си и т.н.

Както физическите тела предизвикват налягане и тежест върху човека, така и мислите произвеждат известна тежест върху съзнанието на човека. В този смисъл по тегло мислите биват леки и тежки. Някои мисли са много тежки, даже непоносими за човека. Ето защо човек трябва да се кали, да започне първо с леките мисли и постепенно да отива към тежките: започне ли изведнъж с тежките мисли, той не може да понесе тежестта им, вследствие на което ще се обезличи. Една от тежките мисли е мисълта за съществуването на Бога. Преди да са разрешили някои леки въпроси, мнозина се заемат с разрешаване на мисълта съществува ли Бог, или не. Тази мисъл не е достъпна даже за възвишените и разумни същества, за ангелите, а още повече – за обикновените хора. Който се е опитал да разреши този въпрос, той се е обезличил, както се обезличава онзи, който се намира под тежестта на товара от хиляда килограма. Ако остане жив от тази тежест на гърба си, дълго време след това трябва да се лекува, докато дойде в първото си положение.

Като ученици вие трябва да се занимавате с разрешаване на въпроси, които са близки до вас, а не са отвлечени и недостъпни за вашия ум. Ако си певец и влизаш в един хор, ти не трябва да се интересуваш от това, дали ще ти определят първо място между певците. Първият въпрос, който може да те интересува, е да определят гласа ти. След това е важно да знаеш определено, ако си сопран, какъв сопран си именно: лиричен, колоратурен или драматически и т.н. Най-после, след като пееш известно време между певците, ще определят обикновен певец ли ще останеш, или си се отличил с нещо особено. Във всяка партия от гласове има най-малко по десетина души. За да излезеш прав между десетте, ти трябва да имаш особени качества. Влезе ли в Разумната Природа, човек трябва да има още повече качества – там съществува голямо раз-

нообразие. Следователно мъчно е да се определи мястото на човека в Природата. Много сопрани има в Природата, но всички не могат да задоволят изискванията на изтънченото ухо. Има певци, които като чуеш веднъж, втори път нямаш желание да ги слушаш. И обратно се случва: като слушаш някакъв певец, и втори път пожелаваш да го чуеш.

Животът в своите естествени прояви не е нищо друго освен песен. Да живееш добре, това значи да пееш добре. Да мислиш, да чувстваш и да действаш правилно, това значи да пееш красиви песни. От френологическо гледище учените казват, че в главата на човека съществуват около сто центъра, обаче досега са известни само 40. Всеки добре развит център представлява една красива песен. Ако всички центрове в човека са добре развити и се проявяват навреме, животът на човека е добър; няма ли хармония между тия центрове, и животът на човека не е хармоничен. Изобщо животът на човека се обуславя от дарбите и способностите, които са проявени в него. Видите ли, че някой човек живее добре, ще знаете, че той е организирал своите дарби и способности и ги проявява правилно: дарбите и способностите му представляват добре организирано общество. Този човек представлява център, около който всички хора се групират: те са доволни от него, обичат го и всякога са готови да му услужват. Ако дарбите и способностите на човека не са организирани, и животът му не е организиран: всичко в него е разсеяно, безсистемно и той се чуди защо хората не го разбират. Задачата на човека е първо той сам да се разбере: ако той се разбере, и другите ще го разберат; ако той разбере себе си, ще разбира и другите. Без да разбират себе си, съвременните хора казват, че са разбрали близките си. Това е невъзможно. Познай себе си първо, за да познаеш ближния си.

При един свещеник дошъл един апаш да се изповяда. Докато свещеникът се разговарял с апаша, последният бръкнал в джоба му и извадил кесията. Свещеникът забелязал това, но продължавал да се разговоря с апаша, като че нищо не е станало. Той му казал: „Синко, както живееш,

ти не можеш да се спасиш“. Апашът му отговорил: „Отче, спасението, за което ми говориш, не е в мой интерес“. Свещеникът и апашът се разговаряли приятелски, след което се разделили. Това е един от редките примери: да дойде в дома ти апаш, да извади кесията ти от джоба, ти да видиш това и да се разговаряш, като че нищо не е станало, и след това да пуснеш апаша на свобода. Този пример е интересен именно като един от редките примери в живота.

Мнозина очакват спасението си при някакъв особен случай. Те се надяват сам Господ да слезе на Земята да ги спаси. И това е възможно, но трябва да чакат или 365 милиона години, или 100 милиона години, или 1500 години – Бог слиза на Земята през едно от тия три числа. Тъй щото който иска по такъв начин да се спаси, трябва да чака много време: Бог не слиза често на Земята, най-малкият срок за слизането Му на Земята е около 1500 години. Ако искате, чакайте още 1500 години, за да се спасите. С други думи казано: спасението на човека зависи от неговото съзнание. Ако съзнанието му е пробудено, спасението само по себе си ще дойде. Как ще познаете идването на Господа? Слизането на Господа на Земята произвежда два обратни процеса: големи страдания и големи радости. За да приемете един велик гост в дома си, първата ви работа е да пречистите къщата си външно и вътрешно: да я закърпите, да я измажете, да я измиете, да я наредите добре. За това са необходими средства, труд, усилия, страдания и мъчения. Щом поставите всичко в ред и порядък, вие сте доволни, радостни и весели, очаквате великия гост. Дойде ли великият гост в дома ви, вие влизате вече в радостта на живота. От това посещение зависи вашето бъдеще: ако великият гост остане доволен от вас, радостта ви ще бъде голяма. Вие се намирате в положението на мома, която се е приготвила да посрещне княжеския син: щом влезе в дома ѝ и я хареса, тя се изпълва с радост, защото всичкият ѝ труд, всичките ѝ усилия се оправдават.

Сега ние не говорим само за външните прояви на живота, но и за вътрешните. Който не разбира живота отвътре, той не може да го разбере и отвън. Човек раз-

бира външния живот дотолкова, доколкото го е разбрал вътрешно. И обратното е вярно: ако човек разбира живота външно, ще го разбере и отвътре. Видите ли, че лампата дава ясна, чиста светлина, без никакъв дим и пушек, вие веднага разбирате, че горенето е пълно. Най-слабото мъжделене на лампата показва, че има нещо, което още не е напълно изгоряло. Приятно е да гледате свещ или лампа, в която става пълно горене.

Често слушате религиозни хора да се отказват от молитвата. Защо се отказват? Защото не получавали отговор на молитвите си. Много естествено! Кога учителят пише шесторка на ученика? Учителят пише шесторка на ученика само след като го изпита няколко пъти: като се убеди, че ученикът учи уроците си редовно и добре, учителят се решава вече да му пише шест. Може ли ученикът да очаква шесторки, ако учи нередовно, повърхностно и само за бележка? Има ученици, които не се интересуват от знанието, но от бележките; те казват: „И тройка да е, само да мина в по-горен клас“. Когато учи, ученикът трябва да има предвид придобиване на знание, а не на високи бележки. Следователно ако и религиозният се моли само по форма, без да влага нещо в молитвата, мисли ли, че на такава молитва може да се отговори?

Когато изучава живота, човек трябва да свързва настоящето с миналото и с бъдещето. Това значи истинско, положително знание. За да се домогне до това знание, човек трябва да познава ключовете, с които си служи, да знае кой ключ в коя ключалка влиза. Ако намери съответния ключ, а не може да го завърти и да си отключи, той трябва да си послужи с някакво масло: ще вземе малко дървено масло, ще намаже ключа и след това ще го пъхне в ключалката. Следователно натъкнете ли се на някаква мъчнотия в живота си, вземете малко масло и я намажете. Мъчнотиите на хората се дължат на факта, че не знаят каква мисъл и какво чувство да приложат за всеки даден случай. След всичко това хората ще говорят за любов към Бога. За да обича Бога, преди всичко човек трябва да е почувствал Неговата Любов. Не можеш да обичаш човека,

ако той не те обича. Да приемеш Любовта на Бога направо е едно нещо, а да я приемеш, след като е минала през съзнанието на много същества, това е друго нещо. Да те обикне някой по свое разположение е едно нещо, а да те обикне затова, че хората те хвалят, е друго нещо: в първия случай любовта е постоянна, а във втория – изменчива. Ако хората изменят мнението си за тебе, и той ще измени чувствата си – това не е любов. Ако любовта на някого е минала през четири-пет съзнания, тя скоро ще изчезне. Който знае през какви съзнания е минала любовта на някой човек, той може чрез точни изчисления да определи след колко време тази любов ще се изпари. Силата и трайността на Любовта се определят от степента на развитието, до което са достигнали дадени съзнания. Любовта, която човек е получил не направо от Бога, а чрез съзнанията на други същества, не е негова собствена – той е слуга на любовта на тия съзнания, вследствие на което всякога може да ѝ изневери. Един момък се влюбва в някоя мома и тя, без да подозира, че той е слуга на други същества, го обиква. Не се минава много време, момъкът изневерява на момата и тя започва да страда.

Преди години в един град на България един гимназиален учител се влюбил в една учителка, но не се решавал сам да ѝ каже това. Той си послужил с един от своите ученици от най-горния клас, да уреди работата му. Той го изпратил при учителката да ѝ каже, че еди-кой си учител я обича. Ученикът ходил няколко пъти в дома на учителката, но тя все мълчала, не давала никакъв отговор. Той все продължавал да я посещава, за да чуе нещо от нея, докато един ден тя му казала: „Защо не кажеш нещо за себе си?“. С това тя искала да му каже, че го обича и е готова да се ожени за него. Наистина, не се минало много време, те се оженили. Смешен е този пример, но почти всички хора изпадат в подобни положения: някой отива да свърши някаква работа на своя ближен, а всъщност своята работа нарежда.

Днес всички хора искат да бъдат обичани, но обичта е резултат на нещо. Всеки резултат, всеки плод съответства на една вътрешна реалност: ако тази реалност не съ-

ществува, и плодът не може да издържи. Попаднете ли на един плод, вие се свързвате с всички плодове от същия вид: например ако ядете круша, вие се свързвате с всички круши от същия вид. И ако ядете крушата правилно, с благодарност, всички круши са доволни от вас. Следователно ако обичате някой човек или ако той ви обича, без да оцените тази обич, вие огорчавате всички души, които са свързани с него. Ако цветята и плодовете страдат, когато човек не ги оценява, колко повече страдат хората, когато не могат да оценят любовта им. Ако някой би могъл да опише скръбта на цветята и плодовете, би написал хубави разкази, които щяха да надминат разказите на велики писатели. Всеки плод прилича на хубава, съдържателна книга, върху която са работили стотина професори. Ако професорите видят, че ти захвърлиш книгата и се отнесеш небрежно към нея, и те ще ти обърнат гръб.

Не е позволено на човека да се отнася с пренебрежение към плодовете. Плодът е фабрика, в която са работили множество съзнания. Следователно ако не знаете как да се отнесете с плода, вие влизате в разрез с всички тия съзнания. Няма да се мине много време, вие ще изпитате последствията на вашето невнимателно отнасяне към плода. Като знаете това, вие не трябва да се страхувате. За да живеете разумно, да имате правилни отношения към хората, към всички живи същества, вие трябва да изучавате Божиите закони и да ги прилагате. Това е идеалът, към който всеки човек трябва да се стреми. Слънцето изгрява всеки ден, но човек се ползва от него дотолкова, доколкото може да възприема лъчите му и тяхната енергия. Каква идея има човек за Слънцето, това е друг въпрос, дали е ходил на Слънцето, това не е важно – за човека е важно да има отношение към Слънцето, да се ползва от неговата енергия. На същото основание казвам: не е нужно човек да е ходил при Бога, но той трябва да има отношение към Него, да се ползва от Неговите светли и възвишени мисли и чувства, които носят сила и живот за него.

И тъй, дръжте се за положителното в света, не се спирайте на отрицателните си състояния, които могат да ви спънат. Дойде ли ви някоя скръб или някое страдание, не бягайте от тях, но разговаряйте се като с приятели – те носят някакво благо в себе си. Външно скръбта и страданието са облечени в скъсани, парцаливи дрехи, но вътре те са като царски дъщери, облечени в скъпи и красиви дрехи. Така е за онези, които разбират смисъла на скърбите и страданията; които не разбират смисъла им, те гледат на тях като на препятствия в живота си. Разбере ли ги човек, те ще се превърнат в радост. Задачата на всеки човек е да се справи разумно с мъчнотиите и страданията в живота си, да ги превърне в радост.

Само проявената Божия Любов,
само проявената Божия Мъдрост,
само проявената Божия Истина
носят пълния живот.

7. лекция, 8 октомври 1930 г., София, Изгрев

ОПРЕДЕЛЕНО ВРЕМЕ И МЯСТО

Размишление

Чете се темата „При какви условия се явяват скърбите и страданията“.

Тема за следващата лекция: „Път за добиване на истинско щастие“.

Ако вземете например една дюля в ръката си, какви мисли ще ви дойдат? Първата мисъл, която дойде в главата ви, ще бъде, че можете да изядете тази дюля или да я сготвите, да направите от нея някакво ядене. Като разглеждате внимателно дюлята, ще видите, че тя не е еднакво гладка навсякъде. Който може да чете по линиите, ще види, че една дюля от ред поколения е расла при неблагоприятни физически условия, а друга се е развивала при благоприятни условия. Всички благоприятни и неблагоприятни физически условия се отразяват не само върху развитието на човека, но и върху развитието на растенията и животните. Най-малката аномалия в условията хвърля отпечатък върху индивида. Тези отпечатъци могат да се изправят.

Като изучавате човешката глава, виждате, че и тя е подобна на плод, по който можете да четете неговия минал живот. В процеса на своето оформяне този плод създава семето – същината, чрез която животът се проявява. Растенето и развиването на човека са велики Божествени процеси, без които животът няма смисъл. Ето защо във всеки човек е важен онзи момент, който осмисля неговия живот. Онова, което осмисля живота, не се крие в нещо грандиозно, то не е в голямото богатство, нито в голямото знание, нито в голямата сила. Това, което осмисля живота, се крие в микроскопическите, едва видими и уловими неща. Малкото, невидимото, микроскопическото не е нищо друго, освен връзката на човека с Бога, с Първата

Причина, с великия Създател на Вселената. Тази връзка е малка, нищожна по външен вид, затова хората философстват, разискват върху нея, търсят я, дано я намерят. Ако не успеят да я постигнат, причината седи в това, че те я търсят по външен път.

Какво значи да направите връзка с Бога? Как можете да направите тази връзка? Представете си, че вие искате да се свържете с един учен човек, но сте от княжески род, не знаете как да пристъпите. Ако отидете при учения с всичкото си величие и съзнание за своя висок произход, той ще ви приеме, ще ви разгледа като плод, който носи линиите на своя минал и сегашен живот, и ще ви тури далече от съзнанието си. При това положение вие не сте направили връзка с него. Ако искате да направите съзнателна връзка с учения човек, вие трябва да отидете при него с всичкото си смирение, да забравите своя висок произход и да се заинтересувате от това, което ученият изследва. И това не е достатъчно: трябва да започнете да изучавате неговия предмет, да го разпространявате между ония, които се интересуват. Като го разпространявате, същевременно трябва сам да допълвате онова, което на другите не е ясно. Следователно вие можете да направите връзка с Бога само когато се интересувате от Неговите мисли, чувства, постъпки и се заемете да ги изучавате, прилагате и обяснявате на ония, които се интересуват от тях. Когато Божествената Любов, Божественото Знание и Божествената Истина станат идеал в живота на човека, тогава той ще разбере какво значи връзка с Бога.

Слушате някой да казва: „Аз търся Истината, обичам я, искам да я приложа“. Защо този човек обича Истината? Защото той е разбрал, че без Истина няма растене, без Истина животът не може да се прояви, без Истина душата не може да живее. Само онзи търси Истината, който иска да се прояви, да даде израз на онова, което е вътре в него. Да се прояви човек, това значи да стане видим. В този смисъл истински стар човек наричаме онзи, който се е проявил вече, а млад – онзи, който едва е започнал да се проявява.

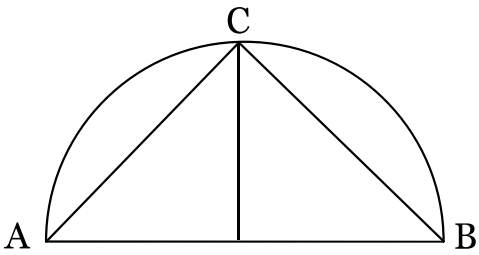

Фиг. 1

Ако начертаете една крива линия – полуокръжност (фиг. 1), и съедините крайните точки *A* и *B* с права линия, тя ще бъде диаметър. Тези две линии съдържат в себе си известен род сили, които човек трябва да познава. Кривата линия представлява стария човек, а диаметърът – младия. Ако старият и младият не познават силите, които носят в себе си, те нямат отношение нито към старостта, нито към младостта. Тогава човек минава през младостта и старостта, без да е научил нещо от тях. Всяко нещо има смисъл за човека дотолкова, доколкото той има отношение към него. Истината се интересува от човека дотолкова, доколкото той има отношение към нея; и човек се интересува от Истината дотолкова, доколкото тя има отношение към него. Същото се отнася и за отношенията на човека към Бога и на Бога към човека. Казвате: „Как е възможно Бог да не се интересува от нас, щом ни е създал?“. Ако разглеждате създаването на човека като механически процес, вие сте на крив път. Така всеки човек си създава къща, създава си удобства за живеене, обаче той се интересува от къщата си дотолкова, доколкото тя отговаря на неговите нужди. Престане ли да задоволява неговите нужди, и човек престава да се интересува от нея. Същото отношение виждаме между Бога и човека. Човек е къща, направена от Бога с цел Той да живее в нея и да се проявява; не изпълни ли човек предназначението си, Бог не се интересува от него. Този човек представлява стара, бракувана къща, за която и собственикът ѝ не се интересува – всеки собственик се интересува от своята красива, удобна и здрава къща.

Представете си, че искате да видите нещо по кривата линия (фиг. 1). Каквито усилия и да правите, не можете да го видите, обаче ако гледате този предмет по правата *AB*, т.е. от коя и да е точка на правата линия, той ще стане видим за вас. Ако от средата на правата *AB* издигнете перпендикуляр до точка *C*, в най-високата точка, наречена зенит, ще видите предмета, който ви интересува. Значи под думата *зенит* разбираме тази точка, в която известен предмет се вижда най-ясно. Кривата линия пък представлява пътя на човешкото развитие. Който не разбира правата линия, той не може да разбере и кривата; който не разбира правата постъпка, не може да разбере и кривата. Кривите постъпки са свързани с много усложнения. Кога се изкривява човек? Когато приема големи задължения, когато се нагърбва с големи богатства, с големи тежести – ако има малки задължения, малки тежести, малко богатство, човек не може да се изкриви. Ако на пода на вашата стая турите един килограм хляб, подът няма да усети никаква тежест; турите ли обаче хиляда килограма хляб, подът ще се изкриви малко. Коя е причината за изкривяването на пода? Голямата тежест.

Има ли нещо лошо в огъването или в изкривяването на човека? Щом натоварят човека повече, отколкото може да носи, естествено е той да се огъне – с огъването той си помага. Като пренесе тежестта от едно място на друго, той пак ще се изправи. Когато види, че го замерват с камъни, човек пак се огъва. Защо се огъва? За да намали силата на удара. От тежестта на товара подът се огъва, но не може вече да се върне в първото си положение. От тежестта на известен товар торбата и чувалът се скъсват, част от товара пада на земята и те се облекчават. Продънването на пода, както и скъсването на чувала, са механически начини за освобождаване от тежестите на живота. Разумните същества обаче не трябва да разрешават този въпрос механически. Колкото по-разумно е едно същество, толкова по-разумно разрешава мъчнотиите в живота. Мъчнотиите не са нищо друго освен тежести, с които човек трябва да знае как да се справя. Дойде ли ти някаква голяма тежест,

огъни се, без да се пречупиш; щом мине тежестта, веднага се изправи и продължи пътя си. Ще кажете, че не е морално да се огъва човек. Кое е за предпочитане: да се огъне човек и да запази живота си, или да не се огъне, да загуби живота си, а да запази доброто мнение на хората? Разумен трябва да бъде човек. Огъването означава промяна в състоянията.

Става ли въпрос за промените в живота или в Природата, знайте, че те са в реда на нещата. Това именно трябва да интересува човека. Не питайте защо съществуват промените, но ги изучавайте. Като видите, че някъде се извършва някаква промяна, задайте си първо въпроса: разумна ли е тази промяна, или неразумна? После се запитайте в кой свят става промяната: във физическия, духовния или Божествения? Някой човек става от сън, но се чувства крайно неразположен, готов е да се кара с всички хора. Защо е неразположен? Станала е някаква промяна в него. Какво трябва да направи, за да се освободи от неразположението си? Нищо друго не му остава, освен да се съсредоточи в себе си, да потърси причината за неразположението, т.е. за промяната, която е станала в него, и да види разумна ли е, или не. После той трябва да види в кой свят е станала промяната и да я изправи.

Един ден виждам, че един познат носи голяма тиква с голяма дупка в средата. Поглеждам в дупката – една мишка се е скрила вътре и не може да излезе. Познатият разправя, че в дупката имало седем мишки: шест са изскочили навън, а седмата се объркала, не може да излезе. Мишките обичат тиквено семе, затова прегризали кората на тиквата и влезли вътре. Чуди се познатият какво да прави с тиквата, как да застави мишката да излезе навън и да я накаже, задето е влязла вътре без позволение. Вината на мишката се състои само в това, че не е искала позволение да излезе. Иначе тиквата и без това е осъдена на разрушение: човек ще я счупи, ще я свари или опече и ще я изяде, мишката пък ще я прегризе и ще си хапне от нея. Най-после ударихме тиквата в земята, тя се разчупи, а мишката успя да се провре между краката ми и избяга –

между краката ми тя намери спасителен ъгъл. Значи при всички изпитания в живота си човек все ще намери един спасителен ъгъл – да се провре и да излезе благополучно от изпитанието. Този ъгъл се крие някъде в човешките добродетели. Всяка добродетел спасява човека: минеш ли през ъгъла на известна добродетел, където и да се намира тя, ти непременно ще бъдеш спасен. Направи ли някаква погрешка, човек трябва да мине през ъгъла на доброто, за да бъде спасен. С други думи казано: за да се освободи от някое нещастие, човек трябва да мине през ъгъла на доброто, т.е. през благоприятните условия на живота.

Да се върнем към чертежа: правата линия *AB* представлява разумността. Когато нещата се извършват по права линия, те са разумни. Следователно ако искаш да видиш дали дадена постъпка е права, проследи какъв път на движение образува тя. Ако при движението ѝ се образува крива линия, постъпката не е права – в нея има известно отклоняване, по-голямо или по-малко. Правите и кривите линии показват, че човек върви и в прав, и в крив път: той се учи и от едното, и от другото положение, обаче като се отклонява от правата линия, той си създава свой собствен център на движение. За да следва пътя на правата линия в мислите, чувствата и постъпките си, човек трябва да пази между тях известно математическо отношение. Това значи, че между мислите, чувствата и постъпките на човека трябва да съществува не само числена, но и геометрическа връзка. Всяка мисъл, всяко чувство и всяка постъпка стават реални, когато приемат известна геометрическа форма. Например тялото на човека е съвкупност от идеи. То става реално, когато приеме някакъв геометрически образ или геометрическа форма. Който разбира езика на формите, по тях може да чете идеите, които са вложени в него.

Следователно видите ли една права линия, ще знаете, че тя представлява отношението на човека към Божествения свят. Счупената линия, съставена от няколко прави, представлява отношението на човека към органическия свят, т.е. към света на външните промени, към света на голямото външно разнообразие. Ъгълът пък представля-

ва закон на възприемане. Колкото по-голям е ъгълът, толкова по-голямо е възприемането; и обратно: колкото по-малък е ъгълът, толкова по-слаба е възприемателната способност на човека. Човек възприема чрез окото и устата. Ако възприема много впечатления, но не ги използва разумно, човек става лош и глупав. Значи възприемането има две страни: добра и лоша. Когато човек възприема чрез устата си, ние дохождаме до закона на храненето. Ако е гладен, човек може да се спаси само чрез устата. Каквото и колкото да философствате пред него, той знае само едно нещо – гладен е. Той казва: „Хляб искам!“ „Можеш ли да почакаш малко?” „Ще чакам, но с условие, че ще получа хляб“. В дадения случай устата разрешава един важен икономически въпрос – тя е пътят, през който хлябът ще мине и ще помогне за разрешаване на един от важните икономически въпроси. От по-голямото или по-малкото разтваряне на ъгъла се определя правилното или неправилното разрешение на въпроса. Когато заеме статическо положение, ъгълът нито се увеличава, нито се намалява – това показва, че имаме очаквателен процес. Някои хора държат устата си повече отворена. Ще кажете, че те са глупави. Не са глупави, но те очакват да получат нещо, от което зависи целият им живот. Какво очакват? Хляб! Наистина, от хляба зависи бъдещето на човека, а от очите и устата – неговата възприемателна способност.

Следователно човек трябва да използва своите удове за възприемане – да учи, да придобива знания. Той трябва да възприема не само чрез очите и устата си, но и чрез челото и чрез носа си. Лицето му трябва да бъде живо, пластично и възприемчиво. Видите ли човек, на когото челото е ниско, ще знаете, че деятелността на неговия живот е съсредоточена повече в личните му чувства. Ако устните му са свити под известен ъгъл надолу, това показва, че той е недоволен от живота – той е недоволен, че не е могъл да постигне своите желания. Ако му се даде повечко ядене, той веднага ще се задоволи. Изобщо щом задоволите желанията на човека, той става доволен. Дадете ли на човека онова, от което се нуждае, той става доволен. Има нещо

специфично, от което всеки човек се нуждае. Религиозният се моли за едно, светският – за друго, но ако това, за което и двамата се молят, не е съществено, молитвата им няма да се чуе. Религиозният иска да служи на Бога, а същевременно се моли за къща, за дрехи, за обуща, за шапка и т.н. Това са несъществени неща. И светският човек се моли за същото. Човек има право да се моли само за хляб. Така е казано и в Господнята молитва: „Хляба наш насъщни, дай го нам и днес“. Естествено е да се моли човек за хляб, защото ако е работник, без хляб не може да свърши работата си; ако е ученик, не може да научи уроците си. При това положение работникът ще развали отношенията си със своя господар, ученикът – със своя учител.

Като ученици вие трябва да различавате съществено-то от несъществено. Не мислете, че съществени неща са великите, а несъществени – малките. Животът се проявява и в малкото, и в голямото. Всяко нещо, в което има живот, е съществено. Така трябва да гледате на нещата, за да имате ясна представа и за самия живот. Целокупният живот представлява вътрешна непрекъсваемост. В този смисъл ако човек се свърже с един слънчев лъч, той се свързва едновременно с всички лъчи; ако се свърже с един звук, той се свързва с всички звуци. Какъв трябва да бъде звукът, който произвеждате: слаб или силен? Това зависи от хората, които са пред вас. На разумните и разбрани хора се говори тихо и спокойно; на неразумните се говори силно, натъртено – да разберат какво искате да им кажете. Тогава как трябва да се молите на Бога: трябва ли да викате, да плачете, да се вайкате? Христос е дал една молитва на учениците Си, с която е трябвало да се молят. Тя е тъй наречената *Господня молитва*. Като четете тази молитва, вие трябва да бъдете напълно съсредоточени и свързани с Бога. Само при това положение молитвата ви ще се осмисли. Как започвате молитвата? Казвате:

Отче наш, Който си на небето,
да се свети Името Ти, да дойде Царството Ти,
да бъде Волята Ти както на небето,
така и на земята.

Това значи: Отче наш, Който си горе в моя ум, да дойде Твоята светлина в ума ми, за да я възприема; да бъде Волята Ти във всяка моя работа: в мисълта ми, в чувстването, във всичките ми постъпки. Нека Твоята воля присъства в дишането, в кръвообращението ми, да изпращам кръвта по цялото си тяло – да се храни, за да Ти служа с радост и любов. „Хлябът наш насъщни дай го нам и днес“. Всеки трябва да се моли за хляба като за едно от съществените неща, с които да поддържа живота си и да бъде годен за работа.

Казано е в Писанието, че ако не станете като децата, няма да влезете в Царството Божие. Сега и на вас казвам: станете малки, но разумни деца, за да трансформирате състоянието си, да не се спъвате от външните условия. Неразумният се спъва от всичко. Ако е религиозен, той не знае как да се моли, той постоянно пита как да държи ръцете си във време на молитва: нагоре, надолу или скръстени? Ще се молиш по различен начин: ако те бият и простират на земята, ще се молиш в това положение; ако те бесят, ще се молиш и с увиснали крака. Ще се молиш по всички начини, но разумно. Може ли човек да се моли, когато го бият? Човек може да се моли при всички условия. Защо бият човека? Да му предадат нещо. Както с биенето или разсичането на земята посаждат нещо добро в нея, така и с биенето на човека внасят нещо добро в съзнанието му.

Разумният човек се учи от всичко. Колко пъти биха апостол Павел[5]? Апостол Павел получи три пъти по тридесет и девет тояги. Мнозина се питат правилно ли е да се бие човек, трябва ли боят да се допуща? По този въпрос има различни мнения. Някои пък разглеждат постъпките на своите ближни и казват, че еди-кой си не е постъпил добре. Само онзи може да се произнася за постъпките на хората, който стои по-високо от тях и всеки момент е готов да направи това, което те не могат да направят. Кажеш ли на някого, че не е постъпил добре, още в момента трябва да му посочиш как да постъпи. Осъдиш ли някого, че не е готов да направи добро, ти бъди готов да направиш доброто вместо него. Бъдете готови всеки момент да пра-

вите добро и услуги на ближните си, за да ви отговорят един ден и те със същото.

Мнозина гледат на доброто като на механически процес. Не, доброто е съзнателен, разумен процес, доброто е в Бога. Следователно само онзи може да прави добро, който е свързан с Бога. Всяка разумна услуга, която човек прави, носи в себе си доброто. Тъй щото вие не се интересувате толкова от услугата, колкото от доброто, което се крие в нея. Пощаджията носи писма, прави услуга на хората. Ако той мине край дома ви, каже ви няколко думи, без да ви остави писмо, вие не сте доволни от него. Вие имате отношение повече към писмата, които той носи, отколкото към самия него: ако не носи писмо в ръката си, вие нямате време да се спирате и да разговаряте с него; щом ви носи писмо, вие ще намерите време да се разговаряте с него. В този смисъл писмото в ръката на пощаджията представлява доброто в сърцето на всеки човек.

Следователно за доброто човек трябва всякога да има време. Значи времето е дадено за доброто, а не за злото. Понеже за злото не е предвидено време, когато прави зло, човек взема от времето на доброто. Това е престъпление. Когато съдят човека, че е направил някакво зло, не го съдят за злото, но за кражбата, която е направил: без разрешение на някого той е отнел част от времето, определено изключително за доброто. За злото не е предвидено нито време, нито място. Като знаете това, не изменяйте Божествения ред на нещата. Дойдете ли до злото, кажете си: „Нямам на разположение нито време, нито място, за да му дам ход. Не искам да правя чрезмерни усилия да търся място и време, за да правя зло. Предпочитам да направя добро, което е по-лесно и приятно, защото от самото Провидение му е дадено и място, и време“. Който прави добро, той осмисля живота си и си отваря път към щастието; който прави зло, той обезсмисля живота си и си отваря път към нещастието. За предпочитане е човек да върви в пътя на щастието, отколкото в пътя на нещастието.

И тъй, за да се освободите от злото, дайте път на доброто в себе си. Не чакайте да получите някакво открове-

ние, както са получили на времето си Исай[6], Иеремия[7], апостол Павел и др. Това не може да стане днес, защото нещата никога не се повтарят. На всеки човек се дава нещо специфично, съвършено различно от това, което е дадено на другите на Земята. Бог може пак да му се открие, но по друг начин, а не както в миналото. Значи възможно е Бог да се открие на всеки човек, но по различен начин. Следователно не се обезсърчавайте: знайте, че когато и да е, Бог все ще ви се открие по някакъв начин. Той може да ви се открие, както на пророк Йона[8], на тримата момци в огнената пещ[9] или на Даниил[10] в рова между лъвовете. Бог може да се открие на човека като глас от Небето. Как ще ви се открие Бог, не е важно – важно е да Го познаете. Колкото по-смирен е човек, толкова повече неща може да научи. Ако си въобразява, че много знае, той лесно ще се обезсърчи: достатъчно е да се намерите пред някой велик учен, музикант или художник, за да разберете, че вашето знание е едва в началото си. Колкото по-слаб сте в науката и изкуствата, толкова по-големи възможности имате: слабият има повече възможности от силния. Силният човек е завършен процес – той носи в себе си богатства, които трябва да раздава на слабите и нуждаещите се. Силният дава, а слабият получава.

Положението, в което сегашните хора се намират, може да се уподоби на богат земеделец, който е напълнил хамбарите си с жито, обора си – с добитък, склада си – с рала. Той има всичко на разположение, но чака онзи момент, когато ще приложи силите си на работа. Дойде ли този ден, той изважда житото от хамбара, впряга воловете на работа, взема ралото на колата и тръгва на нивата. Пропусне ли този момент и очаква ли да придобие още жито, работата му ще пропадне. Щом имаш пълен хамбар жито, повече не очаквай – впрегни воловете, иди на нивата и сей. Какво ще излезе от твоята работа, не питай: като ходиш често на нивата, ще видиш какво ще излезе – каквото си посял, това ще пожънеш. Ако можеш да се разговаряш с житото, щастлив ще бъдеш; ако не можеш да се разговаряш, нещастен ще бъдеш. Следователно от човека зависи да бъде щастлив или нещастен. За да бъде

отчасти щастлив, той трябва да гледа разумно на живота, да е доволен от всички условия, в които се намира. За да бъде доволен поне в даден момент, човек трябва да вижда в страданията някакво благо. Той знае, че страданието прави човека силен, заставя го да мисли право. Като страда, човек помага на своите близки, а същевременно и на себе си: на своя дух, на своята душа, на своя ум и на своето сърце. Затова и Христос казва, че човек трябва да е доволен от страданията си, защото страданията се превръщат в радост. Не може ли човек да трансформира състоянията си, да превръща скърбите в радости, той остава в положението на обикновените хора. Като е дошъл на Земята, човек трябва да прояви поне една от своите добродетели, която да го издигне над уровена на обикновените хора.

Как познавате, че известен човек е добродетелен? Каквато добродетел и да има човек, тя е написана на лицето му. В това отношение лицето е израз на Божествения живот на човека. Като изучавате ъглите на човешкото лице, вие виждате доколко всеки човек е осмислил живота си. Всеки уд на човешкото лице в едно отношение може да спъне човека, а в друго – да го спаси. Носът от една страна спъва човека, а от друга го спасява. Същото може да се каже за челото, за устата, за брадата, за ушите му и т.н. За да се спаси от някое нещастие, някога човек може да намери спасение в челото си, някога – в носа, някога – в устата, във веждите и т.н. Човек трябва да знае за всеки даден случай къде да търси спасение. Всеки уд от човешкото лице представлява област, в която разумните същества са вложили по една своя идея. За да си помогне при известна мъчнотия, човек трябва да знае коя област от лицето си да бутне и под какъв ъгъл. Не знае ли точно ъгъла, под който една идея се проявява, човек не може да се ползва от енергията и светлината на тази идея.

Днешният ден е облачен. Облаците показват, че на физическия свят имате препятствия. За да се справите с препятствията, вие трябва да се качите в Божествения свят, над облаците, да стане проветряване в умовете ви. Само онзи може да живее в Божествения свят, който държи в ума си мисълта, че Бог е неизменен, че в Него всич-

ко е добро и красиво. В Божествения свят не съществува никакво зло. Това, което хората наричат зло, е нещо относително – то се определя като зло според техните разбирания. Злото е влязло в човешкия живот заедно с ограничението – значи човек е внесъл злото в света чрез ограничението. Когато Бог ограничава, доброто се явява в света. Ето защо който иска да се освободи от човешкото ограничение, трябва да влезе в Божественото. Иска ли да бъде свободен, човек трябва да влезе в Божественото ограничение. Значи човешкото ограничение заробва човека, а Божественото го освобождава. Ако не минеш от човешкото ограничение в Божественото, ти никога не можеш да бъдеш свободен. Дойдеш ли до Божественото ограничение, знай, че се намираш пред прага на освобождението си. Щом се намериш пред прага на освобождението, ти си разбрал вътрешния смисъл на живота.

И тъй, дръжте в ума си основната мисъл на лекцията, че за злото няма време, нито място, нито условия. Изхвърлете злото от ума си и съсредоточете се към доброто, за което са дадени време, място и условия. За доброто е дадено всичко – от човека се иска желание само да прави добро. Желанието е от човека, а времето, условията и мястото са дадени от Бога. Като живее с Доброто и го прилага, човек може да се справи със съдбата си, т.е. да подобри лошите условия на своя живот. От всички се изисква разумност и будно съзнание, за да не отнемате времето и мястото, определени за доброто, с цел да направите някакво зло. Това е метод за придобиване на добри условия. Пазете свещено мястото и времето, които Бог е определил на човека за правене на Добро.

Само проявената Божия Любов,
само проявената Божия Мъдрост,
само проявената Божия Истина
носят пълния живот.

8. лекция, 15 октомври 1930 г., София, Изгрев

ЕДИН И СЪЩ

Размишление

Всички хора търсят пътя към щастието, без да подозират, че пътят към щастието и нещастието е един и същ. Това е твърдение, което трябва да се докаже. Ръката, която милва и която бие, е една и съща – няма една ръка за милване, а друга за биене. Когато бие или милва детето си, майката не прави разлика с коя ръка върши това: някога го милва с дясната ръка, а го бие с лявата; някога го милва с лявата, а го бие с дясната. Тъй щото когато питате кой е пътят към щастието, казвам: пътят към щастието и към нещастието е един и същ – разликата се състои само във вниманието и в будността на съзнанието, с които човек се движи. Ако съзнанието на човека е будно и внимава къде стъпва, той ще намери щастието; ако съзнанието му не е будно и не внимава къде стъпва, той ще намери нещастието.

Който има будно съзнание, той е съсредоточен, вследствие на което не се отклонява от правия път. Онзи, на когото съзнанието не е будно, постепенно се отклонява от правия път и вместо да намери щастието, намира нещастието. Пътят към високия връх е път към щастието. Като върви внимателно, човек стига благополучно до върха и пожелава втори път да го посети; ако не върви внимателно, той може да падне, да счупи крака си и да не пожелае втори път да се качи на върха. В същото положение изпадат и ония, които търсят Бога. Някой търси Бога, стреми се към Него с цел да намери щастието, но намира нещастието; друг се стреми към Бога с цел да Го познае, да изпълни Волята Му, и намира щастието. Вътрешните желания и стремежи водят човека към щастието или към нещастието. Следователно за да намери правия път на живота – пътя към щастието, човек трябва да се освободи от своите криви разбирания, от учителите на миналото, които са го учили криво.

Ако начертая една права линия и я разделя на шест равни части, вие поглеждате към нея, но веднага се отдалечавате, защото нямате никакъв интерес. Какво представлява правата линия за един пътник, който отива на планината? Като права линия само тя не представлява никакъв интерес за него; като отражение, като сянка на някаква реалност тя може вече да го интересува. Човешкото лице като форма не е особено интересно, но като отражение на известна деятелност на ума, на сърцето и на волята то представлява голям научен интерес. Следователно ако правата линия представлява един килограм хляб, тя става интересна, особено за гладния пътник: той веднага се спира пред нея и започва да я разглежда, да гадае по нея; той се чуди защо е разделена на шест равни части. Като мисли известно време, пътникът разбира, че в планината има още пет души, също така гладни, на които ще се даде по едно парче хляб. Сега се явява друг въпрос за разрешаване: кое парче ще се падне на него. Който гадае, непременно ще задържи нещо и за себе си. Той е като кафеджията: като прави кафе на клиентите си, кафеджията прави и за себе си. Истинският кафеджия задържа за себе си първото кафе, най-доброто; простият кафеджия задържа за себе си последното, което е останало на дъното. Така правят и децата – когато родителите им пият кафе, те облизват дъното на чашите. Защо? Защото не им е позволено да пият кафе.

Съвременните хора в религиозно, научно и философско отношение се намират в същото положение, в каквото се намират децата. Някой философ е обрал каймака на кафето, а след него идат обикновените хора да пият това, което е останало на дъното на чашата му. Някой учен е обрал каймака на кафето, а след него идат обикновените хора, вдигат чашата му и обират остатъка от кафето. Това са символи, които трябва да се превеждат. Когато детето обира остатъка от кафето на чашата, от която майката или бащата са пили, то казва: „Опитах вкуса на кафето, което баща ми е пил, и видях, че е сладко“. Знанието има смисъл, когато се приложи в живота. Значи истинското

знание се познава по своите резултати. Каже ли някой, че знае нещо, той трябва да го приложи. Ако религиозният казва, че знае да се моли, той трябва да покаже това на опит. Нека отиде при някой болен да се помоли: ако положението на болния се подобри, можем да признаем, че този човек знае да се моли. Всеки ден човек се моли по различен начин. Който иска да се приближи към Бога, трябва да знае, че това не става по един и същи начин за всички хора. Всеки се отправя към Бога по свой специфичен начин – в това именно седи красотата и тайната на живота. Всеки момент нещата се променят и по този начин се внася новото в живота. Човек трябва да се стреми към новото, а старото да оставя след себе си като капитал, необходим за съществата, които идат след него.

Следователно когато гори, свещта нищо не печели. От горящата свещ се ползва само онзи, който чете на нейната светлина. В този смисъл запалената свещ не е нищо друго освен опитността на разумния човек. Той гори, изпраща светлината си за онези, които искат да четат и да се учат от неговата опитност. Някои искат да скрият светлината си за себе си. Това е невъзможно: Христос казва, че е невъзможно запалена свещ да се скрие под шиник. Днес много хора четат Евангелието, но малцина го разбират. Защо? Защото те са запалени свещи, турени под шиник. Това не трябва да бъде: щом запали свещта си, човек непременно трябва да я извади на открито. Само користолюбивият иска да задържи светлината за себе си, но каквито опити и да прави, не може да постигне желанието си – никой не може да обсеби светлината и да я задържи за себе си. Оставете свещта си на открито, да се ползват окръжаващите от светлината ѝ. Колкото повече хора се ползват от светлината ви, толкова повече се повдига и вашата цена; колкото повече се повдига цената на човека, толкова по-голяма е радостта му. Ако човек губи светлината си, с нея заедно губи и цената си. Който иска да живее с радост, трябва да бъде запалена свещ. Човек не се радва, защото гори, но защото придобива ценни опитности. Щом придобива опитности, човек помага и на ближните си – те

се ползват от неговата светлина и благодарят за доброто, което им е направил. Човек се храни от благодарността на ония, които са получили нещо от него, затова е казано, че човек не живее и не умира за себе си.

Когато казваме, че човек умира, ние подразбираме друго нещо. Думата *умира* означава отиване в света – *у-мира* – да научи нещо, да придобие знания. В смъртта човек изучава един от великите закони на живота – даването. Като умре, човек дава всичко, което е придобил на Земята: смъртта подразбира закон на даване. Като дава, човек става щедър. През целия си живот той е събирал, мислил е само за себе си; смъртта му налага да мисли за другите – да раздава. Около него се събират по-малките му братчета и си устройват пиршество. Ще кажете, че даването е доброволен акт, а в смъртта човек дава принудително. Истинската Любов подразбира доброволно даване – доброволна жертва от страна на двама. Докато се оженят, момата и момъкът са готови на всякакви жертви един за друг; щом се оженят, те изменят отношенията си, никой не е готов за жертва. Момъкът казва на момата: „Готов съм да умра за тебе“; като се ожени за нея, той се отказва от всякаква жертва. Който не е готов да умре, той не може и да оживее.

И тъй, да умираш и да живееш, това са два велики процеса в живота, между които съществува тясна връзка. Който не разбира тия два процеса, той не може да се жертва. Където няма жертва, и живот няма. Като говорим за жертвата, за смъртта, ние нямаме предвид външната страна на този процес. Умирането е процес, при който пасивните енергии минават в активни. Срещате един богат, здрав, силен човек, който яде по три-четири пъти на ден, има здрави, добри деца, но не се радва на живота си, от всичко е недоволен. Този човек е в пасивно състояние. За да го заставят да бъде активен, изпращат му една болест, която го туря на легло. Ако и при това положение не осмисли живота си, задигат го на онзи свят. Близките му плачат, скърбят за него, считат, че са го изгубили, а всъщност той продължава живота си, става по-активен. Той влиза ту в

жена си, ту в децата си и започва да разбира живота. Ето защо, ако искате да живеете на Земята и да се учите, използвайте условията, при които се намирате, за да разберете смисъла на всички блага, които ви са дадени.

Като сте дошли на Земята, вие трябва да се учите, да развивате тия дарби и способности, тия качества, които са вложени във вас още при създаването ви. Не работите ли върху себе си, вие не можете да ги развиете. Въпреки това хората казват, че са създадени по образ и подобие Божие, че са чада Божии. Как е възможно да бъдат чада Божии, а да не проявяват качествата на Бога? Може ли синът да не прилича на баща си и дъщерята – на майка си? Ако синът не прилича на баща си, а дъщерята – на майка си, те или не са от техния род, или не са се още проявили. Значи има една реалност в света, на която човек всякога може да разчита. Следователно всяко нещо за вас е дотолкова важно, доколкото в него има някакво съдържание и смисъл. Като знаете това, вие не трябва да коригирате Божиите пътища, но да се учите от тях.

Какво значи да коригира човек Божиите пътища? Всеки човек, който е недоволен от положението си и роптае, без да съзнава коригира Божественото в света. Той е недоволен от това, което му е дадено. Защо е недоволен? Защото мисли, че е пренебрегнат, изоставен, онеправдан и т.н. Защо не се запита човек кой го е поддържал толкова години на Земята? И като се е ползвал от всички блага, които Природата дава, какво особено е направил? Като учи, като работи, като се моли, за кого прави човек това? Все за себе си. Докато учи, той се моли на Бога да му помогне да завърши училището, че тогава да Му служи. Като свърши ученето си, моли се да се нареди на добра служба, да се ожени, да има дечица. Като се ожени, той се грижи изключително за жена си и за децата си, не му остава време да направи една малка жертва за Господа. Човек постоянно се ползва от благата, които Бог изпраща на Земята, въпреки това той пак е недоволен.

Религиозните хора казват, че вярват в Бога, молят се, правят добро и т.н. Право е това, но нека всеки се запи-

та защо се моли, защо прави добро. Ако в молитвата и в доброто на религиозния няма никакво користолюбие, те са намясто; обаче ако има нещо користолюбиво, нито молитвата, нито доброто допринасят някаква полза. Светските хора пък искат да бъдат богати, учени, силни пак с користолюбива цел. Като богати, силни и учени, те искат да се налагат на слабите, да управляват, да оправят света. И това е добро, но те не знаят, че вместо да придобият нещо реално, бързо се изтощават и разрушават: силният се изтощава скоро, вследствие на което съкращава живота си. Често слабите хора живеят повече от силните. Ако има власт, силният ще осъди този-онзи за някакви престъпления и с това ще си навлече неприятели. Господарят съди слугата си, че е крал пари от него и е пиянствал. Който разбира законите на разумния живот, ще съди слугата не за това, че е пил вино, но че не е пил вода. Не се позволява на човека да пие вино, докато не се е научил да пие вода; не се позволява на човека да прави зло, докато не се е научил да прави добро; не се позволява на човека да изразходва времето си напразно, докато не се е научил да го цени.

Днес всички хора се осъждат едни други, че този не живял, както трябва, онзи не постъпвал право и т.н. Кой човек досега е живял, както мисли и разбира? Малко хора ще срещнете, които живеят според своя вътрешен морал. Ако гледате човека външно, той прилича на светия: жената е цяла светица, мъжът е светия. Защо? Защото стражар ги следи. Жената стои като стражар при мъжа си, гледа какво прави, накъде се движат очите му; мъжът също следи жена си като стражар. Не се спирайте върху външните прояви, те не определят човека. Когато видите, че някой се стреми към Бога, че иска да живее чист живот, понякога и това желание не е истинско. Този човек има някакъв вътрешен страх – той се страхува от нещо, затова иска да живее добре. Когато изучава живота и прави своите заключения, човек трябва да разбира същината на нещата. Ако прави добро, човек трябва да го прави заради самото добро като същина, като вътрешна необходимост на живота.

Много от сегашните хора не разбират същината на нещата, вследствие на което се разочароват. Някой обича някого, мисли само за него, но изисква същото и за себе си: ако не му отговори по същия начин, той се разочарова. Не е лошо, че мислите за един човек, но не е правилно да изисквате от него същото – всеки има право да мисли за някого, но да не го туря много близо до очите си. Тури ли го близо до очите си, той сам се лишава от възможността да вижда и разбира правилните отношения, той престава да разбира реалността на живота. Когато отива при някой извор, човек гребва малко вода с ръцете си и задоволява жаждата си. Може ли да изпие всичката вода на извора? Ако ти не можеш да изпиеш всичката вода на извора, трябва ли да изискваш от него да мисли само за тебе и да дава само на тебе? Ти имаш право само на онази вода, която си погълнал. И тази вода не може да остане много време в тебе: щом свърши работата си, тя ще излезе навън. Ако съществува такъв закон, трябва ли човек да изисква да мислят само за него? Даже Бог, Който е създал света и всички живи същества, от никого не изисква да мислят само за Него. На човека е дадена следната заповед: „Любете Бога, любете ближния си, любете и врага си“. Любовта към Бога подразбира Божествения свят; любовта към ближния подразбира духовния свят, а любовта към врага – физическия свят.

Казано е още: „Бъдете съвършени, както е съвършен Отец ваш небесни“. Съвършенството подразбира любовта на човека към самия себе си. Значи известни са четири прояви на Любовта: към Бога, към ангелите, към ближния и към врага. Думата *ближен* включва всички хора, както и самия човек. Любовта към Бога определя отношенията на човека към Божествения свят, любовта към ангелите определя отношенията му към духовния свят, любовта към ближния, към самия себе си и към врага определя отношенията му към физическия свят. Като прилага Любовта във всички светове, човек регулира своите мисли, чувства и постъпки, хармонизира ги и придобива вътрешен мир и спокойствие. Този е пътят, който Бог е начертал за всички ония, които искат да изправят живота си.

Следователно искате ли да успявате, приложете закона на Любовта в живота си и не очаквайте от човека повече от това, което той в даден момент може да ви даде. Всеки човек е запалена свещ, която може да даде само толкова, колкото е светлината ѝ. Приемете това, което той ви дава, и благодарете. Защо на еди-кого си е дал повече, защо с някого е разговарял повече, това е негова работа. Що се отнася до любовта на човека към този или онзи, това не зависи от него. Бог е Любов. Като знаете това, ще благодарите за онова, което в даден момент се излива от Бога. Приемете с благодарност това, което ви се дава, и го приложете в живота си. Човек има право да изучава себе си, да се вглежда в своите прояви, да се критикува и одобрява, но що се отнася за живота на другите хора, това не е негова работа.

И тъй, задачата на човека е да придобие живота, да определи отношенията си към Първата Причина и да приложи любовта си. Как познавате, че някой човек е придобил живот? Животът се познава по уханието, което излиза от него. Всеки човек, който носи живот в себе си, е подобен на цвят, който току-що се е разцъфтял и разнася надалече своето благоухание. Той отваря цвета си към слънцето на Живота и благодари за благата, които му са дадени. Това наричаме ние правилни отношения на човешката душа към Бога. Щом благодари на своя Създател, човек се връща между подобните си, за да раздава от Любовта, от благото, което е получил. Кой не обича цвете, което благоухае? Тъй щото искате ли да ви обичат, вие трябва да имате някакво съдържание в себе си. Интересна и любима книга е тази, в която е написано нещо хубаво. Не те ли обичат хората, това показва, че в тебе не е написано нищо хубаво. Щом съзнаеш това, иди веднага при Бога или при светлите и възвишени същества и помоли да напишат нещо хубаво в тебе; в краен случай ти сам напиши нещо хубаво в себе си. Всяка сутрин, когато Слънцето изгрява, човек трябва да вземе перото си – своя ум, да го натопи в мастилото на сърцето си и да напише нещо хубаво в книгата на своя живот. Не пише ли всеки ден нещо ново в своята

книга, човек ще се обезсърчи и ще каже: „Нищо не съм постигнал“. Това значи: „Нищо не съм писал“. Щом съзнаваш, че нищо не си писал, вземи перото и пиши. „Ама не мога.“ Щом не можеш, ти трябва да умреш, отново да оживееш и да влезеш в новия живот.

Желая ви, щом станете от сън, да цъфнете: ако не цъфтите, вие не живеете. Щом цъфнете, някое разумно същество ще дойде при вас, ще вземе нещо от това, което сте изработили, и ще го занесе на Небето. За вас ще остане радостта от това велико посещение. Човек трябва да цъфти непрекъснато: цъфтенето е процес, който има отношение към душата, затова е вечен и непреривен. Като не разбира този закон, човек казва: „Аз цъфнах вече, повече не мога да цъфтя“. Като държи тази мисъл в ума си, той съзнателно се поддава на остаряване. Не, дръжте в ума си мисълта за вечното цъфтене, за вечното подмладяване. Ако вчера сте сгрешили, сложете погрешката настрана, т.е. изправете я, и гледайте на настоящия момент – настоящият момент е важен. Като ученици вие трябва да изучавате живота в неговата външна и вътрешна страна. Външно разгледан, животът може да се уподоби на представление, дето всеки човек играе някаква роля. Всеки човек е актьор и като такъв той трябва да знае добре ролята си. Ако не знае да играе, не го приемат на сцената. Тогава той остава да гледа как другите хора играят. Да гледате на живота като на театър, това не значи, че той няма смисъл. Щом проникнете във вътрешната страна на живота, ще видите какви разумни закони го управляват.

Като изучавате живота, вие трябва да си отговорите реален ли е вашият живот, или сте актьори само. Докато се занимавате с погрешките на хората, с безверието, със съмнението и подозрението, със страданията, вие сте актьори, не живеете свой собствен живот; докато се занимавате с въпросите кой е създал света, защо светът е създаден по този начин, кое вярно е най-право, вие сте актьори. Вие трябва да слезете от сцената, да влезете в реалния живот, дето ще намерите Доброто, Любовта, Истината, Мъдростта, Свободата, които са общи за всички хора. Животът се

заключава в общите положения, а не в специфичните – специфичните са временни. Животът в своята същина не може да се занимава със специфични неща.

Като не могат да разберат живота, хората дохождат до заключението, че са нужни правилни отношения между тях, че трябва да се обичат и т.н. Кои отношения са правилни? Можете ли с думи да определите правилните отношения, можете ли с думи да кажете как трябва хората да се обичат? Любовта с думи не се определя: за да се обичат, хората трябва да са готови да си услужват. Ти не можеш да обичаш един човек, ако не си му направил никаква услуга, никакво добро. Услугата, доброто, което правите на човека, става причина за образуване на връзка между него и вас. Видите ли, че някой се дави, идете да му помогнете: щом му помогнете, този човек ще ви обикне. Разумният свят е предвидил този случай в живота ви с цел да се създаде връзка между вас и него. Използвайте този случай за създаване на красива връзка с вашия ближен. Не може ли да използва случаите, които Бог е наредил в живота, човек разваля това именно, което влиза в Божия план. Като знаете това, трябва да бъдете будни, да не разваляте естествения ред на нещата. Мнозина искат да бъдат силни, да оправят света. Как ще го оправят – с говорене ли? Истинско говорене е това, при което умрелият може да оживее; не оживее ли умрелият, говоренето нищо не е допринесло.

Един ученик отишъл при един индуски учител и го помолил да му каже какво трябва да направи, за да стане проповедник. Учителят му казал: „За да станеш проповедник, ти трябва да се научиш първо да говориш на умрелите. Иди сега на гробищата и започни да говориш на умрелите. Ако можеш с говора си да събудиш поне един умрял и да го доведеш при мене, аз ще ти открия тайната как можеш да станеш проповедник“. Ученикът отишъл на гробищата и започнал да обикаля гробовете, да говори на умрелите. Колкото и да им говорил, нито един от тях не се събудил и не го последвал. От гроб на гроб той викал да се събудят, да чуят какво им говори, но никой не се

събудил. Ученикът се върнал при учителя си и казал, че умрелите не са в гробовете си.

Сега и на вас казвам: докато и вие не доведете при мене поне един умрял, не можете да разберете тайната на вътрешния живот, нито Любовта може да ви се изяви. С други думи казано: докато вие не дойдете при мене поне с един умрял, т.е. с едно дело на жертвата, никаква тайна не може да ви се открие. Всеки човек трябва да принесе някаква жертва пред олтара на Бога. Даже висши духове слизат на Земята, за да принесат своята жертва пред великия жертвеник на Живота. Те приемат Божието благословение само след като се въплътят на Земята и принесат своята жертва. Този закон се отнася както към Цялото, така и към частите. Ще кажете, че вие сте направили тази жертва. Ако сте направили жертвата, а страдате и сте недоволни от живота, вие се самозалъгвате – никаква жертва не сте направили. Който е пожертвал всичко, всичко е получил – той е получил нова светлина, нова сила, нов подем в живота.

Първата работа на човека е, като стане сутрин, да се запита: „Какво мога да пожертвам днес?“. Който нищо не жертва, той се самоосъжда на смърт: в този смисъл смъртта е насилие на закона на жертвата. Всеки ден ще жертваш нещо от себе си и ще го прилагаш към великия олтар, както писателят пише и прилага по нещо ново към своята книга. С перото си той ниже огърлицата на своя живот, която украсява със скъпоценни камъни и диаманти. Сложи ли фалшиви камъни на своята огърлица, тя губи вече своята цена. Всеки човек трябва да бъде писател, сам да пише своя живот, в който да влага душата си като скъпоценен камък. Само онзи живот е ценен, в който човек е вложил душата си.

Основната мисъл в днешната лекция е, че пътят към щастието и към нещастието е един и същ. Някои ще кажат, че знаят тия неща. От знание до знание има разлика. Всеки може да говори, да пее, но малцина са ония, които с говора и с пеенето си могат да трогнат човешката душа, да направят преврат в човека. Като ученик на великия Жи-

вот човек трябва да се стреми каквото придобие, да бъде в съвършенство. Ако иска да бъде красив, той трябва да се стреми към красотата на ангелите; ако иска да бъде богат, той трябва да се стреми към такова богатство, което никой не може да му отнеме. Човек трябва да бъде вътрешно богат: вътрешното богатство подразбира богатство на добродетели.

Сега, като съпоставям нещата, нямам намерение да критикувам. Аз съм против критиката, но поддържам Истината. Като говоря, аз имам предвид да разбулвам нещата първо за себе си, а после за вас. Щом запаля свещта, нещата стават ясни. Това не е моя заслуга – това е заслуга на светлината: качество на светлината е да разкрива нещата. Обаче който пали свещта, той трябва да знае как да я употребява. Искаш ли да осветиш пътя на хората със своята свещ, дръж я на известно разстояние от тях, да не ги изгори. На никого не позволявай да се грее на свещта ти: запали свещта си, тури я на високо и на такова разстояние от хората, че да могат свободно да четат на светлината ѝ, без да се изгарят: нека се ползват от светлината ти, без да се горят. Не се мъчи да проникнеш със светлината си вътре в тях, да видиш какво се крие в гънките на душата им – това е тяхна задача, а не твоя. Достатъчно е, че ти им даваш от своята светлина – да четат и да се учат на нея.

Казвам, че пътят към щастието и към нещастието е един и същ. Кой е този път? Това е пътят, който води към Бога. Ако разбираш законите на този път и правилно ги прилагаш, ти си намерил щастието; ако не разбираш тия закони, макар че си в същия път, ти си влязъл в областта на нещастието. Вие сте дошли на Земята – великото училище на живота – да се учите, но не трябва да бъдете нито критици, нито бирници. Бирникът събира – и вие събирате, но като съберете достатъчно вода, трябва да отворите крановете и да раздавате. Човек трябва да знае как да дава. Ако излеете водата от стомната си на земята, нищо не сте постигнали, но ако с нея полеете едно изсъхнало цвете или задоволите жаждата на човек, който три дена е жадувал, постъпката ви е добра. Ако отправите една добра ми-

сял към някой болен или страдащ и му помогнете, вие сте постъпили разумно. Разумност се иска от вас. Разумността води към щастието, а неразумността – към нещастието.

Само проявената Божия Любов,
само проявената Божия Мъдрост,
само проявената Божия Истина
носят пълния живот.

9. лекция, 22 октомври 1930 г., София, Изгрев

ПРАВИЛНО РАЗРЕШАВАНЕ

Размишление

Ще прочета 3. глава от Второ послание към Тимотея. В тази глава апостол Павел описва бъдещите времена. Те отговарят на сегашната епоха. Той говори за тия времена като за болезнени състояния, които ще настъпят в духовния живот на хората. Всяко болезнено състояние е резултат на вътрешна дисхармония в човека. Всеки човек може да заболее физически и психически – това зависи от неговия неправилен живот.

Следователно за да се справят с аномалиите на своя личен живот, хората се нуждаят от дълбоко разбиране, от вътрешна философия на Целокупния живот. Който има това разбиране, той е отговорен за своите дела; който няма това разбиране, той е свободен временно от отговорност. Една от причините за аномалиите в човешкия живот се дължи на факта, че при разрешаване на всички въпроси човек внася своето лично разбиране. Личният елемент е причина за всички разногласия в живота. Личният елемент не може да разреши въпросите на Целокупния живот – той дава само временни настроения в човека. Например за известен момент човек мисли, че знае много неща; в следващия момент той вижда, че нищо не знае. И двете положения са неверни. В известен момент човек мисли, че е богат, на другия ден мисли, че е беден. Тези промени са резултат на настроения, които не разрешават въпросите на живота.

Съвременните хора със своите настроения могат да се сравнят с чешма, която днес тече обилно, а на другия ден пресъхва. Като видите, че чешмата тече, вие се приближавате към нея, пиете от водата ѝ, радвате се заедно с нея: тя пее и се радва, разказва ви за своята любов. Като минете на другия ден през същата чешма, вие оставате изненадани. Защо? Чешмата е пресъхнала, не тече. Вие пак

се спирате пред нея и слушате тъгата ѝ: тя се оплаква, че възлюбеният ѝ я е напуснал. Като знаете свойствата на водата, т.е. на нейния възлюбен, вие намирате, че тя не може да направи това. Водата е постоянна в чувствата си, тя не знае какво нещо е омраза. Вие започвате да търсите причината за нещастието, което е сполетяло чешмата. Какво виждате? Една от тръбите на канализацията се е пукнала и водата изтича навън. Щом вземете мерки да изправите канализацията, водата тръгва по своя определен път. На другия ден виждате същата чешма да пее своята игрива и радостна песен – тя е доволна, че възлюбеният се е върнал при нея. Човекът, разумното същество, дойде при чешмата, взе участие в скръбта ѝ, поправи инсталацията и чешмата отново потече.

Тъй че налегнат ли ви скърби и нещастия, обърнете се към Божествения Дух и Му разкажете всичките си мъчнотии. Не казвайте, че Любовта ви е напуснала, но помолете Му се да ви помогне, да потърси причината на нещастието ви. Духът ще потърси причината за вашето нещастие и ще види, че в инсталацията някъде се е пукнал един кюнец. Щом смени пукнатия кюнец със здрав, нещастието ще ви напусне и вие ще влезете в нормалния път на живота. Като не разбират причините за своите нещастия, хората ги търсят вън от себе си и казват, че животът е лош. Едно трябва да знаете: животът не може да бъде нито лош, нито добър. Да мислите, че животът е добър или лош, това са ваши лични схващания. Не приписвайте на живота качества, каквито той не притежава. Човекът може да бъде лош или добър, но не и животът. За да бъде човек лош, това показва, че някакъв чужд елемент се е вмъкнал в неговото естество. Две причини има, които раждат злото и доброто – те са голямото изобилие и големият недоимък. Значи при известни случаи големият недоимък ражда злото, а при други ражда доброто; същото може да се каже и за голямото изобилие: понякога ражда злото, а понякога – доброто.

Като слушат, че изобилието и недоимъкът могат да произведат и добро, и зло, за мнозина това се вижда не-

вероятно. За да приемете, че това е възможно, ще ви дам следния пример. Две приятелки на еднаква възраст се обичат, разбират се, заедно четат и учат. По едно време между тях влиза един млад красив момък – тримата започват да дружат. В първо време дружбата им е чиста, красива, обаче и двете се влюбват в момъка и всяка иска да го задържи за себе си. Това чувство разделя приятелките, между тях се явява нещо лошо: те се ненавиждат една друга, не могат да се търпят, вследствие на което са в постоянна борба. Тези моми не разбират същината на нещата. Ако разбираха живота, те щяха да знаят, че е невъзможно да обсебят човека, да го задържат за себе си. Коя е причината за лошите отношения между двете приятелки? Недоимъкът. Ако имаше два момъка между тях, приятелските отношения щяха да се запазят – вторият момък щеше да спаси положението; без него първият момък ще стане жертва на двете воюващи страни. Когато двама души се състезават за един и същи обект, причината за това се крие или в самия обект, или във воюващите страни. Обаче и в единия, и в другия случай в човека се проявява нисшето *аз*. Примерът с двете приятелки се среща навсякъде в живота в различни форми. Двама бедняци могат да се влюбят в кесията на един богаташ и да започнат да се състезават помежду си. Както момъкът събужда проявите на нисшето *аз* в момата, така и кесията събужда алчността за пари в двамата бедняци. И двамата дебнат богатия: всеки иска да го обере, да задържи кесията му за себе си. Ако двамата бедняци бяха солидарни помежду си, те щяха по-лесно да го оберат и да си разделят парите, но това не става, защото всеки иска сам да го обере, да не дели богатството с приятеля си.

Благодарение на повърхностното разбиране на живота тази драма се разиграва във всички прояви на човешкия живот. Каквото и да прави, човек не може да се освободи от вътрешното състезание между съществата в себе си. Той иска да сподели някаква работа със своя приятел, но нещо отвътре му казва: „Мълчи, нищо не говори още!”. Ако намисли да отиде някъде, нещо отвътре му казва:

„Иди!“. Друго нещо му казва: „Не отивай!“. Като слуша двата различни гласа, човек не знае какво да направи и започва да се колебае.

Един турски бей отишъл с хрътката си на лов за зайци. Хрътката му видяла един заек и хукнала да го гони. За да я окуражи, беят викал след нея гальовно и ласкаво. Хрътката се извивала на една и на друга страна след заека, но го изпуснала от погледа си, заекът ударил на бяг и се скрил някъде из шубраките. Недоволен от хрътката си, беят започнал да я ругае, да я нарича с лоши имена. В първия случай хрътката чува нежни и ласкави думи от господаря си, а във втория – груби думи и хокания. Защо се сърди беят на хрътката, тя ли е виновна, че заекът е избягал? Нито хрътката е виновна, нито заекът. Заекът бяга и си мисли: „Ако не избягам, ще задоволя човека, ще си хапне от моето вкусно месце. Ако избягам, ще спася живота, който Бог ми е дал“. Беят не може ли да мине без заешко месо? Може да се живее и без заешко месо. Но защо не е успял този ден? Много естествено: има дни, часове и минути в живота на човека, когато той се натъква на отрицателни числа в себе си. Попадне ли на едно от тия числа, каквото и да започне човек, непременно ще го сполети някакво зло. Коя е причината за това? Причината за нещастията в живота се дължи на пътищата, по които човек се движи. Някъде пътищата са гладки, равни, а някъде имат големи трапове. Някой тръгва на път със своята слаба кола. Като го видят, близките му казват: „Не тръгвай на път с тази кола!“ „Защо?“ „Пътят, през който ще минеш, не е равен, ще паднеш в някой трап.“ „Не отлагам пътуването си... Както и да е, ще мина“. Той тръгва, но още в началото среща съпротивление: колата се спъва от неравния път и пада в един трап. Какво трябва да прави сега? Ще чака известно време в трапа, докато мине някой по същия път и му помогне да извади коня и колата си.

Какво трябва да прави коларят, чиято кола е слаба? Той трябва да чака, докато пътят се оправи. Докато се оправи този път, могат да минат дни, седмици, месеци и години. За предпочитане е човек да чака десет години,

докато се оправи пътят, отколкото да тръгне със своята слаба кола по неравния път. Щом пътят се оправи, той ще стигне по-скоро, отколкото ако би тръгнал със слабата си кола по неравния път. На всяка стъпка той ще се спъва, ще чака помощ, ще се връща, пак ще тръгва и т.н. Чакайте, докато колата ви се усили, докато пътят се изглади, и тогава тръгвайте.

Това се отнася до физическия живот, но същото може да се каже и за духовния живот на човека. Двама души следват духовния път: единият е тръгнал преди десет години, а вторият тръгва днес. Няма да се мине много време, вторият ще настигне първия и ще го задмине. Защо? Защото първият се движи с бързината на биволска кола, а вторият – с бързината на светлината. Значи бързината разрешава въпросите на живота. В какво се заключава бързината? В здравия ум, в благородното сърце и в правилното разбиране на живота и на отношенията между хората. Който притежава тия неща, и между лоши хора да влезе, запазва спокойствието си: за него зло не съществува. Ще кажете, че еди-кой си обрал един богат човек. Право е, че човек не трябва да краде, да обира хората, но няма същество на Земята, което да не е обрало някого. Скъпоценният камък е красив, но за тази красота той е взел нещо от земята. Дървото дава сладки и добри плодове, но колко елементи е обрало то от земята и от въздуха? Човек е богат, добре изхранен, здрав, но знаете ли колко житни класове и колко кокошки и агнета е изял и обрал, за да стане такъв? След всичко това човек ще започне да критикува този-онзи, да ги счита виновници за злото в света. Всеки е виновник за нещо. Къде е благородството на човека? Някой ще каже за себе си, че е лош човек. Това не е никаква философия. Друг казва за себе си, че е добър. Добър е, наистина, но при условия. Когато водата тече, всички хора са добри, всички се радват и веселят; щом водата престане да тече, всички стават лоши и започват да скърбят. Накарайте жадния да пее и вижте ще задоволи ли желанието ви. Той ще каже: „Ще ме извините, не мога да пея, гърлото ми е засъхнало – три дена не съм пил вода“.

Какво трябва да се направи, за да не се разваля приятелството между две другарки? Ако момъкът, който влиза между тях, представлява жаден пътник, те трябва да го напоят – и двете едновременно трябва да задоволят жаждата му. В случая те дават нещо от себе си, без да искат да го оберат. Яви ли се желание във всяка една от тях да вземе нещо от момъка, без да даде нещо от себе си, те непременно ще се скарат. Значи разрешаването на спорните въпроси седи в даването. Щом давате без мярка, доброто иде, щом вземате без мярка, злото иде. Следователно каже ли някой, че дава без мярка, това показва, че той е добър човек; ако взема без мярка, той е лош човек. Само онзи дава без мярка, който не туря никакво ограничение на Божественото в себе си. Той дава път на водата да тече свободно, да разнася Божието благословение навсякъде. Ако задържи водата за себе си, тя ще завлече всичко, каквото срещне на пътя си, и ще причини ред пакости. Дойде ли до положението да взема без мярка, човек спира движението на Божественото, затваря го в себе си и сам си причинява зло.

Новото възпитание се основава върху даване на свободен път на Божественото. Затворите ли Божественото за себе си, злото ще дойде. Ще кажете, че човек трябва да мисли за себе си. Как трябва да мисли за себе си? Той има право да задържа за себе си само онова, което е определено за него – останалото трябва да го пусне свободно да тече, да напоява всички места, през които ще мине. Като ограничава Божественото, човек се натъква на страдания. И страданията имат своя добра страна – чрез страданията хората започват да търсят Бога: без изпитания, мъчнотии и страдания те не могат да се възпитават. Защо? Дебела е още главата им. За българина се казва, че имал дебела глава. Това отчасти е вярно. Наистина, има една категория българи, които имат дебела глава, но има и такива българи, които са престанали вече да имат български глави. За да изтънее главата на човека, нужни са стотици и хиляди години. Човек трябва да се освободи от желанието да свежда нещата към себе си. Всяко нещо трябва да

запази своите характерни черти. Искате ли да приемете една нова идея или едно ново учение, приемете го такова, каквото се е родило, не прибавяйте и не отнемайте нищо от него. Всяко нещо трябва да запази своята първична чистота, своя вътрешен смисъл. Искате ли да проявите Божественото от себе си, проявете го в този вид, какъвто му е даден. Приложите ли Божественото в неговия първичен произход, всичко останало се развива правилно.

Следователно ако не приложите Божественото в неговия първичен произход, нищо не можете да постигнете. Здравият може да постигне всичко, каквото желае, болният обаче нищо не може да постигне – той се нуждае от услугите на здравите. Докато е в болницата, човек се нуждае от помощта на милосърдни братя и сестри; излезе ли от болницата, той сам ще си услужва, а същевременно ще услужва и на ближните си. Той ще вземе крината с житото и ще отиде на нивата да сее – той сам ще се радва на плодовете на своята работа. Очаквате ли помощта от хората, вие сте болни, това е извън естествения ред на нещата. Наистина, човек не може сам да реши всички задачи на живота си, но никога не трябва да се осланя на чужда помощ: той трябва да прави усилия сам да решава задачите си и след като е опитал всички методи, тогава може да потърси помощта на другите. Човек не може да бъде като Бога, но може да стане разумен – да знае как да постъпва, как да решава задачите си.

Като работи съзнателно върху себе си, човек може да мине границата на разумността и да се превърне в ангел или да падне по-долу от положението, в което се е намирал. Това зависи от самия него. Ако преждевременно, с неестествено усилие, е преминал границата на разумността, той непременно ще падне; ако е постигнал това естествено, той ще се издигне още по-високо – до възможностите на ангела. Каквото и да прави, човек все трябва да се издигне над себе си, над своите разбирания и морал. Старите разбирания, старият морал са за децата: възрастните се нуждаят от нещо ново, което да им даде нов подтик в живота. Не мислете, че ако станете учени, ще разрешите

всички въпроси. Ако можете да приложите ученията си, има смисъл да бъдете учени, обаче ако не можете да го приложите първо в своя живот, а после за другите, вие ще приличате на чешма, от която тече изобилно вода. Водата минава през чешмата, но чешмата не се ползва от нея. Тогава нищо друго не ви остава, освен да се радвате на благото, което минава през вас. Това не значи, че трябва да задържате благото за себе си като свое собствено.

В света, в Природата няма собствени неща. Ако съвременните хора не успяват в живота си, това се дължи на факта, че те задържат благата, които великата Природа обилно раздава, и ги патентоват като собствени изобретения. Някой е написал една научна книга или е открил някакъв закон, създал е някаква теория и т.н. Каква собственост е тази? Законите са притежание на Природата – те съществуват в самата нея, а човек дохожда и патентова нейните закони. Ще кажете, че някой е изработил една машина и я счита за свое изобретение. Машината е негово изобретение, а законите, въз основа на които е построена тя, са природни. Чия е машината, на кого принадлежи тя: на човека или на Природата?

Когато учи законите на Живота и на Природата, човек коренно изменя своя език. Ако види, че една ябълка пада от дървото, той знае преждевременно ли е паднала, или навреме? Ако е паднала преждевременно, той знае по силата на какъв закон е паднала, знае защо е станало това. Той казва, че ябълката е узряла вече, затова е паднала: тя е пожелала да отиде в света, да се посади в земята и отново да израсте. Ако пък вятърът я е откъснал от дървото, това показва, че червей е имало в нея. Защо ябълката е допуснала червея в себе си, та да развали плода ѝ? Когато плодът узрее, господарят иде с кошница в ръка и го сваля от дървото с всички почести и уважения. И човекът представлява плод, който зрее на Дървото на живота. Ако върви в правия път, Бог, Който го обича, ще дойде при дървото и ще го снеме оттам с всички почести и уважения: той няма да пада на земята, но когато узрее, сам ще слезе или ще отиде в ръката на своя Създател и господар.

Като ученици вие трябва да разбирате живота в неговия вътрешен смисъл. Повърхностните разбирания не определят нещата. Не е достатъчно да каже човек за себе си, че е добър, силен, умен. Силата на човека се определя от два момента: от голямата скръб и от голямата радост. Ако не може да издържи тия два момента в живота си, човек е слаб. Ако бягате от красивата мома, от пълната кесия, вие сте слаб човек. Срещнете ли красива мома, спрете се, поговорете с нея, услужете ѝ, ако има нужда от вашата услуга, и си заминете. Намерите ли кесия, пълна със злато, наведете се да я вземете и потърсете нейния притежател: дайте му кесията, поговорете с него, за да спечелите доверието му, и си заминете. Приятно е да имате доверието на хората, да ви се радват, да разчитат на вашата дума. Приятно е да срещнеш човек, на когото всякога си говорил Истината, но и той никога да не те е лъгал. Няма повелико нещо от това, да говориш Истината на човека. Да говориш всякога Истината, да имаш правилни отношения към всички хора, това значи да имаш правилни отношения към Бога. Какво иска Бог от човека? Да изпълнява Волята Му. Като изпълнява Волята Божия с чистота и святост, човек придобива сила да се справя с всички външни и вътрешни мъчнотии и изкушения.

Като живее, човек неизбежно се натъква на противоречия и изкушения, на неразположения и съмнения, но той трябва да ги държи далече от себе си, да не им се поддава. Какво се ползва човек, ако допусне едно съмнение или изкушение в себе си? Освен че нищо няма да придобие, но ще се разруши. Бог никога не се изменя: светът може да се обърне с главата надолу, цялата Вселена може да се разруши, но Бог остава неизменен. Като знаете това, не питайте защо светът е създаден такъв, защо идат страданията, но кажете: „Господи, дай ми повече светлина да разбирам света, да разбирам смисъла на страданията и да ги понасям спокойно“. Вярващият разбира смисъла на страданията и се учи от тях. Той знае, че радостите му се определят от страданията: ако няма страдания, и радос-ти няма да има. Няма същество в света, което може

да се радва, без да е страдало; и обратното е вярно – няма страдания без радости. Когато някой страда, това показва, че по-рано се е радвал: изобщо силата на радостта се определя от силата на страданието. Христос, Син Божий, дойде на Земята и понесе най-големите страдания. Заради тия страдания днес 500 милиона хора се молят, радват се и живеят в Негово име. Мнозина искат да бъдат като Христа, да ги почитат и славят, но не искат да минат през Неговите страдания. Това е невъзможно: искаш ли да бъдеш като Христа, ще приемеш Неговия кръст. Били ли сте в положението на Христа, разпнати на кръст, а отдолу римските войници да се гаврят с вас? Опитвали ли сте римския камшик, трънения венец, пробождането с копие?

Никой още не е опитвал страданията на Христа, а иска да бъде като Него. Знаете ли какво значи да те изостави Бог и да се обърнеш към Него с думите: „Отче, защо си Ме оставил?“. Велико беше търпението на Христа: Той издържа всички страдания, без да се усъмни и поколебае в Господа, заради което на третия ден възкръсна. Който иска да следва Христа, трябва да мине по Неговия път. А тъй, да седне отляво или отдясно на Христа, както пожелаха Заведеевите синове, това е невъзможно: Бог определя мястото на човека. Следователно който иска да се радва, трябва да приеме страданията, които му се дават. Страданието представлява грозна мома, а радостта – красива. Ако търсите слугиня, която да ви работи добре, вземете някоя грозна: тя ще работи и ще ви задоволи; вземете ли красива слугиня, скоро ще я загубите. За да се научи да работи, човек трябва да мине през грозотата; щом се научи да работи, той ще стане красив. Каквото е отношението на грозната мома към господаря ѝ, такова е отношението на всеки човек към Бога. Окото на красивата мома гледа навън, към света, затова работите ѝ не вървят добре; окото на грозната мома гледа навътре, към Бога, затова тя е работна и работите ѝ се нареждат добре.

На какво се дължи неуспехът на човека? Неуспехът на човека се дължи на това, че той очаква от живота повече, отколкото може да му се даде. Каквито усилия и да пра-

ви човек, цар не може да стане, гений – също, богат или сиромах – също. Едно може да стане човек – наследник на Истината. Тъй че каквито усилия и да правите, вие се приготвяте само за едно положение – да станете наследници на Истината. Придобиете ли Истината, вие ще живеете в светлината ѝ, така както се ползвате от слънчевата светлина. Кой не е опитал влиянието на слънчевите лъчи? Каквото неразположение и да имате, като изложите гърба си на слънце, неразположението ви ще изчезне. Ако неразположението ви се дължи на отрицателни енергии, изложете гърба си на юг, а лицето – на север; ако енергиите, които са произвели неразположението ви, са положителни, обърнете се с лице към юг, а с гръб – към север. Няма да мине много време и неразположението ще изчезне. Ако сте хремави или простудени, изложете гърба си на юг, към слънчевите лъчи – те лекуват всички болести.

Съвременната медицина познава болезнените състояния на човека по окото. Като погледне окото, лекарят познава състоянието на болния. Това не е правилно: окото е създадено за добродетелите на човека, а не за болестите. Според мене здраво око е това, в което се виждат добродетелите на човека; не се ли виждат никакви добродетели, окото е болно. Ще кажете, че съществува наука за окото, според която се познава какви болести има човек в даден момент и какви го очакват в бъдеще. Изобщо окултните науки имат съвсем друго предназначение от това, което днес им дават. Физиогномията например има предвид нормалните прояви на човека, а не анормалните. Дойдете ли до сърцето, не търсете болести в него, но проверете какви чувства се изявяват чрез него, спрете вниманието си върху благородните и възвишени чувства в човека и вижте как се отразяват те върху пулса на сърцето.

Сегашните времена изискват положителни мисли и чувства: не се допускат вече отрицателни мисли и чувства. Каже ли някой, че е грешник, ще го изпратят на баня да се окъпе. „Слаб човек съм.“ Щом си слаб, ще отидеш на нивата да работиш, да се калиш. Човек е дошъл на Земята да работи, да се учи, да мисли и да чувства правилно. На

човека са дадени дарби, които той не е обработил. Богатството е в него, а той ходи да се оплаква от сиромашията. Това не се позволява. Човек трябва да има достойнство, да се впрегне на работа, да използва дарбите, които му са дадени. Достойнството на човека се състои в любовта му към самата Любов, към Мъдростта и към Истината. Като изяви любовта си към тия велики принципи и ги приложи, ние казваме, че човек е изпълнил своето предназначение на Земята. Ако пък може да ги предаде на човечеството, той минава вече за Учител. Бог се проявява чрез Учителя така, както чрез никой друг човек. Защо? Защото Учителят живее в Божественото съзнание, той никога не се колебае и съмнява в Бога. Затова и Христос казва, че ако се поколебае само за момент във вярата и любовта си към Бога, и Той ще бъде подобен на обикновените хора. Докато живее в нисшето си съзнание, човек спада към ония величини, които се изваждат и делят: той минава през процеса на смаляването, както целите числа се делят на малки дробни единици. В Божественото съзнание обаче нещата се увеличават и разширяват. Като дойдем до висшата математика, там единицата се дели и увеличава до безконечност. Този закон се прилага в живота на хората. Например за да изправи една своя грешка, човек трябва да я дели до безконечност, докато най-после тя сама се откаже от него. За да се прояви доброто, процесът е точно обратен: човек трябва да събира. Като започне да събира и натрупа много неща, човек изпитва желание да раздава. Така се събужда в него разположение към даването и той става щедър. Човек не трябва да допуска в ума си отрицателната мисъл, че нищо няма: напротив, той всякога трябва да мисли, че е богат и може да раздава от своето богатство на другите.

Като изнасям тия неща, аз нямам предвид да ви съдя – има кой да ви съди. Страданията, мъчнотиите, неуспехите в живота ви са вашата съдба; злото, на което се натъквате, е също вашата съдба. То е подобно на ония кираджии, които влизат в къщата ви, живеят няколко години наред, без да плащат наем. Вместо да плащате дълга си от наема на къщата, вие още повече обърквате сметките си и се из-

мъчвате. Ето защо прилагайте правилото: никога не пускайте в къщата си кираджии, които не плащат. Видите ли, че много обещават, че са готови да плащат големи наеми, дръжте ги далече от себе си.

Като окултни ученици вие трябва да знаете, че съдържате в себе си семената на всички добри плодове. Ако днес не сте още окултни ученици в пълния смисъл на думата, някога ще станете; ако днес не сте светии, някога ще станете. Вие носите в себе си всички възможности за доброто в зародишно състояние: достатъчно е да посадите семките на добрите заложби в себе си и да чакате времето на тяхното проявяване. Ще кажете, че не е лесно човек да стане светия. Според мене най-красивият и велик живот е животът на светията – той се придобива най-лесно. Помъчно е да станеш гений, още по-мъчно е да станеш талантлив или обикновен човек; слезеш ли до положението на грешника, това е най-мъчно. Хората мислят, че е лесно да станеш грешник: не, това е най-мъчната наука и изкуство. Колкото е мъчно да стане човек грешник, толкова е лесно да стане светия.

Понякога слушате да се говори лошо за жената, че тя е внесла греха в света; други пък нападат мъжа. Като изучавам този въпрос, аз намирам, че няма по-лошо същество в света от жената и от мъжа, но същевременно няма по-добро същество от жената и от мъжа. От човека зависи коя страна ще прояви – добрата или лошата. Днес нито мъжът може да бъде идеал за жената, нито жената – за мъжа. Идеал на човешката душа може да бъде онзи първичен човешки образ, за който се казва в *Битие*, че бил създаден по образ и подобие Божие. За да постигне своя идеал, човек е правил и продължава да прави усилия. През какви ли положения не е минавал той в своите животи, какви ли препятствия не е срещал, но стремежът му да се върне към своя първичен образ не е изгаснал. Като цар и владика, като учен и прост, съзнателно или несъзнателно, човек неотклонно следва пътя на своята душа. Човек се стреми да определи отношенията си към Бога. С това той е разрешил един от важните въпроси на живота. От добрите отношения на човека зависи неговият сегашен и бъдещ успех.

Една от основните мисли на тази лекция е да придобиете живота на светията. Светията е всякога доволен – вие не можете да видите на лицето му бръчка от недоволство: и в ада, и в рая да го изпратите, той всякога е доволен. Защо? Защото от всичко се учи. За Божественото той е готов на всички жертви, той очаква да бъде изпратен всеки момент на работа, да помага на своите малки братя. Както очаквате деня на пролетното равноденствие – 22 март, така очаквайте събуждането на Божественото съзнание, придобиването на нов живот. Днес всеки очаква пробуждането на съзнанието, което наричаме още разцъфтяване на съзнанието.

Сегашните хора знаят какво значи разцъфтяване на съзнанието. Те са го изпитали върху себе си, но не могат да го задържат – скоро заспиват. И съзнанието им ту се пробужда, ту заспива. Щом се прояви Божественият живот в човека, той минава в категорията на светиите. Аз не говоря за онези светии, които се раждат и умират – аз говоря за светии, за които може да се каже, че са родени от Дух и вода. За тях пък Писанието казва: „Ако не се роди човек изново, няма да влезе в Царството Божие“. За да дойде до новорождението, човек трябва да изучава новия живот, т.е. живота, който Бог е вложил в него. Що се отнася до живота на миналото, там няма какво да се случи – миналият живот е пълен с отрицателни прояви, а сегашният води човека към положителното. Като наблюдавате детето, вие виждате в него и двата живота: миналия и настоящия. Когато миналият живот се проявява, детето изглежда като старец, щом се прояви настоящият живот, лицето на детето става светло и красиво. Божественото е в настоящето. Миналият и сегашният живот в човека са в постоянна борба. Слушате някой да казва, че иска да направи едно добро, да се прояви. На другия ден го виждате с потъмняло лице – недоволен е от себе си и казва: „Тази работа не е за мене“. Той ту пада, ту става, докато един ден се освободи от старото и влезе в новия живот.

Борбата, която става в човека, е неизбежна. Не се смущавайте от тази борба: както сте създали миналото, така трябва да го подчините на новото, да му станете господа-

ри. Спасението седи в това, да станете господари на миналото. Какво значи да стане човек господар на своето минало? Това значи да преодолее всички спънки, всички мъчнотии, които той сам е създал. Мъчнотиите, спънките и слабостите на човека са остатъци от неговия минал живот. От желанието и съзнанието на човека зависи справянето му с мъчнотиите на неговия живот. Един човек пил цели 20 години, през което време пропил всичкото си богатство и останал последен сиромах. Най-после дошъл денят на пробуждането на съзнанието му. Той отишъл в една кръчма и заповядал да му донесат една чаша вино и една чаша вода. Турил и двете чаши пред себе си, погледнал първо към чашата с виното и казал: „Досега ти ми беше господар. Докато ходех по твоя ум, всичко изпих“. Той сложил настрана чашата с виното и казал: „Отсега нататък аз ще ти бъда господар!“. След това дигнал чашата с водата и я изпил. На излизане от кръчмата той заплатил виното на кръчмаря и вече не стъпил в никоя кръчма: уверил се, че може да бъде господар на своите слабости.

Следователно разрешението на задачите се състои в това, да стане човек господар на нисшето съзнание в себе си. Човек не може да нарушава ония закони, които Бог е поставил в живота, човек не може да изменя Божествения план. Като знаете това, всички трябва да работите за реализиране на този план. Докато работите в съгласие с Бога, вие ще се ползвате от всичко, което Той е създал. Поставете на първо място в живота си изпълнението на Волята Божия, а после на своята. Тогава и вие можете да кажете като Христа: „Който изпълнява Волята Божия, той Ми е майка, брат, сестра и приятел“.

Само проявената Божия Любов,
само проявената Божия Мъдрост,
само проявената Божия Истина
носят пълния живот.

10. лекция, 29 октомври 1930 г., София, Изгрев

ЧЕТИРИТЕ ПОЛЕТА

Размишление

Чете се резюме на темата „Ползата от скърбите и страданията“.

Тема за следващия път: „Специфичното на добрия и на лошия живот“.

Често слушате да се говори, че животът бил лош, че хората били лоши и т.н. Колкото и да е лош човек, все има нещо хубаво и добро в него, което може да еволюира. За да се развива доброто в човека, той трябва да бъде искрен в себе си. Ако се натъкне на странични работи и се увлече в тях, човек се отклонява от правия път на живота. Страничните работи, които отклоняват човека от правата мисъл или от правия път, могат да бъдат из областта на науката, на религията, на изкуството и т.н. Например някой човек се увлече във въпроса за еволюцията и постоянно мисли върху него. Каквото явление види в живота или в Природата, той се мъчи да го обясни с еволюцията, вследствие на което дохожда до криви заключения. Като се спира върху въпроса за еволюцията, човек трябва да го разглежда научно, по същество, без да се сили да го отрича или потвърждава. Ако един факт е действителен, няма защо да се отрича. Трябва да се намери мястото на този факт. Кога се отрича един факт? Когато не може да се намери неговото място.

Какво значи да намерите мястото на един факт? Представете си, че сте разглобили часовника си, за да го чистите. Виждате, че има доста винтове, които трябва да се поставят на местата им. Като започнете да сглобявате часовника, вие поставяте всеки винт на мястото му, но един от винтовете остава навън, не знаете откъде сте го извадили. Като опитвате тук-там, най-после решавате, че този винт не е от часовника ви, и го туряте настрани. Искате

да заработи часовникът, но оставате изненадани – не работи. Чудите се коя е причината, че часовникът ви не работи. Пак правите опити да настаните някъде винта. Тук го туряте, там го туряте, докато най-после го поставяте на мястото му. Щом настаните винта на неговото място, часовникът започва да работи. Ако не знаете къде е мястото на винта, ще кажете, че и без него може. Не може без този винт. Някой казва: „Без знание може“. Не може без знание. Само тогава човек може да каже, че и без знание ще живее, когато не разбира къде да постави знанието. Знанието е толкова необходимо в живота, колкото винтът в часовника. Ако знаете къде да поставите винта, часовникът ви ще върви. Какво представлява винтът в човешкия живот? Винтът може да се уподоби на човешките мисли и чувства. Човек трябва да знае къде е мястото на всяка негова мисъл и на всяко негово чувство и да ги постави на определените им места. Щом ги тури на местата им, работите му ще вървят добре.

Когато изучавате живота, вие казвате, че някои неща не са намясто. Такива заключения се правят най-много в любовта. Срещате една възрастна жена и един млад момък и забелязвате, че възрастната жена обича момъка. Вие се чудите на тази любов, намирате, че не е намясто, че има нещо неестествено. Кое е неестественото в любовта им? Според вас неестественото се състои в това, че тя е възрастна, а той – млад. Какво лошо има в тази любов? В Любовта всичко е чисто. Свещено нещо е Любовта! Който се меси в любовта на двама души, той противодейства на Божия Дух. Ако двама души се обичат, Бог е между тях. Те са две реки, които се сливат в една и продължават да текат заедно. Любовта не зависи от човешката воля. Каже ли някой, че иска да обича или да го обичат, няма да постигне желанието си: Любовта иде независимо от волята на човека. Има случаи, когато, без да иска човек, любовта му се налага. Той не обича някого, но му се налага да го обича. Ако две реки извират от две различни места и се вливат в една и съща долина, от тях ли зависи това? Те се втичат на едно място по някаква природна необходимост.

Ако при сливането си двете реки образуват една по-голяма река, с по-силно течение, има ли нещо лошо в това? Като тече, голямата река влачи големи и малки камъни, изчиства пътя, прави някакво преобразувание. В този смисъл любовта на двете реки върши добра работа.

Като говорим за Любовта, ние се спираме върху най-чистата любов – майчината: тя служи като филтър. Също така чиста любов е и бащината – и тя служи като филтър. Чиста любов е още любовта на брата и на сестрата – и тяхната любов служи като филтър. Майката, бащата, братът и сестрата представляват полета, през които минава Любовта. Обаче това, което майката предава със своята любов, бащата не може да го предаде; и това, което бащата предава със своята любов, майката не може да го предаде. Това, което братът предава със своята любов, сестрата не може да го предаде; това пък, което сестрата предава със своята любов, братът не може да го предаде. Значи в любовта на майката има нещо специфично, което липсва в любовта на бащата, на брата и на сестрата. За да се яви в своята пълнота, Любовта трябва да мине през четири различни полета: през всяка среда тя предава нещо специфично. Ако не беше така, тогава сестрата и братът например щяха да бъдат безпредметни. Ако бащата може да предаде това, което братът дава със своята любов, последният щеше да бъде без значение. И ако майката можеше да предаде това, което сестрата дава, последната нямаше да има никакво значение. Всъщност и майката, и бащата, и братът, и сестрата имат своето специфично значение за любовта.

Следователно за да разберете Любовта, вие трябва да сте я получили от четирите различни среди: от майката, от бащата, от брата и от сестрата. С други думи казано: вие не можете да разберете Любовта вън от майката, от бащата, от брата и от сестрата. Може да има още много полета, през които Любовта се проявява, но за вас са важни тия четири. Като ученици на велика Школа вие трябва да изучите четирите вида любов във всичките ѝ подробности и да ги различавате една от друга. Каквото и различие да съществува между любовта на една майка и на друга, все пак

има нещо общо, което я определя като майчина любов. Същото се отнася и за останалите три вида любов. Как познавате, че някой човек ви обича? Отличително качество на Любовта е даването: в който свят и да се проявява, Любовта всякога дава. На физическия свят Любовта се изявява с материално даване: който ви обича, той е готов да раздели хапката си с вас. Като дойде до проява на своите чувства, т.е. до проява на Любовта в астралния свят, онзи, който ви обича, ще раздели с вас дрехите си: ако има две покривки за завиване, едната ще даде на вас. Натъкнете ли се на любовта му в умствения свят, той е готов да сподели с вас своята свещена идея. Изобщо който люби, той отваря сърцето си за своя възлюбен. Когато двама души се обичат, те се отварят един за друг, както цветята за слънчевите лъчи. Вечер, когато Слънцето залязва, цветята се затварят – така се затварят хората, когато не се обичат. Някой казва, че еди-кои си се обичат. Как познавате това? Любовта материална ли е? Може ли да видите любовта на двама души? Щом казвате, че се обичат, вие виждате нещо особено в тях; от особеното, което виждате, вие си правите заключения.

Когато люби, човек се променя. Дали е стар, или млад, щом люби, човек се преобразява. И бабата, като се влюби, хвърля тояжката, престава да пъшка и току се оглежда в огледалото – намира, че не е толкова стара. Не е смешно, че бабата и дядото могат да се влюбят: като се влюбят, те постоянно говорят за Любовта. Няма по-интересен и смислен въпрос от Любовта – тя обединява всички хора, тя осмисля живота. Вън от Любовта животът не може да се прояви, тя внася подтик, импулс в човека във всяко направление. Щом човек има някакъв подтик, някакъв вътрешен стремеж към нещо, той се намира под влиянието на Любовта. Дали съзнава това, не е важно: за човека е важно да се грее на лъчите на Любовта, да разширява сърцето си, да се импулсира към нещо. Човек трябва широко да отвори сърцето си за Любовта, за да осмисли живота си – без любов животът се превръща в пустиня.

Всички хора търсят Любовта, говорят за нея, въпреки това не я разбират и се питат: „Какво нещо е Любовта?“. Любовта е онази велика, мощна сила, която повдига всички тежести на човека – тя го освобождава от всякакво робство, тя го спасява от всички мъчнотии и нещастия. Наред с Любовта работят и други мощни сили, които взаимно се допълват, но първата задача на човека е да научи и приложи онези естествени отношения, които Любовта изисква. Любовта внася светлина в ума на човека и разширява сърцето. Това са необходими условия за работа: без светлина на ума и без широта на сърцето човек нищо не може да постигне. Любовта лекува, премахва причините на болестите, обаче ако силите на Любовта се изопачат, вместо да се разширява, вместо да се повдига, човек изпитва известни вътрешни ограничения, които впоследствие стават причина за болести, за психически разстройства. Ние говорим за правилните прояви на Любовта, а не за изопачената човешка любов. В изопачената любов има ревност, страх да не се изгуби обектът на любовта; при истинската любов човек придобива, но не губи. Любовта изключва всякакви противоречия, в човешката любов обаче има големи противоречия.

Като се натъкват на противоречията на своята любов, хората се обезсърчават, разочароват се и се отказват от любовта. Едни се разочароват в любовта, други – в морала, и казват, че няма морал в света. При сегашните условия на живота моралът е относителен: за вегетарианеца е неморално да коли овце и да яде месото им, за вълка това е морално – той мисли, че овцете са създадени за него. И месоядецът казва, че от Бога е наредено да се колят говедата за храна на човека. Христос е казал: „Ако не ядете плътта Ми и не пиете кръвта Ми, нямате живот в себе си“. Който разглежда този стих в буквален смисъл, ще оправдае месоядството. За да разберете Христовите думи, вие трябва да проникнете в техния вътрешен смисъл. За това се иска вътрешно прозрение. Който е дошъл до вътрешно разбиране на нещата, той не пита трябва ли да яде човек месо, или не трябва. На този въпрос може да се отговори

по следния начин: ако си от вълча порода, ще ядеш месо; ако си от овча порода, ще пасеш трева. Ако произхождаш от овца, ще бъдеш вегетарианец. Който е от вълча порода, той може при известни условия да се храни с месо, а при други – с растителна храна; овцата обаче никога не може да яде месо – при каквито условия и да се намери, тя всякога ще се храни с трева. При сегашните условия на живота за предпочитане е човек да бъде вегетарианец. Месната храна внася в организма на човека отрицателни елементи, с които той мъчно се справя – те се отразяват вредно върху физическия и психическия му живот. За нисшите животни месната храна е необходима, но за един по-висок живот, какъвто е човешкият, месната храна е вредна – тя спъва човека в процеса на неговата еволюция. С каквато храна се храни човек, такива елементи внася в кръвта си. Нечисто е месото на сегашните млекопитаещи, с които човек се храни. Като знае това, той трябва да пази чистотата на своята кръв, защото от нея зависи здравето, от нея зависи и психическото му състояние.

Като ученици на окултна школа вие трябва да разрешите първо въпроса с физическата храна, а после и с духовната. Физическата храна трябва да бъде разнообразна, но природосъобразна. При това колкото по-високо стои човек в развитието си, толкова по-чиста храна трябва да употребява. Също така човек трябва да обръща внимание и на духовната храна, която се изразява в неговите мисли, чувства, желания и вярвания. Ако продължава да се храни със старите вярвания на деди и прадеди, човек не може да прогресира. Трябва ли да се връща назад в развитието си? Съвременният човек има високи идеали. Днес всеки човек се стреми към освобождение – той иска да бъде физически, органически и психически свободен. За да се домогне до тази свобода, човек трябва да води чист и свят живот. Разумност, чистота и святост се иска от всички хора, за да се освободят от външните и вътрешните ограничения, от външното и вътрешното робство.

Сегашните хора отдават неуспеха си на външните условия. Мнозина мислят, че ако са богати, ще постигнат

много неща. Всъщност богатите хора постигнали ли са всичко? Външният им живот донякъде е уреден, но вътрешният не е. Вътрешните възможности не зависят от външните условия. И бедният, и богатият човек имат своите положителни и отрицателни черти. Богатството и сиромашията са преходни състояния, през които всеки човек минава. Когато влиза в по-висока област на живота, човек трябва да мине през сиромашията, да се откаже от своите стари навици и разбирания. Като осиромашее напълно, той влиза в по-висока област на духовния живот. Щом влезе в новия живот, човек започва да забогатява. Забогатяването показва, че той е минал от неблагоприятни в благоприятни условия на живота.

Забогатяването показва, че на човека са дадени добри условия да работи върху себе си, да се усъвършенства. Щом придобие нещо ново, пак ще го поставят при условия да осиромашее, да се откаже от някои стари навици, след това пак ще забогатее. По този начин човек ще минава от едно състояние в друго и постепенно ще се издига. Който иска да се развива правилно, да върви в Божествения път, непременно ще минава през сиромашията, докато се откаже от всичко старо. И Христос говори за самоотричането – Той съветва хората да внасят съкровищата си там, където не се губят. Какво ще стане с вашия капитал, ако го вложите в някоя несигурна банка? Банката може да фалира и парите ще изчезнат. Най-сигурната банка е Божествената. Как ще занесете парите си в тази банка? Чрез някой беден, но добър човек. Ако имате хиляда лева на разположение, дайте ги на някой беден, който се нуждае от тях: той ще вземе парите, ще си услужи с тях, ще благодари на Бога, ще благодари и на вас. По този начин той изпраща тия пари в Божествената банка, където нито молец, нито крадец влиза.

Да се върнем към основната мисъл на лекцията – за Любовта. Който люби, той всичко може да постигне. Каже ли някой, че не може да направи това или онова, той е болен. Само болният не може да работи и се нуждае от чужда помощ, здравият обаче сам си услужва, а съ-

щевременно помага и на ближния си. Който люби, той е здрав човек; който не люби, той е болен. Следователно който люби, всякога е готов да услужва и на себе си, и на близките си; който не люби, той се нуждае от прислужници. Като знаете това, трябва ли да осъждате онзи, който люби? Щом люби, той е здрав човек. Той има сила, енергия в себе си да помага на близките си – на всички дава по нещо; болният обаче само заповядва. Кое е за предпочитане: да обича човек или да не обича? За предпочитане е любовта пред безлюбието, въпреки това често слушате майката да съветва дъщеря си да се пази от любовта. Тя предпазва дъщеря си от неразбраната любов: със съвета си тя иска да ѝ каже да не влага всичкия си капитал в банка, на която основите са разколебани. И на вас казвам: не влагайте всичката си любов, всичкото си сърце в човек, който всеки ден се мени – утре този човек ще измени на любовта ви и вие ще страдате. Ако искате да вложите нещо в банката на някой човек, вложете само излишното, т.е. част от изобилието си, а не всичкия си капитал; вложите ли целия си капитал, вие сте пропаднали. Искате ли да не губите нищо, вложете целия си капитал, т.е. ума, сърцето, волята, душата и духа си, в Божествената банка; вложете капитала си в Бога, т.е. в Любовта.

В живота съществуват три важни закона: закон за цялото, закон за множеството и закон за частите. Първия закон наричаме закон на Бога, втория – закон за ближния, а третия – закон за самия себе си. Първият закон включва всичко в себе си. Следователно ако имате любов към Бога, вие ще имате любов и към ближния, и към себе си, защото и двата закона се включват в първия. Нямате ли любов към Бога, не можете да имате любов и към ближния си; ако не обичате Бога, не можете да обичате нито ближния си, нито себе си. Над всичко стои Любовта към Бога, после идат любовта към мнозинството и към частите. Човек трябва да работи със законите на Любовта, за да разбере вътрешния смисъл на живота. Днес хората се срамуват от Любовта, вследствие на което не разбират живота. Когато запитват някого обича ли, или не, той отказва, че обича

– срам го е да си признае. Той не говори истината. Като го питат дали люби някого, той трябва да каже: „Съжалявам, че още не обичам, както трябва. Бих желал да обичам повече, отколкото сега обичам“. Не се срамувайте от Любовта! Когато някой крие любовта си, той прави това по две съображения: или любовта му не е правилна, или се крие от хората, да не му попречат нещо. Дойдете ли до Любовта, не се страхувайте от нея, нито се срамувайте. Ние говорим за онази любов, която е необходимост за човешката душа и за човешкото сърце, ние не говорим за изопачената любов на младите.

Следователно разбирайте Любовта в нейната чистота и святост. Не хвърляйте петна върху Божествената Любов, обичайте със сърцето на ангелите. Ако един ангел дойде на Земята, той ще обича по всяко време. За Любовта няма време, няма и възраст, Любовта изключва всякакъв грях и престъпление. Велико нещо е човек да обича! Да любиш, това е най-великата работа, която човек трябва да свърши на Земята. Не се отказвайте от Любовта, на каквато възраст и да ви посети: не е важна възрастта, важно е да предадете Божественото във всичката му чистота. Ако можете да предадете Божественото на някого, той цял живот ще го помни – Божественото никога не се забравя. През каквито изпитания и да минава, човек всякога ще помни, че е получил нещо Божествено, че е познал Любовта, познал е Бога в човека. Христос казва: „Любете се един друг!“. Ако човек се отказва от Любовта, не се ли намира в положението на Петър, който три пъти се отрече от Христа? Откажете ли се от Любовта, вие разпъвате Бога в себе си. Не разпъвайте Бога, но кажете си: „Както Бог люби, така и аз ще любя“. Когато говорят за Любовта, хората се затварят в себе си, не я приемат. Защо? Под думата *любов* те разбират влюбването, настроенията, временните чувства, които водят към разочарования. Това не е Любов. И до днес още хората не са разбрали Любовта.

Съвременните хора се нуждаят от ново разбиране на Любовта. Това може да се постигне, когато всеки прояви Любовта така, както е в него вложена. Не е въпрос какво

другите хора казват, какво говорят учените и философите – за мене е важно как аз разбирам Любовта дълбоко в себе си, според както Бог е определил. Как трябва да се обичаме? Изявлението на Любовта не се състои в даване на материални блага: пари, храна, къщи и др. – от тия блага именно хората умират. Много хора са умрели от преяждане, много хора са умрели от големи богатства, много хора са умрели от затваряне в къщи. Затворниците живеят в къщи, но от любов към тях ли са направени тези къщи?

Искате ли да имате правилни отношения към хората, спазвайте следните правила: давайте на човека това, без което той не може да живее, вземай от човека това, без което ти не можеш да живееш! Видиш ли, че някой се дави, влез във водата и го извади навън. В дадения момент той се нуждае от въздух – извади го на въздуха и не философствай повече. Той не може да живее без въздух: в случая ти си в състояние да му дадеш това, без което той не може; после пък ти ще вземеш от него това, без което не можеш. Защо трябва човек да отива при Бога? За да получи от Него това, без което не може. Не отиде ли при Бога да вземе това, което му е нужно, той е загубен. Като отиде при Бога, Бог простира ръката си към него и го благославя. Следователно простри ръката си към давещия – да му дадеш това, от което той се нуждае, за да простре и Бог ръката си към тебе, да вземеш от Него това, от което се нуждаеш. Каквито са отношенията на човека към ближния му, такива ще бъдат отношенията на Бога към човека. Простреш ли ръката си към давещия, ще видиш простряната десница на Бога към тебе. Благослови ближния си, за да бъдеш и ти благословен. Не простреш ли ръката си към ближния си, и Божията ръка няма да се простре към тебе. Това е Божият закон, в който няма никакво лицеприятие. Христос е изказал този закон с думите: „С каквато мярка мериш, с такава ще ти се отмери“. Този закон е еднакъв и за Земята, и за Небето. Искате ли да подобрите земния си живот, приложете този закон в отношенията си към хората. Никой не може да бъде обичан, ако той не обича Бога. Ако подозирате хората, вие нямате отношения към Бога;

ако хората ви подозират, те нямат отношения към Бога. И в единия, и в другия случай човек трябва да възстанови отношенията си към Бога. Изправете отношенията си към Първата Причина, за да видите красотата и величието на света, да видите красотата и доброто, което е скрито във вашия ближен.

Като говоря за правилни отношения към Първата Причина, аз имам желание да вървите напред, да не се колебаете и съмнявате. Всички хора се намират на границата на един преходен свят. За да минат тази граница и да видят простряна Божията ръка върху себе си, те трябва да оставят настрани раниците си, пълни със стари и криви разбирания за живота, за Природата, за Бога, и да тръгнат напред без товар, като малки разумни деца. Ще кажете, че Бог не гледа към вас благосклонно: от вас зависи да гледа благосклонно. Ако сте смели и решителни и прострете ръката си към вашия ближен, и Бог ще простре ръката Си към вас; ако оттеглите ръката си от вашия ближен, и Бог ще оттегли ръката Си от вас. Ако умът, сърцето и волята ви са в единство, и Божият Дух ще бъде в единство с вас.

Аз виждам желанието на всички хора да минат границата, но виждам и спънките, които ги спират. Щом се намерят пред някаква спънка, те спират движението си и се готвят да се върнат назад. Не, никакво връщане назад – бъдете смели да вървите напред! Ако сгрешите, ще се изправите и пак ще продължите напред. Ще грешите, ще се изправяте, докато дойдете до идеално разрешение на въпросите. Така постъпват и възвишените същества. Не се смущавайте, ако видите, че някои неща не са направени, както трябва. Един ден те ще се изправят, ще бъдат приятни за гледане. Какво лошо има в целувката на някой човек, който в миналото ви е мушкал с нож? За предпочитане е целувката му, макар и да не е още чиста и безкористна, отколкото ножът му, с който може да отнеме живота ви. Ще дойде ден, когато целувката му ще се превърне в благородно и велико дело – той ще дойде при вас в такъв момент, когато никой не може да ви помогне. Ако сте търговец, който се намира пред фалимент, той ще

извади от кесията си една голяма сума и ще ви подкрепи. Тогава вие ще забравите и ножа, и целувката му и ще благодарите, че е спасил честта и живота ви. Бубата не остава всякога буба: от буба тя се превръща в пашкул, от който след време изхвръква навън като пеперудка и каца от цвят на цвят, за да събира сладкия нектар на цветята. Не губете вяра в новото, което е вече пред нозете ви. Приемете го с отворени умове, сърца и души, защото само то е в състояние да ви повдигне, за да минете свободно границата на преходния свят.

Само проявената Божия Любов,
само проявената Божия Мъдрост,
само проявената Божия Истина
носят пълния живот.

11. лекция, 5 ноември 1930 г., София, Изгрев

ПРАВИЛНО ОТНОШЕНИЕ КЪМ ЧИСЛАТА

Размишление

Чете се темата „Специфичното в добрия и в лошия живот“.

Тема за следващия път: „Произход на злото“.

Има смисъл да се говори за произход на злото, защото само по себе си злото е ограничено, има начало и край, следователно злото е произлязло от нещо. Като контраст на злото се явява доброто, което няма начало и край, т.е. не е ограничено. Ето защо можем да говорим само за произход на злото, но не и на доброто. Такъв контраст съществува между обикновения човешки живот, в който и злото, и доброто се проявяват, и Божествения живот, в който само Доброто се проявява.

Мнозина искат да бъдат щастливи, силни, учени и каквото кажат, да стане. Възможно ли е сегашният човек със своя организъм, със сегашните си разбирания за живота и Природата да има такива качества? Може ли вярбата да притежава здравината и издръжливостта на дъба? В какво седи силата на човека? Ако разглеждаме човека като физическо същество, силата му седи в неговите мускули; ако разглеждаме човека в умствено отношение, силата му седи в неговия ум; и най-после, ако го разглеждаме в духовно отношение, силата му седи в неговия дух – най-възвишената проява на човека. Следователно първо човек трябва да бъде силен по тяло, после – по ум, и най-после – по дух. Какво придобива човек, ако е силен? Който е силен по тяло, по ум и по дух, той е богат човек. Богатият тежи повече от бедния, понеже притежава повече ценности. Слабият по тяло, по ум и по дух е беден човек. Бедният тежи малко – той е лишен от ония ценности, които правят човека стабилен, той няма основа, на която да се крепи.

Човек може да бъде силен, добър и умен и като богат, и като беден. Това показва, че тия качества са вътрешни, а не външни. Вътрешното богатство и сиромашия правят човека богат или сиромах, а не външното. Силата, разумността и добротата на човека са тясно свързани: който не е добър, той не може да бъде разумен. Когато разумният срещне препятствия в живота си, с ума си той преценява колко са големи, за да знае как да ги премахне, след това ще си послужи и с физическата сила. Например болестта е препятствие, с което човек трябва правилно да се справи. Разумният ще намери начин лесно да се справи с болестта, а неразумният ще каже, че Бог е определил той да боледува. Откъде знае това? Бил ли е при Бога, за да види как Бог нарежда нещата? Ще възразите, че никой не е присъствал при създаването на света. Въпреки това хората четат какво е писал Моисей по този въпрос и вярват на думите му. И Моисей не е присъствал при създаването на света, но той е черпил сведения от египетските библиотеки, имал е известно откровение по този въпрос и след това е писал. Всеки човек има някакво откровение, малко или голямо, в зависимост от големината на прозореца, през който влиза светлината. През малък прозорец влиза малко светлина, следователно и откровението е ограничено. Какво откровение е това, което влиза през прозорец, който има по 30 сантиметра широчина и височина? Друг е въпросът, ако откровението, което човек получава, минава през прозорец, който има два-три метра широчина и височина.

В пътя на своето развитие човек се издига все по-високо, вследствие на което виждаме различието между сегашния човек и онзи, който е живял във времето на Христа. Ако отидем още по-далече, преди Христа, разликата е по-голяма. В умствено и в духовно отношение съвременният човек се е издигнал високо над своите предци, но и той има още много да работи. Обаче преди хиляди години е съществувала една човешка раса на Земята, която по култура е надминавала всички досегашни култури. По това време Земята е била рай. Като спомен от тази култура имаме само високите планински върхове, големи-

те морета и океани – нищо друго не е останало от това време. Хората от миналите култури са били деца на ония от високата култура, но не са могли да устоят на нейните изисквания, вследствие на което са паднали. Едва сега те започват отново да се повдигат. Тези високо напреднали хора са живели във времето, когато светът се е създавал, и са взели участие в създаването му.

Коя е причината за падането на човечеството? Някои казват, че злото е причина за падането на човечеството. Като дойдат до тази причина, те казват, че злото трябва да се премахне, и започват да се борят с него. В края на краищата те излизат победени. Никой човек досега, никое възвишено същество не е победило в борбата си със злото. Като знаят това, възвишените същества, даже и боговете, не правят опит да се борят със злото: те знаят, че ако се борят със злото, ще се натъкнат на Бога и ще счупят главите си. Невъзможно е да се бори човек със злото и да излезе от тази борба здрав, затова именно Христос е казал: „Не противи се на злото“. Натъкнеш ли се на злото, дай път на доброто в себе си – само силите на Доброто са в състояние да се справят със злото. Следователно не се борете със злото, но изучавайте го, вижте какъв е неговият произход. Как ще си обясните защо двама приятели се скарват? Ако единият от тях каже една обидна дума на другия, последният веднага се отдалечава от него. Преди да е чул тази дума, той е държал приятеля си в ума, в съзнанието си, постоянно е мислел за него; щом е чул тази дума, той го е изхвърлил от съзнанието си и е престанал да мисли за него. Между тия приятели е станало някакво вътрешно стълкновение, вследствие на което и двамата почват да си противодействат. Стълкновението, което създава противодействие в тях, наричаме зло. Значи злото се явява там, където се образува някакво стълкновение.

Като ученици вие трябва да мислите правилно, да разсъждавате, да не правите бързи заключения за нещата. Това, което става между двама приятели, става между човека и Бога. Някой човек вярва в Бога, обича Го, но щом объркa работите си, щом изгуби нещо ценно в живо-

та си, той се опълчва против Господа, държи Го отговорен за неуспеха си. Някой ученик пропаднал на изпита си – държи Бога отговорен за неуспеха си; момата се оженила, недоволна е от живота си – търси вината в Господа. Когото срещнете, всички роптаят против Господа: защо е допуснал злото в света. Те са прави в едно отношение, а именно: Бог е допуснал злото като сила в света. Обаче пита се защо е допуснато злото? Злото си върви по свой определен път. Бог е определил на човека да върви в пътя на Доброто. Кой го е турил в пътя на злото? Човек сам се е отклонил от своя път и е тръгнал в пътя на злото. При най-малкото отклоняване Бог предупреждава човека да бъде внимателен, да не се залавя за работи, които ще го отклонят, но той не слуша. Както в далечното минало, така и днес, поради непослушанието си, човек се отклонява от пътя на Доброто и отива в пътя на злото. Няма човек в света, който да не е предупреден за нещастието, което ще му се случи. Всеки човек е дошъл на Земята да изпълнява Волята Божия и да се учи – отклони ли се от своето предназначение и започне да служи на себе си, да изпълнява своята воля, той неизбежно ще се натъкне на злото.

Следователно човек е изпратен на Земята първо да върши Волята Божия, а след това идват останалите неща: да става търговец, да става богат, силен, учен, да се жени и т.н. Ще възразите: „Не трябва ли човек да се жени?“. Ако на първо място има предвид Волята Божия, човек може всичко да върши: той може да стане търговец, учен, музикант, да се жени и т.н. Няма ли предвид първо Волята Божия, той ще претърпи крах във всичките си предприятия. Какво щастие може да очаква болната мома от женитбата? Преди да се оженят, момата и момъкът трябва да са готови да изпълнят Волята Божия. Само здравият човек има право да се жени. Под думите *здрав човек* ние разбираме онзи, който мисли, чувства и постъпва право. Какво става днес? Днес се женят повече болни хора и очакват да родят добри, здрави деца – това е невъзможно. Момата иска да се ожени, да стане майка, да ражда деца, момъкът

иска също да се ожени, да стане баща, да има деца. Откъде е дошла тази идея в човека? Преди всичко раждането е качество на Бога – само Бог ражда. Сегашните хора страдат, понеже са изопачили естествения ред на нещата, те са изопачили Божественото, вследствие на което страданията неизбежно ги следват.

Човек е дошъл на Земята да се учи, да живее правилно, а не да мисли за женене, за раждане на деца. Първата задача на човека е да уреди отношенията си с Бога, а после да уреди и своите работи. Като определи отношенията си към Първата Причина, човек знае вече да се жени ли и за коя мома или за кой момък да се ожени. Бог има грижа за всички хора – Той знае как да ги съчетае, кои хора си подхождат и т.н. Ако сегашните хора страдат в женитбите си, причината се крие в тяхното непослушание: те се женят без съгласието на Бога. Ще кажете, че хората трябва да се обичат – това е друг въпрос. Страшното е, че сегашните женитби не са основани на Любовта. В желанието си да се ожени човек е вложил някакви изопачени идеи. В сегашните женитби ще намерите всичко, но не и Любов. Има женитби в света, които се крепят на Любовта, но те са рядко. Някои мислят, че като се оженят, ще имат условия да се развиват. Това е заблуждение. Те забравят, че развитието на човека, напредването му е предвидено в Божествения план. Тъй щото женен ли е човек, или не, условията за неговото развитие са предвидени.

Можете ли да наречете благоприятни условия за развитие тия, при които хората се намират в постоянни борби? Тъкмо това виждаме днес в повечето семейства. Влезете ли в някое съвременно семейство, ще видите, че майката и бащата са в постоянна борба, а оттам и децата. Мъжът и жената не се разбират, децата – също. Другаде ще видите, че синът се е опълчил срещу баща си, дъщерята – срещу майка си. Казано е в Писанието: „Всеки дом, разделен против себе си, не може да устои“. Такова е положението на съвременното семейство. Евреите запитаха Христа трябва ли мъжът да даде разводно писмо на жена си, когато я хване в прелюбодеяние? Христос им отговори: „Моисей

нареди мъжът да дава разводно писмо на жена си, но той направи това заради тяхното жестокосърдечие“. Обаче отначало не беше така: първоначално мъжът и жената трябвало да бъдат свързани в един ум, в едно сърце, в една душа и в един дух. Това е било изказано в стиха: „Човек ще напусне майка си и баща си, ще се прилепи към жена си и ще образуват едно цяло“. Не се ли спазва този закон, отношенията между мъжа и жената всякога ще бъдат дисхармонични. Тази дисхармония в отношенията на всички хора показва тяхното отклоняване от правия път. Цялото човечество се е отклонило от правия път на живота и търси изход от трудното положение, в което се намира. Изходен път от това положение намираме в методите на различните религии.

От хиляди години насам хората се молят на Бога, плачат, борят се в себе си, търсят начин да излязат от кашата на своя живот, но и досега още не са излезли. Мнозина казват, че човек не може да живее сам, но трябва да си намери другар или другарка, с които да се разбира. Кой човек е сам в живота? Още със слизането си на Земята човек е дошъл заедно с много души, с които е тясно свързан. Макар и в различни краища на Земята, тия души си взаимно помагат. Освен това всеки човек се намира под специалните грижи на възвишените същества, които не го оставят сам – в трудните моменти на живота те му се притичат на помощ. Въпреки грижите на разумния свят хората страдат, мъчат се, защото забравиха Божиите пътища. Те пожелаха да бъдат като Бога, да се ползват с абсолютна свобода. Бог е абсолютно свободен, защото има знания, сила, богатства, каквито човек не притежава: никой човек не може да направи това, което Бог прави. Защо? Не му е позволено. Опита ли се да направи това, което Бог може да направи, той ще внесе злото в своя живот. Момък се оженва за една мома и веднага я ограничава. Защо? Защото била негова собственост. И момата започва да го ограничава, защото бил неин мъж. Те си позволяват неща, на които нямат право. Преди всичко мъжът и жената са души, излезли от Бога – те принадлежат на Бога и никой

няма право да ги задържа за себе си. Мъжът забранява на жена си да гледа чужди мъже, да не се разговаря с тях; и жената ограничава мъжа си по същия начин. Ако това е право, тогава и жената, и мъжът трябваше да бъдат слепи, глухи, неми. Така ли е всъщност? Бог е дал възможност на човека да гледа красотата и величието на Природата, да възприема нежните песни на изворите, на птиците, сладкия говор на хората и т.н. Човек има очи, уши, нос, уста, език, за да влиза в общение с цялата Природа. Човек трябва да бъде чист извор, който да раздава щедро от своето благо – за това е създаден той. Кой е виновен, че вместо в чист извор той се е превърнал в канал, от който тече нечиста и мътна вода? Човек сам е причина за своя нечист живот: с отклоняването си от правия път той е изгубил своята първоначална чистота. Нечистата материя, която прониква телата на хората, не е нищо друго освен грехът. Казано е за Христа, че чрез кръвта Си е измил човечеството от греха. И до днес още Христос продължава да го мие. Това показва, че в цялото човечество е влязло нещо нечисто, от което то трябва да се освободи и очисти.

Сега, като говоря за мъжете и жените, аз разглеждам техните търговски отношения. Като се женят, те правят една търговска сделка помежду си: мъжът се нуждае от човек, който да му прислужва, да чисти къщата му, да готви, да отглежда деца. Жената приема тези условия, но срещу това тя иска да бъде осигурена. Наистина, ако се случи да замине по-рано от нея, мъжът я осигурява – приписва ѝ голяма част от богатството си. Ако той не изпълни обещанието си приживе или след смъртта си, жената остава недоволна и започва да съжалява, че се е продала евтино. Друг е въпросът, ако отношенията на мъжа и на жената са отношения между души.

И тъй, искате ли да запазите чистотата на ума и на сърцето, не допускайте в себе си лоши мисли нито за мъжа, нито за жената. Когато жената допуска лоши мисли за мъжа си, тя сама се понижава; и когато мъжът допуска лоши мисли за жена си, и той се понижава. За да не се понижават и да запазят достойнството си като души, мъжът

и жената трябва да се държат на такава висота, каквато им е дадена от Бога. Щом не вярват в себе си, те не вярват и в Бога. Слушате някой да казва, че и Бог не знае защо го е създал. Мисли ли по този начин, човек хвърля петно върху Истината. Щом не познава Истината, той се е раздвоил в себе си – той не вижда единството в живота, вследствие на което за него всичко се е обезсмислило. Знайте, че Бог съзнателно е създал света и съзнателно е вложил доброто в човека. Няма сила в света, която може да отнеме доброто от човека.

Временно човек изгубва живота си като благо, дадено от Бога, но пак го придобива. Щом изправи отношенията си към Бога, животът му се дава отново, за да го реализира. Да реализира човек живота си, това значи да прецени благата, които му са дадени, и да ги използва. Не приписвайте своите криви прояви и погрешки на Бога. Човек греши, защото дава път на желанието си да бъде господар, да владее света. Всеки има желание да владее нещо: мъжът иска да заповядва на жената, жената – на мъжа; учителят – на учениците си, господарят – на слугата си; свещеникът – на своите пасоми, майката и бащата – на децата си и т.н. Желанието на човека да заповядва на някого показва, че в него се крие някакво користолюбие. Малцина признават тази черта в себе си и затова не могат да се освободят от нея. Какво придобива човек, ако може да заповядва на хората? За предпочитане е да имате отношение с хора, които са разумни, досетливи, любещи, които са готови на услуга, преди да сте им заповядали, отколкото да срещнете такива, на които трябва да заповядвате на всяка стъпка. Само глупавият човек работи по заповеди – разумният избягва заповедите: той не обича нито на него да заповядват, нито той сам да заповядва.

Божественото в човека нито заповядва, нито търпи заповеди – Божественото отговаря само на Божественото; същевременно то отговаря само по Божествен начин. Например ако при вас дойде някой беден човек и пожелае да му помогнете, както можете и колкото искате, той не постъпва по Божествен начин: в неговия ум се крие нещо

нечисто. Като казва, че иска да му дадете, колкото обичате, с това той външно се представя за скромен, а вътре в себе си очаква да получи повече. Това не е Божествена постъпка. На този начин на искане Божественото в човека отговаря по свой начин: и да може да даде повече, човек се въздържа, дава по-малко. Ако този човек е твой приятел и се нуждае от десет хиляди лева, той трябва да каже: „Имам нужда от десет хиляди лева. Можеш ли да ми услужиш, да ми дадеш тази сума?“. Каже ли така, ако имаш в себе си такава сума, веднага ще му услужиш. Представи ли се за скромен и те помоли да му дадеш, колкото искаш, ще му дадеш само хиляда лева. Той ще си каже: „Не разбра ли този човек, че аз се нуждая от десет хиляди лева?“. Твоят приятел не е длъжен да ти даде цялата сума, от която се нуждаеш, още повече когато му даваш свобода да ти помогне, с колкото той намира за добре.

Казвам: в никой закон на свещените книги не е писано, че трябва да имаш много деца и за издръжката им да искаш от чуждите хора; никъде не е писано, че ти трябва да станеш министър или цар и за да постигнеш своите желания, да изнудваш съвестта на близките ти да ти помагат. В Божествения свят не съществуват отношения между царе и поданици, между министри и негови подведомствени, между съдии и обвиняеми и т.н. В Божествения свят съществуват само едни отношения – между братя и сестри. Там всички същества са първо братя и сестри, а след това идват служебните им отношения. Следователно докато човек не разбере своите първи отношения към Бога, към разумния свят, той никога няма да разбере отношенията си към хората. Кой човек е разбрал какви трябва да бъдат отношенията му към неговите ближни? Коя жена и кой мъж са разбрали какви трябва да бъдат отношенията им към себе си и към техните ближни? Жената казва: „Аз трябва да бъда майка“. В какво се състои майчинството? Да бъдеш майка, това още не значи да раждаш деца. Като родиш, ти трябва да вложиш такъв живот в детето си, който да събуди Божественото в него. Само така роденото дете е в състояние да се жертва за майка си и за баща си.

Дете, което не е родено по този начин, колкото повече расте, толкова повече се налага на родителите си. Като дойде време за женене, оженва се, напуща родителите си, без да мисли за тях; ако му потрябват за нещо, тогава ще ги поканят у дома си. Обикновено дъщерята и синът викат майка си в техния дом да гледа внучето.

Това не е за упрек. Аз не съдя вашия живот, но разглеждам човешкия живот, който е пълен с мъчнотии и противоречия. И вие трябва да се спрете върху тия прояви на живота и да потърсите причината им. Коя е причината за недоразуменията в семействата? Причината не е само в мъжа или в жената, но в кривото и изопачено разбиране на хората за живота. На всички хора липсва нещо съществено, благодарение на което те не могат да изпълнят своето предназначение, както трябва. Момата се оженва и става майка не защото има високо съзнание за майчинството, но тя крие друго някакво желание в себе си; и момъкът се оженва, става баща, без да съзнава отговорността, която поема – друго някакво желание го заставя да стане баща. Ученият е станал учен не от високо съзнание да помага на човечеството, но от друго някакво желание в себе си. Колко астролози, хироманти, френолози днес стават такива само за прехраната си! Колко хора се стремят към науката с единствената цел да се прославят!

Съвременните астролози и физиогномисти, като видят някой човек, започват да измерват носа, ушите, лицето му и т.н. Като измерят някой нос, казват, че бил дълъг 5 сантиметра. Обаче какво е значението на числото 5, откъде е взето, те нищо не казват. Всяко число е взето от земния меридиан, който е дълъг 40 милиона метра. Следователно астрологът трябва да знае какво е отношението между числото 5 и 40 милиона, какво е значението на петте в органическия свят. При това трябва да се знае защо дължината на носа на даден човек е 5, а не 6 сантиметра. Числото 40 милиона е образувано от единицата, която е минала през различни фази, през голямо развитие. Истинският астролог познава тия фази: той разглежда това число от единицата до последното ѝ развитие – 40 милиона.

Така гледа той и на петте сантиметра на човешкия нос: той знае рода на това число – мъжко ли е, или женско. Петте е женско число, т.е. пасивно; като женско число то съдържа качествата на жената: мекота, отзивчивост, силно въображение. Същевременно жената е същество, което никога не може да се задоволи. Много естествено – жената е родена от мъжа, който сам по себе си е недоволен. Значи недоволният е родил недоволната.

И тъй, видите ли човек, на когото носът е дълъг 5 сантиметра, ще знаете, че той е повече жена, която играе на въже. Ако е адвокат, който защитава вашето дело, вържете коня си здраво; ако имате парични сделки с него, вземете всички мерки предвид, да не ви излъже. Той няма желание съзнателно да лъже, но естеството му е подобно на водата. Щом вземете мерки, вие можете да прекарате водата си през тръби, да я впрегнете на работа – оставите ли я свободна, тя ще почне да тече по ниските места и да се разлива. Значи оставите ли човека сам на себе си, в неговото естествено положение, той започва да слиза надолу, по наклон. Защо? Това е най-лесният път. По естество всеки човек търси лесното в живота: че това не е в негов личен интерес, то е друг въпрос; че този път ще го доведе до лоши последствия, не е важно. Нисшето човешко съзнание търси лесен път – това е важно за него.

Като говоря за числото 5, вие ще започнете да мерите носа си и ако излезе 5 сантиметра, ще се уплашите. Когато мери носа си, човек трябва да знае как да мери – в тези числа играят голяма роля и дробните части. Не е все едно дали вашият нос е дълъг 5 сантиметра, или 5 сантиметра и 1/2 или повече милиметра. Природата работи с цели и дробни числа. Целите числа са разумни. Физическият свят е съграден от разумни числа. Който не разбира смисъла на целите числа, той не може да работи с тях. Дробните числа пък водят човека към по-широк свят. Ако не разбирате дробите, вие се натъквате на големи усложнения в живота. Ако видите човек, на когото челото е 6 сантиметра, носът – 5, а брадата – 4, този човек ще мисли много, но малко ще реализира. Защо? Защото 6 е число

на илюзия, той живее в илюзорен свят. Понеже носът му е 5 сантиметра дълъг, той има женски ум, числото 4 пък е мъжко число, но всякога е недоволно. Като съберете 6+5+4, ще получите 15 – число на катастрофи. Човек, на когото челото е 6 сантиметра, носът – 5, а брадата – 4, в края на живота си ще фалира, ако е бил богат, всичко ще изгуби, ще остане последен сиромах. Когато числото 15 играе роля в живота на отделния човек или на цяло общество или народ, то разклаща основите на всичко криво и старо, то разклаща старите и криви разбирания, вярвания и убеждения на човека, то разклаща основите на всички стари къщи и ги съборя. Къщите, разбиранията, вярванията се разклащат и падат, но Земята и Божественото в света си остават непоколебими; човешкото се изменя и колебае, но не и Божественото. Ако към числата 4, 5 и 6 има малък придатък в милиметри, сборът им не е 15, но 15 и някакъв малък придатък, който изменя вече значението на числото 15. Ето защо, когато гадае, човек трябва да си служи с абсолютни мерки: най-малката грешка в числата води към погрешни тълкувания.

Като ученици вие трябва да изучавате Кабалата[11] не само на теория, но и на практика – приложението ѝ в живота. Всеки човек е определено число. Не само това, но и мъжът, и жената представляват строго определени, неизменни числа. Истинската жена представлява числото 2. Намерите ли това число, ще знаете, че по-добра жена не можете да срещнете. Рядко се среща това число цяло, все има някакъв придатък към него или някакъв недоимък. Щом числото 2 не е цяло, жената не е само жена – все има някакви силно проявени мъжки черти. Ако днес мъжът и жената не живеят добре, причината на това се крие във факта, че мъжът се жени за жена, която е повече мъж, отколкото жена; и жената се жени за мъж, който е повече жена, отколкото мъж. Това е едно от големите нещастия на съвременното човечество.

Докато хората не разбират числата и тяхното значение, човечеството ще бъде изложено на големи страдания. Ще дойде ден, когато хората ще разберат, че целият свят е

построен на числа, които не могат да се изменят. Като не разбират това, те мислят, че могат да изменят сегашния свят и да построят нов, който да отговаря на техните разбирания. Това е невъзможно: те не харесват света, който Бог е създал, като смятат, че ще харесат своя. Единственото нещо, което е предоставено на хората, е да градят върху света, създаден от Бога, но не и да го изменят. Като знаете това, изучавайте целите числа като проява на мисли и на чувства. Всяка мисъл, всяко чувство и всяка постъпка, които представляват цели числа, внасят мир и спокойствие в човека. Щом мислите, чувствата и постъпките смущават самия човек, в тях непременно има някакъв придатък, те не са цели числа – целите числа внасят мир в човека.

Като е създавал света, за всеки ден Бог се е произнесъл, че това, което е създал този ден, е добро, само за втория ден не се е произнесъл. Тъй щото и вие не трябва да се произнасяте за числото 2. Единственото нещо, за което не трябва да давате мнението си, това е числото 2. Искате ли да ви е мирна главата, не се произнасяйте за числото 2 – понеже числото 2 представлява жената, ще знаете, че нямате право да се произнасяте за характера на жената. Речете ли да се произнасяте за жената, непременно ще ви сполети някакво нещастие: за да ви е мирна главата, каквото мнение и да имате за жената, не се изказвайте. Под думата *жена* ние не разбираме формата на жената, но разглеждаме жената като принцип. Следователно дойдете ли до числото 2, поклонете се, погледнете към Бога и кажете: „Господи, само Ти знаеш тази работа. Ако Ти не казваш мнението си, аз още повече нямам право да се произнасям“. Когато Бог не казва мнението Си за нещо, и ти не казвай своето; кажеш ли мнението си, непременно ще се натъкнеш на някакво противоречие.

След всичко това хората се чудят защо съществуват противоречията в света. Противоречията в живота се дължат на факта, че всички хора бързат да кажат мнението си за числото 2. Някой пита: „Защо съм нещастен?“. Произнесъл си се за числото 2. „Защо работите ми не се нареждат добре?“ Произнесъл си се за числото 2. „Какво трябва да

правя, за да се освободя от противоречията и нещастията в живота?“ Щом искаш да се освободиш от противоречията в живота, като се намериш пред числото 2, не давай мнението си, но кажи: „Божия работа е това“.

Съвременните хора са се заели с решаването на една задача, която и боговете не можаха да разрешат. Боговете не можаха да я решат, че хората ще я решат... Христос казва: „Любете враговете си“. Той не казва колко да ги любите... Защо трябва да люби човек врага си? Ако не го възлюби, врагът ще му стане господар. Този стих може да се изкаже и по друг начин: любете числото 2 и не се произнасяйте за него, за числото 2 не казвайте нито добро, нито лошо, както Бог е премълчал. На това число дават различни имена, но нито едно от тях не е истинското име. Някои го наричат зло, други – мая, трети – съдба. Каквото име и да му дадат, все е неправилно: важно е, че за него не трябва да се говори. Ако това число представлява съдбата на човека, какво ще говорим за нея? Ще кажете, че сте лош човек. Кажеш ли, че си лош, ще те осъдят. Дойдеш ли до съдбата си, нищо няма да говориш – нито добро, нито зло. Ще повдигнеш мисълта си нагоре и ще кажеш: „Господи, да бъде Твоята воля!“. За съдбата не се говори нито добро, нито зло: произнесете ли се за нея, ще се намерите пред някакво противоречие, с което не можете да се справите. Ако кажете за себе си, че не сте добър, друг някой пък ще каже, че сте добър: кое от двете положения е по-право? Човек не трябва да се осъжда, но не трябва и да си приписва качества, каквито няма.

Когато бащата и майката казват, че тяхното дете е гениално, това показва, че те виждат далечното бъдеще на детето. Днес тяхното дете е обикновено, никаква гениалност няма в него, но в това, което Бог е определил за далечното бъдеще, се крие нещо гениално. За да не изпадат в заблуждения, хората трябва да виждат нещата такива, каквито са днес. Ще каже някой, че като неговите мисли, чувства и желания няма други. Това е вярно, но не за днес. В далечното бъдеще човек ще има такива мисли и желания, каквито днес малцина имат. Всеки трябва да

започне с числото 2 като творческо число, с което и Бог е започнал създаването на света. В това число се крие първичната душа, за която никой няма право да се произнася. Когато душата завърши своето развитие, вие имате право да се произнасяте. Пазете следното правило: никога не се произнасяйте за незавършени работи. Никога не се произнасяйте за живота си, не казвайте, че от вас нищо няма да излезе. Дръжте в ума си мисълта, че животът сам по себе си е неделим и доброто, което е вложено в живота, никой не може да го отнеме. Следователно животът на цялото човечество е ваш живот и доброто на цялото човечество е ваше добро. Не мислите ли така, вие ще се натъкнете на големи страдания и ще кажете, че светът не е добре създаден, че животът няма смисъл и т.н. Това значи да слезе човек в ада. Който живее за себе си, той е в ада на живота; който живее за Бога, той е в рая. От човека зависи да живее в ада или в рая. Бог е облякъл човека в плът, в която е вложил ум и сърце – да мисли, да чувства, да работи – а той е недоволен от положението си, иска нещо повече. Когато ангелите гледат човека, те пожелават да дойдат на Земята, да учат тия уроци, на които той е поставен. Ще страда или ще се радва, ангелът ще бъде доволен, че има възможност да познае Бога; сиромах ли ще бъде, или богат, той се радва, че може да изучава хората. Какво по-голямо благо искате от това, да бъдете слуга на един богат човек? Вие ще научите какво нещо е богатството, как действа то върху човека, за какво го използва и т.н. Привилегия е за човека да има богатство, с което да помага на бедни и страдащи, да не го задържа за себе си.

Като ученици на великата Школа на живота вие ще бъдете заставени да учите. За тази цел ще ви изпратят при някой лош баща, при някоя лоша майка или при лоши учители, за да придобиете някаква опитност. Не придобиете ли опитности, не научите ли някакви уроци, земният живот е безпредметен. Бог ще ви изпраща като слуги при лоши и добри господари, докато се научите да изпълнявате Волята Божия. Щом изпълнявате Волята Божия, и господарят ви ще бъде доволен: той ще ви осинови и

ще ви направи наследници на богатството си. Вие сами не можете да станете богати, но ще намерите някой богат господар, при когото да се условите като слуга. Ако господарят ви бъде доволен от вас, ще ви осинови и ще ви направи свой наследник. Следователно ако богатият господар ви направи свой наследник, това показва, че вие сте изпълнили Волята Божия. Благодарете на Бога, че сте могли да изпълните Неговата воля. Задачата на човека е да изпълни Волята Божия на Земята и Бог да го признае за Свой син.

Само проявената Божия Любов,
само проявената Божия Мъдрост,
само проявената Божия Истина
носят пълния живот.

12. лекция, 12 ноември 1930 г., София, Изгрев

ОСНОВА НА ЖИВОТА

Само проявената Божия Любов,
само проявената Божия Мъдрост,
само проявената Божия Истина
носят пълния живот.

Чете се темата „Произход на злото“.
Тема за следния път:„Най-силното чувство на физическия живот и най-силното чувство в духовния живот“.

Често хората казват, че човек трябва да бъде млад, да не губи младостта си и да я оценява. Това е вярно само за човека, но не и за всички неща. Ако питате цигуларя каква цигулка иска, той ще ви каже, че иска стара цигулка. Колкото по-стара е цигулката, толкова по-добра е тя. За човека е добре да бъде млад, за цигулката е добре да бъде стара. За каква младост говори човек? Да бъде толкова млад, че да лежи в люлката си, да плаче и да заповядва със своя плач на майка си? В това няма никакъв смисъл. Да бъде човек млад, както Христос разбира, има смисъл. Христос казва: „Ако не станете като децата, няма да влезете в Царството Божие“. И аз казвам: станете разумни деца, за да влезете в Царството Божие. Като говорим за младостта, ние имаме предвид физическата младост, защото съществува и духовна младост. Значи човек трябва да бъде физически млад и чист като детето, а духовно – стар, т.е. разумен. Да станеш като дете, това не значи да се вдетиниш, но да запазиш своята чистота и стремеж към придобиване на знания. Детето задава въпроси, интересува се от всичко, което го заобикаля. И старият задава въпроси, но въпросите им се различават. Детето задава въпроси, защото иска да придобива знания и опитности. Старият, след като е живял и опитал нещата, задава въпросите: „Защо съществуват злото и доброто, защо съществуват мъчно-

тиите и страданията?“. Ако детето задава такива въпроси, те са намясто, старият обаче не трябва да задава такива въпроси.

Първото нещо, което се изисква от човека, е да бъде господар на своите мисли, чувства и постъпки. Това значи да бъде господар на своя ум, на своето сърце и на своята воля. Да бъдеш господар на себе си, това не значи, че трябва да си заповядваш, но да се самовъзпитаваш. Само онзи може да господарува, който има майчински и бащински отношения. Майката и бащата заповядват на детето, но с това те допринасят нещо ценно за самото дете. Следователно, ако искаш да бъдеш господар на своите мисли и чувства, ти трябва да имаш към тях майчински отношения; нямаш ли такива отношения, ти ще осакатиш ума и сърцето си. Като не могат да управляват мислите и чувствата си, хората сами се осакатяват. Когото срещнете днес, непременно ще видите в него поне една осакатена мисъл или едно осакатено чувство. Няма човек на Земята, който да не се е осакатил в известно направление. По осакатените мисли и чувства на човека се съди за неговата интелигентност и доброта. Ако човек е осакатил своите мисли и чувства, които са толкова близо до него, можете да си представите какви ще бъдат отношенията му към другите хора.

Отношението на човека към неговите мисли и чувства определя неговия морал. Как можете да наречете морален човек онзи, който е осакатил мислите и чувствата си? Човек се осакатява, когато има повече желания, отколкото може да носи. Например какво ще стане със стомаха на човека, ако в продължение на два часа последният му даде два богати, пищни обяда? Като се нахрани един път, човек трябва да даде на стомаха си поне три-четири часа почивка и след това да пристъпи към второ ядене. Яде ли много и често, стомахът му ще се разстрои и ще се откаже да работи. Стомахът е слуга на човека, но той трябва да се отнася към него майчински, с любов; не постъпва ли така, стомахът престава да работи. Значи една от причините за осакатяването на човека е пресищането. Този

закон е валиден не само за физическия, но и за умствения и сърдечния живот на човека. Човешкият мозък е орган за възприемане на мисълта. Щом е така, човек трябва да възприема само такива мисли, които хранят мозъка му. Само чистите и светли мисли хранят мозъка. Низшите и отрицателни мисли тровят мозъка. Тъй щото, когато някой казва, че може да мисли, както иска, той се самозалъгва: човек не може да мисли, както иска – той не трябва да храни мозъка си с безразборни мисли, както не може да храни стомаха си с несъответна за него храна. Давате ли на стомаха си несъответна храна, той ще я изхвърли навън. За да поддържа хармонията на своя организъм, човек трябва да храни мозъка си със светли мисли, сърцето си – с чисти чувства, дробовете си – с чист въздух, и стомаха си – с чиста, здравословна храна.

Съвременните хора искат да бъдат щастливи, да имат успех в живота си. За да постигнат това, те трябва коренно да се преобразят. Не могат ли да изменят живота си, те не могат да направят връзка с Първата Причина, от която зависи техният успех и щастие. Да бъде човек добър, това зависи от него; да има успех в живота си, това зависи от Бога. Като не разбират тези отношения, хората се силят да постигнат желанията си, като не знаят, че успехът им зависи от Бога. Щом не успяват в своите работи, те се разочароват, обезсърчават се и казват, че животът няма смисъл. Например някой иска да стане министър. От него ли зависи това, или от хората? За да успее в желанието си, човек трябва да бъде добър, умен, да има предвид интересите на своите избиратели. Отговаря ли на тия условия, избирателите ще го приемат за министър; ако не отговаря на тия условия, те няма да го изберат. Както виждате, успехът на човека в известно направление не е в негови ръце, обаче да бъде човек добър, това зависи от него.

Хората са разместили нещата в живота си, вследствие на което и животът им е объркан. Те очакват на Бога Той да ги направи добри. Що се отнася до успеха в живота им, те мислят, че това зависи от тях. Тъкмо обратното е вярно: горко на онзи, който очаква добротата отвън. Добротата е

в самия човек – от него се иска само да прояви своята доброта. Доброто е основа на живота: без доброто човек не може да бъде интелигентен, не може да бъде и морален. Доброто е мярка на нещата, доброто прави човека свободен в отношенията си с хората, а същевременно му дава разположение за работа. Да направиш едно добро, това не значи да притежаваш Доброто. Защо? Защото днес можеш да направиш добро, а на другия ден – зло. Всъщност Доброто е нещо неизменно. Който е поставил Доброто за основа на своя живот, той не може да се мени: един ден да прави добро, а на другия ден – зло. Истинската ябълка не ражда едновременно и кисели, и сладки плодове – тя ражда само сладки плодове. Ако ражда и кисели, и сладки едновременно, това показва, че някаква външна сила е действала върху нея и е вложила в проявите ѝ нещо чуждо; обаче по естество ябълката си остава неизменна.

Като не разбират причината за сладкия и за киселия вкус на ябълката, хората делят нещата на добри и лоши, вследствие на което сами попадат в областта на злото. Какво ще кажат житните зърна, които се намират в хамбара? Ако имат съзнание, те ще започнат да се оплакват едни от други: долните ще бъдат недоволни от горните, че ги натискат, горните ще бъдат недоволни от студа и т.н. За да не прониква влагата между вътрешните зърна, господарят взема един прът и ги разбърква: долните зрънца ще заемат местата на горните, а горните – местата на долните. В този случай горните ще бъдат недоволни от долните и ще се оплакват, че им е тясно. Едните ще казват за другите, че са лоши; всъщност и едните са толкова добри и лоши, колкото и другите. Външните условия ги заставят да бъдат добри или лоши, по естество обаче те са добри. Такова е отношението и на хората едни към други: като не разбират законите на живота, те поставят злото там, дето не съществува, и сами се натъкват на противоречия.

Следователно, за да се справите със злото, вие трябва да поставите доброто като основа на вашия живот. Не е въпрос да бъдете добри, но да проявите доброто, което е

вложено във вас. По естество човек е добър. Не гледайте на доброто като на нещо механическо, но като на качество, вложено от самата Природа. Например златото е благороден метал – то се характеризира със свойството, че не се окислява. Това свойство на златото е вложено от самата Природа и никаква сила не е в състояние да го измени. Значи и доброто в човека не се изменя – то е Божествено свойство, вложено от Разумната Природа. Съзнае ли това качество в себе си, човек може да каже, че е произлязъл от Бога. Каже ли за себе си, че е лош, а същевременно поддържа идеята, че е излязъл от Бога, той не разсъждава правилно – невъзможно е човек да е лош и да произлиза от Бога. Добрият човек е здрава стомна, а лошият – пукната. Добрият е доволен от живота си, радва се на здраве, защото стомната му е здрава: каквото се налее в стомната му, не изтича навън. Лошият обаче боледува, обезсърчава се, защото нищо не може да задържи в стомната си. Слушате този човек да се оплаква, че каквото хапне, нищо не задържа в стомаха си. Защо? Пукната е стомната му. Колко хляб е нужно на културния човек за един обяд? Наймного четвърт килограм. Ако някой изяжда на едно ядене половин килограм, това показва, че двама души живеят в него; ако изяжда три четвърти от килограма, трима души живеят в него; ако изяжда цял килограм, четирима души живеят в него. Тъй щото една от причините да не може човек да задържа в себе си това, което Природата влага в него, е или пукнатата му стомна, или присъствието на неканени гости в него. Когато получава Божествените блага, човек трябва да бъде сам, а като ги възприеме и обработи в себе си, той трябва да бъде готов да дава и на другите, но доброволно.

И тъй, помнете: щом живее в Бога, човек е добър; щом е добър, той знае, че светът, в който е дошъл да се учи, е разумен. Когато човек е добър и съзнава, че светът е разумен, той се радва на успехи в живота си. Когато човек проявява Доброто, Бог осигурява неговия успех; когато човек прави усилия да успява, тогава Бог се занимава с неговото добро. Човек трябва да прави големи усилия, за

да успява в работите си, а за да бъде добър, не се изисква от него много енергия. И децата могат да бъдат добри – няма същество на Земята, което да не може да бъде добро. Обаче дойдете ли до успеха, въпросът стои другояче – и боговете, и възвишените същества не могат лесно да осигурят своя успех. Мъчно нещо е човек да има успех в живота си – и гениалните хора не могат да се похвалят с успех в работите си. Защо? Защото успехът е в ръцете на Бога, а доброто – в човешки ръце. Най-лесната работа е да бъде човек добър. Да станеш милионер, това не значи, че си успял в живота си. Защо? Защото днес си милионер, а утре изгубваш милионите си.

Истинският успех подразбира такава придобивка, която никога да не се губи: човек я занася със себе си и на онзи свят. Същото се отнася и до Доброто: истинско добро е това, което никой не може да го отнеме. Изобщо това, което Бог е вложил в човека, никой не може да го отнеме. Като знаете това, мислете добре за всички хора. Ако проповядвате на хората, не им казвайте, че трябва да бъдат добри, но казвайте им да проявят Доброто, което е вложено в тях. В някои окултни школи се преподава на ученика да усилва волята си – те мислят, че волята прави човека силен. Това е механическо разбиране на нещата – силната воля не прави човека силен. Не е силен онзи, който разполага с машини и с различни инструменти: сила, която иде отвън, не е трайна. Ако силата на човека не иде отвътре, от Божественото в него, тя лесно се губи. Колкото и да е голяма силата на човека, той трябва да знае, че тя е колективна, т.е. резултат на много същества. Доброто, интелигентността, силата на човека са колективни. Хиляди и милиони същества са работили преди него в това направление. Дойде ли денят на разплата, тогава ще видите каква част от силата, интелигентността, добротата са ваши собствени. Всичко, което е чуждо, ще ви се вземе – за вас ще остане само онази малка придобивка, която вие сами сте изработили.

Като знаете това, не се хвалете с чужд труд и с чужди придобивки. Дали сте философ, учен, музикант или

художник, знайте, че голяма част от вашия умствен и духовен капитал, с който днес работите, принадлежи на хиляди работници преди вас. Ако вие държите в съзнанието си тази мисъл и работите със смирение, те няма да оттеглят капитала си от вашата банка. Нямате ли съзнание за тяхната работа и гордеете ли се с това, което днес представлявате, те могат да оттеглят капиталите си от вас и ще ви оставят само с вашите. Тогава ще разберете какво представлява човек, изоставен от всички свои близки и познати. Ето, човек има пет пръста на ръката си, но не е собственик на никой от тях. Например Юпитер е създал показалеца, Сатурн – средния пръст, Слънцето – безименния, Меркурий – малкия, палецът пък е създаден от Юпитер и Венера. Създаването на пръстите представлява един мит, зад който се крие велика Истина. Ще кажете, че между Юпитер и Венера съществуват любовни отношения. За каква любов говорите вие, не зная – ако говорите за Божествената Любов, в нея няма нищо опасно, обаче човешката любов носи страдания и разочарования за човека.

Като ученици стремете се към Божествени неща, а не към човешки. Божествените неща не се развалят, а човешките се развалят. В човешкия живот има влюбване и разлюбване, а в Божествения има трайни, вечни отношения – в Божията Любов няма никаква промяна. Следователно, ако някой човек ви разлюби, радвайте се, че сте научили истината. Разлюбването показва, че той е вложил капитала си във вашата банка. Щом забогатее, той изважда капитала си заедно с лихвите, които е придобил. Значи в неговата любов е имало нещо користно, той е искал да спечели нещо. Който дава пари под лихва, иска да спечели нещо, но и онзи, който взема парите, също иска да печели. Нищо лошо няма в желанието на човека да печели, но той трябва да знае това и да не се самозалъгва. Разумният се ползва от своя капитал, както и от капитала на своя ближен; неразумният изяжда освен своя капитал, още и капитала на своите ближни. Който влага капитала си в банката на неразумния, всякога страда. Човек е банка, в

която близките му внасят своите капитали, но и той внася своя капитал в банките на своите близки. Това е естествено отношение между хората. Страшно е обаче, когато човек дава ключовете от своята банка на слугите си – те да разполагат, както разбират. Какво става с такава банка? В скоро време сметките се объркват и банката пропада. Какво трябва да прави човек, за да не пропадне неговата банка? Всеки ден той трябва да преглежда състоянието на своя капитал, да знае с какво разполага. Всяка нова мисъл, всяко ново чувство, които влизат в ума и в сърцето на човека, представляват капитал, на който той може да разчита. Всяко добро чувство, всяка светла мисъл носят радост и благословение за човека – изгуби ли ги, човек започва да страда. Добрият приятел е благословение за човека – изгуби ли приятеля си, той скърби за него. Човек трябва да се стреми към такива мисли и чувства, които никой не може да му отнеме. Радост, която се явява и изчезва, не е истинска; същото се отнася и до скръбта.

Съвременните хора се нуждаят от положително знание, от положителна философия за живота, с които могат да работят. Религиозният ще каже, че Бог е Любов и Той всякога ще му помага. Всеки учител и професор се интересува от ученика си дотолкова, доколкото той е работлив и способен. Учителят не може да работи за неспособния и мързелив ученик. За добрия и способен човек Бог отваря вратата Си, приема го при Себе Си и започва да му открива всички тайни, които го интересуват. Бог му предава уроците на живота, за да бъде готов някога и той да помага на по-малките си братя. Като помага на добрите хора, Бог ги прави работници и слуги на по-слабите от тях, но никога не им дава високи и завидни служби. Ако някой желае да стане цар, и това му се дава, но го оставят да носи последствията на своето царуване. Всички грешки, които направи през време на царуването си, ще се стоварят върху гърба му и хиляди години трябва да изправя погрешките си, докато се освободи от тях. Не е лесно да бъде човек цар. Някои мислят, че Бог е силен, любещ и ще изправи погрешките им. Такъв закон не съществува: кой каквото

е нарушил, сам ще го изправи, всеки сам ще изправи погрешките си, всеки сам ще оправи объркаките си сметки. Бог е съвършен, никога не греши и не обърква работите. Понеже е казано в Писанието, че човек трябва да бъде съвършен като Отца си, следователно той сам трябва да изправи живота си, да придобие първоначалната си чистота. Ако искате да знаете какво значи чист живот, какво значи права мисъл и какво – възвишено и благородно чувство, идете при Бога – Той ще ви научи на това: Той ще ви научи как да творите и да съграждате живота си.

Сегашните хора не успяват в живота си, понеже мислят по нов начин, а чувстват и действат по стар начин, или чувстват по нов начин, а мислят и действат по стар начин. Значи между ума, сърцето и волята им няма хармония. Благодарение на разногласието в техния вътрешен живот те се пресищат. Страшно е, когато човек дойде до закона на пресищането. Колкото малко и да е пресищането, човек все ще се натъкне на някакъв конфликт в себе си. Пресищането внася осакатяване в известни области на човешкия организъм. За да не попадне в закона на пресищането, човек не трябва да желае повече неща от тези, които има – той трябва да бъде благодарен за това, което има поне за даден момент. Ако го сполети някакво зло, той трябва да благодари, че не е по-голямо. Същият закон важи и за Доброто. Дойде ли ти някакво добро, не пожелавай да бъде по-голямо: бъди еднакво благодарен и на доброто, и на злото, които в даден момент са те посетили, радвай се, че не са по-големи, отколкото трябва. Човек еднакво може да носи и голямата скръб, и голямата радост. Когато Слънцето изгрява, светлината му постепенно се увеличава; когато ученикът започва да учи музика, той постепенно се развива и проявява.

Следователно не пожелавайте изведнъж да се проявите в известна област, не желайте изведнъж да станете музикант, учен, светия, не желайте да придобиете доброто и радостта в тяхната пълнота. Започнете от малкото и постоянно прибавяйте към него нещо ново. За човека е важно да постоянства, да расте без прекъсване, а кога

ще стане велик, това не е важно. Всеки ден, всеки живот прибавяйте по-малко към основния капитал на своята банка. Животът е вечен и непреривен. Не пожелавайте да постигнете всичко изведнъж, но желайте всяко нещо да дойде на своето време. Ако за придобиване на известно благо са нужни още хиляда години, радвайте се и на това. Какъв смисъл има в това – да придобиете известно благо преждевременно? Всяко благо, придобито преждевременно, носи повече страдания и нещастия, отколкото радости: както сте го придобили, така ще го изгубите. Казвате: „Какво да правим, докато дойде благото, към което се стремим?“. Много просто: ако сте в болница и очаквате нов живот, пълен със здраве и сили, вие трябва да се откажете от болничния си халат, от приборите, с които сте си служили, от прислугата, която е гледала на вас като на болни хора, и да излезете вън, на свобода, на чист въздух, на светлина и простор. Не съжалявайте за старите дрехи, нито за болничните прибори – турете всичко настрана, далече от себе си, и влезте в новия живот, при новите условия, където ви очакват нови блага и постижения.

Днес повечето хора са болни физически или морално. Където погледнете, навсякъде виждате аномалии. Срещне ли ви някой болен, веднага ще ви запита как да се лекува. Право е желанието на болния да се лекува. Какво трябва да прави здравият? Здравият трябва да работи, той трябва да вземе мотиката си и да отиде на лозето или на нивата, да работи; още с изгряването на Слънцето той трябва да е готов за работа. На здравите казвам: работете и благодарете на Бога, че сте здрави. Ако здравият не приеме новите идеи и не ги приложи в живота си, никакво благо не го очаква: без новите идеи човек не може да разбере Божествения живот. Болният пък трябва да прави усилия да се освободи от болестта си и да посвети живота си в служене на новото и на великото. И здравият, и болният могат да се освободят от противоречията си само чрез служене на Бога.

Религиозните се хвалят с вярата си, а светските – със знанието си. Каква вяра и какво знание е това, при които

човек живее в недоволство, страх, в съмнение и подозрение? Това не е никаква вяра, никакво знание. Истинската вяра и истинското знание изключват всичко отрицателно от човека. Срещате един вярващ човек и го слушате да говори за някого, че не го харесва. Какво не харесва на този човек? За да има право да не харесва нещо в другите хора, преди всичко човек трябва да се вгледа в себе си, да види добре ли е всичко в него. Както ти не харесваш себе си и се търпиш, така трябва да търпиш и другите хора. Затова още със ставането си от сън човек трябва да се запита: „Здрав ли съм, или болен?“. Ако си здрав, благодари на Бога за здравето и започни да работиш; ако си болен, потърси начин да си помогнеш. Ако пък си бил болен и си оздравял, тури далече от себе си всички дрехи и съдове, с които си служил, и вземи чисти и нови. Болестта е старото в живота, за което Христос е казал: „Не туряйте ново вино в стари мехове“.

Основната мисъл на тази лекция е Доброто като основа на живота. Доброто е вложено във всеки човек, но той трябва да го прояви. Дръжте в ума си мисълта, че по естество човек е добър; ако проявява лошото в себе си, причината се крие или в недоимъка, или в изобилието. Изпадне ли в едно от тия състояния, човек се натъква на горчиви чувства в себе си и става лош. Ако на една богата трапеза са поканени десет души, те трябва да бъдат доволни от обяда. Доволни ли са всъщност? При голямото изобилие, в което се намират, те пак остават недоволни. Защо? Защото всеки иска да бъде на първо място, най-близо до домакина. Щом не са близо до домакина, те се чувстват огорчени – те считат, че домакинът не им е отдал нужното уважение. Ако поставите човека физически близо до вас, това не значи, че го уважавате: физическата близост не определя достойнството на човека.

Сегашните хора страдат от неразбиране на нещата. Като са изопачили мисълта си, те са вложили в живота си такива разбирания, от които сами се спъват. След като са пренебрегнали доброто в себе си, хората са започнали да се стремят към богатство, сила, знание с единствената

цел да спечелят уважението на окръжаващите. Това е неразбиране на нещата: външното богатство, сила и знание не могат да заместят доброто. Външните неща внасят натрупване в човека, но всяка материя, която се трупа върху човека, по-скоро е тежест, отколкото някакво благо. Ако човек е само външно богат, а не и вътрешно, той не може да се нарече добър. Добротата подразбира вътрешно богатство. Добрият човек може да бъде богат, но богатият не може всякога да бъде добър. Добрият човек има условия да бъде и учен, и силен, и богат, но богатият не може да разчита на тия условия. Има случаи, когато богатият, силният, ученият човек може да бъде и добър, но това са щастливи съвпадения, обаче добрият човек всякога има условия да придобие и богатство, и сила, и знание: от него зависи да постигне всичко, което желае.

Следователно доброто разрешава всички въпроси. Кога? Когато го поставите за основа на живота си. Противоречията в живота показват, че хората живеят още със своята крива философия: щом изменят разбиранията си, и противоречията ще изчезнат. Слушате някой да казва, че като забогатее, тогава ще служи на Бога. Това е криво разбиране – Бог не се нуждае от вашето богатство. Той сам е богат, всичко в света е Негово, Той не се нуждае нито от силни, нито от учени хора, защото силата, знанието са в Него. Той се нуждае от добри хора. Където и да види доброто, Бог го познава, понеже е Негово качество – Доброто е излязло от Бога. По доброто Бог познава Своите чада, Той има доверие само на добрите хора. Щом съзнава своята доброта, човек дава път на Бога в себе си – той знае, че Бог живее в него. Където Бог присъства, там е и знанието, и силата, и успехът. Като знаете това, проявете доброто в себе си, за да влезе Бог във вас. Дръжте тази мисъл в ума си и стремете се всякога да проявявате доброто, което е вложено във вас. Това не се постига изведнъж, но постепенно. Даже и стомната не се пълни изведнъж с вода. Ако вземете малка стомна с вместимост от три литра и започнете да я пълните от някое слабо изворче, ще ви отидат най-малко три минути. Три минути правят 180 се-

кунди. Вие знаете, че в една секунда светлината изминава разстояние 300 хиляди километра. Какво разстояние ще измине светлината за 180 секунди? Значи докато напълните вашата малка стомна с вода, светлината ще бъде на грамадно разстояние от вас.

Стомната, в която човек налива вода, трябва да бъде здрава, да издържа на външното налягане и на вътрешното напрежение. Стомната представлява човешкия организъм, а водата – животът, който се втича в човека. Налягането и напрежението представляват външните и вътрешните страдания, през които човек неизбежно минава. Ако житното зърно иска да се прояви, да израсте и плод да даде, трябва да се посади на нивата, да мине през страдания. Ако не иска да мине през страдания, житното зърно ще остане на сухо, в хамбара, но няма да израсте. Страданията са необходими: без страдания няма растене, няма развитие. Колкото по-големи са страданията, толкова и растенето е по-голямо. Привилегия е за човека да страда. Само добрият човек страда, но не и лошият – лошият човек се мъчи, но не страда. Страданието е нещо възвишено и благородно. Ако човек страда и се ожесточава, той не е разбрал смисъла на страданието. Истинското страдание повдига и облагородява човека. В средата на това страдание се крие доброто – като ядка, от която излиза дървото на новия живот. Само истинските страдания имат смисъл. Като говоря за страданията, казвам: горко на онзи, който не страда; блажен е онзи, който страда. От страданията, през които е минал човек, определяме пътя, по който е вървял, и мястото, където е стигнал. Колкото повече човек издържа на страдания и колкото повече ги разбира, толкова по-високо се е издигнал в пътя си. Срещнете ли човек, който се оплаква от страданията, ще знаете, че той не е разбрал смисъла и красотата им. Страданията правят човека добродетелен. Когато човек мине през най-големите страдания, Доброто ще го заведе при Бога. Той ще види засмяното Божие лице и ще благодари за всичко, през което е минал. Само онзи може да види Божието лице, който е минал по пътя на страданията. И Христос не

можа да види Божието лице, докато не мина през най-големите страдания. След възкресението Си Христос се яви на учениците Си и каза: „Не се приближавайте до Мене, защото още не съм възлязъл при Отца Си“. Това показва, че Христос трябва да мине през страданията на кръста, за да влезе при Отца Си. Значи само онзи, който е страдал, може да отиде при Отца си. Привилегия е за човека да страда, за да види лицето на Бога; ако не страда, вратата към Царството Божие ще бъде затворена за него. Започне ли човек да страда, ключът на вратата към Царството Божие се завъртва и пред него се открива широк, красив свят.

И тъй, страданието е мярка, по която се съди за степента на човешкото развитие. Това не значи, че човек трябва сам да се натъква на страдания, това не значи още, че човек трябва съзнателно да се мъчи. Ние не говорим за ненужните страдания, но за ония, които разумният свят изпраща на човека. Срещнете ли човек, който може да страда, подайте му ръката си – на този човек може всякога да се разчита. Светът се нуждае от хора, които могат да страдат. Това са новите хора – хората на Любовта. Светът не се интересува от старите хора, от стария Адам. Как е бил създаден Адам преди осем хиляди години, това не е важно. За нас е интересен новият Адам, който ще бъде направен от по-фина и чиста материя, а не като тази, от която беше направен старият Адам. Казано е в Писанието: „Ако не се родите изново, не можете да влезете в Царството Божие“. Значи ако не се родите като нови хора, като нови типове, не можете да влезете в Царството на Любовта. Ще кажете: „Какви бяхме едно време!“. Какви сте били? Като вашите баби и прабаби, като вашите деди и прадеди. Ще се простите с вашите стари баби и дядовци и ще се стремите към новия тип – типа на Христа. Какъвто е Христос, такива трябва да бъдете и вие.

Желая ви сега да проявите Доброто, да отворите кесиите си, от които да започне златото да тече навън. От хиляди години насам кесиите ви са затворени. Време е вече да ги отворите, да пуснете капитала си в обращение.

Отворете и крановете на вашите чешми – да потече от тях водата, която от хиляди години е спряна. Кесията на човека представлява неговото сърце, а чешмата – неговият ум. Отворете сърцата и умовете си за новото, което иде отвън, отворете сърцата и умовете си за Бога – Той да живее във вас. Вие ще проявите доброто си, за да дойде Бог във вас. Чрез доброто вие ще създадете вашето бъдеще. Това значи да подобри човек съдбата си, това значи да даде човек възможност на Бога да живее в него.

Само проявената Божия Любов,
само проявената Божия Мъдрост,
само проявената Божия Истина
носят пълния живот.

13. лекция, 19 ноември 1930 г., София, Изгрев

ТОЧКА НА РАВНОВЕСИЕ

Размишление

Чете се темата „Най-силното чувство във физическия и в духовния живот“.

Тема за следващия път: „Най-високият връх в човешкия живот“.

Съвременните хора говорят за страдания, за добри и лоши хора, за болни и здрави, без да си отговорят положително защо страда човек, защо се проявява като добър и лош, защо бива ту здрав, ту болен. Ако си отговорят на тия въпроси, то ще е непременно по някакъв механически начин. Кое е отличителното качество на здравия и на болния? Много отличителни качества можете да изброите, но кое е съществено? Някой казва, че здравият е красив; друг казва, че здравият се храни добре; трети казва, че здравият ходи. Това не са качества само на здравия човек. Кое е отличителното качество на религиозния човек? Ще кажете, че религиозният се моли; друг някой казва, че религиозният е любещ човек. Много въпроси има, на които човек трябва да си даде отговор. Ако си отговори положително, това показва, че той е живял съзнателно и разумно. Като се вглежда в живота и го изучава във всички негови прояви, най-после човек дохожда до реалността на нещата. Така той може да си отговори на един от важните въпроси в живота – за страданието и за радостта. Колкото по-съзнателно понася човек страданията, толкова по-лесно може да уравновеси силите на своя организъм.

Какво значи да има човек равновесие? Ако при всички изпитания и противоречия в живота си човек не се усъмни и разколебае, не изгуби вярата и любовта си, ние казваме, че той има равновесие. Той е дошъл до онази точка на равновесие, от която никоя сила в света не може да го измести. Всяка добродетел в човека има своя точка

на равновесие. Къде е точката на равновесието на Любовта? Къде е точката на равновесието в квадрата например? Какво представлява квадратът? Всяка страна на квадрата представлява силова линия. Ако разглеждате квадрата като физическа форма, отношението между силовите линии в него е различно от отношението на силовите линии в квадрата, разгледан органически. От геометрическа гледна точка квадратът представлява празно пространство, заградено с четири равни страни. В живота квадратът ограждa нивите и дворовете на хората, т.е. тяхната собственост. Къде се намира центърът на собствеността на човешката глава? Това е особено чувство, което у някои хора е по-силно развито, а у други – по-слабо, според стремежа на човека към завладяване на известни блага. Това чувство има мястото си и на лицето, и на главата. Ако някой френолог или физиогномист погледне главата на човека, веднага ще познае какви стремежи има той. По свиването и разпущането на мускулите на лицето около очите и устата може да се познае какви чувства и мисли го вълнуват в даден момент. По линиите на човешкото лице можем да четем промените, които стават в неговия вътрешен живот.

Ако махнем четирите страни на квадрата, мястото остава разградено. Като погледнете към това място, виждате, че са останали само белези от оградата; ако мине повече време, белезите ще изчезнат съвсем. Коя е причината за премахване на оградата? Две причини могат да се допуснат: или мястото е напуснато и кой как е минал край него, е взел дъска или колче, или собственикът на мястото сам е извадил оградата с намерение да разшири границите си. Следователно линиите на човешкото лице представляват граници на известна собственост: махнат ли се линиите, изчезва и собствеността. Не е лошо да бъде човек собственик, но той не трябва да се спира върху собствеността, понеже тя не представлява крайната цел на човешкия живот. Човек трябва да се издигне над идеята за частната собственост. В Целокупния живот не съществува никаква собственост; в частичния живот обаче частна

собственост съществува. Тялото е първата частна собственост на всяко живо същество, но силата на човека, както и на всички същества, не седи в тяхната собственост. Където има собственост, там е изключено всякакво растене и развитие. Например ако човек се държи здраво за своята форма като за негова частна собственост, той никога не би могъл да мине в по-висока форма. Благодарение на вътрешния стремеж на човека да расте и да се развива той лесно може да се откаже от своята частна собственост и да се издигне едно стъпало по-високо.

Като пример на частна собственост е представено желанието на Зеведеевите синове[12] – ученици на Христа. Те се почувстваха достойни Негови ученици, затова изпратиха майка си при Христа да ги препоръча и да им издейства две важни места. Като мислеха, че Христос ще основе ново царство на Земята, те пожелаха да ги назначи първи министри в Царството Си: единият да бъде министър на външните работи, а другият – на вътрешните. Това значи единият да седне отдясно на Христа, а другият – отляво. Христос ги запита: „Можете ли да пиете от чашата, от която Аз пия?“ „Това е лесна работа – много пъти сме дигали чаша за наздравица...“ „Можете ли да приемете кръщението, което Аз приех?“ „И това е лесна работа. Колко пъти сме се кръщавали, колко пъти сме се къпали като деца в реката!“. Тогава Христос им отговори: „Чашата, която Аз пия, и вие можете да пиете, кръщението, с което съм се кръстил, и вие можете да се кръстите, но да седнете отляво или отдясно на Отца, това не можете. Само Небето може да гласува за онези, които могат да седнат отляво или отдясно на Отца. Ако от Небето не гласуват за вас, никой не може да ви постави на местата, които вие желаете“.

Успехът в живота на човека се дължи на това, че други са гласували за него. Дали ще стане богат, учен, силен, дали ще заеме добра служба – всичко това показва, че добри приятели са гласували за него. Всяко постижение на човека се дължи на гласуването на неговите приятели; ако никой не е гласувал за него, той няма да има ни-

какви постижения. Някой се оплаква, че се моли на Бога, но никакъв отговор не получава на молитвата си. Откъде знае, че молитвата му не е приета? Молитвата му може да е приета, но чакат време за ново гласоподаване, за нови избори. Вие знаете, че в съвременните държави правят избори през известен срок; щом изтече срокът на едни депутати, правят избори за нови. Тъй щото когато дойде време за ново гласуване, вие ще получите благоприятен или неблагоприятен отговор на молитвата си. От броя на гласовете, дадени във ваша полза, зависи благоприятният отговор на молитвата ви.

Сега да се върнем към съществения въпрос: коя е точката, върху която човек трябва да постави своя живот? Човек трябва да постави живота си върху точката на равновесието, т.е. върху правилните отношения между всички души. За да съществуват правилни отношения между душите, трябва да се спазва законът на свободата. Всяка душа иска да бъде свободна, следователно правилните отношения подразбират отношения на свобода. Представете си, че двама души искат да купят едно и също планинско място, да си построят вила. Кой от двамата ще успее? И двамата са богати. За да не се яви спор помежду им, и двамата трябва да бъдат разумни. Правилно е по-умният, по-добрият от тях да купи мястото, защото може по-добре да го използва. Между хората споровете се разрешават чрез разумността, а между животните – чрез закона на силата: по-силното животно заема първо място, а по-слабото – последно. В Природата съществуват два главни закона: закон на силния и закон на слабия. Това са двата полюса, между които животът се проявява. Според тия закони, когато иска да постигне нещо, човек трябва да бъде или силен, за да заеме първо място, или слаб – да заеме последно място. Първото и последното място разрешават въпросите на живота. Тези места не създават никакви противоречия. Който съзнателно и справедливо е заел първото или последното място, той правилно е разрешил противоречията на живота. Затова именно слушате някой да казва: „Аз искам или светия да стана, или обикновен

човек“. Според него светията заема първо място, а обикновеният човек – последно. Друг някой казва, че не иска да стане светия. Защо не иска да стане светия? Според него светията е измъчен човек, слаб, жълт, с хлътнали очи и постоянно е гладен. Той мисли, че човек става светия чрез пост и молитва, чрез голям аскетизъм. Това е мнението за светията на мнозина. Обаче ако отидете в някоя църква, там образът на светията не е такъв: на иконите светиите са светли образи, богато и разкошно облечени, потънали в злато и сребро. Това е образ на светия за богатите хора, обаче нито първият образ на светията, нито вторият отговарят на реалността.

Какъв трябва да бъде истинският светия? Външно погледнато, светията има добре устроено тяло: главата, ръцете, цялото му тяло са хармонични, правилно развити. Както и да го разглеждате, той няма никакъв физически недостатък; с каквито и дрехи да е облечен, прости или богати, красотата и съвършенството на тялото му веднага се забелязват. По характер той е смел, решителен, от нищо не се страхува; на смъртта той гледа със спокойствие, той не се страхува от природните стихии, от лошите хора, от зверовете – той е господар на условията. Външно е строг и взискателен, вътрешно е мек, като види някаква неправда, той не отминава, докато не даде урок на онзи, който върши неправдата. Ако види, че някой изнасилва някого, той ще се спре, ще хване насилника със здравата си и мощна ръка, ще го разтърси добре и ще му каже: „Нямаш право да изнасилваш брата си. Бог е създал човека – Той има право да го съди и наказва. Ако се месиш в Божиите работи, аз ще се намеся в твоите. След Господа ида аз: ако не слушаш Господа, знай, че мене ще срещнеш на пътя си“.

Мнозина си представят светията кротък, нежен, мълчалив – не смее да каже истината, за да не огорчи някого. С тази представа за светията те искат да изразят неговата доброта. Доброто само по себе си е добро, то не се нуждае от външен израз. Силата на светията не се състои във външния израз: външно може да не познавате светията, но той се познава от доброто, което проявява към всички

живи същества. Ако влезе в двора ви, веднага ще се познае, че е минал някой добър, свят човек. Ако мине през двора на някой сиромах, сиромашията ще излезе навън; ако мине през двора на някой болен, болестта ще го напусне. С една дума, където влезе, светията непременно ще внесе някакво благословение. Под думата *двор* разбирам частната собственост на човека. Където мине, светията произвежда някаква промяна в човека: в неговия организъм, в неговите мисли, чувства, разбирания, т.е. в неговата частна собственост. Скъперникът ще каже: „От днес нататък отварям касата си и я пущам да тече. Не искам вече да държа крановете на моята чешма затворени“.

Какво представляват затворените и ръждясали кранове в живота? Те не са нищо друго освен мъчнотиите, от които всички се оплакват. Какво трябва да правите, за да се освободите от мъчнотиите си? Вземете малко дървено или машинно масло, намажете ръждясалите си кранове и всичко ще тръгне добре. Малки препятствия и скърби можете да имате, но те не са от характер да ви спъват. Какви страдания може да има онзи, който люби безкористно и чисто? Какви страдания може да има онзи, който всяка сутрин отива на Небето и се връща на Земята да работи? Небето е светът на Истината и Светлината. Може ли да страда човек, който живее в Светлина? Страда само онзи, който е в затвор и на тъмно. Такова е положението на всеки човек на Земята – всеки човек, който живее на Земята, е затворник. Като стане сутрин от сън, той иска да погледне нагоре, да види простора на небето, но главата му веднага се удря в железа – затворник е. Цял ден седи в килията си, жив човек не вижда, само един път през деня ще дойде надзирателят, ще му подхвърли нещо за ядене и ще си отиде. Не е лесно да се справиш с условията на затвора.

Като ученици вие не трябва да роптаете против условията, при които живеете, но да разбирате Божиите пътища. Защо и за какво страдате, не питайте, но изучавайте смисъла на страданията. Ако сте син на някое семейство, не питайте защо са ви пратили там, но поддържайте красиви синовни отношения към майка си и баща си, под-

държайте красиви отношения към братята и сестрите си. Само така ще научите и разберете мисията си в този дом и ще я изпълните правилно. От добрите отношения към домашните си вие ще излезете навън, за да развиете и проявите своите чувства към обществото, към народа си и към цялото човечество. Така ще намерите своя център, своята точка на равновесие в живота си. За да се домогнете до тази точка, преди всичко вие трябва да бъдете здрави. Следователно за да се учи добре, човек трябва да бъде здрав физически и психически, да няма никакво неразположение на духа. Най-малкото неразположение на ученика се явява като препятствие в ученето му. Затова се препоръчва на всеки ученик, обикновен или окултен, да бъде здрав.

Коя е причината за неразположението на човека? Неразположението зависи от характера на човека. Ако човек е песимист по характер, условията за неразположение са повече. Изобщо песимистът бива по-неразположен от оптимиста. Онзи, който има по-силно въображение, има по-големи радости, но и по-големи страдания. Колкото по-слабо е въображението на човека, толкова по-малко страдания има, но и по-малко радости. Значи радостите и страданията на човека се компенсират правилно, но не могат да се избегнат – те са необходими условия в развитието на човека. Понякога човек скърби и се радва за неизвестни неща. Макар и неизвестни за него, те са по-реални от ония, които са известни. Затова казваме, че човек има реални и нереални радости и скърби. Каквито и да са скърбите и радостите, важно е човек да се учи от тях, да ги преодолява, да калява волята си, да облагородява сърцето си и да усилва своя ум.

Като ученици вие не трябва да се смущавате от промените, които стават в живота ви. Човек е пътник, дошъл на Земята да се учи, да придобива знания и опитности. Като пътува, той минава през различни места, през долини и планини, вследствие на което и състоянията му се менят: един ден е радостен, на другия ден – скръбен; един ден се надява, вярва в постиженията си, на другия ден се

обезсърчава. Той ту слиза, ту се качва, но трябва да върви напред. Истинският живот се заключава между полюси. Който разбира живота, той не се смущава от промените – в промените човешката душа се обогатява. Без промени животът няма смисъл – еднообразният живот води към отъпкания път. Чрез промените човек се изпитва и изгражда своя бъдещ живот. Когато изпитва ученика си, учителят познава какво е научил и докъде е достигнал. Ако решава задачите си добре, ученикът може да мине в по-горен клас, където му се дават по-мъчни упражнения.

Какъв е смисълът на изпитанията? Чрез изпитанията човек познава себе си. Така се изпитват убежденията, вярата, любовта му. Например някой минава за религиозен, но като срещне един безверник със силно отрицателна мисъл, той започва да се колебае. Безверникът отрича съществуването на Бога, аргументира го с различни доказателства и религиозният постепенно се разколебава във вярата и убежденията си. Вяра, която се разклаща от най-малкия ветрец, не е истинска; любов, която отстъпва при най-малките мъчнотии, не е истинска. Значи изпитанията са бури и ветрове, чрез които човек се изпитва. Ако не мине през изпитания, той не може да се познае. Казано е: „Познай себе си“. Да познае човек себе си, това значи да се освободи от всички заблуждения, от всички чужди елементи, вмъкнати в неговия личен живот. Докато не очисти съзнанието си от всички примеси и заблуждения на миналото, човек не може да бъде щастлив – каквито усилия и да прави, той не може да измени живота. Водата тече и носи своите утайки, но човек трябва да се чисти от тях. Вятърът вее, люлее и разклаща дърветата, но човек трябва да се огради, да не се поддава на влиянието му. Водата и въздухът едновременно причиняват пакости и добрини. В стомаха водата е на мястото си; влезе ли в кривото гърло, тя може да задуши човека. Същото можем да кажем и за въздуха: ако влезе в дробовете, той е на мястото си; влезе ли в стомаха, предизвиква разстройство. Следователно всяко нещо, което отива на мястото си, причинява радост; не отива ли на мястото си, причинява скръб.

Всички трябва да работите върху себе си, да станете силни. Ако не можете изведнъж да станете силни, бъдете слаби, но и в единия, и в другия случай работете. Значи човек трябва да бъде или най-силен, или най-слаб. Ако е силен, той трябва да употреби силата си в услуга на слабия; ако е слаб, той трябва да работи, да стане силен. Представете си, че имате къща, но в двора си нямате вода. Какво трябва да направите? Близо до къщата ви има езеро, от което можете да се ползвате. За тази цел вие трябва да копаете, да прекарате канализация, за да се ползвате от водата на езерото. Силният сам може да прекара водата на езерото в къщата си; слабият трябва да потърси помощта на силния, за което ще плаща. Следователно силният работи сам и не плаща, слабият се ползва от помощта на силния, но плаща за услугите му; силният е свободен, слабият – ограничен.

Оттук правим следните изводи: всяко верую, което се ограничава от хората, не е истинско, не е ваше верую; всяко верую, което не се ограничава от никого, е истинско. Всяка истина, всяка наука, която се нуждае от проверка и от доказателства, е чужда, придобита отвън; всяка истина, всяка наука, която не се нуждае от проверка, е ваша собствена, придобита по вътрешен път. Истинско верую, истинска наука са ония, които при всички условия остават едни и същи. При каквито условия и да се намира, човек се нуждае от тях. Те са подобни на хляб: и в пустинята, и в плодородните полета хлябът е необходим. Същото не можем да кажем за парите: в пустинята парите нищо не струват, но хлябът и водата са от първа необходимост.

Задачата на човека е да се домогне до положителните неща в живота. Кои неща са положителни? Здравето, силата, вярата, любовта, знанието са положителни неща, а болестта, безсилието, безверието, омразата, невежеството – отрицателни. Кое живо същество не се стреми към здраве, кой човек не иска да бъде здрав? Какво правите, когато се разболеете? Някои търсят лекари, а други сами се лекуват. Първото условие за лекуване е вярата – без вяра човек мъчно се лекува. Когато заболеете от нещо, например

от главоболие, коремоболие или ревматизъм на крака, на ръката, приложете следния метод: поставете дланите на ръцете си на болното място и кажете: „Аз живея в Бога. В Бога не съществуват никакви болести“. Ако вярата ви в Бога е силна, няма да се мине половин час и болката ви ще изчезне. Колкото по-слаба е вярата ви, толкова по-мъчно ще се махне болката, обаче вие трябва да постоянствате, докато окончателно оздравеете. Ще знаете, че без вяра нищо не се постига. Вярата и постоянството в работата са две необходими условия за постижение и реализиране на вашите желания. И светията, и обикновеният човек се нуждаят от вяра и постоянство. За да се повдигнат на по-високо стъпало, и обикновеният човек, и светията трябва да работят. Понеже светията е дошъл до известен резултат чрез съзнателна и упорита работа, той изисква същото от всеки човек.

Където и да отиде човек, между светски или религиозни хора, навсякъде му предстои работа: той не трябва да мисли, че е царски или княжески син и да не работи. Царските друмища са най-опасни – през тях минават много автомобили, файтони, трамваи, които могат да ви прегазят – не стойте на пътя им. Ще кажете, че къщите ви са построени вече на царския път. Ако искате да не пострадате, махнете къщите си оттам и ги поставете на друго място. Светът е хала, която завлича всичко: тази хала ще мине край къщите ви, ще ги отнесе и ще ви застави да работите. Казано е в Писанието, че не трябва да любите света. Това значи: живейте в света, работете, но не се свързвайте с него; свържете ли се със света, вие се ограничавате. Светът има свои интереси, които на всяка цена иска да реализира. Колкото и да работите за света, той никога няма да ви възнагради, както трябва, нито паметник ще ви направи. Тук-там виждате паметници на заслужили хора, но те са само за залъгване: заслужилите хора са много, а на единици от тях са поставили паметници. Колко заслужили хора има в света, които минават-заминават незабелязани! Това е все едно да си купите билет за лотария: мнозина купуват лотарийни билети, но малцина печелят.

Едно се иска от човека – безкористие. Където и да се намира – на Земята или на Небето, човек трябва да работи безкористно и с любов. Животът изисква работа, а не почивка. Ако искате да станете музикант, ще свирите най-малко по четири-пет часа на ден; ако сте певец, ще пеете по четири-пет часа; ако сте проповедник, ще говорите на хората и ще ги поучавате. Ще работите във всички направления, без да се отегчавате. Каквото правите, правете го със съзнание: човек трябва да има идея, която да му дава импулс за работа. Дето е Любовта, там има подтик за работа, затова казваме, че някои неща стават с любов, а някои – без любов. Всяка работа, извършена с любов, е разумна. Дето има любов и разумност, там Бог присъства; дето любовта и разумността не присъстват, там Бог отсъства. Какво ще кажем за престъпленията в света, защо се вършат престъпления? Защото Бог отсъства. Той никога не пита хората защо вършат престъпления. Това показва, че Бог е богат и всякога може да изплати направените щети и загуби. Когато човек пита защо е допуснато злото в света, това говори за неговата сиромашия. Като не може да изплати вредите и загубите от злото и престъпленията, той пита защо са допуснати. Колкото и да е беден, човек трябва да знае, че нищо не се прощава: щом прави дългове, той трябва да плаща; щом се явява на изпит, той трябва да е учил.

Съвременните хора се намират в края на една епоха и трябва да държат изпит за завършено образование. Дните до този изпит са изброени: още малко време остава, докато дойде изпитната комисия. Едни ще държат изпит за прогимназия, други – за гимназия, трети – за университет. Няма човек в света, който да не мине през ръцете на изпитната комисия. Строга и крайно взискателна е тази комисия: много ученици ще бъдат скъсани на изпита си. Като се явите на изпита, вие трябва да имате вяра в професорите си – те няма да ви късат несправедливо. Те са добри, любещи и справедливи – щом издържите изпита си, веднага ще ви дадат диплом. Всички знаете какви дипломи се дават на Земята, но какви дипломи се дават в

духовния свят, не знаете. Там се дава ново тяло на човека, изтъкано от фина, съвършена материя, с добре развити органи и сетива. Какъв по-добър диплом можете да очаквате? Който не издържи изпита си, той не може да получи ново тяло. Това значи: той не може да се радва на ум и на сърце с нови разбирания, с нови мисли и чувства.

И тъй, не се страхувайте от изпита, който предстои да минете: всеки изпит крие нещо добро в себе си. Желая ви да се приготвите добре, да издържите изпита си с успех. Щом издържите изпита си добре, вие ще се повдигнете на подобаваща висота в Божествения свят. Не си правете илюзии да мислите, че можете да минете, както и да е. Не, вие трябва да научите добре всичкия материал, от единия до другия край – да не остане един урок ненаучен. Вие трябва да знаете всички уроци отлично. Който не е готов да държи матурата си, може да я отложи, но временно само; обаче когато и да е, той трябва да държи матура. Как познавате кой човек е издържал изпита си? По начина на обличането вие познавате дали даден ученик е издържал изпита си. Ако някой човек е добре облечен външно и вътрешно, той е издържал изпита си добре; ако не е облечен в нови дрехи, той не е издържал изпита си. И от това правило има изключения. За всеки човек е важно да свърши изпита си благополучно. Да издържи изпита си благополучно и да се облече в нови дрехи – в това се състои смисълът на човешкия живот.

Обличането с нови дрехи е вътрешен, а не външен процес. Лесно е външното обличане, но мъчно е вътрешно да се облече човек. Когато Адам и Ева съгрешиха, те се почувстваха вътрешно голи, а не външно. Защо съгрешиха Адам и Ева? Защото не учиха добре – те пропаднаха на матурата. Те се занимаваха с работи, които не влизат в изпита им, и не можаха да учат, както трябва. За да учи, човек трябва да поддържа Свещения огън в себе си, да разбира хората и да им помага. Не е въпрос да бъдеш нагорещено желязо, което лесно изстива, но огън, който вечно гори. Където гори Свещеният огън, там е и Любовта. Който люби, той помага на близките си, влиза в положението

им и ги облекчава: той живее едновременно на Земята и на Небето.

Какво представлява Небето? Хората имат особено понятие за Небето. Най-красивото място в света е Небето. Искате ли знание, сила, здраве, богатство, любов, ще ги намерите на Небето. Мястото на Небето е в самия човек. Няма човек в света, който поне за малко време да не е бил на Небето. Когато люби, човек е на Небето, между светли и разумни същества; изгуби ли любовта си, той слиза на Земята, между обикновените хора. Ако живее дълго време на Небето, човек става силен и може лесно да се справя с големите мъчнотии и страдания. Преди години един от видните американски проповедници – Щлятър, бил осъден да лежи известно време в затвор. Той не могъл да излежи определения срок. Защо? Защото в продължение на няколко месеца само обърнал много от прислужниците и затворниците към Бога. Като видял това, директорът на затвора заповядал да пуснат проповедника на свобода. Той казал: „Мястото на този човек не е тук“.

Казвам: човек, който живее или е живял на Небето, има велика, мощна душа. И при най-големите страдания той е тих и спокоен; той отправя мисълта си към Бога и благодари за всичко, което му е дадено, той познава Бога и не се съмнява в Него. Докато Йов[13] роптаеше против Бога и се запитваше защо му идат страданията, къде е съгрешил, страданията непрестанно се сипеха върху него. Когато съзнанието му се пробуди, той каза: „Господи, познах Те! Разбрах, че всичко, което си определил да стане, е добро. Отсега нататък ще живея, както искаш, ще изпълня Волята Ти“. От този момент страданията го напуснаха и той отново придоби всичко, което беше изгубил.

Следователно човек не може да разбере живота, докато се страхува от страдания, от сиромашия, от невежество, от злото в света; изчезне ли страхът от него, той разбира вече живота. Казано е в Писанието: „Страхливият няма да наследи Царството Божие“. Който е познал Бога, той живее без страх и понася страданията леко. Ако изгуби някого от своите близки, той казва: „Господ дал, Господ

взел“; ако изгуби силата, богатството, знанието си, той пак казва: „Господ дал, Господ взел“. Той се разговаря със страданието като с приятел – разхожда се с него, гощава го. Щом доброволно задоволите изискванията на страданието, то само ще ви напусне. Страданията не са механически сили, но съзнателни, разумни същества, които са изостанали в развитието си – те влизат в човека и черпят сила от него. Колкото по-несъзнателно се отнася човек към страданията, толкова повече те го измъчват, докато съвършено го изчерпят. Като изгуби и последните си сили, човек заминава за онзи свят, да си приготви условия за нов живот, за ново тяло. Като не разбират този закон, хората питат защо е допуснато злото и страданието в света. Много естествено: човек трябва да разбере смисъла на страданието и съзнателно да се справи с него; не може ли да го разбере, то всякога ще го мъчи. Защо съществуват комарите? И комарът има някакво предназначение.

Като ученици вие трябва да се справите със страданието: да не мърморите, но да се разговаряте разумно с него. Всяко роптание, всяко недоволство опетнява човешката душа. Казвате: „Защо трябва да страдам?“. Все трябва някой да страда. Кой от вас ще страда, не е важно: днес страда един, утре – друг. Страданието посещава всички живи същества. И волът, който оре на нивата, страда; кокошката, която колите, също страда. Ще кажете, че сте вегетарианци и не колите животни. Наистина, вегетарианците не колят животни, но ядат зеленчуци, плодове, жито. При сегашните условия на живота няма човек в света, който да не е причинил или да не причинява на някого страдания. Това е много естествено: ядеш плод, ще го разкъсаш със зъбите си. Важно е обаче да не унищожиш живота му. Животът на плода е в семката: изяж плода, благодари му, че си се нахранил с него, и посади семката му в земята. Външната форма на плода представлява дреха, в която е облечена една велика идея. Изяж плода, приеми идеята, която той крие в себе си, и благодари, че си имал възможност да се насладиш. Както идеите се обличат в красиви премени, така и човешката душа е облечена в светла, кра-

сива дреха. Колкото по-праведен и добър е човек, толкова по-красива е дрехата на неговата душа. Срещнете ли човек, на когото дрехата на душата е скъсана, парцалива, ще знаете, че той сам е опетнил живота си – сам той е внесъл греха в своята душа. Ако някой се осмели да отиде на Небето със своята скъсана дреха, веднага го изпращат на Земята.

Следователно да бъдеш добре облечен, това значи да си добродетелен човек. Красива е дрехата на добродетелния, но всеки не може да я види – тази дреха е скрита вътре в човека, тя е дреха на душата. Често хората се обличат с нови и красиви дрехи, с което искат да се представят за добродетелни. Ако външно са добре облечени, а вътрешно не са, те внасят лъжата в своя живот; ако вътрешно са добре облечени, а външно не са, без да искат, те пак внасят лъжата в света. Добродетелният човек трябва да бъде добре облечен и външно, и вътрешно. Красотата на облеклото не седи в модата, но в чистотата. Човек трябва да бъде чист външно и вътрешно, той трябва да се вслушва в гласа на душата си, т.е. на Божественото в себе си, и никога да не се колебае. Бъдете верни на Божественото начало в себе си: каквото ви казва то, всичко изпълнявайте. В това се състои изпълнението на Волята Божия. Този процес е непреривен, както животът тече непреривно.

Човек трябва да изпълнява Волята Божия всеки момент. Каквато добра мисъл ви дойде в ума, изпълнете я. Човек не може да се оплаче, че няма условия за изпълнение на Волята Божия. Колко вдовици, сирачета, бедни ученици се нуждаят от нашата помощ, колко животни очакват на помощта ни! Всеки има в дома си поне една котка и едно куче, които очакват на него. Дойде ли котката при вас, каквато работа и да имате, напуснете работата, дайте ѝ парченце хляб; после можете да я изпъдите навън, за да продължите спокойно работата си. Котката не се сърди, когато я пъдите вън: на другия ден, като види, че вратата на стаята ви е отворена, тя пак ще влезе. Правете същото и вие – стремете се към Царството Божие. Десет пъти да ви изпъдят навън, не се обиждайте – постоянст-

вайте в стремежа на душата си. Щом видите, че вратата на Царството Божие е отворена, влезте вътре. Това значи: работете съзнателно и с любов, за да влезете като граждани в Царството Божие. Признаят ли ви веднъж за граждани, вие ще останете завинаги там.

Желая ви да станете граждани на Царството Божие.

Само проявената Божия Любов,
само проявената Божия Мъдрост,
само проявената Божия Истина
носят пълния живот.

14. лекция, 26 ноември 1930 г., София, Изгрев

ПРОСВЕТЕНО СЪЗНАНИЕ

Размишление

Чете се темата „Най-високият връх в човешкия живот“.

Тема за следния път: „Най-силната мисъл, която някога ви е направила впечатление“.

Като ученици на просветна школа, ако искате да напредвате, вие трябва да се стремите към вътрешна връзка на мислите си. Да имате връзка в мислите си, това подразбира последователност, непреривност в тях. Мислите ви трябва да произлизат една от друга, както зидарят туря тухла след тухла, споява ги и образува от тях нещо цяло.

Представете си, че имате един стъклен съд, разделен на четири части, и във всяка една от тях се правят различни опити. В първото, най-долно отделение на съда, превръщат водата в лед; във второто отделение превръщат леда във вода, в третото отделение превръщат водата в пари, а в четвъртото отделение превръщат водната енергия в електрическа. Ако проникне само в едно от тия отделения, човек ще има едностранчиво, повърхностно понятие за света. Пипне ли леда, той ще каже, че снегът е твърд и студен. Това е едната страна на материята. За да има ясна представа за физическия свят, човек трябва да познава свойствата на четирите вида материя: твърда, течна, въздухообразна и светлинна. Каква представа има за физическото тяло на човека онзи, който познава само костната система? Той казва, че човек е твърд, корав, неогъваем. Това ли е човекът всъщност? Твърдата материя представлява част от реалността, но не и цялата реалност. Ще кажете, че виждате и пипате нещата, обаче само с виждане и пипане нещата не се познават. Истинско познаване на нещата се постига чрез приложение на всички външни сетива и на вътрешните чувства и способности. Всеки

може да пипа, но с пипане не се постига знание; всеки може да чувства, но и чувстването само не е достатъчно за придобиване на знание. Всеки човек чувства, че има сърце, но кой е видял собственото си сърце, кой е проследил неговата деятелност? Всеки се е докосвал до кожата си, но кой може от докосването само да вади заключение за предназначението на кожата си? Чрез кожата човек възприема впечатления от външния свят. Ако някой предмет се докосне до голото ни място, ние веднага се произнасяме за него: казваме, че предметът е твърд или мек, топъл или студен и т.н.

Съвременната наука дели материята на твърда, течна и въздухообразна. Тя счита за твърда материя тази, която има определена форма и голямо сцепление между молекулите си. При висока температура твърдата материя минава в течна, а после – във въздухообразна. Къде остана твърдата материя? Твърда материя е тази, която при никакви условия не се мени, тя всякога си остава твърда. Следователно когато кажем, че някой човек е твърд в убежденията си, разбираме, че при каквито условия и да се намира, той не се изменя. Малко хора са твърди в убежденията си – те издържат на убежденията си, докато са в крепостта; щом неприятелят пробие крепостта и влезе вътре, те се предават. Къде отидоха убежденията им? Докато са били в крепостта си, те са минавали за господари, ползвали са се с автономно управление. Щом неприятелят ги нападне, те капитулират – нищо не остава от техните убеждения: те стават зависими от своите победители и се задължават да им плащат данък.

Като изучавам органическия живот на човека, виждам, че неговото съзнание е в зависимост от друго някое съзнание, на което той се задължава да плаща данък. Като се види в това положение, човек казва: „Какво да правя, като имам слабости?“. Какво представлява слабостта? Слабостта е особен род данък, който човек се е ангажирал да плаща на някого. В този смисъл погрешката, кражбата, лъжата, престъплението, страстта са все данъци, които човек се е задължил да плаща на някого. Защо човек греши

и върши престъпления? От страх. Той си казва: „Ако аз не убивам, мене ще убият“. За да не го убият, той убива. При сегашните условия на живота човек прави добро пак от страх; той казва: „Ако не правя добро, ще ме сполети някакво зло“. Значи и доброто е особен род данък, който човек плаща на някого. Ето защо доброто, което хората правят, добрият живот, който водят, са относителни: те не представляват онова абсолютно, истинско Добро, което прави преврат в човека. Съвременните религиозни – били те християни или от друго някакво верую, водят благочестив живот от страх: те се страхуват от ада, от някакво наказание, затова правят усилия да живеят добре. Подбудителната причина към добро, към добър живот е външна, т.е. механическа. Който върши доброто механически, той не познава истинското Добро. Той прилича на учен, който знае свойствата на материята, но не може да превръща твърдата материя в течна, течната – във въздухообразна, въздухообразната – в светлинна. Той не знае още и да впряга различните видове материя на работа. Истински учен, истински духовен човек е онзи, който има не само теоретически, но и практически знания: той може да трансформира енергиите си и да ги впряга на работа. Каквато и философия да има човек за живота, каквито и теории да знае за създаването на света, не може ли да се справя със своите енергии, да регулира своите мисли и чувства, той нищо не може да постигне. Днес повечето хора придобиват знания, които нищо не допринасят към еволюцията им. Тези хора именно се нуждаят от учители, които да ги поставят в правия път, от който са се отклонили. Задачата на великите Учители, които слизат на Земята, се свежда към това именно – да поставят човечеството в правия път, да му помогнат в пътя на неговата еволюция.

В пътя на човешкото развитие главна роля играят два процеса: инволюционен и еволюционен. Като слиза на Земята, човек минава през инволюционния процес; щом слезе на Земята, той започва постепенно да възлиза нагоре, към върха – това е еволюционният процес. И като възлиза нагоре, от време на време човек пак слиза надо-

лу, т.е. минава през инволюционния процес. Като види, че слиза надолу, той се плаши и губи разположението си. Това показва, че той не разбира процесите. Невъзможно е да се качиш на висок планински връх, докато не слезеш няколко пъти: ще слезеш и ще се качиш, докато стигнеш върха. Страхът, на който човек се поддава, иде отвън, от друго съзнание. Например някой става поръчител на свой приятел за няколко стотици хиляди лева. Той мисли, че приятелят му е в състояние да плати дълга си, обаче в скоро време узнава, че приятелят му е пропаднал, изгубил е всичкото си богатство и се намира в невъзможност да плати дълга си. Поръчителят се страхува и губи вътрешния си мир, всичкото си разположение. Отде иде този страх в него? Той се страхува от закона, който ще го хване и застави да плаща вместо приятеля му. Законът е строг, не иска да знае кой е изял парите – за него е важно да си получи сумата, която е дал, а кой се е възползвал от парите, това не го интересува.

Като не разбират противоречията на живота, мнозина се запитват: „Защо е създаден така светът? Аз ли съм най-лошият човек, че трябва да страдам толкова много?“. Така не се разсъждава – така мислят болните хора. Не питайте защо страдате, защо светът е създаден така, но се запитайте защо разсъждавате неправилно, защо виждате кривата и лоша страна на живота. Докато е здрав, човек намира, че светът е създаден добре; щом се разболее, той вижда лошото и кривото в света. Ако в нервната система на човека стане някаква промяна, това не значи, че и в Природата е станала промяна. Щом се разболее човек, в неговия организъм става промяна, т.е. в неговия свят, но не и във външния свят. Трябва ли човек от своя субективен свят да прави заключения за обективния, или за външния свят? Ако прави такива заключения, той е на крив път, с такава философия нищо не се постига. Виждате един човек, който работи съзнателно върху себе си, стреми се към духовен живот. След време той се натъква на някаква мъчнотия, на едно трудно място, и се отказва от работата си: той намира, че това не е постижимо за него. Според неговите

разсъждения излиза, че ако продължава да работи, нищо няма да постигне. Ако спре работата си, какво ще постигне? За предпочитане е човек да преодолява мъчнотиите, отколкото да отстъпва от тях. Като прави усилия, все ще постигне нещо; щом се върне назад, нищо няма да постигне. Ако за свършването на една добра работа са нужни десетки години, това нищо не значи. Започнал ли си една работа, свърши я. Пътят, по който вървите, не е за деца, нито за тщеславни и горди хора. Като се качвате към върха, никой няма да ви пита от какъв род произлизате, какво обществено положение заемате, как сте облечени: всеки ще ви пита здрави ли са краката ви, можете ли да ходите. В първо време, докато пътят е равен, можете да пътувате с кола, с файтон или с автомобил; колкото по-нагоре отивате, пътят става по-стръмен. Там никакви съобщителни средства не помагат – при възкачването са нужни здрави крака. Ще кажете, че е невъзможно да стигнете до върха. Невъзможно е да стигнете до върха за една година, но е възможно за две години; ако за две години е невъзможно, за три години ще бъде възможно и т.н. Какъвто е процесът за растенето на детето, такъв е и за възрастния, и за стария човек.

И тъй, ще знаете, че няма невъзможни неща в света. Каже ли някой, че това, което иска да постигне, е невъзможно, той се намира в процеса на ограничението. Няма невъзможни неща в света, но за постигането им трябва да се спазват съответно време и специфични условия. Например невъзможно е да отидеш на Витоша или на друга някоя висока планина зимно време, когато има виелица, буря, дълбок сняг, обаче когато снегът се стопи и бурите утихнат, всеки може да отиде на Витоша. Едно време хората мислеха, че не могат да стигнат до върха Еверест, но днес вече са близо до него – мъчно се стига този връх, но все пак е възможно. Ония, които отиват към върха, се движат бавно, почти незабелязано, но все пак напредват. Височината на върха не е много голяма – 9000 м само, но препятствията са големи. Върхът е обвит с интензивната мисъл на разумни същества, с която обикновеното човеш-

ко съзнание мъчно може да се справи. Разумните същества не позволяват на човека да стигне до върха, докато не се екипира добре. Те му казват: „Можеш да се качиш на върха, но не сега – днес не си готов още. Върни се у дома си, екипирай се добре и тогава ела“. Тъй щото, когато искате да постигнете нещо високо в живота си, а не можете, знайте, че на пътя ви застават разумни същества, които, за да не ви обезсърчат, ви връщат назад, да се екипирате по-добре. Не е нужно човек само да се качи на върха, да постигне своето желание и веднага да слезе на земята, да се хвали пред хората, че пръв е стигнал. Като се качи на известен връх, човек трябва да остане там за известно време, да проучи условията и обстановката му.

Мнозина искат да видят Бога, да видят Христа и след това да се върнат на Земята, да разправят на хората какво са видели, да напишат някаква книга за това, което са научили, и да печелят пари от нея. Разумната Природа не позволява да се вършат такива неща. Който е видял Христа, той е претърпял голямо преобразование: ако е бил твърдо тяло, превърнал се е в течно; ако е бил течно тяло, превърнал се е във въздухообразно; ако е бил въздухообразно, превърнал се е в електричество; ако е бил електричество, превърнал се е в мисъл. Това показва, че човек се видоизменя дотогава, докато дойде до такова състояние на съзнанието си, та да разбере, че е истински човек, който не се променя от условията. Само при това положение човек може да разбере вътрешния смисъл на живота. Докато дойде до това съзнание, човек живее в света на промените: днес е радостен, на другия ден – скръбен; днес печели, на другия ден губи.

Съвременните хора живеят в света на промените и се чудят защо по-рано са били жизнерадостни, весели – и каквато работа са започвали, всякога са успявали. Те не подозират, че техният успех, тяхната жизнерадостност се дължат на разумни и възвишени същества, които са работили вместо тях: те са им давали сила, подтик, вдъхновение. Днес са се оттеглили от тях, оставили са ги сами, на собствените им сили – да се учат и да се развиват. Добре

е човек да има на разположение слуги, които да му помагат, но щом слугите му го напуснат, той трябва да бъде готов да продължи работата си сам. И със слуги, и без слуги човек трябва да следва неотклонно идеала си. Повечето от сегашните хора живеят с чужд капитал: те разчитат на това, което е останало от баща им и майка им, и минават за добри и честни хора. Добри и честни хора са техните деди и баби, техните бащи и майки, които са работили за тях и са им оставили голямо наследство. Време е сега те сами да се проявят, да покажат своята доброта и честност. Какво ще правите, когато се видите сами в света? Колкото по-нагоре се качвате, толкова повече сита ви очакват. Ще дойдете до едно сито, дето ще отсеят дядо ви, после баба ви, и най-после майка ви и баща ви: вие ще останете сами, от никого непоследвани. Страшно е положението на човека, когато се види сам, без жива душа около себе си. Докато е бременна, майката носи детето в утробата си; като го роди, тя го носи на ръце, докато израсте; щом израсте, тя го сваля на земята само да ходи; стане ли десетгодишно, майката го оставя само вкъщи, а тя отива да върши работата си. Като остане само, без майка си и без слуги, детето се принуждава да работи, да свърши работата, която му е дадена за деня. В същото положение се намира и възрастният човек: понякога разумните същества изпращат слуги да му свършат работата, понякога обаче го оставят сам да свърши работата си.

Следователно не се отказвайте от работата, която Провидението ви определя. Съществата, които ръководят вашата съдба, ви изпращат на Земята да напълните стомната си с вода от великия извор на Живота и да се върнете с пълна стомна. Каквото и да ви коства, вие трябва да отидете на извора и да напълните стомната си с вода. Кажете ли, че е невъзможно отиването ви до великия извор на Живота, това показва, че друго съзнание, по-ниско от вашето, ви влияе. Когато човек минава през гора, в която има различни животни: тигри, мечки, вълци, той не се решава да влезе вътре в гората. Щом дойде до известно място, той казва: „Страх ме е да вървя напред“. Защо се

страхува? Този човек се намира под влиянието на зверовете в гората и се страхува да не го изядат. Човек изпада не само под влиянието на животни, но и на хора, които се намират на ниско стъпало на развитие, вследствие на което изпитва страх, раздвояване на съзнанието, объркаността в мислите и т.н. Нисшето човешко съзнание наричаме *животинско съзнание*. Вън от себе си то не признава никакъв закон, никакво ограничение.

И тъй, когато говорим за възможни и невъзможни неща, имаме предвид влиянието на висшето и нисшето съзнание върху човека. Каже ли човек, че известна работа е невъзможна, това показва, че той се намира под влиянието на някое нисше съзнание; ако каже, че известна работа е възможна, той се намира под влиянието на съзнание, по-високо от своето. Разумното, висшето, т.е. Божественото съзнание, прави нещата възможни. Казано е в Писанието: „Ще изпратя Духа Си да ви научи какво да правите“. Под думите *Дух Божий* се разбира разумното, Божественото Начало в човека, което го подтиква към доброто и му дава сила да се справя с мъчнотиите и страданията. Когато човек изпадне в униние и скръб, Божественото в него му казва: „Стани и върви напред!“. Така стана и с апостол Павел. Когато се обяви за гонител на Христа и на Христовите последователи, Христос го свали от коня му и той ослепя. Тогава Христос го запита: „Савле, защо ме гониш?“. Савел отговори: „Господи, аз мислех, че си против Моисея, в когото ние вярваме“, Христос му каза: „Аз и Моисей едно сме“. От този момент Павел стана ревностен последовател на Христа. Ако апостол Павел падна от коня си, колко повече е осъден всеки човек на подобно падане. Апостол Павел падна само веднъж от коня си и прогледа, а обикновеният човек много пъти ще пада и става, докато най-после прогледа и приеме Христа в себе си. След това Павел изобличаваше всички вярващи, които не бяха последователни в живота си.

Тъй щото натъквате ли се на някакви умствени противоречия, ще знаете, че това е апостол Павел във вас, който ви изобличава. Човек трябва да бъде искрен пред

себе си, да не се представя за такъв, какъвто не е. Колкото по-искрен е човек, толкова по-правилно може да разреши противоречията си; при това колкото по-високо се издига той, противоречията му изменят характера си. Ако живее в личния си живот, противоречията му имат личен характер. Какъвто и да е характерът на противоречията, човек трябва да се справя разумно с тях. Някои от противоречията се дължат на непознаване на себе си. Например мнозина казват, че вярват в Христа, че са готови на всички жертви за Него, но ако Той ги накара да направят някаква жертва, едва ли ще Го послушат. В това отношение те приличат на мома или на момък, които казват, че за Любовта са готови на всякакви жертви, обаче поставят ли ги на изпит, не издържат.

Една мома обичала един момък и му казвала, че е готова на всички жертви за него. За да изпита любовта ѝ, той я накарал да се хвърли от една висока канара. Момата тръгнала към канарата, но поглеждала назад към възлюбения си, дано ѝ каже да се върне. Като видял, че не е готова за тази жертва, той ѝ казал да не се качва на канарата. Какво ще кажете за любовта на тази мома? Ще кажете, че не го е обичала силно, че не е готова да се жертва за него. Какво би постигнала момата, ако наистина се хвърли от канарата, какво се ползва момъкът от такава жертва? Ако момъкът остави момата да се хвърли от канарата и да се убие, това показва, че по съзнание той не се е повдигнал още. Ако пък момата изпълни желанието му, това показва, че тя се намира под влиянието на едно съзнание, по-ниско от нейното. Момата трябваше да каже на възлюбения си: „Аз мога да направя за тебе всичко онова, което и ти можеш да направиш за Бога. Ако ти не можеш да направиш всичко за Бога, и аз не мога да се хвърля от канарата за тебе“. Наистина, какъв смисъл има човек да доказва любовта си по такъв начин? Невъзможно е Божественото съзнание да иска такава жертва от човека.

Когато се натъкне на злото, човек иска да знае причината отде иде злото и защо съществува. Каквито обяснения да се дадат за злото, това няма да ви ползва. Защо?

Хората не са готови още да се справят с този въпрос и вместо полза ще си причинят пакости. Задачата на съвременния човек не е в разрешаване въпроса за злото, но в изучаването му. Някой баща не обича сина си. Защо не го обича, това не е ваша работа. За вас е важно да изучите проявите на този баща и на сина му, а защо не се обичат, това е въпрос на бъдещето. Някоя дъщеря не обича майка си. Защо не я обича? Много просто: дъщерята се е влюбила в един момък, иска да се ожени за него, а майката не е съгласна и се противопоставя на тази връзка. Това е една от външните причини за омразата на дъщерята към майката – дълбоката причина се крие другаде някъде. Дъщерята ще обикне майка си отново, ако не срещне никаква съпротива от нейна страна в реализиране на желанието ѝ. Изобщо когато хората не си противодействат в желанията, те се обичат; щом си противодействат, те не се обичат. Невъзможно е всички хора да споделят едни и същи възгледи, да имат едни и същи желания, да вървят по един и същи път. Пътят на праведния е един, на грешния – друг; пътят на талантливия е един, на гениалния – друг; пътят на светията е един, на Учителя – друг. Обаче не само един човек върви в тия пътища: много са праведните, които вървят в един и същи път; много са талантливите, гениалните, светиите, които вървят в един и същи път. Пътят, по който даден човек се движи, се отличава по нещо от този, по който друг човек се движи. Например пътят на праведния се различава коренно от пътя на грешния: праведният се движи по възходящи енергии, а грешникът – по низходящи.

Физическият свят е свят на промени, поради което човек ту отслабва, ту се засилва. Много от съществата, които живеят на физическия свят, се намират на ниска степен на развитие, вследствие на което черпят сила от ония същества, които стоят на по-високо стъпало от тях. Попаднете ли на пътя им, те непременно ще черпят от вас и вие ще се чувствате обезсилени. За да си набавите изразходваната сила, вие трябва да се свържете с възвишения свят, оттам да черпите енергия. Каквото и да правите, вие

не можете да се освободите от влиянието на нисшия свят. Спасението ви от това влияние седи във връзката ви с разумния, възвишен свят. Следователно от едно място ще черпят от вас, от друго място пък вие ще черпите. С други думи казано: докато е свързан със Земята, човек постоянно губи енергиите си; свърже ли се със Слънцето, той черпи от неговите енергии и се възобновява. Както между Земята и човека има известно отношение, така и между Слънцето и човека съществува известно отношение. Чрез връзката си със Земята и Слънцето човек изучава света и силите, които действат в него.

Като е дошъл на Земята, човек трябва да познае себе си; щом познае себе си, той ще познае и своя ближен. Познаването на висшето *аз* е свързано с познаването на Бога. Затова е казано в Писанието: „Това е живот вечен, да позная Тебе, Единаго истиннаго Бога“. Как можем да познаем Бога? Бога можем да познаем чрез външния свят – камъните, растенията, животните, хората. Дойдем ли до човека, ние виждаме, че неговият живот е най-богат: човек минава през радости и скърби, през мъчнотии и страдания, в които вижда мощната Божия ръка. Въпреки това хората искат да се освободят от страданията. И това е възможно, но заедно със страданията ще изчезнат и радостите. Какво представлява свят без радости и страдания? Някои хора не могат да търпят вятъра, облаците, влагата – те искат топло, приятно време, Слънцето да не се засенчва. И това е възможно, но при туй положение Земята скоро ще изсъхне, няма да ражда жито, зеленчуци, плодове, ще се превърне в пустиня. Като имате предвид това, оценявайте всичко, което Бог е дал: и вятърът, и облаците, и огънят са на мястото си. Радостите и страданията също са на мястото си. Без радости и страдания животът няма смисъл. Обича или мрази, човек е изложен на страдания. Майката, която обича детето си, страда при всички негови неуспехи; ако детето сгреши някъде, майката пак страда. Страданията са неизбежни, но човек знае, че след всяко страдание иде радост; и обратно: след всяка радост иде страдание. Такъв е законът. Благодарение на този за-

кон човек живее в постоянни промени.

Сегашната епоха е епоха на учение и на работа. Днес не се позволяват развлечения: който мисли за развлечения, той скъпо ще плаща. Почивка се дава на хората по пет-десет минути, както в училищата, но развлечения не се позволяват. Звънецът е ударил вече, професорът е влязъл в клас, преподава лекциите си и от вас се иска само едно: да учите и да прилагате наученото. Светът, в който сега живеете, е подложен на големи промени. Както бубата се превръща в пашкул и оттам – в пеперуда, така и вие сте изложени на промени. Още малко време остава на човека, докато се завие в пашкул. Дойде ли този час, никакви гъсеници не могат да останат. Всички трябва да се превърнат в пашкули и да чакат деня на освобождаването си, когато ще излязат от пашкула. С други думи казано: старият ред ще се смени с нов – ново Небе и нова Земя ще се създадат. Казано е в Писанието: „Ние няма да умрем, но ще се изменим“. С всеки човек ще стане някаква промяна, колкото малка и да е тя. Пияницата ще се откаже от своята слабост – ще престане да пие; убиецът ще престане да убива, скъперникът ще отвори сърцето си за бедни и страдащи: кой където се е отклонил, ще се върне в правия път на живота. Човек придобива вътрешен мир и спокойствие. И да наруши мира си, той има вече съзнание за Божественото и се стреми към Него. Влезе ли съзнателно в еволюционния път на живота, човек не се отклонява вече от пътя към Божественото.

Като ученици вие трябва да изучавате свойствата на материята, специално на твърдата материя. Ученикът трябва да знае къде да прилага различните видове материя. Например твърдата материя има приложение в убежденията; същевременно и Любовта трябва да влиза като съществен елемент в убежденията. Истинско убеждение е това, в което Любовта, Мъдростта и Истината влизат като необходими елементи. Следователно ако човек се намира под влиянието на три високи съзнания – съзнанието на Любовта, на Мъдростта и на Истината, той никога не може да се отклони от своите убеждения. Изпадне ли чо-

век под влиянието на съзнания, по-ниски от своето, непременно ще се отклони от убежденията си. Например ако човек се намира под влиянието на невежеството, на лъжата, на омразата, по никой начин не може да устои на своето убеждение. При това положение той трябва да се обърне за помощ към Бога, към Божественото съзнание. Щом дойде Божественото съзнание в помощ на човека, с него заедно идат трите елемента – Любов, Мъдрост и Истина. Те се противопоставят на отрицателните елементи – омраза, невежество и лъжа, и ги подчиняват на себе си. На човека не остава нищо друго освен да се присъедини към силата, т.е. към Божественото съзнание, и да се освободи. Той ще почувства светлина в ума си, топлина в сърцето си и свобода в действията си. Това значи да попадне човек под влиянието на едно висше съзнание. Той вижда вече, че онова, което никога не е разбирал, днес го разбира; онова, което никога не е могъл да направи, днес може да го направи; онези хора, които някога не е обичал, днес ги обича. Много естествено: умът му е просветнал, сърцето му се е стоплило и волята му се е освободила от ограничителните условия на живота.

Като знаете това, правете връзки с Божественото съзнание, което просвещава и освобождава човека. За да се справи с противоречията си, човек трябва да даде ход на Божественото в себе си. Докато не се научи да прощава, човек не може да се справи с мъчнотиите и противоречията си. Христос даде пример как да се прощава[14]. Той разказва един случай за един слуга, който дължал на господаря си голяма сума. Като дошъл срокът за изплащането на дълга, слугата отишъл при господаря си, паднал на колене пред него и почнал да го моли да му прости. Господарят се отнесъл великодушно със слугата си: простил всичкия му дълг и го пуснал на свобода. На излизане от дома на господаря си слугата срещнал един свой длъжник, който му дължал само сто пенязи. Той го хванал за врата и започнал да го души. Длъжникът му паднал на колене и започнал да се моли да му прости, но той останал неумолим: хванал длъжника си и го предал в затвор. Като

видели това, слугите му съобщили на господаря си как е постъпил техният другар със своя длъжник. Господарят му го повикал при себе си и му дал добър урок. Питам: ако Бог всеки момент прощава прегрешенията ви и ги заличава от вашата книга, не трябва ли и вие да постъпвате по същия начин с вашия ближен? Не постъпвате ли като Бога, Той ще ви повика отново при Себе Си и ще ви даде добър урок. Защо Бог трябва да прощава, а вие да не прощавате? Когато Бог прощава, и вие ще прощавате; когато Бог обича, и вие ще обичате; когато Бог мисли, и вие ще мислите.

Сега, като се казва, че човек трябва да мисли, това не значи, че той трябва да мисли догматично. Широка, светла мисъл е нужна на човека. Мнозина казват, че трябва да бъдат добри. Да бъде човек добър и да е добър, това са две различни неща. Добър човек е онзи, който разработва капитала, който му е даден от Природата. Доброто е капитал, вложен в човешката душа. Който разработва доброто в себе си, той е добър човек; не разработва ли доброто в себе си, човек е подобен на онзи слуга, на когото господарят дал един талант, но вместо да го обработи, той го заровил в земята. Обаче когато господарят се върнал, извикал слугата си, взел от него таланта, който му дал, и го предал на първия слуга, на когото оставил пет таланта. Тъй щото всеки, който не разработва доброто, вложено в него, ще бъде повикан в следния ден да отговаря за делата си. Като заминете от този свят, вие ще се явите пред вашите предци да кажете какво сте направили с вашите таланти. Ако любовта ви е била правилна, вие ще имате придатък. Не си правете илюзии да мислите, че като сте писали любовни писма, сте имали любов: любовните писма не определят любовта на човека. Желанието ви да правите добро не значи, че сте добър: добро е това, което води към доброто. Добро е това, което можете да направите в дадения момент – силата на човека седи в настоящия момент, а не в бъдещия. Като не разчитат на силите и способностите си, хората казват, че каквото и да правят, не могат да бъдат като Христа. В какво не могат да бъдат

като Христа? В послушанието ли или в страданията не могат да бъдат като Него? Според мене всеки човек може да бъде като Христа и в послушанието си, и в страданията. Щом е подобен на Него в тия две положения, той ще има и славата на Христа. Не е въпрос по сила да е като Христа, но по готовност и изпълнение. На всеки човек е дадено да носи според силата си, но да носи с търпение и любов.

Ние не говорим за количеството на добродетелите, но за тяхното качество. Например едно житно зърно има качествата на всички житни зърна, но не и тяхната сила. Обаче ако всичкото жито в света изчезне, това житно зърно може да го възстанови. Следователно когато казваме, че човек може да бъде като Христа, разбираме по качество, вътрешно, а не по количество. Който е работил съзнателно върху себе си, в бъдеще ще го изпратят на Земята с мисия да спасява човечеството. Как ще постъпи той, това ще узнае от Божествената книга. Той ще отвори тази книга и ще започне да чете, че някога, в далечното минало, е живял един велик Учител на Земята, дошъл с единствената цел да помага на човечеството и да го спаси, но вместо благодарност Той се намерил на кръста, подигравan от римските войници. След възкресението Му мнозина Го последваха и днес Той има около 500 милиона последователи. Едни от тях вярват в Него, други се съмняват още, вследствие на което са създали голяма каша от коментари и философски заключения. Като проследи пътя на Христа, той ще разбере какво го очаква. Който иска славата и придобивките на Христа, трябва да мине през Неговите опитности, през Неговия живот.

И тъй, да познаете Христа, това значи да минете през Неговите страдания. Щом минете през страданията на Христа, без да се помрачи съзнанието ви, това значи, че сте познали Бога. Единственият път за познаване на Бога и на Христа е пътят на страданието. Да приемеш страданието с радост, с будно съзнание и търпение – това значи, че е дошъл моментът на твоето пробуждане. Пробуждането на човешкото съзнание подразбира връзка на човека с Бога. Само тогава човек може да каже: „Това е живот вечен, да позная Тебе, Единаго истиннаго Бога“.

Коя е основната мисъл в днешната лекция? Основната мисъл е, че човек трябва да бъде твърд в убежденията си, при никакви условия да не се променя. В това отношение той трябва да бъде като златото. Какво означава думата *злато*? В български език думата *злато* се пише с пет букви, значи то е съставено от пет елемента: буквата *з* означава закон за растене, за размножаване; буквата *л* означава стремеж към Бога; буквата *а* – бременност с идеи; буквата *т* означава преодоляване на мъчнотиите в живота; буквата *о* – оформяне на човешката глава. На английски език *злато* се пише с четири букви – *gold*. Буквата *g*, с опашката надолу, означава пущане на корени дълбоко в земята. Буквата *о* показва, че човек трябва да има добре оформена глава, за да може да се справи с условията на живота и да мисли право. Буквата *l* е кука, с която човек може да тегли нещата от долу на горе. Буквата *d* е подобна на *а* – тя показва, че човек трябва да бъде добър, учен, да разполага с идеи, за да задържи богатството си в касата.

Знанието, което днес придобивате, не трябва да бъде в противоречие със сегашния ви живот. Що се отнася до ония чужди желания, които внасят смущения и безпокойства у вас, те непременно ще се разколебаят пред новото знание. Обаче това не трябва да ви обезсърчава. По този начин вие ще различавате неестествените желания от естествените и ще се освободите от тях. Противоречията, които разумният свят внася в човека, оправят пътя му, не го объркват. Не се безпокойте дали сте в правия път: следвате ли Христа, вие сте в правия път. Христос е казал: „Аз съм пътят, истината и животът“. Как ще познаете, че сте в пътя, който Христос сочи на човека? Като обичате Христа, вие ще го познаете. Щом познавате Христа, ще познаете и пътя, по който ви води. За да познаете някого, вие трябва да го обичате. Как познавате хубавата вода? Като я опитате. Как познавате Слънцето? Като го опитате. Как познавате Бога? Като Го опитате. Казано е в Писанието: „Опитайте Ме и ще познаете, че съм благ“. По кой начин можете да опитате Бога? Много начини има, по които можете да Го опитате, и то не само веднъж, но много пъти. Вие ще Го опитате, но и Той ще ви опита.

Като казвам, че и вие ще бъдете изпитани, имам предвид страданията: чрез страданията човек се изпитва и калява. Ако използва разумно страданията, човек се повдига и облагородява; не ги ли използува разумно, той се понижава и в края на краищата изгубва живота си. Изгуби ли живота си, човек спира своето развитие и от него остава само едно голо съзнание, че някога е съществувал, живял, радвал се е и е страдал, но нищо не е придобил. Той съзнава нещо за себе си, но се чувства сам в пространството, без светлина и почва под краката си. Страшно е да изпадне човек в това положение! Някои философи считат това положение за нещо високо, но те се лъжат. Едно нещо е, ако човек е надраснал обикновените условия на живота и се е освободил от всичко преходно, а съвсем друго е преждевременно да се лиши от живота си, от всички възможности и условия за развитие. Това положение е подобно на семка, лишена от почва, от светлина, от вода и от въздух.

Казано е в Писанието: „Око не е видяло и ухо не е чуло това, което Бог е приготвил за онези, които Го любят“. Това се отнася за онези, на които очите и ушите са отворени да виждат и да чуват това, което обикновените хора не виждат и не чуват. Защо обикновеният човек, който има очи и уши, не вижда и не чува? Защото не е развил духовното в себе си. Следователно докато не разбере материалния живот, човек не може да разбере духовния. Като развие духовния елемент в себе си, очите и ушите му ще се отворят и той ще разбере едновременно и физическия, и духовния свят. За да ни се изяви, Бог трябва да слезе в материалния свят. Значи човек трябва да започне от видимото и постепенно да отива към невидимото. Ето защо, за да се развивате правилно, не се оплаквайте от страданията, от мъчнотиите си, но радвайте се, че имате привилегията да страдате заедно с Бога. Макар и велик, и Бог страда: не като човека, но по Свой начин. Голямо е страданието на Бога, като гледа как някой човек губи всички условия и възможности за развитието си. Той може да го ограничи по някакъв начин да не греши, да не изразходва

дадения му капитал, но това е насилие. Бог иска човек да се обърне съзнателно към Него и да изпълнява Волята Му. Това е в интерес на самия човек: ако не изпълнява Волята Божия, човек изпълнява волята на същества, които имат желание да го изчерпят напълно, да отнемат живота му. Казано е в Писанието: „Пазете се от ония, които отнемат и живота, и душата на човека“. Да се жертва човек за Бога е едно, да се жертва за грешника е друго; да угажда на хората е едно, да угажда на Бога е друго.

Като ученици от вас се иска характер: да проявите търпение, да понасяте мъчнотиите и страданията с радост. Това не значи да правите неестествени усилия – свободни и естествени трябва да бъдете в проявите си. Дойдете ли до свободата, трябва да бъдете разумни – да пазите както своята свобода, така и свободата на своя ближен. Ако отидеш при приятеля си, който живее в стаичка от пет-шест квадратни метра вместимост, не влизай вътре, но спри се пред отворения прозорец на стаичката му и оттам се разговаряйте: влезеш ли в стаичката му, той ще изгуби свободата си. Ако има хляб едва за себе си, не искай от него да те нахрани: като види, че не може да задоволи глада ти, той ще се притесни, ще изгуби свободата си. Често хората сами си създават страдания. Защо? Защото не разбират законите на свободата. Който разбира тия закони, предпочита той сам да страда, отколкото близките му. Това е пътят на ученика. Ако иска да бъде ученик, човек трябва да спазва законите на свободата: да не причинява ненужни страдания нито на себе си, нито на ближните си. Ако някой е много общителен и словоохотлив, трябва да пази свободата на другите хора. Той има желание да говори много, но хората около него са чиновници, бързат за работа. Като знае това, той трябва да ги задържи само пет минути, да бъде доволен на малкото: каквото каже за пет минути, да благодари и за това.

Ето, и аз мога с няколко мисли да изкажа всичко, което говорих за един час. Ще кажа: човек трябва да има просветено съзнание, в което да влизат три важни елемента – Любов, Мъдрост и Истина. Човек трябва да има характер:

каквато работа започне, да я свърши докрай. Дойдат ли страданията в живота му, да ги носи с търпение и любов.

Само проявената Божия Любов,
само проявената Божия Мъдрост,
само проявената Божия Истина
носят пълния живот.

15. лекция, 3 декември 1930 г., София, Изгрев

РАЗУМНИ ОТНОШЕНИЯ

Размишление

Чете се темата „Най-силната мисъл, която ви е направила впечатление“.

Какво по-силно изречение може да съществува за гладния, който чува да му се казва: „Вземи този хляб и яж“. Какво по-силно изречение за жадния от това, да чуе, че някой му казва: „Иди на близкия извор“. Какво по-силно изречение може да чуе детето от устата на майка си, която му казва: „Ида, мама, какво искаш?“.

Сегашните хора се делят на богати и сиромаси. Ако богатият постоянно не забогатява, лесно може да осиромашее. Кога осиромашава богатият? Когато не работи. Око, което не се упражнява да гледа, ослепява; език, който не се упражнява да говори, онемява. Когато има инструмент, човек трябва да се упражнява, да го разработва. Някои се страхуват да се упражняват, да правят опити, за да не грешат. За предпочитане е човек да прави погрешки, отколкото да не се упражнява; за предпочитане е човек да работи и да греши, отколкото да бездейства. Като живее, човек трябва да работи, всеки ден да прибавя по нещо ново към онова, което е постигнал. Ако човек разчита на капитала, който му е даден, в скоро време ще го изяде: той трябва да прибавя по нещо към дадения му капитал, да го увеличава. Уповавайте на онова, което всеки ден придобивате, а не на онова, което сте постигнали вече; не се спирайте на миналото, колкото и да е било хубаво, но уповавайте на настоящето. Между миналото и настоящето има известно отношение, както между родителите и децата, но човек не трябва да се спира върху миналото, както и върху родителите си – да чака само на това, което е получил от тях в наследство. Задачата на човека е да се ползва от капитала, който родителите му са оставили, но всеки ден да прибавя по нещо ново към основния капитал.

Съвременните хора се оплакват от неуспех в живота си, понеже не работят за развиване на онова, което са наследили. Те се стремят към изкуствени придобивки, за които се изискват големи усилия и средства. Първата задача на човека е да работи за онова, което е вложено в него; ако след това му остане време, нека работи за нови придобивки. Използвайте вложеното във вас, за да изучите чрез него физическия – видимия свят, който ще ви заведе към духовния, т.е. невидимия. Формите и линиите на физическия живот водят към красотата, която е необходим елемент в духовния свят. Светските хора естествено се стремят към красота, а религиозните казват, че външната красота не е важна – те се стремят към вътрешна красота, а външната пренебрегват. В това отношение те са на крив път: човек не може да бъде вътрешно красив, ако външно не е красив. Съвършеният човек е и външно, и вътрешно красив.

И тъй, всеки човек трябва да се стреми към съвършенство. За да се усъвършенства, той трябва всеки ден да прави по едно добро, с което да прибавя по нещо към основния капитал, който му е даден. Ако има една семка, той трябва да я посее; ако е посял семката, той трябва да се грижи за нея – да я полива, разкопава, за да ѝ даде условия да расте и да се развива. Ако нищо не придава към капитала си, денят минава и заминава, без да отбележи нещо в живота на човека. Като се види в това положение, човек казва: „Бог да ме благослови“. Бог благославя човека, но ако и той сам работи. Религиозните очакват на Духа, Той да се всели в тях, да им помогне. Духът подобрява условията, но какво представляват добрите условия, ако земеделецът не копае, не оре, не сее и не жъне? Духът внася повече светлина в човешкия ум, но не изменя характера му: какъвто е бил по-рано по характер, такъв си остава – ако е бил нервен, нервен си остава. В това разнообразие именно седи красотата на живота. Всеки човек е на мястото си: нервен ли ще срещнете, или флегматичен, радвайте се и на двамата – с нервния ще пътувате добре, а при флегматичния ще почивате.

Разликата между физическия и духовния свят седи в следното: физическият свят се отличава с външно разнообразие, а с вътрешно еднообразие; духовният свят – обратно: той се отличава с външно еднообразие, а с вътрешно разнообразие. И двата закона – и еднообразието, и разнообразието, се срещат в Природата: те се допълват един друг. И Природата се стреми към уравновесяване на силите си. Това се вижда във всички нейни прояви – например в Любовта като космическа сила. На български език думата *любов* е съставена от шест букви: буквата *л* означава бащата, който се стреми нагоре, към върха на планината; буквата *ю* представлява майката, а буквата *б* – сина; буквата *о* е играчката на детето, с която майката и бащата го залъгват; буквата *в* е количката, с която разхождат детето. Значи Любовта подразбира сила, в която участват бащата, майката, децата, условията за растене и развиване. След това иде почивката. Онзи, който е дал знаковете за думата *любов*, е разбирал, че Любовта не може да се прояви без баща, без майка, без деца, без условия за растене и развиване и без почивка. Търсите ли Любов, търсете я там, дето едновременно присъстват бащата, майката и децата; търсите ли Любов – търсете я там, дето има условия за развитие и растене. След всичко това Любовта дава и почивка. Ако махнете буквите *л* и *ю* от думата *любов*, т.е. ако махнете бащата и майката, нищо не остава от Любовта.

Като проследите различните езици, ще видите, че думата *любов* във всеки език се пише различно. Например в английски език думата *любов* означава *love*. Англичанинът е обърнал българското *л* малко надолу, с което иска да каже, че Любовта не е само за Небето, но и за Земята. После вместо буквата *б* той е турил *v*, с което иска да каже, че на Земята Любовта трябва да бъде малко по-материална, отколкото на Небето. Славянинът има нещо общо с французина: когато си купуват дреха, те гледат да бъде красива. Англичанинът постъпва точно обратно: като си купува дреха, той гледа да е здрава, топла и доброкачествена.

И тъй, когато изговаряте една дума, вие трябва да я произнесете така, че да отговаря на елементите, които съ-

държа. Искате ли да произнесете името на някой човек правилно, вие трябва да го обичате. Някой казва, че иска да се запознае с Ученията на Христа. За да се запознае с Христовото учение, преди всичко човек трябва да обича Христа; иначе колкото и да е учен, ако не обича Христа, той не може да възприеме Ученията Му. Ще кажете: „Как приеха учениците на Христа Ученията Му? Обичаха ли Го те, бяха ли толкова учени, колкото съвременните хора?“. Възможно е преди две хиляди години хората да не са били толкова учени като сегашните, но затова пък Христос е знаел такива неща, които съвременните хора не подозират. И обратното е вярно: сегашните хора знаят такива неща, които Христос не е знаел. Що се отнася до знанието, казвам: има неща, които хората трябва да знаят, но има неща, които не трябва да знаят. Например какво се ползваш, ако знаеш как се увеличава и намалява сянката на едно дърво? Какво се ползва човек, ако знае кой го обича и кой го мрази? Най-важното нещо, към което трябва да се стреми човек, е да знае увеличава ли любовта си, или я намалява. Ако всеки ден прибавя по нещо към любовта си, той има условия да се развива; престане ли да се увеличава любовта му, с нея заедно се спира и развитието му.

Следователно остаряването на човека, противоречията и неуспехите в неговия живот се дължат единствено на изгубване на любовта му или на лишаването му от условия за проява на неговата любов. Когато обича Бога, човек е млад. Защо? Защото в Бога се крият всички условия за развитието на човека. Престане ли да обича Бога, прекрати ли се стремежът му към Бога, човек започва да остарява. Щом започне да мисли, че любовта му към Него е невъзможна, неосъществима, далечна и отвлечена, той търси по-близък обект на любовта си. Тази е причината, поради която човек остарява. Колкото и да е близък обектът на неговата любов, той не може да получи това, което очаква: той ще изразходва капитала си, без да получи нещо срещу него. Тежко е положението на търговеца, който е напълнил магазина си със стока, която не може да пласира.

Истинската любов изисква разумна обмяна между душите. Да обичаш някого, това значи да се обмениш правилно с него. Когато обмяната между двама души, които се обичат, е правилна, те са радостни, доволни, готови са на всички жертви един за друг, готови са на услуги към всички хора; ако обмяната между тях не е правилна, те се натъкват на противоречия, на отрицателни състояния. Ако намерите същество, което обичате и което ви обича, това значи да сте намерили учителя си: от една страна той ще ви учи, а от друга – вие ще го учите. Истинската любов е модел, от който хората взаимно се поучават. Без образец на Любовта човек не може да обича. Когато казваме, че Бог е Любов, ние имаме предвид Божията Любов като образец, от който всички хора могат да се учат. Когато някой не знае какво да прави, казвам: ти трябва да любиш, затова си дошъл на Земята. „Как да любя?“ Ще се научиш. „Отде ще се науча?“ От Бога.

Какво трябва да прави овчарят, ако му дадат патерица в ръка? Трябва ли да пита какво да прави с патерицата? Овчарят ще вземе патерицата в ръка, ще я тури на рамото си и ще тръгне с нея след стадото, ще ходи нагоре-надолу да го пасе. Какво ще прави владиката с тази патерица? И той ще я вземе в ръка, ще се подпира на нея, ще отива да служи на Бога. Попадне ли патерицата в ръката на капелмайстора, той ще започне да маха с нея из въздуха, да дирижира музикантите. Военният ще вземе патерицата, ще я превърне в нож и ще тръгне с нея на бой. Писарят ще превърне патерицата на писалка, с която ще пише. Днес патерицата се предава от една ръка в друга, за да върши някаква работа. Какво означава думата *патерица*? Тя е произлязла от думата *pater* – баща. Значи за да се справи с противоречията в живота, човек трябва да извика на помощ бащата, т.е. своя ум. Не може ли да мисли право, да разрешава мъчнотиите и противоречията си, човек не може нито владика да стане, нито военен, нито капелмайстор, нито поет или писател. Само онзи може да стане владика в пълния смисъл на думата, който е в сила да владее, т.е. да управлява света. Кой може да владее и да

управлява света? Силният може да владее и да управлява. Силен е само Бог, значи само един владика, т.е. само един Бог съществува в света.

Като ученици вие трябва да се учите, да правите правилни преводи на думите. Всяка дума има свой антипод, който трябва да използвате. Каже ли някой, че ви мрази, не се смущавайте. Антиподът на омразата е Любовта: проявете вие любовта си и турете омразата на гърба ѝ. Любовта е в състояние да носи хиляди омрази на гърба си, Истината е в състояние да носи хиляди лъжи на гърба си, Мъдростта е в състояние да носи хиляди глупости на гърба си. Праведният може да носи на гърба си хиляда души, които го мразят, обаче хиляда души, които мразят, не могат да носят праведния на гърба си. Много естествено: могат ли сто лоши хора да се справят с една красива мома? Те ще се сбият помежду си и в края на краищата или всички трябва да умрат, или да стане някакъв прелом помежду им, да се примирят, но красивата мома със своята разумност може да се справи със стоте лоши хора.

Сегашните хора, без да са дали нещо от себе си, очакват да бъдат обичани. Това е невъзможно, такъв закон не съществува. Хората обичат Бога, защото, след като е създал света, Той е вложил Любовта Си в него. Тъй щото ако Бог иска от хората Любов, това е напълно основателно – Той им е дал блага, условия, вложил е в тях възможности, дал им е Любовта Си и днес иска Своето Си. Той не иска нещо чуждо – Бог изисква от човека готовност да Му даде част от това, което е получил. Бог иска любов от човека, за да го научи да дава. И човекът трябва да постъпва по същия начин: ако иска да получи нещо, и той трябва да дава от своя страна; не дава ли, невъзможно е да получи. Ако очаква любов, без да даде нещо, човек се натъква на големи противоречия. Следователно със ставането си от сън още човек трябва да си каже: „Какво мога да внеса днес в своя личен живот, в живота на своя ближен и в цялото човечество?“. Щом си зададе този въпрос, той трябва да си отговори: „Днес ще кажа една блага дума на някого, ще проявя милосърдието си към някого и ще направя едно

малко добро на някого“. За мнозина това са глупави работи, но те не знаят, че ако не направят тия глупости, ще се натъкнат на по-големи от тях. Не, разумни неща са тези. Ако всяка сутрин в продължение на две-три години човек отправя по една блага дума към някого или прави по едно малко добро, в скоро време ще има големи резултати.

Всяко нещо, което човек искрено пожелае да стане, става. Пожелае ли да люби, още в този момент някой люби. Няма желание в света, което да не е реализирано – това е въпрос само на време. Хората са свързани помежду си, вследствие на което взаимно си помагат. Някой иска да люби, а не му се дава. Защо? Защото не знае кого да люби. Докато намери обекта на своята любов, друг някой вече люби. Някой иска да стане богат, но не знае как; същевременно той не знае как да се справи с богатството, което ще придобие. В това време някой вече е забогатял. Понеже хората са свързани помежду си, богатият ще отдели част от парите си и ще ги занесе на онзи, който пръв е пожелал това богатство. Хората са скачени съдове. Коя е връзката помежду им? Любовта свързва хората. Както каналите свързват едно езеро с друго или едно море с друго, така и Любовта свързва хората един с друг. Всеки човек трябва да обича, за да придобие нещо. Ако обичаш, ще ти дадат нещо; ако не обичаш, нищо няма да получиш.

Често хората говорят за вземането и даването като за противоположни процеси и се питат кой от двата процеса е за предпочитане. Даването е за предпочитане, защото в него има растене. Например за предпочитане е човек да посади една ябълка, отколкото да я изяде. Като изяде ябълката, той ще изпита кратковременна приятност, а като я посади, дълго време ще мисли за нея. Като отглежда ябълката, той се свързва с всички плодове и ги обиква. Значи всяка идея, която расте, е посят плод. Каже ли някой, че едно време е имал любов, а сега няма, това показва, че той е изял ябълката; каже ли, че обича хората, той е посадил ябълката. Който изяжда ябълката, а после очаква от хората да му дадат втора и трета ябълка, той е от мързеливите хора. Ако иска да яде, той трябва да работи, да

копае, да оре и да сее. Природата дава материалите, а човек трябва да работи. Като свърши работата си, Природата се произнася върху нея. Бог дава условията на човека, а той трябва да работи. Работата определя любовта му. Каквото е отношението на човека към Любовта, Мъдростта и Истината, такова ще бъде отношението му към работата, която е свършил. Отношението на човека към Любовта, Мъдростта и Истината показва какъв е капиталът и съдържанието на този капитал, както и силата, която е дадена за работа. С други думи казано: „Каквото вържете на земята, ще бъде вързано и на небето. Каквото развържете на земята, ще бъде развързано и на небето“.

Следователно задачата на човека е да регулира отношенията си към трите свята, т.е. да има правилни отношения към физическия, към духовния и към Божествения свят. Това значи: човек трябва да има правилни отношения към себе си и към своя ближен, към ангелите и към Бога. Само при това положение човек може правилно да се развива. В пътя на своето развитие човек всеки ден придобива по нещо – той сам вижда, че вчерашното му знание се отличава от днешното. Защо? Защото всичко вътре в човека и вън от него е подложено на постоянни промени. Светлината, която ни прониква, се отличава във всяка предшестваща секунда от последващата. За една секунда светлината изминава 300 000 километра път, на втората секунда тя се намира на друго място. Макар и по-бавно, но и Земята се движи постоянно, вследствие на което всяка секунда тя носи нещо ново. Земята се движи с бързина 19 км в секунда. Числото 19 спасява човечеството от големите катастрофи, които би могло да преживее на Земята. Всички неуравновесени същества слизат на Земята да се уравновесят, да придобият нейния темп на движение. Като придобият нужното равновесие, изпращат ги на други планети, там да се учат. Думата *уравновесяване* е взета в смисъл на тониране. Значи човек, както и всички останали същества, слизат на Земята да се тонират, да уравновесят силите си, да намерят своята равнодействаща. Слизането на човека на Земята подразбира правилно вземане

на основния тон. Докато не вземе правилно основния тон на живота, той не може да се качи на Небето. Преди да започнат да свирят и пеят, музикантите и певците вземат основен тон. Вземат ли го правилно, свиренето и пеенето излизат добре; не го ли вземат правилно, капелмайсторът остава недоволен от тях и ги заставя да започнат отново. Следователно много пъти човек ще слиза на Земята, докато вземе правилно основния тон на живота. На която планета и да се намира, той трябва да слиза на Земята, докато се научи правилно да пее и да свири.

Сега да се върнем към процеса на растенето. Някой е недоволен, че не е могъл да реализира своята идея. Къде е причината за това? Причината е в самия него: вместо да посади идеята в земята, дето има условия за растене, той я е изял, погълнал я е в себе си. Каква е била идеята му? Той е искал да стане учен човек. Кой човек е учен? Има два вида учени хора: едната категория учени придобиват знания и ги прилагат, втората категория придобиват знания, товарят ума си с научни факти и теории, но не могат да ги приложат. Това знание е товар за техния ум, те доказват нещата, но само на теория. Те казват: „Да допуснем, че четири е равно на пет“. Оттук го доказват, оттам го доказват, докато се убедят, че наистина четири е равно на пет. Обаче ако този учен има да взема от вас пари, а вие му доказвате, че сте ги платили вече, той няма да ви повярва – никакви доказателства от ваша страна няма да го убедят, че е получил парите си. Защо ученият не допусне, че длъжникът му се е изплатил по някакъв начин? Ако длъжникът му не е дал парите в наличност, може да го е кредитирал в някоя гостилница, при някой дрехар или обущар. Какво по-хубаво от това: дето отиде, навсякъде има кредит. Природата кредитира човека по същия начин – тя му дава на разположение блага, с които той може да разполага цял живот, да живее като цар. Въпреки това човек не е доволен от положението си и се стреми да заеме по-високо място в живота: той иска да стане цар, да управлява хиляди и милиони хора. Какво придобива човек, ако стане цар? Той се товари с голям багаж: с гри-

жи, безпокойства, погрешки. В края на краищата вместо да му благодарят, поданиците му го ругаят, съдят го за делата му, докато най-после го детронират. Той носи отговорността за всяка смъртна присъда, която е подписал. Природата никога не забравя и не прощава – тя държи отговорен всеки човек, всяко живо същество за делата му. За да се освободи от отговорност, човек трябва да се стреми към нов живот, към приложение на Любовта, в която няма грехове и престъпления.

Като ученици на Новото учение вие трябва да приложите в живота си закона на Любовта. Така ще се развържете от стария живот. Да се освободите от старото, това значи да турите Любовта за основа на своя живот: Любовта ще научи човека как трябва да живее и защо не трябва да греши. Като познава закона на възмездието, човек не се решава да греши – той знае, че за всяко убийство, за всяко престъпление трябва да плати четирикратно. Ако си позволи да убие някого, в бъдеще той ще го роди: ще го направят майка, да носи детето девет месеца в утробата си, да го роди с мъка, да го отгледа и изучи. След като му даде всичко, което му е нужно за живота, тогава бащата и синът ще си разменят полиците: синът ще даде на баща си полицата, която последният е вече изплатил, бащата ще даде на сина си полицата, с която се е задължил да се изплати – и ако и двете полици се уравновесят, бащата ще се развърже от задължението си. Като изплати тази тежка полица, втори път ще мисли много трябва ли да греши и да върши престъпления и убийства, или не трябва.

Следователно докато човек не се освободи от своите неестествени мисли, чувства, желания и постъпки, никога не може да се домогне до радостта и веселието, до Божественото в света. Неестествените мисли и чувства убиват както самия човек, така и неговите близки: без да иска, той става престъпник. Ето защо, за да се освободи от неестествените и анормални мисли и чувства в себе си, човек трябва да се свърже с Бога, с Първата Причина на нещата. Свърже ли се с Бога, каквито изпитания и изкушения да има, той лесно се справя с тях. Той има помощта

на възвишените и разумни същества: при това положение и да губи човек, загубеното се връща. От една страна идат страдания, които отнемат нещо от човека, а от друга идат радости, които му предават нещо. Ако страданието отнема едно, радостта, която възвишените същества създават на човека, носи десетократно. Първо трябва да дойде страданието, за да отвори място на радостта; първо трябва да оберат човека, да отнемат от него всичко непотребно, за да се отвори място за Божественото благословение. След всяко страдание иде радост и след всяка радост иде страдание. Това показва, че между страданието и радостта съществува известно отношение.

Като ученици вие трябва да знаете, че каквото правите, ще носите последствията си, каквото мислите, ще стане. Ако помислите да станете светия, ще станете. Може изведнъж да не се реализира желанието ви, но някога, в далечното или близко бъдеще, ще се реализира. Да станеш светия, това значи да придобиеш свободата си, да разполагаш със знание и чистота, да помагаш на своите ближни. Светията трябва да свети, да разнася светлина между хората. Той е господар на условията, заради което може да притежава всички блага на живота: каквото пожелае, той може да го постигне. Светията не познава греха. Докато не е дошъл до светийството, човек ще пада и ще става, ще прави погрешки, ще се съмнява и разколебава – с една дума, ще спъва развитието на душата си; щом стане светия, той ще премахне всички препятствия от пътя си.

Като казвам, че всеки човек трябва да стане светия, имам предвид неговия идеал към усъвършенстване. В желанието си да се усъвършенства човек иска да расте, да придобива знания и опитности. Това виждате в детето, което постоянно поглежда към дядо си и казва, че иска да стане като него. То разсъждава правилно: като вижда, че дядо му знае много неща, то се стреми към неговите знания. Обаче дядото не мисли правилно, вследствие на което между него и детето не става правилна обмяна. Ако обмяната е правилна, дядото ще се подмладява, а детето ще поумнява. Като не разбира този закон, дядото казва:

„Синко, ще остарееш като мене и нищо няма да придобиеш“. Ако човек остарява и нищо не придобива, той не е разбрал живота – това не е никаква старост.

Христос казва: „Ако не станете като децата, не можете да влезете в Царството Божие“. Човек трябва да се подмлади, да стане като детето. Дядото трябва да се подмлади, а детето – да расте, да придобива знания и опитности. Тази е причината, поради която погледът на детето е обърнат към дядото. В стиха „Ако не станете като децата“ глаголът е приложен в еднократен вид. Аз бих казал: „Ако не ставате като децата“ – многократен вид на глагола. Като поглежда към дядо си, детето повдига погледа си нагоре; като поглежда към детето, дядото сваля погледа си надолу. Като гледа нагоре, детето иска да убеди дядо си, че всичко иде отгоре, дядото пък иска да убеди детето, че всичко иде отдолу, от земята. Наистина, семката изниква от земята – тя расте и се развива в земята, но от друго място иде. Импулсът на младия иде от Небето, а старостта е състояние, което иде от Земята. Радостта и веселието са процеси, които идат от Небето, а страданието и обезсърчението – от Земята. Обезсърчиш ли се, дядото е в тебе. Какво трябва да правиш? Гледай нагоре, както детето гледа – щом гледаш нагоре, ще се насърчиш. Когато започне да гледа към детето, дядото се смирява; когато отправя погледа си към детето, дядото се стреми към нещо високо.

Следователно детето трябва да има стремеж, а дядото – смирение. Като се смирява, човек се подмладява. Докато не се е смирил още, той се оплаква от болести, от страдания и т.н. Защо? Защото живее на Земята. Обаче детето, което току-що се ражда, не страда от никакви болести – в него се проявява Божественото, в което няма болести, няма съмнения и противоречия. Държите ли тази мисъл в ума си и работите ли с нея, вие ще се освободите от всички несгоди и мъчнотии в живота си. Човек трябва да живее според законите на Природата. Не спазва ли тия закони доброволно, Природата ще го застави насила да ги прилага. Например Природата е определила колко упражнения трябва да прави всеки човек. Не прави ли до-

броволно упражнения, тя ще му изпрати някаква болест, ще го застави с часове да се върти в леглото си и по този начин той пак ще направи нужното число движения. Всяко упражнение е свързано с известни сили в Природата. Следователно доброволно или насила, съзнателно или несъзнателно, човек прави упражнения и се свързва със силите на Природата.

Целта на новото, което иде в света, е да научи човека да разбира живота с всички противоречия. Този живот можем да си го представим като буквата *х* в обърнато положение. За да се справи с противоречията, човек трябва да прекара в средата им перпендикуляр. Перпендикулярът, който примирява противоречията в живота, е Божественото начало в човека. Щом приложи Божественото начало в живота си, човек се справя с всички мъчнотии и противоречия. Затова казваме, че Божията Любов разрешава всички противоречия в света – тя е алхимията в живота, тя е окултизмът, тя е правата религия, тя е положителната наука, тя е центърът, от който произлизат всички неща, тя е основната мисъл, която движи човешкия ум и човешкото сърце. Божията Любов е онази равнодействаща сила в човешкия живот, на която се подчиняват всички негови мисли, чувства и постъпки. Който е намерил своята основна мисъл, на която се подчиняват всички негови мисли, чувства и постъпки, той е разбрал троеличието на Бога.

Само проявената Божия Любов,
само проявената Божия Мъдрост,
само проявената Божия Истина
носят пълния живот.

16. лекция, 10 декември 1930 г., София, Изгрев

УМСТВЕНИ ПРОЯВИ

Размишление

Чете се резюме на темата „Най-високият връх в човешкия живот“.

Често хората говорят за права и задължения. Кое е право и кое – задължение? Когато човек влезе в една гостилница да се нахрани, какво трябва да направи? Той трябва да плати. Какво трябва да прави ученикът в училището? Той трябва да учи. Следователно всеки човек има право да яде, но същевременно той има задължение да плати за храната. Ученикът има право да учи, но има задължение към учителя си да слуша и да прилага съветите му. Значи задължението произлиза от правото; с други думи казано: правото е майка на задължението. За да стане майка, човек трябва непременно да роди нещо. Докато момата не се ожени и не роди, не може да се нарече майка. Всеки човек може да стане майка. Ако на физическия свят не може да роди, човек не може да се нарече майка; ако в духовния свят, т.е. в света на чувствата, не роди нещо, човек не може да се нарече майка; ако в умствения свят, т.е. в света на идеите, не роди нещо, човек не може да се нарече майка. Умрелият може ли да роди? Раждането на умрелия наричаме оживяване.

Като чуят думата *живот*, хората се радват; като чуят нещо за смъртта, се страхуват. Няма човек на Земята, който да не се страхува от смъртта, всички живи същества изпитват ужас от смъртта. Защо смъртта произвежда страх? Защото лишава човека, както и всички живи същества, от тялото им, чрез което са свързани с физическия свят. Значи смъртта ограничава съществата. Въпреки страха на човека от смъртта тя непрекъснато го дебне: ако на една позиция той успее да я избегне, на втора позиция ще го нападне. Тя го следва от позиция на позиция, докато един

ден чуете, че еди-кой си човек умрял, и казвате: „Бог да го прости!“. Ние пък казваме: „Този човек умря за физическия свят, а оживя за духовния“.

Не е въпрос човек да говори за смъртта и за живота, но той трябва да ги разбира. Ако разбира смъртта, той няма да се страхува от нея; ако разбира живота, той ще знае, че смърт не съществува. Какъв смисъл има да говори човек за неща, които не разбира и не може да използва? Какъв смисъл има да препоръчвате гостилницата на вашите близки, ако те не могат да се ползват от яденето? Какъв смисъл има да каните приятеля си да посети концерта на някой виден музикант, ако няма билет за него? Следователно има смисъл да говорите за живота, но ако имате плочите на живота – да ги турите на грамофона и да слушате какво се говори или пее. Има смисъл да говорите за Рая, за Небето, ако имате плочи оттам. Значи има неща невъзможни. Кога са невъзможни нещата? Когато няма условия за тяхното проявяване. Например това, което за човека е възможно, за животните е невъзможно. Човек може да свири на цигулка или на друг някакъв инструмент, но конят не може; това пък, което е възможно за ангела, не е възможно за човека. Например за ангела е възможно да живее вечно, а за човека е невъзможно; ангелът е безсмъртен, а човекът – смъртен. Ангелът не умира, защото има големи знания: той разполага със знания, които го правят безсмъртен. Ако и човек се намира при благоприятни условия, заобиколен с приятели, които го подтикват към работа и постоянно му дават импулс, в скоро време той ще постигне това, което при други условия не би постигнал; обаче ако приятелите му са невежи, неразумни хора, вместо да го подтикнат към нещо велико, те го спъват.

В този смисъл под благоприятни условия разбираме добрите същества, които ни помагат. Лошите условия са пак същества, които спъват човека в развитието му. Под влиянието на тия същества човек постоянно променя състоянията си: сутрин има едно състояние, на обед – друго, а вечер – трето. Приятелите действат добре върху човека,

а неприятелите му го спъват. И светиите, и апостолите, и обикновените хора са опитали доброто и лошото влияние на своите приятели и неприятели от невидимия свят. И Христос, този велик човек, Син Божий, също беше поставен на изпитания от същества, които искаха да Го спънат. Апостол Павел също се оплакваше от тия същества – за едно от тия същества той казва, че е влязло в плътта му като трън. Неприятелски разположените същества към човека влизат в него като кираджии и му действат по различен начин: едни от тях събуждат в него чувства на омраза, на съмнение, на скъперничество и т.н. След всичко това човек се чуди как е дал ход на тия чувства в себе си. Задачата на човека се заключава именно в това: да се освободи от влиянието на неразумните, нисши същества в себе си, и от свои господари да ги направи слуги, които да му се подчиняват. Това може да постигне човек само при единственото условие – да служи на Бога. Няма по-велика наука за човека от тази – да знае как да се освободи от старите си господари. Това не става със сила, но със знание, разумност и Любов.

За да се справи с нисшите и отрицателни състояния в себе си, човек трябва да има знания и да цени нещата. Когато се намери във висши състояния, той трябва да ги цени, за да не ги изгуби. Не ги ли оценява, човек ще изпадне в положението на петела, който ровил в бунището, за да намери някое зрънце да си хапне, но вместо зрънце изровил един диамант. Той клъвнал диаманта, но като видял, че не е за ядене, подхвърлил го настрани и казал: „Защо ми е този камък? Как не намерих някое зрънце да си клъвна!“. Петелът не може да оцени диаманта. Ако го продаде, ще купи стотици килограми жито, с които могат да се нахранят много петли и кокошки. Ако диамантът попадне в ръката на човек, последният ще се зарадва, но петелът не може да го оцени. Петелът не разбира смисъла и цената на нещата, както човек ги разбира.

Като слушате баснята *Петел и диамант,* вие се смеете на петела, че не разбира нещата и не може да ги използва. Какво ще кажете за онези хора, които не разбират

геометрия, математика, физиогномия, френология, хиромантия, астрология и т.н.? Те гледат човека, възхищават се от очите, от ушите, от носа, от устата му, без да го разбират. Ако разбираха физиогномията, по носа те щяха да познаят човека, щяха да избегнат много страдания, на които днес се натъкват. Като видят формата и линиите на носа, щяха да знаят има ли смисъл да правят връзка с някой човек. Ако отидат при някой банкер да искат пари назаем, по носа му те щяха да познаят готов ли е да им услужи той, или не. Като разбере, че банкерът е готов да услужи, той ще му поиска пари; ако банкерът не е готов за услуга, човек няма да излага достойнството си. Човек е отворена книга, по която може да се чете. Всеки уд на лицето му, всяка линия е буква от азбука, на която е писана книгата. Като изучаваме хората, виждаме, че имат много знания, но не могат да ги приложат. Защо? Не знаят отде да започнат. Те предприемат една работа, но успех нямат; в края на краищата те се обезсърчават. Религиозният казва: „Не зная вече какво да правя. От 20 години насам се моля усърдно, но разбрах, че молитвата е празна работа“. Светският казва: „От 20 години насам уча, изучавам науките една след друга, но видях, че и с наука нищо не се постига“. Те се намират в положението на Соломон и казват като него: „Суета на суетите, всичко е суета“.

И религиозният, и светският не разбират живота. Соломон е дошъл до едно неизвестно, което не е могъл да разреши. Най-после той казва: „Суета на суетите, всичко е суета“. И това е някакво разрешение, но отрицателно – той е дошъл до отричане на науката, на живота. В желанието си да намери равновесието на живота, Соломон го е търсил в яденето, в пиенето, в науката, докато най-после е дошъл до жената и казва, че по-високо същество от жената няма. Понеже е направена от реброто на човека, той казва, че жената е от висок произход. Във всички свои търсения и лутания Соломон все повече се е отдалечавал от Бога. Като се е видял обиколен от много жени, Соломон се е отклонил от правия път на живота. Той се е намирал под влияние на жените, едни от които са поддър-

жали една философия, други – друга. В края на краищата те внесоха езичеството всред еврейския народ, а заедно с това и разврата. Мъдър беше Соломон, но се влияеше. Няма човек на Земята, който да не се влияе. Не е добре човек да се поддава на влияние, но въпреки това влиянието е неизбежно. Влиянието може да бъде механическо, или несъзнателно, и съзнателно; освен това и предметът може да се поддава механически и съзнателно на влияние. Ако хвърлите един камък на известно разстояние, тук има механическо възприемане на влиянието: камъкът се влияе от силата, с която човек го хвърля, и се движи до известно място сам. Щом силата, която е излязла от човека, престане да влияе върху камъка, той пада на земята и се освобождава от влияние, обаче от силата, с която човек хвърля камъка, и от разстоянието, до което той е стигнал, аз съдя за характера на човека.

Ако наблюдавате как децата хвърлят камъни, ще видите, че някое дете хвърля камъка на разстояние 10 метра, второто – на 20 метра разстояние, третото – на 30 метра, четвъртото – на 40 метра, петото – на 100 метра. За детето, което хвърля камъка на десет метра разстояние, казвате, че по характер е лениво, отпуснато, не обича да прави усилия. Този човек мери нещата отблизо. Ако е религиозен, той казва, че не трябва много служене на Бога; ако е светски, ще каже, че човек не се нуждае от много знания; ако учи много, главата му ще се пръсне. Следователно искате ли да познаете дали ще успеете в една работа, направете следния опит: хвърлете един камък и гледайте на какво разстояние отива. Ако е на разстояние десет метра, ще знаете, че работата ви няма да даде добри резултати, няма да имате успех. Какво трябва да правите, за да имате успех? Започнете да се упражнявате в хвърляне на камъни: хвърляйте един, втори, трети камък, като постепенно увеличавате разстоянието и дойдете до сто метра. Можете ли да хвърлите един камък на сто метра разстояние, разчитайте на успех в работата си.

Упражнението в хвърляне на камъни служи като метод при самовъзпитанието на човека. И учените си служат

с този метод: като предприемат изследването на някой научен въпрос, те работят усилено все повече и повече, т.е. хвърлят камъка все по-далече и по-далече. Ще каже някой, че от учене главата му ще се пръсне. Не, главата на човека не се пръска от учене; не се страхувайте, че главата ви може да се пръсне от учене. Ако е въпрос за шише, има опасност от пръсване, но за главата няма такава опасност. Горко на учения, ако идеите му не се пукат. Колкото повече снаряди се пукат, толкова по-добре. Ако идеите на човека не се пукат, какво можем да кажем за тях? Ще излезе, че тези идеи са размътени яйца и не могат да се пукнат, не може да излезе пиле от тях.

Мнозина казват, че човек трябва да бъде свят. Какво разбирате под думите *свят човек*? Кой човек е свят? Свят човек е онзи, който, колкото и да се каля, не петни душата си. Свят човек е онзи, който, колкото и да се гаси, не изгасва: колкото повече се гаси, толкова по-силно свети и гори. Не можете ли да го изгасите, това показва, че духът му е силен. Ако постоянствате да го гасите, най-после той временно ще загасне. През това време той събира нова енергия, която очаква приближаването на една клечка кибрит, за да се запали отново с още по-голяма сила.

Като изучаваме хората и техните прояви, виждаме как се провалят. Една малка спънка събаря великани – и след това те се считат за герои. Според мене герой е онзи, който може да падне и да стане. Като стане, той трябва веднага да продължи пътя си; не може ли да продължи пътя си, никакъв герой не е той. От човека се иска да върви напред, без да се спира върху погрешките и добродетелите си. Ще каже някой, че е сгрешил нещо. Отде знае това – пипал ли е погрешката си? Друг някой ще каже, че е добър, защото е направил някакво добро. Ние не вярваме в погрешки и добрини, които не могат да се пипат. В какво седят добрините на човека? Ще кажете, че сте давали жито на бедните хора, че сте се молили за страдащите и т.н. Това е работа с чужди капитали. Преди всичко житото не е негово – то е дадено от Бога. Да се молите, това не е качество на човека – молитвеното състояние е присъщо

на Божественото в човека. Че е така, виждаме по това, че човек се моли само когато се намира в мъчнотия. Значи молитвата за човека е насилствен акт, а не доброволен. Ако обичате някого, пак има някакво чуждо влияние, някакъв външен импулс. Вярвате в Бога – защо? И вярата ви е продиктувана от някакъв личен интерес. Това са все чужди състояния, от които човек трябва да се освободи: той трябва да дойде до различаване на същественото от несъщественото в себе си.

Като се натъква на своите успехи и неуспехи, човек дохожда до големи морални сътресения, в които чисти съзнанието си. В първо време той се е мислил за светия, но като види, че колкото пъти го палят, все изгасва, най-после се убеждава, че не е светия. Като излезе десет пъти на борба с някой силен юнак, който все го поваля на земята, най-после той се обезсърчава и казва: „Имало и по-силни хора от мене“. Ако постоянства да се упражнява, той се засилва, излиза на открита борба с неприятеля си, докато го повали на земята. Като го питат как е станал толкова силен юнак, той казва: „Който много пъти е падал и ставал, не може най-после да не се изяви като юнак“. Щом са го поваляли на земята, той е научил изкуството да поваля другите.

Като ученици вие трябва да имате силна воля, да преодолявате мъчнотиите. Колкото пъти и да паднете, вие трябва да сте готови да станете и да продължите пътя си. В човека има нещо непобедимо – то е Божественото начало в него. Човек знае, че ще дойде ден, когато не могат да си играят с него, ще дойде ден, когато той ще бъде непобедим. Заради Божественото в себе си човек трябва да бъде готов на всичко. Каквито изпитания и да има, колкото мъчнотии и страдания да го налитат, той трябва да знае, че има нещо в него, което е над всичко. И в ада да влезе, той лесно ще се справи с условията и ще излезе над тях. Докато се държи за Божественото, и да умре, човек пак ще възкръсне; и да изгасне, пак ще се запали; и да остарее, пак ще се подмлади. В Божественото начало на човека живее Бог. Държи ли се за това място, човек лесно

може да изплува от вълните на живота, но за това се иска учене.

Какво учене се препоръчва на ученика? Много просто: ако ученикът е в първо отделение, ще изучава буквар; колкото по-нагоре се качва, толкова по-мъчна наука ще изучава. Като влезе в живота, ученикът ще изучава житейската наука, докато дойде до положение да познае Бога, своя ближен и себе си. Не е лесно да познае човек себе си. Той се оглежда в огледало, вижда челото, носа, брадата си, но не може да чете по тях. Който разбира това писмо, знае, че челото показва състоянието на човека в Божествения свят, носът показва състоянието му в духовния свят, а брадата – състоянието му на физическия свят. Носът показва какви възможности се крият в човека в даден момент. Носът изпълнява няколко служби: като орган на обонянието той възприема миризмите във физическия свят, които оказват приятно или неприятно чувство върху човека. Тези чувствания оказват влияние върху психическия живот на човека. Не е достатъчно само да знаете, че носът е орган на обонянието, но трябва да изучавате формата, линиите на носа, да изучавате неговото значение като уд, свързан с умствения живот на човека. Като изучавате човешкия нос, виждате какви разнообразни форми и линии има той. Това разнообразие именно говори за развитието на човека според степента на интелигентността.

Като изучавате предназначението на носа, ще дойдете и до останалите органи в човешкото тяло и ще видите, че всеки орган има освен физиологическо още и психологическо значение. Например мозъкът определя мисълта на човека, дробовете – чувствата, стомахът – желанията му. Слезете ли по-долу, в дебелите черва, там е адът на човека – неговите низши желания и стремежи; там са последствията на низшия човешки живот. В дебелите черва се събират остатъците, непотребните неща, които се изхвърлят навън. Като изучавате физиологическите функции на човешкия организъм във връзка с психическия му живот, виждате колко сложно нещо е човекът. Само при това положение може да си обясните промените, които стават с

него. Днес срещате един човек, който ви говори за морал, за идеали, за някакво верую, а на другия ден се отказва от всичко. Къде е човекът, на когото можете да разчитате? Друг някой пък издържа на своите идеи и убеждения, той живее в това, което говори. В този човек има душа, за този човек казваме, че душата му присъства в него. Често слушате да казват за някого: „Душа има този човек“; за друг някой казват: „Този човек е без душа“.

Като ученици вие трябва да се стремите към възвишен живот. Това се постига чрез съзнателна работа върху себе си. Човек трябва да развива своите дарби и способности, които Природата е вложила в него. Ако на човека е даден един талант за разработване, той трябва да работи върху него, да го развива; не работи ли, той може да го изгуби. Какво се ползва човек, ако изгуби своите дарби, способности и добродетели? Някой се бори със себе си, с окръжаващите, иска да мине за герой. Какъв герой е този, който е изгубил любовта, вярата, кротостта или милосърдието си? Това не е геройство. Ще дойде ден, когато ще снемат медалите на всички фиктивни герои: Бог помага на истинските герои, а не на фиктивните и на страхливите. Ако иска да успява в живота си, човек трябва да бъде смел, решителен, да уповава на Божественото в себе си.

Един млад човек заболял от някаква болест, която се отразила на крака му. Той отишъл при един лекар да му даде някакъв съвет за лекуване. Лекарят му казал, че трябва да отиде в някоя болница, там да го лекуват. Като прекарал десетина дена в болницата, лекарите му казали, че кракът е гангренясал и трябва да се отреже. Болният бил смел човек, но не се съгласил с предложението на лекаря, той се обърнал към него с думите: „Господин докторе, аз не давам крака си. Ако е дошъл часът на заминаването ми, ако трябва да дам някаква жертва за Бога, предпочитам цял да се пожертвам, отколкото да дам единия си крак. Бог не се нуждае от моя крак“. След това болният се облякъл и напуснал болницата. След шест месеца той се върнал в болницата и се представил на лекарите със здрав крак. Как се е излекувал? Това не е важно – важно е, че се

е излекувал. Когато е смел и решителен, човек лесно се справя с мъчнотиите в живота си.

Следователно знайте, че всичко, което се случва в живота на човека, е за негово добро. Това се отнася за разумните, за онези, които любят Бога. Даже и смъртта, от която всички се страхуват, е освобождение за човешката душа. Който не разбира какво нещо е смъртта, той мисли, че завинаги се разделя със своите близки. Вярно е, че не може да вижда близките си, когато пожелае, но все пак някога може да ги види. Ако вашият ближен е в затвор, вие можете един път в седмицата да се виждате с него: има един определен ден, когато близките на затворниците могат да посетят затвора и да се видят с тях. На същото основание казвам: има един определен ден в седмицата, когато можете да се срещнете със своите близки, заминали за онзи свят.

Сега да се върнем към въпроса за човешкия нос като проява на човешката мисъл. Колкото по-правилен е носът и колкото по-красиви са линиите му, толкова по-правилна е мисълта на човека. Човек трябва да мисли право. Като се обезсърчи, той трябва да си зададе въпроса защо се е обезсърчил и правилно да си отговори. Ако не иска да учи или да работи, той трябва правилно да си отговори защо не иска да работи; ако боледува, човек трябва да се запита защо боледува, отде иде болестта, коя е причината за нея и т.н. Една от причините за болестите е мързелът. Обаче мързеливият е пасивен по отношение на работата; дойде ли до яденето, той е много активен – той яде повече, отколкото трябва. Престъпление е човек да преяжда: като преяжда, той осакатява тялото си. Човек преяжда не само физически, но и астрално, и умствено. Когато изразходва чувствата си, когато изяжда всичко благородно и възвишено в себе си, човек се осакатява; когато изразходва докрай мислите си, той се изтощава. Природата не търпи никакво насилие, Природата не позволява на човека да се осакатява.

Ето защо, когато изучавате човешкия нос, вие трябва да бъдете внимателни, да спирате погледа си само върху

положителните черти на човешкия характер, а не върху отрицателните. Има такива носове, от които човек трябва да се пази: види ли такъв нос, той трябва да се огради, да не се поддава на влиянието му. Като се спре върху някой лош нос, без да иска, човек се свързва с отрицателните черти на човешкия характер и дълго време се намира под тяхното влияние. За да изучава характера на лошите хора, човек трябва да се облече в броня, за да се запази от техните влияния. Невежият не трябва да се занимава със злото – дойде ли до него, той не трябва да го бута. За да не си създава страдания, той трябва да стои далече от злото, да не го пипа. Светията може да се занимава със злото, защото е силен: злото е киселина, която разлага и руши. Само ученият и светията могат да работят с тази киселина – те знаят къде да я турят, за да свърши някаква добра работа. Както химикът познава свойствата на киселините и знае действието им върху различните метали, така всеки човек трябва да познава проявите на злото и да може разумно да се справя с тях. Както желязото се окислява на въздуха и ръждясва, така ръждясва и органическото желязо, което се намира в кръвта на човека. Когато органическото желязо в човека ръждяса, той заболява или изгубва разположението си. За да не ръждяса това желязо, човек трябва да поддържа своята топлина; изгуби ли топлината си, желязото непременно ще ръждяса. Ние знаем, че причината за ръждясване на желязото са влагата и кислородът; ако едно от тия условия отсъства, желязото не ръждясва. За да поддържа нормалната топлина на тялото си, човек трябва да има нормални чувства. Ако чувствата на човека са неправилни, вътрешната му топлина или се увеличава, или намалява: и в единия, и в другия случай той губи разположението си.

Докато е здрав, добре разположен, човек се намира в положението на младата мома, която се облича хубаво и отива на хорото. Тя играе, върти се и поглежда към този или онзи момък – дано хареса някого да се ожени за него. Много момци ще ѝ се усмихват, докато спре вниманието си на един от тях. В първо време всичко върви добре: и

момата, и момъкът са млади, красиви... но щом се оженят, полиците започват да се нижат една след друга. Те се чудят отде дойдоха тези полици. Много естествено: те не се женят за едно лице, но за цяла компания, която е фалирала в сметките си и търси някой да ѝ плати дълговете. Без да подозират, те се нагърбват с тия полици и цял живот страдат, не могат да ги изплатят. В такъв случай само онзи има право да се жени, който е ликвидирал с дълговете си, който се е развързал от своите съдружници.

Когато е здрав, добре разположен, човек казва, че вярва в Бога, в Христа, обаче щом се натъкне на някакво изпитание, той се съмнява вече. Каква вяра е тази, която допуща съмнението? Ще кажете, че докато съществува злото, човек все ще се съмнява. Това зависи от човека: ако знае как да гледа на нещата, човек никога няма да се съмнява. Срещнете ли някого, потърсете в него една положителна, добра черта, и там спрете вниманието си. Доброто, положителното в човека е Божественото, което никога не се изменя. Защо не спрете погледа си върху Божественото в човека, а трябва да се занимавате с временното и преходното? Само гениалният, светията могат да се занимават със злото с цел да го изучават, обикновеният човек обаче трябва да се занимава с доброто и положителното в света. Занимавате ли се с отрицателните прояви на човека, вие непременно ще паднете в кашата на живота. Затова турците казват: „Не се подигравай на съседа си, защото сам ще изпаднеш в неговото положение“. На каквото се присмеете, това ще дойде до главата ви.

Кои са отличителните черти на доброто и на злото? Доброто дава, злото отнема. Доброто внася живот в човека, злото отнема живота; доброто е добър проводник на живота, а злото – лош проводник. Ето защо, докато живее, човек трябва да се занимава с доброто, да мисли само за него. Доброто подмладява човека, а злото преждевременно го води към старост. Ако не се научи да живее правилно, да прилага доброто, човек заминава преждевременно за онзи свят, дето го чакат реторти. Неговият ръководител ще го прекара през няколко реторти да се пречисти.

Като мине през огън, той ще го изпрати отново на Земята да продължи ученията си. Много пъти ще минава човек през огън, ще слиза на Земята и ще се качва в невидимия свят, докато научи уроците си добре. След това, пречистен и подмладен, той ще влезе в новото царство, дето не съществуват противоречия и недоразумения. Сегашните хора живеят в царството на противоречията – и въпреки това очакват щастлив живот. Това е невъзможно: щастието зависи от Доброто. Ако живее добре и прилага доброто, човек може да бъде щастлив; не прилага ли доброто, човек не може да бъде щастлив нито на този, нито на онзи свят. Добродетелният човек носи щастието в себе си.

И тъй, истинският човек трябва да бъде облечен в светли мисли, с красиви чувства и възвишени добродетели. Това значи да се облече човек в Христа. Не се ли облече в тези дрехи, човек минава за последен бедняк: той ще бъде лист, разнасян от вятъра по всички посоки. Не е достатъчно да казвате, че вярвате в Христа, и да очаквате след това Той да ви обича. Кога учителят обича ученика си? Когато се учи. Кога гостилничарят обича готвача си? Когато готви добре. Кога Бог обича човека? Когато върши Волята Му. За да се научи да върши Волята Божия и да обича, човек трябва да има трезв ум и здраво сърце. Щом умът на човека е трезв и сърцето – здраво, каквото налеете в него, ще се задържи. Когато някой се мисли за стар, това показва, че стомната му е пукната. Старият е човек на произволи, а младият, който се учи – човек на положителната, Божествена наука. Старият се е учил от своите опитности, а младият се учи от опитностите на другите. Ева направи погрешката на стария човек. Когато змията я изкушаваше, тя трябваше да каже: „Ако наистина като яде от плода на Дървото за познаване на злото и на доброто човек може да стане подобен на Бога, яж първо ти от него, а после ще ям и аз“. Обаче без да мисли много, Ева първа вкуси от този плод, а после даде и на Адам да го опита. Казвате: „Какво да правим сега?“. Няма какво да правите вече. Щом си отишъл на бойното поле, ще се биеш; като си започнал някаква търговия, ще търгу-

ваш; като си отишъл на нивата, ще копаеш; като си станал слуга, ще слугуваш; ако си мъж, ще вършиш работата на мъжа; ако си жена, ще вършиш работата на жената; ако си ученик, ще учиш. Бъди доволен от положението, в което се намираш, и не питай защо Бог ти е дал тази или онази служба. Каквато служба и да ви е дадена, вие трябва да я изпълните.

Какво представляват мъжът и жената? Мъжът и жената не са това, което днес познаваме. Под понятието *жена* ние разбираме чистата дева, възвишената майка и жената. Девицата символизира чистотата, майката – почвата, от която израстват нещата, а жената е формата, която пречупва лъчите на светлината. Значи в понятието *жена* в широк смисъл имаме форма – жената, съдържание – майката, и смисъл – девата. Следователно за пречупванията на лъчите и за възможностите в живота търсете жената, за резултатите на живота търсете майката, а за резултатите на чистотата търсете девата. Понятието *мъж* е също трояко: мъж, баща и съпруг. Искате ли да изучавате тези понятия, ще ги сравнявате с първите три: мъжът – с девата, бащата – с майката, а съпругът – с жената. Това са отношения, които съществуват в живота – колкото различни, толкова и необходими едни за други, защото се допълват.

Следователно за да разбира тия форми, среди и възможности, човек трябва да бъде в съгласие с Божествения свят. Влезете ли в съгласие с Божествения свят, вие се освобождавате от всички съмнения, противоречия, смущения. Да освободи човек сърцето си от смущения, ума си от съмнения – това значи да се е домогнал до новите схващания. Не освободи ли сърцето и ума си, човек сам поставя препятствия на пътя си и се лишава от Божиите блага. Тази е причината, поради която човек очаква някакво благо, а не го получава: той не подозира, че сам е виновен за това. Смущенията и съмненията са бентове, които човек сам поставя на пътя, отдето идат Божиите блага. Дали си учен, философ, музикант или писател, щом си поставил бент на пътя си, ти сам се лишаваш от благата

на живота. Учен или прост, човек трябва да се домогне до истинския живот, наречен Божествен. За този живот Христос казва: „Това е живот вечен, да позная Тебе, Единаго истиннаго Бога“.

И тъй, като на ученици давам ви задачата да се заемете с изучаване на човешкия нос: с формата, големината, широчината, с линиите му, а след това и с големината на неговите пори. Сравнявайте носовете на хората, изучавайте проявите им и вадете правилни научни заключения. Носът на човека определя неговата мисъл и интелигентност. Като правите научни изводи, вие ще се домогнете до вътрешни, дълбоки познания на живота. Като изучавате живота, виждате в него главно три категории прояви. Прояви на обикновените хора, които са впрегнали животните на работа: което животно и да погледнете, ще видите, че тялото му е надупчено от остена на неговия господар. Втората категория прояви са тия на талантливите: техният живот представлява съвкупност от прояви и задължения. Кой човек няма задължения? Дето и да се обърнете днес, всеки се оплаква от полици и задължения. Макар и пълен с изпитания, вие трябва да започнете с този живот именно: да изплатите задълженията си, т.е. да ликвидирате с кармата си. Третата категория прояви е тази на гениалните, на свободните души, за които Бог изпрати Сина Си в жертва да ги спаси. За тях именно се отнася стихът: „Бог толкова възлюби света, щото изпрати Сина Си в жертва, та да не погине всеки, който вярва в Него“.

Само проявената Божия Любов,
само проявената Божия Мъдрост,
само проявената Божия Истина
носят пълния живот.

17. лекция, 17 декември 1930 г., София, Изгрев

ЕДИНИЦА ВРЕМЕ

Размишление

Човек трябва да живее съзнателно, да използва всеки момент в живота си разумно. Какво се разбира под думите *момент на живота*? Под *момент на живота* разбираме единица време, единица мярка, с която човешкото съзнание измерва известни величини, събития и др. Без прилагането на тази мярка и да не иска, човек преувеличава или намалява нещата. Изобщо хората имат разположение повече към преувеличаване, отколкото към намаляване. Днес рядко ще срещнете човек, който да предава нещата така, както са в действителност. Например ако изнесете една своя идея пред едно общество, малцина ще я възприемат, както я предавате: повечето ще внесат някакви преувеличения в това, което сте говорили. Някои пък няма даже да чуят какво сте говорили. Защо? Мисълта им е била заета с нещо по-важно. Например как ще разбере вашата идея онзи, който страда от зъб? През всичкото време той ще мисли за болката си. Той казва: „В дадения момент на живота ми е важен моят зъб“. Значи всяко нещо, което в даден момент обхваща съзнанието на човека, е най-важно.

Като ученици вие трябва да имате единица мярка от времето, с която да измервате нещата. Ето защо, като разглеждате своите възгледи, не питайте дали са прави, но задайте си въпроса: „На моя страна ли е правото и право ли мисля?“. Ако човек разглежда нещата според своето лично право, това е едно нещо; ако ги разглежда според общото, Божествено право, това е друго нещо. Божествено право е това, което има предвид Славата Божия, доброто на всеки човек и на себе си. Божественото право трябва да бъде право за всички хора, без изключение. Докато се ръководи от това право, човек може да се развива, престане ли да го прилага, и развитието му спира.

Съвременните хора искат първо да уредят работите си и тогава да мислят за Бога. Ако досега те не са наредили работите си, никога няма да ги наредят. Ако човек е дошъл на Земята с неуредени работи, нищо не може да постигне. Ще кажете, че сте объркали конците – това е друг въпрос. Пияницата обърква конците, скъперникът – също, сиромахът – също. Щом са объркали конците, нищо друго не им остава, освен да ги оправят. Човек не се е родил пияница, нито скъперник, нито сиромах – той е станал такъв впоследствие. Щом е решил да оправя конците, той трябва да се върне в естествения път на живота, към своето първично състояние, както е излязъл от Бога. Лошият живот, лошите навици са вметнати неща в живота, от които човек трябва да се освободи. Ще каже някой, че така се е родил. Не, той е взел нещо чуждо отвън и го е вмъкнал в живота си като примес. Той казва: „Аз не мога да живея без своята каса, без своите книги“ и т.н. Ако си силен, ще докажеш можеш ли да живееш без тия неща, или не можеш. Докато живееш, още можеш да носиш касата със себе си, но като дойде смъртта, всичко оставяш настрани: жена, деца, дом, пари, книги. Ако си силен, опитай се да се противопоставиш на смъртта. И най-големият юнак отстъпва пред смъртта и вижда, че това, без което някога не е могъл да живее, сега го оставя настрани, не се интересува от него.

В турско време българските чорбаджии мислеха, че не могат без наргиле, но като дойдоха тежки времена, видяха, че и без него могат. Какво представлява наргилето? Според мене наргилето може да се уподоби на недоволството в човека. То е психическо, духовно наргиле в човека. Още като стане от сън, човек търси наргилето си – някакъв стар навик, който го прави недоволен. Както се е отказал от физическото наргиле, така човек трябва да се откаже и от психическото, т.е. от лошите навици. Човек трябва да се откаже от слабостите си и от своите лоши навици, за да влезе в истинския живот. На всеки човек е дадена една важна задача, която трябва да свърши навреме и добре. Тази задача не седи в яденето и пиенето, в обличането и

забогатяването – това са второстепенни неща. За да реши задачата си правилно, първото нещо, от което човек се нуждае, е здравето. Щом е здрав, той ще има на разположение и пари, и дрехи, и къща; ако е болен, каквото има, ще го изгуби. Докато е умен, човек има на разположение всичко: и пари, и дрехи, и къща. Искаш ли да бъдеш здрав, пази това, което Бог ти е дал. Пази светлината на своя ум, както и топлината на своето сърце – това е съществено, от което всеки човек се нуждае. Казвате: „Защо Бог ме е създал така?“. Изхвърли тази мисъл от главата си. Ако настояваш да ти се отговори на този въпрос, един ден ще получиш отговор, но горчиво ще съжаляваш. Днес казваш, че не можеш да живееш без това или онова, но един ден ще те поставят на изпит – да ти докажат, че можеш без всичко това. В каквото положение и да се намери в даден момент, човек трябва да приложи своята единица мярка от време, да бъде доволен от всичко. Доволството е сила. Не е въпрос човек да бъде през целия си живот доволен от едно и също положение, но той трябва да бъде доволен от най-малкото, което в даден момент получава. Като се нахраниш, благодари за яденето, което ти е дадено. Някой яде днес, а за утре мисли дали ще има какво да яде. Ако си доволен от малкото, което днес ти се дава, и на другия ден ще ти дадат; не си ли доволен от днешното, на другия ден още по-малко ще ти дадат. Който се е погрижил за днешния ден, той ще се погрижи и за утрешния. Ако мислиш, че утре ще дойде нещо по-лошо, ти се заблуждаваш; ако мислиш, че утре ще дойде нещо по-добро, ти пак се заблуждаваш: утрешният ден ще бъде точно такъв, какъвто е бил вчерашният.

Сега, като говорим за единица мярка, имаме предвид живата единица. Тя може да се вземе от времето, от живота, от човека, затова казваме, че единицата е обширна величина. За човека, за ангела казваме, че са единици, но и за Бога казваме, че е единица. Той е единица, която не може да се сравни с нищо, затова казваме, че Бог е единственият в света, на Когото думата е мощна, Той никога не греши. Дойде ли до интересите на живите същества,

Той всякога ги има предвид и нарежда работите им, както намира за добре. Ако човек, като малка единица, застане до Бога – голямата единица – получава се числото 11. Като съберем двете единици, получаваме двойката – число на противоречие. Наистина, ако дадете една ябълка на две деца, веднага се явява спор кое от тях да вземе по-голяма част. Кое от двете деца има право да притежава по-голямата част от ябълката? Понеже и двете деца са на еднаква възраст, мъчно можете да определите кое от тях има право да владее по-голямата част, обаче ако ябълката се даде на двама братя, единият на 21 години, а другият на 10, как ще разделят ябълката? Ако големият брат обича братчето си, ще му даде по-голямата част от ябълката; ако не го обича много, ще му даде по-малката част.

Значи доброто, което правим, както и разположението, което имаме към хората, се определя от чувството ни към тях. Съзнателно или несъзнателно, човек се ръководи от своите чувства. Когато обичате някого като себе си, вие сте готови да му дадете всичко, от което той се нуждае. Ако има нужда от пари, вие бръквате в джоба си и вадите щедро, не поглеждате какво давате; когато не обичате някого, обръщате парата, гледате да не дадете повече, отколкото трябва. Когато се ръководи само от чувствата си – да даде повече или по-малко, човек не е на правата страна. Човек трябва да бъде справедлив – той трябва да има една мярка, според която да постъпва. Без тази мярка той не знае къде колко да дава. Ако дава повече, той казва, че обича; ако дава по-малко, казва, че не обича. Защо някого обича повече, а някого – по-малко, той сам не знае. Не е въпросът да обичате всички хора еднакво, но да прилагате към тях една и съща мярка. Човек трябва да мери нещата с една мярка, а не с две. Не казвам, че човек всякога прилага двете мерки, но когато не обича някого, по стар навик той изважда втората мярка и започва с нея да мери. Тази е причината, поради която, като не обича някого, човек е готов да вижда лошото в него, той е готов да преувеличи и най-малкия му недостатък. Какво печели човек, ако преувеличи недостатъка на онзи, когото не обича, или

преувеличи добродетелите на онзи, когото обича? Нищо не печели.

Следователно прилагайте единицата мярка към вашите постъпки и не преувеличавайте нито доброто, нито злото в хората. Кажете ли за някого, че е много добър или много лош, питам: как измерихте количеството на доброто и злото в този човек? В даден момент човек може да бъде много добър или много лош – това зависи от външния стимул на живота, както и от вътрешното разбиране на човека. Според отношенията си към даден човек вие можете да го заставите да се прояви като добър или като лош. Ако отнемете ябълката от ръката на детето, то започва да плаче, да се сърди – става лошо. Дайте му след това две хубави ябълки – то ще се засмее, ще се зарадва и ще стане добро. Видите ли, че някое дете се стимулира изключително от своите желания, ще знаете, че то няма единица мярка в живота си. От това дете не може да се очаква много. Когато иска да постигне известно желание, и възрастният човек постъпва като детето, той казва: „Това желание е Божествено и аз трябва да го постигна“. Всъщност желанието му не е Божествено – този човек изопачава Божественото.

Не изопачавайте Божествените идеи, не предизвиквайте Бога! Дойдете ли до Името Божие, пазете Го чисто и свято в душата си. Не Го ли пазите с нужната чистота и святост, нищо не можете да постигнете. Успехът на човека зависи от това, доколко той държи Името Божие чисто и свято в сърцето и в душата си. Името Божие е единица мярка, единица време. С това име човек може да си служи при всички мъчнотии и изпитания в живота. Ако си болен и помислиш за това име, болестта ти ще се махне; ако имаш изпити като ученик или студент, достатъчно е да помислиш за това име, за да можеш спокойно да се явиш на изпит. Ако имаш да даваш, пак помисли за Божието име – така ще смекчиш сърцето на кредитора си. Какво представлява Бог, не мисли – за Името Му обаче можеш да мислиш, колкото искаш. Всякога носи Името Божие в съзнанието си като единица мярка и единица време. Един

момент мисли, но мисли за това име като за нещо, което включва всички условия и възможности на Битието. Няма живо същество, което мисли лошо за Името Божие. И най-лошите същества мислят добре за Него, защото са опитали Неговата сила и мощ, Неговата доброта и благост – и те се подчиняват на това име. Следователно искате ли да се развивате правилно, дръжте Името Божие в ума, в сърцето, в душата си чисто и свято. Ще кажете, че трябва да вярвате в Бога, да ходите на църква, да изпълнявате известни обреди. Това е външната страна на въпроса. С вяра само или с външно поклонение работата не върви: колко хора са пропаднали, като са живели само с вяра!

Един селянин от шопските села отишъл един петъчен ден на пазара да продаде маслото си, да купи някои неща за дома си. Той турил маслото в една голяма делва. Всички хора, които минавали край него, поглеждали към маслото, намирали го доброкачествено и превъзходно. Двама млади апаши се спрели пред селянина, пазарили маслото и казали: „Ние ще купим маслото за един свещеник, при когото ти ще отидеш да вземеш парите. Ето адреса му – иди при него, той ще ти плати“. Селянинът повярвал на младите хора, дал им делвата с маслото, а от тях взел бележката, на която бил написан адресът на свещеника. В това време двамата апаши отишли при свещеника и му казали: „Отче, вземи тези 20 лева за молитва на един селянин, който е побъркан малко. Той ще дойде след нас. Каквото и да ти говори, ще знаеш, че не е с всичкия си ум. Ти му прочети няколко молитви, да му олекне“. Свещеникът повярвал на младите хора. Като дошъл селянинът, свещеникът извадил молитвеника си, турил епитрахила си върху главата на набедения болен и започнал да му чете молитви. Прочел няколко молитви, но селянинът не се интересувал от тях – той искал парите за маслото си. Свещеникът се чудил за какви пари и за какво масло му говори селянинът, но продължавал да му чете молитви. Най-после селянинът казал: „Отче, тази работа с четене на молитви не става. Трябва да платиш маслото!“. Свещеникът се уверил, че наистина селянинът е побъркан. И селя-

нинът се чудел защо свещеникът не плаща за маслото, а се прави на луд и чете молитви. И двамата били изиграни от младите апаши. Смешно е положението и на двамата, но кой човек не е бил изигран, на кого не са туряли епитрахил на главата и не са чели молитви? Селянинът иска пари, а свещеникът му чете молитви.

За да не изпадат в смешни положения, хората се нуждаят от правилно разбиране. Човек придобива това разбиране от опитностите, през които минава, както и от опитностите на великите и святи хора, които са живели преди него. Библията, Новият Завет съдържат опитностите на светии, пророци, апостоли, които са живели няколко хиляди години преди вас, но са разполагали с големи знания. Ако някой от тях дойде днес между вас, ще видите, че наистина са били учени хора. Сегашните хора минават за учени, но работите им не вървят добре. Те казват, че Любовта ще спаси света, но въпреки това светът и досега не е спасен. Защо? Любовта на хората не е още Божествена. Само Божията Любов може да спаси света, а не човешката. По какво се отличава Божията Любов от човешката? Божията Любов внася примирение в човека и той е готов да служи на целия свят. Да служиш на Бога, на ближния си и на себе си, това значи да си придобил Любовта, да си свързан с Бога. Който е готов да служи, той е силен човек; не е ли готов да служи, той е слаб човек. Който люби, без да очаква да го обичат, той е силен човек. Любовта прави човека силен, макар и по сила тя да се равнява на кибритена клечка. Любовта не може да запали целия свят, както и Слънцето не може изведнъж да огрее цялата Земя, но тя внася подтик във всички живи същества. Подтикът ги прави силни...

Днес се иска от всички хора да мислят право, да прилагат единицата мярка в своите мисли, чувства и постъпки. Не е нужно всички хора да мислят еднакво, необходимо е обаче право да мислят. Красотата на живота седи в разнообразието на нещата. Приятно е да гледате различни модели на дрехи, но всеки модел трябва да бъде по мярка ушит. Не са ли спазени мерките, този модел не се

харесва. Копчетата също трябва да бъдат намясто, всяко нещо трябва да се постави на мястото си. Ако това има значение във физическия свят, колко повече то има значение в духовния и в умствения свят. Всяка мисъл, всяко чувство трябва да бъдат на своето място. Кой кого обичал, кой обичал повече и кой по-малко, кого обичат и кого не обичат – това не е е ваша работа. Това значи да се занимавате с мисли, които са извън своето място. Занимавате ли се с такива мисли, вие внасяте дисхармония както във вашия, така и в Целокупния живот. Като спирате вниманието си върху извънредни мисли, т.е. върху мисли, които не са на мястото си, с това показвате своето невежество. Казвате например, че някой човек е много обичан от хората, а въпреки това чувате, че той е умрял. Възможно ли е това? Любовта прави човека безсмъртен. Може да обичате само онзи човек, в когото Любовта живее. Ако майката бие детето си често и казва, че го обича, тя не разбира Любовта. Не можете да биете детето си, ако го обичате – това дете не дава повод за биене. Ако родителите обичат детето си, това показва, че Любовта е в него: то само става обично. Дето е Любовта, там е животът. Човек обича хляба по същата причина – живот носи той. Първата хапка е най-сладка, защото получавате от нея най-много енергия. Някои приемат тази енергия и се ползват от нея, а други не могат да я приемат: това зависи от съзнанието им, как гледат на този въпрос.

Същият закон се отнася и до човешките мисли. Ако човек има съзнателно отношение към дадена мисъл, той се ползва от нея; няма ли съзнателно отношение към някоя мисъл, тя минава и заминава край него, без да му предаде нещо. Всяка мисъл, съзнателно приета от човека, внася в него здраве, богатство и безсмъртие. Не може ли мисълта да внесе в човека тия качества, това показва, че той е слушал и възприемал външно само, а не и вътрешно – мисълта минава покрай него, без да го засегне дълбоко. Следователно каже ли някой, че ви обича, вижте първо дали той обича Бога. Ако обича Бога, и вас ще обича; не обича ли Бога, и вас не обича. После ще каже, че вярва в Бога.

Ако не обича Бога, той не може да вярва в Него – вярата се обуславя от Любовта. Колкото повече обичаш някого, толкова повече вярваш в него; колкото по-малко го обичаш, толкова по-малко му вярваш. Какво виждаме в отношенията на хората? Колкото по-малко се познават, толкова повече си вярват и толкова повече се уважават; щом се опознаят повече, те губят вярата и уважението си един към друг. Защо? Нарушили са единицата време, единицата мярка помежду си. За да не губят тази мярка, те трябва да бъдат като числата, да се увеличават и намаляват. Разумният човек знае кога трябва да се увеличава и кога да се намалява – той е като житното зърно, което напролет посаждат в земята, за да се увеличи. Който сее, правилно разрешава въпросите; който мисли, правилно разрешава въпросите. Ако не мисли, човек е подобен на петел, който предпочита житното зърно пред диаманта. Като намери парче диамант, той го подхвърля и казва: „Искам нещо, което мога да хапна, а не това, което лъщи“.

Сега и вие искате да ви се каже нещо специално, за да намерите веднага правия път. Правият път е пътят на Любовта: приложете Любовта и не се смущавайте. „Как да я приложим?“ Там е въпросът! Искате ли да приложите Любовта, освободете се от всякакво съмнение в Първата Причина: най-малкото съмнение препятства на Любовта. Дойдете ли до Любовта, до Бога, там не се позволява никаква нечистота, никакво съмнение. За да се свърже с Божественото съзнание, човек трябва да очисти своето съзнание от съмнението. Светът, който Бог е създал, е хармоничен: виждате ли някаква дисхармония, тя се дължи на други съзнания, които са внесли известно отклоняване както в човешкия живот, така и в цялата Природа. Неестественият живот на хората е причина за неестествените прояви на животните. Заекът например е станал страхлив благодарение на неблагоприятните условия, при които живее – преследван от животни и хора, той трепва и от най-малкия шум. Следователно когато срещнете някой страхлив човек, ще знаете, че той е живял при неблагоприятни условия.

Като ученици от вас се иска разумна, съзнателна работа: не работите ли съзнателно, вие ще се натъкнете на нежелателни положения. Не желае ли да работи, човек се намира пред изненади в живота: той се храни добре, но въпреки това боледува и умира. Защо? Защото в храната влиза един елемент, който внася смъртта. Човек се стреми към Любовта, въпреки това се натъква на омразата. Защо? Защото в неговата любов влиза елементът на омразата, от който сам трябва да се освободи. Човек говори за права, за положителна мисъл, въпреки това се натъква на съмнението. За да се освободи от смъртта, омразата и съмнението, човек трябва да внесе в живота, в любовта и в мисълта си онзи елемент, който наричаме *единица време*.

За да изправи кривите страни на своя живот, човек се нуждае от нещо малко – една малка поправка е в състояние да постави живота в нормално положение. Понякога една тухла само е в състояние да запуши дупката на къщата и да я запази от външни неблагоприятни условия. Малките неща в живота развалят работите, малките удари носят големи последствия. Понякога един крив, лош поглед разваля добрите отношения. Срещнете някой, който е неразположен, и ви поглежда криво. Не се сърдете на този човек – той се намира в тъмна нощ, когато никой не може да му помогне. Ако носите свещ в ръката си, не питайте защо този човек не ви е погледнал любезно, но запалете свещта си и светнете му, да намери пътя си. Всеки се нуждае от едно топло чувство, от одобрението на хората. Когато цигуларят дава концерт, той не мисли само за пари, но иска да сподели изкуството си с хората, да чуе тяхното одобрение. Учителят работи усърдно, с любов, и той има желание да получи одобрението на своите ученици; майката също има желание да получи одобрението на децата си. Питам: като работите, вие чие одобрение очаквате? Работете съзнателно и с любов, за да получите одобрението на Бога. Да работи човек с любов, това значи да се свърже с Божественото съзнание и да изпълнява Волята Божия навреме.

Сега, като говорим за Любовта, за Вярата, ние нямаме предвид любовта и вярата на обикновените хора. Ние не се нуждаем от религията на обикновените хора, нито от техните молитви, ние се интересуваме от Първичния живот с неговата чистота. Запазите ли чистотата на този живот, запазвате и неговата целокупност. Този живот е капитал, даден на човека от Бога – да работи и всеки ден да прилага към него по нещо ново. Бъдещият живот на човека зависи от настоящия, следователно работата на днешния ден определя бъдещите придобивки. Ако работи с любов, човек ще запази талантите, които Бог му е дал; не работи ли съзнателно, той ще изгуби талантите си, както е постъпил господарят със слугата, на когото е дал един талант[15].

Сега, ако питате какво се иска от ученика, ще ви кажа: ученикът трябва да има здрава и чиста мисъл. Чистата мисъл подразбира чистота в желанията и в чувствата. Като работи, той все ще се оцапа, но трябва постоянно да се чисти. Никаква нечистота не се допуща в сърцето и в ума му. За да разбере дали мисълта му е права и чиста, човек трябва да си послужи с единица мярка от време. Щом пази тази мярка, той никога няма да се заблуждава. Който мисли право, той знае обича ли някого, или не – той има ясна представа за Любовта. Щом разбира Любовта, той знае, че в любовта на един човек може да се намери любовта на мнозинството. И тогава ако един човек обича някого, той не търси любовта на другите хора. Като казваме, че човек трябва да се задоволява от любовта на един човек само, имаме предвид истинската любов. Когато любовта между двама души не се проявява правилно, те непременно ще търсят любовта на друг някого. Защо? Защото между тяхната любов няма равновесие. Любовта на двама души образува права линия само, но силите им не са уравновесени. Ако двамата се движат непрекъснато в права линия и в една посока само, те нищо няма да постигнат. За да придобият нещо съществено и ценно, те трябва да променят посоката на своето движение, да се отправят в посока на висшето съзнание; при това двамата

заедно трябва да се повдигнат. За да свършите една работа добре, нужно е участието на две ръце, на два крака, на две очи, на две уши.

Като ученици от вас се иска съзнателна работа върху себе си. Ще работите върху себе си, без да се спирате върху това, какво мислят хората за вас. Спирате ли се върху мнението на хората, вие не можете да се развивате. Силата на ученика седи в това, да преодолява мъчнотиите и препятствията. Вървете напред без страх, без съмнения, без колебания. Мнозина се съмняват в това, дали са в правия път. Докато служи на Бога с всичкия си ум, с всичкото си сърце, с всичката си душа, с всичкия си дух и с всичката си сила, човек е на прав път; влезе ли най-малкото съмнение в ума на човека, той се отклонява от пътя си. Щом се отклони от правия път, човек започва да губи това, което е придобил. За да се върне към изгубеното, понякога човек прибягва към лъжата – той мисли, че с лъжата ще получи повече от това, което ще получи с Истината. За да постигне своя идеал, човек трябва да живее добре, да прилага Истината. Ще кажете, че Истината носи страдания. И да страда с Истината, за предпочитане е човек да живее с нея, отколкото с лъжата. Каквото страдание и да ви сполети, щом живеете добре и изпълнявате Волята Божия, скръбта ви ще се превърне в радост. Зад всяко разумно страдание се крие великата Божия мисъл. Когато Христос беше в Гетсиманската градина, Той се молеше да се отмени по някакъв начин чашата на страданието, но веднага дойде висшето Му съзнание на помощ и Той каза: „Господи, да бъде Твоята воля!“. След това Христос разбра, че чашата, която Бог Му беше определил да изпие, криеше в себе си велико благо. Христос изпи горчивата чаша, след което получи великото Божие благословение – възкресението. Веднъж се дава на човека да пие горчива чаша – изпие ли я веднъж, втори път не му се дава същата опитност.

В един европейски град осъдили един престъпник на смъртно наказание. Съдът му предложил три наказания: обесване, застрелване и отравяне – сам да си избере едно от наказанията. Престъпникът избрал третото наказание

– да изпие някаква отрова. Дали му една от най-силните отрови, но каква била изненадата им, като видели, че престъпникът не умрял. Правителството решило да освободи престъпника, като се ръководело от принципа: невъзможно е да се наложи на човека два пъти едно и също наказание. Щом мине човек през известно страдание, втори път не може да мине през същото. Този престъпник бил силен човек, той казал: „Ще изпия най-силната отрова, но пак няма да умра“. Той направил един опит, с който доказал своята сила. Тъй щото ако сте силни, и вие трябва да изнесете своите опити пред света, за да покажете, че имате един принцип, една мярка – единица от време.

И тъй, една от отличителните черти на ученика е чистотата. Ученикът трябва да бъде чист. Щом има нужната чистота – външна и вътрешна, той може да мисли право. Днешният дълбок сняг и вятър подчертават именно това: снегът говори за чистотата на човека, а вятърът показва, че човек трябва да мисли право. Като знаете това, вие трябва да работите съзнателно, да придобиете чистота и права мисъл. Днес хората умират преждевременно, защото не работят съзнателно: те не знаят как да работят и за кого да работят, за да продължат живота си. Ако те искрено пожелаят да служат на Бога, да изпълняват Волята Му, животът им ще се продължи. Човек не трябва да заминава за онзи свят, преди да е свършил работата си; ако не свърши работата си, той заминава преждевременно. В този смисъл повечето хора заминават преждевременно.

Като ученици от вас се иска права, светла мисъл и чисти чувства, които да уравновесят силите на вашия организъм. Ученикът трябва да бъде образец във всичко: в обхода, в мисълта си, в обличане, в движения, в походка. Той трябва да има висок идеал: каквато работа започне, трябва да я върши по правилата на високия идеал; не се ли ръководи от тия правила, не може да се разчита на него. Каквато работа започнете, работете я с цел да осветите Името Божие. Започвайте работата си с Бога и свършвайте я с Бога. Не се безпокойте какъв ще бъде резултатът: щом сте свързани с Бога, всичко се нарежда добре. Един

извор съществува в света, от който изтича животът – той е изворът на Абсолютната чистота: каквото става в света, все за него става. Той е източник на онзи живот, който ражда великата Любов. За тази Любов съществува всичко: за нея Слънцето грее, за нея звездите светят, за нея водите бликат, за нея цветята цъфтят, за нея птичките пеят, за нея хората мислят и живеят.

Искате ли водите на този извор да потекат във вас, отворете широко сърцата и умовете си и започнете да давате; затворите ли се, водите на този извор ще замръзнат за вас и вие нищо няма да получите. Тази е причината, поради която човек не може да реализира своите добри желания. Дойде ли една светла идея в ума ви и едно благородно чувство в сърцето ви, не казвайте, че не може да се реализира, но отворете широко ума и сърцето си, впрегнете волята си на работа – и ще видите как всичко ще ви се притече на помощ. Уповавайте на Бога в себе си и не се страхувайте: щом сте свързани с Него, вие имате сила да преодолявате всички спънки.

Човек трябва да отвори кесията си, за да раздава, той трябва да бъде щедър. Ако не е щедър, колкото и да проповядва, думите му няма да имат резултат. Ученикът на Новото учение трябва да прилага това, което говори. Той отива в един дом да проповядва, а не може да помогне на болния в дома. Истински проповедник е този, който прилага всичко, което говори: болни лекува, страдащи утешава, мъртви възкресява. Вяра и любов са нужни на човека, за да приложи това, което има в себе си. Приложете най-малкото, което имате, защото казано е в Писанието: „Верният в малкото е верен и в голямото“. Малкото се благославя.

Само проявената Божия Любов,
само проявената Божия Мъдрост,
само проявената Божия Истина
носят пълния живот.

18. лекция, 25 декември 1930 г., София, Изгрев

УСЛОВИЯ И ВЪЗМОЖНОСТИ

Размишление

Ще прочета 135. псалом.

Когато четете псалмите, трябва да ги превеждате, понеже условията, при които са писани, се различават от днешните.

Идолите на езичниците са сребро и злато,
дело на человечески ръце. (15. ст.)

Днес идолопоклонство във формите на миналото не съществува, но златото като идол и досега не е изгубило значението си, и до днес още се кланят на златото.

Които се боите от Господа, благословете Господа.
(20. ст.)

Ако се преведе този стих на съвременен език, трябва да се каже: „Благославяйте Господа всички, които Го обичате“. Не се страхувайте от Господа, но обичайте Го. Страхът се е явил след непослушанието на Адам и Ева. Който се страхува, не е свободен човек.

Ще прочета 17. глава от Йов.

В тази глава се описва състоянието, през което е минал един велик, праведен човек. Голяма драма е преживял той. Йов се чуди как е възможно човек, който служи на Бога, да мине през такива изпитания. Във всяко отношение той е бил изправен, считал е себе си за образец на послушание и благочестие. След всичко това е трябвало да мине през такива страшни страдания. Изоставен от Бога, от приятелите си, от близките си, той се чуди защо трябва да бъде така. Като изреждал изпитанията си, той дълго време е размишлявал, търсил е причината за това, но не е могъл да я намери. Не е лесно за човека да мине през такива изпитания. Всеки, който изпадне в положението на Йов, като него ще плаче, ще се моли, ще запитва за причината на своите нещастия.

Ще прочета част от 12. глава на Евангелието от Йоан, от 1. до 12. стих.

Като четете тази глава, виждате двете страни на живота: външна и вътрешна. Човек може да разбере живота, когато го изучава сравнително, т.е. когато го изучава външно и вътрешно. Човек познава себе си, когато се сравнява с хората. Ако ученият не се сравнява с по-учени от себе си, никога няма да има ясна представа за своята ученост; ако силният не се сравнява с по-силни от себе си, всякога ще мисли, че по-голям юнак от него няма. Когато ученият и силният срещнат по-учени и по-силни от себе си, в първо време те се обезсърчават как е възможно да има по-учени и по-силни, но после се заражда в тях вътрешен импулс да работят, да достигнат ония, които са излезли напред. Ще кажете, че не трябва да бъде така. Други ще питат защо се натъква човек на такива състояния. Оставете този въпрос настрана. Трябва ли да питате защо тече водата, защо вее вятърът, защо грее Слънцето? Това са въпроси, върху които човек може да мисли, но колкото и да мисли, не може да ги разреши. Каквито теории и да се създадат по тези въпроси, те ще си останат теории – нищо повече. Може ли свещта да ви каже защо свети? Тя знае, че нейната длъжност е да свети, а онзи, който я е запалил, той знае защо свети – това не е работа на свещта.

Някой се задълбочи, хване главата си между ръцете си и мисли. Какво мисли? Мисли за студа, за хляба, за въглищата: той вижда, че е студено, а няма въглища, няма хляб и се страхува, че ще умре гладен. Защо мисли по тези въпроси? Това е негова работа, но ако само мисли, без да работи, той нищо няма да разреши. Колкото и да казва, че не се търпи студът и гладът, няма какво да прави – ще търпи. Онзи, който слуша отвън, ще каже: „Какво от това, че този човек е гладен, че седи в студена стая, че страда?“. И двамата говорят на различни езици и не се разбират: единият се оплаква от сиромашията, а другият намира, че не е лошо някога човек да изпита сиромашията. Има случаи, когато човек иска да бъде богат, а при други случаи – да бъде сиромах; при известни случаи човек търси светли-

на, а при други – тъмнина. Светлината не действа всякога благоприятно за развитието на човека; същото може да се каже и за богатството. Ето защо и сиромашията, и тъмнината понякога са необходими условия за развитието на човека. Богатството и сиромашията, светлината и тъмнината са състояния, условия, през които човек неизбежно трябва да мине.

Като казваме, че хората се нуждаят от права мисъл, имаме предвид тяхното правилно развитие. Това е желанието на всяка душа. Следователно всеки човек трябва да си дава отчет право ли мисли, или не. Слушате някой млад човек да казва, че иска да расте, да възмъжее, да има сила да се бори в живота. Всеки човек е расъл, възмъжавал, борил се е, но какво е постигнал? Друг някой казва, че му е дотегнало да се бори, не му се живее вече. Защо не му се живее? Раницата му е тежка. Щом раницата му е тежка, нека се опита да я свали от гърба си. Той се оплаква от тежката си раница, а се страхува да я свали, за да не я вземе някой. Това е неразбиране на живота.

Като живее, човек трябва да се ползва от своите опитности и от опитностите на другите хора, да дойде до вътрешно разбиране на живота. Ако имате една опитност в живота, стремете се да не я повторите два пъти. Някой се е оженил, не е могъл да живее с жена си добре, напуснал я е и е тръгнал да търси втора. Защо му е жена: ако се ожени втори път, ще направи нови погрешки. Защо иска жена? Да му слугува: той ще бъде господар, а тя – слугиня. Когато жената реши да се омъжи, тя иска да бъде господарка, а мъжът – слуга. За предпочитане е жената да стане мъж, да слугува, отколкото да стане господарка и да се омъжи. Същото се отнася и до мъжа: за предпочитане е мъжът да стане жена, да слугува, отколкото да стане господар на жена си. По-добре е човек да слугува, отколкото да господарува. Ако човек предпочете да слугува, все ще научи нещо; ако иска другите хора да му слугуват, а той да господарува, ще произведе известна дисхармония между близките си, които ще бъдат недоволни от него. Докато хората са заставени да слугуват, всякога ще бъдат недо-

волни; друг е въпросът, ако човек слугува доброволно, от любов.

Задачата на великите Учители в света се свежда именно към това – да научат хората да живеят правилно. Правилният живот се обуславя от служенето на Бога с любов, а не с насилие. Бог не иска от хората насилствено служене. Като велик и благ, Бог иска да даде на човека това, което Той има. Бог иска да му даде Своята Любов, Своите блага, Той иска да му даде вечен живот, за да се освободи от смъртта, от страданията и от нещастията. Бог не си служи с насилие, но казва на хората, че пътят, по който вървят, не води към вечния живот, нито към безсмъртието. Хората искат да се съединят, да станат силни: затова мъжът се стреми към жената, жената – към мъжа, та да улеснят живота си. Те са на крив път: дето става съединение, там има експлозии. Хората трябва да се съчетават, а не да се съединяват. Държавата и поданиците ѝ, църквата и нейните членове, мъжът и жената трябва да се съчетават, а не да се съединяват. Между държавата и църквата също трябва да има съчетание, а не съединение. Дето има съчетание, там елементите остават свободни; дето е свободата, там е Любовта. Всяка външна връзка е спънка в човешкия живот: връзката подразбира вътрешен процес. В Божествения свят не съществува никакво съединение и разединение, там отношенията са свободни и трайни. На Земята хората се съединяват и разединяват, женят се, раждат деца, умират, но всичко това води към страдания, а чрез страданията те се учат. Влязат ли в духовния и в Божествения свят, там съществуват други отношения.

Мнозина мислят, че и на Небето ще живеят, както са живели на Земята. Там не се позволяват никакви връзки, там женитби и разводи не стават. Божественият свят подразбира отношения на разумни, възвишени същества. Те живеят по любов и служат на Бога без никакви външни обреди, без кадене с тамян. Когато мислите и чувствата на човека са минали през огъня на Любовта, те са толкова пречистени, че отдалече още издават своето благоухание. Това благоухание е по-приятно от благоуханието на

тамяна, с това благоухание трябва човек да се приближи към Бога, да Му се поклони в знак на готовност за служене. Ако човек мисли, че с тамян и кадилница може да се яви пред Божия олтар, той се самозаблуждава: служенето на Бога изключва всички външни благоухания, всички външни обреди. Някои свещеници са казвали, че им е дотегнала вече миризмата на тамян, кадилницата, ръсенето с китка, черните раса и калимявки. Защо са им дотегнали тия неща? Защото са стари форми, без съдържание.

Сега аз говоря за онези, които разбират нещата. Не е въпрос да търсите противоречие в думите. Всяко нещо, което се върши с любов и със съзнание, има вътрешно съдържание и смисъл; изгубите ли Любовта и съзнателното отнасяне към нещата, всичко се обезсмисля за вас. Не е въпрос в отричането на нещата, но в тяхното осмисляне: ние не отричаме нещата, но ги осмисляме. Всяко нещо, което е осмислено, е на мястото си. Човек трябва да разбира нещата вътрешно, за да не изпада в противоречия. Някой следва Божия път, но въпреки това го сполетяват големи нещастия и изпитания. Той се чуди защо става това, той се запитва защо Бог не го пази, а го излага на такива опасности и нещастия. Каквито и противоречиви мисли да минават през главата му, той трябва да мълчи и да изучава както своя живот, така и целокупния. Той ще разбере, че изпитанията са необходими в живота му, както вятърът – за дърветата. Не се смущавайте, че от вашите изпитания като на вярващи някои ще се съблазнят: ако вярват или се съблазняват, това е заради тях. Къде ще отиде човек, ако се съблазни в Бога и се отдалечи от Него? И да се натъква на нещо криво, на злото в света, човек трябва да има търпение да види неговия край. Злото има начало и край, а доброто е без начало и без край. Като говорим за църквата и за свещениците, ние ги разглеждаме като процеси, които стават в самия човек. Колко пъти човек с кадилница в ръка обикаля своя храм и казва, че не може да постигне желанията си и ще си замине с отворени очи. Какво ще кажат ония, които са реализирали желанията си – какво са придобили те? Ние не сме против желанията

на човека. Той трябва да има желания, да се стреми да ги реализира, но кои желания трябва да реализира? Има преходни желания, има и вечни желания. Вечните желания водят към вечния живот.

Следователно човек трябва да се стреми да придобие Любов, Мъдрост, Истина, кротост, въздържание, милосърдие, търпение и др. Придобие ли тия добродетели, човек се свързва направо с Бога, той изпитва вътрешно разположение и мир. Каквото получава, той го получава направо от Бога, без никакви посредници. Не е все едно да получиш Любовта направо от източника ѝ или от странични извори. Колкото повече отклонения прави Любовта, през колкото повече мозъци минава, толкова по-нечиста е. Тя трябва да се филтрира, да мине през неколкократно чистене, докато придобие естествената си чистота. И животът на хората не иде направо от своя първоизточник, затова те умират преждевременно. И съдовете, в които се налива животът, не са чисти. Като влезе в тия съдове, животът започва да се разлага: от една страна съдовете се разлагат, от друга – животът, и в скоро време той изтича навън.

„Ново вино в нови мехове“, е казал Христос. Чист живот в чисти съдове, казвам аз. Какво ще стане с вас, като изтече животът ви навън? Ще кажете, че ще отидете на онзи свят, между ангелите. Как ще отидете там? Вие знаете, че за физическия свят е нужно физическо тяло, а за духовния – духовно. Приготвили ли сте духовното си тяло? Ако мислите, че на онзи свят можете да отидете със своите стари разбирания, със старите си желания и навици, вие сте на крив път. Онзи свят, който наричаме духовен, е свят на вечна хармония, на абсолютна чистота, на пълен ред и порядък. Следователно иска ли човек да влезе в Божествения свят, той трябва да отговаря на известни условия: да бъде абсолютно чист и здрав, да носи светли мисли и благородни чувства, да има ново разбиране за Целокупния живот. Там не се допуща нищо отрицателно. Животът на пчелите дава слаба представа за Божествения свят. Пчелите се отличават с голяма чистота, те не допущат в кошера си нищо нечисто и дисхармонично: ако

някоя пчела се разболее, веднага я изхвърлят навън. В Божествения свят не се търпи никакво петно. Не е лесно човек да влезе в този свят.

И тъй, животът има две страни: външна, или физическа, и вътрешна, или духовна. Докато гледа на живота от физическата му страна, човек го познава отчасти. Същото може да се каже и за човека: докато разглеждате човека външно, вие го познавате отчасти. Казвате за този човек, че има красиво лице, хубави очи, правилен нос, красиви уши и уста, но нямате никакво отношение към него. Обаче ако се свържете с неговите мисли и чувства, вие изпитвате особено разположение към него. Щом го срещнете, вие сте готови да споделите с него своите радости и скърби, сега вече го наричате свой приятел. Кой човек наричате приятел? Истински приятел е онзи, в присъствието на когото сълзите пресъхват, а скърбите и страданията изчезват: приятелят е в състояние да подобри условията на вашия живот.

Казано е за Авраам[16], че считал Бога за свой приятел. Ако Бог е ваш приятел, ще се оплаквате ли от болести, от сиромашия, от невежество? Никога! Понеже Бог беше приятел на Авраам, Авраам беше богат, учен човек. Едно нещо му липсваше – бездетен беше. Това не отчайваше Авраам – той беше предоставил този въпрос в ръцете на Бога. И не се излъга: един ден Бог изпрати при Авраам три ангела да му кажат, че жена му Сара ще роди. Авраам повярва на думите Божии, но Сара помисли, че Бог иска да утеши приятеля Си, да се пошегува с него, и се засмя. Когато един от ангелите я запита защо се смее, тя отказа, че се е смяла. Интересен е фактът защо Сара се засмя. Нас ни интересува още и въпросът защо този, който е писал историята на Авраам, е отбелязал именно засмиването на Сара. Нейният смях се явява като контраст между думите на Бога и невъзможността им да бъдат реализирани. Това показва, че Сара е била жена с положителен характер, тя е гледала реално на живота. Тя си казала: „Беше време, когато можех да се залъгвам, да вярвам на обещания. Днес, когато се ползвам от опитностите си, не мога да допусна,

че жена на моята възраст ще роди дете“. Значи нейният смях беше предизвикан от контраста, който се явява от думите на ангелите и нейната напреднала възраст. Какъв по-голям контраст може да съществува днес от този, възрастна жена да роди дете?

Сега, като говорим за контрасти, вие ги виждате навсякъде в живота. Срещате двама млади, които се обичат. Един ден те решават да се оженят. Щом се оженят, започват да се съмняват в любовта си: мъжът пита жена си обича ли го, жената пита мъжа си обича ли я. Това е един от контрастите в живота. Защо трябва да си задават този въпрос, нали се обичат? Ако единият пита другия обича ли го, значи любовта им е изчезнала. Каква е тази любов, която се явява и изчезва? На Земята любовта се явява и изчезва, обаче в Божествения свят Любовта е непреривна. Можете ли да питате Бога обича ли ви, или не? На човека може да се задава такъв въпрос, но не и на Бога. Човешкото сърце само по себе си е каменно, студено като неразгорял се въглен. За да светне и да се стопли, през него трябва да мине електрически ток. Токът, който стопля човешкото сърце, наричаме любов. Значи влезе ли Любовта в сърцето на човека, тя го стопля. Човек трябва да бъде внимателен, да не прекъсва тока на Любовта.

Човек е дошъл на Земята да се учи, да прави опити, за да се приспособи към Божествения свят. В това отношение Земята е опитно училище. Човек трябва да мине през това училище, за да научи великите уроци на живота – той не е готов за Небето. Тук той ще пада и ще става, но ще расте, ще се развива. Физическият свят представлява голяма сцена, на която всички хора играят различни роли. В живота си хората са актьори: те играят роли на цар, на учен, на философ, на крадец, но всъщност нито са царе, нито учени, нито философи, нито крадци. Някой минава за учен, без да е такъв; друг минава за цар, без да е цар; трети минава за крадец, без да е крадец; щом слезе от сцената, той престава да играе ролята си. Когато казваме, че хората не се познават, причината е, че те играят чужди роли – малцина живеят свой собствен живот. Искате ли

да познаете човека, трябва да го видите вън от сцената: докато е на сцената, той непременно играе някаква чужда роля. Защо играе чужда роля? Учи се. Като знаете това, не се обиждайте, че някой ви е казал една обидна дума: той е на сцената, вие – също, и оттам се разговаряте. Не се обиждайте, но вгледайте се в характера си, дали имате някаква слабост. Ако приятелят ви казва, че не сте искрен човек, потърсете тази слабост в себе си и вижте, ако я имате, можете ли да я изправите. Вглъбете се в себе си и намерете корена на тази слабост – тя може да води началото си от някой ваш дядо. Като намерите корена ѝ, вие можете да се освободите от нея. Тъй щото когато някой ви покаже една ваша слабост, не се сърдете, но благодарете, че имате възможност да я видите. Ще ви каже някой, че сте горд. Ако това е истина, благодарете, че имате възможност да се видите и да се изправите. По какво познавате гордия човек? Той ходи изправен, поглежда на хората отвисоко, не се огъва лесно – за да се огъне, трябва да е видял нещо особено. Той казва: „Аз мога да се наведа само тогава, когато срещна нещо, което заслужава навеждането ми“.

Не е въпрос до навеждането на човека, но до вътрешния импулс в него. Срещате хора, които се кланят налявонадясно, а други не обичат да се кланят. Това не показва, че първите не са горделиви, а вторите са горделиви. Когато се произнася за нещо, човек трябва да има право разбиране. Следователно новият живот изисква ново разбиране: старите разбирания са детински, с тях не можете да влезете в новия живот. Който е влязъл в новия живот, не се връща към миналото. Мнозина говорят за новото, за нови идеи, но въпреки това казват: „Голяма беше нашата любов в миналото. Какво стана, че я изгубихме?“. Ако губите любовта си, това показва, че пътят, по който вървите, не е прав. Не съжалявайте, че сте изгубили любовта си: това, което се губи, не е ваше. Ако сте изгубили богатството си, не съжалявайте – за вас е важно да бъдете здрави. Какво се ползвате, ако имате богатство, но сте болен? В болницата ще ви обикалят милосърдни братя и сестри, ще ви местят от едно легло на друго, но това нищо не ви

ползва. За предпочитане е човек да ходи пеш по планините, но да бъде здрав, отколкото да е болен и да се ползва от уважението на лекарите и милосърдните сестри. За предпочитане е човек да бъде сиромах, но да е здрав и доволен от живота, отколкото да е богат и болен. Животът на здравия човек е живот на вътрешно доволство, на придобиване на знания и добродетели; животът на богатия и неразумен човек е живот на удоволствия, които рушат организма и внасят недоволство и разочарования в човека. Ето защо човек трябва да прави разлика между живота на богатия и на бедния, на здравия и на болния.

Като наблюдавате хората в света, вие намирате, че имат големи знания, че са учени, благородни, добри. Вярно е, че има учени, добри и благородни хора, но вие трябва да ги различавате от ония, които още не са нито учени, нито добри, нито благородни. Те се представят за такива, но в действителност не са. Това не е за упрек, но казвам, че много от хората, които представят нещата, както не са, още не са излезли от болницата. Те са болни хора, които имат нужда от милосърдни братя и сестри и от патерици, всички се грижат за тях. Искате ли и вие да се грижи Бог за вас като за болен? Кога майката оказва специални грижи за детето си? Когато е болно. Тя страда, че детето ѝ е болно, и полага всички грижи да облекчи положението му; когато детето ѝ е здраво, тя се радва. Следователно когато скърбите и страданията в света се увеличат чрезмерно, това показва, че хората боледуват. Грехът не е нищо друго освен болест. Може ли при това положение Бог да се радва? Не само че не може да се радва, но Той страда, като вижда как хората сами се измъчват, как едни други си причиняват страдания. Бог взема всички мерки да им помогне: Той изпраща лекари, милосърдни сестри да помагат на болните хора в света.

На кого се радва Бог: на болния или на здравия? Бог се радва на здравия човек, който има права мисъл, благородни чувства и постъпки. Здравият и разумен човек е щастлив, защото знае как да използва условията и възможностите, които му са дадени. Условията подразбират

външната страна на живота, а възможностите – вътрешната. Когато човек не успява в работата си, причината за това се крие или в условията, или във възможностите. Той има условия, а няма възможности: значи дадени му са външни благоприятни условия, а няма възможности в себе си да ги използва; в друг случай човек има възможности, а няма условия. Щастлив човек наричаме онзи, който едновременно има и условия, и възможности. Когато условията и възможностите действат едновременно, човек се развива правилно.

Често хората се оправдават за неуспехите си с това, че нямат условия и възможности за развитие. Те не са прави: условията и възможностите не създават човека. Човек е господар на условията и на възможностите: ако не работи съзнателно, той ще изгуби условията и възможностите. От човека зависи да използва или да изгуби условията и възможностите, които му са дадени. Като направил първия човек, Бог му дал условия и възможности да работи. Като съгреши, Адам изгуби условията и възможностите, които му бяха дадени. Защо съгреши? Само за един плод. Чудното е, че Адам и Ева бяха заобиколени от много дървета, отрупани със сладки и вкусни плодове, за които те не бяха дигнали мотика да ги разкопаят, но въпреки това се полакомиха за един плод, който им беше забранен. Докато бяха в Рая, те не знаеха какво е мъчение и труд, всичко получаваха наготово: в Рая не съществуваха мотики, лопати, белове. Житото в райската градина беше едро почти като кокоше яйце. Не мислете, че това е фигура: някои хора имат спомен за времето, когато житото е било едро като кокоше яйце.

Като слушате тия неща, струва ви се, че има някакво преувеличаване. Не, когато се говори Истината, никакво преувеличение няма. Истината си служи с определени, абсолютни мерки, обаче когато иска да представи предмета по-ясен, тя го туря под лупа или микроскоп, след това тя го представя в естествената му големина. И обратно: когато иска да не плаши хората, тя поставя предметите далече от тях; като ги приготви да издържат, тя прибли-

жава предметите до очите им да ги видят в естествената им големина и да се поучават от тях. Истината открива нещата на човека и ги показва в този вид, в какъвто съществуват в Природата. Но за да дойде до тази цел, тя си служи с различни методи: метод на увеличаване и метод на намаляване. Истината се ръководи от крайната цел да направи човека свободен. В постигане на своята цел тя има право да си служи с различни методи. Като се натъкват на страдания, с които не могат да се справят, хората казват: „Господ не вижда ли страданията ни – защо не ни избави от тях?“. Коя е интимната мисъл, която кара човека да задава такъв въпрос? Бог вижда и знае, че страдате, но като разбира причините за страданията ви, оставя ви да научите някакъв урок от тях. Вие страдате, но не знаете какъв смисъл имат вашите страдания. Какво от това, че някой от вашите близки е заминал за онзи свят? Докато е бил на Земята, вашият близък е заемал долна служба, но като е отишъл на другия свят, назначават го за губернатор на голяма област. Чрез тази висока служба той може да оправи света. При това положение има ли нещо лошо, че близкият ви е заминал за онзи свят? От онзи свят той ще работи по-добре, отколкото ако остане на Земята.

И Христос казваше на учениците Си: „Ще отида при Отца Си и ще изпратя Духа върху вас“. Ако Христос не беше напуснал Земята, Духът нямаше да слезе върху хората. Христос даде разпореждането Си от невидимия свят да слезе Духът на Земята и да научи хората какво да правят. След възкресението Си Христос казва: „Даде Ми се всяка власт на Небето и на Земята“. Властта на Христа има значение главно за Него, а за нас тя е от значение дотолкова, доколкото сме свързани с Любовта Христова и изпълняваме Волята Божия. Следователно като люби Христа, човек отправя любовта си към всички останали същества. В отношенията си към хората той има желание да им помага, както Бог на него помага, а не да ги използва; този човек е готов да прояви любовта си и към мравката. Ако човек не постъпва към по-малките същества от себе си, както Бог постъпва, той нарушава един от Неговите зако-

ни. Щом наруши един от Божиите закони, човек изгубва своя вътрешен мир и спокойствие. На мнозина ще се види чудно защо трябва да се помага на мравката: те казват, че хиляди мравки да изчезнат, това нищо не значи. Така е за онзи, който не разбира Божиите закони, но за онзи, който разбира тия закони, при всяко нарушаване на един от тях той изпитва гризене на съвестта. Днес малко хора мислят за мравката, те казват: „Сега хората се убиват едни други като мухи, че за мравките ще мислим“. Хората се убиват именно затова, че не мислят за по-слабите същества от себе си.

Като говорим за Любовта, някои задават въпроса как да се обичат и кой човек може да обича. Ще обичате така, както Бог обича. Що се отнася до въпроса кой може да обича, казвам: всеки, който е почувствал Божията Любов, може да обича; който не е почувствал Любовта на Бога върху себе си, той не може да обича. Ще кажете, че всеки човек има въглища в огнището си. Каква полза, че има въглища, които не горят? Свещен огън трябва да гори във всеки човек, и не само това, но този огън трябва да бъде непреривен. Какво виждаме днес между хората? Те ту се засилват и тръгват напред, ту се спират, остават назад. Защо? Свещеният огън в тях не гори непрекъснато: ту се засилва, ту изгасва.

Сегашните хора са в положението на войници, които ту побеждават, ту ги побеждават. Когато неприятелят е слаб, те вървят гордо, с дигнати нагоре глави; щом неприятелят се засили, те се скриват в дупките си. Какво могат да постигнат тия войници, какви придобивки носят от бойното поле? Ще кажете, че те умират за отечеството си, при това, като се бият, ставали смели и решителни. Така ли е всъщност? Аз виждам на бойното поле смели войници, които геройски се хвърлят в боя, а щом влязат в живота, смелостта им изчезва. Каква смелост е тази, която се проявява само при известен случай? Има смисъл човек да бъде смел и да проявява геройството си, когато се застъпва за Божията държава, когато устоява срещу всичко, само да запази Името Божие в чистота и святост.

Ако воюва човек, нека воюва с цел да запази чисто и свято името на Божията Любов, Мъдрост и Истина. Като воюва за великите добродетели в света, човек знае как трябва да се сражава. Тъй щото ние не сме против воюването, но човек трябва да знае за какво воюва и как воюва. Всеки трябва да извади меча си и да воюва. Ще кажете, че човек трябва да бъде кротък и миролюбив. Човек трябва да бъде кротък и миролюбив, когато Бог царува в света; щом Бог не царува, всеки сам трябва да се защитава – ще извади меча си и ще воюва. Ако не разчита на своите сили, той трябва да се свърже с Бога – Бог да му изпрати Архангел Михаил да го защитава със своя меч.

Като не могат да разрешат задачите на живота си, някои казват: „Ще преживеем живота си както и да е, няма защо много да се безпокоим. Един живот е това, няма какво да мислим“. Не, това е стара философия, това не е никакво разбиране: щом си дошъл на Земята, ще воюваш по всички правила. Щом говориш за Любовта, ще я приложиш в живота си така, че всички тъмни места да се осветят и да кажеш: „С Любовта всичко мога да направя“. Ако си болен и произнесеш името на Любовта, ще станеш от леглото си и ще се почувстваш здрав; ако си умрял и ти пеят последното „Упокой, Господи“, произнеси името на Любовта и скочи от гроба. Когато човек дойде до положение да напусне болницата, преди да е изписан, нека скочи от леглото си: когато всички мислят, че не може да оздравее, нека стане от леглото. Само онзи може да разбере вътрешния смисъл на Живота, който е придобил Любовта. А тъй, днес да се въодушевява човек, а на другия ден да изгуби въодушевлението си, да изгуби любовта си и да каже, че всичко е било суета, това показва, че той не е разбрал живота. Любовта не се губи! Истинската Любов прави човека силен, добър, умен: ако е стар, с Любовта той може да се превърне в млад момък. Ако невежият помисли за Любовта, веднага придобива знания: Любовта прави чудеса.

Сега ние се намираме в навечерието на една Божествена година, на която началото и краят се връзват и развръз-

ват и всякога остават в едно и също положение. Старата година никога не си заминава, а новата всякога иде, тъй щото вие постоянно изпращате една стара година и постоянно посрещате една нова. В това именно седи красотата на живота: старата година се готви да си отиде, а не си отива; новата година се кани да дойде, а не иде. Това се вижда невъзможно, но то е много естествено. Трябва ли да скърбите, че старата година никога не си отива, въпреки това, че я изпращате? Трябва ли да скърбите, че новата година никога не иде, макар че постоянно я посрещате? Няма по-идеално положение в живота на човека от това, старата година да не си отива, а новата да закъснее с пристигането си. И вие очаквате да придобиете нещо ново, но то все не идва. Очаквате го една, две, три и повече години и най-после се обезсърчавате. Не се обезсърчавайте, не бързайте да реализирате вашите желания: колкото повисоки и благородни са желанията ви, толкова по-бавно могат да се реализират.

Красиво е да очакваш нещо хубаво и да не го получиш. Ако реализирате желанията си преждевременно, вие ще се натъкнете на някакво нещастие. Не бързайте да се освободите от старите си дрехи, не раздавайте старите си дрехи на хората – дръжте ги за себе си. Защо? Все ще ви потрябват някога – от тях ще направите дрешки за своите внучета. В Природата съществува закон за икономия, който има приложение и в частния живот на човека. Това, което е непотребно за тебе, е потребно за друг някой – запази го, не го хвърляй вън. Казвате: „Разумно ли е да даваме старите си дрехи на своите близки, доволни ли ще бъдат те?“. Какво представлява разумният и какво – неразумният живот? Какво нещо е доволството и какво – недоволството? Представете си, че имате едно дърво, което започва да се разлиства. Листата се люлеят тихо от вятъра и се разговарят помежду си: те са доволни от положението си, защото са на дървото, не се грижат за нищо, никой не ги подритва. Откъсне ли се един лист от дървото и падне ли на земята, вятърът го подхвърля на една и на друга страна, всички го тъпчат. Отначало той е зелен, но ско-

ро загнива и започва да се разлага или изсъхва – зависи от условията; този лист е недоволен от положението си. След това дървото започва да цъфти, цветовете завръзват плод, плодовете зреят и весело се гледат едни други, доволни са от положението си. Ако един от плодовете падне на земята и започне да гние, той става недоволен. Каква е разликата между зеления лист на дървото и сухия, паднал на земята? Сухият лист изгубва цвета си, т.е. своя живот, той не може да даде нищо от себе си и минава за голям скъперник. Той се оплаква от сиромашията, без да подозира, че сиромашията се дължи на отделянето му от Дървото на живота. Лошото не е в сиромашията, но в това, че сиромахът изгубва основната идея за живота си.

Докато живее от ден за ден и мисли само за храната си, човек е в положението на паднал лист. Всеки паднал лист трябва да се възприеме отново от дървото и да придобие своята зеленина и сочност – условия за растене и развитие. Кой може да расте и да се развива? Само онзи, който има живот в себе си, той е доволен от него; падналите листа, които гният и съхнат, нямат живот в себе си, но създават условия за образуване на почвата. Сега, като дойдем до човека, казваме: само онзи човек има условия да се развива, който се повдига от своите мисли, чувства и постъпки. Ако мислите, чувствата и постъпките не повдигат човека, той е подобен на изсъхнал лист, вечно недоволен от положението си. За да не изпадате в това състояние, пазете се от противоречията на живота. Какво произвеждат противоречията в човека? Те изсушават източниците на Любовта, на Мъдростта и на Истината и човек се превръща в сух лист без никакъв живот, без никакво растене. Има някаква надежда и за сухите листа, но за това се изисква дълго време: трябва да минават през раждания и прераждания, през въплътявания, докато един ден отново се върнат на Дървото на живота като листа, клончета и плодове и започнат нов живот оттам, дето са спрели.

Като ме слушате, вие си казвате: „Дано дойде Царството Божие на Земята“. Вие очаквате идването на Царството Божие на Земята, но нямате ясна представа за него. Кол-

кото и да го очаквате, каквото и да правите, Царството Божие не може да дойде в тези времена на Земята. Защо? Умовете и сърцата на хората не са подготвени. За да дойде Царството Божие на Земята, хората трябва да имат просветени умове и възвишени сърца. Какво можете да очаквате днес от хората, когато всеки иска да стане господар? Слугата иска да стане господар, а господарят не иска да слезе от положението си. Бъдещите граждани, т.е. гражданите на Царството Божие, трябва да бъдат слуги – служители на Бога. Редът и порядъкът в това царство е точно обратен на този, който владее в сегашните царства. Когато Царството Божие се възстанови на Земята, всички противоречия ще изчезнат много естествено. Тогава всички хора ще бъдат слуги, всеки ще търси случай да помогне на някого. Като срещне някоя бедна вдовица, той ще отиде с нея в дома ѝ да услужи, с каквото може. Ако е учен, ще занимава децата ѝ безплатно; като свърши работата си с тях, ще отиде в друг дом да помага. Ако е свещеник, няма да го търсите в църква, но той сам ще ходи по домовете между страдащите да ги утешава. Той ще им проповядва Словото Божие: като свърши работата си в една къща, ще отиде в друга. Бъдещата църква ще бъде служение, а не учреждение, както сега. Когато дойде Царството Божие на Земята, всеки ще съзнава задълженията си и ще ги изпълнява. Като греши, той сам ще съзнае погрешката си и ще я изправи; той ще съзнава не само погрешките на настоящето, но и миналите, и ще знае отде произлизат.

Един съзнателен баща имал син в училище, от когото учителите се оплаквали много. Те наказвали често ученика, но като видели, че и наказанията не помагат, викнали баща му да се оплачат от сина. След това той им казал: „Господа учители, моят син носи лоши наследствени черти от мене и от майка си – ние сме виновни за това. Колкото и да го наказвате, мъчно ще се изправи. Ето защо, колкото пъти през седмицата синът ми се провини в нещо, отбелязвайте го в някое тефтерче. В края на всяка седмица аз ще дохождам да получа наказанието вместо него. Първо трябва да се възпитам аз, а после синът ми.

Ако аз бях добър и без грешки, и синът ми щеше да прилича на мене. Днес както и да го наказвате, той може да се дресира, но няма да се възпита“.

Съвременните хора се намират повече под влиянието на чужди заповеди и команди. Мъжът заповядва на жената какво да прави, къде да ходи, как да живее, жената също заповядва на мъжа какво да прави. Със заповеди не се живее: колкото повече заповядват на човека, толкова по-малка е готовността му да изпълнява тия заповеди. Ако един човек само му заповядва, както и да е, но какво ще прави, ако много души му заповядват? Един ще му заповяда да го посети в дома му, друг ще му заповяда да му услужи нещо. Ако човекът, на когото заповядват, е разумен, и да иска да изпълни тия заповеди, няма да може. Защо? Защото преди всичко той трябва да изпълни Волята Божия. Ако изпълни Волята Божия, той минава за господар, а не за слуга: днес ще му заповядват, но утре и той ще заповядва. Като изпълнява Волята Божия, човек ще дойде до Царството Божие и ще види, че всичко, което Бог е създал, е красиво и добро. Да мисли и да живее човек по този начин, това значи да е влязъл вече в Божественния свят. Кой човек е в Божественния свят и кой не е, ще го познаете по делата му. Той живее в абсолютна свобода, никого не иска да насили да направи нещо. Каже ли, че хората трябва да мислят като него, той е на крив път. Как можете да наложите мисълта си на някого? Как можете да замъглите мисълта на човека с чужда мисъл? Природата не позволява никакво заместване, нито даване на нещата под наем. Човек не може да даде назаем нито главата си, нито сърцето си, нито дробовете си, нито стомаха си. Това са неща, дадени на човека с цел да се ползва той сам от тях. Да се ползвате от мислите, чувствата и постъпките на човека е позволено, но да го обсебите да служи само на вас, това не се позволява. Видите ли, че един човек е готов да се жертва за Бога, да прави услуги на хората, да им помага, поощрете го: не му казвайте, че не прави добре, не го спъвайте в живота му. Наложиш ли се на човека, ти ще носиш отговорност за неговите погрешки, станеш ли поръчител за някого, ще плащаш на общо основание.

И Христос стана поръчител на първия човек: Той пожела да направи Бог човека по образ и подобие Свое, заради което и на времето си е плащал, но и досега още плаща. На същото основание ще дойде ден, когато всички хора ще плащат за своето поръчителство. Лесно е днес да кажете, че сте християни, но вие трябва да изпълните Христовия закон, иначе поръчителството на Христа за вас ще остане безпредметно. Сам Христос е казал: „Който не изпълни Божиите закони, не се отрече от себе си и не тръгне след Мене, не е Мой ученик“. Днес вече няма да търсят Христа отговорен за вашите дела, но ще търсят самите вас. Вие казвате, че сте християни. Щом сте християни, трябва да изпълнявате Учението Му; не го ли изпълнявате, вие сами се осъждате. Аз съм първият прокурор, който ще заведе дело против всеки, който минава за християнин, а не изпълнява Учението Му. Ще кажете, че не можете да го изпълните, че не е приложимо; други пък казват, че не са привърженици на новото. Щом не са привърженици на новото, т.е. на Христовото учение, защо не изпълнят учението на Моисей? Тъй щото сега ще се заведат две дела: едното дело ще бъде против онези, които не изпълняват учението на Христа, второто дело ще бъде против онези, които не изпълняват учението на Моисей. Едно трябва да знаете: или Христовото учение ще изпълните, или Моисеевото. Ако не изпълните нито едното, нито другото, вие ще изпълните учението на света – друг път не съществува. Каквото и да прави, човек не може да се освободи от задълженията си. Страшно е обаче, когато се връща назад: колкото по-назад се връща, толкова по-лошо за него. Найлекият закон за изпълнение е Христовият.

Като ученици за вас е важно да знаете какво можете да приложите. Не е въпрос да заемете положението на светия, но да застанете в положението на способен ученик, да учите с разбиране и с любов. Способният ученик се стреми да разбира, а не да учи наизуст. Има смисъл ученикът да учи наизуст, но само такива предмети, които изискват памет, а не разбиране. Дойдете ли до математика и геометрия, там е нужно разбиране. Ако изучавате музика, там не се изисква философия и разсъждение – там са нуж-

ни упражнения. Ще свирите по четири-пет часа на ден, докато научите урока си добре. Когато изучавате Божията Любов, там е нужно приложение, а не говорене: ще вземете цигулката и лъка си и ще изсвирите едно от парчетата на Любовта. Много са парчетата на Любовта, но вие ще изсвирите едно от тях по всички правила на изкуството. Ще кажете, че правите усилия, но нищо не излиза. Защо нищо не излиза от вашата работа? Защото повечето работят с желание да се харесат на другите. Човек трябва да работи с любов, с желание да задоволи първо себе си, а после другите: щом задоволи себе си, той ще задоволи и другите. В каквато посока и да се проявите: като говорител, музикант, учен, първо гледайте доволни ли сте вие от себе си; ако сте доволни от себе си, и другите ще бъдат доволни от вас.

Днес е последният ден от старата година. Аз ви хванах здраво в ръцете си, както майката е хванала детето си, което без нейно позволение редовно е бъркало в гърнето със сладко и е яло. За да хване крадеца, един ден майката преместила гърнето със сладко другаде някъде, а на негово място турила друго гърне, също като първото, и го напълнила с живи раци. По стар обичай детето отишло към гърнето и посегнало да си извади малко сладко. В този момент обаче то надало силен вик, майката се притекла на вика и видяла детето си уплашено, понеже раците захапали ръката му. По този начин тя открила крадеца на сладкото. Днес и аз ви улових пред гърнето с изплашени от раците лица. Раците представляват старите връзки, от които още не сте се освободили. Откажете се от своите стари възгледи и вместо тях турете нови; откажете се от възгледите на своите деди и прадеди, от възгледите на своите баби и прабаби и турете на тяхно място нещо ново. Свържете се с вечния извор на Живота, дето енергията постоянно приижда. Вие трябва да се обновите, да влезете в новия живот. Като се свържете с извора на вечния Живот, в дома на всеки ще потече жива, благодатна вода. Който има такава вода у дома си, той трябва да си направи бяла мраморна чешма, през която водата да тече и да утолява

жаждата на всички страдащи пътници. Който пие от тази вода, той е свободен от противоречията на живота.

Ще кажете, че без противоречия не може. Вярно е, че без противоречия не може, но от човека зависи как ще се справи с тях. И Христос е имал противоречия, но е разбирал техния смисъл и лесно ги е понасял. Какво по-голямо противоречие може да съществува за Него от това, че като Син Божий, дошъл на Земята да проповядва Словото Божие, вместо да Го приемат, хората Го разпнаха? Христос носеше свобода на хората, а не насилие, нито пък Бог може да си служи с насилие. Човек трябва доброволно да приема нещата, а не чрез насилие: дойде ли до Божественото в живота, той трябва доброволно да го приема и доброволно да му се подчинява. Божественото е извор на живота. Като приеме благата на Божественото в себе си, човек трябва да е готов да ги предаде и на другите – в това отношение той трябва да бъде проводник на благата в живота. От друга страна човек трябва да бъде запалка – дето мине, да пали. Какво ще пали? Свещения огън.

Всеки човек носи в себе си условия за Свещения огън, но сам не може да го запали – трябва да дойде някой човек отвън, да бутне запалката му. Щом бутне запалката, Свещеният огън пламва и започва да гори. Може ли без позволение да палите Свещения огън на човека? Можете: единственото нещо, което човек може да направи без позволение, е да запали Свещения огън на своя ближен. Виждате, че той се е загледал някъде. Не питайте можете ли да запалите огъня му, или не – драснете клечка кибрит и нищо повече. Като види, че огънят му гори, нека се чуди кой го е запалил: той ще се върне у дома си със запален огън. Ще се сърдите ли, ако приятелят ви запали печката във ваше отсъствие? Той знае, че ви няма в стаята, вижда, че е студено – и без позволение влиза вътре и пали огъня ви. Не само че няма да се сърдите, но ще благодарите за голямата услуга, която ви е направил. Друг е въпросът, ако приятелят ви влезе лятно време в стаята ви и запали огъня. Ето защо, искате ли да направите услуга на приятеля си, запалете огъня му зимно време, когато е студено, а

не лятно време. Човек трябва да знае кога да прави нещата: всяко нещо трябва да бъде направено на своето време и място. В това седи философията на живота.

Желая ви да бъдете запалени свещи. При това всеки трябва да бъде готов да предаде светлината от своята свещ на ближния си. Когато светлината се предава от човек на човек, тя се усилва. Казано е в Писанието, че който предава Божиите блага от един човек на друг, той се свързва с душите им и остава с тях. През тази година всички трябва да използвате условията. Условията са вашите уреди, с които трябва да разкопаете, разорете и посеете; нивата на човека пък е неговото сърце. Твърда, каменна е почвата на сърцето, затова тя трябва да се разкопае, да се разоре и посее с най-добри семена. Това значи: при каквито условия и да се намира човек, той трябва да ги използва. Различните чувства и желания на човека са семената, с които той ще насади своята нива; от неговите чувства и желания зависи какви плодове ще се родят. Умът на човека разполага с възможности за реализиране на желанията му. Ако умът не е трезв, човек не може да използва условията на сърцето. Глупавият човек не може да се ползва от условията на сърцето – той не разбира Любовта и не може да я приложи. Разумният обаче се ползва от условията на сърцето си и вижда тяхната красота и смисъл. Затова е казано, че човек се нуждае от светъл ум.

Като ученици вие трябва да се запознаете с условията на сърцето си и с възможностите на своя ум. Натъкнете ли се на кисели и горчиви чувства в сърцето си, намерете техния произход и ги поставете вън от себе си като чужди вещества. Натъкнете ли се на съмнения и противоречия в ума си, изхвърлете ги навън. Затова първо трябва да намерите техния произход. Да ги изхвърлите навън, това значи да ги впрегнете на работа: те представляват особен род енергия, която непременно трябва да се приложи някъде. Когато един човек се гневи, с него заедно се гневят хиляди и милиони хора в света. За да се освободите от гнева, намерете този, който го е предизвикал. Щом го хванете, вие лесно ще се освободите от излишната енергия на гне-

ва. Не можете ли да хванете първоизточника на гнева, вие ще изгубите много време, докато се справите с гнева в себе си.

Много майки се оплакват от децата си, че се гневят, и не знаят как да се справят с тях. Казвам: турете едно огледало пред разгневеното дете да се огледа. Като се види в огледалото, детето веднага ще се засмее – то ще намери контраста между едно спокойно, тихо, красиво лице и разплаканото, сърдито лице на разгневения човек. Гневът прави човека грозен, скъперничеството – също; изобщо всички отрицателни състояния правят човека грозен. Ако можете в момента, когато преживява тия състояния, да му дадете огледало да се огледа, той ще се освободи от своите слабости и отрицателни чувства.

Съвременните хора се нуждаят от нова философия на живота, от положителна наука, от истинска религия. През каквато и наука, философия или религия да са минали, те са били необходими за тях като школа за възпитание и развитие. Днес обаче и вие се нуждаете от нова религия, от нова наука и философия. Ако мислите, че сте останали назад от времето си, вземете един бърз трен, за да придобиете изгубеното. Да бързате, това не значи, че трябва да прилагате методите на днешните църкви. Всички църкви искат да печелят членове, да обърнат света към Бога. С бързане работа не става – това е механически процес. Те препоръчват на хората вярата като метод за спасение. Така не се спасява човек: спасението подразбира вътрешен процес. Човек не се изменя лесно: не можете да направите човека вярващ, ако вярата не е вложена в него. Ако външно приеме известни идеи и вярвания, човек по-скоро може да ги използва за зло, отколкото за добро. Каквито знания придобива, човек трябва да се ползва от тях. Истинско знание е онова, което почива на опити. Бог постави Адам и Ева в Рая именно затова – да правят опити, да се ползват от растенията, да изучават елементите, от които светът е създаден. Всички дървета и растения в райската градина бяха носители на живот с изключение на Дървото за познаване на доброто и на злото. Всяко докосване до

това дърво внася смущение в човешкото сърце: вкуси ли човек от него, той се натъква на смъртта.

И тъй, запомнете основната мисъл от лекцията: условията са за сърцето, а възможностите – за ума. Молете се да ви се дадат условия да посадите в почвата на своето сърце всички благородни и възвишени чувства, след това обърнете се към ума си, за да реализирате чувствата и желанията на сърцето. Вие се нуждаете от вяра в Божественото – тя ще ви направи силни за физическите условия на живота. Щом сте силни на физическия свят, вие ще бъдете силни и в духовния. Дето отидете, вие ще бъдете запалена свещ, от която хората ще се ползват. Какво поголямо благо от това, да носите светлина на окръжаващите? Добрите дела правят човека красив, те изразяват неговия вътрешен живот.

Мнозина се смущават от своя личен живот – намират, че са направили много погрешки, че са окаляни. Няма защо да се смущават – кал има навсякъде: и в личния, и в семейния, и в религиозния, и в обществения живот на хората. Тази кал не е създадена днес, тя съществува от памтивека. Който се чувства окалян, нищо не му остава, освен да отиде при някой чист планински извор и да се измие няколко пъти. Чистите извори ще намерите в новия живот, който изтича от Бога: идете при Бога и Го помолете да ви измие. Единственото нещо, което може да преустрои и обнови човешкия живот, това е Божията Любов. При каквито и мъчнотии да се намира човек, само Божията Любов е в състояние да ги премахне. Ако господарят ви е лош, груб човек, свържете се с Любовта и ще видите, че сърцето на господаря ви ще се смекчи. Щом сърцето на господаря ви се смекчи, това показва, че отношенията ви към Бога са правилни.

Сегашните религиозни искат да обърнат хората към Бога. Всеки вярващ тегли към своето верую. Трябва да знаете, че всички хора не могат да бъдат на един ум. При каквито и положения да се намирате, най-много 50% от хората ще поддържат вашето верую; 25% ще бъдат неопределени, а останалите 25% ще бъдат против вас. Понеже всички сте вече пред новата година, стремете се да из-

ползвате само онези условия, които носят нещо благоприятно за вас. Не мислете, че всички условия ще бъдат благоприятни – ако мислите така, вие ще бъдете като младата мома, която вярва, че възлюбеният ѝ ще я направи щастлива; впоследствие тя вижда, че се е лъгала. Ако ученикът мисли, че учителят му ще го направи щастлив, той живее в заблуждение: учителят дава на ученика само условия, а възможностите са в самия него. Ако ученикът учи добре, учителят може да го направи щастлив; ако не учи, никакво щастие не го очаква. И Духът Божий работи във всички хора, без изключение, но всеки ще се ползва от Него според степента на своето развитие. Отворете ума и сърцето си за Духа и не се страхувайте.

Мнозина се безпокоят какво ще стане със старите идеи, ако приемат новите. Те не трябва да се страхуват, защото в човека има място и за старите идеи, и за новите. Нова вода е онази, която току-що изтича от извора. Всяка вода, която е изтекла вече от извора и продължава да тече в низините, е стара, но и за нея има място. Колко стари идеи има във вашия живот! Това не трябва да ви смущава. Турете новия живот на една страна, стария – на друга, и не се безпокойте. Важно е да не смесвате двата живота в себе си: нека всеки живот си тече по свой път, това е в реда на нещата. Служете на Бога и не мислете за стария живот – новите идеи сами ще се справят. Като намерят място в ума и в сърцето ви, те постепенно ще избутат старите. Ще дойде ден, когато вие ще се видите цял обновен. Щом сте свързани с Бога, всичките ви работи ще вървят добре. Когато човек дава път на Божественото начало в себе си, животът му се осмисля и работите му се нареждат добре.

Като се видят в невъзможност да реализират своите желания, някои се утешават с бъдещето. Те казват: „Ако сега не успеем да постигнем своите идеали, ще ги постигнем в бъдеще“. За едни хора има бъдеще, а за други – няма. Ако вие отлагате настоящите работи за бъдеще, много време ще чакате, докато дойде това бъдеще. Пролетта и лятото идат само един път през годината и продължават три месеца. И благоприятните условия идат само един път през годината. Бог говори на човека само три пъти

през годината. В първия месец на годината Бог ти казва да не правиш това или онова, но ти не слушаш; на втория месец пак ти казва същото, но ти не слушаш; на третия месец пак ти казва същото. Не Го ли послушаш, Бог престава да говори, цели девет месеца мълчи; след това се изреждат страдания и нещастия в живота ти. Ако периодът, през който Бог говори на човека, е 12 години, тогава Той говори през първите 3 години, а през останалите 9 години мълчи. Ако периодът е от 120 години, на всеки 10 години Бог ще ти проговори по един път. Като ти проговори три пъти и не Го послушаш, останалите 90 години нищо не говори. Дългите периоди не се отнасят за вас, за вас са от значение късите периоди.

Благодарете, че вие работите с една година от 12 месеца. Първите три месеца от годината са Божествени, а останалите – човешки. Кои са тия месеци, вие сами ще ги намерите – те не вървят последователно. Затова трябва да бъдете внимателни, да се вслушвате в Божествения глас, който ще ви каже: „Стани!“. Чуете ли този глас, и на смъртно легло да сте, ще оживеете, и болен да сте, ще оздравеете. Когато Бог слиза на Земята, тогава се уреждат работите на хората. Когато ученият, добрият, способният човек дойде на Земята, тогава се уреждат работите на всички. Когато разберете, че Бог слиза на Земята, вие трябва да бъдете абсолютно свободни, да Го приемете без никакво съмнение, с чисти сърца и светли умове: най-малкото съмнение по отношение на Него ще стане причина Той да ви напусне.

Сега ние говорим за онези от вас, които са напъпили и се готвят да цъфнат. Когато за пръв път чуе гласа на Бога, човек напъпва; втория път се разцъфтява и завързва плод, а третия път узрява. Човек разбира смисъла на живота само когато мине през процесите напъпване, разцъфтяване, завързване и узряване. Тези процеси стават в Божествения свят, а не на Земята. Докато е на Земята, човек живее в колиба или в царски палат, но като влезе в Божествения свят, той живее в пълна свобода, там никакви ограничения не съществуват. Например когато беше в затвора, апостол Петър се намираше в големи ограничения:

краката му бяха в окови. Той не вярваше, че ще излезе от затвора, обаче една вечер дойде при него Ангел Господен и му каза: „Стани!“. Петър отговори: „Не мога, Господи, окован съм!“. Ангелът се приближи към него, бутна го – и оковите паднаха от краката му. Петър стана, облече се и излезе вън, от никого незабелязан. В Божествения свят нещата стават лесно – там и невъзможните неща са възможни.

Като ученици вие трябва да имате вътрешна връзка с Бога, да се съобщавате със същества от възвишения свят. Днес правят опити да свържат Америка с най-отдалечените краища на света. Ако това е възможно за Земята, още по-възможно е за духовния свят, дето съобщенията са посъвършени. Няма да се мине много време и това съобщение ще стане възможно. Достатъчно е да се завърти един ключ, за да се свържат Небето със Земята и цялата Земя да се изпълни със знание за Господа. Сърцата и умовете на хората ще се отворят и те ще бъдат готови за Царството Божие. Днес обаче те още не са готови да станат жители на Царството Божие.

Всички хора трябва да бъдат носители на Божественото, което иде в живота. Няма защо да мислят, че чрез смъртта ще влязат в Царството Божие: докато е на Земята още, човек може да влезе в Царството Божие, да придобие вечния Живот. Напусне ли Земята, човек отива там, за където се е приготвил: грешникът отива в ада, а праведният – в Рая. Близките на заминалия плачат за него, искат да го върнат на Земята. Оставете грешника да си живее в ада, да не прави пакости на Земята; оставете и праведния в Рая, оттам да ви помага. Следователно когато грешникът остане в ада, а праведният – в Рая, вие ще бъдете свободни.

Само проявената Божия Любов,
само проявената Божия Мъдрост,
само проявената Божия Истина
носят пълния живот.

19. лекция, 31 декември 1930 г., София, Изгрев

НОВАТА ЕПОХА

Размишление

Тема за следния път: „Произход на човешкия мозък“.

Когато развива някаква тема, човек трябва да мисли право. За да развие темата добре, той трябва да се спре първо върху основните и отличителните черти на предмета, върху който ще пише или говори. Например водата има много свойства, но едно от тях е отличително. Когато говорим за водата, ние имаме предвид нейното състояние и чистота – тя е течна и бистра. Ако има примеси, тя изменя свойствата си. Кое е главното свойство на светлината? Като говорим за свойствата на водата и на светлината, ние имаме предвид живота. Отличителните белези на живота са чистота и светлина: значи чистият живот носи светлина в себе си. За да разбере живота в неговата целокупност, човек трябва да върви от физическото към духовното, т.е. от външната към вътрешната му страна. Духовното изобщо не заема никакво време и пространство. Как се разбира това? Каквото е отношението между духа и плътта, такова е отношението между външната и вътрешната страна на живота: те са две противоположни неща, които не си хармонират и се намират в постоянна вътрешна борба. Слушате някой да казва, че му е тежко на душата; друг казва, че му е тежко на сърцето и тъмно в ума. Къде е душата му, и той не знае. Къде се намират умът и сърцето му, човек знае, но кой ум и кое сърце чувстват тъга и тъмнина? Те не са физическият ум и физическото сърце на човека: друго сърце и друг ум има човек и с тях възприема явления и чувствания от духовния свят. Това са отвлечени неща, за които може да се говори само на човек, който е минал през тях. За да дойде до отвлечените работи в живота, човек трябва да започне от видимото и постепенно да отива

към невидимото. Като ученици вие трябва да изучавате първо законите на физическия свят, а после – законите на духовния и на Божествения свят. Това значи отиване от видимия към невидимия свят.

Например ако човек не знае свойствата на водата, никога не би могъл да се домогне до отличителните черти на живота. Една от характерните черти на водата е нейното разположение да тече надолу, по наклон, и да се качва нагоре в пространството. Когато я пуснат да тече, тя намира най-малкия наклон и се спуща надолу; щом я поставят при условия да се изпари, тя отива нагоре, високо в пространството. Като пара водата се качва нагоре, като течност тя слиза надолу по наклон, а като твърдо тяло, във вид на сняг и на лед, тя остава на едно място. Какво прави водата като пара, като течност и като лед? И в трите си състояния водата играе важна роля в Природата и в живота. Ако не вижда и не разбира значението на водата в Природата, човек казва, че колкото и да мисли, нищо не се постига. Мисълта е вода, която тече. Тогава човек трябва да се запита какво допринася водата в Природата. Според мене течащата вода допринася много неща; следователно и мисълта допринася много неща. Ние нямаме предвид обикновената човешка мисъл, която се отнася до дребнавостите на живота – ние говорим за възвишената творческа мисъл. Освен възвишена мисъл има и такава мисъл, която се налага на човека въпреки неговото високо съзнание. Например за какво мисли гладният? За хляб. За какво мисли жадният? За вода. За какво мисли болният? За здраве. При тези състояния човек не може да мисли за възвишени работи: той се интересува само от въпроса как да се справи с глада, с жаждата, с болката си.

Кое е най-важното нещо в живота? В живота на всеки човек има нещо важно, което той сам трябва да съзнава. Всеки ден носи със себе си един важен момент. Кой е този момент, човек сам трябва да го намери; не намери ли този момент, животът му става еднообразен и безсмислен. Някой казва, че най-важното нещо в живота му е да бъде добър, умен, морален. Това са дадени величини, които се

отнасят до всеки човек, без изключение. За това не трябва да се говори. Има ли смисъл водата да казва, че трябва да бъде течна, или светлината да казва, че трябва да бъде светла? Това се разбира само по себе си. Земята не е земя, ако не е твърда; водата не е вода, ако не е течна; светлината не е светлина, ако не е светла. На същото основание казваме: човек не е истински човек, ако не е добър, умен и справедлив. Ще кажете, че човек трябва да има твърд характер. Какво разбирате под думите *твърд характер*? Характерът не може да бъде твърд. Думата *твърд* подразбира нещо, което не се огъва. Щом не се огъва, то се чупи.

Значи човек трябва да има устойчив характер, а не твърд. Който има устойчив характер, той издържа на всички мъчнотии и изпитания. Каквито бури и ветрове да го брулят, той ще се огъва на една и на друга страна, но никога няма да се счупи: ще се огъне малко и пак ще се върне в първото си положение. Ако намисли да направи някакво добро, каквито и мъчнотии да срещне, той ще го направи. Не изпълни ли добрите си желания, откаже ли се да помогне на някого, човек е неустойчив по характер – той ще се отклони от желанието си да направи добро на някого, а после ще съжалява. Представете си, че този човек, на когото сте искали да направите добро, след един месец заеме висока служба. Какво ще бъде положението ви? Ще съжалявате, че не сте му направили добро. Като човек, който заема висока служба, той има възможност да ви се отблагодари, но вие се лишавате вече от тази благодарност. Ние отиваме по-далече и казваме: правете добро за самото добро, а не за това, как ще ви се отплатят. Следователно всяко добро, което човек прави, има за резултат някаква вътрешна придобивка. Няма добро, което да не носи своите добри последствия: без да очаква човек нещо от доброто, което е направил, само по себе си то има добри резултати.

Когато говорим за доброто, трябва да знаем, че само любещият човек прави добро. Щом се заговори за Любовта, хората или се страхуват, или се въодушевяват. Които разбират Любовта, въодушевяват се от нея и я наричат

„слънце на Живота". Наистина, изгрева на човешкия живот наричаме живот на Любовта. Казано е в Писанието: „Старото слънце ще залезе, ново слънце ще изгрее". С други думи казано: старата любов ще залезе, нова ще изгрее. Когато новото слънце на Живота изгрее, всички хора ще възкръснат. Казано е още, че Слънцето, Луната и звездите ще потъмнеят. Защо? За да дадат място на ново слънце, на нова луна и на нови звезди. Ако разглеждате тази мисъл буквално, ще извадите едно заключение, обаче в преносен смисъл тя означава, че старите идеи ще изчезнат, както тревите и цветята растат, изсъхват и се заместват с нови. Идеите растат и се развиват както растенията, животните и хората.

Човек казва, че не може да расте и да се развива без светлина, без въздух, без топлина, без вода и без храна. Вярно е, че без тия елементи човек не може да се развива, но те са външни условия само. Има още елементи, без които човек не може да се развива – те са вътрешни, или духовни условия. За да използва правилно външните условия, човек трябва да разбира какво представляват те в духовно отношение. Не е достатъчно човек само да пие вода, но трябва да знае как да я пие, да използва нейната физическа и духовна сила; не е достатъчно човек само да приема въздух в дробовете си, но той трябва да знае как да диша. Индусите имат специални методи за дишане, които европейците не могат да прилагат. Ако поставите европееца на режима, на който индусите се подлагат, той едва би издържал. Не е лесно човек да живее по известни правила и режими. Иска ли да се подложи на някакъв режим, той трябва да го спазва редовно, както акробатът спазва правилата за своето физическо развитие. Колкото и да е тежко прилагането на известен режим, човек все трябва да работи нещо. Не иска ли да прилага известен режим, той ще създаде във физическото или в духовното си тяло някакви натрупвания, които се отразяват вредно върху психическото му състояние. Някога човек има разположение на духа си, иска да направи едно добро дело, но изведнъж го налита мъка, скръб, някаква тежест, и той се отказва от

доброто, което е намислил да прави. Той си казва: „Аз ли се намерих да мисля за доброто на другите хора?“.

Всички хора трябва да мислят както за своето добро, така и за доброто на своите ближни, без да се смущават кога ще го реализират. За добрите желания човек не трябва да поставя никакъв срок. Да прави човек добро е отлична идея, но тя не е излязла от ума на един човек само – много хора мислят върху тази идея. Тя излиза първо от Бога и минава през много човешки умове. Следователно дойде ли някаква идея в ума ви, първо проверете отде иде тя и тогава я приемайте. Като я приемете, намерете съответно място за нея и започнете да я поливате, да я храните, докато закрепне. Представете си, че в ума ви дойде идеята за Любовта и пожелаете да я видите реализирана. Вие започвате да си рисувате някакъв образ с особени качества и тръгвате да го търсите между хората. Ако не можете да го намерите на физическия свят, ще го намерите в духовния или в Божествения. Невъзможно е човек да има образ за нещо, което не съществува. По отношение на Битието всяко нещо е реално. Ние казваме, че това или онова е илюзия, но по отношение на Битието никакви илюзии не съществуват. Илюзии съществуват само тогава, когато отношенията между нещата не се разбират. Ако някой човек мисли, че е обичан от някого, той може да се лъже само по отношение на любовта на този човек, но не изобщо по отношение на Любовта. Този човек обича, но не него – той е готов да каже, че обектът на неговата любов е някой друг.

Казвате: „Нали Христос е учил да се обичаме едни други?“. Христос е проповядвал, че хората трябва да се обичат, но тази идея трябва да се разбира малко по-особено. Ако някой купувач отиде на пазара да си избере едно гърне, той няма да вземе първото, което види. Всички гърнета са правени от един майстор, но купувачът ще избере едно от тях, и то тъкмо това, което му подхожда: от многото гърнета той ще хареса едно и него ще купи. Купувачът търси такова гърне, което да отговаря на идеята му. Може да има по-хубави, по-големи от това, което той е избрал, но

те не отговарят нито на вкуса, нито на идеята му. И тъй, ако между грънците на грънчаря съществува разнообразие, колко повече е то между хората. Ако към грънците на грънчаря има специфично харесване и специфична обич, колко повече има към хората. Въпреки това хората казват, че трябва да се обичат – това е общо казано. Трябва да живеем – и това е общо казано. Да обичаме е едно нещо, обичам е друго нещо; да живеем е едно нещо, живея е друго нещо; да сме здрави е едно нещо, здрав съм, това е друго нещо.

Как трябва да обичаме? За Любовта няма правила. Ако говорим за любовта на сегашните хора, ние ще се заразим от нея. В любовта на съвременните хора има нещо болезнено, те са внесли в нея някакъв елемент, който я е опетнил. Благодарение на този елемент хората са изгубили доверие един към друг. Ако проявиш любовта си към някой здрав човек, той ще си помисли, че искаш да го използваш в нещо – ще се усъмни в любовта ти. Ако проявиш любовта си към болния, ти ще го вдигаш, ще го слагаш, ще му услужваш. Както и да го пипаш, все ще му причиниш някаква болка: в края на краищата и той ще се усъмни в любовта ти, ще помисли, че искаш да му отмъстиш за нещо. За да изправиш погрешката си, ти ще му донесеш мляко, някаква чорба, да си хапне малко; после ще го бутнеш да го настаниш удобно – пак ще му причиниш болка. Той започва да мисли, че не го обичаш. Както и да проявявате любовта си към хората, вие не можете да ги задоволите – все ще се породи известна дисхармония между вас. Кой разваля хармонията: здравият, който услужва, или болният, на когото услужват? За да се прояви Любовта в нейното естество и за да я познаят хората, преди всичко те не трябва да имат никакъв дефект – физически или психически; те трябва да бъдат крайно внимателни едни към други, за да не накърняват чувствата си.

Като говорим за Любовта, ние имаме предвид Божията Любов, а не човешката, проявена на Земята. За Любовта се говори, въпреки това хората си задават въпроса обича ли ги Бог, или не. Да се задава такъв въпрос, това значи да

не разбират какво нещо е Божията Любов. Казано е в Писанието: „Бог е Любов“. Може ли да се питате обича ли ви Бог? Веднъж знаете, че Бог е Любов: това показва, че всяка Негова проява, малка или голяма, е Любов. Трябва ли да питате водата готова ли е да утоли жаждата ви? Няма смисъл да се задава такъв въпрос: водата има свойството, като влезе в устата на човека, а оттам в стомаха, в корема му, да утоли жаждата му. Въпросът не седи в това, готова ли е водата да утоли жаждата ви, или не, но в това, готови ли сте вие да отидете при нея, да се огънете малко, да отворите устата си, за да влезе тя вътре. Обаче ако очаквате водата да дойде при вас и да влезе направо в устата ви, без да се приспособите към нея, много време ще чакате: тя ще мине и замине край вас, без да уталожи жаждата ви. Към горделивите и тя е горделива, към смирените е крайно внимателна и услужлива.

Като не разбират законите на Любовта, съвременните хора се проявяват като аристократи: те седят на едно място и чакат Любовта да им дойде на крака. Любовта не се подчинява на неразумните и невежи хора – тя е готова да служи на всеки, който я познава и разбира. Ако сте жадни, какво трябва да правите? Ще потърсите някой извор да уталожите жаждата си. Щом намерите извора, ще коленичите пред него и ще пиете от водата му, докато задоволите жаждата си. Следователно вие трябва да отидете при извора, а не той при вас. Любовта е великият извор на Живота, при който всеки сам трябва да отиде и да задоволи жаждата си; не постъпи ли така, той ще се натъкне на големи разочарования и противоречия. Какво виждате днес? Всички хора бягат от любовта, разочаровани са от нея: майката, бащата, децата, учителите, държавниците са разочаровани от любовта. Къде бягат? В гората. Като отидат в гората и прекарат там известно време, отново ще ожаднеят и ще кажат: „Няма какво да се прави – ще отидем на извора да се напием с вода“. Колкото и да бягате от Любовта, пак ще отидете на извора със стомната си да налеете от нейната вода. Който пие от водата на Любовта, той се радва на здраве и дълъг живот. Като пие от водата

на Любовта, човек има възможност да полива и отхранва в себе си нейните семенца, за да може един ден да се храни от сладките ѝ плодове. Не само човешкият живот, но и животът на всички живи същества се поддържа от плодовете на Любовта. Когато хората се обичат, взаимно си помагат и животът им става лек.

Въпреки разочарованията на хората от Любовта те пак се стремят към нея. Защо? Те съзнават, че разочарованията им се дължат на нещо неправилно в Любовта, което е вмъкнато от самите тях. Всъщност истинската любов не води към никакви разочарования и противоречия. Една от причините за разочарованията на хората е тяхното користолюбие, тъй щото, дойде ли до Любовта, човек трябва да се освободи от всички користолюбиви мисли и чувства. Само при това положение той може да разбере Любовта и да се ползва от нея, иначе той ще слуша да му се говори за Любовта, но ще я разбере толкова, колкото немузикалният човек разбира класическа музика. Той слуша тази музика, напряга се да я разбере, но в края на краищата, ако е българин, казва: „По-добре да бяха ми изсвирили едно хорце, да си тропна малко“. Ако е руснак, ще каже: „По-добре да бяха ми изсвирили един казачок, да си поиграя малко“; турчинът ще иска да чуе някакво маане. С една дума казано: само онзи може да придобие Любовта, който я разбира, който е готов да я приложи.

Като изучавате проявите на човека, виждате, че той се движи постоянно между скърби и радости. Видите ли, че някой е много радостен – играе, скача – ще знаете, че след кратко време, след няколко часа или няколко дена, състоянието му ще се превърне в скръб. Понеже Природата обича вълнообразните движения, човек не остава дълго време в скръбта си: от скръб той минава в радостно състояние, отдето след време се натъква на нова скръб. Тъжните чувства се предават по дълги вълни, а радостните – по къси. Изобщо има чувства, които могат да се предават само чрез бърз темп, а други – чрез бавен. Човек минава през скърби и радости, за да разбере живота в неговата целокупност. Ако не мине през смъртта, той не

може да разбере живота; и ако не мине през живота, той не може да разбере смъртта. Който разбира вътрешния смисъл на живота, той вижда вътрешната връзка между всички явления, между всички хора, вследствие на което не изпада в заблуждения и противоречия: той знае, че ако един човек придобие известно благо, и другите хора могат да го придобият.

В стремлението си да постигнат своите желания, една категория хора мислят, че сами, независимо от другите, могат да реализират желанията си. Втората категория хора мислят, че човек сам не може да постигне желанията си, те казват: „Ако ближният ми се спаси, и аз ще се спася“. Те уповават на Христа. Защо? Защото имат отношение към Него. Христос може да помага само на онзи, който има правилни отношения към Него. Ако приятелят ви е богат човек, той непременно ще ви помага. За да ви помага, вие трябва да имате правилни отношения към него, иначе ще минавате и заминавате край къщата му, без да имате достъп до него. В първия случай богатият човек представлява доброто, във втория – злото. Добрите отношения водят човека в Рая, а лошите – в ада. Мнозина се страхуват от ада, не искат да помислят за там. Чудно нещо: Христос влезе в ада, а те не искат да влязат – адът е място, през което всеки човек трябва да мине.

Какво представлява адът? Според някои адът се намира в центъра на Земята, според други адът не е материален – той не е нито на Земята, нито на Луната. Много описания са дадени за ада, но те не отговарят на действителността. Много предположения се правят за живота в ада, но те почти не отговарят на това, което адът представлява. В ада живеят напреднали и ненапреднали същества. Какво нещо е адът, какви същества живеят там, това не ви интересува, обаче защо ви говоря за ада? Все имам някаква цел. Ако в дома ви дойде някоя ваша стара приятелка и започне да ви запитва за сина и за дъщеря ви, тя непременно има някакъв интерес. Какъв интерес може да има? Тя е намислила да ожени дъщеря ви или сина ви за някоя своя внучка или за някой свой внук; тя иска да раз-

бере имат ли намерение синът или дъщерята да се женят. Щом разбере намерението им, тя пристъпва свободно към въпроса.

Когато става въпрос за женитба, повечето хора казват, че женитбата е естествен процес и всеки трябва да мине през нея. Ако това е абсолютно вярно и се отнася до всички хора, как ще си обясните стиха от Евангелието, дето Христос казва: „Които се сподобят с Духа Христов, нито се женят, нито за мъж отиват“. Сегашният живот на хората се отличава по това, че е временен: затова именно те се стремят към вечния живот. Временните, преходните неща сами по себе си изчезват, те са случайни неща. Човек не се е родил със сабя и пушка в ръка, нито с раница на гърба, нито с играчки и кукли – тия неща са създадени като резултат на временния човешки живот. Един ден с него заедно и те ще изчезнат. Човек трябва да се освободи от второстепенните неща в живота си и да остане само със съществените. Чрез същественото само човек може да се домогне до великата Истина в живота; несъществените неща са украшения, от които човек трябва да се освободи. Може ли да се моли на Бога онзи, който се е облякъл в царска мантия, с корона на глава, със златни пръстени на ръцете си? И да иска, той не може да се моли усърдно – мисълта му ще бъде заета само с украшенията и с неговото високо положение. За да се моли усърдно и молитвата му да бъде приета от Бога, той трябва да се откаже от своето високо положение, да забрави своя царски сан, да покрие главата си с вретище, както е казано в Библията: смирение се иска от човека.

Следователно за да се облече с дрехата на смирението, преди всичко човек трябва да отиде на баня, да се окъпе добре. Смирението подразбира външна и вътрешна чистота. Човек трябва да знае как да се облича и съблича, човек трябва да знае какво да прави със своите новородени идеи и желания. Мнозина минават за бременни, но често помятат своите идеи. Ония, които не помятат идеите си, дохождат до раждането им, но после не знаят как да ги отрежат, вследствие на което ги влачат със себе си. Ли-

шени от условията на утробата, лишени от условията на почвата, дето могат да се развиват, идеите сами по себе си умират. Всяка идея трябва да се посади в земята, за да може самостоятелно да расте и да се развива. Между идеите и човека, който ги е родил, има известно отношение, но това не значи, че той трябва да ги държи постоянно в себе си. Щом ги е родил, той трябва да ги храни, да ги полива, да получи плод от тях. Някои хора раждат идеи, които остават безплодни. Защо? По две причини: или не ги посаждат в почва, благоприятна за тяхното развитие, или ги предават на други хора – те да ги отглеждат.

Често хората не мислят дълбоко и говорят, както им дойде на устата. Те казват: „Човек трябва да бъде добър, умен, честен“ и т.н. Ние казваме, че по естество човек е добър, но трябва да намери някой, с когото да си хармонира. Когато двама души, които си хармонират, се съберат на едно място, те увеличават силата си; след това те трябва да намерят още двама души, с които да си хармонират. Четиримата души трябва да намерят още четирима, с които също така да бъдат в хармония; осемте трябва да намерят още осем и т.н. Като се съберат няколко души, които си хармонират, те образуват едно хармонично общество от съзнателни, разумни единици. Дето е разумността, там е и добротата. Ако хората не си хармонират, те не могат да се свързват, не могат да се познаят като души – истинското познанство подразбира връзка между души.

Какво представлява Духът? Казано е в Писанието: „Бог е Любов, Бог е Дух“. Като цитират този стих, религиозните мислят, че познават Бога като Любов и като Дух. За да Го познаят, те трябва да Го обичат. Какво трябва да правят, ако наистина Го обичат? Какво прави човек с хляба? Той казва, че обича хляба и го яде. Следователно ако обича Бога, човек трябва да изпълнява Волята Му: изпълнението има отношение към обичта; също така има отношение и между яденето и обичта. Какво разбирате под думите *изпълнение на Волята Божия*? Да изпълни човек Волята Божия, това значи да обича всички живи същества, които Бог е създал: птици, млекопитаещи, хора, богове и т.н. В

съзнанието на Бога всички птици съществуват като една птица, всички животни – като едно животно, всички хора – като един човек, всички богове – като един Бог.

Когато говорим за боговете, ние не разбираме същества, създадени от човешката фантазия, но ония светли и възвишени души, дошли на Земята, между хората, да ги научат на неща, които те не знаят. След грехопадението боговете напуснали Земята и оставили царете вместо тях – днес царете управляват хората. Ще дойде ден, когато царете ще се оттеглят и отново ще дойдат боговете. Това значи, че се е завъртяло колелото на Живота. Казано е в Писанието, че когато земната тръба започне да тръби, всичките земни царства ще станат царства на Господа Бога нашего. Това е епохата, която предстои да дойде. Тогава всички хора ще влязат в съприкосновение с Божествения свят. Това значи да дойдат благоприятни условия за човечеството. Условията, при които Христос дойде на Земята, бяха неблагоприятни, защото Сатурн царуваше тогава. Сатурн не можа да запази Христа, не благоприятстваше и за Учението Му. Обаче от времето на Христа досега условията са изменени вече. Сега настава нова епоха на Земята – най-красивата епоха, която се състои от малки и големи периоди. Тя е епохата на Слънцето – зодията на Слънцето. Тя е творческа епоха и носи със себе си благоприятни условия за постижения. Който разбира законите на Слънцето, всичко може да постигне. Всички хора се обръщат към Слънцето с думите: „Слънце на моята душа“. Значи между външното, физическо Слънце, и Слънцето на душата има известно съотношение.

Като ученици вие трябва да имате ясна представа за нещата. Например като говорите, трябва да знаете смисъла на всяка дума и да я употребявате на мястото ѝ. Каква е разликата между думите *обич* и *любов*? Вие можете да обичате болен човек, а да любите здрав. Думата *обич* означава състрадание, милосърдие към някого; любовта пък означава стремеж на човека към Бога, към центъра на Битието. Затова думата *любов* започва с буквата *л*, която се пише във формата на планински връх. Като се стреми

към върха, човек проявява всички красиви качества и добродетели на своята душа – милосърдие, състрадание и др. Обаче в любовта има поляризиране, слизане надолу. Слизането е необходим процес, защото върхът е тъмен и човек не може да се задържи за дълго време там. Между човешката и ангелската любов има нещо общо, затова ние представяме Любовта във вид на два върха, на две букви *л*, свързани заедно: на двата върха се намират човекът и ангелът. За да влязат в общение, те трябва да слязат долу, понеже от единия до другия връх няма никакво съобщително средство. Да се качваш в Любовта е едно нещо, а да слизаш, това е друго нещо. Като люби, човек непременно трябва да се качва и да слиза: при качването си той изразява своя стремеж, а при слизането си той реализира нещата. Когато работи, за да реализира своите желания, човек непременно ще изпита мъчнотии и страдания. Следователно който е на върховете, той всякога е щастлив; който е слязъл долу, той е нещастен. Когато двама души се обичат, всякога ще има някой нещастен. Този закон се потвърждава навсякъде в живота. Например когато мъжът и жената в семейството се обичат, слугата им непременно ще страда: те стоят на върховете, а слугата е долу и работи. Следователно ако казвате, че хората са нещастни, ще знаете, че причина за тяхното нещастие са боговете: те се качиха по върховете, а хората останаха долу да им работят.

И тъй, да люби човек, това значи да има стремеж нагоре, към върха, но същевременно той трябва да знае как да реализира своя стремеж. Не е достатъчно човек да се стреми да яде, но той трябва да знае как да яде. Ако яде много и неправилно, той върши престъпление; ако остава гладен и не си дояжда, той пак върши престъпление. На човека не се препоръчва нито да преяжда, нито да не си дояжда. Същият закон има отношение и към Любовта. Ако изискваш от някой човек повече, отколкото той може да ти даде, ти вършиш престъпление; ако си индиферентен и изискваш по-малко, отколкото той може да ти даде, пак вършиш престъпление. Всеки човек е длъжен да

има отношения към своите ближни, но тези отношения да произтичат доброволно, от любов. Всяка свещ може да даде определено количество светлина: не изисквайте от свещта повече светлина, отколкото тя може да ви даде.

Като ученици вие трябва да живеете правилно и разумно. За това се изисква вътрешна норма, вътрешна мярка, чрез която да мерите постъпките си и да ги определяте като правилни или неправилни. Вие не можете изведнъж да изправите отношенията си. За да бъдат отношенията и постъпките ви такива, каквито са днес, това е резултат на работа от хиляди години насам. Днес колкото и да плачете и да се молите, дъщерите и синовете ви ще бъдат това, което сте създали. Те могат да се изправят само ако сами пожелаят и започнат самостоятелно да работят. Желанието им да работят самостоятелно се определя от съзнанието им. Ако в човека не се яви желание да се свърже с Първата Причина, с разумния свят, и не работи съзнателно върху себе си, той ще остане такъв, какъвто е сега. Ние виждаме примери в живота както в отделните личности, така и в цели народи. Онзи, който е работил над себе си, е изпреварил другите. Християнството в едно отношение е направило много нещо, но в друго е останало назад. Едно време хората са били по-жестоки, днес са по-милосърдни. Обаче едно време, когато воюваха, те си служеха с естествени средства – и по-малко хора се избиваха. Днес, когато науката изнамери много средства за избиване на хората, милиони хора се убиват. И след това ще кажат, че съвременните народи са културни. Това не е истинска култура! Какво направи християнството в това отношение? Вината не е в принципите на християнството, но в самия човек, който използва енергиите на християнството вместо за добро, за зло. Христос дойде на Земята да покаже на хората как трябва да живеят, Той отвори вратата на ада и пусна всички затворници оттам, като им показа нов начин за живеене. Вместо да използват този начин за добро, те го използваха за зло: те приложиха на Земята учението на ада.

В света съществуват условия за изправяне на човечеството. Двете страни на буквата *л* показват, че в човека става

раздвояване. Въпреки това в него пак съществува стремеж към върха – общият интерес на страните на буквата *л* – център на сливането. Оттук вадим заключението: ако духът и мисълта не се слеят във върха, човек не мисли правилно. Не става ли сливане на духа и на ума от една страна и на душата и на сърцето от друга, човек изпитва особени ограничения в мисълта и в чувствата си, които му причиняват страдания. Той страда, мъчи се, без да знае защо: искаш да се освободиш от тия страдания, но не можеш. За да не страдате излишно, казвам: не вземайте пари назаем от богати хора, които нямат вътрешно разположение да дават; не приемайте в дома си хора, на които не можете да услужите. Тези хора се нуждаят от пари, а вие ще им говорите за Бога! Те ще търсят начин да ви използват. И в единия, и в другия случай ще се създаде известна дисхармония във вас, без да можете да си помогнете. Едно трябва да знаете: парите разделят хората, не ги обединяват. Дето се яви спор за пари, там непременно произлизат недоразумения. Дойде ли някой да ви иска пари назаем, между вас непременно ще произлезе някаква неприятност. Ако искате да услужите на някой човек, изпратете му по някакъв начин известна сума, без той да знае отде са дошли парите. Знае ли, че вие сте ги изпратили, той ще дойде и втори, и трети път да иска пари и с това ще стане причина да изгубите търпението си и да нарушите вътрешния си мир. Ако богатият е извор, въпросът е поставен другояче: хиляди души да отидат при него за пари, той може да задоволи всички, без да наруши мира си.

В човешките работи има прекъсване и недоимък, а в Божествените – непреривност и вечно изобилие. Като знаете това, вие трябва да бъдете внимателни едни към други. Затова казвам, че отношенията на хората трябва да бъдат разумни. Когато срещнете един човек, трябва да внимавате как ще го погледнете, как ще се ръкувате, какво ще му кажете: от обходата ви към него зависи и неговото разположение или неразположение към вас. Ако някой човек ви е приятен, срещнете се и поговорете с него; ако ви е неприятен, не се мъчете да покажете, че сте разполо-

жени към него – това е лицемерие. По-добре е да избегнете срещата си с този човек, отколкото да лицемерите пред него. Ако меховете ви са стари, не туряйте ново вино в тях: старото вино – в стари мехове, а новото – в нови мехове. С други думи казано: с новите сватбарски дрехи можете да отидете на сватба само, а със старите работнически дрехи – на работа. Някои мислят, че като отидат на Небето, ще ги посрещнат с музика и песни, ще турят венци на главите им и ще прекарат един живот на пълно блаженство. И това може да бъде, но временно, като на сватба. Можеш да бъдеш сватбар един ден, два, три, най-много седмица – след това ще съблечеш сватбарската си премяна и ще се впрегнеш на работа. И на Небето можеш да прекараш няколко години, най-много 50, след което ще те изпратят на Земята да приложиш всичко, което си научил. Какво е научил човек на Небето се вижда от това, което прилага на Земята. Много неща е научил човек, но още много има да учи.

Днешното знание важи само за днес – утрешният ден изисква друго знание; днешната любов е важна за днес – утрешният ден се нуждае от друга любов; днешното слънце топли само днес – утрешният ден се нуждае от друга топлина. Всеки ден се нуждае от специфична топлина на Слънцето. Това не трябва да ви смущава, но трябва да знаете какво се иска от вас. Ако търсите известно знание, трябва да знаете защо го търсите. Днес всички хора търсят Христа по свой начин – всеки иска нещо от Него. Проповедникът търси Христа, за да придобие от Него светлина, да разбира по-добре Словото, да го предаде с красноречие, да привлече повече слушатели. Лекарят търси Христа, за да придобие повече сила от Него, да стане виден лекар. Майката търси Христа, за да може с Неговата сила да отгледа красиви и здрави деца, да се учудват хората, че е могла да роди такива деца. Не са лоши тия неща, но в основата на това търсене на Христа лежи користолюбието. Користолюбието не осмисля живота. Какво е постигнала майката със своето користолюбие, ако дойде един млад момък и отнеме нейната здрава и красива дъщеря? Той

ще я задържи за себе си. Има смисъл майката да търси Христа, за да отгледа добри синове и дъщери, които да образуват със своите възлюблени два върха – на милосърдието и състраданието.

Следователно който иска да използва разумно силите на Христа, нека се откаже от стария живот, който е внесъл раздори, недоразумения, нещастия в света. Нов живот, нова Любов е нужна на човека! Новата Любов носи изобилие в света; дето има изобилие, там отсъстват всякакви раздори, недоразумения, нещастия, болести и др. Новата Любов носи хармония между хората – хармонията подразбира допълване. Следователно хората трябва да се допълват така, както цигуларят – със своята цигулка, писателят – със своето перо, мозъкът – с мислите, които идат от Божествения свят, сърцето – с чувствата, които идат от духовния свят. Мозъкът, сърцето, дробовете, стомахът, ръцете, краката на човека изпълняват своята служба дотолкова, доколкото са в зависимост от възвишения свят. Всяко нещо в света има смисъл дотолкова, доколкото крие в себе си нещо Божествено.

Често хората целуват ръка на старите и на децата. Какво означава целувката, има ли смисъл да целувате ръка на някого и кога трябва да я целувате? Устата с двете устни – горна и долна, представляват вход, през който минават енергиите на Природата. Когато между ума и сърцето на човека има хармония, целувката е намясто, обаче ако между ума и сърцето на човека в даден момент съществува някаква дисхармония, човек не трябва да целува: тази целувка не само че не допринася нищо хубаво, но предизвиква пакости и неприятности. Казано е в Писанието: „Целунете се със свято целование“. Свята, благословена целувка е тази, която иде от човек, в когото всичко е в хармония. Когато говоря за целувката, имам предвид законите, които действат на Земята. Когато ангелът слиза на Земята, той целува само светията. Трябва ли да целуне всеки човек, той предварително поставя своя огнен меч на мястото, дето ще го целуне: като изчисти добре мястото, тогава го целува. Целувката на ангела внася в човеш-

ката душа нещо ново, светло, възвишено, човек се усеща обновен и пречистен.

Човек трябва да се стреми към Божественото, да даде ход на Божествените енергии в себе си. Какво ще каже светът за вас – това не е важно. Това не значи, че трябва да мразите и пренебрегвате света, но не трябва да се свързвате с него. Стремете се да угаждате на Бога, а не на хората. Ако можете да угодите на Бога, и на хората ще угодите; не угодите ли на Бога, на хората никога не можете да угодите. Като угаждате на Бога, вие ще бъдете силни, здрави, разумни. И светът се нуждае от такива хора. Като види, че сте здрави, силни и разумни, ще ви даде съответно място; намери ли нещо дисхармонично и болезнено у вас, веднага ще ви изпрати в болници и затвори. Като се намерите в някой затвор между четири стени, дълго време трябва да се молите – да дойде Ангел Господен да ви освободи от оковите и да ви пусне на свобода.

Днес за Рождество Христово искам да ви дам едно правило, което трябва да прилагате. Това правило е следното: бъди доволен в недоволството си. Че дошли противоположни мисли в ума ти – това да не те смущава. Да бъдеш доволен в недоволството – това е вътрешен процес. Външно кроткият човек не е още доволен. Човек може да говори тихо, едва да се чува, без да е кротък; друг някой говори високо, а всъщност е кротък човек. Щом е далече от тебе, разбира се, че ще говори високо: ти трябва да чуеш какво говори този човек. Човек може да говори по различен начин: с устата, с очите, с главата, с различни движения. Както и да се разговаряте с човека, важно е във всеки поглед, във всяко движение да виждате Божественото. Ако и вие изявявате Божественото в себе си, разговорът е правилен. Тъй щото когато двама души се разговарят, трябва да знаят човешкото ли се проявява в тях, или Божественото. Без да съзнава и разбира нещата, понякога човек прави такива движения, които го поставят в разногласие със силите на Природата. Например някой коленичи и така се моли на Бога. Той не знае, че като коленичи, влиза в съгласие със Земята, а в разногласие с

Небето. Друг повдига ръцете си нагоре, моли се. Така като са поставени ръцете, това показва, че този човек не знае какво да прави. Това не е молитва: движенията на човека трябва да бъдат хармонични. Това се постига само тогава, когато човек е свързан с възвишения разумен свят.

Следователно когато иска да се предаде на размишление, човек трябва да застане прав, със спуснати ръце отстрани на тялото, десният крак да е малко напред. Това положение показва, че той е във връзка с възвишения свят, отдето слизат разумни същества да му помагат. Човек трябва да прави движения, да се упражнява, за да направи удовете си активни. Това не е достатъчно: той трябва да прави такива упражнения, които да му предават нещо; ако се движи, без да печели, движенията му са безпредметни. Турците казват: „Който не печели, губи“. Много естествено: движения, които не придават нещо на човека, водят към загуба – вместо да прибави нещо към енергията си, той я изразходва. Ето защо на човека се препоръчва чист, хармоничен живот, който се придружава с ритмични и правилни движения.

Като ученици вие трябва да спазвате известни правила. Сутрин, като ставате от сън, първата ви работа е да се свържете с Бога, отдето идат светли и възвишени мисли и благородни чувства. Щом мисълта и чувствата ви са възвишени, и движенията ви ще бъдат хармонични. Не се занимавайте с обикновените човешки мисли, които са подобни на чук, който постоянно удря и руши. Чук, който постоянно удря, нож, който постоянно реже, в края на краищата ще се изхабят. Не се поддавайте на такива чукове и ножове. Ако употребявате енергията си безразборно в една вътрешна борба, животът ви ще се обезсмисли. Истинският живот не седи в изразходване на енергия, но в градеж и придобивки. Истинският живот се основава на Любовта: дето Любовта царува, там има възвишена мисъл, там има свобода. Свърже ли се веднъж с Любовта, човек трябва да пази тази връзка, да не я прекъсва. Връзката с Любовта е едно от най-благоприятните течения в Природата – тя е вълна, която повдига и облагородява човека.

Когато се говори за Любовта, хората разбират земната любов. Не се занимавайте със земната любов. И да не искате, тя все ще се прояви, но поне съзнателно не я предизвиквайте. Ако водата има утайки, те сами ще се утаят на дъното: от вас се иска разумност, да не размътвате водата. Като ученици вие трябва да работите върху себе си, да се чистите. Да се чисти човек, това значи да придобива онова здравословно състояние на организма си, при което всички мрачни мисли и отрицателни чувства се утаяват на дъното и се изхвърлят навън. Само при това състояние човек може да работи добре и плодотворно. Да се чисти човек, това не значи да разглежда своите отрицателни прояви и да се самоосъжда – това е патология, болезнената страна на човешкия живот. Патологията е наука за силни хора, тя е наука за далечни времена. Вие трябва да се занимавате с положителната страна на живота, която се отразява благоприятно върху човешкия организъм. Здравият проявява любовта и вярата си правилно. Ако е християнин, той разбира Любовта, както Христос я е проповядвал и прилагал. Христовата любов изключва всякакво съмнение. Обичаш ли приятеля си, ще му вярваш абсолютно. Щом ти му вярваш, и той ще ти вярва. Като се заговори за Христовото учение, мнозина намират, че то е неприложимо. Ако Христос дойде преди две хиляди години на Земята и проповядваше Учението за Любовта, защо след две хиляди години то да е неприложимо? Още днес човек може да бъде добър и любещ – от него зависи. Доброто, Истината, Любовта са вложени в човека от времето на неговото създаване – няма защо днес да става добър или любещ, днес той трябва само да прояви това, което е вложено в него. Богатството и благата са в самия човек, а той ги търси вън от себе си. Защо? Защото не се е вглъбил в своята душа, в ума и сърцето си – там да ги намери. Докато е на Земята, той очаква да намери това, което търси, на Небето някъде; като отиде на Небето, вижда, че и там го няма. Той се чуди къде е богатството му: на Земята го няма, на Небето – също. Къде е то? В самия него.

Човек трябва да има будно съзнание, да изучава нещата на своето време, да не пропуща моментите. Ако изгу-

биш цял живот само в търсене, ти нищо не си придобил. Ще дойде ден, когато ще съжаляваш, че си изгубил добрите условия на живота. От една страна търси, а от друга учи и прилагай: не чакай да постигнеш съвършенство, че тогава да се проявиш. Обичай хората, колкото можеш днес: утре, като увеличиш любовта си, ще ги обичаш повече. Ако обичаш един човек, не е достатъчно само да го целунеш, но ще видиш от какво има нужда, за да го задоволиш. Ако обичаш някое бедно дете, можеш да го помилваш и целунеш, но веднага след това ще го нахраниш и ще му доставиш книги, по които да учи уроците си. Като зарадваш душата на това дете, и ти ще се зарадваш. Щом ти се радваш, и Бог ще се радва.

Желая ви сега Христос да се роди във вас. Това наричам Рождество Христово. Вие живеете в много важна епоха – надали някога сте живели в по-важна епоха от сегашната. От две хиляди години насам вие не сте имали по-благоприятни условия от сегашните – сегашната епоха носи благоприятни условия за постижения и за придобиване на блага. И тъй, помнете следните неща: песимизмът се е родил в света преди Христа, във времето, когато е царувал Сатурн. Когато Марс е имал влияние на Земята, хората са се научили да се бият и да воюват помежду си; когато Юпитер е имал влияние на Земята, хората са се занимавали със създаване на различни религиозни системи, с теории за личните чувства и достойнства на човека; когато Венера е имала надмощие на Земята, хората са приложили любовта между мъжете и жените. Луната научи хората да фантазират, Меркурий ги научи на особен ред и порядък в сметките, в търговските им отношения. Днес Слънцето оказва силно влияние върху Земята – то учи хората на правилно живеене, то им показва начин за изпълнение на Волята Божия на Земята. Всички планети имат две страни на въздействие: добра и лоша, обаче в Слънцето всичко е добро.

Като ученици вие трябва да следвате пътя на Слънцето. Превърнете всичко лошо и отрицателно в себе си в добро. За да постигнете това, използвайте слънчевата енергия: каквото лошо носите със себе си от миналото,

изнесете го на слънчевите лъчи да се превърне в добро. Не се обезсърчавайте, знайте, че условията, които имате днес на Земята, са много благоприятни. Ако не ги използвате, и на Небето да отидете, нищо няма да постигнете – вие ще се намерите в един съвършено чужд свят, в който не можете да се ориентирате. Колкото време и да ви остава на Земята, използвайте го така, че да се свържете с енергиите на Слънцето, да направите връзка между сегашния и бъдещия си живот. Направите ли тази връзка, като отидете на Небето, ще бъдете готови и за тамошните условия. Като се приготвите за разумния свят, вие ще напуснете Земята със светла, огнена каляска, придружена от два ангела. Там ще ви приемат с песни и музика, ще ви разведат из цялата Вселена – да видите какво Бог е сътворил. Докато дойде новата епоха, вие ще живеете на Земята, дето управлява Архангел Михаил със своя огнен меч. Дълго време още мечът на Архангел Михаил ще играе важна роля на Земята: дето се докосне този меч, все ще чисти. В личния, в семейния, в обществения, в народния живот става голям преврат, какъвто никога не е ставал, но всичко ще бъде за добро. Защо? Защото условията на сегашната епоха са много благоприятни. Това ще опитате и вие, ще се уверите в истинността на думите ми.

Като ставате сутрин от сън, кажете си: „Сега Бог царува на Земята и управлява света, сега Христос царува“. Сега и Архангел Михаил царува и чисти света със своя огнен меч. Няма да мине много време, когато всички земни царства ще станат царства на Господа. Иде време и сега е, когато на Земята ще има едно стадо и един пастир.

Тайна молитва

Само проявената Божия Любов,
само проявената Божия Мъдрост,
само проявената Божия Истина
носят пълния живот.

20. лекция, 7 януари 1931 г., София, Изгрев

ГРЕДИТЕ НА ЖИВОТА

Размишление

Чете се темата „Произход на човешкия мозък“.

Като изучават известни въпроси, някои се оплакват, че срещат неразбрани неща. За да ги разберат, те търсят компетентно лице да им даде малки обяснения. Според мене неразбраните неща са разбрани, а разбраните са неразбрани. Какво означава тази мисъл? Когато казвам, че неразбраните неща са разбрани, имам предвид следното: те са неразбрани отвън, а разбрани отвътре; разбраните неща пък са разбрани отвън, а неразбрани отвътре. Кое от двете неща е за предпочитане: да разбираш отвътре или отвън? Най-добре е човек да разбира отвън и отвътре, но това е достъпно само за съвършените хора: обикновените хора разбират или отвън, или отвътре. Следователно както и да разбират, все ще остане нещо неразбрано.

Като ученици вие трябва да започнете от малките величини и постепенно да отивате към големите. Представете си, че ви са дадени две греди: едната е широка пет сантиметра, а другата – два. Можете ли да определите каква тежест издържа всяка греда? Ще кажете, че този въпрос не ви интересува. Ако трябва да минете някоя река през мост от греда, дебела пет сантиметра, няма ли да се интересувате от нея? Ще се интересувате, разбира се, защото от дебелината и издръжливостта на гредата зависи вашето благополучно минаване на реката; интересът ви ще бъде още по-голям, ако трябва да минете реката с кола. Ако въпросът за гредите не ви интересува, какво ви интересува тогава? Ще кажете, че за вас е важен въпросът за вярата. Казвате, че човек трябва да вярва в Бога. Какво разбирате конкретно под думите *вяра в Бога*? Да вярва човек в Бога, това значи да не се съмнява никога. Истинската вяра изключва всякакво съмнение. Ако бащата обещае на детето

си, че ще му донесе орехи, детето ще вярва 101% в думите на баща си, обаче ако бащата не донесе орехи и каже, че не са за тази вечер, детето ще остане в недоумение: то не може да разбере коя е тази вечер, когато бащата ще донесе орехи. Ако може да си отговори коя вечер е определена за ядене на орехи, то би могло да я дочака; не може ли да си отговори, в него ще се яви съмнение. Орехите ще постигнат целта си, ако детето не се усъмни; щом се усъмни, те са вече безпредметни.

Както бащата обещава да донесе орехи на детето си, така и на вас обещават и са обещавали да ви донесат орехи, но не са изпълнили обещанието си. Защо? Защото сте ги очаквали още същия ден, а те са определили друго време. Казвате: „Не получих днес обещаните орехи“. Думата *днес* е относителна: един ден се състои от 24 часа, от една седмица, от един месец, от един век и т.н. Когато Господ обещае днес да ви даде нещо, вие го очаквате още първата вечер. Вие трябва да намерите коя вечер именно е определил Бог: тя може да съвпадне с вашата вечер, а може да е последната вечер от годината. Ще кажете тогава, че всичко е загубено. Нищо не е загубено – законът на вярата е такъв. Ако нямате вяра, която да устоява на всички мъчнотии, вие нищо не можете да постигнете. Какво можете да направите с вяра, която има издържливостта на греда, дебела два, три до пет сантиметра? По такава тънка греда могат да минават мишки, плъхове, агънца, но човек с голяма тежест едва би могъл да мине: гредата лесно ще се огъне и счупи. Какво ще стане с вас, ако минете през тази тънка греда, която се огъва и счупва под тежестта ви? Вие ще кажете, че гредата ви е излъгала. Гредата не ви е лъгала съзнателно, но като е гледала, че по нея минават мишки, плъхове, кокошки, агънца, тя е мислила, че е здрава и може да издържа големи тежести. Понякога и човек като гредата се мисли за по-голям и по-силен, отколкото е в действителност, но вижда, че се е лъгал. Ако рече да се сравнява със слона, във физическо отношение слонът е по-силен от него, обаче в умствено отношение човек стои по-горе от слона.

Както няма ясна представа за физическите си сили, също така човек няма ясна представа за невидимия свят. Затова именно той мисли, че каквото пожелае от невидимия свят, ще му се даде. И това може да бъде, но при известни условия. Казано е в Писанието, че ако всичко, каквото човек желае, е съгласно с Волята Божия, ще стане; обаче ако желанията му не са съгласни с Волята Божия, няма да се реализират. Тъй щото ако желанията ви се реализират, това показва, че вашата воля е едно с Божията; не се ли реализират, вашата воля не е в съгласие с Божията. Има неща, които не се дават изведнъж: колкото и да се молите, няма да ви се дадат. Някой иска изведнъж да стане ясновидец, да вижда всичко, което става в невидимия свят. Това е невъзможно – и напреднали души даже нямат възможност да виждат всичко, което става в невидимия свят. Даже и Христос, Който имаше голямо послушание към Бога, не можа да разбере всички неща изведнъж, но постепенно. Затова Той се молеше на Господа да Му даде повече светлина, да вижда нещата ясно. Той казваше: „За този час съм дошъл“. На каквито изпитания и да се натъкна, Христос ги разреши правилно: Той знаеше, че е дошъл за този час.

Какво правят съвременните хора, като се натъкват на изпитания? Като се намерят пред някаква мъчнотия или препятствие в живота си, мнозина се връщат назад, не искат да правят усилия, да преодоляват. Те мязат на онзи клиент, който отива на бакалницата да си купи нещо, но чете надпис: „Днес с пари, утре без пари“. Поглежда парите си и намира, че няма да му стигнат. Какво трябва да направи? Той трябва да се върне назад да вземе още пари – с това мъчнотията се премахва. Обаче като не иска да се върне у дома си, той стои пред дюкяна и разисква: „Какъв е този бакалин, защо е турил този надпис?“. Колкото и да разискваш, бакалинът няма да махне надписа си: ти трябва да се върнеш назад и да вземеш още пари. Ще дойде ден, когато същият бакалин ще тури надпис: „Половин час давам без пари“. Кой каквото иска, може свободно да си вземе, но ако попадне в точно определения час. Тъй щото не питайте какъв е този бакалин, но бъдете готови

да се съобразите с неговите закони. Бакалинът е Природата, която спазва строго своите закони: постави ли един закон в действие, тя за никого не го изменя. Когато иска да платиш, ще плащаш без никакви разсъждения; когато дава даром, няма да питаш защо постъпва така, но ще вземеш торбата си и ще заемеш мястото си, ще чакаш ред да получиш нещо от благата на Природата. Като дойде твоят ред, можеш да вземаш, колкото искаш.

Сега да се върнем към въпроса за гредите. Като изучавам живота на хората, казвам: гредите на вашите къщи са много тънки – няма да мине много време, къщите ви ще се съборят и ще ви затрупат. Какво трябва да направите, за да избегнете това нещастие? Трябва да смените гредите на къщите си. Ако гредите са дебели два-три сантиметра, трябва да ги смените с по-дебели. Всеки човек е поставен на външни и вътрешни изпитания, за издържането на които се изисква здрава, солидна къща. Какви трябва да бъдат гредите на къщата на един светия, който минава през големи изпитания? Дебели трябва да бъдат гредите на къщата му.

Някои запитват защо трябва човек да минава през изпитания: не може ли без изпитания и страдания? Изпитанията имат свой вътрешен смисъл, в изпитанията има нещо разумно, което показва, че без тях не може. Как и от какво правят хората хляб? От брашно, квас и вода. Те вземат тези материали, разбъркват ги, омесват тестото, правят от него хлябове, които най-после пекат на фурната. Не е лесно да омеси човек един хляб: докато го омеси и опече, той минава през известни мъчнотии. Не е ли по-добре тогава да вземе малко брашно, да го изсипе в устата си и да задоволи глада си – защо трябва да се мъчи? Кое е за предпочитане: да яде човек добре омесен и опечен хляб или да сипе малко брашно в устата си и да се задоволи? За да си ушие дреха, човек отива на пазара да избере плат, после го крои, шие, докато един ден каже, че дрехата му е готова. Докато облече новата си дреха, той е минал през известни мъчнотии и изпитания. Не е ли по-лесно да вземе плата си, да се увие в него и да тръгне по работа? В началото е по-лесно да се увие в плата, но на края ще

срещне по-големи изпитания. Кое е за предпочитане: да се облече с дреха, скроена и ушита по мерките на тялото му, или да се загърне в един плат? Следователно който се справя разумно с изпитанията и мъчнотиите си, той се мъчи в началото, накрая благува; който иска да избегне изпитанията, в началото благува, накрая се мъчи. Кое от двете положения е за предпочитане?

Когато злото дойде в света, всички казват: „Ела, зло, че без тебе по-зло“. За изяснение на тази поговорка ще приведа един анекдот от турския живот. Във времето на един от турските паши турците имали обичай да носят чалми на главата си, дълги пет-шест метра. Дълго време мислил пашата как да ги застави да не увиват главите си толкова много: той намирал, че тия чалми нито са хигиенични, нито са икономични. Знаете ли какво нещо е да увиеш около главата си пет-шест метра плат? Най-после пашата дошъл до едно решение. Той издал заповед да хващат българите, наречени гяури, и да ги връзват: всеки турчин имал право, като срещне гяур, да го хване и да го върже без никаква предварителна присъда. Ако няма на разположение въже, да отреже от чалмата си едно парче и с него да го върже. Същевременно пашата говорил лоши работи по адрес на българите, за да създаде настроение против тях. Като изпълнявали ревностно заповедта на пашата, турците останали с чалми, дълги около един метър. В първо време те протестирали против заповедта на пашата, защото изрязали чалмите си, но като опитали практичността на късите чалми, останали доволни. Българите от своя страна носели в домовете си парчета от турските чалми: във всеки български дом се развявали турски чалми.

Днес всички хора, мъже и жени, носят на главите си чалми, по десет метра дълги. Като срещне някой човек с такава чалма, Природата намира причина, заради която го заставя да отреже девет метра от чалмата си, и казва: „Скоро отрежи девет метра от чалмата си – достатъчно ти е един метър дълга чалма“. Чалма, дълга десет метра, представлява неестествените човешки желания. Какво ще ви допринесе едно неестествено желание, какво ще ви

допринесе една турска чалма? Всяко нещо, което човек употребява, всяко негово желание, трябва да има практическо приложение. Какъв смисъл има от голяма чалма, а от малък ум? За предпочитане е човек да има голям ум, а малка чалма, отколкото голяма чалма, а малък ум; за предпочитане е човек да има малко желания, които може да реализира, отколкото много желания, които не могат да се реализират. Например добро е желанието на човека да стане силен, но той трябва да знае как и къде да приложи силата си. Ако някой е развил голяма сила, той ще тръгне по света да се бори с големи борци. Ако може да надвие всички големи борци и няма повече с кого да се бори, защо му е тази сила?

Мнозина имат желание да влязат в невидимия свят и да придобият знания. Готови ли са за тези знания? Те мислят, че знанията се придобиват лесно. Ако ученикът влезе в пети клас и не може да разбира уроците, които учителите преподават, трябва да се върне в по-долен клас. В това отношение Природата е крайно взискателна – тя иска от ученика да знае всички уроци, които му се преподават. Не знае ли уроците си, тя ще го връща от един клас в друг, докато дойде до този клас, в който може успешно да работи. Много години може да седи той в един клас, но докато не научи уроците си отлично, тя не го пуща в по-горен клас.

Някои хора мислят, че могат да прекарат живота си на Земята и без разрешени задачи. Те се лъжат: много пъти човек ще дохожда на Земята и ще си заминава, докато научи всички земни уроци. Като живее на Земята, той трябва да знае защо е дошъл, как е създаден и т.н. Ако не може да отговори на тия въпроси, човек казва: „Бог е създал света. Както е намерил за добре, така го е създал – това не е моя работа. Пък и мене е създал такъв, какъвто съм днес“. Много се лъжеш: Бог не те е създал такъв, какъвто си днес. Така, както сега разсъждаваш, това не е Божествено разсъждение – така, както разсъждаваш, това е суеверие. Ти си учен човек, трябва да дадеш доказателства за всичко, което те заобикаля – ученият човек доказва нещата. Като види една тънка греда, върху която

искат да поставят голяма тежест, той казва: „Тази греда е слаба, няма да издържи!“ „Отде знаеш?“ „Правил съм опит – турял съм върху нея различни тежести и зная силата ѝ“. Без да мисли много, човек казва, че Бог го е създал такъв. Къде е документът, с който може да докаже това, къде е марката му, белегът, който показва, че е създаден от Бога? Всеки фабричен артикул носи марката или фирмата на фабриката, в която е правен. „Ама аз имам ум, сърце, воля, с които мога да работя.“ Добре, щом имаш ум, радвам се, че съм срещнал човек, който може да хвърли светлина върху решаването на една трудна задача. Задачата е следната: може ли слугата да бъде свободен, а господарят – роб? По кой начин ще познаеш има ли господарят здрав гръбнак да издържи на всички изпитания, как ще познаеш кой е истински слуга?

Сега и на вас задавам същата задача. Според мене истинският господар се познава, когато слезе от положението, в което се намира, и стане слуга. Ако като слуга запазва свободата си и изпълнява службата си с любов, той е разумен господар и може да издържи на всички изпитания. Той слиза до положението на слугата, без да съжалява за господарството си. Ако не се решава да напусне господарството си и се страхува да не осиромашее, той е роб на положението си. Господарят трябва да има светъл ум, благородно сърце, да се справя лесно с мъчнотиите. Истинският слуга пък ще познаете, като го поставите в положението на господар: ако при това положение той не се измени и запази същите отношения към хората, каквито е имал като слуга, той е умен и благороден човек, той може да бъде господар. Следователно искате ли да познаете господаря, поставете го на мястото на слугата; искате ли да познаете слугата, поставете го на мястото на господаря. По този начин и Природата изпитва хората.

Съвременните хора са недоволни от живота, защото работите им не се нареждат, както те мислят. Момъкът се хвали, че е намерил добра и умна мома, иска да се ожени за нея и ме пита какво е моето мнение по този въпрос. Аз му казвам: „Ако си готов през целия си живот да слугуваш на тази мома, да изпълняваш всичките ѝ запове-

ди, ожени се...“ „Аз искам да бъда свободен, аз искам да бъда господар.“ „Щом искаш да бъдеш свободен, да господаруваш над жената, ти ще бъдеш нещастен“. Момата ми казва, че е намерила добър момък, с когото иска да се свърже. И на момата казвам същото: ако е готова цял живот да служи на този момък, да изпълнява желанията му с любов и съзнание за това, което върши, нека се омъжи за него. „Ама аз искам да се осигуря, да бъда независима, да бъда господарка.“ „Щом имаш такива желания, знай, че ще бъдеш нещастна.“ Такива са законите на физическия свят. Каквито са законите на физическия свят, такива са и на духовния. За да може човек да приложи физическите закони в духовния свят, той трябва да знае как да ги превръща. Както ученият превръща твърдата материя в течна, течната – във въздухообразна, и въздухообразната – в светлинна, така и духовният човек трябва да превръща физическите закони в духовни и да си служи с тях.

Днес повечето хора се оплакват от семейния си живот, от своето нещастие. Защо са нещастни? Защото не разбират основните закони на живота и не знаят как да ги приложат. Любовта признава един закон: който обича, трябва да е готов да слугува. Ако обичаш и очакваш да ти слугуват, ти си на крив път. Който обича, той е силен и може да слугува. Когото обичат, на него слугуват – той е слаб и затова взема положението на господар. Ние виждаме този закон и в семействата. Кой е най-големият господар в семейството? Детето: по-голям господар от детето няма. Достатъчно е да ревне само, за да накара и майката, и бащата да тичат около него; каже ли една дума, издаде ли една заповед, всички тичат, всички са готови да я изпълнят. Магическа сила крие детето в себе си, но временно – година, две, три години най-много: след това магическата сила на детето изчезва. Родителите закачат един закон на стената – същата магическа пръчица, с която детето си е служило, и като не слуша, законът започва да играе по гърба му. Както родителите постъпват с децата си, така и Природата постъпва с всички хора. Като се роди човек, Природата е крайно внимателна към него – тя го слуша и изпълнява заповедите му. Щом види, че той започва

да злоупотребява с правата, които му са дадени, тя взема пръчицата и започва да го налага, като му казва: „Понеже не си разбрал Божия закон, аз ще ти дам първите уроци“. Пръчицата представлява страданията. Защо идат страданията върху човека? Защото не е изпълнил Божия закон.

Време е вече хората да се освободят от старите си разбирания и да идат към новите схващания. Сега хората се критикуват едни други, правят си бележки. Всеки изисква от своя ближен добри отношения, но трябва да знае, че и от него се изискват такива. Щом знаеш как трябва да постъпва човек, и ти трябва да постъпваш по същия начин. В това отношение Природата е много строга. Ако си взел от някого пари назаем и си определил деня и часа на връщането им, трябва точно да изпълниш обещанието си, в противен случай Природата ще те държи отговорен. Тя ще тропне на вратата ти и ще каже: „Стани! Иди да изплатиш дълга си“. Някои хора вземат пари назаем, обещават, че ще ги изплатят навреме, но не изпълняват обещанията си и мислят, че нямат никаква отговорност. Те искат да заемат високи длъжности в света, а за отговорности не мислят. Слушате някой да казва, че иска да стане министър, професор, свещеник, владика, майка или баща, а какво се иска от него за тия служби, не мисли. Знаете ли какво значи да бъдеш свещеник, владика, майка или баща? Това са най-високите служби, които човек може да заеме. Като заемат тия служби и не ги изпълнят, както трябва, хората казват: „Не струва човек да бъде свещеник, владика, майка или баща“. Защо не струва да вземеш една от тия служби?

Днес всички хора са заели едни от най-свещените длъжности и са недоволни. Майката е недоволна от положението си, бащата – също; ученият е недоволен, че не е първокласен учен, девицата е недоволна от положението си, че не е много красива. Мислите ли, че Аристотел[17], Платон[18] и много от старите учени днес ще минат за първокласни учени? Ако Аристотел и Платон се явят днес със своите теории и възгледи за материалния и духовния свят, ще издържат ли? Някои от техните теории и възгледи ще

пропаднат. С това не искам да кажа, че те не са били учени и философи, че техните научни възгледи нищо не струват. Не искам да кажа, че днес няма учени хора в света, но искам да обърна вниманието ви на факта, че ние живеем в прогресивен свят, в който нещата постоянно се изменят и вървят напред. Две течения действат в света: едното течение иде от центъра на Слънцето към Земята, а другото – от центъра на Земята към центъра на Слънцето. Човек се движи между тези две течения, вследствие на което съзнанието му се мени: това, което в даден момент носи в съзнанието си, в следния момент е претърпяло някаква промяна. Затова казваме, че всичко в света е подложено на промени.

Като ученици вие трябва да работите с мисълта си, да прилагате своите добри мисли в живота си, за да се ползват и другите хора от тях. Представете си, че през ума ви мине една отрицателна мисъл: какво трябва да правите с нея? Ако сте неразумни, ще започнете да се сърдите защо е дошла при вас и ще се чудите как да я изпъдите. Тази мисъл не е дошла само до вас – тя е минала през много умове, но се е спряла в дадения момент при вас. Защо? Иска някакво разрешение. Щом е така, вие трябва да я приемете като задача и да започнете да я решавате. Най-първо ще видите отде е дошла, какво носи със себе си, защо е станала отрицателна и т.н. Като си отговорите на тия въпроси, вие ще я превърнете в положителна и ще я изпратите в пространството; тя ще мине през много умове и отново ще се върне при вас. Всяка положителна мисъл е плод, от който пръв се ползва онзи, на чието дърво е узряла. Като работите по този начин, вие взаимно си помагате и работите ви вървят успешно. Така трябва да работи всеки човек, за да съдейства за повдигането на цялото човечество.

Някои хора се оплакват, че нямат успех в живота си. Защо нямат успех? Защото очакват всичко наготово, както птиците очакват зимно време да им подхвърлят трошици. Да очаквате на другите, това нищо не допринася. Човек трябва да учи. Ако учи уроците си добре и правилно

решава задачите си, ученикът се ползва от уважението и обичта на своите учители и съученици. Който не иска да учи, казва: „Дошъл съм вече на Земята, няма какво да се прави. Както и да е, ще изкарам един живот и ще си замина там, отдето съм дошъл. Ще си хапна и пийна – никой нищо не иска от мене“. Този човек е на крив път: животът не е гостилница – гостилницата е прибавка към живота; животът не е забавление – забавлението е също прибавка към живота. Кое е съществено в живота? Съществено в живота е да се учим и да изпълняваме Волята Божия. Какво разбирате под думите *изпълнение на Волята Божия*? Да изпълни човек Волята Божия, това значи да даде ход на разумното в себе си. Дойде ли в ума му отрицателна мисъл, той трябва да я превърне в положителна и да я изпрати в света: да мине през умовете на хората, да даде плод и отново да се върне при този, който я е проектирал в пространството. С обработването на отрицателните мисли и с превръщането им в положителни вие подобрявате както своя живот, така и живота на своите ближни. Ако всички хора работят по този начин, те ще създадат около себе си една магнетична среда. Животът трябва да се превърне в музика и поезия, а не в проза. Отрицателните мисли, чувства, постъпки на хората съставят прозата на живота. Прочетете ли нещо от тази проза, започнете да го превръщате в поезия. Това е задачата на всеки човек, който е дошъл на Земята.

За да изпълните задачите, които ви са дадени, трябва да учите. Вие се нуждаете от положителна наука, от познаване на себе си. В познаването на себе си човек изучава целия Космос. Някой поглежда ръката си, върти я на една и на друга страна, но нищо не разбира. Ръката крие много неща в себе си: тя е архив както на миналото, така и на настоящето. Много хора са работили върху ръката, затова ние я считаме за колективно дело. Който може да чете по ръката, познава през какви фази са минали дедите и прадедите на даден човек. По ръката той познава онова, което става и ще става в Космоса: ще има ли петна на Слънцето, кога ще стане земетресение и т.н. Това не се разбира из-

веднъж. За да чете по ръката, човек трябва да бъде голям математик, той трябва да прави изчисления, корекции – и тогава да се произнася за онова, което предстои да става. Преди да дойде до тези знания, човек трябва да се научи да благодари за всичко, което му е дадено. Ако не знаете нещо, благодарете, че сте невежи по този въпрос; ако страдате, благодарете, че сте удостоени със страдания. Има разумни и неразумни страдания. Привилегия е за човека да има разумни страдания. За тези страдания именно е казано в Писанието: „Радвайте се, когато страдате“. Докато страда, човек е в правия път. Има ли страдания, той още не е влязъл в пътя: като страда човек, това показва, че той е заел висока служба, която още не може да изпълнява правилно.

Светът се нуждае от нови хора. За да дойде това време, хората трябва да се откажат от старото. Мъчно е преминаването от старото към новото, но за да се справи с мъчнотиите, човек трябва да знае как да приложи новото. Когато Давид излезе на борба с Голиат, той взе със себе си тоягата и прашката си. Обаче Саул[19] му даде оръжие, шлем, за да се бие по-изкусно. Като тури новото оръжие на себе си, Давид видя, че не може да си послужи с него, и каза: „Ако изляза с това оръжие срещу неприятеля, непременно ще бъда бит. Той хвърли новото си оръжие, взе старата си тояга и прашката и победи неприятеля си. Сега и на вас казвам: ако приемете новото в света, а не знаете как да го приложите, ще ви бият. В този смисъл ново е това, което може да се приложи; всяко нещо, което не може да се приложи, е старо. От това гледище ние казваме: млад човек е този, който може да служи; стар е този, който не може да служи. Смисълът и красотата на живота седят в служенето.

Христос казва: „Не дойдох да Ми послужат, но да послужа“. Който не е опитал резултатите на служенето, се обижда и казва: „За слуга ли съм дошъл на Земята?“. Ако можеш да слугуваш, всякога ще бъдеш млад. Няма повелико нещо от служенето. Да знаеш да слугуваш – това значи да туряш винтовете на машините намясто. Някой

художник нарисува една картина, но не му харесва нещо, намира някакъв дефект. Тук бутне – не се изправя дефектът; там бутне – пак не се изправя; най-после захвърля четките – отказва се да изправя дефекта. Като минат два-три дена, той пак отива при картината си: бутне на едно, на второ място – и изведнъж дефектът изчезва. Защо? Намясто е бутнал. Следователно от човека се иска да бутне намясто: щом бутне намясто, всички работи се изправят. Често хората изпадат в положението на художника: виждат своите погрешки, но не могат да ги изправят. Защо? Не знаят къде да бутнат. Дълго време ще побутват туктам, докато един ден бутнат точно намясто и картината придобие естествения си вид и красота. Животът на всеки човек е картина, която има малки погрешки. Като работи съзнателно върху себе си, човек намира погрешките на картината си и ги изправя. След това той изнася картината си на изложение. Всеки човек трябва да знае, че животът му ще бъде изложен пред целия свят. Тогава той ще разбере стиха, в който Христос е казал, че няма нищо скрито-покрито в света.

И тъй, когато разумните и напреднали същества видят картината ви, ще ви запитат: „Отде идете?“ „От Земята.“ „Какво научихте на Земята?“ „Едно разбрахме на Земята: няма друга планета във Вселената с по-тежки условия за живот от тия на Земята, но няма и по-интересна планета от Земята“. Големи противоречия, мъчнотии и нещастия има на Земята, но и много интересни неща стават на нея. Заслужава си да живее човек на Земята! Тъй щото каже ли човек за себе си, че има големи противоречия и мъчнотии, същевременно трябва да знае, че е интересен човек. Лошият човек е интересен; и обратното е вярно: интересният човек е лош. Зад всяко противоречие се крие нещо интересно. Като знаете това, благодарете на Бога, че живеете на Земята, която от една страна е пълна с противоречия и мъчнотии, а от друга е интересна. Това, което научите на Земята, никъде другаде не бихте могли да научите. На нашата Земя именно е верен законът: „За онези, които любят Бога, всичко се превръща на добро“. Хората се оплакват от условията на Земята, въпреки това, когато

я напущат, плачат. Защо? Защото подсъзнателно те разбират, че животът на Земята е интересен не само за хората, но и за ангелите, и за възвишените същества. Те отдалече наблюдават и изучават живота на хората, някои от тях слизат даже на Земята да им помагат.

Да се върнем към основната мисъл на лекцията – за гредите. Гредите представляват основата, върху която е съграден физическият и духовният живот на човека. Колкото по-правилни са разбиранията и възгледите на човека за живота, толкова по-здрави са гредите му. От тия греди може да се направи мост, по който да се прекарват големи тежести. Какъв смисъл има да правите мостове, през които могат да минават само кокошки и агънца? Ако правите мост, направете го сигурен, здрав – от нищо да не се раздвижва. Често слушате да казват: „Ако си добър, бъди най-добрият човек в света, ако си лош, бъди най-лошият“. Казвате: „Трябва ли човек да бъде лош?“. Ние разбираме думата *лош* в друг смисъл, а не както хората я разбират. Да бъдеш най-лош човек – това значи да издържаш на лошавината на всички хора; да бъдеш най-добър – това значи да издържаш на добрините на всички хора. Не е лесно човек да издържа на добрините и на лошавините на хората. Някой човек вижда друг по-учен, по-красив, по-добър, по-силен от себе си – и веднага сърцето му се свива. Защо? Не може да търпи хора, които го превъзхождат в нещо. Когато видите голямата красота и голямата грозота заедно, това значи, че между хората е станало примирение. Ако грозната мома може да търпи при себе си красивата, без да се смути сърцето ѝ, тя е израз на добротата; и ако красивата мома търпи при себе си грозната, без да се възгордее или без да я унижи, и тя е израз на добротата.

Само проявената Божия Любов,
само проявената Божия Мъдрост,
само проявената Божия Истина
носят пълния живот.

21. лекция, 14 януари 1931 г., София, Изгрев

ДИШАНЕТО НА ЧОВЕКА И НА ЖИВОТНИТЕ

Размишление

Ще прочета 6. псалом на Давид.

Когато е писал псалмите, Давид е имал възгледи, съвършено различни от сегашните – той е живял преди Христа.

Изцели ме, Господи,
защото се смутиха костите ми. (2. ст.)

Костите на човека не се смущават, но за да изкаже болката си, Давид си е послужил със символичен израз.

Уморих се от стенанието си,
всяка нощ обливам леглото си,
със сълзите си измокрям постелката си. (6. ст.)

Защо Давид е проливал такива сълзи – беден ли е бил? В този псалом се вижда голямата вътрешна борба, през която Давид е минал. И съвременните хора като Давид минават през борби. Повечето хора минават през външни борби – искат да подобрят външните условия на живота си; малцина минават през вътрешни борби – малко хора са дошли до вътрешната страна на живота. Като се натъкват на мъчнотии и страдания, хората се смущават и се запитват: „Какво да правим, за да се освободим от страданията?“. Чудно нещо! Всички хора вярват в Бога като Любов, вярват и в Христа, а въпреки това се смущават от страданията. Как се обяснява това състояние? Това е едно от противоречията на живота. Другаде пък срещате добри и почтени родители: майката е добра и разумна жена, бащата – също, децата са послушни, но едно от тях е недоволно, цял ден плаче. Всички му угаждат, искат да го задоволят, но то остава непримирено. Ще кажете: „Дете е, и то не знае какво иска“. Така ще кажете за детето, но какво ще кажете за възрастния? Срещате един възрастен човек, външно задоволен от всичко, но постоянно е недоволен, сърдит: каквото и да му кажат, както и да го пипнат, все

му е криво. Слънцето грее хубаво, небето е ясно, птичките около него пеят, цялата Природа се е разцъфтяла, но пак му е криво. Как ще си обясните тия противоречия?

Като се натъкват на противоречия в живота, различните учени дават различни обяснения. Хиромантикът ще каже, че така е писано на ръката му. Това не е обяснение: писаното на ръката е дошло впоследствие. Материалистът ще каже, че този човек има задължения, направил е големи дългове. Защо е правил дългове? Ще кажете, че е задлъжнял, понеже е бил беден. И богатите хора правят големи дългове – и това не е обяснение. Трети пък ще кажат, че съдбата на човека е лоша, затова е изложен на страдания. И това не е обяснение: човек сам създава съдбата си, от него зависи да има добра или лоша съдба.

Представете си, че някой ви даде една металическа топка и пожелае да кажете мнението си за нея. Топката може да бъде от калай, от мед, от сребро или от злато. Какво печели топката, ако е от мед или от калай, а вие кажете, че е от сребро? Всъщност тя изменя ли естеството си? Тя си остава пак калаена или медна. Същото може да се каже и за човека. Всеки човек по естество може да се уподоби на някой от благородните или неблагородните метали. Какво печели той, ако представлява неблагороден метал, а вие му придавате качества на благороден? Не само че нищо не печели, но губи. Нещата трябва да се наричат със собствените си имена: всяко нещо трябва да се представи в такъв вид, който да отговаря на действителността. Задачата на всички религии и науки се свежда към това, да представят нещата такива, каквито са в действителност: всяко нещо трябва да отговаря на реалността. Ако един предмет е позлатен, трябва да знаете, че е позлатен: външно наподобява злато, но не е златен.

Тъй щото като ученици вие трябва да разбирате нещата в тяхната дълбочина, а не по форма. Не се лъжете като мишката, която всеки момент може да попадне в устата на котката. Котката се спира пред дупката на мишката със затаен дъх, със затворени очи, като че нищо не я интересува, от време на време само помръдва с мустаците

си. Всъщност всичкото ѝ внимание – външно и вътрешно, е насочено към мишката: тя затваря очите си, за да не я плаши. Мишката се страхува от очите на котката, обаче като види, че нещо неподвижно стои пред дупката ѝ, тя започва да се интересува от него и се приближава към котката с цел да я изследва. Любопитна и интелигентна е мишката, тя обича да прави научни изследвания, обаче научните ѝ изследвания по отношение на котката стават причина да падне в нейните обятия. Кое показва, че мишката е интелигентна? Острата ѝ муцуна. Котката не е толкова интелигентна, понеже муцуната ѝ е доста тъпа. Между лъва и котката има голяма прилика – те са от един и същи клас. Отличителната им черта е тщеславието – те мислят само за себе си. От сутрин до вечер котката мисли къде да си намери храна, когото види, тя е готова да се умилква – голяма дипломатка е. Същевременно тя е много чиста, но външно само: щом се нахрани, веднага започва да се глади и чисти. Като улови мишка, тя забравя всичко и се проявява такава, каквато е в действителност: тя изяжда мишката с козината и с цялата ѝ вътрешност. В това отношение тя е много нечиста. Има морски животни като тюленът например, които се отличават с голяма чистота: като улови някоя риба, той я разпаря, очиства я, изхвърля вътрешностите ѝ навън и тогава я изяжда. Направете опит да нарисувате котка, мишка, куче и орел, да видите доколко сполучливо можете да предадете формите им.

Хората си служат с котката за сравнение. Когато искат да изнесат някаква отрицателна черта в характера на човека, казват: „Този човек е котка“. В какво отношение котката е станала пословична? Какви сравнения правят хората между котката и човека, не е важно – важно е, че Природата си служи с котката като със символ на нещо. Изобщо всички животни са символи в Природата – чрез тях тя говори на разумните същества. Това показва, че първоначално котката е имала велико предназначение. Човекът също е имал велико предназначение, но с грехопадението той се е отклонил от своето предназначение; с

човека заедно са се отклонили и всички животни. Животните, които били създадени преди човека, представлявали фабрики за произвеждане на такива сили в Природата, от които трябвало да се създаде човекът. Това е твърдение, което се нуждае от научно доказателство.

Как доказвате истинността на едно твърдение? Не е достатъчно да кажете, че един човек е лош или добър: какво доказателство ще дадете за това? Днес хората се произнасят за известен човек, че е добър или лош, според своите лични възгледи. Ако някой човек ви е засегнал с нещо, вие казвате, че е лош; ако всякога е бил добър към вас, казвате, че е добър. Това е пристрастно мнение, в него има нещо лично. И в двете твърдения има някаква заинтересованост, следователно и двете твърдения не са верни. Ако някой човек има да ви дава десет хиляди лева и не ги върне навреме, казвате за него, че е лош човек; ако същият човек ви даде пари назаем без лихва и безсрочно, казвате, че е добър. Значи вие се произнасяте за човека, че е добър или лош, според неговите лични отношения към вас: всъщност какъв е той по естество, не знаете.

Хората правят погрешки не само когато се произнасят за своите ближни, но даже когато се произнасят за себе си. Например някой човек казва за себе си, че е лош; друг пък казва, че е добър. Кой е този, който се произнася? Сам за себе си нито лошият човек може да каже, че е лош, нито добрият може да каже, че е добър. За себе си човек не може да даде мнение: щом се произнася за себе си, това показва, че в него има още един, който дава мнението си. Представете си, че човек е съвършено сам в живота – на кого ще направи зло? На себе си той не може да причини никакво зло, а на близките си – още по-малко, понеже е сам: той няма близки хора около себе си. Тогава как се е явило в човека съзнанието за добро и за зло? Ако една топка остава всякога бяла, вие я наричате добра; ако я боядисате черна, казвате, че топката е лоша. Обаче като измиете черната боя, топката става пак бяла – значи от лоша тя се превръща в добра. Колкото пъти боядисвате топката с черна или с бяла боя, толкова пъти тя става ту

лоша, ту добра. Вината не е в топката, но в онзи, който я боядисва. Значи един прави грях, а друг обвиняват; един прави доброто, а на друг го приписват. Изобщо който дава мнението си за топката, той я боядисва бяла или черна, той казва: „Този човек е добър, защото така го боядисах; еди-кой си е лош, защото така го боядисах“. Един боядисва, а друг страда. В този смисъл човек е отглас на чуждо мнение. Някой е боядисал топката с черна боя и казва, че топката е черна. Като чуете мнението му, вие държите за него и възпроизвеждате думите му; после той казва, че топката е бяла и вие повтаряте същите думи. Като си давате отчет за нещата, можете ли да кажете, че вашите възгледи са верни? Не са верни възгледите ви. По естество топката не е нито бяла, нито черна – всъщност топката е златна. Понеже топката е боядисана с бяла или с черна боя, вие се произнасяте за нея според това, което виждате, а не според нейното истинско естество: вие не подозирате, че топката е златна.

И тъй, когато се произнасяте за човешкия характер, не дръжте исо на думите на този или на онзи, но сами изучавайте нещата, за да бъдат твърденията ви верни. Ако сте хиромант, физиогномист или астролог, трябва да правите верни заключения както за малките прояви на човека, така и за големите. Някои правят верни заключения за малките прояви, но дойдат ли до големите, непременно ще сгрешат. Това не е още истинска наука, това не са абсолютни знания. Който знае вярно нещата, той трябва да предсказва еднакво и малките, и големите неща. Например доказано е, че дългият нос е признак на умен и интелигентен човек. Оттук вадите заключение, че умният човек трябва да бъде добър. Вярно е, че умният трябва да бъде добър и добрият трябва да бъде умен, но и лошият трябва да бъде умен. Следователно интелигентността е необходим елемент и за добрия, и за лошия човек. Има случаи, когато лошият човек е по-умен от добрия, обаче и обратното се случва: добрият човек е по-умен от лошия. Ако умът е в услуга и на добрия, и на лошия човек, изменя ли се неговото естество?

Представете си, че със златна лъжица давате пелин на едно дете. Какво ще кажете за лъжицата: изменила ли е свойствата си, или не? Пелинът е горчив, детето гърчи лицето си от горчивина, но лъжицата не изменя свойствата си. Същата лъжица може да даде на детето някакъв сладък сироп, без да измени свойствата си. Въз основа на тия примери казвам: умът е съд, в който можете да сипете сладко или горчиво съдържание, без той да измени своето първично естество. Лошото или доброто е в съдържанието на лъжицата, а не в самата лъжица. В дадения случай умът, който служи и на добрия, и на лошия човек, става толкова лош или добър, колкото златната лъжица, с която дават на детето горчив пелин и сладък сироп. Ако човек мисли, че естеството му може да се промени от условията, ще излезе, че светът не е устойчив. Всъщност не е така: хора, общества, народи изчезват, отново се явяват, променят се, но въпреки това в света остава нещо неизменно и абсолютно устойчиво. Има нещо в света, което служи на доброто и на злото, без да е добро и без да е зло. Щом не е нито добро, нито зло, какво е всъщност?

Като слушат да се говори по тия въпроси, мнозина казват, че не се интересуват от тях. Според мене всички хора трябва да се интересуват от тия въпроси, защото от тях зависи разрешаването на една от великите задачи на живота. Ако не познава себе си, своето първично естество, човек никога не би се освободил от страданията. Като познава естеството си, човек разбира, че в даден случай той може да прояви нещо добро или лошо в зависимост от това, с каква боя е боядисан. Ако е боядисан с черна боя, ще минава за лош; ако е боядисан с бяла боя, ще минава за добър. Обаче тази добрина и лошавина са прояви на неговото външно естество, а не на неговото вътрешно, неизменно естество. Отивате при един банкер да искате пари назаем. Влизате в кантората му, покланяте се дълбоко, усмихвате се, казвате молбата си и спирате в очакване да чуете неговия отговор. Банкерът става от мястото си с тежест, поглежда към пълната си каса и започва да ви изследва от главата до краката: да разбере към кои хора

спадате – към благонадеждните или не. След известно психологическо изследване той ви отговаря също така вежливо: „Господине, готов съм да ви услужа. Почтен човек ми се виждате, но аз имам установен ред – не давам пари назаем без поръчители. Намерете двама или трима богати хора да поръчителстват за вас, след това ще ви дам исканата сума“. Какво излиза от това: почтен човек сте, но за да се потвърди вашата почтеност, нужни са трима богати честни хора.

Ние поддържаме естествените положения в живота. Ако някой е честен и почтен, той сам трябва да засвидетелства това. Каква честност и почтеност е тази, която се нуждае от подписа на трима богати и честни хора? Кой за кого ще се подписва? Ами за богатия кой ще даде подписа си? Върви някой човек по улицата, но изведнъж идат стражари при него и го хващат. Къде ще го водят? В полицията. Защо? Бил подозрителен човек. Кой го направи подозрителен? За да освободят този човек от затвора, трябва да дойде някой богат, почтен банкер, търговец или виден общественик, да стане поръчител за него. Не става ли същото и във вас? Дойде някоя лоша мисъл в ума ви, туря ви в своя затвор и ви държи известно време при тези условия. Вие се въртите натук-натам, търсите някой да ви освободи. Кой ще ви освободи? Добрата, светла и възвишена мисъл освобождава човека от ограничителните условия на неговите мрачни, отрицателни и лоши мисли.

Тъй щото когато човек казва за себе си, че е лош, той се намира под влиянието на някоя лоша мисъл; когато казва, че е добър, той се намира под поръчителството на някоя добра мисъл. Като знаете това, не казвайте за себе си, че имате добро или лошо сърце: само по себе си сърцето не може да бъде нито лошо, нито добро. През него минава чиста и нечиста кръв, но само по себе си сърцето не е нито чисто, нито нечисто. Друг е виновник за нечистотата на кръвта, за боледуването на човека от нечиста кръв. Ако храната, която човек приема отвън, е нечиста и ако стомахът не може да я смели добре, непременно ще стане отравяне на кръвта, а оттам и заболяване на човека; махнат

ли се тия условия, кръвта се пречиства и човек оздравява и става добър. Следователно каквито мисли приема умът ви, такава работа ще свърши; каквато кръв отива към сърцето, такава ще отиде и по целия организъм. Задачата на сърцето е да приема и изпраща кръв, т.е. течности. Значи сърцето е специалист по хидрология. Стомахът се занимава с приемане на твърди и течни вещества, главно с твърди; той разполага с инструменти, чукове, длета, а също и с работници майстори. Първите работници са зъбите – 32 каменари, които раздробяват материалите; инспекторът – езикът, следи как може този материал да се предаде на вътрешните работници, да го смелят още по-ситно. Щом инспекторът даде позволение, материалът слиза надолу, в стомаха, а оттам – в червата, дето се превръща в кашица. Кашицата е последният градивен материал, който се изпраща в сърцето – да храни целия организъм. Дойдем ли до ума, до мозъка, материалите, с които той си служи, са от висша, фина материя. Мозъкът работи с възвишени сили и енергии.

Съвременните хора страдат от неуредените си работи и не знаят как да ги оправят. За да оправят объркаите си работи, преди всичко те трябва да знаят от какво имат нужда. За да познава нуждите си, човек трябва да разбира живота. Като не разбира живота, човек лесно се произнася за нещата. Наистина, слушате някой да казва за себе си, че е грешен или праведен, вярващ или безбожник и т.н. Каквито качества и да припишете на човека, това са фирми, които лесно се сменят. Да бъде човек религиозен – това е фирма; да бъде богат или беден, земеделец или търговец – това са все фирми. Те не представляват човека: истинският човек е извън положението на фирмата. Религиозният казва, че се моли на Бога и вярва в Него. Молитвата и вярата му в Бога не го правят религиозен – важно е какво е отношението му към Бога. Ако няма правилно отношение и връзка с Бога, човек не може да се нарече религиозен.

Изобщо човек трябва да има правилно отношение към всичко, което върши. Като диша правилно, човек има

съзнателно отношение към въздуха; не диша ли правилно, никакво отношение няма към въздуха. Колко вдишки прави човек в минута? Малцина знаят това: човек прави 20 вдишки в минута. Който се интересува, може да изчисли колко вдишки прави човек за един час, за 24 часа, а после и за 365 дена. След това, ако умножите полученото число по един лев, ще видите колко разходи се правят за вас; най-после направете изчисление, да видите колко светлинна енергия изразходвате. Като изучавате дишането на човека и на животните, ще видите,че те се различават по темпа на дишането. Човек диша с един темп, а животните – с друг. Ако човек изгуби темпа на своето дишане и попадне в темпа на животинското дишане, той придобива нещо животинско. Ако диша като животните, човек никога не може да има светла, възвишена мисъл. Ти никога не можеш да мислиш като човек, ако дишаш като животно: човек диша по съвършено различен начин от този на животните. Вие не можете да измените мисълта си, ако не измените дишането си; и обратното е вярно: вие не можете да измените дишането си, ако не измените мисълта си. Ако изгуби темпа на дишането си, човек изгубва и своята права мисъл.

За да изучите темпа на човешкото дишане, вие трябва да наблюдавате дишането на обикновения човек, на талантливия, на гениалния и на светията. Добрият човек диша по специфичен начин, различен от дишането на лошия. Вие трябва да знаете различните начини, по които хората дишат. Следователно ако искате да бъдете добри, вие трябва да дишате като добри хора. Добротата заставя човека да диша като добър човек, тя създава условия за правилно дишане. Преди да бъде добър, човек трябва да диша като добър: дишането е първото условие, което предава на човека известни добродетели. Като се научи да диша правилно, човек трябва да пристъпи към правилното хранене. Като наблюдавате как се храни човек и как – животните, виждате разликата, която ги отделя едни от други. Човек яде и дъвче храната си по един начин, а животното – по друг. Благодарение на различния начин

на хранене на човека и животното произлиза и различният начин на мислене. Човешката мисъл се различава коренно от животинската. Обаче не можете да говорите за правилно хранене, ако не сте приложили правилното дишане: дишането е мярка за определяне степента на човешкото развитие. Който диша правилно, той може да измени състоянието на своята храносмилателна и дихателна система и да бъде господар на нисшите сили в себе си. Ако не може да управлява стомаха си, човек не би могъл да регулира силите, които са във връзка с него. Вярата на човека зависи от неговия стомах. За да има устойчива вяра, човек трябва да има здрав стомах; за да има здрав стомах, той трябва да диша правилно. Правилното дишане и храносмилане са причина за чистата кръв.

Казано е в Писанието: „И вдъхна в ноздрите му дихание на живот, и стана човек жива душа“. Значи Бог вкара душата на човека през носа му и направи от него жива душа. В преносен смисъл душата на човека е в гърдите му, в неговата дихателна система. Наистина, красивото на съвременния човек не е в главата, но в гърдите му, затова казваме, че слънчевият възел е седалище на душата. И тъй, дишането трябва да бъде съзнателно, защото е във връзка с мисълта. Животните дишат несъзнателно, те не знаят какво представлява дишането и защо дишат. Следователно ако не знае защо диша, човек минава за животно. Правилното дишане зависи от количеството на приетия въздух и от времето на задържането му. Колкото повече време човек задържа въздуха в дробовете си, толкова е по-силен. Ако човек иска да знае колко е силата му, нека проследи по часовник продължителността на задържането на въздуха в дробовете си – от това зависи и успехът на неговите предприятия. Някои адепти са дошли до положение да задържат въздуха в дробовете си до половин или един час. Който иска да се разходи до Луната, трябва да задържа въздуха в дробовете си до половин час, а до Слънцето – около 24 часа. Има ли между вас кандидати за Луната или за Слънцето? Между вас няма нито един кандидат за разходка до Луната или до Слънцето, защо-

то никой не може да задържа въздуха в дробовете си половин час. Ако не можете да задържате въздуха половин час, още повече не можете да го задържате цели 24 часа. Значи колкото по-дълго време задържате въздуха в дробовете си, толкова по-далече можете да отидете на разходка извън Земята.

Ще дойде ден, когато човек ще диша не само чрез дробовете си, но и чрез цялото тяло. Всички клетки на тялото ще приемат въздуха отвън, ще задържат нечистотиите в себе си и ще отправят към дробовете съвършено чист въздух. Знаете ли какви постижения ще има човек, когато в дробовете му прониква съвършено чист въздух? Още по-големи ще бъдат постиженията му, ако той може да задържа въздуха в дробовете си поне половин час: каквото пожелае, ще го постигне. Това значи мисъл без тревога и безпокойства. Каквото и да се случи около него и с него, той не се смущава, никой не е в състояние да му попречи в нещо, никаква външна сила не може да го унищожи. Ако го бесят, въжето ще се скъса, ако го стрелят с пушка, тя ще се стопи – той от нищо не се страхува. Защо? Силна и права е мисълта му. Като се намери в някакво затруднение, той концентрира мисълта си и всичко стопява: силната мисъл къса въжета, стопява оръжия, разкъсва окови и вериги.

И тъй, какъв човек сте вие, ако мисълта ви не може да разкъса въжетата, с които сте вързани, или не може да разтопи веригите, с които сте оковани? След всичко това казвате, че сте Син Божий. Смешно е да се наричате Син Божий, а да не можете да се освободите от въжетата и веригите на неприятеля си. Смешно е някой да се мисли за виден професор, а да не може да реши най-простата задача – това са заблуждения. Ще кажете, че Бог е милостив, ще ви помогне. Че е милостив Бог, това се вижда от факта, че ви е допуснал в училището да се учите. Веднъж ви е допуснал да се учите, останалото се изисква от вас – Бог няма да учи заради вас. Професорът не може да бъде милостив към вашето невежество: да ви допусне в аудиторията си да слушате лекцията му, това е достатъчно – повече не искайте. Не желайте Бог да прояви милостта Си там, дето

не трябва. Каква по-голяма милост искате от тази – да ви допусне Бог в света да учите? Обаче не очаквайте милост към вашата леност: щом сте дошли на Земята, ще учите – нищо повече.

Като ученици вие се нуждаете от нова мисъл, от ново разбиране за живота. Някои се оплакват, че се усещат ту празни, ту пълни. Много естествено: за да възприеме новото, човек трябва постоянно да се празни. От една страна ще се празни, а от друга ще се пълни. Който не иска да се празни, той не може да се пълни, т.е. не може да възприема нищо ново: той ще остане със старото, което е причина за остаряването му. Старото е причина и за болестите. Иска ли да се подмлади, да бъде здрав, човек трябва да приеме новото, което иде в света. Макар и малко, но той всеки ден ще прави крачка напред. Всички хора, млади и стари, трябва да се стремят към новото, за да се подмладят. Не приемат ли новите идеи, младите хора ще остареят, а старите ще оглупеят: с новото в света младите растат и се развиват, а старите се подмладяват.

Съвременните християни казват, че Христос е дошъл на Земята да учи хората. Ние добавяме: Христос дойде на Земята не само да учи хората, но и да ги освободи от веригите на робството, от всички криви възгледи и разбирания за живота. От рождение още човек носи в себе си криви, изопачени възгледи за живота. Хората искат да бъдат добри, макар и външно само, затова, когато се яви някой да ги намаже отгоре с бяло, те са доволни от това и казват: „Добри хора сме“. Добри сте, но външно само: като проникнете вътре в себе си, ще видите, че не сте навсякъде бели. Същото се отнася и за лошия човек: външно е черен, боядисан с черна боя, но вътре е бял. Всички неща, които се менят, са относително реални; следователно мисли и чувства, които постоянно се менят, също са относително реални. Обаче има мисли и чувства, които никога не се менят – те са абсолютно реални. С такива мисли човек може да прави чудеса, те са силни мисли и могат да въздействат не само върху даден човек, но и върху окръжаващата среда. За да дойде до постоянните мисли и чувства, човек трябва да се свърже с Бога. При това положение той

може да постигне всичко, каквото желае. Затова именно Христос казва: „Да бъде според вярата ви!“.

Вярата е онази магическа пръчица, с която човек върши чудеса: ако е болен, веднага може да оздравее; ако е на смъртно легло, веднага може да възкръсне. Всички хора търсят тази магическа пръчица, но за това се изискват нови възгледи и разбирания, нова любов. Новата Любов се постига само чрез връзка с Бога – това подразбира познаване на Бога. Без връзка с Бога не може да се говори за познаване на Любовта, на Истината и на Светлината. В широк смисъл на думата познаването разбира дълбоко чувстване на Божията Любов както в самия себе си, така и в нашия ближен – това значи да отвори човек душата си за Любовта. Отворената за Бога душа е щедра и готова да дава. Ако не дава, човек не може да люби: даването е качество, присъщо на човешката душа. Слезете ли долу, между животните, там никакво даване не съществува – животното мисли само за себе си. Кое животно мисли да приготви храна за друго или да му донесе нещо, с което да му помогне в някой труден момент? Човек може да направи това, но животното – никога.

Много черти отличават човека от животните. Например човек може да диша правилно и съзнателно, а животното не може. Който диша дълбоко и съзнателно, може да се нарече истински човек. Ако човек не може да приложи дишането правилно, другите процеси остават безпредметни, те се прилагат още по-мъчно. Какво може да постигне човек без дишане? Той е подобен на ожаднял пътник, който се е спрял пред студен чист планински извор, но няма съд, с който да си гребне малко от водата му. Този човек се намира в положението на пътник, за когото се казва: „Вода гази, жаден ходи; хляб си носи, гладен ходи“. За да се домогне до правилно дишане и мислене, до правилно хранене, човек трябва да приеме новото разбиране; върви ли още по стария път, той нищо не може да постигне. Ако срещна хора, които могат да задържат въздуха в дробовете си до половин час, аз съм готов да ги заведа на Луната. Досега не съм срещнал подобни хора. Някои имат

малки постижения в това направление – те задържат въздуха едва до 3 минути, остават им още 27 минути.

Всички явления и прояви на живота представляват колелото на живота, което се движи по определен път. Който разбира законите на живота и ги прилага, той може да върти колелото на живота; който не разбира законите на живота, не може да върти колелото на живота. Който може да върти колелото на живота, той е господар на положението си: той сам отваря и затваря вратите си, той е свободен. Не може ли да върти колелото на живота, човек е роб на условията – той е затворник и чака други да отварят и затварят вратите на затвора. Колко хора днес сами си отварят и затварят вратите? Казвате: „Толкова лоши хора ли сме ние?“. Не е въпрос дали сте боядисани с бяла или с черна боя – това не ме интересува. Понеже съм реалист, за мене е важно да зная колко хора могат днес сами да си отварят и затварят вратите. Нека всеки си зададе въпроса: „Сам ли си отварям и затварям вратите, или слугите ми вършат тази работа?“. Човек трябва сам да си отваря и затваря вратите. Главното нещо, което Христос придоби на Земята, е това, че взе ключовете на ада в ръцете Си: Той сам отваряше и затваряше вратите на ада. С това Христос стана господар на положението.

Следователно докато човек не може сам да отключва и заключва вратите на своя живот, всякога ще бъде роб на условията. Докато ключът не е в неговите ръце, той ще живее в света на промените: ще остарява и ще се подмладява, ще умира и ще оживява. Като умре, човек минава през областта на намалението да научи великата тайна на Живота. Като не разбират живота, хората очакват да дойде огнена колесница от Небето и да се възнесат нагоре, както е станало някога с пророк Илия. Знаят ли те през какъв път е минал пророк Илия, докато е дошъл до положение да се възнесе на Небето с огнена колесница? Някои искат да бъдат като Христа. Знаят ли те през какъв път на страдания е минал Христос, докато дойде до възкресението? Даже и Христос, най-големият герой в света, като се намери пред непоносими страдания, каза: „Господи, ако

е възможно, нека Ме отмине тази чаша!“. На друго място Той казва: „Скръбна е душата Ми до смърт“. Като се примири с противоречията и предаде Духа Си на Бога, Христос разреши главния въпрос – въпроса за смъртта – и възкръсна. Всеки, който следва Христа, ще разреши въпроса за смъртта и ще стане едно с Него. Не следва ли Христа, човек не може да бъде едно с Него. Невъзможно е смъртният да живее при безсмъртния, невъзкръсналият – при възкръсналия. Следователно за да живее при Бога, човек трябва да бъде безсмъртен.

Сега да се върнем към основната мисъл на лекцията. Тя е следната: човек диша по един начин, животното – по друг. Грамадна е разликата между дишането на човека и това на животното. При това правилното дишане обуславя правата мисъл на човека. Като мисли право, човек се издига над животното и започва да живее не само за себе си, но и за своите ближни. По това именно се отличава човек от животното, което мисли само за себе си. В това отношение животното е символ на краен егоизъм. Апостол Павел казва: „Ние не живеем за себе си и не умираме за себе си“. Ако човек изпадне в положение да мисли само за себе си, той е дал път на животинското в своя живот. Човек трябва да живее за Бога и да умира за Бога. Дойде ли до това съзнание, той е придобил изкуството да диша правилно, да задържа въздуха в дробовете си дълго време – най-малко половин час. Този човек е господар на тялото си, той влиза и излиза свободно от него и се разхожда из пространството. Ще дойде ден, когато човек ще може да се разхожда по цялата Слънчева система, да придобива знания за живота на другите планети. Възможно ли е това? За вярващия всичко е възможно, за невярващия нищо не е възможно.

Съвременните лекари мъчно лекуват парализирани хора. Има паралитици, които лежат на едно място с години и мислят само за болестта си. Ако някой лекар психолог успее да ангажира мисълта на паралитика с някой важен въпрос, болният може да забрави болестта си. Ако в това време лекарят заповяда на болния да стане от легло-

то си и да тръгне, той ще изпълни заповедта му и ще забрави, че е болен. Тъй щото не мислете, че е невъзможно да задържите дишането си половин час и повече. Това е невъзможно да стане изведнъж, но е възможно постепенно. Човек трябва да започне да задържа въздуха в дробовете си от 20 секунди и всеки ден да увеличава по няколко секунди. Постигне ли това, човек лесно ще се справи с мъчнотиите и противоречията си, те ще се стопят като лед. Който може да задържа въздуха в дробовете си половин час, той е богат човек – богатството само иде при него. Този човек е господар на условията, той сам отваря и затваря вратите на своя живот, каквото пожелае, може да го направи. Достатъчно е да изпрати мисълта си към някой банкер, за да получи от него такава сума, каквато му трябва. За такъв човек се казва, че каквото хване в ръката си, всичко се превръща в злато.

Като ученици вие се нуждаете от нова, абсолютна вяра, която превъзмогва всички мъчнотии. Приложете вярата си, работете съзнателно върху себе си и не чакайте наготово. Някои очакват Бог да им даде наготово всичко, от което се нуждаят. Бог дава само подтик на човека, а работата и усилието са от него. Чуете ли гласа на Бога да казва: „Стани!“, стани и започни да работиш, не чакай повторно да те събуждат. „Ама защо трябва да стана?“ Стани и не питай! Дали си скръбен, или радостен, не питай защо е дошла скръбта или радостта. В този момент с тебе заедно се радват и скърбят стотици хиляди и милиони хора. Приеми скръбта и радостта като благословение, изпратено от Бога, и благодари за него. Като благодариш, ти ще придобиеш някакво благо: доволният всякога се възнаграждава. От тебе се иска едно: да застанеш на такова място, че да попаднеш на благословението, което иде от Бога. Ако очаквате първите слънчеви лъчи, качете се на някой планински връх и бъдете готови да ги посрещнете, не се крийте в низините да чакате оттам да ви вадят. Искате ли да получите Божието благословение, застанете на мястото, дето то минава, и чакайте.

Какво разбрахте от всичко, казано досега? Ако нищо не сте разбрали, мълчете и чакайте времето, когато ще разберете; ако сте разбрали нещо, приложете го. Като приложите разбраното, ще направите една от най-близките разходки в пространството – до Луната.

Само проявената Божия Любов,
само проявената Божия Мъдрост,
само проявената Божия Истина
носят пълния живот.

22. лекция, 21 януари 1931 г., София, Изгрев

ПРОЯВИ НА ЧОВЕШКОТО СЪЗНАНИЕ

Тайна молитва

Като ученици на Великата школа на живота вие трябва да се интересувате от всичко. Каква култура е тази, която изключва всякакво знание? Истински културният човек се интересува от всичко: от музика, пеене, рисуване, наука. Той изучава всички науки и изкуства с единствената цел да познае Бога и себе си. Не е културен онзи, който не познава нито Бога, нито себе си; не е културен онзи, който не е изучил това, което Бог е създал. Някой човек се хвали с големи знания. Той има знания, които не може да приложи. Такива знания могат да се уподобят на морската пяна. Както пяната се пръска и нищо не остава от нея, така и знание без приложение се явява временно, след което изчезва. В света съществува положителна наука, която никога не се променя. Тя трябва да се изучава от всички хора – тя е тъй наречената Божествена наука. Земната наука е превод на Божествената. Когато човек изучава нещата, добре е първо да познава техния оригинал, а после преводите им. Освен земния живот съществува и Божествен, от който са направени много преводи. Земният живот например е превод на Божествения. Някои хора изучават първо оригинала, а после превода; други започват точно обратно: от превода отиват към оригинала.

Още със слизането си на Земята човек е попаднал между две течения: живот на личния егоизъм, който произлиза от злото, и живот на алтруизъм, който произлиза от доброто. Каквото и да прави, човек никога не може да се освободи от егоизма; и ангелите даже не можаха да се освободят от него. Злото и доброто са принципи, които следват човека на всяка стъпка, те вървят подир него като сенки. Тъй щото не е въпрос човек да се освободи от злото, но да го разбере и да знае как да се справя с него. Изучавайте доброто и злото като сили, като принципи, за да ги

познавате и в себе си. Като изучава себе си, човек се натъква на своите лични чувства и вижда, че те стават причина за проява на злото. Честолюбието например води след себе си много отрицателни чувства. Честолюбие, тщеславие, гордост са лични чувства, с които човек трябва да знае как да се справя. Някой казва за себе си, че не е честолюбив. Той не е честолюбив в даден момент, когато е загаснал огънят в него, обаче разгори ли се огънят, честолюбието се проявява. И болният е кротък, докато е на леглото си; щом оздравее, кротостта му изчезва. Зимно време и змията е кротка; щом изгрее Слънцето, змията се съживява и проявява естеството си. Гладният и изтощен вълк е кротък, но като го нахраниш, ще видиш неговото естество.

И тъй, като се изучава, човек се натъква на своите лични чувства, които раждат злото. Личните чувства са свят на удоволствия; дето са удоволствията, там е злото. Ще кажете, че човек трябва да си хапне, да си пийне, да се повесели. Не е лошо да си хапне и пийне човек, но той не трябва да се увлича в ядене и пиене, да губи съзнание. Всяко неестествено желание води към зло, всяко неестествено удоволствие също води към зло. Значи егоизмът на личния живот е баща на личността, а различните видове удоволствия, произлезли от неестествените желания на човека, са негови деца. Който иска да се удоволства, той е дете на личността, той мисли само за ядене и пиене. Животът на удоволствията е присъщ и на животните. Цял ден животното мисли как и къде да намери повече храна, да задоволи нуждите си; щом намери достатъчно храна, то се наяжда добре, ляга да спи и забравя всичко.

Като контраст на личния живот на човека иде животът на душата, на доброто в света. Дето се проявява доброто, там е душата на човека. Животът на душата и на личността са диаметрално противоположни един на друг. Силите на душата са 1/3, а тия на личността – 2/3, обаче те се взаимно уравновесяват. Това показва, че силите, които работят във възвишения свят, са по-интензивни от ония, които работят в грубия материален свят. Значи силите на възвишения свят са по-малко, но по-интензивни, а тия на

материалния свят са повече, но по-слаби. Разумният човек знае как да регулира силите на злото и на доброто в себе си, да ги уравновесява.

Като не вземат предвид законите на злото, мнозина мислят, че са се справили с него. Да мисли човек, че се е справил със злото, това значи да не го познава. Христос едва можа да се справи със злото, та обикновеният човек ще се справи. „Ама аз съм християнин." Това нищо не значи: колко християни се намират под ударите на злото! Адам беше изкушаван от злото, но не издържа. Същият изкусител се яви и при Христа. На Адам той каза, че ако яде от плодовете на забраненото дърво, ще стане като Бога, на Христа каза да превърне камъните в хляб. Ако може да направи това, всички хора ще Го уважават, ще Му се поклонят и ще Го признаят за Син Божий. Христос му отговори: „Не само с хляб може да живее човек, но с всяко Слово, което излиза от устата на Бога". Това значи: „Аз не искам да се храня с хляб, направен от камъни". С това Христос искаше да каже на изкусителя Си, че живее в голямо изобилие, което иде отгоре чрез Словото Божие.

И до днес още хората се запитват защо Христос не превърна камъните в хляб, за да докаже на света, че има сила да прави чудеса. Обаче Христос не искаше да върви против законите на Природата. Камъните съдържат отрова в себе си, която трябва да се трансформира. За да обработи тази отрова и да я превърне в безвредна материя, от която може да изкара хляб, Природата употребява хиляди години. Защо трябва Христос да пренебрегва работата на Природата и да прави чудеса, които няма да обърнат хората към Бога? Не направи ли Христос чудеса? Обърна ли се светът към Бога от тия чудеса? Да правите хляб от камъни, без да ги преработите предварително, това значи да отровите света. Христос не искаше да направи такова чудо. Ако Адам и Ева оголяха от изяждането на един плод, можете да си представите какво би станало със света, ако ядат хляб, който съдържа отрови в себе си. Какво разбирате под думата *оголяване*? Казва се, че Адам и Ева са оголели, но това оголяване не е станало външно: те са оголели

вътрешно, понеже са изгубили знанието и светлината, които са им били дадени. Българите казват за някой човек, че е бос. Тук думата *бос* е употребена в преносен смисъл. Този човек е бос в умствено отношение, не разполага със знания – нещо не му достига. Българинът си служи със символи, защото разбира смисъла им. В това отношение простият българин надминава някои учени – той разбира смисъла на символите и ги прилага в езика си.

Съвременните християни мислят, че са разрешили въпросите на живота, че обичат Бога и Христа и са готови на всякакви жертви, обаче натъкнат ли се на най-малкото изпитание, те са готови да бягат. Момата обича някой момък, готова е на всички жертви за него, но щом срещне друг по-богат, по-учен и по-красив, тя напуща първия и бяга с втория; същото прави и момъкът. И съвременните християни казват, че обичат Христа, че са готови да Го следват, но щом се намерят натясно, всичко напущат и бягат. Не направи ли същото и Петър, един от учениците на Христа? Христос му каза, че докато петелът пропее, той три пъти ще се откаже от Него. Петър отговори: „Всички да се откажат от Тебе, аз ще остана верен“. Скоро след това изпитът дойде и Петър видя своята неустойчивост. Като съзна погрешката си, той се разкая и горко плака. Петър не се познаваше, затова се излъга, но Христос познаваше Себе Си, познаваше и Петър. За да не изпаднат учениците Му в изкушение, Христос се молеше и за тях. Трудно беше положението на Христа – Той се намираше между два свята, със силите на които трябваше да се справя: от едната страна беше светът на злото и на тъмнината, а от друга – светът на доброто и на светлината.

Като се намерят в затруднения, хората очакват помощ от Бога. Бог помага, но човек трябва да се моли. Христос прекарваше в молитва по цели часове, Той виждаше, че задачата Му е тежка, и се обръщаше към Бога да Му помогне. Днес повечето хора се излежават в леглата си сутрин и вечер и говорят за идеи и убеждения. Щом дойдат изпитанията, те закачат убежденията си на гвоздея и бягат. Това не става по зла воля, нито умишлено. Казвате,

че някой човек се е огънал. Защо се е огънал? Защото не може да издържа. Ако на една права линия турите един килограм тежест, тя издържа, т.е. не се огъва; туряте два, три, десет килограма – пак не се огъва. Като турите сто килограма тежест, правата линия се огъва, не може повече да издържа. Кой е виновен за това? Никой не е виновен. Следователно когато човек се огъне, това показва, че тежестта е голяма, не може да я издържа. Щом натоварите човека, иска или не иска, той непременно ще се огъне. Това не значи, че не трябва да се огъвате, но казвам да не се оставяте да ви товарят повече, отколкото можете да носите. Искате ли да бъдете разумни, не позволявайте да турят на гърба ви сто килограма тежест. Поддавате ли се на желания, които идат от два свята, вие се товарите повече, отколкото трябва, вследствие на което непременно ще се огънете. Докато се намира в личния живот, човек постоянно се товари. Когато товарът му стане голям, той започва да се огъва. Не е лесно да излезе човек от личния живот и да влезе в духовния.

Като говорим за личния живот, ние имаме предвид материалния свят, който е създаден от тъмнината. Една трета от човешкото естество е материално. Следователно когато се казва, че Бог създаде света от нищо, ние имаме предвид тъмнината. Божественият Дух се носеше над бездната, т.е. над тъмнината, и създаде от нея света, който обви в своята виделина. Казано е в Писанието: „И виделината свети в тъмнината, и тъмнината я не обзе“. Значи дето е виделината, там е реалността. Тъмнината сама по себе си не може да разбере светлината. Тъмнината и светлината са два разумни свята, но тъмнината не може да обхване Мъдростта и Знанието, които съществуват в света на светлината. Тъмнината има нужда от светлината и всякога я следва като сянка: дето се яви светлината, веднага иде и тъмнината. С това светлината се проявява по-силно: тъмнината служи като фон на светлината. Когато казвате, че някой човек е тъмен, това означава, че неговата разумност е ограничена от личния му живот.

Когато се говори за ада и за рая, разбираме именно принципите на светлината и на тъмнината. Който не може да намери пътя към светлината, той изпада в тъмнината, от която е създаден. Като се намери в света на тъмнината, човек казва: „Христос ще ме избави“. Христос ще те избави, ако имаш любов. Любовта е връзка между човешката душа и Бога. Само Любовта е в състояние да извади човека от света на тъмнината и да го въведе в света на виделината. Любовта е път, който води човека от един свят в друг: от света на мъчението в света на радостта, от света на ограничението в света на свободата, от света на тъмнината в света на виделината. Влезе ли човек в света на радостта, на свободата и на виделината, той се разбира с всички същества, които живеят там: между тях не се явява никакъв спор, никакво недоразумение. Щом влезе в света на Любовта, човек не пита какво нещо представлява Бог, но се изпълва с желание да върши Волята Божия. Ако не върши Волята Божия, човек не може да бъде в съприкосновение с Любовта на Бога. Ако не е в съприкосновение с Любовта Божия, човек не може да се ползва от живота. При това положение той живее в света на мъчението и без да иска, проявява своята твърдост и горчивина.

Като слушат да се говори за ад и за рай, за положителни и отрицателни прояви на човека, мнозина отричат тия неща и казват, че ад не съществува, зло – също. Вярно е, че по естество човек е добър, но по прояви той бива горчив, кисел, твърд, понеже се поддава на отрицателни сили в Природата. Когато се вкисва, гневи, лъже, човек е проводник на отрицателни сили в Природата. В който момент се откаже от лъжата, от гнева, от злото, човек става добър. Значи човек не се ражда нито ангел, нито дявол, но в даден момент, според силите, с които е свързан, може да се прояви като ангел или като дявол. Човек се движи между проявите на ангела и на дявола. Докато е в равновесие, той е ангел, щом изгуби равновесието си, той става дявол; докато се стреми нагоре, човек е ангел, щом почне да слиза надолу, той става дявол. Същият закон е изразен и в човешкото око: горният клепач е живот на ангела,

долният – живот на дявола; окото пък е самият човек, който се движи между двата клепача. И тъй, човешкото око се отваря и затваря под влиянието на положителните и отрицателните сили в Природата. Когато не иска да се съблазни от нещо, човек затваря очите си: ако е слаб и отваря очите си пред изкушенията, той непременно ще се подхлъзне. Човешките очи трябва да бъдат отправени към доброто и светлината, въпреки това през тях минават и отрицателните сили на злото и на тъмнината. Като минават през двете очи, те се движат по пътя на осморката и се превръщат от горчиви и кисели в сладки. Доброто владее тайната да превръща горчивината в сладчина. Светлината има същото изкуство – превръща силите на тъмнината във виделина и създава от нея нови светове. Казано е в Писанието: „Бог ще заличи греховете им“. Това значи: Бог ще превърне горчивините в сладчини, Той ще превърне горчивото и киселото в захар. И лъжата ще претърпи видоизменение. Който лъже, минава за учен, за философ, за психолог, докато постигне целта си. Ще дойде ден, когато той ще впрегне това изкуство на полезна работа и ще създаде нещо добро. Като минава от лъжата към Истината, човек придобива големи знания; не се ли стреми към Истината, каквито знания и да има, той ще ги изгуби. За да не изгуби знанията си и всеки ден да придобива нови, човек трябва да се стреми към Истината, която може да го направи свободен във всяко отношение.

Истината ще ви направи свободни. Значи думата *истина* се превежда с думата *свобода*. Като ученици вие трябва да правите преводи на думите, да проникнете в техния вътрешен смисъл. Например думата *пепел* може да се преведе с думата *огън*, омразата – със *замразяване*, злото – с *огън и студ*. Когато казваме, че някъде има висока температура, около 50° – 60°, разбираме огън, на който съответства студ от 50° – 60°. Който познава метеорологията, знае вътрешните отношения на нещата. Той знае кои есенни и зимни месеци отговарят на всеки месец от пролетта и лятото, той знае коя местност от противоположния край на Земята отговаря на известна местност.

Истинският метеоролог познава закона на външното и вътрешното съответствие между явленията и местата, дето стават тия явления. Това е научен въпрос, за който се изискват много наблюдения. Има овчари, които чрез наблюдение са дошли до познаване на времето, вследствие на което могат няколко месеца напред да предсказват какво ще се случи в еди-кой си ден и час от годината. Каквото предскажат, това се сбъдва. Които не могат да предсказват, намират, че това е Божия работа, няма защо човек да се бърка в Неговия план.

Един турски бей отишъл на гости на свещеника в едно българско село. Той останал при него два-три дена и се готвел да прекара още няколко дни. Като разбрал това, свещеникът му казал: „Я слушай, ефенди, вземи багажа си и се върни в селото си!“ „Защо?“ „Защото след два дена тук ще стане голяма, небивала буря, която ще помете всичко, каквото срещне на пътя си.“ „Отде знаеш това?“ „От свинята си... Когато времето ще се разваля, свинята ми взема една пръчица и започва да се върти с нея, като че танцува. Тя предсказва времето най-малко за два дена“. Това се видяло особено странно и невъзможно на бея, но той си казал: „Щом свещеникът ми казва тази работа, ще вярвам“. Беят взел тоягата си и се отправил на път. Като се върнал в селото си, след два дена се явила голяма виелица и буря, която изкоренила десетки дървета. Беят посетил селския ходжа и му казал: „Ходжа ефенди, кажи ми какво ще бъде времето след четири-пет дена.“ „Не зная, това е Божия работа.“ „Чудно нещо, свинята на свещеника в съседното село знае това, а ти не знаеш!“. Всъщност свещеникът знае това нещо, а не свинята: като забелязвал, че от време на време свинята се върти, той намерил известно съотношение между въртенето ѝ и бурята, която предстояла да дойде.

Съвременните хора трябва да имат в себе си поне по една свиня, която да предсказва времето. Ако нямате по една свиня в себе си, вие не сте учен човек, не сте развили своя Божествен инструмент. Свинята е Божествен инструмент, по който всеки трябва да чете онова, което предстои

да стане. По ровенето на свинята и по фигурите, които се образуват, може да познаете какъв човек ще дойде в дома ви – добър или лош: свинята не рови всякога по един и същи начин. Това е факт, който може да се използва така, както учените използват термометъра за определяне на различните температури и барометъра за определяне на атмосферното налягане.

Който може да чете по проявите на животните, ще види, че те са добри термометри и барометри. За материалистите това са глупави работи. Защо? Защото не са научно доказани и разбрани. Всяко нещо, което е доказано научно, е възможно и разбрано за всички; всяко нещо, което не е доказано научно, остава неразбрано и минава за глупаво. Ученият си служи със спектроскопа, за да познае какъв е съставът на Слънцето, какво е разстоянието до една или друга звезда от Земята и т.н. За неучения това е невъзможно: той нищо не разбира от науката и му се вижда глупава работа да стои с часове пред някакъв уред и да наблюдава, той не се интересува от това, че някоя звезда се приближава или отдалечава от Земята.

Сега да дойдем до въпроса, който е важен за вас. Питам: къде е вашият спектроскоп, по който познавате дали Бог се отдалечава или приближава към вас и дали вие се приближавате или отдалечавате от Него? Не е достатъчно да кажете, че се приближавате към Бога: вие трябва да имате инструмент, по който да познавате това. Ако сърцето ви се разширява и в него растат най-добрите плодове, вие се приближавате към Бога; ако дъждът пада навреме в градината ви и след това небето ви се изчиства, Слънцето започва да грее ясно, вие се приближавате към Бога. Ако небето ви е мрачно, но не пада никакъв дъжд, всички храни и плодове изсъхват от сушата и навсякъде се явяват болести, безпаричие, омраза, завист и др., вие се отдалечавате от Бога. Всички болести, нещастия, катастрофи, които стават в съвременния свят, показват, че хората се отдалечават от Бога. Начинът, по който се прилагат религията и науката, показва, че хората се отдалечават от Бога, вследствие на което и светлината им се намалява. Съвре-

менните хора живеят в светлина, която наричаме светлина на тъмнината, т.е. светлина на нощта. Егоизмът има своя специфична светлина, омразата – също. Тази светлина не помага за растене на духовните плодове в човека. Тъй щото когато хората се оплакват, че нямат достатъчно светлина, това показва, че са се отдалечили от Бога. Ще дойде ден, когато отново ще се приближат към Бога и ще придобият нужната светлина.

Сега ние говорим за закона на периодичността, в който човек неизбежно ще попадне. Както планетите се отдалечават и приближават към Слънцето, така и човек се отдалечава и приближава към Бога. Този закон е неизбежен, но човек трябва да се отнася съзнателно към него, да го използва. Отдалечаването от Бога подразбира обличане на човешката душа в плът; приближаването пък подразбира съблечане на душата от плътта. Като се облича и съблича от плътта, човек придобива ценни опитности в живота. За да подчертаят връзките си с Бога, мнозина казват, че Го обичат, че не могат без Него. Така пише и младата мома на своя възлюбен, така пише и младият момък на своята възлюбена. Като четете едно от тия писма, виждате, че те говорят за вярност и любов един към друг до гроба. Любов, която продължава само до гроба, подразбира невярност. Такава е верността на мъжете към жените, на жените – към мъжете, на слугите – към господарите, на учениците – към учителите и т.н. Истинската любов подразбира вярност и след гроба. Защо? Защото Любовта е вечна и безгранична.

Съвременните хора са свързани помежду си по неестествен начин, така са свързани и с Бога. Като се намерят в мъчнотии и страдания, които сами си създават, те казват, че това е Волята Божия. Това е тяхната воля, а не Божията. Коя воля е впрегнала вола на работа? Човешката воля: Божията е да бъде волът свободен, да живее в гората. Изобщо човешката воля ограничава, а Божията воля освобождава. Когато волът се освободи от юлара, първата му работа е да отиде в гората на свобода. Тогава ще разберете какво значи човешка воля и какво – Божия. И на вас

казвам: не се впрягайте, не туряйте врата си под юлара на човека. Затова е казано в Писанието: „Не се свързвайте с грешниците“.

Това се отнася до всички хора – напреднали и ненапреднали. Всички хора, без изключение, трябва да изпълняват Волята Божия. Ако изпълняват Волята Божия, те ще станат учени, поети, философи; не я ли изпълняват, всеки ден ще губят по малко от това, което им е дадено. Щом губят светлината на живота, те постоянно ще грешат, ще се подхлъзват, докато дойдат до пропастта на живота. За да не дойде до това положение, човек трябва да изучава животните, техния характер и прояви, за да познава животинското в себе си и да го възпитава. Животните са пособия, книги, по които човек трябва да чете и да се поучава.

Като изучавате минералите, растенията и животните, вие ще се домогнете до книгата на Природата, която Бог сам е писал. По този начин ще разберете езика на Природата. Всеки минерал, всяко растение и животно са символи, т.е. формули, които трябва да се тълкуват. Котката например е символ на външна чистота, кучето – на вярност и приятелство, змията – на разумност и хитрост, паякът – на работа и прилежание. Да изучава човек Природата, това е задача както на светския, така и на религиозния човек. Не е християнин онзи, който не познава Природата и законите, които действат в нея. Като познавате добре физическия свят, лесно ще разберете духовния и Божествения. Божественият свят е оригиналът, а духовният и физическият са копия на този оригинал.

Следователно искате ли да проникнете в Божествения свят, вие трябва да се откажете от старите си разбирания и методи, които не водят към никакво разрешение. Търсите ли доброто, ще го намерите в реалния, т.е. в Божествения свят. Човек възприема доброто само с душата си. Не може ли да възприеме доброто, това показва, че той не е поставил антената си – своята душа, като връзка между Божествения и физическия свят. „Имам ли душа?“ Не се съмнявай в това! Когато се намерите в затруднение, обърнете

се към душата си – тя е в състояние да ви помогне. Да се свърже човек с душата си, това значи да придобие Любовта. Който е дал ход на Любовта в себе си, той е придобил устой в чувствата си. Чувствата са сянка на Любовта, но те определят човека. Човек изчезва и се забравя, но чувствата му като сенки, като клишета на неговия вътрешен живот, остават за вечни времена. Ако по някакъв начин можете да възпроизведете клишета от времето на Христа, вие ще видите Неговия истински образ, живота Му, както и този на Неговите ученици. Ще дойде ден, когато човек ще може да произведе клишетата на миналото и да се учи от тях. Днес Христос се е изменил, но в клишетата е запазен първият Му образ. Сегашните хора живеят от любовта на същества, които са живели преди тях: те са изчезнали от Земята, но сенките на любовта им са останали и от тези сенки хората и до днес още се ползват.

Какво разбрахте от тази мисъл? Ако мислите, че сте разбрали нещо, ще ви кажа, че нищо не сте разбрали. И да сте разбрали нещо, и да не сте разбрали, считам, че нищо не сте разбрали. В това отношение мязам на един гимназиален учител, който бил много строг и към знаещите, и към незнаещите ученици: знае или не знае ученикът, той всякога го стресвал. Един ден извикал един от най-способните си ученици и го попитал: „Знаеш ли урока си?“. Ученикът помислил известно време и отговорил: „Поназнайвам, господин учителю“. Ученикът си казал: „Ако кажа, че не зная, ще ме наругае; ако кажа, че зная, пак ще ме наругае“. Тогава казал: „Поназнайвам малко“.

Сега желая ви нито много да знаете, нито да не знаете, но да кажете: „Поназнайвам малко“.

Само проявената Божия Любов,
само проявената Божия Мъдрост,
само проявената Божия Истина
носят пълния живот.

23. лекция, 28 януари 1931 г., София, Изгрев

СВЕТЛИЯТ ОБРАЗ

Размишление

Чете се темата „Произход на човешкия мозък“.
Тема за следния път: „Разлика между доброто и злото“.

Какво се разбира под думите *принцип* или *начало*? Казваме например, че Бог е начало, обаче Бог има ли начало? Често говорим за начало и край на нещата. Можем ли да отделяме началото от края или края от началото? Началото и краят са неразривно свързани както главата, трупът и краищата на човека. Въпреки това човешкото тяло го делят на три главни части: глава, труп и краища. Всъщност може ли главата да се отдели от тялото? Когато отделяме една част от друга, ние имаме предвид лесното изучаване на даден предмет или на дадено тяло. Следователно в процеса на изучаване на нещата човек прилага главно два метода: индуктивен и дедуктивен. Някой път човек излиза от необикновените процеси и върви към обикновените, а някой път – обратно: той излиза от обикновените процеси към необикновените. По-добре е човек да започне от обикновените процеси и постепенно да върви към необикновените, отколкото обратно. Дали ще се учи да чете, да пише, да смята, да говори, човек трябва да започне от елементарните или прости процеси и да върви към сложните и необикновените. Като изучава нещата, човек трябва да знае къде да ги поставя. Всяко нещо има специфично предназначение, когато е поставено на мястото си. Не поставяте ли нещата на местата им, те губят своето предназначение. Например като кажете две очи, две уши, две ръце, два крака, вие знаете точно местата им и тяхното предназначение; не ги ли поставите на местата им, те губят своето предназначение.

Като се намери в големи затруднения и не може да реши задачите си, човек казва: „Дотегна ми земният живот, искам да отида горе, на Небето, да си почина малко“. Къде е Небето? Човешкото небе е над главата му. Главата е свързана с центъра на Слънцето. Щом е така, човек никога не мисли за центъра на Земята: когото и да срещнете, всеки се стреми нагоре, към центъра на Слънцето. Мнозина отричат съществуването на Небето, но постоянно гледат нагоре: те съзнават, че има нещо горе, но небе ли е, рай ли е, не знаят. Ние казваме, че Небето е място или посока, към която се отправя човешката мисъл. Като не могат да намерят Небето, хората отправят погледа си към Слънцето: те знаят по всяко време къде се намира Слънцето и съзнателно отправят погледа си към съответната посока. Като чуят да се говори за изгряването на Слънцето, те отправят погледа си към изток; като чуят да се говори за пладне, те повдигат очите си нагоре, към най-високата точка на Слънцето; чуят ли думата *вечер*, те поглеждат към запад, дето Слънцето залязва.

Като ученици от вас се иска вътрешно, конкретно разбиране на нещата. Дойдете ли до мисълта си, тя трябва да бъде концентрирана, да няма нищо разхвърляно в нея. Най-малката разхвърляност води към безпорядък в живота. Под думите *порядък* и *безпорядък* ние не разбираме човешкия и обикновен порядък и безпорядък, но Божествения. От Божествено гледище човешкият порядък минава за безпорядък; и обратно: човешкият безпорядък е Божествен порядък. Как разбира човек кога се намира в порядъка или в безпорядъка на живота? Когато животът на човека се подобри, когато придобие вътрешен мир и спокойствие, той е влязъл в Божествения порядък на нещата. Правата мисъл определя порядъка в живота. Идете в дома на човек, който мисли право, да видите какъв ред и порядък има в живота му: той разбира нещата и във физическия, и в духовния свят и правилно ги съпоставя. Ако разглежда живота само от физическата му страна, човек разбира само външните прояви на хората; обаче ако го разглежда и от духовната му страна, той познава и вът-

решните прояви на хората. В този смисъл ние казваме: човек познава външната страна на живота, ангелът познава вътрешната страна на живота. Искате ли да разбирате живота външно и вътрешно, съединете в себе си човека и ангела, за да имате пълно знание. Това не се постига лесно: това е задача на задачите, но тази задача е постижима. Понеже сегашният човек не е дошъл още до истинското знание, ние виждаме, че ако е повече духовен, отколкото светски, той е опитен в духовния живот, а неопитен в материалния; ако някой човек е повече светски, той е опитен на физическия свят. Накарайте духовния човек да стане търговец, да видите какво ще излезе от неговата търговия. Всяко нещо дава добри резултати, ако се постави на мястото си.

Една от главните задачи на живота се свежда към освобождаване на човека от обикновените мисли, които пълнят главата му и го спъват. Когато мислите за даден човек, че е добър или лош, това е обикновена мисъл. По естество човек е създаден добър, той е ценност, която не е още обработена. Ще дойде ден, когато той ще се обработи и ще се прояви такъв, какъвто Бог го е създал; какъв е днес, това са временни прояви. Ще каже някой, че се е отвратил в живота. Ако, като е грешил, човек е написал нещо ценно върху книгата на своя живот, той е придобил нещо, което повдига цената му; ако е грешил и е цапал книгата си, без да може сам да чете от нея, той трябва да съжалява за погрешките си и да се стреми да ги изправи. В този смисъл ние казваме: ценна е онази книга, върху която е написано или напечатано нещо, от което може да се ползва както самият човек, така и неговите ближни. Докато книгата е била ненаписана или непечатана, цената ѝ е малка. Вие знаете колко е ценен ръкописът на някой философ, учен, мъдрец или светия: който намери такъв ръкопис, веднага започва да го чете. Не е достатъчно само книгата да е написана или напечатана, но в написаното или напечатаното трябва да има такива идеи, които да повдигат духа на човека, да му дават импулс да расте и да се развива. В идеите, които човек прокарва, трябва да има известно съотношение, известна връзка.

Като ученици вие трябва да разбирате правилното отношение между мислите, чувствата и постъпките: те представляват музикални тонове, които трябва да се прилагат правилно. Не е достатъчно да напишете ключа сол и да наредите на петолинието красиво написани ноти – важно е да има хармония между тоновете, а същевременно да ги изпълнявате правилно. За тази цел вие се нуждаете от камертон, с който да проверявате чистотата на тоновете. Но и камертонът понякога лъже човека. Защо? Защото е направен от метал, а всички метали се променят от външните условия – те се разширяват от топлината и се свиват от студа. Същото става и с гласните струни на певеца, както и със струните на цигулката и на всички струнни инструменти. Струните на цигулката например се свиват и разпущат не само под влиянието на външните промени, но и под влиянието на психическото състояние на цигуларя. От психическото състояние на цигуларя зависи ще излезе ли концертът му добре, или нищо няма да излезе. Още като пипне цигулката си, той знае какъв ще бъде резултатът. Това показва, че в човека има едно вярно чувство, което никога не лъже. Какво представлява това чувство? То е вътрешното чувство в човека, което наричаме интуиция или Божествено чувство, чрез него човек проверява нещата. Следователно цигуларят познава интуитивно ще има ли успех в работата си, или няма да има. Достатъчно е да се докосне до струните на цигулката си, за да знае какъв ще бъде успехът му. От всяка струна се излива известно течение и ако цигуларят е чувствителен, може да познае хармонични ли са теченията на четирите струни, или не са. Ако са хармонични, той ще има успех; ако не са хармонични, успехът му е проблематичен, т.е. зависи от изкуството на цигуларя сам да ги хармонизира. Същото се отнася и до вас. Човек е инструмент, който може да бъде в хармония със силите си, а може да бъде и в дисхармония. От човека зависи къде и как да се пипне, за да запази или наруши хармонията в себе си.

Като става сутрин от сън, човек трябва да знае кой пръст на ръката си да хване, как и къде да се почеше, за

да вървят работите му добре. Знанието или незнанието на тия неща показва, че човек трябва да изпадне в суеверие. Той трябва да се отнася съзнателно към силите на своя организъм, за да може да ги хармонизира. Казвате: „Ако бихме знаели как да се справяме със силите си, щяхме да ги използваме разумно“. Вие щяхте да ги използвате толкова, колкото бедният използва бъдещото си богатство. Докато е беден, човек казва: „Ако забогатея, ще помагам на сиромаси, ще направя църква, училище“ и т.н. Като забогатее, всичко забравя: и сиромаси, и църква, и училище. Ако насила не го заставят да направи нещо, той сам изяжда парите си. Защо бедният човек е толкова щедър, а богатият е такъв голям скъперник? Защото бедният е щедър само на обещания: като забогатее, и неговата щедрост изчезва. Богатият мисли повече за себе си, затова не му се дава от богатството. За да се реши да даде нещо от себе си, той трябва да се намери пред голямо нещастие: някаква болест или смърт на някой от близките му.

Като изучавате човека, виждате, че и бедният, и богатият отлагат да изпълнят обещанията си. Слушате някой да казва: „Аз съм готов да служа на Бога, но млад съм още. След като си поживея малко, тогава ще се предам на служене на Бога“. Това е интересен факт за психологическо изучаване. Кое дава повод на човека да мисли, че в бъдеще ще има условия да направи това, което днес не иска да направи? Отлагането на нещата показва, че човек е склонен да се поддава на влиянието на своите деди и прадеди. И те са имали добри и правилни разбирания, и те са имали добри желания, но не са ги изпълнили и са отлагали изпълнението на добрите си желания за благоприятни времена. Благоприятните условия са дошли, но те са изгубили своите вътрешни благоприятни условия, вследствие на което не са постигнали желанията си.

Съвременните хора се поддават на привличане на течения от миналото, поради което губят добрите условия. Те не подозират, че с това сами се ограничават. Дето има привличане, там има и ограничаване. Когато момъкът се привлича от някоя мома, той се ограничава; същото се от-

нася и до момата. Хората наричат привличането любов, обич, но всъщност това не е истинска любов. Като яде, човек пак се поддава на същия закон на привличането: иска или не иска, нещо го привлича и той започва да яде. Не е въпрос човек да се противопоставя на този закон. Напротив, той трябва да го спазва и да яде точно на времето, когато законът действа; яде ли преждевременно или закъснее, резултатите не са добри. Човек трябва да яде точно навреме: не в определен час, но когато силите в неговия организъм се проявяват, т.е. когато усеща вътрешен глад. Някои хора ядат много, но без време, вследствие на което нямат резултати; други ядат малко и навреме, когато организмът е разположен, затова имат добри резултати. За такива хора казват, че ядат малко, но яденето им се хваща. Днес малко хора ядат навреме и съзнателно. Каква е първата мисъл, която дохожда в ума ви при първата хапка; каква е мисълта ви, с която завършвате яденето си? Повечето хора вземат вилицата или лъжицата си, без да следят каква е първата мисъл, която влиза в ума им. Като свършат яденето си, те оставят лъжицата и вилицата си настрани, сгъват кърпата за ядене и стават; каква е последната им мисъл при завършване на яденето, не се интересуват.

Сега, като говоря за закона на привличането, имам предвид живите същества. Всички живи същества – растения, животни и хора, се намират под влиянието на този закон. Дето има привличане, там има любов, там има и обич. Ако обича да яде, да учи, да услужва на хората, човек върши това от обич. Мнозина се запитват: „Кое е по-добро – да обичаш или да те обичат?“. На този въпрос вие сами ще си отговорите. Затова пишете върху темата: *„Кое е по-добро за човека – да обича или да го обичат?“*. Като пишете тази тема, не се спирайте върху това, кой какво е казал по въпроса, но ползвайте се от своите опитности. Ще кажете, че като обича, човек трепти. Добре е да трепти: като трепти, той издава тон. Когато струната трепти, и тя издава тон; ако не трепти, никакъв тон не издава. Човек живее, докато трепти. Той вижда, че светът е красив, и се радва на всичко, което го заобикаля; престане ли

да трепти, човек престава и да живее. Той яде, движи се, но няма живот в себе си – животът му се е обезсмислил. Какво е станало с този човек? Системата, в която се е движил, е претърпяла някаква катастрофа. Кой не е изпитвал красиви трепети в живота си и кой не е изгубвал смисъла на живота си, когато е преставал да трепти? Страшно е, когато Любовта напусне човека, страшно е, когато човек сгреши по отношение на Любовта.

Като говоря за закона на привличането, имам предвид човешкия живот. Срещате един учен, сериозен човек, който респектира окръжаващите, но виждате, че и той се е привлякъл от една система, върти се около нея. И той се чуди какво става с него, но и момата се чуди, тя си казва: „Как е възможно този учен човек да има разположение към мене, а към окръжаващите да е толкова строг?“. Момата, която привлича учения към себе си, не е сама, тя е колективно същество. Зад нея седят десетки, стотици и хиляди съзнания, които действат в унисон и привличат учения. Не само зад момата, но зад всеки човек седят много съзнания, които съставляват една система. Има ли нещо престъпно в това, че някой човек се е привлякъл от една система? Престъпленията се крият в неестествените желания на човека, а не в привличането му от една или от друга система.

Мнозина казват, че първото престъпление, което е свързано с грехопадението, е направено от първите хора. Някои приписват причината за грехопадението на Ева, други – на Адам, трети – на змията. Според мене причината за грехопадението се криеше в Адам. Преди да беше се явила Ева, Адам ходеше из райската градина, разглеждаше дърветата и често се спираше пред забраненото дърво. Той искаше да знае какви сили се крият в това дърво и защо е забранено да се ядат неговите плодове. Ева и змията дойдоха като изкушение на Адам, да задоволят любопитството му. Змията изкуси Ева, а тя – Адам. Змията представлява ума на тъмнината, който крие в себе си голяма сила на привличане. Като се уви около забраненото дърво, змията придоби светлина и започна да говори на Ева, че Дървото

за познаване на доброто и злото съдържа знания и сили, които могат да направят човека силен, подобен на Бога. Това търсеше Ева: тя се изкуси, яде от плода на забраненото дърво, а след това даде от него и на Адам. И двамата попаднаха под закона на привличането и сгрешиха.

Като ученици вие трябва да се пазите от закона на привличането. В този закон няма свобода – това е страшното в привличането. Има смисъл да се привлече човек от нещо, но ако запази свободата си; не може ли да запази свободата си, той се ограничава. Иска ли да бъде свободен, човек трябва да живее в закона на Любовта – само Божията Любов дава свобода на човека. Всички хора искат да бъдат свободни, въпреки това те се намират под влиянието на родители, на приятели, на учители, на близките си. Вървите с някой свой приятел и вземате лявата му страна, вървите с друг приятел, заставате от дясната му страна. Защо става така? Първият приятел ви привлича с лявата си страна, а вторият – с дясната. Отивате на гости и домакинът ви кани да седнете от дясната му страна. Защо ви кани да седнете отдясно на него, а не отляво? Това не е произволно: съзнателно или несъзнателно, хората се поддават на влиянието на известни сили. В Писанието е казано, че в съдния ден Бог ще постави едни хора от дясната Си страна, а други – отляво. С други думи казано: Бог ще раздели хората на две категории: едни от тях ще отидат в Рая – надясно, а други в ада – наляво. Следователно ако момата тури момъка от лявата си страна, тя иска да каже, че любовта му излиза от ада; ако го постави на дясната си страна, любовта му иде от Рая. Ако хванете лявата ръка на човека, вие го сваляте в ада; ако хванете дясната му ръка, вие го повдигате, завеждате го в Рая. Ако в един дом мъжът хваща жена си за лявата ръка, ще я заведе в ада; ако тя го хване за дясната ръка, ще го заведе в Рая. Какъв ще бъде резултатът, ако жената тегли към Рая, а мъжът – към ада? В този дом ще има спор, недоразумения, разногласия и др. Някъде мъжът води жената в ада, а някъде жената води мъжа в ада. За да има любов, мир и хармония в домовете, и мъжете, и жените трябва да се стремят към Рая.

Сега, като говоря за мъжа и за жената, аз имам предвид техните прояви на Земята. Мъж и жена съществуват на Земята – на Небето има само души, там жената се нарича дева. Значи жената е на Земята, а девата – на Небето; мъжът е на Земята, а ангелът – на Небето. Докато е на Земята, човек може да бъде във формата на мъж или на жена; отиде ли на Небето, там живее като душа. Като слезе на Земята, човек пак приема форма на мъж или на жена, обаче отиде ли на Небето със същото съзнание, няма да го приемат. Душата е Божествена идея. Като се е облякла в плът и е слязла на Земята, душата, която е била израз на Божествена идея, се е изопачила и се е представила като мъж или жена. В този смисъл понятието *мъж* или *жена* не е нищо друго освен изопачено понятие на Божествената идея *душа*. Като е забравил своя Божествен произход като душа, човек се е изявил като мъж или жена, вследствие на което е изгубил правилното разбиране за живота. Слушате някой да казва: „Аз мъж ли съм в този дом?“. Какво разбира той под понятието *мъж*? Той иска да каже: „Господар ли съм аз в този дом, или не съм?“. Той иска да се чува само неговият глас и да се слуша думата му, той иска да заповядва на жена си, да го признае за господар. Кой може да заповядва на Любовта? Любовта ражда живота, от Любовта излиза вечният огън. Кой може да заповядва на това, от което произлиза огън, който изгаря всичко? Няма сила в света, която може да ограничи Любовта, няма сила в света, която може да си играе с Любовта.

Казано е в Писанието: „Бог е Любов“, също така е казано: „Бог е огън всепояждащ“. Значи Любовта е огън всепояждащ. Който се е опитал да я обсеби, да я ограничи или да се подиграе с нея, той е разбрал силата ѝ. Който не е опитал силата на Любовта, мисли, че може да постъпва с нея, както разбира, обаче опита ли силата ѝ, той вижда, че няма по-велика, по-мощна сила от Любовта. Външно тя изглежда слаба, малка, немощна, но докоснеш ли се до нея, тя върши такива чудеса, каквито никой учен или философ не може да направи. Любовта е в сила да преобрази

света. Любовта има две страни: разгледана от една страна, тя е толкова малка, че и с микроскоп не можете да я видите; разгледана от друга страна, тя е толкова велика, че обхваща силите и възможностите на целия свят. Искате ли да представите Любовта графически, ще я представите във вид на две величини: безкрайно малка и безкрайно голяма.

Когато говорят за Любовта, хората разбират обикновените човешки чувства. От това гледище някои казват, че момата или момъкът са припаднали от любов. Започне ли човек да припада от любов, причината с двояка: или преждевременно е влязъл в огъня на Любовта, който е изгорил всичките му връзки; или е попаднал в някакъв човешки огън, който изгаря и руши. Който не разбира Любовта, попада само в едното ѝ лице: той вижда тъмната, страшната страна на Любовта; който разбира Любовта, той вижда светлата ѝ страна – Той познава Бога и се свързва с Него. Няма по-красиво и по-светло лице от лицето на Бога, няма по-красиво и по-светло лице в света от лицето на Любовта. Привилегия е за човека да види лицето на Любовта. Стремежът на човека, който е излязъл от Рая, както и на всички култури досега, се заключава в това – да видят лицето на Любовта, да познаят Бога. Това е стремеж не само на човека, но на всички живи същества по лицето на Земята. Не само земните същества искат да видят лицето на Любовта, но и всички останали същества, които живеят по различните планети и светове във Всемира. Който е видял само за момент светлото лице на Бога, той може да понася страданията и мъчнотиите си с радост: той има цел в живота си и знае защо живее. И в ада да слезе, той е готов да носи всичко с радост. Достатъчно е човек да помисли за светлото лице на Любовта, за да разгони всички мрачни мисли в ума си, да разсее всички облаци в съзнанието си. И тъй, като ученици вие трябва да имате ясна представа за лицето на Любовта – за Бога. Търсете Бога като Любов, търсете светлото лице на Бога и никога не се отказвайте от Него. Каквото и да правят с вас, на каквито мъчнотии и изпитания да ви подлагат за

Неговото име, не се отказвайте: бъдете готови да понасяте страданията като мъченици. Единственият, за Когото можете да се жертвате във всички случаи на живота си, е Бог. Дръжте идеята за Бога, за Любовта в ума си като свещена, основна идея, и не се страхувайте от нищо.

Всички хора, млади и стари, богати и бедни, учени и прости, търсят лицето на Любовта. Докато човек е млад, едва слязъл от Небето, той носи в себе си светлия образ на Любовта. Тази е причината, поради която младият се усеща силен, готов за работа, любвеобилен. Той казва: „Обичам света, обичам хората – имам криле, готов съм да прелетя целия свят“. Изгуби ли спомена за светлия образ на Любовта, човек започва постепенно да остарява: той губи силите си, губи здравето си и започва да мисли за онзи свят. Казват, че старият човек мисли само за смъртта. Не, старият мисли само за светлия образ на Любовта. Той казва: „Едно време, когато бях млад, срещнах една мома, която ме погледна така, че и до днес не мога да я забравя. Този светъл образ търся аз“. Като не разбират смисъла на живота, хората наричат безумие търсенето на Любовта. Според мене най-великият момент за човешката душа е виждането на Бога. Зърне ли Лицето Му, ако е стар, той става млад; ако е болен, оздравява; ако е умрял, възкръсва. Не струва ли след всичко това през целия си живот човек да търси Любовта, да се стреми към нея?

Сега казвам на всички хора, на млади и на стари, да търсят светлия образ на Любовта. Старите ще кажат, че това не се отнася до тях, че е грях и срам стар човек да се занимава с Любовта. Да се мисли така, това е заблуждение, това е криво разбиране на живота и на Любовта. Човек живее, докато люби и докато мисли за Любовта; престане ли да люби и да мисли за Любовта, той умира. Живот без любов е смърт, живот без любов е робство, ограничение, живот без любов е нощ. Стремете се към Любовта, за да възкръснете, да се освободите и да прогледате.

Като ученици вие трябва да бъдете вътрешно свободни, за да разбирате Любовта. От правилното разбиране на Любовта зависи вашето бъдеще. Страданията на хората се

дължат именно на неразбирането на Любовта, противоречията в човешкия живот се дължат пак на неразбирането на Любовта. Някои цитират какво е казал Христос за Любовта. Много неща е казал Христос, но основната идея на учението Му е тази: „Както Ме Отец възлюби, така и Аз ви възлюбих“. Христос видя светлото лице на Бога и задържа този образ в Себе Си. За този образ Го разпнаха, но Той не се отказа от Него. Христос казваше, че е готов на всички жертви за светлия образ на Любовта. В това седи силата и величието на Христовия характер. Да страда човек за някаква свещена идея, това оправдава страданията; обаче да страда за нещо преходно и променливо, страданията не се оправдават. Да страдаш за великото, това значи да осмислиш живота си. Велико и славно е да страдаш за Любовта. Защо? Защото Любовта повдига човека. И грешникът се повдига от Любовта. Колкото грешници срещне на пътя си, Любовта ги взема в торбата си, туря ги на огъня и ги стопява. След половин час от казана излизат чисти, светли хора, свободни от грехове и престъпления. Който е попаднал в ръцете на Любовта, той е разбрал смисъла на страданията и противоречията. Христос казва: „Сега скръб имате, но скръбта ви ще се превърне на радост“. Кога ще стане това? Когато видите светлото лице на Любовта.

И тъй, стремете се към правилно разбиране на Любовта. Като разбере Любовта, човек може да хармонизира живота си, да координира мислите и чувствата си. Докато дойде до това положение, човек минава през живота на праведния и на грешния. Докато е на Земята, той ще греши и ще се изправя, ще пада и ще става. Ще дойде ден, когато ще организира силите си и ще върви напред. За такъв човек се казва, че има правилни отношения към Първата Причина на живота, към Любовта. Дойде ли до Любовта, човек трябва да има свещен трепет към нея. Ако двама души се обичат, те трябва да имат свещени отношения помежду си; нямат ли такива отношения помежду си, те не познават Любовта. Любовта е велик двигател в живота и в Космоса, Любовта движи света. Тя не търпи никакви ограничения, никакви противоречия: опитате ли се да я

ограничите, тя ще пръсне котела. Искате ли да имате хармония в живота си, дайте пълна свобода на Любовта на Бога в себе си. Хората се страхуват от катастрофи в Любовта, затова я ограничават и подпушват. Истинската Любов не произвежда катастрофи: дето е Любовта, там е разумността; дето е разумността, там катастрофи не стават.

Едно от качествата на Любовта е разумното даване. Като дава, тя има предвид повдигането на човека. Следователно всеки, който ви обича, той има желание да ви повдигне. Казваме, че Бог обича хората, защото работи за тяхното повдигане. Следователно всеки, който работи за повдигането на човека в умствено и в духовно отношение, е проводник на Божията Любов. Можете ли след това да кажете, че Любовта не съществува в света? Любовта съществува в целия Космос, във всички светове. Ако на Земята не я намерите, на Небето още по-мъчно ще я намерите – познаването и придобиването на Любовта е вътрешен процес.

Някой казва: „Изгоря ми сърцето от любов“, друг казва: „Гори ми сърцето от любов“. Питам: кое сърце не гори? Няма живо същество на Земята, на което сърцето да не гори. Не е страшно, че сърцето гори, но важно е как гори. Всички хора мислят и чувстват: важно е как мислят и чувстват. Права мисъл е тази, която внася светлина в човешкия ум; прави чувства са тия, които внасят топлина в човешкото сърце; прави постъпки са тия, които внасят сила в човешкото тяло. Човек не може да расте и да се развива без светлина, без топлина и без сила. Това са три важни и необходими елемента за човешкия живот. Това значи да придобие човек Любовта, Мъдростта и Истината. Щом придобие тия добродетели, той разбира вече смисъла на живота и работи съзнателно както за себе си, така и за своите ближни.

Желая ви да придобиете Свещения огън в себе си, да видите светлия образ на Любовта. Видите ли светлия ѝ образ, вие познавате вече Бога, познавате проявите Му. Някои казват, че Бог се гневи, и се страхуват от Него. Който познава Любовта, той знае, че Бог се гневи само в един

случай. Кога? Когато хората не се обичат; когато се обичат, Бог прощава погрешките им и ги заличава. Двама млади от един град на североамериканските Съединени щати се обичали и решили да се оженят. Бащата на момата не бил съгласен за женитбата им, защото момъкът бил беден. Те решили да избягат заедно, да се оженят и после да се върнат в дома на момата. Отишли в едно съседно село с велосипеди, дето се венчали. Бащата тръгнал с автомобил да ги гони, но не успял да ги стигне. Няколко дни след венчаването си те се върнали при бащата, който ги приел с отворено сърце. Защо ги приел с разположение? Защото видял светлия образ на Любовта, отразен на лицата им – те се намирали под покровителството на Любовта. Щом Любовта покровителства човека, той се отваря широко за всички хора, но и те се отварят за него.

Като говорим за Божията Любов, мнозина съжаляват, че не са я познали на младини, вследствие на което са закъснели в развитието си. Те се самозалъгват: никой не е закъснял, Божественото иде навреме. Ако пък мислите, че сте стари, вие сте на крив път. Може ли да се нарече стар онзи, който е на 60, 70 или 80 години? Ако сравните своите години със слънчевите, вие ще бъдете пеленачета: вашите години по отношение на една слънчева година се равняват на няколко месеца. Какво може да постигне едно шестмесечно дете? Земята се е завъртяла 60 пъти около себе си и човек мисли, че е стар, 60-годишен. Чудно нещо! Земята се върти около своята ос, а хората казват, че са остарели. Това е неразбиране на живота, или по-право – неразбиране на благата, които Бог е внесъл в живота. Тази е причината, задето човек остарява преждевременно. Човек остарява, когато стане недоволен. Защо е недоволен човек, какво не му достига? Някой е недоволен от живота си, иска да бъде богат, друг иска да бъде учен, трети иска да бъде добър. Бог задоволява нуждите на човека, но иска от него съзнателна работа. Човек трябва да учи, да се познава, да разбира себе си. Като се познае, той вижда, че в него живеят не едно, а много същества, чиито интереси някога се съгласуват, а някога се разделят. За да се справи

с тия същества, той трябва да даде път на Божественото в себе си и да ги застави да му се подчиняват. Това значи да постави човек в единство своите мисли, чувства и постъпки. Ако не внесе единство и съгласие в своя вътрешен живот, човек всякога ще бъде недоволен.

Основната мисъл на лекцията е да внесете в ума си идеята за светлия образ на Любовта. Дето ходите, каквото правите, мислете за светлия образ на Любовта. Намерите ли този образ, вие сте познали Любовта; щом познаете Любовта, животът ви се осмисля.

Само проявената Божия Любов,
само проявената Божия Мъдрост,
само проявената Божия Истина
носят пълния живот.

24. лекция, 4 февруари 1931 г., София, Изгрев

ИЗРАЗ НА БОЖЕСТВЕНИТЕ ИДЕИ

Размишление

Тема за следния път: „Разлика между вяра и безверие“.

Какво разбирате под думите *вяра* и *безверие*? Всеки човек вярва в нещо, няма абсолютни безверници в света. Когато казват за някого, че е безверник, подразбират, че той не вярва в неща, в които болшинството вярват, обаче той все вярва в нещо. Ако не в друго, безверникът вярва в своето мнение, в това, което той твърди.

Четохa се темите „Разлика между добро и зло“ и „Кое е по-добро – да обичаш или да те обичат?“.

Всички хора говорят за доброто и за злото, но конкретно малцина знаят какво представляват доброто и злото. Лесно е да се каже, че това е добро, а онова – зло. Какъв е цветът на доброто и на злото, никой не може да определи. Всяка форма, която няма цвят, т.е. външен израз, остава неопределена. Ето защо хората ще третират въпроса за злото и доброто много години още, докато дойдат до тяхното истинско познание. Съвременните хора боравят с понятия, на които не знаят формата и цвета. Например те говорят за Вселената, без да знаят каква е формата ѝ. Учените допускат, че Вселената има кръгла форма, както Земята и Слънцето. Защо допускат, че Вселената е произлязла от яйце? И пилето е излязло от яйце, но валчесто ли е? И човек е излязъл от яйце, но не е валчест: главата му е валчеста донейде, но самият човек има елипсовидна форма.

Съвременните хора говорят за онзи свят, без да имат ясна представа за него. Според някои онзи свят е подобен на райска градина, пълна с ароматни цветя и сладки, доброкачествени плодове, в тази градина се разхождат ангели със светли лица и с криле. Ако влезе някой от вас в онзи свят, ще го посрещнат с музики и с песни, с фини-

кови вейки в ръце. Жителите на онзи свят са добре облечени. Питам: отде дойде в ума ви тази представа за онзи свят? Как можете да опишете Рая или онзи свят, ако не сте ходили там? Някой човек описва Америка, защото е ходил там, видял е нещо. Тогава как можете да опишете онзи свят, ако не сте ходили там? Щом го описвате по някакъв начин, това показва, че имате идея за него. Каквато идея и да има човек, тя е дошла отнякъде и е влязла в неговия ум.

Като ученици вие трябва да знаете отде идат идеите, какъв цвят имат и т.н. Ако поставите под една квачка 10–20 яйца, в първо време вие не ги различавате едно от друго: всички яйца си приличат – повечето са бели, а някои от тях са жълтеникави. Като се излюпят пиленцата, те лесно се различават, защото са различни по цвят. Всяко яйце представлява идея, на която цветът става видим, когато се измъти; същото можем да кажем и за онзи свят. Какъв е бил онзи свят едно време, когато не е бил измътен, е едно нещо; какъв е онзи свят днес, когато е измътен вече, това е друг въпрос. Сегашният *онзи свят* е неузнаваем: той е изменен толкова много, че едва ли ще можете да го познаете.

Религиозните говорят за видим и невидим свят, както учените говорят за сила и материя. Ние можем да преведем думата *материя* с вода, а силата – с огън. Силата и материята представляват два велики принципа на Битието. На какво се дължи насилието в света: на силата или на материята? На силата: дето силата се проявява, там има насилие. Под влиянието на силата човек може да върши престъпления, но може да върши и добри дела. Вината не е в силата, но във волята, която я направлява. Разумната воля използва силата за добро, а неразумната – за зло. Силата и материята са неразривно свързани: както силата без материя не може да се прояви, така и материята без сила не може да се прояви. Защо е така, не може да се отговори. Какъв отговор ще дадете на въпросите защо човек се движи, защо яде, защо диша, защо мисли и чувства, защо спи?

Като дойде до Любовта, човек се пита защо еди-кой си го обича. От друга страна човек се пита обичат ли го хората, или не. Защо си задава човек този въпрос? Много естествено: от любовта на хората към вас зависи вашият успех. Ако учителят обича ученика си, успехът му ще бъде по-добър; ако не го обича, успехът му ще бъде по-слаб. Колкото повече хора ви обичат, толкова по-добре за вас. Защо някой ви обича, а друг не ви обича? Който има сродство към вас, обича ви; ако няма сродство към вас, не ви обича. Какво означава сродството? В химията сродството подразбира стремеж на атомите един към друг с цел да се наситят; когато се наситят, сродството им изчезва. Следователно докато е гладен, човек обича; щом се нахрани, обичта му се намалява. Кого обича човек? Онзи, от когото може да вземе нещо, да задоволи своя глад.

Казва се в Писанието за Бога, че е възлюбил Истината в човека. Значи Бог е възлюбил човека, защото той е израз на Божествената идея. Бог обича човека дотолкова, доколкото той е изразител на Неговата идея. Колкото по-добре изразява човек идеята, толкова повече Бог го обича. Ще кажете, че в любовта трябва да има равенство. Представете си, че двама души отиват при един извор: единият от тях носи голям съд, а другият – шише с вместимост сто грама. Изворът пълни и големия съд, и малкото шише с вода, но притежателят на шишето ще остане недоволен и ще обвини извора в несправедливост. Кой е виновен за това? Вината е в онзи, който е отишъл с малко шише при извора: ако беше отишъл с голям съд, щеше да получи повече вода. Като не съзнава погрешката си, той мисли, че Бог е несправедлив, не гледа еднакво на всички. Това е криво разбиране, от което човек трябва да се освободи. Човек се ползва от благата на живота дотолкова, доколкото е отворил ума, сърцето и душата си да възприема. От кокошето яйце не може да излезе орел, както от яйцето на орела не може да излезе кокошка. Орелът и кокошката се различават: кокошката обича да рови, а орелът никога не рови; орелът отдалече вижда жертвата си и се спуща към нея, кокошката търси храната си по земята и посто-

янно рови. Когато господарят ѝ хвърля жито или царевица, кокошката се приближава към нея и започва да рови – мисли, че сама е намерила храната си. И човек обича да рови: като вземе кринатa в ръката си, той рови в нея, да види дали житото е навсякъде еднакво.

Като изучавате живота и проявите на животните, както и на хората, виждате различието, което съществува между тях. Ако сравните живота на светския и на духовния човек, намирате голяма разлика между тях. Светският човек се облича добре, има красиви маниери и движения; духовният се облича скромно, не иска да обръща внимание на хората. Всъщност и двамата обръщат внимание на хората, обаче това внимание е временно. Човек обръща внимание със своя ум, със своето сърце и със своята воля. На всеки човек е определено как и с какви дрехи да се облича. Ако светският човек облече скъсани и прости дрехи, дето отиде, всички ще го пъдят; и обратно: ако духовният човек облече една роба от кадифе, всички ще го върнат назад. Ако светията носи своите стари, изтъркани дрехи, те стават лековити: който се докосне до тия дрехи, здрав става. Когато светията влезе със старите дрехи в някой дом, с него заедно влиза и благословението; когато грешник влезе в някой дом с новите си дрехи, вие трябва да се радвате. Следователно ако в дома ви дойде човек, който не върви в правия път, той трябва да бъде облечен със своите нови, официални дрехи, за да ви разправя онова, което е научил. Ако праведният дойде в дома ви, може да бъде облечен с всекидневните си дрехи, защото има какво да ви предаде – той ще ви разказва своите опитности, ще чете от своята книга. С една дума казано, който върви в правия път, е богат вътрешно, затова може външно да не е облечен с нови дрехи. Който не върви в правия път, е вътрешно беден. Дойде ли в дома ви такъв човек, той трябва да бъде поне външно добре облечен, да ви остави нещо добро. Ако вътрешно е беден, а външно окъсан, той ще ви разправя за своите погрешки и престъпления, които нищо няма да ви ползват.

И тъй, ако прави добро, човек има какво да говори; ако не прави добро, по-добре да мълчи. Ако грешникът иска да говори, нека се облече с нови дрехи, т.е. да разкаже как се е разкаял, как е изправил погрешките си: това значи да се облече човек в нова дреха. Когато праведният облече скъсаната си дреха, той вече се е изправил. Човек се движи между контрасти: или ще бъде добре облечен, или ще бъде окъсан; или ще обича, или ще мрази. Като престане да обича някого, той го намразва; като престане да го мрази, той го обиква. Има едно средно положение в живота, което наричаме индиферентност: това значи да изгуби човек силата, която стимулира живота му. Човек трябва да си отговори коя е онази сила в него, която го заставя да мрази или да обича. Когато човек разбере подбудителните причини в себе си, които го заставят да постъпва по един или друг начин, той е в състояние сам да изправи живота си. Не може ли да намери подбудителните причини в себе си, той оставя всичко на Бога – той очаква другите да изправят и нареждат живота му. Човек трябва да се домогне до правилното разбиране на живота – това значи да изправи отношенията си към Първата Причина. Пазете се от криви, изопачени, архаически идеи, останали от вашите деди и прадеди. Старите идеи и разбирания, лишени от светлина, спъват човека. Например някой казва, че Бог е несправедлив. Защо е несправедлив? Защото работите му не вървели добре. Ако жена му и децата му са здрави, ако материалното му положение е добро, тогава Бог е справедлив. Това е криво разбиране на живота и на законите на Любовта. Щом за едно и също нещо имате две мнения, това показва, че във вас има нещо криво. Невъзможно е Бог да бъде и справедлив, и несправедлив. Възможно е обаче ти, който се произнасяш за неща, които не познаваш, да бъдеш справедлив и несправедлив: твоето криво гледане на нещата създава противоречия в твоя личен живот.

Сега се явява въпросът: на какво се дължат противоречията в света? Това е второстепенен въпрос. Човек трябва да се запита на какво се дължат противоречията в неговия

живот. Що се отнася до външния свят, това не е негова работа. Ще кажете, че светът е лош, че не върви добре, не се развива правилно. Това е ваше лично разбиране. Светът е създаден от Бога: как е възможно тогава един свят, създаден от разумно същество, да не се развива правилно? Щом отричате едното, трябва да отречете и другото. Цялата Вселена е създадена от Бога, следователно тя разполага с всички условия и възможности за развитието си. Това може да се докаже, но се изисква подготовка за разбиране от ония, които слушат. Злото всякога не е зло, но това трябва да се разбира. Понякога злото е необходимо, заради което се допуща. Ако видите как колят крави, волове, агнета, кокошки, за да се поддържа животът на хората, ще се възмутите. Право е, че не трябва да се колят животните, но само тогава, когато хората са пригодени за един по-висок живот, обаче ако външните и вътрешните условия и възможности на някои хора не позволяват такъв живот, те ще прибягват към месото. Тогава казваме: за предпочитане е нисшите животни да станат жертва за висшите, отколкото последните да бъдат изложени на смърт. Това подразбира поговорката: „Ела зло, че без тебе по-зло“.

Като казваме, че нисшето трябва да се жертва за висшето, това не значи, че човек е дошъл на Земята да благува. Той трябва да работи, да се развива, да черпи знания от напредналите същества, той трябва да се свърже с тях; не може ли да направи съзнателна връзка с тях, никакво развитие не го очаква. Възвишените и напреднали същества носят истинската култура в света. Разумните същества разполагат със знания, с добродетели, с капитали, те идат постоянно на Земята и раздават от богатствата си на ония, които искрено се интересуват. Корените приготвят материали за растене и развиване на дървото, но цветовете и плодовете на дървото са в клоните, т.е. в горния свят. На същото основание казваме: човек работи, приготвя материал за съществата, които живеят в горния свят. Ако правилно е свързан с тях, и той ще се ползва от плодовете на техния живот като от свои. Животът на нисшето е неразривно свързан с живота на висшето. Смисълът, красотата

на живота е в разумността. Това не значи, че човек нищо не може да придобие, но че за да придобие това, което душата му желае, без да го изгуби, той трябва да бъде свързан с разумния свят. И в корените има разумност, но те сами не могат да виреят. Ако искат да развият потенциалните сили на дървото, корените трябва да изпращат материалите си нагоре, към възвишения свят, дето се намират листата, пъпките, цветовете и плодовете.

Следователно когато сте недоволни от себе си и казвате, че нещо лошо, твърдо, горчиво има във вас, ще знаете, че то се дължи на онова същество в човека, което не може да проникне в по-висок свят. Това естество всякога ще си остане едно и също: по-лошо може да стане, но не и по-добро. Коренът на дървото всякога си остава корен – той не може да излезе от условията на гъстата материя; излезе ли в по-рядка среда, той е осъден на смърт, а с него заедно и клоните. Каквато е разликата между небето и земята, между рая и ада, такава е разликата и между корените и клоните на дървото. Адът никога не може да стане рай и раят никога не може да стане ад. Лошото е в корените на живота, но на лошото отговаря нещо добро. Как примирявате лошото с доброто? От една страна проповядвате любов между хората, а вие сами мразите някого; от една страна говорите, че човек трябва да прави добро, а от друга страна пакостите на някого, че ви е причинил някаква малка неприятност. Човек слуша устата си да говори едно, а сърцето му да излива друго. Като се натъква на това противоречие, той се чуди как да излезе от него, как да го примири.

Казвам: това е един от кардиналните въпроси на живота, който е неразрешим. Той е неразрешим за човека на Земята, но не и за възвишените същества. Разумният не се опитва да разрешава този въпрос – той знае, че причините за това противоречие се крият някъде дълбоко в Битието, дето неговият ум не може да проникне. Защо е така, това не е важно. За човека е важно да бъде изразител на Божествената идея: как и в каква форма ще я изрази, това не е важно. Вътрешната страна определя нещата, а

не външната. Когато земеделецът вади житото от хамбара и го посява в земята, изложено на студ, вятър, сняг, добре ли е постъпил? Отвън погледнато, той не е постъпил добре: извадил е житото от добрите условия, извадил го е от сухото и топло място и го е подхвърлил на сурови условия. Обаче, вътрешно погледнато, той е изразил една Божествена идея: той дава на житото условия за живот. Житото ще страда, ще се мъчи, ще плаче и ще охка, но ще израсте, ще цъфне и плод ще даде; хиляди същества ще се ползват от плода на житото и ще му благодарят.

Като не разбират законите на живота, хората мислят, че всяка лоша постъпка е лоша и външно, и вътрешно. Последствията на постъпките оправдават или обвиняват самите постъпки: от последствията, т.е. от плода на постъпката, се познава Божествена ли е тя, или човешка. Ако постъпката даде добър плод, и да не е външно добра, тя е Божествена; ако външно е направена по всички правила на етикециите, а плодът ѝ е лош, постъпката не е Божествена. Човек трябва да има вътрешно разбиране на нещата: преди да е направил нещо, да знае какви плодове може да има от това, което е намислил да прави. В ума на всеки човек трябва да седи идеята може ли да бъде изразител на Божественото в себе си. Ако си отговори, че може, нека започне да работи; ако си отговори, че не може, той пак не трябва да седи в бездействие, но да знае поне, че върши човешки работи. Важно е човек да не се самозалъгва. Ще кажете, че човек трябва да живее добре, да нареди живота си. Това е стар морал, който е съществувал от памтивека, той съществува и днес. Към това се стремят и животните: и вълкът, и лисицата, и мечката се стремят към добър живот и искат да се хранят добре, да се осигурят, но по-далече от този идеал не отиват. Днес всеки човек има условия за такъв живот – да се нахрани, да се облече и да си почине, но в ума и в сърцето му трябва да живее друг идеал – да бъде изразител на Божествената идея, която е вложена в него. Може ли да изрази тази идея, човек може вече да гради: тази идея работи в ума, в сърцето, в духа и в душата му и той съгражда своето бъдеще.

Тъй щото ако в стремежа на човека да живее добре се подразбира желанието му да бъде изразител на Божествените идеи в света, той е на прав път: от този човек ще излезе нещо. Мисли ли ограничено да осигури себе си, от него нищо не може да излезе: той ще живее няколко години на Земята и ще си замине, без да остави спомени за своя живот. На Земята е имало велики реформатори, велики учени и философи, но в невидимия свят те не са познати като такива. Докато са били на Земята, те са се радвали на временното щастие да бъдат велики, обаче след като са заминали за онзи свят, славата и величието им са останали на Земята. Но има положения в живота на човека, които вечно го следват: дето е той, там са и те. Те се отбелязват във видимия и в невидимия свят, т.е. и на Земята, и на Небето.

Като ученици вие трябва да имате ясна представа накъде се движите, каква деятелност проявявате. Ако деятелността ви излиза вън от кръга на вашите възможности, вие ще имате един резултат; ако деятелността ви не се простира вън от този кръг, но даже го стеснява, вие ще имате друг резултат. Ако сиромахът разшири кръга на своята деятелност, а богатият стесни своя кръг, вие ще се натъкнете на два диаметрално различни резултата. Защо е така, това е друг въпрос: за нас е важно да се ползваме от разумната деятелност на своя ближен и да се предпазваме от неразумната му деятелност. Ако богатият съзнателно разширява кръга на своята деятелност, окръжаващите ще се ползват от нея; ако крадецът и разбойникът съзнателно разширяват кръга на своята деятелност, нито те ще се ползват от нея, нито окръжаващите. Временно те могат да придобият нещо, но както го придобият, така ще го изгубят.

Мнозина искат да разширят своята деятелност, но не знаят как да постъпят. Питам: как искате да разширите своята деятелност – като тази на крадеца или като на богатия? При днешните условия на живота, при днешните разбирания на хората за предпочитане е те да стеснят кръга на своята деятелност, отколкото да я разширят. Напри-

мер днес навсякъде се проповядва идеята за братство и равенство. В желанието на хората да се подобри животът им тази идея е взела широки размери, всеки проповядва на другиго, че човек за човека трябва да бъде брат, но въпреки това не се постига нещо реално. Защо? Защото се проповядва само, а не се живее. Добрият човек разбира тази идея и я прилага. Да проповядваш идеята за братство, преди всичко ти трябва да съзнаваш, че всички хора произлизат от един и същи корен – и тогава колкото право имаш ти да благуваш, толкова право има и твоят ближен. Обаче ако в душата си разбираш и съзнаваш идеята за братство, а в ума и в сърцето си не я допускаш, ти нищо не допринасяш.

Всяка идея трябва да се изявява и външно, и вътрешно. Щом проповядваш една идея, ти непременно трябва да я прилагаш. Ако само говориш, без да прилагаш, ти ще внесеш нещо криво в умовете на хората. Братство и равенство съществува само между разумни хора; глупавият и лош човек не разбира тази идея. В притчата за самарянина Христос показва кой може да бъде ближен на човека: разумният и добър човек е вашият ближен. Който ви прави добро, той е ваш ближен; не можете ли да направите добро на някой човек, вие не сте негов ближен. Ближният помага на слабите, на страдащите, на онеправданите, ближният се познава в нужда, ближният е същевременно и ваш приятел.

Следователно като говорите за своя ближен, трябва да знаете кой е той. Вие можете да наречете ваши ближни само добрите, праведните, светите хора, които имат предвид благото на целия свят – крадецът, разбойникът, лошият човек не са ваши ближни. Един ден, когато се обърнат към Бога, когато бъдат готови на всички жертви, и те могат да бъдат ваши ближни, но днес трябва да стоите далече от тях – те живеят изключително за себе си и се движат в рамките на крайния егоизъм. Егоистът свършва живота си със смърт, алтруистът – с възкресение. Това са две течения в живота, които се разминават, понеже се движат в две противоположни посоки. Те са наречени с

имената *живот* и *смърт*: връщане към центъра на Живота – към Бога, и излизане, отдалечаване от този център. Това са две течения, през които човек неизбежно минава. Той се движи към този център, т.е. връща се към Бога, за да провери мислите и чувствата си, да види как е живял, след това отново слиза на Земята да изправи погрешките си. Слизането на човека на Земята не е нищо друго освен живот, в който трябва да изправи погрешките си. Връщането му към Бога е даване на отчет за това, което е направил, и за новото, което е извършил. Излизането на човека от центъра на живота и връщането му към този център не подразбира цял живот. Това може да стане и в един ден: сутрин ще излезеш и вечер ще се върнеш да прегледаш сметките си.

Коя е основната идея на лекцията? Основната идея на днешната лекция е да се освободите от своите стари, изтъркани идеи. „Ама аз съм грешен човек.“ Оставете тази мисъл настрана: грешен ли сте, или не, това не е ваша работа – вие сами не можете да си дадете преценка доколко сте грешен. Ако пък наистина сте се огрешили, това показва, че сте живели неразумно. Щом съзнавате това, започнете да живеете разумно. Съзнанието на човека за добър или лош живот продължава един момент. И цигуларят е щастлив само в момента, когато свири; щом престане да свири, да радва публиката, той живее в отражението на своето щастие. Едно добро дело, направено по всички правила, може да храни човека цял живот. При каквито и мъчнотии да се намери, щом си спомни за това добро, той се въодушевява и придобива сила да се справя с мъчнотиите си. Ще кажете, че от вас нищо не може да излезе. Кога не може да излезе нещо добро от човека? Когато не развива дарбите и способностите си, които са вложени в него. Всеки човек има известни дарби, но не работи върху тях, вследствие на което не може да ги развие. Майката дава едно въже на детето си да свърши някаква работа с него; детето забравя за какво му е дадено въжето и започва да го увива около себе си. В скоро време то се омотава толкова много, че не може да мръдне от мястото

си; понеже е забравило отде е започнало да се увива, то не може да се освободи и плаче. Ако не му се притече някой на помощ, то започва да вика и казва, че от него нищо не може да излезе.

В случая детето представлява възрастния човек, който съзнава безпомощното си положение. Кой ти каза, че от тебе човек не може да излезе? Ти сам си въздействаш отрицателно. Както си омотал въжето около краката си, така ще го размотаеш. Седни на едно място и започни спокойно да мислиш: щом намериш края на въжето, сам ще се размотаеш. „Как ще стане това?“ Ако по стария начин не можеш, ще потърсиш нов: има нови начини, които дават добри и мирни резултати. „Не може ли да се намери по-лесен път?“ Лесният път е път на лотария, към който мнозина прибягват. В лотарията печели милиона само един билет – останалите билети дават малки печалби, а повечето не дават никакви печалби. Какво ще кажете за този път на печалба? За предпочитане е човек да работи с постоянство и любов и всеки ден да придобива по нещо, отколкото да очаква на големи печалби, но нищо да не получи.

Като говоря по този начин, това не значи, че трябва да се обезсърчавате. Това, което ви говоря, има отношение към човешката лотария. В човешката лотария има пълни и празни билети, в Божествената лотария всички билети са пълни – там всеки билет дава един милион лева печалба. Като знаете това, мислете право, чувствайте право и постъпвайте разумно. Не постъпвате ли разумно, не мислите и не чувствате ли право, билетите ви ще бъдат празни. Това показва, че не сте приложили Божиите закони. За да приложите Божиите закони, вие трябва да имате знание: щом имате знание, всичко можете да постигнете. Ще каже някой, че вярва в Бога. Това не е достатъчно – той трябва да е опитал силата на своята вяра. Ако не е приложил и опитал вярата си, той ще мине през големи разочарования.

И тъй, основната идея в живота ви е да бъдете носители и изразители на Божествената идея. Стане ли човек

изразител на една Божествена идея, той всичко може да постигне. Това подразбира стихът: „Невъзможното за човека е възможно за Бога“. Има ли една Божествена идея в себе си, човек е силен да приложи всички свои желания, да реализира своите добри мисли и чувства.

Само проявената Божия Любов,
само проявената Божия Мъдрост,
само проявената Божия Истина
носят пълния живот.

25. лекция, 11 февруари 1931 г., София, Изгрев

ЗЕНИТЪТ НА ЖИВОТА

Чете се темата „Разлика между вяра и безверие“.

Представете си, че се намирате в едно общество между съвършени хора. Какво ще говорят тези хора? Щом са съвършени, те имат знания, добродетели, каквито обикновените хора нямат: тъй щото няма въпрос, който те да не познават. И ако вие се намерите между такива хора, нищо не можете да придобиете: те ще седят в мълчание, без никакъв интерес. Какво ще говорят например за дишането като физиологически процес, щом той им е познат? Да разискват по този въпрос, това значи да повтарят едни и същи работи. Такова повторение нищо не допринася, знания без приложение нищо не допринасят. Какво ще придобие воденичарят от своя занаят, ако знае как работи воденицата му, какво устройство има, а е лишен от жито, което ще мели? За воденичаря е важно да има клиенти, воденицата му да мели брашно. Следователно стремете се да придобивате знания, които да прилагате. Не мислете, че можете да станете съвършени и да престанете да се развивате – съвършенството е вечен процес.

Каквото и да се говори на сегашните хора, те искат доказателства за нещата. Казвате им, че светът е създаден от Бога. Те веднага запитват: „Как е създаден светът?“ – те искат научни доказателства за създаването на света. И това може да стане, но важно е какво ще се ползва човек, ако знае как е създаден светът. Виждате, че от една къща излизат и влизат хора. Знаете, че те живеят в тази къща, но искате да разберете как е направена къщата. Ще дойде някой да ви доказва, че къщата е направена от дървета, от камъни и тухли, замазани с вар, и т.н. Какво придобивате с това знание? За вас е важно да влезете във връзка с хората, които живеят в къщата, да видите как те мислят и чувстват. После, ако се интересувате, можете да научите нещо и за направата на къщата. Тъй щото ако знаете как е

създаден светът, това е механическо знание. Важно е да се свържете с разумните същества, които Бог е създал, и от тях да възприемете Божиите мисли и чувства. В желанието си да проникне в незнайното, човек прави големи усилия: човешкият ум се стреми именно към непостижими неща. Например от години насам математиците работят върху въпроса за определяне квадратурата на кръга, но още не са го разрешили. Тъкмо дойдат до известно положение, изведнъж се натъкнат на нещо неразрешимо. Според нас квадратурата на кръга е съизмеримо число, но според математиците е несъизмеримо. За да се изчисли квадратурата на кръга, трябва да се вземат предвид всички радиуси. За това са нужни големи математически познания.

Като изучават геометрическите форми, учените трябва да проникнат в тяхното вътрешно предназначение. Всяка форма играе важна роля в Природата. Например квадратът има голямо значение в науката, обаче не е безразлично къде ще бъде поставен той. Ако го поставите на човешката глава, ще имате квадратна форма на главата. Които се занимават с френология, знаят какво значи човек с квадратна глава. Главата на човека трябва да бъде заобла в горната си част във вид на кубе. Това заобляне на главата трябва да бъде в областта на моралните чувства. Най-високият връх на човешката глава, в областта на моралните чувства, представлява зенита на неговия живот. В тази най-висока точка на човешката глава се намира чувството *любов към Бога*.

Следователно търсите ли Бога в човека, ще Го намерите в зенита на неговата глава, дето слънцето на живота му най-силно грее. Търсите ли Любовта, вие можете да я намерите само в зенита на своята глава. Тя се проявява само веднъж в живота на човека, за да запали Свещения огън в душата му. Запали ли се веднъж този огън, той постоянно гори. За да се запали Свещеният огън в човека или за да се проникне от Любовта, човек трябва да се обърне към Бога: само Бог е в състояние да запали Свещения огън в човека. Има и други огньове в човека, но те нямат нищо общо със Свещения огън на Любовта. Ако се запали човешката гла-

ва от изток, дето Слънцето изгрява, човек започва да се развива духовно; ако се запали главата му от запад, в него се развива материализмът.

И тъй, зенитът представлява най-високата точка на човешката глава в областта на моралните чувства, дето се намира запалката на Свещения огън на Божията Любов. Щом се запали този огън в човека, той отправя любовта си към Бога. У някои хора чувството *любов към Бога* е силно развито, вследствие на което те не се нуждаят от доказателство какво нещо е Бог, какво нещо е Любовта. На човека, който има отворени очи и вижда ясно, няма защо да му доказвате какво нещо е светлината: благодарение на светлината той вижда света, вижда всичко, което го заобикаля, и се радва на всичко. Каквито и обяснения да давате на хората за светлината, последната съществува и без тях. Добре е човек да знае какво представлява светлината, но по-добре е, ако може да се ползва от нея. Същото можем да кажем и за Любовта: добре е човек да знае какво представлява Любовта, но още по-добре е, ако може да я приложи. Добре е човек да има знания, но тия знания трябва да се приложат, да направят живота му приятен и смислен: без приложение на знанията животът нищо не придобива. Да има знания човек, това значи да живее правилно.

Следователно истинско знание е онова, с помощта на което всяко нещо се поставя на мястото му. В този смисъл добър цигулар е онзи, който знае да държи цигулката си правилно, да поставя лъка намясто. Не може ли да направи това и да свири, той не може да задоволи слушателите си. Истински човек е онзи, който знае правилно да диша, да пие вода, да яде, да мисли, да чувства и да постъпва. Ако жадният не знае правилно да пие вода, той ще си напакости. Той трябва да пие водата на глътки, да я държи известно време в устата си. Ако отиде при някой студен извор и надигне изведнъж чашата до устата си да пие вода, той може да си причини голямо нещастие. Ако пие вода правилно, човек утолява жаждата си и изпитва в себе си импулс към работа. Не знае ли как да пие вода, той ще си напакости или ще изпадне в сънно състояние.

Какво ще кажете за съня: нормално или анормално състояние е той? За онзи, който знае кога да спи, колко време да спи и как да спи, сънят е благословение. Не може ли да спазва известни правила при спането, човек спи, без да се ползва от съня. Човек трябва да се пази от такъв сън. Затова е казано в Писанието: „Гледайте да не заспите“. Когато спи неправилно, човек прекъсва съзнанието си; след това трябва да мине много време, за да възстанови нормалното състояние на съзнанието си. Причината за съня, за сънното състояние на човека, се дължи на състоянието на пирамидалните клетки в мозъка. Докато те не са уморени, докато техните крачка са в движение, човек е активен, може да работи, да мисли, да се моли; щом пирамидалните клетки се уморят, те свиват крачката си и човек се усеща изморен, неспособен да работи, да мисли – в него се явява разположение към сън, към почивка. Ако може да се концентрира, човек влиза в съзнателна връзка с пирамидалните клетки на своя мозък и може да ги управлява. Чрез мисълта си и чрез своята разумна воля човек може да стане господар на клетките на своя организъм: той ще им заповядва, а те ще изпълняват волята му. Например ако човек пожелае да направи някакво добро дело, той отправя мисълта си към предната част на мозъка си, за да събуди мисъл; след това мисълта се предава на моторните клетки, които повдигат ръката му. Щом ръката започне да се движи, човек е готов да направи добро. Ако пък иска да каже на някого една добра дума, човек отправя мисълта си първо към предната част на мозъка, към челото, оттам – към двигателните или моторни клетки в езика, и той започва да се движи.

Съвременните хора са изгубили способността си да бъдат господари на своя мозък, вследствие на което са се явили ред аномалии в техния живот. Те страдат, боледуват, мъчат се – не са господари на себе си; те пренебрегват развитието на сърцето си за сметка на ума. Съвременният човек е развил критична и научна мисъл, която повече го изсушава и го излага на големи страдания. Слушате го постоянно да разисква върху въпроса какво представлява

Бог, как е създал света и т.н. Дойде ли до мисълта за Бога, човек трябва да се отнася със свещен трепет към Него. Няма защо да се рови във въпроси, които не са за неговия ум. Бог не е материално същество, следователно не може да се домогнете до същината Му по материален начин. Искате ли да познаете Бога, вдълбочете се в себе си, потърсете Го там: по вътрешен път вие можете да видите Лицето Му, да влезете в общение с Него. От ред поколения насам хората са имали детински схващания за Бога, от които и до днес не могат да се освободят. За да си съставят истинско понятие за Първата Причина на нещата, хората трябва да излязат от своите стари разбирания, да се освободят от наслояванията на миналото. В далечното минало човек е познавал Бога, но след грехопадението той е изгубил ключа, тайната на това познаване. И до днес той търси ключа на това познаване, но не може да го намери.

Съвременният човек се намира в положението на един от адептите на миналото, който написал три куплета, в които буквите и думите били така наредени, че ако се измени само една буква или една дума от куплета, нов стих се образувал. По този начин той открил тайната на живота: с промяна на една буква само той знаел какво трябва да направи и как да го направи; с една дума той намерил ключа на живота. Като дошъл до това велико откритие, адептът дал по една дума от тия куплети на децата, които често го посещавали, с надежда, че те скоро ще ги върнат. Едно след друго децата започнали да правят корекции на написаното: някои започнали да запълват празнините на буквите, други – да ги съединяват с различни кукички и чертички, но и до днес още тия думи се намират у тях.. Дълго време адептът чакал да му ги донесат, и днес още чака, но буквите и думите на тия куплети са пръснати по целия свят и не могат да се намерят.

Хората и до днес търсят ключа, който адептът е изгубил, те и до днес търсят онази книга, от която поетът е извадил трите куплета на своята поезия. Как може да се намери тази книга? Като се запали Свещеният огън на Любовта. За тази цел човек трябва да отвори главата си,

да даде възможност на Бога да бутне запалката на неговия зенит и да се разгори Свещеният огън. Какво представляват малките деца, на които адептът е давал по една буква или дума от своите куплети? Те са ония разумни, възвишени души, които дали добър урок на адепта. С разпръсването на тия думи по света те искали да кажат на адепта, че той преждевременно е решил да даде на хората ключа на живота. Не е дошло времето да се ползват хората от този ключ. Тия деца именно са разбъркали умовете на хората. И до днес още те не могат да оправят умовете си: която философска или религиозна система да разглеждате, навсякъде ще видите едно объркване. Всички хора разсъждават върху различни отвлечени въпроси, но все още не могат да дойдат до положително заключение. Като се намерят пред въпроси, които не могат да разрешат, хората казват: „Чудно нещо, ние имаме вяра, религиозни сме, а защо нямаме успех в живота си?“. Много естествено: не е въпрос само да се втурва човек, но като вярва, да види какви процеси стават в него. Той трябва сам да се наблюдава как расте, как цъфти и какви плодове дава. За житното зърно не е нужно да вярва, че ще го посадят в земята, но то трябва да знае в каква почва ще го посадят, как ще израсне, как ще цъфне и какъв плод ще даде.

Вярата подразбира знание, което се посажда в земята. Следователно всяко знание, посадено в земята, трябва да израсте, да цъфне и плод да даде. Затова е казано в Писанието: „По плодовете ще ги познаете“. От плодовете на знанието се познава какво е придобил човек и какво е приложил. Наистина всяко дърво се познава от плода си. От плодовете на вашите религиозни и научни схващания ще разберете каква е вашата религия и наука. Първият плод на Дървото на живота е Любовта. Това дърво е било в райската градина, то е раждало дванадесет плода през годината. Който е могъл да вкуси от тези плодове, той е придобил вечния Живот. Не може да се храни човек с плодовете на Любовта и да умира. Следователно ако умирате, ще знаете, че не се храните с плодовете на Любовта. В храната на сегашните хора има нещо добро, нещо слад-

ко, но тази храна още не е истинска, не е храната на Божията Любов: тя е някаква привидна, външна любов, но е далече от истинската Любов. Доброто е външната страна на плода, а Любовта – неговото съдържание. Достатъчно е човек да се докосне до този плод, за да се запали в него Свещеният огън на Любовта – това значи да живее човек в зенита на своето слънце. При това положение само той може да каже като слепия, на когото Христос отвори очите: „Сляп бях, но сега прогледах. Мъртъв бях, но сега оживях“. Какво разбирате под думата *оживяване*? Да оживее човек, това значи да възкръсне; възкресението пък подразбира пробуждане на човешкото съзнание. Щом се пробуди съзнанието на човека, той се разширява и на всичко около себе си гледа като на нещо близко до сърцето си. Дали е на Небето, или на Земята, в ада или в Рая, за него е безразлично: той вижда навсякъде Божието лице и се радва.

Сега, като се говори често по известни религиозни и научни въпроси, човек се намира пред опасността да затъпее или да му се втръсне. Когато човек се храни дълго време само със сладка храна, вкусът му затъпява; за да се освободи от затъпяването, той трябва да смени храната си. Всяко нещо, колкото и хубаво да е, ако се употребява постоянно, най-после предизвиква в човека втръсване. Приятно е да слушате хората да говорят, че трябва да имат вяра, да се обичат, но всичко това е до известно време. Най-после дохожда момент, когато човек не иска да му говорят, но иска приложение. След като вярвате на думите на някой учен, философ или учител, вие искате да проверите тези думи. Докато ги слушате, у вас се запалва Свещеният огън на Любовта. Щом се запали този огън, нищо друго не ви остава, освен да тръгнете със запалената свещ по света да проверите нещата. И това не е достатъчно. Ако ви казват, че в една градина има доброкачествени плодове, вие първо ще искате да видите тия дървета; като ги видите, ще искате и да ги опитате.

Веднъж сте дошли на Земята: вашата задача е да излезете от обикновените условия на живота и да влезете в

Божествената градина, да опитате плодовете на Божественото дърво. Ще кажете, че сте опитали плодовете на това дърво. Ако наистина сте ги опитали, вие щяхте да бъдете нови хора, обновени и подмладени. Така ли е всъщност? Ще дойде ден, когато човек ще се обнови и подмлади, но времето не е дошло още, той не е готов за нов живот. За да влезе в новия живот, човек трябва да съблече старата окъсана дреха, с която се е сраснал. Един цар, като правел разходки из царството си, срещнал едно малко циганче – босо, голо, окъсано. Вгледал се в лицето му и го харесал. Той веднага заповядал да заведат циганчето в двореца му и там да го окъпят, да го изчистят добре и да го облекат с нови хубави дрехи. Слугите изпълнили заповедта на царя и като измили и облекли циганчето в нови дрехи, представили го на царя. Като го видял в новата премяна, царят едва го познал: детето светело от чистота и радост.

Какво представлява циганчето? То е грешното състояние, в което всеки човек изпада. Обаче като се измие и очисти от това състояние, човек влиза в нова фаза на живота си, в която се изпълва от чистота и радост. Стремежът на човешката душа към великото в живота, желанието му да реализира своите благородни и възвишени чувства, са в състояние да го обновят и подмладят. Сега ще питате как може да се постигне това? Има един прост начин, той е следният: с дясната ръка изтеглете последователно всички пръсти на лявата ръка, като започнете от палеца и свършите с малкия пръст; след това с лявата ръка изтеглете последователно всички пръсти на дясната ръка. Външно погледнато, това е механически процес. Какво може да получи човек от тегленето на пръстите, това зависи от него. Човек може да изтегли всички пръсти на ръцете си и нищо да не получи, а може да ги изтегли и да получи нещо. Представете си, че беден човек се приближава към един богат и с дясната си ръка хваща палеца на дясната ръка на богатия. Ако богатият отвори сърцето си към бедния, ще му каже: „Вземи пръстена от ръката ми“. След това ще му подаде другата си ръка и ще му каже: „Извади и този пръстен от ръката ми“. Какво ще

бъде положението на бедния? Като получи двата пръстена, той е придобил много нещо. Ако всеки пръстен струва по сто хиляди златни лева, няма ли смисъл да потеглите пръстите на човека?

Такова благо може да получи човек и от своите пръсти, но ако знае как да ги потегли. Ако друг някой се опита да отиде при богатия да извади пръстените от ръцете му, той нищо няма да придобие. Само един човек има право да изтегли пръстените от ръцете на богатия. Кой ще бъде този човек? Той е онзи, за когото се е отворило сърцето на богатия. Той пък ще отвори сърцето си за друг някой и така пръстените ще минават от човек на човек, докато се върнат при онзи, чиято собственост са били. Щом се върнат при него, той знае, че те са завършили един кръг. Кръгът показва, че между хората е станало пълно общение. Моментът на общение между хората показва, че въпросът за квадратурата на кръга е вече разрешен. С други думи казано: когато Любовта обиколи всички хора и направи връзка между сърцата им, квадратурата на кръга е разрешена. Още хиляди години учените ще разрешават този въпрос, но докато пръстените не обиколят света, не свържат сърцата на всички хора, квадратурата на кръга ще остане неразрешен въпрос.

Сега ще ви предупредя да не изпадате в погрешка. Дойдат ли пръстените до вашите ръце, дръжте ги, докато срещнете човека, на когото трябва да ги предадете, обаче нямате право да ги продавате. Като дойде човекът, на когото ще ги предадете, ще кажете: „Вземи тези пръстени на ръцете си и нека Бог да те благослови, както благослови и мене“. Ще кажете, че това е празна работа. Празна работа е, докато пръстените не са на ръцете ви, докато Любовта не е обиколила света. Когато Любовта влезе в сърцето ви, тогава и вие ще кажете като Павел: „Око не е видяло и ухо не е чуло това, което Бог е приготвил за онези, които Го любят“.

Сега напишете с красив почерк в тетрадките си следните изречения:

Аз, който бях, аз, който съм, аз, който ще бъда.
Аз, която бях, аз, която съм, аз, която ще бъда.
Аз, което бях, аз, което съм, аз, което ще бъда.

Като разгледате тия изречения, виждате една глаголна форма, взета за трите рода – мъжки, женски и среден, но употребена в три различни времена: минало, настояще и бъдеще. Когато стане въпрос за миналото, човек започва да философства – той не знае какво е било в далечното и близкото минало. Когато стане въпрос за настоящето, човек отчасти знае нещата, понеже ги живее и е свидетел на тия времена; когато стане въпрос за бъдещето, човек не знае какво му предстои, но всеки предстоящ ден разкрива бъдещето му. Има хора, които по ръката, лицето и главата на човека могат да четат неговото минало, те знаят какви са били неговите деди и прадеди, при какви условия е живял той. От настоящия му живот те определят неговото бъдеще – всичко е написано на човека. Изследванията, които астролозите, физиогномистите и френолозите правят, се свеждат към определяне на такава точка в човешката глава, около която всички останали положения имат отношение – тази точка трябва да бъде неизменна. Понеже не са намерили тази неизменна точка, затова изследванията им още не са абсолютно точни.

Следователно както зенитът е най-високата точка на хоризонта, така и в човека съществува една най-висока, неизменна точка. Къде е тази точка, как може да се намери, не се знае, но всеки се стреми към нея. Тази точка се нарича свещено място в човека, а според някои – зенит на човешкото съзнание. И астролозите търсят тази точка, но не са я намерили още. Тя е на главата някъде, в областта на моралните чувства, но малцина знаят точното ѝ място. Който знае това място и го бутне, човек се преобразява: от стар става млад, в него се събужда възвишен живот, той се преобразява като младата мома, която за пръв път люби. Да събуди човек Божественото в себе си, това значи да намери възлюбления на своята душа. Обаче човек трябва да се събуди навреме, а не преждевременно. Бутнете ли мястото на неговия зенит преждевременно, когато той

не е готов за този момент, това значи да му причините най-голямото нещастие. Щом не е готов, оставете го да спи: преждевременното събуждане на човека е опасно, защото възлюбленият му още не е дошъл – той ще търси, ще се надява, ще вярва, но всичките му лутания ще бъдат напразно. Вярата и надеждата имат смисъл, докато човек още не се е пробудил за Божественото в себе си; събуди ли се Божественото в него, той няма защо да вярва и да се надява, понеже възлюбленият му е вече около него.

Всички хора очакват тържествения момент, когато Божественото съзнание в тях се пробуди, когато Слънцето бъде на зенита на техния хоризонт, когато пътят им се напълно освети. И днес те са в абсолютен мрак. Всеки си носи по една малка запалена свещ, за която трябва да благодари; въпреки това човек се стреми към по-голяма светлина. Това ще стане, когато види светлото лице на Любовта. За този момент и псалмопевецът говори, той казва: „Когато видя Лицето Ти, Господи, душата ми ще се зарадва“. Като ученици от вас се иска съзнателна работа – всеки ден да прибавяте по малко към вашето растене. Колкото и малко да растете, това е един плюс към общото растене. Растенето е колективен процес: никой човек, никое живо същество не расте само – с него заедно растат още милиони същества. Това е велик тласък в цялото Битие. Като знаете това, не давайте място на леността в себе си. Щом се намерите пред нея, спомнете си, че към вас, към вашето растене и повдигане, гледат милиони същества. Хората са свързани помежду си като души, вследствие на което успехът и благото на едного са общи за всички. Казвате: „Може ли човек, такава малка величина във Вселената, да определя благото на всички хора?“. Вярно е, че от един човек не зависи успехът на цялото, но като част от цялото и той не е без значение. Следователно дръжте в ума си мисълта, че голямото в света не може да бъде по-голямо от най-голямото; и малкото не може да бъде по-малко от най-малкото. Значи най-малкото и най-голямото са две величини, два велики принципа, към които човешката душа се стреми. Дали човек се стреми към най-малкото,

или към най-голямото в света, резултатите ще бъдат едни и същи.

Казвате: „Кое е най-голямото и най-малкото в света?“. Оставете този въпрос настрани – и философите не са го разрешили още. Това не значи, че този въпрос не е разрешим, но преди да го разреши, човек трябва да си постави друг обект в живота. Преди да пристъпите към разрешаване на велики въпроси, откажете се от дребнавостите на живота. Представете си, че стотина души ви дължат една сума от сто хиляди лева. Вие сте написали имената на вашите длъжници и когото от тях срещнете, спирате го на пътя и го запитвате: „Кога ще изплатиш дълга си?“. Тези хора са обременени, не могат да изплатят задълженията си към вас. В това време обаче вие получавате съобщение от Америка, че вашият чичо е умрял и ви е оставил десет милиона наследство. Вие веднага се зарадвате, че ставате наследник на такова богатство, обаче от време на време пак поглеждате към списъка на вашите длъжници. Ако сте човек, който е решил да не се занимава с дребнавостите на живота, вие ще се откажете от парите, които вашите длъжници трябва да ви заплатят; вие ще кажете: „При това положение, в което се намирам, аз съм готов да простя дълговете на моите длъжници. Какво представлява сумата от сто хиляди лева пред десетте милиона, на които ставам наследник? Това е дреболия, с която не искам да се занимавам“.

Ето защо и вие трябва да се откажете от дреболиите на живота, да простите задълженията на вашите длъжници. Ако Бог ви поканва да отидете при Него, за да получите своето голямо наследство, трябва ли да гледате назад към своите длъжници и да очаквате от тях пари? Не, откажете се от техните пари. Ще кажете, че още не сте получили Божественото богатство. Ще го получите, но с едно условие: да дадете място на Любовта в себе си. Щом се запали Свещеният огън на Любовта във вас, веднага ще дойде пратеник от Божествената банка с покана да получите наследството си.

И тъй, знайте, че няма по-велик момент за човешката душа от този, да даде място в себе си на Любовта към Бога. Това значи да дойде човек до най-високата точка в своя живот – до зенита на своята душа. Дойде ли до тази точка, човек осмисля живота си. Не може ли да се издигне до зенита на своята душа, каквото и да говори човек, към каквото и да се стреми, всичко е безпредметно.

Желая ви да се запали Свещеният огън във вас, да дойде Божествената светлина в съзнанието ви. Щом Свещеният огън се запали в душата ви, вземете свещта в ръката си и тръгнете с нея между всички ония, които живеят в тъмнина. Щом осветите пътя на ония, които живеят в мрак, и на вас ще помогнат. Само по този начин ще реализирате желанията си, ще постигнете идеала на своята душа.

Само проявената Божия Любов,
само проявената Божия Мъдрост,
само проявената Божия Истина
носят пълния живот.

26. лекция, 18 февруари 1931 г., София, Изгрев

ПРИЧИНИ ЗА НЕСПОЛУКИ

Тайна молитва

Тема за следния път: „Причини за несполуките в живота“.

Често хората се ровят в миналото, за да намерят причините на своите страдания и неуспехи в живота. Колкото и да се ровят в миналото, нищо няма да разрешат: не само че няма да открият причините за страданията си, но повече ще се спъват. От осем хиляди години насам хората търсят причините за грехопадението, на което се дължат страданията и мъчнотиите в живота им, но и до днес още не са ги намерили. Те казват: „Ако Адам и Ева не бяха съгрешили, животът ни щеше да бъде по-лек и поносим и досега щяхме да бъдем в Рая“. Чудна е философията на сегашните хора: Адам и Ева са съгрешили един път, а хората правят същата погрешка и до днес. Щом имат тяхната опитност, защо продължават още да ядат от плодовете на забраненото дърво? Когато Адам и Ева съгрешиха, Бог ги изпъди от Рая, обаче когато вашият Адам и вашата Ева грешат, вие не ги пъдите от Рая, но казвате: „Деца са, какво да ги правим?“. Докато и вие не изпъдите Адам и Ева от вашия рай, работите ви няма да се оправят. Тъй щото когато се запитвате защо страдате, казвам: хората страдат, защото не изпъдиха Адам и Ева от своя рай. Защо добруват хората? Защото изпъдиха Адам и Ева от своя рай.

Представете си, че в двора ви е попаднало едно умряло животно – куче или котка. Вие минавате покрай него, погледнете спокойно и си казвате: „Как не се намери човек да хвърли това животно навън?“. На другия ден пак минавате край него – очаквате да дойде някой отвън да го изхвърли. Колкото повече време остане мършата в двора ви, толкова повече се увеличава гниенето, миризмата става непоносима и в края на краищата вие започвате да боле-

дувате. Какво трябва да направите, за да не страдате? Ще вземете едно въже, ще вържете мършата и по някакъв начин ще я изнесете далече от двора си. Какво представлява мършата? Мършата не е нищо друго, освен някое умряло желание, някоя умряла мисъл в човека. В това отношение всеки човек има по едно умряло животно в двора си.

Мнозина се запитват какво трябва да прави болният, за да оздравее? Ако зададете този въпрос на здравия, той казва, че лесно се придобива здраве, но как става това, не знае. За да възстанови здравето си, човек трябва по няколко пъти на ден да тегли пръстите си. Първо ще хване големия си пръст; ако не оздравее, ще хване втория. Ако болестта му е сериозна, той трябва да изреди всичките си пръсти на ръцете и на краката. Като тегли пръстите си по няколко пъти на ден, за десетина дни ще оздравее напълно или поне ще подобри състоянието си. Ще кажете: „Кой ще се занимава с теглене на пръстите си? По-добре да дойде някой лекар да ми даде някакво лекарство или да ми направи няколко инжекции, че изведнъж да оздравея“. Всяка работа, която става изведнъж, е механическа и нетрайна. Великите и светли идеи влизат в ума на човека в един момент, но той е работил много време, за да се домогне до тях. Ние виждаме Природата около себе си, радваме се на всичко, което е създала, но за това тя е употребила хиляди и милиони години.

След големи усилия и работа човек е дошъл до известна степен на развитие в съзнанието си, но въпреки това пак се колебае за много неща. Да се колебае човек, това значи да се упражнява. Не е лошо човек да се колебае, но той не трябва да разчита на колебанието: то е материал, с който човек може да направи нещо, но в никой случай не може да съгради здание за живеене. Колебанието трябва да бъде кратковременно – докато човек се определи в нещо. Например човек се колебае кой път да хване. Обикновено човек се колебае пред две неща, докато реши кое от тях да избере; щом избере едното, колебанието изчезва. Човек се колебае да влезе или да не влезе в един дълбок кладенец, докато намери дълго въже, с което или сам

да се спусне, или кофата да пусне да извади вода. Обаче ако въжето е с 15–20 см по-късо, отколкото трябва, кофата не може да опре до дъното на кладенеца: въжето трябва да бъде с 15–20 см по-дълго, за да може кофата свободно да се спусне в кладенеца и да извади от него вода. Докато кофата не се обърне настрана, вие не можете да извадите вода от кладенеца; обърнете ли я настрана, тя свободно нагребва вода, колкото трябва.

Следователно както изваждането на вода от кладенеца с кофа е в зависимост от дължината на въжето, така и реализирането на идеите е в зависимост от дължината на въжето, с което са вързани. Как става това? Разрешението на този въпрос ще намерите в буквата *к*. Написана в геометрически вид, буквата *к* представлява действие на противоположни сили. Като си противодействат, те образуват остри ъгли. Когато острите ъгли станат прави, човек дохожда до разрешение на въпросите. Правият ъгъл е място на разрешаване, т.е. вземане на нова посока, ново направление. Когато в ума на човека се явяват нови идеи, той е в областта на правия ъгъл; ако не е готов да възприеме нито една нова идея, човек е в областта на острите ъгли. Ако изпусне момента да влезе в областта на правия ъгъл, човек изпуща условията за работа. Условията на правия ъгъл са условия на пролетта. Изпуснете ли пролетта – благоприятното време за сеене, вие трябва да чакате девет месеца, да направи Земята цяло обръщане, да се върне отново в пролетта на живота.

Когато изгубва добрите условия на живота, човек се извинява, че е направил погрешка, и казва: „Не може ли да се прости погрешката ми?“. Погрешката се извинява, но последствията не се заличават. Ако синът сгреши по отношение на своя добър и любещ баща, последният ще го прости, но последствията на погрешката му не се заличават. Погрешката засяга не само сина ви, но и окръжаващите. В сърцето на бащата се скъсва една нишка. Следователно последствията на погрешките се заключават в това, че става скъсване на една нишка от въжето, за което човек е свързан; при всяка погрешка се къса по една тънка ниш-

ка. Ако от въжето ви се скъса само една нишка, това не е много, обаче колкото повече греши човек, толкова повече нишки се късат от въжето му. Ще дойде ден, когато от въжето ще се скъсат много нишки и човек ще увисне във въздуха без никаква опора. Всяка нишка, с която Природата е свързала човека, е проводник на сили. Ще каже някой, че и с по-малко нишки може да живее. Наистина човек може и с по-малко нишки, т.е. той може да живее и с четири пръста, но ще бъде същество с четири пръста, няма да бъде човек. Кокошката има четири пръста, три отпред и един отзад, но все кокошка си остава – тя не може да има интелигентността на човека.

Сега ще ви задам един въпрос, който няма нищо общо с току-що разгледания. Например защо лицата на животните са покрити с косми, а не са като на хората гладки и открити? Ако някой учител зададе този въпрос на учениците си, какъв отговор ще му дадат? Ще се намери някое дете да отговори на въпроса, но какъвто и да е отговорът, ще кажете, че е детински. Понеже детето знае, че човек покрива лицето си, когато се засрами, то ще отговори: „Лицата на животните са покрити, защото са се засрамили“. Това е детински отговор наистина, но какво ще кажете за обясненията на учените и философите за Слънцето, за създаването на Земята и т.н.? Верни ли са техните обяснения? Някои от обясненията им са верни, а други са неверни.

Като разсъждаваме по този начин, ние отиваме по-далече: казваме, че в Писанието Бог е представен за огън, който изяжда, т.е. изгаря всичко. Вярно ли е това? Ако е вярно, има ли нещо лошо в това, че огънят изяжда всичко? Ето, и Христос е казал: „Ако не ядете плътта Ми и не пиете кръвта Ми, нямате живот в себе си“. Ако вземете този стих в буквален смисъл, какво се ползва Христос от това, че някой Го е изял? Гладният се ползва – хапнал си е малко месо, но Христос не се ползва. В този стих се крие една Божествена идея: Христос е огън, който чисти. Следователно когато човек яде плътта на Христа и пие кръвта Му, той Го приема в себе си като вътрешен огън,

който чисти. Огънят изгаря нечистотиите в човека и го обновява. Когато златарят иска да пречисти златото, прекарва го през огън. Също така и човек минава през огъня на страданията и се пречиства. Щом се пречисти, той придобива живот в себе си.

Дето има огън, всякога участват две страни. Например за да се прояви силата на огъня, нужен е мях. Когато мехът раздухва огъня, чукът и наковалнята започват своята работа. Мехът може да бъде материален, може да бъде и морален. Проповедникът и моралистът са морални мехове, които раздухват огъня в човешките сърца. И мехът, и огънят са намясто, когато се готви нещо: не поставите ли нещо на огъня, той е безпредметен. И Природата си служи с мехове – във ветровете.

Сега каква връзка можете да направите между буквата *к* от думата *как* и огъня? Буквата *к*, написана хоризонтално, представлява два остри ъгъла, противоположни един на друг. Докато човешкият ум се намира в ограничителни условия, т.е. в противоположни посоки, човек не може да работи правилно. Като извадите буквата *к* от думата *как*, остава *ак*, което на турски означава *бяло*. Значи тук има съвпадение между белия цвят и огъня, за който говорим: огънят прави нещата бели. Мисълта символизира огъня: следователно за да направи нещата бели, чисти, човек трябва да ги прекара през мисълта си. Човек не може да мисли без присъствието на белия цвят. Във физическия свят белият цвят е безплоден, но в духовния и в умствения той е силно продуктивен – там всяка работа започва с белия цвят, той се счита за начало на нещата. Белият цвят символизира мира. В Писанието се говори за Мир Божий. Който е придобил този мир в себе си, той се радва на успех в работите си във всички свои предприятия.

Като ученици вие трябва да се учите и да прилагате изученото в живота. Това значи колкото книжни пари имате, да ги осребрите, след това да ги оземлите, да ги превърнете в нещо устойчиво. Земеделецът купува земя, която разорава, за да използва добрите природни условия. Който не разбира условията на живота, очаква всичко

наготово, той казва: „Бог ще уреди работите“. Не, ти сам ще уредиш работите си съобразно Волята Божия. Хората не успяват в живота си, понеже искат да бъдат фактори, да заместят Бога. Това никога не е било и няма да бъде. Възможно ли е стрелецът да тръгне след куршума, който излиза от пушката му? Ако мислите, че Онзи, Който ви е изхвърлил от дулото на Своето оръдие, ще дойде при вас, вие сте на крив път: вие ще отидете при Него, а не Той при вас. В Божествения свят всяко нещо е на мястото си. Тъй щото ако работите ви не вървят добре, знайте, че живеете в свят на безпорядък. Искате ли да оправите работите си, влезте в Божествения свят, дето всяко семе, хвърлено на почвата, израства и дава плод. Като влезете в този свят, ще видите, че не сте далече от Божествените мисли и чувства. Ако търсите светлите мисли на Бога, ще ги намерите в своя ум: от тия мисли именно човек черпи храна за своя мозък. Като не знаят това, някои учени търсят Бога извън себе си. Човек не може да намери Бога, докато не познава законите на своя ум.

За да имате успех в живота си, не пренебрегвайте малките неща. Най-малкото добро, направено от любов, свързва човека с доброто на ангелите, на светиите, на Бога. И чрез малкото добро вие имате възможност да се хванете за колелото на живота, но като не го цените, вие пропущате момента и търсите голямото Добро. И голямото Добро ще дойде, но във вид на силна вода, на силно течение, което ще ви отнесе. Разумният човек и с малкото добро може да постигне толкова, колкото и с голямото. От човека зависи как да използва силите на Доброто. Като не познава този закон, човек се блъска в преходните неща, които приема за Божествени. В края на краищата той се разочарова: жената се разочарова от мъжа, мъжът – от жената, слугата – от господаря си, ученикът – от учителя си и т.н.

Съвременните хора разглеждат въпросите философски, като се спират върху важните, големи въпроси. Като стигнат до някой дребен въпрос, те го отминават, не му обръщат внимание. Човек трябва да се спира и върху кап-

ката вода: колкото и да е малка, и тя допринася нещо на човека. Всяка мисъл, всяко чувство и всяко желание, колкото и да са малки, все допринасят нещо в живота на човека: те са подобни на капките вода, които, колкото повече се увеличават на брой, толкова по-голяма полза принасят. Като ученици вие трябва да започнете от малките величини и постепенно да отивате към големите. Що се отнася до резултатите от работата ви, не очаквайте изведнъж големи резултати. Какви ще бъдат те, това зависи от самия човек. От момата и от момъка, които се женят, зависи добре ли ще живеят помежду си, или не. Ако са разумни, ще живеят добре; ако не са разумни, ще живеят зле. От писателя зависи дали книгата му ще бъде добре написана: ако умее да пише и разбира правилата на писането, книгата му ще бъде добре написана. Ако жената е разумна, може да превърне семейното огнище в рай; ако не е разумна, тя ще разкъса всичките връзки. Ще кажете, че щастието в семейството зависи от онзи, който управлява, бил той мъж или жена. В един и същи момент двамата не могат да управляват: в един момент ще управлява мъжът, а в друг – жената. Който управлява, трябва да бъде разумен.

Казвате: „Защо двама души не могат едновременно да управляват?“. Това е закон, който съществува в Природата. Две същества едновременно нито почиват, нито работят: ако едното почива, другото работи. Този закон се отнася и до частите на човешкото тяло. Например ако дясната ръка работи, лявата почива; ако десният крак ходи, левият почива; когато дясното око гледа, лявото почива – след това става смяна. Който не разбира законите на гледането, казва, че човек трябва да гледа едновременно през двете очи. Не, някога човек трябва да гледа през дясното, някога – през лявото, а при известни случаи и през двете очи. Човек гледа и с едното, и с другото око; важно е обаче, като гледа ту с едното око, ту с другото, обмяната да става правилно. За да разберете законите, по които Природата действа, вие трябва специално да ги изучавате; същевременно изучавайте линиите на нейните действия. Като знаете правилните линии, по които Природата по-

стъпва, вие ще ги познавате и в хората. Защо? Защото всяка проява има своя специфична линия. Например доброто, милосърдието, справедливостта, както и другите прояви, имат свои линии. Когато видите една неправилна линия на човешкото лице, вие трябва да знаете, че тя се дължи на изопачените прояви на човека. Като знаете това, вие трябва да бъдете внимателни към себе си, да се изправяте. Справедливостта например изисква еднакви отношения към младата мома и към старата баба, към младия момък и към стария дядо. Справедливото отнасяне на човека към всички души чертае на лицето му правилни и красиви линии.

Да се върнем към въпроса за мършата. Всеки трябва да изнесе мършата си от своя двор и да я зарови в земята. За земята тя е необходима като тор, но да остане на открито, да се разнасят отровните газове във въздуха, това е вредно и опасно за човека. Всяка мърша трябва да се зарови в земята, всяка умряла мисъл, всяко умряло желание трябва да се заровят в земята: земята ще използва соковете и газовете, които се отделят от мършата. В Природата съществува следният закон: това, което е вредно за едного, е полезно за другиго. Въз основа на този закон Природата видоизменя материята, като я превръща от едно състояние в друго, от едно вещество в друго. Тази е причината, поради която една мисъл в един случай става вредна, в друг – безвредна. Като знаете това, не пипайте ония вещества, които всеки момент могат да избухнат. Ако някое взривно вещество избухне в ръцете ви, то ще причини голяма пакост и нещастие. Ако избухне под някоя канара, то ще бъде намясто: тази канара трябва да се разруши, да отвори път на минувачите – под нея ще се прокопае тунел.

Сега, като слушат да говоря така, някои мислят, че искам да ги изложа, да им покажа, че нищо не знаят. Въпросът не седи в това, но много още има да се учи. Колкото и да показва, че много знае, в края на краищата човек сам се издава. Никой не може да се представи за повече от това, което знае или не знае. Как ще докаже цигуларят, че знае

да свири добре? Той ще вземе цигулката си и ще започне да свири. Ако не задоволи от една страна себе си, а от друга – публиката, той ще се убеди, че се е лъгал в свиренето си. Друг ще разпространява една нова идея, която сам не е приложил. Трети ще учи хората как да се молят правилно, а той сам не знае да се моли. Човек не може да се моли, докато не свърже своя ум с ума на Бога; щом свърже ума си, ще свърже и сърцето си. Първо трябва да се прояви деятелността на ума като по-организиран; щом се прояви умът, ще се прояви и сърцето, което не е добре организирано. Причината за това се крие в материята, от която е създадено сърцето. Затова е казано в Писанието: „Ще отнема каменното им сърце и ще им дам ново, направено от плът“. Под думите *каменно сърце* разбираме сърце, което не ражда. Наистина сегашните сърца на хората са каменни, защото нищо не раждат. Следователно каже ли ти някой, че трябва да се молиш, това значи, че твоето каменно сърце трябва да се стопи, да стане плътско. Само молитвата е в състояние да стопи каменното човешко сърце. Да се моли човек, това значи да се свърже с Бога, да възприеме Неговите мисли и чувства.

Една от основните мисли на днешната лекция е да не отхвърляте знанието и опитностите, които сте придобили досега; не отхвърляйте даже и погрешките си. Казано е в Писанието: „Бог поема греховете на човечеството“. Значи Бог ще вземе погрешките на хората за Себе Си – те са Му потребни. Той ще ги обработи и ще изкара от тях нещо ценно. Хората страдат, понеже не искат да се откажат от погрешките си, не искат да ги дадат на Бога. Защо не иска човек да се откаже от погрешките си? В погрешките има нещо приятно, от което човек не иска да се откаже. Младият казва: „Не искам още да се откажа от живота си, искам да си поживея малко“. Вярно е, че младият не трябва да се отказва от младостта си, от своя живот. За каква младост става въпрос? Младият не трябва да се отказва от онази младост, която го повдига и обновява, а от онази младост, която отнема силите му. Важно е човек като млад или като стар да запази силите си, да запази своето

естество. В този смисъл казвам: ако си вода, ще течеш; ако си въздух, ще духаш; ако си огън, ще изгаряш; ако си разумно слово, ще говориш; ако си ум, право ще мислиш. Изобщо каквото има в човека, трябва да се впрегне на работа – в това седи философията на живота.

Новата философия на живота изисква нови и млади хора. Затова аз съм решил колкото стари има между вас, да ги подмладя: ще изтърся старите чували и отново ще ги напълня. Като изтърсвам чувалите, все ще се дигне прах, но ще се изчистят от старото. Прахът представлява кривата човешка мисъл, от която човек трябва да се освободи. Кога ще стане това? Още сега. Не чакайте брашното да се вгорчи, че тогава да го месите: използвайте брашното още днес, докато е прясно; вгорчи ли се, турете го настрани от прясното. Не смесвайте новото брашно със старото и вгорчено – горчивото брашно е отрова, която ще развали и прясното.

И тъй, всеки човек трябва да се подмлади. Как става подмладяването? Като приеме новите идеи, човек се подмладява. Свържете ума си с Божия ум и знайте, че има нещо във вас, което е произлязло от Бога – то е Божественото начало в човека. Не е нужно отвън да ви доказват съществува ли Бог, или не. Щом умът на човека е свързан с ума на Бога, не е нужно да му се доказва съществуването на Бога – той сам трябва да е убеден в това и да гледа на своето убеждение като на практическо, положително знание, с което може да разполага по всяко време.

Сега аз искам да бъдете свободни, да се проявите такива, каквито Бог ви е създал, а не такива, каквито сте днес. За тази цел вие трябва да проявите ума, сърцето и волята си, които Бог е вложил във вас, без никакви примеси и чужди влияния. Ще си поставите за задача да очистите сърцето си, да възстановите светлината на ума си и силата на своята воля. „Можем ли да постигнем това?“ Можете. Ако не можете да реализирате тия неща още сега, животът ви ще остане такъв, какъвто е сега, и вие ще казвате, че няма смисъл да се живее. Човек трябва да бъде чист извор, който постоянно да блика и да радва всеки, който

минава край него. Който ви види, нека пожелае да бъде като вас: да раздавате на всички своята вода, без да очаквате да получите нещо от тях.

Като ученици вие трябва да имате ясна представа за нещата, да знаете какво нещо е майка, какво нещо е баща, какво нещо са брат и сестра. Като дойдете до правото разбиране на тия идеи, да можете съзнателно да ги прилагате. Един и същи човек може да бъде и майка, и баща, и брат, и сестра – това зависи от случая. Когато носи в себе си майката и бащата, братът и сестрата, човек е придобил вече Любовта и знае как да я прилага. Това е младенец, който скача, играе и се весели. Това означават думите на псалмопевеца, който казва: „Когато видя Лицето Ти, душата ми ще се зарадва“. Който носи майката в себе си, като чуе думата *майка*, сърцето му трепва със свещения трепет на Любовта. Който носи бащата в себе си и чуе думата *баща*, сърцето му трепва със свещения трепет на Мъдростта. Който носи брата и сестрата в себе си, достатъчно е да чуе думата *брат* или *сестра*, за да трепне сърцето му със свещения трепет на Истината.

Само проявената Божия Любов,
само проявената Божия Мъдрост,
само проявената Божия Истина
носят пълния живот.

27. лекция, 25 февруари 1931 г., София, Изгрев

ПОСЛУШАНИЕ

Тайна молитва

Тема за следния път: „Причини за сиромашията“.

Ще прочета 75. псалом.

Като се вглеждате в миналия и в настоящия живот на хората, виждате, че те са имали смущения и в миналото, и в настоящето. И псалмопевецът се е смущавал, че въпреки вярата му в Бога, въпреки молитвите му работите му не вървят добре. Същото се отнася и за съвременния човек: и досега хората не разбират законите на живота. Много учители са дохождали в света да проповядват на хората какво нещо е животът и как трябва да се живее, но ние виждаме, че животът е изопачен. Къде се крие причината за това? В самите ученици. Учителите са предавали добре науката за живота, но учениците не са я възприели правилно, вследствие на което са я изопачили. Затова казваме, че учителите са пострадали от ония свои ученици, които не са могли правилно да възприемат и предават учението им. Така стана и с Христовото учение. Първите ученици на Христа донякъде възприеха и предадоха учението на Учителя си правилно, обаче последващите го изопачаваха все повече и повече, вследствие на което днес е останало малко от това, което Христос е проповядвал.

Наблюдавайте да видите какво правят децата от първо отделение, когато се учат да четат. Те вземат буквара си в ръка и на всеки ред от четивото прекарват пръста си отгоре. Като прочетат четивото няколко пъти, някои думи се изтъркват от пръста им. Който се опитва да чете от такъв буквар, вижда, че някои букви липсват, не могат да се четат. Същото е станало и със свещените книги. От хиляди години насам хората четат тия книги и прекарват пръста си отгоре, вследствие на което много букви са изтъркани. Който чете свещените книги, като види, че ня-

кои букви липсват, туря други на мястото на първите. Че тия букви не съвпадат с първообраза, това нищо не значи. И те продължават да ги четат, но вече в изопачен вид, който не е съгласен с оригинала. Следователно искате ли да разгледате живота, разглеждайте го от положението, както някога е бил даден, а не както днес са го изопачили. Аз наричам това положение „ново разглеждане на живота“. В изопачения живот на хората има неестествени прояви, които ние наричаме вметнати. Например приятно е понякога на човека да пие вино, обаче това е вметнато, неестествено човешко желание. Природата не е предвидила виното, тя е създала водата като първа и необходима течност за човека – всяка друга течност е второстепенна, ненужна. Виното например не съдържа онези елементи, които са необходими за човека, но водата ги съдържа.

Освен виното като вметната течност в живота съществуват някои философски и религиозни системи, които временно доставят известна приятност и удоволствие на човека. Занимава ли се с тях повече, отколкото трябва, човек протрива езика си и започва да страда. Какво представлява животът? Животът тече като водата, но не е вода; в живота има страдания, но той сам не е страдание. Страданията са вметнати в живота и се дължат на причини, които нямат нищо общо с него. Една от причините за страданията е недоимъкът. За да се избегне недоимъкът, Любовта трябва да заеме първо място в живота. Тя носи външно и вътрешно изобилие. Човек може да има много неща, но ако му липсва само едно нещо, той не живее в Любовта. Например човек може да е богат, да разполага със слуги, с богати трапези, но ако стомахът му е разстроен, той не се ползва от това изобилие. Ако краката и ръцете му са слаби, той не може сам да се движи, има нужда от чужда помощ; ако очите му са слаби и не вижда, той пак има нужда от чужда помощ. Каква полза, че богатият живее във външно изобилие, а вътрешно е лишен от нещо?

Следователно Любовта посещава човека, ако той живее в пълна хармония със себе си и със своите ближни. Най-малката дисхармония в човешкия живот произвежда

страдания. Страданието се явява, когато човек сравнява две различни неща. Например когато греши, човек погрознява. Той започва да се вглежда в хората и като види някой красив човек, започва да страда защо този човек е красив, а той е толкова грозен. Той не търси причината за погрозняването в себе си, а е готов да обвини Бога. След всичко това той се нарича чедо Божие. Възможно ли е един и същи баща да роди един красив и един грозен син? Коя майка би желала да роди грозна и хилава дъщеря? Следователно искате ли да се освободите от страданията и да осмислите живота си, приложете Любовта в отношенията си към хората, към себе си и към Бога. Приложите ли Любовта във всичките си отношения, Бог ще живее във вас, и вие – в Него.

Мнозина искат да бъдат свободни, да живеят, както намират за добре, но в края на краищата плащат за всички злоупотребления. Те казват, че докато живеят на Земята, имат право да си хапнат и пийнат до насита. Те имат право да живеят, както искат, но не могат да избегнат последствията на своя живот. Разумният човек знае това и казва: „Малко ще ям и малко ще пия“. Съвременните хора разглеждат въпроса каква храна трябва да употребява човек – месна или растителна. Едни от тях поддържат, че човек трябва да се храни с месо, защото месото съдържа повече хранителни елементи, които съграждат човешкия организъм и продължават живота. Така ли е всъщност? Днес, при най-голямата употреба на месо, човек живее средно до 60-годишна възраст. Други поддържат точно обратния възглед: те казват, че човек трябва да се храни с растителна храна; и те дават същите заключения за растителната храна. Ние казваме: човек трябва да употребява такава храна, която доставя необходимите елементи за организма, която продължава живота и го прави приятен и която помага за развитието на неговите добродетели. Като употребява месна храна, човек приема от животните такива неестествени енергии и елементи в своя организъм, за освобождаването от които се изискват стотици и хиляди години чист живот. Чистотата на живота седи в човешките мисли, чувства и постъпки.

Продължителността на живота е в зависимост от интензивността на човешките мисли и чувства. Колкото посветли и възвишени мисли и чувства има човек, толкова те са по-интензивни. Ще възразите, че възвишените мисли и чувства нищо не допринасят на човека. Опитайте ги и после говорете: всяко нещо, за което човек говори, трябва предварително да го е опитал, и то не наполовина, а в неговата пълнота. Хората говорят за живота, без да са го опитали, без да са познали Любовта. Коя е причината за израстването и отглеждането на малкото дете? Майката. С какво го отглежда тя? Със своето мляко. То е наречено в Писанието „словесно мляко". Казано е там, че за да бъде човек здрав, силен, красив, трябва да се храни със словесното мляко, т.е. с разумния принцип в света. Религиозните мислят, че разбират Словото, че се хранят със словесното мляко. Защо мислят така? Защото намират, че Словото било проста работа, никаква наука нямало в него. Те се заблуждават: понякога елементарните работи крият в себе си по-голяма наука от сложните, понякога те са помъчни за разбиране и приложение от по-сложните. Какво ще кажете за разбирането на някой човек, който от една лоша дума изгубва своя вътрешен мир и любовта си към Бога – какво е неговото разбиране? Трябва ли една дума да наруши правилното течение на силите в неговия организъм? Всяка лоша дума е бент. Следователно ако с една лоша дума човек би могъл да наруши твоя мир и да те подпуши, това показва, че течението на силите в твоя организъм е слабо: ти си дал възможност да се подпуши течението на Божествените сили в твоя организъм. Трябва ли за една лоша дума, която се отнася до всички хора, да изгубиш това, което си придобивал с векове? „Ама защо да ми каже, че съм невежа?" В израза „ти си невежа" влизат всички хора. Кой човек не е невежа по отношение на великото знание, кой умиращ не е невежа? Кой фалирал търговец не е невежа? Който страда, който мрази, който лъже, който убива е невежа.

И тъй, съществено в живота на човека е Любовта. Който иска да се домогне до Любовта, трябва да приложи

Божественото учение в живота си във всичката пълнота. Казвате, че светът трябва да стане добър. Светът сте вие: всеки човек представлява света в миниатюр. Ако ти приложиш Божественото учение, светът ще се изправи – от човека зависи изправянето на света. Всеки човек е свързан с хиляди хора, тъй щото от изправянето на едного зависи изправянето на всички, които са свързани с него. Като знаете това, помнете, че носите отговорност освен за себе си още и за всички ония, с които сте свързани.

Какво се разбира под думата *свят*? Под думата *свят* разбираме проявите на първия човек. Той се е разкаял вече за своята погрешка. Първият човек е изкупил прегрешението си, но време е вече сегашните хора да се замислят за изправянето на своите погрешки. Старият Адам е отживял времето си: сега е думата за новия Адам и за новата Ева, представители на новата култура. Новата култура подразбира раждане от вода и Дух, което Христос е изказал със стиха: „Ако се не родите от вода и дух, не можете да влезете в Царството Божие“. Защо първите хора съгрешиха и изгубиха добрите условия на живота? Защото бяха направени от неорганизирана материя. Адам беше направен от пръст, а Ева – от неговото ребро, т.е. от кост. Какво може да се очаква от хора, направени от кал и от кости? Обаче новите хора – новият Адам и новата Ева, които ще бъдат създадени от вода и от Дух, ще внесат новото в света. Време е вече хората да приемат новото в неговата вътрешна пълнота. За тази цел Любовта трябва да влезе като елемент в живота и да го преобрази. Ще кажете, че познавате Любовта: зависи каква любов сте познали. Както слънчевите енергии през различните дни и месеци на годината са различни, така също и любовта през различните епохи и времена е различна. Не е все едно дали човек се грее на слънце през зимата, или на края на пролетта: през различните времена слънчевата енергия е различна. За да разбере живота в неговата пълнота, човек трябва да се качи в горните сфери на Любовта, дето средата е чиста и прозрачна. Като гледа отвисоко към Земята, човек вижда каква е нейната атмосфера. Земята е обвита

с тъмна, мрачна атмосфера, която възвишените същества постоянно филтрират. Ако атмосферата не се пречиства, хората биха се задушили.

Сега да се върнем към Любовта, която трябва да обхване човешкото сърце. Когато Любовта се проявява в човешкото сърце, човек е доволен от всичко, всякакво смущение, недоволство, недоверие изчезват: човек се чувства богат, разположен, готов да уреди отношенията си с всички свои неприятели или кредитори. Когато придобие Любовта, човек влиза в своята добра съдба, или в дихармата; щом изгуби любовта си, той отново се връща в кармата си – в закона за причините и последствията. При това положение човек се натъква на неприятелите си, на болести и нещастия, той се вижда заобиколен от всички страни с мъчнотии и неприятности, с които сам мъчно може да се справи. В тези трудни моменти на неговия живот идат приятелите, за да му помогнат. Тук се проявява законът: който обича, никога не може да измени на Любовта. Който ви разлюбва, никога не ви е обичал, следователно той никога не може да ви възлюби. Това е аксиома, която всички са опитали. Въз основа на тази аксиома казваме: веднъж Бог като е възлюбил човека, никога не може да го разлюби; ако го разлюби, това значи да измени на Своето естество. Невъзможно е Бог да измени на естеството Си: Бог е Любов, вследствие на което никога не се изменя. Кажете ли, че Бог се е изменил към вас, причината е в самите вас, които сте турили бент на Божията Любов. Махнете бента, за да се прояви Любовта: без любов никакви постижения не можете да имате. Ще каже някой, че не е дозрял още за Любовта. Това е друг въпрос. Важно е човек да се зачене, важно е от каква майка и от какъв баща е заченат.

Ако се не родите отново от вода и от дух,
не можете да влезете в Царството Божие.

Значи Духът трябва да вземе участие в зачеването и раждането на човека. Който е заченат по този начин, той е придобил Любовта, той носи запалена свещ в ръката си, от която всички хора могат да запалят своите свещи. Све-

щите на сегашните хора горят, но едно им липсва – не са достатъчно ярки; те горят, но силно кадят. За да пречисти любовта си, да усили нейната светлина, човек трябва да следва Божиите пътища и да помага на ближните си. Това значи да се свърже с възвишените същества. Като изучава фактите, законите и принципите, човек се свързва с разумността.

Като ученици вие трябва да бъдете доволни от живота. Да бъдеш доволен, това не значи да не работиш и да чакаш, каквото ти се случи. Изкуство е човек да бъде доволен в недоволството си. Каквото и да му се случи, приятно или неприятно, той трябва да каже: „Такава е Волята Божия“. И обикновеният човек, и адептът трябва да се ръководят от Волята Божия, без да прилагат насилие. Истински маг е онзи, който прилага силата си разумно; ако магът не прилага силата си намясто, резултатите на неговите постъпки ще бъдат неуспешни.

Един маг отишъл с един от учениците си в гостилница да се нахранят. За да покаже пред ученика си с какви сили работи, адептът казал: „Сега ще се нахраним добре и с мисълта си ще внуша на гостилничаря да не иска пари от нас, даром да минем“. Ученикът се нахранил добре и следял с интерес да види резултата на опита. Адептът внушил няколко пъти на гостилничаря да не дохожда за пари, но последният се явил със сметка за обяда. Като видял, че опитът излязъл несполучлив, ученикът извадил кесията си, пълна със звонкови монети, и заплатил на гостилничаря. След това се обърнал към учителя си със следните думи: „Моята философия в живота е да работя и да получавам възнаграждение за работата си. Така постъпвам с всички хора“. Мнозина вървят още по пътя на старите магове: те правят опити в различни направления, но работите им не се нареждат. Какво трябва да направят, за да имат успех в живота? Нищо друго не им остава, освен да извадят златните монети от кесията си и да платят за това, което са получили. Златните монети представляват знанието, с което човек може да разполага във всички моменти на живота си. Гостилничарят не се поддава на вашите опити, той иска да му се плати – нищо повече.

Като слушате да се говори за Любовта, някои намират, че най-мъчното нещо е приложението на Любовта. Според мене най-лесното нещо е приложението ѝ. Искате ли да се домогнете до нея, дръжте се за принципа: давай, без да очакваш. Предпочитай да даваш, отколкото да вземаш. Каквото Любовта ти заповядва да направиш, изпълни го. Любовта се придобива само с послушание. Истинското послушание се основава на Любовта, а не на страха и насилието. Като любиш, ще бъдеш готов на всякакви услуги и за брата, и за сестрата. Тогава ще разбереш какво значи братство и сестринство.

Защо е нужно да прилага човек Божията Любов в живота си? За да бъде здрав, за да придобие безсмъртие. Ангелите са безсмъртни, а човек е смъртен. Защо? Защото ангелите изпълняват Волята Божия, както Бог изисква, а човек изпълнява Волята Божия, както той намира за добре, както диктуват неговите интереси. За да дойде до съзнанието на ангелите, човек трябва да се новороди, да се откаже от старото в себе си. И вие като Никодим[20] ще кажете, че стар човек не може да влезе в утробата на майка си и да се роди. Сегашните хора са преждевременно остарели. Това значи, че те са дегизирани като стари хора, без да са придобили качествата на мъдрия човек. Само мъдрецът е стар човек: всички обикновени старци са дегизирани. Те искат да играят ролята на мъдреци, но още не са такива. За да стане мъдрец, човек трябва много пъти да се новоражда. Новораждането е многократен процес, както Слънцето всеки ден изгрява и залязва, т.е. сутрин се подмладява, а вечер остарява. Казано е в Писанието: „Старият човек трябва да умре, да се замести с нов“. Новият човек е човек на Любовта, той е щастлив, понеже е свързан с Бога. Човек не може да придобие Любовта изведнъж, но постепенно, както настъпва зазоряването. Любовта се проявява първоначално в малък размер; като се увеличава постепенно, издига се нагоре до зенита, до най-високата си точка, и там спира. Във всеки момент на проявлението си тя носи нещо ново за човешката душа. Съвременните хора се намират пред разрешението на трудни социални въпроси,

но не знаят как да ги разрешат. Само Любовта е в състояние да разреши всички социални въпроси. Следователно за да разреши въпросите на Живота, човек трябва да се свърже с Любовта в нейната целокупност, т.е. с Бога.

Сега ще ви дам едно упражнение за разрешаване на мъчнотиите в живота. Като се намерите в известна мъчнотия, хванете с лявата ръка палеца на дясната си ръка и го погладете. Палецът е свързан с Божествения свят, той е антена, по която тече Божията Любов. Палецът е съставен от три фаланги: долната, месеста част, е наречена Венерин хълм; средната част е свързана с разсъдъка на човека, а най-горната – с волята. Значи за да се свърже с Божествения свят, човек трябва да хармонизира в себе си силите на волята, на ума и на любовта. Ако искате да внесете тази хармония в себе си, нежно гладете палеца си и пожелайте да се свържете с Божията Любов.

Основната мисъл в днешната лекция е послушанието. Ако иска да бъде благоугоден на Бога, човек трябва да постигне вътрешно послушание, всеки момент да е готов да изпълни Волята Божия. Ще кажете, че като се моли, човек постига всичко. Вярно е, че молитвата е велик акт, но за да се моли, човек пак трябва да бъде свързан с Бога. Молитвата е акт на велико общение с Първата Причина на нещата. Как трябва човек да държи ръцете си във време на молитва, това е въпрос на вътрешно разбиране. Като ученици вие трябва да проявите послушанието си. Без послушание няма освобождение. Казано е, че за да се освободи човек, трябва да се съблече от старото в себе си. Как става това съвличане? Да съблече човек старите си дрехи и да се облече в нови, това значи да бъде разумен и любящ. Без разумност и любов човек не може да реформира вътрешния си живот; и обратно: като се реформира вътрешно, той се обновява и външно, т.е. физически.

Упражнението за палеца, което ви дадох, няма да освети цялата местност, по която се движите, но ще ви даде поне права посока на движение. Колкото и малка светлина да се хвърли в съзнанието ви, това ще бъде светъл лъч в тъмна нощ – то все ще допринесе нещо към вашите

добродетели. Вие сте добри, но трябва да проявите добротата си. Състоянието на доброто у вас е подобно на лед, който трябва да се разтопи, да се превърне във вода. Доброто у вас е още в потенциално състояние, то трябва да стане кинетическо. Във времето на един от древните царе за пръв път валяло сняг, и то само в една местност. Понеже снегът бил ново нещо за всички, царят заповядал да го пазят войници, никой да не смее да го бутне. През това време той събрал всички учени от царството си, да се произнесат как се е образувал снегът. Докато получи отговор на зададения въпрос, царят забелязал, че снегът изчезнал, превърнал се във вода и потънал дълбоко в земята. Като сняг неговата енергия била потенциална; като се превърнал във вода, енергията му станала кинетическа. Следователно добър човек наричаме онзи, в когото енергията на Доброто минава от потенциална в кинетическа, за да може да се прояви като работа.

Преди две хиляди години при Христа дошъл един богат човек да иска метод, чрез който да придобие вечен живот. Христос му отговорил: „Едно ти не достига“. Кое е това, което му не достигало? Различни отговори се дават на този въпрос. Ние казваме: човек се нуждае от послушание. Само разумният, добрият и любещият човек може да бъде послушен. Христос казва: „Не дойдох да изпълня Моята воля, но волята на Онзи, Който Ме е проводил“. Ако Христос прояви послушание към Бога, какво остава за обикновения човек? За да прояви послушание, човек трябва да познава Христа, както Христос познаваше Бога. За да изпълни волята на Своя Отец, Христос вярваше в Него и Го обичаше – така Той устоя на всички изпитания. Ако вярвате и обичате Бога и Христа, и вие ще издържите на всички изпитания и страдания. Какво представляват страданията за съвременния човек? Изпитанията и страданията са условия за проява на Любовта, която човек крие в душата си. Ако страданията не доведат човека до Любовта, те остават безпредметни. Страдания, които водят към безлюбие, не са на мястото си, те са ненужни страдания.

Христос казва: „Ако Ме любите, ще изпълните Моите заповеди“. С други думи казано: ако любите Бога, ще проявите послушанието си към Него. Някои се запитват как могат да любят Бога, като не са Го видели? Ние пък казваме: само слепият не е видял Бога. Всички хора, които имат очи и се ползват от благата на живота, са видели Бога. Когато отрича това, човек се поддава на различни философски разсъждения. Дълбоко в себе си той знае, че няма човек на Земята, който не е познал Любовта. Няма по-велик момент в живота на човека от този, да почувства присъствието на Бога в своя живот. Моисей дигна жезъла си и раздели Червеното море. Не направи ли това Божията ръка? Моисей удари канарата с жезъла си и вода потече от нея. Не направи ли това Божията ръка? Всеки човек е изпитал присъствието на тази мощна ръка в себе си. Какво се иска от човека днес? Да вярва в това, което е опитал.

И тъй, дайте път на разумността в себе си: да се прояви навън, да познаете Любовта във всички нейни прояви. Щом познаете Любовта, вие ще се освободите от всички противоречия. Казано е в Писанието: „Съвършената любов изпъжда страха навън“. Съвършената Любов дава възможност на човека да изпълнява Волята Божия – смисъла на Целокупния живот.

Само проявената Божия Любов,
само проявената Божия Мъдрост,
само проявената Божия Истина
носят пълния живот.

28. лекция, 4 март 1931 г., София, Изгрев

РЕАЛНОСТИ И СЕНКИ

Чете се темата „Причини за сиромашията“.

Сиромашия и бедност са две различни неща. Да си беден, това значи да ставаш рано сутрин. Значи бедният става рано и отива на работа или на училище. Децата са бедни, защото стават рано и отиват на училище, за да придобият знания. Сиромахът пък е натоварен с нещо, той носи нещо на гърба си, от което не е доволен. За да отиде детето на училище, майка му го буди, облича го, дава му закуска и тогава го пуща вън; ако не е дошло още до училищната възраст, то прекарва вкъщи, около майка си.

Думата *сиромах* е съставена от сричките *сир* и *мах,* или *маг*. Значи сиромахът е голям мъдрец. Чрез сиромашията той има условия да придобие Мъдростта, но не знае как, вследствие на което е недоволен от условията на своя живот. Следователно като не знае, че носи най-голямото богатство в себе си – условие за придобиване на Мъдростта, сиромахът пъшка под тежестта на незнайното богатство и яде сух хляб. Днес никой човек не желае да бъде сиромах. Един ден, когато хората разберат смисъла на сиромашията, ще видят, че е голяма привилегия да бъдат сиромаси. Царството Божие е за сиромасите, т.е. за мъдреците, а не за глупавите и прости хора. Мнозина се представят за сиромаси, без да са такива. Това е голотия, немотия, а не сиромашия. Кога е гол човек? Когато съблече изцапаните си дрехи, за да ги опере: докато ги опере и изсуши, той е гол. Като се измие и облече с чисти дрехи, човек се освежава и подмладява. Изучавайте сиромашията, отнасяйте се към нея с внимание, за да ви разкрие тя философията, която носи в себе си. Така философията е била известна на хората, но понеже дълго време са яли и пили, те са я забравили. Днес трябва отново да я изучават.

Сега ще прочета 4. глава от Послание към ефесяните. Вие сами ще си направите превод на тази глава. Като пише

посланието, Павел иска да обърне внимание на по-раншния си живот, когато е ял и пил, а за Господа не е мислил. След това трябваше да го вържат, да го заставят насила да напусне гуляите. Много от сегашните хора продължават да гуляят, не мислят да се откажат от този живот.

Прочее, това казвам и свидетелствам в Господа, да не ходите вече, както ходят и другите езичници, в суетата на ума си. (17. ст.)

Това се иска не от простите хора, даже не и от вярващите, а от светиите.

Прочетената глава крие голяма философия в себе си. Тя посочва на човека правия път, показва му как да живее. Той трябва да знае, че всяка дума, всяко чувство, всяка мисъл съдържат положителни или отрицателни сили, които му въздействат. Какво действие произвежда горчивата дума, отровният хап или развалената храна върху организма, човек знае това. Дойде ли до своите мисли и чувства, забравя, че и те оказват добро или лошо влияние върху него в зависимост от тяхното съдържание. Чувате да се говори, че трябва да бъдем мъдри. Лесно се говори, но мъчно се прилага. Мъдростта не е само понятие: ако я разглеждате като понятие, тя не е нищо друго, освен сянка на нещо. Може ли да съществува сянка без предмет, който да хвърля тази сянка? Земята, Месечината, Слънцето като тела имат сенки. Коя е сянката на Слънцето? Светлината, която излиза от него. Това показва, че има светли и тъмни сенки. Ще кажете, че тази идея не е за вашия ум. Ако не е за вашия ум, няма да я приемете. Но как ще се оправдаете, когато някои идеи са нагодени за вашия ум, а не ги приемате?

Съвременните християни говорят за максимите на християнството, но не ги прилагат. Те ги разбират, тълкуват ги, проповядват ги, а не ги изпълняват. Какво показва това? Какво е предназначението на християнството? Ще кажете, че човек трябва да вярва в Христа. Достатъчно ли е това? Вярата трябва да се обуславя от нещо. Например ти вярваш в богатия човек, защото има какво да вземеш от него – ти можеш да вземеш част от богатството му. Вяр-

ваш в мъдреца, защото можеш да се поучиш от неговите опитности; вярваш в учения, защото можеш да придобиеш нещо от неговото знание; вярваш в светията, защото имаш нужда от неговата святост. Дето влезе, светията носи светлина и здраве, ученият развързва хората. Лесно е да вържеш човека, но мъчно е да го развържеш – знание е нужно. Някои хора лесно се поддават на внушение. Например минавате край един познат и му казвате: „Защо са пожълтели очите ти, да не си болен?“ „Не съм болен“. Той казва, че не е болен, но не се минават два дена и заболява. Сега трябва да изправите погрешката си. Идете при същия човек и му кажете, че е по-добре, че очите му са чисти, светли. Щом чуе тия ободрителни думи, той ще стане от леглото си и след два-три дена ще отиде на работа. Абсолютно здрав човек е този, който не се поддава на никакво внушение.

Внушението е подобно на морските вълни. За да не претърпи катастрофа, параходът трябва да е здрав, да не допуща морските вълни да проникват в него. Ако има малка пукнатина някъде, вълните проникват вътре и причиняват пакости. Мисълта е море, по което пътува човешкият кораб. Морето може да бъде тихо или развълнувано, но корабът трябва да бъде здрав, да познава естеството на вълните, за да стигне благополучно на определеното пристанище. Достатъчно е да минете само един път през развълнувано море или океан, за да опитате силата на вълните. Развълнуваното море или развълнуваният океан е стихия. Попаднеш ли в тази стихия, трябва да се държиш здраво за парахода. Достатъчно е само няколко часа да те полюлеят вълните, за да изгубиш основа под краката си. Щом напуснеш парахода, веднага се съвземаш. Морето не се интересува от общественото положение на човека: дали си философ, учен, музикант или министър, то не иска за знае. Щом си попаднал под ударите на вълните, ще те търкалят на общо основание. Щом утихне морето, ти мислиш, че всичко е свършено. Свършено е за няколко часа или най-много за ден-два: нов вятър ще духне и ще вдигне вълните на голяма височина.

Интересно е да наблюдава човек какво става с пътниците, които пътуват в развълнувано море. На пристанището ги изпращат близките им, поднасят им букети, махат им с ръце, с кърпички – пътниците се радват, че ще пътуват. Щом се качат на парахода, вълните започват да се проявяват. Докато трае люлеенето, един след друг пътниците започват да се превиват, да пъшкат, някои от тях се натъркалват на земята. Един яде лимон, друг пие вода – търсят начин да си помогнат; като стъпи кракът им на суша, те се усещат обновени, освежени, доволни от живота.

Клатушкането в морето е физическо състояние, с което човек лесно се справя, страшно е обаче, когато човек попадне под вълните на някоя умствена и сърдечна буря. С тези бури човек мъчно се справя. Следователно човек трябва да познава основните закони на живота, да се справя лесно с житейските бури. Кои са основните закони на живота? Ще кажете, че Вярата, Надеждата и Любовта са основни закони. За коя вяра, надежда и любов говорите вие? Ако имате предвид обикновената вяра, при която човек всеки момент може да се разколебае, това не е истинска вяра, но сянка на Вярата. Каква надежда е тази, при която човек се обезнадеждава? Това е сянка на Надеждата. Каква любов е тази, която може да се превърне в безлюбие? Това е сянка на Любовта. Смешно и жалко е положението на човека, когато изпадне в сенките на реалността. Ще кажете, че Вярата, Надеждата и Любовта имат и светли сенки. Дали сенките са тъмни, или светли, не е важно, все са сенки – важно е да се домогне човек до реалността.

Всички хора, всички живи същества приемат слънчевата светлина и се ползват от нея. Хората мислят, че разбират какво нещо е светлината. Наистина, те познават светлината на Слънцето, която се трансформира при минаването си през Земята. Какво нещо е светлината, която излиза направо от Слънцето, те не знаят. Светлината, която достига до очите ни, е сянка на онази светлина, която излиза от Слънцето, преди да дойде до нас. Захарта,

разтворена във водата, се различава от твърдата кристална захар. Разтворената захар съдържа примес от известна енергия, каквато по-рано не е съдържала. Казано е, че вярата премества планини от едно място на друго. Ако с вашата вяра не можете да премествате гори и планини, т.е. да правите чудеса, това значи, че вярата ви е разтворена във вода, не е в естественото си състояние. Вие често се оплаквате от болки в главата, в сърцето, в корема, но не можете да приложите вярата си и търсите лекари. Щом имате вяра, надежда и любов, защо не се лекувате с тях? Болестта, от която се оплаквате, показва, че сте бременни. Вие викате лекар да ви помогне да родите детенце, но времето за раждане още не е дошло. Лекарят дохожда, върти се натук-натам, но детенцето не иде; и без да родите нещо, плащате на лекаря. Какво означава думата *раждане*? Да родиш нещо, значи да придобиеш известна опитност. Много пъти ще ражда човек, но всякога по различен начин. С други думи казано: човек придобива много опитности, но те никога не се повтарят. Невъзможно е човек да има една и съща опитност два пъти, невъзможно е от една и съща пъпка да излязат два клона: от една пъпка излиза само един клон.

Как може човек да се справи със своя ревматизъм например? Преди да пристъпи към лекуване, той трябва да разбере от какъв произход е неговият ревматизъм: растителен, животински, човешки или дяволски. Ако ревматизмът му е от растителен произход, той трябва да го клъцне с брадва, както сече дърва; ако е от животински произход, трябва да го подмами по някакъв начин с мляко. Ревматизмът като змията обича мляко: той ще се отправи към млякото и ще освободи човека. Ако ревматизмът е от човешки произход, въпросът лесно се урежда: ще му говори, ще му внушава да го напусне, докато най-после го изпрати. Най-мъчно се лекува ревматизмът от дяволски произход. Тук нищо не помага – нито брадва, нито мляко, нито внушение.

Единствената сила, която може да изпъди дяволския ревматизъм от човека, е вярата. Тук иде на помощ вярата,

за която Христос казва: „Ако имате вяра, колкото синапово зърно, и кажете на тази планина да се премести, ще се премести“. Тук именно се познава доколко вярата на човека е силна. Казано е в Писанието: „Ако говоря с человечески и с ангелски езици, а любов нямам, нищо не съм“. Следователно ако човек говори на Бога, а Любов няма, Бог не му отговаря. Защо? Любовта е езикът на Бога. Значи този човек е забравил езика, който Бог някога му е предавал. За да ви разбере баща ви, ще говорите на бащиния си език. Бог може да ви разбере, ако говорите на Неговия език – езика на Любовта. Как познавате, че Бог ви е разбрал и е отговорил на молитвата ви? Ако молитвата ви е приета, под лъжичката си ще усетите малка топлина и светлина. Няма да се мине много време и вие ще получите това, за което сте се молили. Когато сте болни, радвайте се, ако сте попаднали в Божиите ръце – Той да ви лекува. И в ръцете на лекар да ви предаде, пак се намирате под прякото влияние на Бога. За да призовете Бога на помощ, трябва да приложите вярата си.

Ако говоря с человечески и ангелски езици,
а любов нямам, ще съм мед, що звънти,
и кимвал, що дрънка.

Интересно е, че и в миналото, както и в настоящето, хората са били влюбени, влюбват се, но все пак им проповядват за Любовта. Защо? Защото влюбването е сянка на Любовта, т.е. външна страна на Любовта. Днес си влюбен в нещо, следваш обекта на своето влюбване, а на другия ден всичко изчезва; пишеш любовни писма, които след време отричаш. Не е лошо да пише човек любовни писма, но всичко трябва да става навреме. Каквото и да прави човек: да мисли, да чувства, да скърби, да се радва или да обича, всичко трябва да става навреме. Всяко нещо има сила, когато е направено навреме. Като казвам, че ревматизмът може да се лекува по четири начина – с брадва, с мляко, с внушение и с вяра, това са четири различни формули, които имат приложение в четирите свята. Брадвата като формула има приложение във физическия свят, млякото – в астралния, внушението – в умствения, а вярата

– в причинния. Лесно може да се лекува човек, ако между мислите, чувствата и постъпките му има единство. Докато ръката е свързана с цялото тяло, по което тече чиста артериална кръв, тя е здрава и нормално развита. Това значи, че ръката е в единство с цялото тяло. Обаче ако притиснете някъде ръката си така, че кръвта да не може добре да я храни, тя постепенно отслабва. Както притиска ръката си и спира правилното кръвообращение в организма си, така човек може да притисне някъде мисълта и чувствата си, да спре техния правилен ход.

Апостол Павел казва: „Не внасяйте никакво гнило слово в ума си“. Следователно ако искате да бъдете здрави, освободете ума и сърцето си от непотребни мисли и чувства, които след време загниват и правят кръвта нечиста. Ако пък кръвта ви е нечиста вече, внесете Любовта в живота си: тя е единствената сила, която чисти, оживява, развеселява и възкресява. Любовта води човека от незнайното към знайното, от хикса към десетката, т.е. към известното. Дървото е незнайното, а плодът – знайното. За да познаете дървото, трябва да опитате плода му. Знайно е онова, чрез което незнайното става разбрано. Всички незнайни неща имат свои плодове. Следователно когато искаме да разберем незнайното, трябва да опитаме неговия плод. Искаме ли да познаем реалността, трябва да опитаме нейните плодове. Ние говорим за Любовта като за нещо незнайно, от което произлиза нещо знайно. Кое е знайното, което произлиза от Любовта? Животът. Тъй както днес се проявява, животът е външен израз на Любовта. Всъщност какво нещо е Любовта? Казано е, че Бог е Любов. Това, което подкрепя цялото Битие, мисълта, чувствата и постъпките на всички разумни същества, наричаме Любов; това, което свързва умовете и сърцата на всички хора и прониква в целия Космос, наричаме Любов. Каква е тази връзка, не може да се каже. Чувате някой да казва, че известен човек го привлича. С какво го привлича, и той не знае. Ще каже, че има благородно сърце. Не е само това: много хора имат благородни сърца, но всички не го привличат; при това той вижда благородното му сърце, а други не го виждат.

Следователно когато обичате някого, това показва, че сте видели незнайното в него, т.е. реалността.

Съвременните хора трябва да имат ясна представа за реалността на нещата, за да знаят как да постъпват със себе си и с ближните си. В това се заключава щастието на човека, в това се заключава и неговото здраве. Като знае как да постъпва с ближните си, ако е болен, човек лесно може да се лекува. Някои болести не са нищо друго освен резултат на заклинания от миналото. За всяка пакост, злина или неправда, направени на някого, човек възприема неговото недоволство и заклинание, което внася дисхармония в организма му и предразположение към заболяване. Каквито пожелания отправят хората към подобните си, добри или лоши, в края на краищата са ги постигнали. Мощна сила е човешката мисъл: тя може да се използва и като разрушителна, и като творческа сила. Като знае това, човек трябва да просвещава ума си, да облагородява сърцето си, за да не причинява пакости нито на себе си, нито на своите ближни. Хората са влезли в света на противоречията, създадени от самите тях, те не са господари на мислите, на чувствата и на постъпките си. Кой може да бъде господар на себе си? Сиромахът. Първата сричка – *сир,* в думата *сиромах* на английски език означава господар (*сир – сър*), господин, мъдрец, т.е. човек, който е разбрал Божиите пътища.

Само смиреният човек познава Божиите пътища, независимо от това дали е богат, или сиромах. Смиреният знае кога да вдигне ръката си и кога да я свали, т.е. той знае как да постъпва. Един ден Моисей вдигна ръката си ненавреме и намясто и уби египтянина, заради което не влезе в Обетованата земя. Всеки, който вдига и сваля ръката си ненавреме, няма да влезе в Обетованата земя. Кога може човек да влезе в Обетованата земя? Когато стане господар на своите мисли, чувства и постъпки и когато завладее седемте си тела. В невидимия свят човек трябва да влезе със седемте си тела, а не само с едно. С едно тяло човек влиза във физическия свят, с две – в астралния, с три – в умствения, с четири – в причинния, с пет – в будическия, т.е. в

Нирвана – свят на блаженство. Седмото тяло е на Любовта. Когато се облече в тялото на Любовта, най-красивото и съвършено тяло, човек може да се яви при Бога. Дрехата на Любовта включва в себе си дрехите на Мъдростта и на Истината. Който се е облякъл с трицветната дреха на Любовта, на Мъдростта и на Истината, той е опитал топлината на Любовта, светлината на знанието и на Мъдростта, както и силата и свободата на Истината. Да облече човек дрехата на великата Любов, Мъдрост и Истина, това значи да е придобил вечния живот, т.е. живота на безсмъртието, който са познавали старите алхимици.

Сега мога да ви дам няколко формули, но опасно е, не сте готови още: вместо полза вие ще си причините вреда. Българите вярват, че срещу Йордановден, в 12 часа в полунощ, Небето се отваря: каквото човек поиска от Бога в този момент, молбата му се чува. Един българин пъхнал главата си през една малка дупка на прозореца и чакал да се отвори Небето, да поиска нещо. Като видял, че Небето се отваря, за да не пропусне момента, вместо да иска крина, пълна със злато, той набързо извикал: „Господи, дай ми глава, голяма като крина“. Желанието му веднага се изпълнило: главата му пораснала, станала като крина, вследствие на което не могъл да я извади от малката дупка на прозореца. Трябвало да пожелае крина, пълна с жито, а той пожелал крина, пълна със злато; но в бързината си и това не могъл да изкаже, объркал се и пожелал голяма глава. Жито и знание са нужни на човека, а не пари. Мнозина искат да бъдат големи, велики: всички да ги познават и да им се кланят, но те се объркват и вместо големи знания и богатство пожелават външно голяма глава. Опасно е да има човек голяма глава: като влезе в някоя малка дупка, ще се заклещи вътре и не може да се върне назад. Като се намери в мъчнотии и затруднения, човек търси причината вън от себе си – в майка си, в баща си, в деди и прадеди. Всъщност причината за човешките несгоди, мъчнотии и нещастия се дължи на неговата упоритост и невежество.

Желая всички да се облечете с дрехата на Любовта. Каква е тази дреха и по какъв начин ще се облечете, оставям на вас – вие да я намерите и сами да се облечете. Много неща знаете, но това още не сте научили. И аз много съм ви говорил за тъмните и светли сенки на Любовта, но за самата Любов още не съм говорил. Мощна сила е Любовта, но не сте готови още за нея. Да чуете нещо за Любовта, това значи да настане за вас нова епоха на живот. Засега благодарете, че ви се говори за светлите сенки на Любовта, които внасят радост в човешката душа. Един ден, когато станете съвършени, ще се облечете с дрехата на Любовта.

Тайна молитва

29. лекция, 11 март 1931 г., София, Изгрев

ЗАКОН НА ЧИСЛАТА

Размишление

Тема за следващия път: „Защо хората носят пари в джобовете си?“.

Въпросът защо хората носят пари в джобовете си е много обикновен и прост. Много подобни въпроси могат да се задават. Например защо човек носи книга в ръката си? Защо косата на човека побелява, защо хората отоплят къщите си? На обикновените и прости въпроси могат да се дадат разумни отговори, но могат да се дадат и неразумни. Какъв отговор ще дадете на въпроса защо хората отоплят стаите си? Ще кажете, че външните условия са лоши, затова хората се отоплят. Ако външните условия бяха добри, хората нямаше да се отоплят; при това всички хора не се отоплят еднакво. Докато хората се отоплят, всякога ще има противоречия, докато се различават в основните си идеи, всякога ще има противоречия. Добре е да има различие между идеите на хората, но има основни идеи, които трябва да бъдат общи за всички хора: различието се заключава само във формите, в които влиза идеята. Например всички хора могат да черпят вода от високия планински извор, но в различни съдове по форма и по цвят. Някой може да налива вода в шише, друг – в стомна и т.н. Ще каже някой, че неговата идея е по-голяма от тази на съседа му. Идеята му не е по-голяма, но съдът, в който е поставена, е по-голям: по качество тя е еднаква за всички хора. Ще кажете, че някой човек е по-добродетелен от друг. Откъде знаете? „Ядох от неговия хляб.“ Това още не определя доброто на човека. Доброто се измерва с енергията, която сте приели от него и която можете да вложите като градивен материал в своя организъм.

Човек трябва да има ясна представа за Доброто. Като не разбират същината на Доброто, хората стават обикно-

вени в проявите си и считат за добро всичко, което излиза от сърцето им. Щом дадат нещо от сърце, те мислят, че правят добро. Няма по-лошо нещо за човека от това, да стане обикновен. Красотата на живота се заключава в разнообразието на мислите, чувствата и постъпките. Някой мисли, че като е минал през няколко страдания, всичко е опитал. Той е едва в началото на своите страдания – нищо още не е разбрал. „Много неща видяха очите ми." Вижданието на нещата още не е живот. Видял си много звезди на небето, но учен не си станал; видял си много хора, но не си ги познал. Математиците работят с числата, но не са проникнали в същината им.

Сега ще напиша числото 123. Знаете ли какво означава това число? Какво означават числата 456 и 789? Всяко число представлява известна идея. Следователно ако не можете да превръщате идеите си в числа и числата в идеи, вие не можете да разберете смисъла на живота. Когато произнасяте думата *любов*, без да я разбирате, вие се свързвате с известни светове, както и с известни числа. Например звукът *л* е мек. Като изговаряте този звук, горната част на езика – творческата, се докосва до зъбите. При изговаряне на звуковете *л* и *ю* вие сте в Божествения свят. Щом дойдете до звука *б*, вие докосвате устните си, т.е. слизате на физическия свят. При изговаряне на сричката *лю* хората се милват, обичат се; щом произнесат сричката *бо*, те се стряскат, плашат се. Където е страхът, там Любовта отсъства.

Като ученици вие трябва да мислите правилно. Правата мисъл изпъжда страха навън. Да чувства човек, това още не е мисъл; да се безпокои, и това не е мисъл: мисълта подразбира растене. Като мисли, човек минава през процесите, през които минава семето. Само онзи човек мисли, който има някакъв идеал – без идеал няма мисъл. Ако идеалът на човека е да учи, той ще мисли право, ще вади прави заключения за явленията в живота и Природата. Той не разглежда математическите действия като статически процеси, но ги разглежда като динамически процеси в самия живот. Ако не мисли, ученикът изучава числа-

та само като количествени величини и казва, че нулата нищо не означава. Отделно взета, нулата е нищо, но след числата тя ги увеличава толкова пъти по десет, колкото пъти се повтаря. Например нулата увеличава числото 5 десет пъти; ако се постави пред петте, тя го намалява десет пъти: тогава вместо числото 5 имаме 0.5. От гледището на живата математика нулата представлява условията. Следователно ако човек знае как да постъпва с условията и ги поставя след разумните сили, той непременно ще има придобивки; ако условията се поставят пред разумните сили, те се превръщат в спънки. Например ако човек постоянно държи в ума си една и съща мисъл за някаква мъчнотия или за някой свой недостатък, непременно ще се спъне.

Като ученици вие трябва да изучавате числата както от гледището на официалната наука, така и от гледището на живата математика. Числата биват четни и нечетни. Някои от нечетните наричаме първи помежду си, или взаимно прости. Тези числа се делят на единица и сами на себе си. Такива числа са 1, 3, 5, 7, 11, 13 и т.н. Обаче ако съберем тези числа, ще получим четни числа, които са делими освен на единица и сами на себе си, и на други числа. Ако съберем 1+3, получаваме 4; 3+5=8; 5+7=12; 7+11=18; 11+13=24. Това се отнася до числата в официалната математика. Обаче ако в математиката на живота съберем двама души с различни характери и интереси като съдружници в едно предприятие, нищо няма да излезе от тях. Ако единият събира и пести, а другият разпилява, те не могат да дадат сумата 2 – те не се събират; тук не можем да кажем, че едно и едно дават две. Оттук вадим заключението, че действията със статичните числа се различават коренно от действията с динамичните числа.

Да се върнем към значението на числото 123. Единицата представлява ума, двойката – сърцето, тройката – волята. Ако има сърце и силна воля, а ум няма, човек нищо не може да направи. Числото 123 трябва да бъде девизът на човешкия живот, без това число човек не може да работи. Следователно дойдете ли до някакво противоречие,

до обезсърчаване и обезсмисляне на живота, изговорете в себе си числото 123. Единицата подразбира разумния принцип в живота; двойката – Любовта, която гради; тройката – Истината, от която произлиза волята. Следователно когато кажете, че трябва да изпълнявате Волята Божия, изговорете в себе си числото 123, в което е скрита идеята: Бог е Любов, Мъдрост и Истина. С тези три принципа вие можете да изпълнявате Волята Божия. Докато човек има светлина в ума си, топлина в сърцето си и сила в тялото си, той всякога може да има успех в работите си. Човек не може да приложи Любовта, Мъдростта и Истината в тяхната пълнота, но може да приложи техните проявления като светлина, която е вложена в неговия ум, като топлина – в сърцето му, и като сила – във волята му. Числото 123 може да претърпи видоизменение, да се превърне в 231 и 321. В тези числа съдът е по-голям, но количествено съдържанието е същото.

Числата, с които си служите при обикновените математически действия, имат приложение и в астрологията. Много астролози си служат с малките числа добре, те са силни в подробностите на нещата; дойдат ли до големите величини, там не са точни. Ако предскажат нещо голямо, то не се сбъдва; що се отнася до малките работи, предсказанията им са точни. Обаче законът за малките числа не е верен и за големите, а законът за големите числа обхваща и малките. Например казвате за някой човек, че е добър. Защо е добър? Защото ви е дал 500 лв. назаем. Ако му поискате 500 000 лв., не дава. Защо не дава? По две причини: или няма толкова пари, или няма доверие във вас. Обаче онзи, който ви дава 500 000 лв., всякога може да ви даде 500 лв.

На какво може да се уподоби онзи, който дава 5, 50 или 500 лв. назаем, и на какво – онзи, който дава 500 000 лв.? Първият е човек, който критикува хората, а себе си не критикува; вторият пък критикува и изправя себе си, а с хората не се занимава. Глупав човек ли е той? Който може да даде 500 000 лв., той е богат, щедър, умен човек. Даването не е механически процес. Изворът дава изобилно, без

да осиромашава. Ето защо този, който може да даде 500 000 лв., не е нищо друго освен извор. Ще кажете, че лесно се говори, но мъчно се правят нещата. За разумния човек и говоренето е лесно, и правенето е лесно. Защо да не е лесно да промениш думите *нямам* в *имам*, *не зная* в *зная*? Вместо да кажеш *не зная*, сложи запетая след частицата *не* и ще стане: *не, зная*. Защо трябва да казваш: „Бог не съществува“? Размени думите и кажи: „Не, Бог съществува“. Когато някой отрича съществуването на Бога, това значи, че той е влязъл в онази страна на Земята, която не е огрята от Слънцето. На този човек казвам: не се произнасяй толкова бързо, почакай още 24 часа. Земята се върти: щом обърне тъмната си част към Слънцето, ти ще станеш вярващ; след 24 часа вярващият пак ще стане безверник. За да не изпада в положението на вярващ и безверник, човек трябва да знае, че между промените, които стават в Природата, и тия, които стават в него, има известна връзка. Не разбира ли тия неща, той ще бъде в положението на стъклото, което днес може да се превърне в огледало, а на другия ден пак става стъкло. Като намажете стъклото с калаена амалгама, то става огледало; като махнете амалгамата, пак става обикновено стъкло. Ще кажете, че вярата ви е непоколебима. Непоколебима е вярата на човека само когато работи с числото 123.

И тъй, числото 123 представлява Божествения свят, 456 – духовния, а 789 – физическия свят. Това са формули, с които човек може да работи и в трите свята. Да разрешите една от тези формули правилно, това значи да получите един чек на ваше име, подписан от някой голям банкер. Със сумата, която съдържа чекът, вие се осигурявате за цял живот. Ако разрешаването на една от тия формули ви осигурява за цял живот, каква осигуровка крие в себе си разрешаването на трите формули? Който разреши тези формули, той се ползва от богатството на целия свят; докато не ги разреши, той ще живее в мъчнотии, ще разполага с оскъдни средства, колкото да преживее. За да дойде до разрешаването на тия формули, човек трябва да работи върху себе си съзнателно и с любов, за да заслужи довери-

ето на разумния свят. Не можете да поверите големи суми на човек без висок морал.

Сега, като съберем цифрите на числата 123, 456 и 789, и в трите случая получаваме шесторки: 1+2+3=6; 4+5+6=15, 1+5=6; 7+8+9=24, 2+4=6. И в Писанието се говори за число, съставено от три шесторки – 666. Като съберем трите шесторки, получаваме числото 18; 1+8=9. Деветорката показва известни опитности, които човек е придобил като резултат на страданията. Като страда, човек се учи. Щом се заговори за страдания, хората, особено религиозните, се питат защо са допуснати страданията за вярващия. Вярата не е щит против страданията. И вярващият страда, но той носи страданията разумно и лесно се справя с тях. Бог твори всеки момент. Следователно истински вярващият трябва да върви неуморно след Божията мисъл, да не изпада в противоречия; не следва ли Божията мисъл, той остава назад и се спъва. Когато остане назад, човек пропуска нещата, щом ги пропусне, той не може да разбира същината на въпросите. Ето защо на вярващия се препоръчва да следва Божията мисъл, за да не пропусне нещо от това, което Бог твори. Това значи да живее човек в светлина, в справедливост и чистота.

Числото 123 има отношение към Божествения свят. Който влезе в този свят, трябва да бъде справедлив. Числото 456 се отнася към духовния свят, който е свят на чистота. Числото 789 е свързано с физическия свят. За да се справи с мъчнотиите, противоречията и страданията на физическия свят, човек трябва да има вяра. Справедливостта, чистотата и вярата са условия, с които човек може да работи, за да придобие повече светлина – необходимо условие за разрешаване задачите на неговия живот.

Мнозина се запитват какво ще правят, като постигнат всичките си желания и придобият много знания. Колкото знания и да придобиете, все ще има какво да учите и да придобивате. Ученето е вечен процес: човек ще минава от вселена във вселена и пак неучен ще остане. Ще кажете, че вярата ви е още слаба: като работите съзнателно, тя ще се увеличи. С вяра човек придобива повече, отколкото

с мечти и фантазии. Това, че в бъдеще ще станеш богат, учен, силен, нищо не те ползва. „Ама вярвам в това!“ Вярваш, но не работиш: вяра без работа и приложение нищо не допринася. За предпочитане е едно малко благо в настоящия момент, отколкото хиляди блага в бъдещето. Числата 123, 456 и 789 са формули, които още днес могат да се реализират. Щом могат да се реализират, те са реални; изгубите ли възможността за реализирането им и започнете ли да се ровите в миналото си, какъв сте били някога, вие губите реалността на живота. Ако някой иска да знае какъв е бил в миналото, може да му се каже, но той трябва да бъде готов да изправи всичките си грешки; няма ли тази готовност, няма защо да се интересува от миналото си. Миналото на човека крие хубави работи, но в него има и лоши неща. Ако човек знае миналото си и не изправи грешките си, ще го сполети голямо нещастие.

И тъй, помнете: като работите с числото 123, вие се свързвате с мисълта на същества от възвишения свят; като работите с числото 456, свързвате се с чувствата на благородните същества от духовния свят; като работите с числото 789, свързвате се с добрите и работни хора на Земята. Защо ви се говори за числата, не питайте, но разберете техния смисъл и ги приложете. Като работите с числото 123, ще познаете боговете, т.е. същества на възвишената мисъл; като работите с числото 456, ще познаете ангелите; като работите с числото 789, ще познаете хората. Какво по-голямо богатство може да искате от това, да познавате Бога, ангелите и хората? Като съберете числата 123, 456 и 789, получавате числото 1368. Сборът от цифрите на числото е 18; 1+3+6+8=18, 1+8=9. Осморката работи на физическия свят, деветорката – в духовния, а тройката – в Божествения. Числото 18 е отрицателно и безплодно. За да роди това число и да се смекчи, трябва да му се прибави на края деветка: числото ще стане 189. Процесите в това число стават правилно.

Съвременните хора не успяват във всички добри предприятия, защото не работят с математиката и геометрията. Да смяташ, да работиш с математиката, това значи да

мислиш; да чертаеш, т.е. да работиш с геометрията, това значи да чувстваш. Като мисли и чувства, човек разрешава правилно две трети от задачите си; щом мисли и чувства, той може вече и да работи. Работете с ума, със сърцето и с волята си, за да имате добри резултати. Работете с Надеждата, Вярата и Любовта и от нищо не се страхувайте. Като работите по този начин, вие ще срещате мечки на пътя си, без да се страхувате от тях. Досега сте се въоръжавали, но отсега нататък и без оръжие ще излизате срещу мечката. Препашете се с Любовта, Мъдростта и Истината вместо с металическо оръжие, което хваща ръжда. Нека светлината, топлината и силата бъдат вашите защитници.

Тайна молитва

30. лекция, 18 март 1931 г., София, Изгрев

ОСНОВНА МИСЪЛ

Размишление

Числата 123, 456 и 789, за които говорих миналия път, могат да се уподобят на следните неща: числото 123 представлява жива кокошка, 456 – заклана кокошка, а 789 – опечена.

Като ученици вие трябва да разбирате вътрешния смисъл на живота. Ако вземете един плод например, вие имате външната му страна; като го посеете, ще познаете какъв е плодът. Устойчивостта на плода е в семето, а не във външната му форма. Всеки плод е временен. Той трае няколко месеца, а някои плодове – още по-малко. Обаче дойдете ли до семената, те траят години. Същият закон се отнася и до човешките мисли, чувства и постъпки. Те издържат по няколко месеца само, но семената им остават за дълго време. Следователно искате ли да възстановите една мисъл, едно чувство или една постъпка, посейте ги в земята. Този процес наричаме опресняване на човешките мисли, чувства и постъпки. За да се извърши процесът правилно, за всяка мисъл, за всяко чувство и за всяка постъпка е нужна съответна почва. Освен това когато плодът започне да зрее, трябва да го оставите да се развива свободно и докрай. Откъснете ли го преждевременно, вие спирате неговото бъдещо развитие.

Като знаете това, казвам: не късайте преждевременно плодовете на своите идеи, не оставяйте плодовете на своите мисли и чувства да презреят. Ако презреят, те окапват и изгниват; след това трябва да чакате още много време, докато посеете отново семената и получите плод. Ето защо ако искате да познаете човека, опитайте неговите плодове, т.е. неговите мисли, чувства и постъпки; докато не сте опитали плодовете му, не се произнасяйте. Ако човекът е безплоден, ще останете гладни. Той ще ви разказва за своето минало величие, за своите деди и прадеди, но

това не ви ползва: вие ще се уморите да го слушате и ще се върнете у дома си гладен. Човек представлява дърво, което ражда. Ако не ражда, казваме, че е станала някаква катастрофа, някакво израждане. Мисли, чувства и постъпки, които не раждат, са осъдени на смърт: сами по себе си те ще престанат да съществуват. Защо? Нямат плод.

Като изучавате човека, виждате, че главният разсадник на семена е неговият мозък. Мускулите, кожата на тялото представляват външната част на плода, която лесно се разлага и гние. От семената, които излизат от мозъка, зависи благосъстоянието на целия организъм. Мозъкът може да изправи лицето, но може и да го развали. Казват: „Каквито мисли има човек, такъв става“. Мисълта определя и характера. Формата на лицето също така определя човешкия характер. Хора, на които лицата са кръгли, имат един характер; ако лицата им са продълговати, характерът им е друг; крушообразните лица имат различен характер от този на първите две категории лица. Изобщо всички удове на лицето изразяват известен характер. Например очите на хората са различни: изпъкнали и хлътнали, големи и малки, на близко или далечно разстояние от носа. И носовете на хората са различни: дълги и къси, остри и тъпи, прави и закривени. Това различие във формите на очите, на носа, на устата, на ушите е причина за голямото разнообразие на характерите. Човек трябва да знае какви сили се крият зад различните форми на тия удове, за да има предвид какви връзки и отношения да си създава с хората.

Различните характери са причина за различното разположение на хората към храните. Едни хора обичат повече ябълки, други – круши, трети – сливи, череши и т.н. Това наричаме вкус, който се изявява не само към храните, но и към цветовете, към начина на обличането, на живеенето и т.н. Както външната форма на плода се определя от неговите семена, така и външният живот на човека, както и външната му форма, се обуславят от семената на неговите мисли и чувства. Мислите и чувствата на човека оформят неговото лице. Колкото по-възвишени са те,

толкова по-красиво е лицето. Ако мислите и чувствата на човека огрубяват, и лицето огрубява. Човек трябва да има поне една основна мисъл, която да оформи очите, носа, устата и ушите му. Без основна мисъл той пак ще има очи, нос, уста, уши, обаче неоформени.

И тъй, основните мисли и чувства в човека не са нищо друго освен семена, от които се раждат доброкачествени плодове. Колкото по-устойчиви са плодовете, толкова по-характерен е самият човек. Като изучавате лицето на характерния човек, виждате, че той има линии, които никога не се менят. Много линии на човешкото лице могат да се изменят, но съществените остават неизменени. През каквито перипети да минава човек, каквито промени да претърпява, ще го познаете по основните линии на лицето му – те никога не се изменят. Не можете ли да познаете човека, когото някога сте познавали, това показва, че или не е имал основни линии на лицето си, или е минал през страшни катастрофи. Основните линии обаче се запазват и след най-големи разрушения и катастрофи.

Същото може да се каже и за вярата. Силна вяра е онази, която има поне една основна линия – тя никога не се изменя. Коя е основната линия на вярата? Ще кажете, че вяра без любов не е вяра. Това е общо казано. Каква трябва да бъде Любовта, към кого трябва да бъде отправена? Ако срещнете гладен човек, вие ще проявите любовта си към него, като му дадете хляб; към жадния ще изявите любовта си, като му дадете вода; към болния – с услугите си. Колкото и да говорите и пишете за Любовта, ако на гладния не дадете хляб, на жадния – вода, на болния – здраве, на страдащия – утеха, всичко е безплодно. Човек храни в ума си много безплодни мисли, а в сърцето си – безплодни чувства, но в края на краищата толкова много задлъжнява, че не може повече да издържа. Тези мисли и чувства ще го утешават, че Волята Божия била такава, че всички хора страдат като него, и т.н. Това не е никаква философия. Бог не създаде хората да страдат. Отрицателните прояви – безверието, омразата, злото, дойдоха впоследствие – те са резултат на неразбирането на вътрешния смисъл на живота.

Следователно искате ли да се самовъзпитавате, търсете образци за подражаване в живота и в Природата. Като е работила хиляди години върху своите форми, Природата е създала съвършени образци, които служат за изучаване. Без образци Божественото учение не може да се възприеме и приложи. Като не търсят образци, някои мислят, че и без тях може. Те казват: „Като отидем на онзи свят, ангели ще ни посрещнат“. И това е възможно, обаче кой човек си спомня как са го посрещали някога? В Библията е писано, че пророк Илия се възнесъл на Небето с колесница. Това е единствен случай за възнасяне на Небето с колесница – всички хора досега са отишли на онзи свят без колесница. Илия беше справедлив и смел човек, той има смелостта да каже на израилския цар, че смущава народа си. Същевременно Илия имаше голяма сила – той затвори небето три години, през което време не валя дъжд. Какво бихте направили вие, ако имахте силата на Илия? Въпреки своята сила Илия имаше една слаба страна: той се уплаши от една жена и избяга от лицето ѝ. Причината за страха на Илия се дължи на избиването на Вааловите пророци. Той изби четиристотин пророци, които влязоха после в него и го смущаваха; те му казваха: „Ти отне живота ни. Сега ние не можем да живеем нито на Земята, нито на Небето. Покажи ни един изходен път“. Тази е причината, поради която Илия изгуби силата си. Христос знаеше този закон и когато учениците Му искаха да употребят насилие, Той ги въздържаше. Той им казваше: „Оставете злото вън от вас. Влезе ли във вас, ще изгубите силата си“.

Сега да се върнем към основната мисъл, която внася в човека нещо устойчиво. Кое е онова в човека, което го прави неизменен? Човек се погледне в огледалото и казва: „Аз съм“. Като дете той пак е казвал за себе си: „Аз съм“. Като 40-годишен човек пак е казвал: „Аз съм“, като стогодишен пак казва: „Аз съм“. По какво познава човек себе си? По Божественото. На каквато възраст и да е човек, Божественото в него не се изменя. Човешкото е преходно, а Божественото – вечно и неизменно. Външно плодът може да бъде голям или малък, но въпреки това

той може да издържи само няколко месеца; семената на плода обаче са дълготрайни. Казано е в Писанието, че Бог направи човека по образ и подобие Свое. Този образ и това подобие именно представляват неизменното, Божественото начало в човека. Като стигне към 50–60-годишна възраст, човек казва, че е остарял. Какво означава думата *остаряване*? Ако някой ви нацапа лицето с боя, остарели ли сте? Щом се измиете с вода и сапун, ще станете такъв, какъвто сте били първоначално. Следователно остаряването не е нищо друго освен оцапване. Човек може лесно да се подмлади, но трябва да има жива вода и магически сапун: с обикновена вода и с обикновен сапун не става подмладяване. Какво ще кажат децата, ако видят майка си подмладена, станала 15–16-годишно момиче? Те не са доволни от тази промяна на майка си. Защо? Не могат да я познаят.

Хората не обичат да срещат по-силни, по-млади от себе си. Това е атавизъм. Външно те не изразяват това недоволство, но вътрешно се измъчват. Тази е причината, поради която между тях съществува едно състезание. Едно трябва да знаете: невъзможно е два клона на едно и също дърво да бъдат еднакво силни или еднакво големи. Кой клон на дървото е по-голям и по-силен? Който е по-близо до стъблото. Колкото по-нагоре отиват клоните, толкова по-слаби и по-малки са те. Следователно по-учен и по-силен е онзи, който е по-близо до стъблото на дървото. Като знаете това, не се състезавайте с ония, които са дошли преди вас и са заели по-близките места до стъблото: колкото и да се състезавате, няма да ги стигнете. Това е Божествен закон. Според този закон детето не може да бъде по-умно от родителите си, нито ученикът – по-горен от учителя си. Щом е така, почитайте се едни други.

Мнозина са изгубили почитанието си едни към други и като видят някой стар или прост човек, те казват: „Какво търси тази стара баба между ученитe?“ или „Този простак какво търси между благородните хора?“. Старата баба е умна, тя разбира нещата, и простият човек е благороден, знае как да постъпва. Не мислете, че само младите

и учените търсят добрите условия: и старите, и простите искат да бъдат спасени. Що се отнася до спасението, и философите не знаят как може да се спаси човек и кой може да бъде спасен. Само Бог спасява хората. Павел, който проповядваше на хората, казваше: „Страхувам се да не бъда отхвърлен“. Откъде дойде тази мисъл в него? Той имаше желание да бъде като Христос, да спасява хората, но като видя, че този товар не е по силите му, каза: „Гръбнакът ми може да се пречупи“. Той съзна, че желанието му не е право, и се убоя да не бъде отхвърлен. Какво разбирате под думата *спасение*? Да се спаси човек, това значи да се освободи той от някакво голямо нещастие, което го е сполетяло или ще го сполети. Ако освободите човека от бесилката, вие го спасявате. Какво трябва да прави спасеният? Той трябва да живее така, че да не дойде и втори път пред бесилката. Спасеният трябва да пази законите на своя ум и на своето сърце; наруши ли тия закони, той нарушава хармонията на силите в своя организъм. Най-малкото нарушаване на законите на мисълта и на чувствата нарушава органическите процеси в човешкото тяло.

Като ученици стремете се всеки ден да имате по една основна мисъл, която да реализирате. Още със ставането си от сън сложете в ума си за през деня една основна мисъл, върху която да работите. Щом поставите в ума си една основна мисъл, и чувствата ви трябва да вземат участие в реализирането. Както мислите вземат участие в чувствата, така и чувствата трябва да вземат участие в мислите. Например намислите да пишете едно любовно писмо. Добра е мисълта ви, но сърцето трябва да дойде в помощ на ума: да почувства трябва ли да напишете писмото, или не. Човек може да напише любовно писмо само на онзи, на когото до този момент друг не е писал. Само веднъж може да се пише любовно писмо на човека, само един може да му напише любовно писмо. Писмото на първия е оригиналът, а всички останали писма са копия.

Следователно всеки човек може да напише само едно любовно писмо като оригинал: всички останали писма ще бъдат преводи на този оригинал. Ето защо вие всякога

обичате онзи, който ви е писал първото любовно писмо, т.е. оригинала. Светът може да се разруши, но връзката ви към този човек остава вечна. Това значи любов: хиляди години да не го срещате, вие го помните; където и да го видите, ще го познаете. Дошло е времето да се създадат нови, трайни връзки между хората. Ще кажете, че искате да обичате Бога. Как ще Го обичате? Като се молите и вярвате в Него ли? Любовта към Бога не се определя нито от молитвата, нито от вярата на човека – друго нещо определя любовта към Бога. Ако е въпрос за молитви, само една молитва може да определи посоката на човешкия живот. Каква трябва да бъде тази молитва? Оригинал, а не копие или превод. Оригиналът изключва всякакви грешки, а преводите допускат повече или по-малко грешки. Колкото и да внимавате при преводите, грешките са неизбежни. Кое любовно писмо наричаме оригинал? Ако при написване на едно любовно писмо вземат участие Бог, ангелите, светиите и добрите хора, то представлява истински оригинал. После можете да правите колкото искате преводи от това писмо, но присъствието на възвишения свят го няма. Когато Бог, ангелите и светиите отсъстват, любовните писма са преводи, а не оригинали. Всички хора говорят за Любовта, но едни на други не вярват. Защо? Защото не виждат оригинала на Любовта, а нейните копия. Любовта иска дела, а не думи. Трябва ли да казвате на ябълчната семка, че я обичате? Вместо да ѝ говорите за любов, посадете я в земята и от време на време я поливайте. Слънцето, влагата, почвата ще ѝ помогнат да израсте и да върже плод. В първо време тя не може да разбере любовта ви, но когато види, че е израсла, завързала и дала сладки плодове, тя благодари за всичко, което сте направили за нея.

Днес всички хора се нуждаят от нови мисли, от нови разбирания за живота. Старите трябва да се подмладяват, а младите – да не остаряват. Това значи да бъдете ученици на Божествената Школа. Влезете ли в тази Школа, трябва да имате поне няколко основни мисли, няколко основни чувства и желания, около които да се групират всички останали. Те представляват капитал, с който човек гради.

Капиталът на човешкия живот е Истината, която е вложена в него. Малцина съзнават това и търсят Истината вън от себе си. Човек трябва да прояви Истината, която е вложена в него. Важно е кога ще я прояви: при изгряване на Слънцето, при зенита му или на неговия залез. Ако я прояви при изгрева, той има най-добри условия за развитието си. И на зенита има добри условия, но времето е кратко. При залеза на Слънцето условията са най-оскъдни. Числото 123 подразбира ония хора, които са проявили Истината при изгрева на Слънцето.

Днес от всички се иска да си отговорят на въпроса: защо са дошли на Земята и какъв е смисълът на живота. Едни ще кажат, че смисълът на живота е в яденето. Необходим процес е яденето, но смисълът на живота не се заключава само в яденето. Други ще кажат, че смисълът на живота е в учението. И без учение не може, но и в него не е смисълът на живота. Вие знаете, че за да напишете думата *любов*, трябва да си послужите с буквите *л, б, о*, но и други букви трябва да поставите между тях. Между буквите *л* и *б* трябва да поставите буквата *ю*, а след *о* – буквата *в*. Тогава ще имате думата *любов*. Следователно яденето и ученето са необходими процеси в живота, но между тях трябва да поставите и други някои, които ще осмислят живота. Писателят съчетава правилно буквите, сричките, думите и образува от тях красиви и възвишени мисли, които повдигат хората. Това съчетание наричаме женитба. Значи за да се осмисли животът, всички процеси, които стават в него, трябва да се съчетаят в едно цяло.

Следователно под думата *женитба* в прав смисъл разбираме онзи акт, при който мъртвите възкръсват, грешните се спасяват, а онези, които са далече от Бога, стават Негови синове. Каква женитба е тази, при която умрелият не възкръсва, грешният не се спасява и отдаленият от Бога не се връща при Него като Син Божий? Един път се жени човек. В това отношение всеки човек е женен – той се е оженил за своя ум и за своето сърце. Като женен човек трябва да ражда: мислите и чувствата са неговите деца. Раждането е неизбежен процес. Казано е в Писани-

ето, че Господ ни е родил. Ако Бог ражда, и човек трябва да ражда. Който люби, той ражда. Човек трябва да люби, да гори, да осветява както своя път, така и пътя на ония, които идват след него. Където мине любещият, всичко запалва и гори, без да изгаря. Младите и старите трябва да се запалят от огъня на Любовта и да горят вечно. Любовта е огън, който не изгаря нещата, но ги пречиства. Дайте път на Божията Любов в сърцата и в умовете си, за да ги пречисти. Няма по-велико нещо от това, да очисти човек сърцето си. Кой може да очисти човешкото сърце? Бог. Казано е в Писанието: „Сине Мой, дай Ми сърцето си“. Бог иска сърцето на човека, за да го очисти и да влее в него ново съдържание.

Тайна молитва

31. лекция, 25 март 1931 г., София, Изгрев

СМЯНА НА СИЛИТЕ

Размишление

Има ли разлика между вчерашното и днешното ядене? Има. Понеже разликата между вчерашното и днешното ядене е голяма, затова казваме в широк смисъл, че миналото не може да решава въпросите на настоящето. Ако не знаете това, вие се натъквате на противоречия и мъчнотии, които не можете да разрешите. Едно трябва да знаете: условията на миналото са били за миналото; днес се изискват нови условия. „Ама защо досега никой не е признал моите таланти?“ Вие мислите, че сте талантлив човек, и изисквате хората да ви оценят. Миналото е минало – важно е настоящето. Работете усърдно и с любов, за да признаят талантите ви: настоящето решава днешните въпроси. Не очаквайте слава от хората. Как ще признаят вашите таланти, когато и те искат да бъдат признати за талантливи? Работете, развивайте талантите си и радвайте се, че има какво да правите. Какъв смисъл има за вас това, че хората признават вашите таланти? То е все едно, че знаят как се храните и каква храна употребявате. Тщеславие е човек да се хвали с яденето. Някой казва, че се храни с печени кокошки, пуйки, плодове и т.н. С това той иска да покаже, че е богат човек. Бедният пък не смее да каже с какво се храни. Богатият се хвали със своята пълнота и червен цвят на лицето, с което подчертава, че е здрав; бедният пък се срамува, че е слаб, пожълтял и немощен. Това е криво разбиране на нещата: преди всичко пълнотата всякога не подразбира здраве; и слабият всякога не е немощен. Често богатите са немощни, а бедните – силни и способни за работа.

Ние говорим за положителни и отрицателни сили в Природата. Какво представляват тия сили и как се изявяват? Положителните сили действат направо, а отрицателните – косвено, чрез обиколки и увъртвания. Когато

влезе в дома ви, съдебният пристав пристъпва направо, без заобикалки. Той си служи с положителните сили и затова казва: „Господине, вие дължите на държавата хиляда лева. Ако не ги платите в тридневен срок, ще ви осъдят на няколко месечен затвор“. Който си служи с отрицателните сили, пак ще иска да си платите дълга от хиляда лева, но ще ви занимава известно време с различни въпроси и след това ще ви напомни за парите, които му дължите. Къде се проявяват положителните и отрицателните сили? Както семето се нуждае от почва, вода, въздух и слънце, за да израсте, така и природните сили се нуждаят от условия за своето проявяване. Умът, сърцето и волята на човека представляват условия за тяхната проява. Не може човек да си служи с тия сили, ако не приложи ума, сърцето и волята си. Лесно се чете Библията и Евангелието, но знаете ли колко хора са вложили ума, сърцето и волята си, докато ги напишат? Някои са писали собствените си опитности, главите им са побелели от мъчнотии и страдания. Много време са писали Евангелието, но и до днес то не е написано, още продължава да се пише.

Каква е разликата между положителните и отрицателните сили? Положителните сили се стремят към Слънцето, а отрицателните – към Земята. В това отношение те представляват полюси. Като се движи между тия сили, човек проявява разумността си. Значи разумността работи между противоположни сили: разумността се проявява между доброто и злото. Следователно ако не е бил лош, човек не може да бъде добър; ако не е бил добър, той не може да бъде лош. Ако не е бил положителен, не може да бъде и отрицателен; и обратно: ако никога не е бил отрицателен, не може да бъде и положителен. С други думи казано: ако няма уста, човек не може да приеме водата и храната отвън; ако няма очи, не може да приеме светлината; ако няма уши, не може да приеме звука. Ако храната, светлината и звукът не срещнат съпротивление, те не могат да се възприемат. Съпротивлението, което те срещат, наричаме трансформиране. Значи устата и езикът трансформират храната, очите – светлината, а ушите –

звука. Разумността в Природата взема участие при трансформиране на нещата. Така тя създава листата, клоните, цветовете и плодовете на растенията.

Мнозина мислят, че са някакво голямо величие, че са свободни да правят, каквото искат. Те са свободни по отношение на своя личен живот, обаче дойдат ли до Целокупния живот, към който имат отношение, вече не са свободни. Всеки човек представлява лист, клонче, пъпка или коренче от висшия разумен свят, с който е свързан. Той трябва да знае, че не е абсолютно свободен и носи отговорност за своите постъпки. Възвишеният свят, с който сте свързани, е положителен. По отношение към него вие сте отрицателни, вследствие на което той работи за вашето развитие и оформяне. Когато вашите мисли и чувства проникват между съществата от разумния свят, те веднага започват да ги обработват. Каквото изработят, те го връщат пак на Земята. Всеки човек взема това, което е изпратил: какво ще получите, зависи от материала, който сте изпратили. Като знаете това, трябва ли да съжалявате, че не получавате хубави плодове? Разумните същества задържат нещо и за себе си, което трансформират и приспособяват към своя живот.

Като ученици вие трябва да постъпвате разумно, за да получавате добри плодове. Ако пък плодовете на вашия живот не са добри, поне ще се научите да мислите, да търсите причините и последствията на нещата. В този смисъл и доброто, и злото имат еднакво право на съществуване: злото и доброто еднакво вземат участие в строежа на нещата. Ето защо, като се натъкнете на злото, използвайте го като градивен материал за строежа на своята мисъл; като се натъкнете на доброто, прилагайте това, което сте съградили. Задачата на всеки човек е да мисли и чувства правилно и да прилага своите прави мисли и чувства в живота си. На всеки човек е дадена специфична работа, която трябва да свърши. „Ама искам да зная как е създадена Вселената.“ По тези въпроси мислят възвишените същества – това не е твоя работа. Можеш да мислиш, но ще изгубиш времето си напразно, нищо няма да разре-

шиш: ти имаш право да се интересуваш от въпроса какво ще стане с тебе. Ще знаеш, че ако работиш и учиш добре, ще изкараш нещо добро; ако не работиш и не учиш, а очакваш да получиш всичко наготово, нищо няма да придобиеш. Който не работи доброволно, насила ще го заставят да реши задачата си. За предпочитане е човек да свърши работата си по свобода и с любов, отколкото да го заставят насила.

Сегашните хора искат с малко труд, с малко усилия да придобият големи знания и богатства, да станат учени и щастливи. Това е невъзможно: при сегашните условия на живота човек не може да бъде нито щастлив, нито много учен. Защо? Възможностите му са ограничени. Виждаме, че и най-учените хора има още да учат: те не са дошли до онова знание, с което разполагат възвишените същества. По отношение на животните човек е гениален със знанията и възможностите, които има, но по отношение на възвишените същества той е невежа. Казано е в Писанието: „Едно ти не достига“. Всички хора виждат, че им липсва нещо, но какво, не знаят. Те искат да придобият това, което им липсва, но как, не знаят. Като се натъкне на някоя отрицателна мисъл или на някое отрицателно чувство, човек не може да си помогне. Той сам не може да трансформира отрицателните сили в положителни, поради което прилича на болен, който очаква на близките си да го измият, да го съблекат и облекат. Докато очаква помощта на другите, човек е инвалид и не може да се развива. Ще кажете, че за да се развивате, първо светът трябва да се оправи. Няма защо да очаквате да се оправи светът – Който е създал света, Той има грижата за него. Вашата задача е да оправите света, който е във вас: щом оправите вашия свят, и външният свят ще се оправи. Бог е създал първо растенията, животните, а най-после човека. Значи човек е най-последната и съвършена форма на Земята. Като знае това, той трябва да работи върху себе си, да се усъвършенства. Ще каже някой, че човек е произлязъл от Бога и няма какво повече да работи. Ако е така, защо не прилича на Бога, защо е толкова несъвършен? Възможно

ли е от съвършения да излезе толкова несъвършено същество? Ако вадите въглен от огнището, той трябва да е разгорещен; ако е изгаснал, и огнището е изгаснало.

Значи ако човек е излязъл от Бога, той трябва да носи в себе си свещения огън на Любовта. Ще кажете, че този огън е изгаснал. Щом е изгаснал, трябва да го запалите, да гори. Задачата на човека, който съзнава, че е излязъл от Бога, се заключава в придобиване на Неговата светлина и знание, на Неговата Любов и Мъдрост. Ще кажете, че вярвате в Бога. Това не е достатъчно: важно е да обичате Бога. Има хора, които вярват в Бога, без да Го обичат; има безверници, които не вярват в Бога, но Го обичат. Истински вярващ е онзи, който има абсолютна вяра и любов към Бога.

Днес всички хора се оплакват от неуспех в работите си, те казват: „Чудно нещо: мъчим се, работим, възприемаме новите идеи – и въпреки това не успяваме“. Защо не успяват? Защото методите и формите им са стари: те наливат ново съдържание в стари форми, които не издържат напрежението на новото и се пукат. За да успяват, всеки трябва да реши своята задача и да не се меси в работата на другите. Корените ще вършат своята служба, без да се бъркат в работата на клоните; и клоните ще вършат своята служба, без да се бъркат в работата на корените. Праведните хора работят в клоните, а грешните – в корените. Когато грешният човек се качи на клоните, няма да прилага своите методи, но ще се приспособи към методите на праведните; когато праведният слезе в корените, ще се приспособи към методите, по които те работят. „Защо корените са толкова набръчкани?“ Защото се движат между различните течения на земята, за да смучат от тях хранителни сокове и да ги пращат нагоре, към клоните на живота. Така работи разумният принцип: като влезе в света, той извлича от него всички жизнени сокове и ги изпраща към клоните. В този смисъл когато страда, човек се намира в корените на живота. Тук той ще се огъва на една и на друга страна, докато извлече онези жизнени сокове, необходими за неговия възвишен жи-

вот. Животът в корените е адът. Като извлече нужните сокове, човек излиза от ада над почвата и постепенно се качва на клоните, за да обработи всмуканата чрез корените храна.

Следователно докато е на Земята, човек постоянно минава от корените в клоните и от клоните в корените. Той не може да работи все с едни и същи сили – само с положителни или само с отрицателни. Всяка отрицателна сила след време се превръща в положителна, а положителната – в отрицателна. Това виждаме в живота на всеки човек: приятното състояние се сменя с неприятно, а неприятното – с приятно; сиромашията се сменя с богатство, а богатството – със сиромашия. Например някой богат човек след 20–30 години осиромашава. Ако това не стане през неговия живот, става в живота на синовете му. Някой човек е гениален, но децата му не са гениални. Защо? Всяко благо трябва да се придобие. Благата, дарбите и способностите не се дават по наследство: всеки сам трябва да работи, да ги заслужи. Когато в един дом и родителите, и децата са способни, това показва, че децата са работили в миналото. По наследство те получават нещо от родителите си, но основата, върху която градят, е резултат на минала дейност.

Мнозина се запитват как могат да придобият дарби. Това не се разказва: колкото и да им говорите, нищо не могат да разберат. Ето, всички знаят, че радиото приема звуковите вълни и ги предава, но как става това, малцина разбират. Откритието на радиото, както и на всички неща изобщо, е дело на същества от възвишения свят – те не са от този свят. Търговците продават и купуват различни системи радио, но те са далече от възможността да направят подобно откритие. И Христос донесе на света ново Учение, но много от последователите Му го изопачиха. Ако Христос дойде днес на Земята, ще се чуди на тълкуванията, правени върху Учението Му; пък и образът на Христос, както Го рисуват, не е верен. Ще каже някой, че е видял Христос. Как Го е видял: като дете, като юноша или като 33-годишен? Христос не стои на едно място: Той

и днес живее и работи за човечеството и коренно се различава от онзи Христос, който е живял преди две хиляди години. Тогава Христос дойде между хората, но те не Го познаха. Ако дойде днес, пак няма да Го познаят.

Като ученици вие трябва да имате едно положително верую, една основна идея, на която всякога да разчитате и с която да мерите нещата. Това не значи, че нямате никакво верую, но очаквате повече на другите, те да работят за вас. Религиозните например казват: „Добър е Бог, ще ни помогне“. Бог ще помогне, но преди всичко вие трябва да работите. Повечето хора търсят живот без страдания. Днес това е невъзможно. Докато хората не изпълняват Волята Божия, страдания всякога ще има. Кой е виновен, че две мравки се бият? Вие ги съветвате да не се бият, но те не слушат. Щом вземете една чаша с вода и ги залеете, те веднага се пускат и се примиряват. Разумният свят постъпва по същия начин и с хората: като види, че се бият и не искат да се примирят, той ги залее с вода, т.е. изпраща им различни болести. Като дойде болестта, човек омекква. Чувате, че някой мъж се заканва на жена си, иска да я убие. До вечерта му излиза един голям цирей и той се връща при жена си омекнал; тя започва да го лекува, поскоро да мине цирея. Някъде пък жената е недоволна от мъжа си, иска да го напусне. И да го напусне, по-добър от него не може да намери. Защо ще го напуска? Не могла да го търпи, не го обичала. Господ го търпи, обича го, а тя не го обича! Това е криво разбиране: всъщност тя не може да го търпи, защото е имала някакво специално желание, което той не е могъл да изпълни; ако мъжът беше изпълнил желанието, тя щеше да го търпи. Освободете се от вашите лични желания и ще видите, че хората не са толкова лоши, както си ги представяте. Да се освободите от своите лични желания, това значи да ги възпитавате. Самоотричането, за което Христос говори, подразбира освобождаване на човека от неговите лични желания. Поддържайте в себе си само Божествени желания: те имат отношение както към вашата душа, така и към душите на вашите ближни.

Личните желания на човека не са нищо друго освен присадки на неговото дърво. Един ден, когато тия присадки се счупят, на това дърво ще израстат ония клони, които отговарят на неговото естество. Следователно за да се върне към естествения живот, в който някога е бил поставен, човек трябва да се освободи от всички изкуствени присадки в неговия живот, направени от опитни и неопитни градинари. Например нетърпението, неразумността са изкуствени присадки. Счупете тези присадки и оставете свободно да израсте Божественото клонче във вас, което ще ви доведе до правилно разбиране на нещата, до онази разумност, която е вложена във вас. Когато Божественото в човека образува клончета, човек се развива правилно. И тъй, искате ли да придобиете по-висока култура, дайте ход на Божественото в себе си – неговата култура идва от Божествения свят. Някои мислят, че сегашната култура е най-висока и се намира вече на своя край. Културата няма край – тя представлява редица действия от великата житейска сцена. Щом се свърши първото действие, сцената се променя, започва се второто действие; след второто действие идва третото и т.н. Действията се различават едно от друго. Защо е така, това е работа на онзи, който е писал драмата.

Както и да се говори на хората, те търсят живот без страдания. Това е все едно да търсят живот без промени. Ако са действащи лица в първото действие, те не искат да вземат участие във второто. Благодарете, че действията се сменят; благодарете за страданията, както и за радостите. Когато вие страдате, друг някой се радва, и когато вие се радвате, друг някой страда. Например за да получиш един хубав плод, трябва да се причини страдание на дървото. Благодарение на закона за смяна на силите в Природата човек не може да бъде цял живот нещастен, но не може да бъде и цял живот щастлив: щастието се сменя с нещастието, здравето – с болестта, учеността – с невежеството, богатството – със сиромашията и т.н.

И тъй, изучавайте закона за смяна на силите, за да знаете през какъв период от време се сменя една сила с

друга. Използвайте този закон, за да придобиете нещо ценно в характера си. Когато страдате, не бягайте от страданието, но развивайте търпение, мекота и сила; като се радвате, прилагайте това, което сте обработили чрез страданието. Страданието и радостта са условия, при които човек изработва различни добродетели. „Ама колко време ще страдам?“ От тебе зависи: колкото по-разумно носиш страданието, толкова по-скоро ще се освободиш от него. Като ученици на Новото учение започвайте с малки опити и постепенно отивайте към големите. Например някои постоянно говорят за новите идеи, а постъпват по стар начин: където ходят, постоянно плюят. Човек трябва да пази чистота навсякъде. На ученика не се позволява да плюе на земята – той трябва да носи кърпичка в джоба си и като стане нужда да плюе или да изтрие носа си, да си послужи с кърпичката си. Направете опит за десет дни да не плюете на земята и да триете носа си с кърпичката, за да видите колко сте способни да се владеете. Човек не може да не трие носа си, да не отделя от време на време слюнки, но това не значи, че трябва да плюе на земята. Като плюе и като изтрива носа си, човек се чисти, но той трябва да знае как и къде да прави това. Като спазвате правилото за десет дни, вие придобивате добър навик, свързвате се с положителните сили на Природата. По този начин вие работите съзнателно върху самовъзпитанието си.

Следователно като се стремите към новия живот, знайте, че той изисква от човека добра обхода. Без добра обхода не можете да напредвате. Човек трябва да бъде господар на своето тяло, да владее мускулите на краката, на очите, на устата си. Всяко движение на човека трябва да бъде под контрола на неговата воля. Това значи да живее човек в пълна хармония със своите мисли, чувства и постъпки. Добре е от време на време човек да се оглежда в огледало, да следи за равновесието на силите в своя организъм. Най-малкото нарушаване на равновесието му се отразява в очите, затова е казано, че очите са огледало на човешката душа. Наблюдавайте очите си, за да следите промените, които стават във вашия вътрешен живот.

И тъй, за да запазите равновесието на силите в своя организъм, не давайте ход на всички желания в себе си. Невъзможно е човек да служи едновременно на всички желания: за всеки човек е определено кои желания трябва да развива и на кои дарби да даде ход. Като разберете това, не губете време, но започнете да работите. Всяко нещо трябва да става навреме.

Тайна молитва

32. лекция, 1 април 1931 г., София, Изгрев

СЪБИРАНЕ И ИЗВАЖДАНЕ

Размишление

Как ще отговорите на въпроса защо хората се събират на едно място? Две причини има за събирането на хората: когато искат да направят едно добро или когато искат да направят някакво зло; когато искат да работят заедно, да свършат някаква работа, или когато искат да развалят някаква работа. В този смисъл доброто дава, а злото взема. За да даде, доброто събира всичко, каквото има на разположение; затова казваме, че доброто представлява действието събиране. Злото пък вади нещата, заради което го уподобяваме на действието изваждане. Като два противоположни процеса доброто и злото са противоположни и в своите прояви: доброто първо събира, а после вади от себе си и дава; злото първо вади, а после събира.

Като изучавате човешките прояви, можете да ги разделите на две категории: при едни прояви човек дава, при други взема. Например да кажем мнението си за нещо, това подразбира даване; да слушаш мнението на другите, това подразбира вземане. В изказването на мнението си или в изслушването на чуждото вие или се повдигате, или падате – зависи какво сте казали и как сте съчетали думите. Това е все едно да приемете добра или лоша храна. Съвременните хора са дошли до положение да правят подбор на храната си. Тази е причината, че един човек употребява месна храна, а друг – вегетарианска; един обича повече сладки храни, а друг – солени и кисели. Ако човек не употребява храна, съответна на неговия организъм, стомахът му ще се разстрои.

Същият закон има отношение и към неговите мисли, чувства и постъпки. Всяка мисъл, всяко чувство и всяка постъпка в зависимост от тяхното съдържание произвеждат върху човека известна реакция – добра или лоша. Тази е причината, поради която от една неправилна постъпка човек потъмнява. Казвате, че свещта на този човек е из-

гаснала. Кой изгасва свещта на човека? Може той сам, а може и друг някой. Важно е, че свещта на човека е изгаснала и той не може да чете. Какво е състоянието на човека, на когото свещта е изгаснала? Той изпада в отчаяние, в пълна пасивност и безразличие към външния свят. Дават му да яде – не иска; карат го да излезе на разходка – не му се ходи; заставят го да се облече, но желание няма; не му се мисли, не може да чувства, с никого не иска да говори: той седи на едно място като център. Има смисъл да бъде човек център, но като извора, който постоянно дава; добре е да бъде човек център, но да го търсят хората, да вземат нещо от него. Центърът никога не осиромашава, понеже всички блага от периферията се стичат към него, той се намира при благоприятни условия.

По какво познавате дали условията на човека са добри, или лоши? Когато видя, че някой човек е богато облечен, с кожено палто, със здрави обувки, с топла шапка на главата си, казвам, че условията му са неблагоприятни. Видя ли, че някой човек е бос, гологлав, с тънки дрехи, казвам, че условията му са благоприятни: времето е топло, сухо – лято е настъпило. Следователно от гледището на новото разбиране сиромахът живее при благоприятни условия, а богатият – при неблагоприятни. Като знаете това, не съжалявайте, ако сте сиромаси: Провидението ви е поставило при благоприятни условия.

Съвременните хора се нуждаят от прави разбирания. Старите форми на живот, старите разбирания са отживели времето си. Лесно е да се каже, че 2x2 или 2+2 е равно на 4. Какво означава числото 4? Узрял плод, който увисва надолу. Значи четворката подразбира или че нивата е изорана, или че плодът е узрял, паднал е на земята и е изяден. Изобщо числата като статически величини имат един смисъл, а като динамически – друг. Ако говорим за мъжа и за жената, и двамата представляват единици: мъжът е динамическа единица, а жената – статическа. Като ученици на велика Школа вие трябва да се учите да превръщате числата и енергиите, които те съдържат, от статически в динамически, от динамически в статически, от положителни в отрицателни и обратно. Това значи да превръ-

ща човек злото в добро. Какво разбирате под думите „да правим добро", на кого можете да правите добро? Добро можете да правите на онзи, в когото се проявява Божественият живот. Който пръв почувства в себе си Божествения живот и отвори сърцето си, за да го приеме, той ще получи Божественото благословение. Той е направил добро сам на себе си. Щом може да направи добро на себе си, той може да направи добро и на своите ближни. Още със ставането си от сън човек трябва да облече дрехата на доброто, т.е. да бъде готов във всички случаи на живота си да прояви доброто. Ще кажете, че от дълго употребяване дрехата ще се изцапа и изтърка. Не се страхувайте, дрехата на Доброто е вечна: колкото повече се употребява, толкова по-хубава става тя. Правете добро непрестанно и не се страхувайте от осиромашаване: Доброто внася нови подтици, сила и живот в човека.

Често се говори за нечистите дрехи на хората. Нечиста е дрехата на онзи, който греши. Кога човек цапа дрехата си? Когато работи: в бързината си той е капнал нещо нечисто върху дрехата и я е изцапал. Понеже не е научил още начините за чистене, той е принуден да ходи с нечиста дреха. Един ден, когато научи законите за чистенето, той ще изчисти дрехата си и ще стане праведен. Някой казва за себе си, че е лош човек. Защо е лош? Защото дрехата му е нечиста. Нечистата дреха показва, че този човек е работил, но не знае още методите за чистене. За предпочитане е нивите на човека да са изорани, макар и да има пришки на ръцете си, отколкото ръцете му да са бели и гладки, а нивите да са пълни с плевели. Когато придобие повече знания, човек ще оре нивата си, ще я посява, без да излизат пришки на ръцете му. „Ама не съм даровит, не съм силен човек." Каква сила трябва да има човек? И най-силният не може да надвие слона. Следователно колкото и да е даровит човек или силен, все ще се намери някой да го надминава. Един от еврейските царе се е борил с лъв, но със слон никой човек досега не се е борил. Не се е родил още юнак на Земята, който може да победи слона. Въпреки това хората излизат на борба с по-силни същества от себе си и казват: „Ще ти докажа кой съм!". Ако се

борите със слона, какво ще му докажете? Той ще ви повали на земята и ще си замине. С физически по-слабите от вас можете да се борите, но как ще се борите с по-силните от вас? Разумният се бори по друг начин с по-силните от себе си. Например ако трябва да победи слона, той не излиза на двубой с него, но всеки ден му дава по няколко килограма ориз за ядене. Като се грижи за слона и се отнася добре с него, последният го вдига с хобота си, слага го на гърба си и го разхожда. Към по-силните от себе си човек трябва да приложи ума си. Следователно разумният човек прилага и ума, и сърцето, и волята си намясто: те са оръжия, с които той се защитава.

Мнозина се хвърлят в борба с дявола, но той ги поваля на земята. Дяволът е силен като слона, обаче разумният човек намира слабата страна на дявола и лесно се справя с него: той му дава всеки ден по няколко килограма ориз. От благодарност дяволът го вдига на ръце и го слага на главата или на гърба си. Видите ли, че някой човек е възседнал дявола, ще знаете, че той е от разумните хора; видите ли, че лежи на земята, ще знаете, че е от неразумните: той се е борил с дявола, но не е издържал борбата. След това ще се оплаква, че дяволът го смущава, че разваля работите му. За да не те смущава, бъди разумен: ако имаш добра обхода към дявола, ще му дадеш нещо, с което да отвлечеш вниманието му. Когато има работа, дяволът няма да те безпокои – той ще отиде в гората, където ще се занимава със своите планове.

Какво представлява дяволът, какво представлява слонът? Дяволът и слонът представляват ненаситните желания в човека. Речете ли да се борите с тях, ще се намерите на земята. Няма човек в света, който може да победи своите ненаситни желания. За да се справите с тях, дайте им да си хапнат два-три килограма ориз: докато ядат, те не безпокоят никого. В това време вие ще си свършите работата спокойно. Желанието на човека за забогатяване, за придобиване на много знания представлява слона в него, т.е. неговите ненаситни желания. Защо са нужни парите на човека? За да мине по-лесно живота си. Според мене човек се нуждае от светлина, а не от пари. Като има свещ

в ръката си, той може и в най-голямата тъмнина да мине по мост, който води от единия до другия край на реката. Със светлина човек може да минава и през най-тесни мостове. Тази е причината, задето палят свещи за умрелите: те минават през опасни места, през тесни мостове. Гробът е един от тези мостове, през които човек минава. Докато минава този мост, близките му палят свещи; щом мине моста, те изгасват свещите и му казват: „На добър час!“.

Следователно доброто, което човек прави, не е нищо друго освен запалване на неговата свещ; щом престане да прави добро, свещта му изгасва. Без доброто никаква наука не можете да придобиете. Доброто представлява всекидневните дрехи, с които човек работи. На нивата ли ще отиде, в дома си ли ще работи, човек трябва да бъде облечен във всекидневните си дрехи – той не може да облече празничните си дрехи и да отиде с тях на нивата, нито в кухнята може да влезе човек с празнични дрехи. Ще кажете, че обичате Бога, молите се, правите добро. Любовта на мнозина, молитвите им и правенето на добро са подобни на киченето на младата мома, която отива на хорото и гледа да се хареса на някой момък. На хорото момата е гиздава и напета, но като се върне у дома си, като махне китката и украшенията, става съвсем друга. За да остане пак гиздава и напета, тя трябва да облече домашните си дрехи и да започне да работи с любов и разположение. Ето защо ние считаме за любещ, вярващ и добър онзи човек, който всякога проявява тези качества, а не само когато се моли. Какъвто е човек пред Бога, такъв трябва да бъде и пред хората. Като се ожениш, трябва да работиш.

Какво разбирате под думата *женитба*? Повечето хора се женят, за да бъдат щастливи. Под думата *женитба* ние разбираме свързване на човешката душа с Бога, т.е. с Първата Причина на нещата. Като се свърже по този начин, човек трябва да работи. Христос казва: „Ако не ядете плътта Ми и не пиете кръвта Ми, нямате живот в себе си“. Значи като яде плътта на Христос и пие кръвта Му, човек се свързва с Христос, т.е. приема Го в себе си, както приема въздуха, водата и светлината. Това свързване именно подразбира женитба. Някой път възлюбената ще влезе

във възлюбления, а някога обратното – възлюбленият във възлюбената. Това е реалната, т.е. мистичната страна на Любовта. Ще каже някой, че човек не трябва да се жени: той не разбира реалната страна на женитбата. В женитбата има няколко последователни процеса, през които човек неизбежно минава. Те са следните: раждане, възрастване, женене и умиране. Който не иска да мине през тези процеси, той не разбира живота. Добре е човек да се роди, да се ожени и да умре, но навреме; всеки процес, който не става навреме, води към разлагане.

И тъй, всяка мисъл, чувство, желание и постъпка на човека трябва да минат през четирите процеса: раждане, възрастване, женене и умиране. Какво разбираме под думата *умиране*? Умирането, смъртта подразбират приготвяне за по-велика работа. Когато плодът узрее, той трябва да падне на земята и да умре, т.е. да започне нова работа, по-велика от тази, която до това време е вършил. Няма по-велико нещо от умирането, но когато става навреме. Да умреш, това значи да завършиш училище. Какво лошо има в това? Като умира, човек оставя наследството си на други. Той нищо не губи: той оставя наследството си на Земята, а на Небето приема друго наследство. Като знаете това, работете така, че да оставите наследство на Земята и същевременно да получите наследство на Небето. Не можеш ли да оставиш наследство и да получиш ново, ти не си разбрал Божиите закони. Да разбере човек Божиите закони и да ги приложи, това значи да развива своите дарби и способности; не може ли да прилага тия закони, той се намира в положението на човек, който гази вода, а жаден ходи.

Да се върнем пак към молитвата. Ние уподобихме молитвата на добре облечена и накичена мома, която се хваща на хорото да играе. Добро нещо е киченето на момата, но тя не трябва да се раздвоява. Дойде ли у дома си, тя трябва да бъде такава, каквато е била и на хорото: весела и засмяна, готова да обича всички, на всички да услужва. Следователно и като се моли, и като престане да се моли, човек трябва да бъде един и същ. Като женен и неженен,

човек трябва да бъде един и същ. Всъщност няма неженени хора – на Земята всички хора са женени. Женитбата не е само външен акт, както съвременните хора я разбират. Човек е свързан, т.е. женен за своите мисли, чувства и постъпки. Има мисли, които цял живот измъчват човека и той не може да се освободи от тях, както някой мъж измъчва жена си или жената – мъжа. Мъчи се човек, защото не знае как да постъпва. Когато човек се научи как да постъпва с хората, със себе си, мъченето го напуща. За да се справи с мъчението, със страданието, човек трябва разумно да използва процесите на раждане, възрастване, женене и умиране. Най-страшният процес за хората е умирането. Като дойдат до смъртта, те не искат да умират. Защо? Защото не я разбират. Ако живеят добре, те ще умират с радост. Защо? Защото отиват на Небето да получат голямо наследство. За да носи мъчнотиите и страданията с радост, при всички условия на живота си, човек трябва да казва: „Такава е Волята Божия“. Щом признавате, че Бог е създал света, ще приемете, че всичко, което Той ви изпраща, е добро. Каквото Бог ви дава, приемайте го с благодарност и търсете в него доброто.

Като ученици вие трябва да се научите да превръщате нещата: от обикновени – в необикновени, от всекидневни – в празнични. От земята, на която стъпвате, и от въздуха, който дишате, трябва да извадите нещо полезно. Земята, т.е. почвата, представлява сърцето, а въздухът – ума. Следователно ако не можете да извадите от ума и от сърцето си хубавото, което Бог е вложил в тях, вие ще останете обикновени хора. Изследвайте нещата и явленията, които стават около вас, за да разберете какво се крие в тях, не очаквайте всичко наготово. Щом започнете да работите, помощта отвън ще дойде. Работете съзнателно и с любов, за да станете съработници с Бога.

Тайна молитва

33. лекция, 8 април 1931 г., София, Изгрев

СПЕЦИФИЧНА РАБОТА

Размишление

Често се говори за времето в смисъл, че е добро или лошо. Някои казват, че времето е добро, а други – че е лошо. Кое време е добро? Което е определено за работа. Доброто време е ценно за онзи, който може да работи. Какво значение има доброто време за онзи, когото бият? За него е безразлично дали слънце грее, или дъжд вали. Като го бият и при единия, и при другия случай той не може да работи, не може да използва времето. На същото основание казвам: богатството е ценно за онзи, който може да се ползва от него. Какъв смисъл има богатството, ако счупи гърба на онзи, който го носи? Като се счупи гърбът му, богатството ще падне на земята и ще се изгуби. Много неща може да изгуби човек, но той трябва да бъде разумен, да не губи. Например човек губи богатството, знанието, здравето, разположението си. Какво трябва да прави, за да не губи своите ценности? Той трябва да изучава условията, при които може да запази всичко ценно, което е придобил.

Като не могат да разрешат известни въпроси, хората казват: „Господ знае всичко. Не е наша работа да се месим в Неговите дела“. Така не се разсъждава: знанията и възможностите на Бога обуславят и нашите знания и възможности. Следователно всеки човек има възможност да придобие знания, каквито Бог има – това е въпрос само на време. Щом един човек е здрав, всички хора имат възможност да бъдат здрави. Има болни хора в света, но те изпитват милосърдието на здравите. Това много не ги ползва: те трябва да бъдат здрави, за да се развиват правилно. Вярата е здравословно състояние за ума, а безверието е болезнено състояние; Любовта е здравословно състояние за сърцето, а безлюбието – болезнено. Човешкият ум и човешкото сърце се движат между тия контрасти, за

да изградят нещо положително, здраво, което от нищо не се руши.

Като ученици вие трябва да започвате с малките, с простите величини, и постепенно да отивате към големите. Например виждате начертана една права линия и казвате: „Това е права линия“. Виждате на дъската написано числото 1 и казвате: „Това е една проста единица“. Виждате един орех и казвате: „Тук има един орех“. Казвате: „Виждам една права линия, една единица и един орех“. Мислите ли, че знаете какво представляват правата линия, единицата и орехът? Вие не подозирате, че тия неща крият в себе си известни сили. Ако знаете какви динамически сили се крият в ореха, в условията за тяхната проява и в отношението на тия сили към вас, вие бихте придобили голямо богатство.

Какво представлява единицата? Тя е символ на много неща. Едно от значенията на единицата е, че в нея се крие миналото на човека. Затова именно човек казва: „Едно време бях млад, едно време бях богат, едно време бях силен, едно време имах вяра“. Казвате, че единицата е строго число. Защо? Защото представлява завършен процес. Двойката пък означава настоящето – времето, в което човек днес живее; тройката означава бъдещето на човека. Търсите ли щастие, търсете го в бъдещето, в закона на числото 3. Обаче единицата, двойката и тройката едновременно означават миналото, настоящето и бъдещето. Защо? Защото това, което за даден човек е минало, за друг е настояще; това, което за някого е настояще, за друг някой е бъдеще. Кой живее в тройката? Вярващият. Който вярва в Бога, живее в бъдещето, значи бъдещето е свързано с една велика идея за Бога. Който не се е проникнал от тази идея, той не може да живее в бъдещето, той живее само в двойката, т.е. в настоящето, в сегашния живот. Наистина, той живее в настоящето, но и него не разбира и казва: „Лош, тежък е животът“. Сам по себе си животът не е нито лош, нито тежък. Той съдържа елементите на страданията, на мъчнотиите и нещастията, но не можем да кажем, че животът е страдание.

Коя е причината за страданията? Неразбирането на законите на живота. Който не разбира тия закони, страда, мъчи се и умира; който разбира законите на живота, радва се и се весели – той вечно живее. На Земята ли живее, или на Небето, за него е безразлично: за него няма по-велико и красиво нещо от живота. Лошият живот подразбира лошите условия. Човек страда външно и вътрешно, без да разбира смисъла на тия страдания. Условията са добри за онзи, който разбира смисъла на страданията и ги използва. Той страда, без да губи вярата си и смисъла в живота – той мисли, разсъждава и върви напред. Защо трябва да се обезсърчава човек? Ако сравни живота си с този на растенията и на животните, той стои хиляди пъти по-високо от тях. Трябва ли тогава да се отчайва? Ще кажете, че човек трябва да живее, да се ползва от всички блага. Но той не е роден само да живее. Щом се е родил, той има вече живот – сега му остава да мисли право. От растенията човек е научил изкуството да расте, да се издига нагоре; от животните той е научил изкуството да яде и да пие, да поддържа живота си. Какво ще научи от себе си? Да мисли: едва сега човек започва да мисли. Той трябва да знае къде да употреби мисълта си. Ако го натоварят много, той трябва да мисли как да пренесе товара си безболезнено или как да се освободи от него. Ако натоварят животното чрезмерно, то ще почне да бяга, да рита, за да се освободи от товара си. Колкото и да бяга и да рита, то няма да се освободи от товара си. Нищо друго не му остава, освен да се подчини и безропотно да носи своя товар. Обаче за човека не е така: щом може да мисли, той ще приложи мисълта си в действие и ще търси начин за освобождаване от товара си. Щом намери правилен начин, той е разрешил една от трудните си задачи.

Ще кажете, че с вяра всичко се разрешава. Вярно е, че вярата разрешава задачите в живота, но трябва да знаете коя вяра може да направи това. Има два вида вяра: преходна и вечна, или абсолютна. И тъй, когато казваме, че вярата разрешава най-мъчните задачи, ние имаме предвид абсолютната вяра. Който има такава вяра, той съзнава, че

живее в Бога и Бог живее в него. Да живееш в Бога, това значи абсолютно да се подчиняваш на Неговите закони. Каквото ти каже Той, ти си готов да изпълняваш: ако ти каже да говориш, ще говориш; ако ти каже да работиш, ще работиш. Когато Бог живее в тебе, ти ще Му разправяш всичко, каквото ти се случва, а Той ще те слуша и ще те съветва как да постъпваш, за да разрешиш правилно задачите си. Детето казва на майка си: „Мамо, гладен съм“. Майката веднага му дава нещо, за да задоволи глада си. „Мамо, краката ми се нараниха от острите камъни.“ Майката веднага му купува обувки. „Мамо, студено ми е, дрехата ми се скъса.“ Майката веднага му предлага нова дреха. Да бъдеш всякога добре нахранен, облечен и обут, това значи да живее Бог в тебе; да бъдеш подпомогнат във всички мъчнотии и трудности, това значи да живее Бог в тебе. Какво ще стане с детето, което пренебрегва майка си и отива да се оплаква на чуждите хора, че е гладно, че няма дрехи и обуща? Колкото и да се оплаква на чуждите хора, никой няма да му помогне. В каквото и положение да се намира, човек трябва да знае къде да се обърне за помощ и как да иска помощта. И растението, и животното, и човекът – всички се нуждаят от помощта на силния. Като единици те живеят и се движат в Бога, следователно всички живи същества трябва да очакват помощ от Бога, Който е вън от тях и вътре в тях. Бог е навсякъде и във всичко.

Като не разбират отношенията си към Бога, мнозина изпадат в положението на княжески или царски синове, които само заповядват: каквото пожелаят, веднага им се доставя. Слугите обикалят, движат се около тях и изпълняват заповедите им. Какво ще стане с царския син, ако попадне в общество, където всички хора са слуги и работят? Колкото и да заповядва, никой няма да го слуша: днес ще заповядва, утре ще заповядва, но заповедите му остават неизпълнени. В първо време ще изпадне в противоречие, ще се чуди как никой не го слуша, но в края на краищата и той ще слезе от високото си положение, ще се приравни с окръжаващите и ще започне да работи като

тях. Отначало царският син ще бъде недоволен от условията на живота, но постепенно ще се примирява с тях, докато разбере, че за да бъдат условията добри или лоши, това зависи от самия него.

Следователно чувате ли някой да се оплаква от лошите условия на живота, ще знаете, че той е бил царски син, който се е научил само да посочва с пръст нещата и те веднага да идват при него. За да превърне лошите условия в добри, той трябва да разбере, че нещата сами не се движат, но друг някой ги движи. Щом човек попадне при лоши условия, това показва, че той е лишен от разумните същества, които са му помагали. Той трябва вече да стъпи на краката си и сам да си прислужва. Като се научи сам да си прислужва, ще прислужва и на другите. Като ученик на живота всеки човек трябва сам да си прислужва, а същевременно да прислужва и на другите заради Господа, Който живее в тях. И като яде, човек трябва пак да мисли за Господа. Горната челюст представлява мъдростта, т.е. проява на разумния принцип в живота; долната челюст представлява любовта. Значи като отваря и затваря устата си, човек пак услужва на Бога. Ако може да яде и да говори правилно, той изпълнява велика работа, която ще му принесе полза за вековете; не може ли да яде и да говори правилно, човек се натъква на страдания, от които с вековете не може да се освободи.

И тъй, страданията се дължат на незавършена работа в областта на растенията, на животните или на човека. Всяка незавършена работа причинява страдание. Следователно като страда, човек трябва да знае, че не е свършил работата си навреме или се е заел с работа, която не му подхожда. Например виждате някой, че се стреми да порасне, голям да стане. Това е работа на растенията: човекът отдавна е свършил тази работа. Друг някой се стреми към живота, иска да яде и да пие, да се разхожда, да си поживее. И това не е негова работа: животните мислят за живеене, те искат да си поживеят. Обаче работата на човека е да мисли, той е мислещо същество. Когато съзнае, че е изправен да мисли, човек изпитва голяма радост: той

започва да решава задачите и мъчнотиите си чрез своята мисъл. Като мисли, човек идва до заключение, че причините за мъчнотиите и страданията му се крият в самия него, а не извън него.

Като ученици вие трябва да имате ясна представа за нещата. Например като изучавате числата, ще дойдете до положение да разбирате значението на числата от различни гледища, а не само от едно. Ако разглеждате човека от главата надолу, вие поставяте числата 1, 2 и 3 в следния ред: единицата – в главата, двойката – в гърдите, а тройката – в стомаха. Ако разглеждате човека от краката към главата, единицата ще поставите в стомаха, двойката – в гърдите, а тройката – в главата. Числото 2 не мени мястото си и в двата случая. Ето защо човек трябва да работи с двойката като с неизменно число, като с център. Изобщо центърът не се мени. В живота правият път е неизменен. Под *прав път* разбираме тесния път, по който може да върви само един човек. Значи за всеки човек е определен специфичен тесен път, по който трябва да отиде при Бога, т.е. при центъра на Живота. Всички хора се движат по периферията, но всеки тръгва от специфична точка, определена от него, и се движи по един от радиусите на кръга. Всеки радиус представлява специфичен път, по който човек се движи. Като се движи кръгът, с него заедно се движат и всички хора.

Всеки радиус представлява известно условие. Като се движи към своя идеал, първоначално човек пристъпва бавно и спокойно, той казва: „Не искам да се кривя, да се покланям към земята. Искам да запазя правото си положение“. Обаче колкото по-нагоре се качва, пътят става по-стръмен и човек, ще не ще, започва да лази, да се покланя на една и на друга страна. Значи колкото по-големи стават мъчнотиите, толкова повече човек се смирява. Условията на живота изискват от човека смирение: ако не се смири, той не може да използва условията на живота. Ще кажете, че достойнството на човека не позволява да се покланя. Наистина, не е достойно за човека да се покланя, но на равно място, обаче дойде ли до някоя стръмнина, той

трябва да се поклони. Стръмнините представляват мъчнотиите в живота, пред които човек неизбежно трябва да се поклони. Когато се поклониш на една стръмна канара, тя оживява и ти показва тясната пътека, през която трябва да минеш. Ако не я поздравиш, тя ще се затвори за тебе, т.е. никакъв път няма да ти покаже.

Човек трябва да бъде разумен, да изучава условията на живота, да не изпада в грешки. Грешките се предизвикват от ненавременното влизане на човека в една или в друга област на живота, за която или не е готов, или отдавна е минал. Например по невнимание човек може да попадне в миналото, да се върне назад, или да попадне в бъдещето, за което още не е готов. Обаче попадне ли в настоящето, той се хваща с двете си ръце за миналото и за бъдещето, чрез които уравновесява силите на своя организъм. Дясната ръка представлява бъдещето на човека, а лявата – неговото минало. Човек представлява единицата. Ако не може да уравновеси миналото и бъдещето чрез настоящето, човек е изложен на големи мъчнотии и страдания. Значи мъчението, адът е за човека, а не за растенията и за животните. Мъчнотиите и страданията представляват условия за развиване на човешкия ум: който мисли, лесно се справя с мъчнотиите и страданията.

Следователно видите ли, че някой човек се гневи, сърди и обезсърчава, ще знаете, че в дадения момент той не мисли. Щом се гневи и обезсърчава, той е попаднал или в миналото, или в бъдещето; щом излезе от тия области и започне да мисли, обезсърчението изчезва. Който не мисли, той всякога преувеличава страданията си. Да мисли човек, че страда повече, отколкото са страданията му всъщност, това значи да допуща мисълта, че е онеправдан. Никой никого не може да онеправдае; или по-право: няма онеправдан човек в света. Да допущате, че някой може да ви онеправдае, това значи да отричате съществуването на разумността в света. Как можете да вярвате в Бога, а същевременно да допускате, че някой може да ви онеправдае и онещастливи? Ако допущате тези противоречия в себе си, това показва, че вярата ви не е истинска и живеете в неразумен свят.

Мнозина се оплакват от съдбата си, защото не мислят право. Когато започнат да мислят право, те могат да смекчат и подобрят съдбата си. В такъв случай повтаряйте често следните думи: „Вярвам, че живея в Бога и Той – в мене. Вярвам, че животът е разумен и никой не може да ме лиши от благата, които Бог е определил за мене“. Ако някой се осмели да ви отнеме едно от благата, определени за вас, вие ще получите десет пъти повече. Ето, когато растенията не искаха да има между тях животни, те ги изпъдиха вън от царството си. Лошо ли направиха? Животните се отказаха от животинското в себе си и се повдигнаха на по-високо стъпало. Когато животните изгониха човека от своята среда, последният се повдигна едно стъпало по-високо и стана ангел. Радвайте се, ако сте успели да се откажете от своето нисше естество и да влезете в областта на ангелите.

Защо трябва човек да напуска средата на животните? Мнозина са задавали и още задават този въпрос. Казвам: не питайте защо нещата стават по един или друг начин, но мислете. Ако ви дам един пресен, добре опечен и първокачествен хляб, не питайте откъде е взето брашното, кой го е месил и пекъл, но отчупете си парченце от него и започнете да ядете. Който мисли много върху хляба, а не го опитва, той ще се лиши от хранителността, която е скрита в него, и сам ще се изложи на страдания. Ето защо дадат ли ти парче хляб, започни първо да ядеш, после – да мислиш, и най-после – да използваш енергията, която си приел от него, за правене на добро. Да ядеш, да мислиш и да правиш добро, това подразбира постигане на твоето спасение.

Кой може да прави добро? Любещият. Защо трябва човек да люби? За да приеме Бога в себе си. Когато живее в човека, Бог свързва неговото минало, настояще и бъдеще в едно цяло. Като люби, човек понася страданията с радост, той не се оплаква от мъчнотиите и страданията си. За такъв човек казваме, че мисли право, той е примирен с Бога. Щом е примирен с Бога, той е готов да приложи Неговия закон. Моисей приложи този закон към евреите, но те не го приеха. Моисей им каза: „Възлюбете Госпо-

да с всичкия си ум, с всичкото си сърце, с всичката си душа и с всичката си сила“. Понеже евреите не приложиха закона на Любовта, Моисей прояви силата си към тях, като си послужи с магическата си тояжка. По този начин само той ги усмиряваше, иначе те бяха готови да го убият. Христос обаче приложи Божия закон: Той се отнасяше с любов към хората, но те не Го разбраха, вследствие на което евреите Го разпнаха. Те решиха да Го погубят, но останаха излъгани – на третия ден Христос възкръсна.

Като ученици вие трябва да имате права мисъл, идеите ви да бъдат разбрани. Например някой говори, че са го ограбили, че са задигнали парите му. Докато разправя това, торбата с парите излиза пред него. Друг разправя, че баща му и майка му са умрели. Той говори за смъртта им, а те вървят рамо до рамо с него. Да мисли човек, че е изгубил парите си, че са го обрали или че е загубил близките си, това показва, че той няма правилно отношение към нещата. Този човек не мисли право: никой никого не може да обере, никой не може да изгуби близките си. Обаче за онзи, който не изпълнява Волята Божия, съществува съдебен пристав. Разумните същества казват на съдебния пристав: „Иди при еди-кой си, вземи парите му и ги задръж в себе си. Понеже не изпълнява Волята Божия, не разполага с богатството си правилно, парите му трябва да се отнемат, докато научи урока си“. Като не разбира този закон, човек мисли, че е ограбен, и се оплаква на хората за понесената загуба.

Ще кажете, че това са отвлечени идеи. Не са отвлечени идеи. Какво отвлечено има в миналото, настоящето и бъдещето? Какво отвлечено има в това, ако ви кажа, че мислите и чувствата на миналото и настоящето ви трябва да минат в бъдещето? Ако не е в състояние да направи това, човек не може да реши сложните задачи на живота си. „Ама нещастен съм!“ Това е последствие от твоето минало. За да не бъдеш нещастен, трябва да възлюбиш Бога. Това значи да обикнеш всички хора, защото всички живеем и се движим в Бога. Казвате: „Ние живеем в Бога и Бог живее в нас“. Всички повтарят това изречение, но малци-

на разбират неговия вътрешен смисъл. Тази идея още не е ясна в съзнанието на всички хора. Ако любиш човека и виждаш Бога в него, ти си на прав път, ти разбираш какво значи да възлюбиш Бога, ти живееш в бъдещето, в което се крие твоето щастие. Ако обичаш един човек, без да виждаш Бога в него, ти не си на прав път: ти живееш още в миналото, което те прави нещастен. В любовта хората трябва взаимно да си помагат: един за друг те трябва да бъдат канали, през които да тече Божествената енергия като мисъл. Който е отворил тия канали в себе си, той се ползва от Божието благословение.

И тъй, от всички хора се изисква мисъл. Казвате: „Как трябва да мислим?“. Това не е важно – важно е да мислите. Мисълта сама по себе си има цена, а не формата. Каква форма има златото, не е важно, важно е съдържанието му; цената на златото е в неговото съдържание, а не във формата му. Същото се отнася и до Божествените идеи. Каква е формата на Божествената идея, не е важно – цената на тази идея се крие в съдържанието. Следователно за вас е важно да познавате Бога: чрез каква форма ще се прояви Той, не е важно. Ако любите Бога, ще Го познавате и в добродетелния човек, и в разбойника. И тогава, като срещнете разбойник, вие няма да се уплашите, но ще кажете: „Господи, познавам Те и в добрия, и в лошия човек. Ти, Който управляваш света, няма да допуснеш този човек да ме убие. Ти ще проявиш милосърдието Си и чрез него“. Чуе ли тези думи, разбойникът ще се пробуди и ще се откаже от намерението си да убива.

Мнозина казват, че имат опитност от милосърдието на Бога, познали са Го вече. Опитността на някои хора е като тази на децата, които прегазват реките. Някои реки са плитки, водата им достига едва до коленете на децата – те лесно ги прегазват. Други реки са по-дълбоки, водата им достига до пояса, а някои – до гушата на децата; и те не са опасни. Обаче има реки, водата на които достига дълбочина до два и повече от два метра – в такива реки малцина влизат. За да прегазите такава река, вие трябва да знаете изкуството да плувате. Който има знания, той

може да преплува и най-дълбоките реки и морета. Те представляват мъчнотиите и изпитанията, през които човек минава. Ако знае да плува, човек минава лесно през тези реки и морета; ако не знае да плува, той ще се намери в положението на длъжник пред кредитора си. Последният има право да прости или да не прости дълга на своя ближен.

Срещнали се кредитор и длъжник. Като нямал възможност да изплати дълга си, длъжникът казал на кредитора си: „Имам един белег под мишницата си, голям като черна слива“. Кредиторът се вслушал в думите му и веднага разбрал, че това е неговият роден брат, който имал също такъв знак под мишницата си. Кредиторът ще иска ли дълга от брат си? Той ще му каже: „Да отложим даването ти до второ разпореждане. Сега да отидем у дома да се нахраним добре“. Питам: какво ще правите, ако в една ваша мъчнотия или в едно страдание срещнете брата си – как ще постъпите? Ще простите дълга му. С тази постъпка вие разрешавате мъчнотията си правилно. Какво представлява знакът, който длъжникът е имал под мишницата си? Това представлява човешката мисъл. Ето защо, за да решава мъчнотиите си правилно, преди всичко човек трябва да е определил отношенията си към себе си, към своя ближен и към Бога. Ако двама души мислят върху известен въпрос, те могат да се разберат помежду си; ако не мислят върху даден въпрос или ако изобщо не са способни да мислят, те не могат да се разберат. Където мисълта присъства, там всички въпроси се разрешават.

Някои казват, че с много философстване нищо не се постига. Аз пък казвам: без мисъл, която Бог е вложил в човека, нищо не става. Засега мисълта е най-силният елемент, с който трябва да работите. Мисълта е оставена за човека, с нея да работи, а сърцето – за Бога. Затова е казано в Писанието: „Сине Мой, дай Ми сърцето си“. Значи Бог иска от човека онова, което му е причинило най-големи страдания, мъчнотии и нещастия. Бог иска сърцето на човека, за да го преработи, да го превърне от каменно в плътско, за да не му причинява големи страдания; за

човека пък остава умът. Христос казва на учениците Си: „Търсете Ме в Галилея“ – мястото на разумността. Как може да отиде човек в Галилея? Чрез ума си, т.е. чрез своята мисъл. Помнете сега: да работи човек с мисълта си, това не е никакво угощение, но една от най-красивите работи, които Бог му е възложил. Чрез мисълта си човек ще разбере главата, дробовете и стомаха си. Ако не може да ги разбере, не може да се ползва от тях; щом не може да ги използва, както трябва, той не може да бъде щастлив. За да бъде щастлив, човек трябва да има вътрешно разбиране за живота, както и за законите, които го управляват. Като мисли пък, човек ще разбере Божията Любов, която ще приложи чрез сърцето си.

И тъй, познайте Любовта чрез ума си, приложете я чрез сърцето си, за да бъдете доволни и щастливи.

Тайна молитва

34. лекция, 15 април 1931 г., София, Изгрев

ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ

Размишление

Тема за следващия път:„Най-важната работа, която човек започва сутрин“.

Сегашните хора говорят за правилно разбиране на живота. За да разбира живота правилно, човек трябва да има бистър, проницателен, просветен ум; обикновеният непросветен ум изопачава нещата. Както пръстите губят чувствителността си от честото пипане на един и същи предмет, както вкусът се притъпява от постоянната употреба на една и съща храна, така обикновеният ум дава крива представа за нещата. Както вкусът и останалите сетива се притъпяват, така се притъпяват човешкият ум и човешкото сърце. Когато умът и сърцето на човека се претоварят от неразбрани мисли и чувства, те се притъпяват. Неразбраните мисли и чувства произвеждат натрупване на чужда, мъртва материя върху ума и сърцето на човека.

Коя материя наричаме мъртва? Която не взема участие в строежа на човешкия организъм. Можете ли да сложите върбова греда в строежа на една къща или върбова ос в колелата на една кола? Върбовата греда в къщата или върбовата ос в колата не вършат никаква работа: от най-малката тежест или от най-малкото напрежение те ще се счупят и ще започнат да гният. От гниенето се образува мъртва материя, която се натрупва, където не трябва, и вместо добро ще причини някаква повреда. Такова натрупване става и в нервната система на човека. Каквото представлява върбовата греда за къщата, такова нещо са нисшите чувства за нервната система. Ден след ден те се трупат като чужда мъртва материя върху нервните влакна, докато един ден нервната система на човека огрубее и той стане неспособен за възприемане на висшите чувства и мисли, които го повдигат и облагородяват. За да не изпада в притъпяване

на своята нервна система, човек трябва да разбира духовния свят. Който не разбира духовния свят, иска да му се кажат добри и сладки думи. Могат да ви кажат сладки думи, но нервната ви система ще пострада и вкусът ви ще се притъпи. Опитвали ли сте вкуса на захарина? От голямата сладост на захарина вкусът се притъпява и вместо сладчина човек усеща в устата си горчив вкус. Ето защо, ако искате хората да ви говорят сладки думи, сладостта им не трябва да бъде чрезмерна. Следователно избягвайте чрезмерно сладките и горчиви неща в живота.

Днес вие сте се събрали тук като вярващи, като хора, които мислят и чувстват. Въпреки това, че всички хора мислят и чувстват, те се различават в мислите и чувствата си. Всички говорят за Любовта, но различно я разбират. Всеки я разбира дотолкова, доколкото тя е в състояние да задоволи неговите нужди. Например чувате някой да казва: „Бог е Любов“. Следователно той изисква от Бога като Любов да му помогне да си направи къща, да се прибере в нея със семейството си. Друг пък иска от Бога висока служба, да стане виден човек. Представете си, че желанията на всички хора бъдат задоволени, а те не са готови да ги използват. Какъв смисъл има къщата, в която не можете да живеете добре? Какъв смисъл има високото обществено положение, което заемате, ако не можете да бъдете полезен за народа си, нито за себе си? Какъв смисъл има топлият и добре опечен хляб, ако само го показвате на хората, без да го вкусите? Ще го носите дни, седмици и месеци със себе си и ще разправяте, че хлябът е мек, пресен и добре опечен... Той отдавна е изгубил качествата си, които вие му приписвате. Този човек не говори истината. Защо? Той описва неща, които са били верни в миналото; що се отнася до настоящето, те нямат вече тази цена, каквато са имали някога.

Мнозина говорят за миналото си, съжаляват за това, което са изгубили. Миналото е ценно дотолкова, доколкото има връзка с настоящето; няма ли връзка, не трябва да се говори за него. Хлябът ползва човека дотолкова, доколкото има отношение към него. Ако говорите за хляба, а не

можете да го приемате в себе си, той представлява чужда материя за вас. Чуждата материя всякога остава чужда, тя е подобна на паразити, които черпят сокове от други същества, без да дават нещо от себе си. Чуждата материя е нужна за човека толкова, колкото прахът за барабана. Преди да започне да свири, барабанчикът изтърсва праха от барабана. Кажете ли, че не трябва да го пипате, вие не разбирате лошото влияние на чуждата материя, която е причина за неестествените състояния и движения в човека. Където има чужда материя, изхвърлете я навън: достатъчно е да ударите няколко пъти върху мястото, където се е натрупала чуждата материя, за да се освободите от нея. Не мислете, че чуждата материя е нещо свещено – ние я наричаме дяволски пояс или ремък. Достатъчно е този ремък да се докосне до вас, за да ви върже здраво; върже ли ви веднъж, щете не щете, ще му се подчинявате. За да се освободите от него, трябва да мислите: с часове ще мислите, докато махнете праха, т.е. ремъка, от ума, сърцето и волята си. Докато не се освободите от този ремък, всякога ще бъдете недоволни и неразположени.

Кога е неразположен човек? Когато очите му са пълни с прах. За да изхвърлят праха навън, очите сълзят. Значи недоволството, неразположението и страданието са подобни на сълзенето на очите. Страданието трябва да посети човека, за да изхвърли непотребната чужда материя, която се е натрупала върху сърцето и ума му и предизвиква недоволство и неразположение. Окото трябва да бъде чисто, да вижда ясно: най-малкият прах нарушава правилното виждане. Има ли прах в очите си, художникът не може да различава боите, музикантът не може да вижда нотите, шивачът – тигелите, писарят – буквите и т.н. Окото на човека трябва да бъде чисто, свободно от всякакъв прах; мисълта и чувствата също трябва да бъдат свободни от всякакъв прах. Ето защо още със ставането си от сън човек трябва да постави в порядък петте си сетива: очите, ушите, носа, устата и кожата. След това трябва да прегледа състоянието на горните си слуги – дясната и лявата ръка, а после и на долните – десния и левия крак.

Щом всичко е в пълен ред и порядък, той може да пристъпи към работата, предвидена за деня. Да започне човек работата си, това значи да се качи на своя автомобил – тялото си, и да тръгне на път. Който не разбира смисъла на живота, постоянно се запитва защо му са дадени очите, ушите, носа, устата. Очите на човека са му дадени да вижда Царството Божие. Ако при всяко отваряне на очите виждаш Царството Божие, ти си щастлив човек; не виждаш ли Царството Божие, ти си нещастен. Ако знаеш как да чуваш, ще възприемеш Божествената музика от Небето и ще бъдеш щастлив; не знаеш ли как да чуваш, ще възприемеш дисхармонията в живота и ще бъдеш нещастен.

Като изучавам ритмуса на старата българска песен, намирам, че българинът е бил поставен на тежък изпит, в който е изгубил нещо ценно. Каквото и да прави, и до днес още българинът плаче и тъгува за изгубеното. Чуе ли някаква стара българска песен, той веднага се натъжава и казва: „Изгубих ценното, изгубих младините си“. И младият, и старият българин плачат. Младият плаче, защото вижда, че и като млад не може да намери изгубеното; старият плаче, че е изгубил възлюбената си. Виждате един стар дядо: нахлупва калпака си, впряга воловете и отива на нивата. Цял ден оре и вечерта се връща в дома си, тропне пътни порти, но никой не го посреща; влезе в стаята, седне малко да си почине, погледне натук-натам и дълбоко въздъхне: „Няма я бабата, изгубено е всичко за мене!“. Прав е дядото – има нещо изгубено, но то не е външно: всеки човек е изгубил нещо ценно от своя ум и от сърцето си, за което постоянно въздъхва. Наистина, загуба е отсъствието на домакинята или на домакина, но и при тяхното присъствие човек пак въздъхва и плаче. За какво плаче човек? За това, което умът и сърцето са изгубили. Човек работи, мисли все за изгубеното – търси начин да го намери.

Какво представляват бащата и майката? Те са две основни идеи, които човек трябва да разбере; не може ли да ги разбере, той не може да разбере и живота. Който няма майка, баща, брат, сестра, приятели, той не може да разбе-

ре същината на живота: те представляват идеи, без които той не може да съгради своя умствен, идеен свят. Без тези идеи вътре в човека каквито и гениални мисли да му дойдат отвън, те по-скоро ще го държат с ремък, отколкото да му дадат нужния простор; при каквито условия и да го поставите, той всякога ще бъде недоволен. Време е вече човек да насочи мисълта, чувствата, постъпките си към придобиване на съществено в живота, което може да го направи щастлив и доволен. За да придобиете съществено, трябва да избягвате еднообразието, било то външно или вътрешно. Еднообразието притъпява мислите и чувствата на човека.

И Божествените неща могат да притъпят чувствата и мислите на човека. Например ако постоянно говорите, че трябва да бъдете добри, да се обичате, без да прилагате казаното, вие оставяте тази чужда материя на повърхността на сърцето и на ума си; след време тя ще ви задуши. Кажете ли нещо добро, приложете го: Божествените идеи са пресен, мек хляб, който трябва веднага да се яде. Сложите ли го на трапезата, опитайте вкуса му: хапнете си вие от него, дайте и на окръжаващите. След половин час трапезата трябва да бъде празна. Оставите ли го дълго време да стои и само го показвате на хората, хвалите ли се с него, той ще стане корав, а след време ще мухляса; за да не разстроите стомаха си, ще се принудите да го хвърлите. Хлябът трябва да се яде навреме, да не мухлясва. Христос казва: „Аз съм живият хляб, слязъл от небето. Който Ме яде, има живот в себе си“. Това значи: човек трябва да приеме Словото в себе си, както хляба, да стане част от него, за да живее Христос в него и той в Христос. При това положение Господ може да се радва и весели в нас. Радостта е външен процес, а веселието – вътрешен. Значи ние трябва да се радваме на това, което Бог е направил, а Той да се весели на това, което ние правим за Него.

Сега, като говорим за ритмус в песента, ние отиваме по-далече – откриваме ритмус в мислите и чувствата на човека. Ритмусът внася нещо приятно, хармонично в живота. Всяко нещо, което е лишено от ритмус, навява безу-

тешна тъга, резултат е на някаква дисхармония. Правилният и хармоничен ритмус освобождава човека от дисхармонията и от непотребната, чужда материя в него. Който няма правилен ритмус в себе си, той е изложен на неразбиране, на противоречия, на болести и страдания. Като заболее, човек търси лекари и лекарства, за да възстанови здравословното си състояние. Едно нещо може да му помогне: да изправи ритмуса на своите мисли и чувства. Дойде ли някоя нечиста, отрицателна мисъл, издухай я, та да излезе навън, както барабанчикът издухва праха от барабана си. „Ама какво ще стане с мене?“ Не мисли за това: отрицателната мисъл е мъртва материя, която трябва да се изхвърли навън. Трябва ли да мислите какво ще стане с умрелия? Умрелия трябва да го заровите в земята, отново да оживее. „Какво ще стане с живия?“ Ще умре. „После?“ Ще го заровите в земята, да оживее отново. Като умира и оживява, човек постепенно се качва нагоре. Който мисли, че като умре, всичко е свършено с него, той не разбира какво нещо е смъртта. Смъртта е минаване от едно състояние в друго, при което човек постоянно възлиза нагоре. Ако една крава умре и се роди като човек, смъртта се осмисля за нея; ако човек умре и се роди като ангел, и за него смъртта се осмисля. Не само тялото умира, но умират и мислите, и чувствата на човека. Старата мисъл трябва да умре, за да се роди нова; старото чувство трябва да умре, за да се роди ново. Същото се отнася и до постъпките: старите постъпки умират и се заместват с нови. Тази смърт наричаме обновяване, възраждане, възстановяване.

Една млада мома разправяше една своя опитност. Тя обикнала един човек, но така чисто и безкористно, че нито очаквала нещо от него, нито мислела за неговите недостатъци. Дали има недостатъци, или не, тя не се интересувала; дали той я обича – и това не я интересувало. Като мислела за него, тя се вдъхновявала и помагала на близките си. По едно време започнали да ѝ говорят да не губи времето си с този човек, но да потърси друг някой, за когото да се ожени, да се нареди добре. Този човек, в когото се била увлякла, не е за нея, нито мислел да се жени.

До това време момата го обичала, без да мисли за женитба; от момента, в който започнали да ѝ говорят за женитба, тази мисъл влязла в ума ѝ като клин и тя започнала да се раздвоява. „Наистина – започнала да си мисли тя, – аз трябва да се оженя за човека, който ме обича, трябва да се наредя по някакъв начин.“ Обаче щом допуснала тази мисъл в ума си, вдъхновението ѝ изчезнало, в съзнанието ѝ настанала тъмнина и тя се почувствала като мъртва. Защо момата изгубила вдъхновението си? Защото се свързала с два непримирими помежду си закона: Божествения, който заставя човека да обича, и човешкия, който го кара да се жени. Как може момата да изправи грешката си? Като се върне там, откъдето се е отклонила. Къде ще намери същия човек? Тя няма да търси човека – Любовта ще търси: човек губи любовта си и нея трябва да търси.

Като слушат да говоря за Любовта, старите казват: „Това ни остана сега, да търсим любовта. На стари години да станем за смях на хората“. Всъщност старият само може да обича чисто, безкористно. Хората са изопачили разбиранията си за Любовта и мислят, че тя е достояние на младите. Любовта носи светлина за ума и топлина за сърцето. Щом е така, питам: старият не се ли нуждае от светлина в ума си и от топлина в сърцето си? Любовта е духовен процес, а не физически. Който не разбира Любовта като духовен процес, той ще изстине, ще се втвърди, ще мухляса и ще започне да се разлага. За Любовта като духовен процес няма прегради, няма възрасти, няма никакви ограничения. Любовта е сила, която чисти всичко, тя не търпи никакви нечистотии. Любовта изисква от човека чист, Божествен живот. Това не значи, че чистотата е нужна само за момент: любещият трябва да бъде всякога чист и доволен, той трябва да се радва при всички условия на живота си. Радостта и веселието подмладяват човека външно и вътрешно. За младия, за любещия всичко има смисъл: и яденето, и ходенето, и ученето, и свиренето. Изгуби ли любовта си, човек започва да остарява. За стария всичко се обезсмисля. Пазете свещено любовта си, приближавайте се към нея със свещен трепет, за да не я

изгубите. Когато човек се приближава към Любовта, към нейния свещен огън, трябва да събуе обувките си и бос да влезе в него; не може ли да влезе бос в огъня на Любовта, той изгубва радостта и младостта си и страданието върви след него.

Като се натъкват на страдания, хората се запитват какво да правят, за да се освободят от тях. Само онзи може да се освободи от страданията, който знае причините, които ги произвеждат, и може да се справи с тях. Три причини съществуват за страданията на човека: една от причините се крие в самия човек, втората – в окръжаващите, а третата – в живата разумна Природа. Следователно човек може да се освободи от страданията, когато се справи със себе си, с окръжаващите и с Природата.

И тъй, за да се справи разумно със страданията си, човек трябва да постави всяка свещена мисъл в ума си, всяко свещено чувство – в сърцето си, и всяка свещена постъпка – във волята си, и да чака времето за тяхното реализиране. Умът, сърцето и волята са складове за възвишени, красиви неща, а не за отрицателни мисли, чувства и постъпки, които понижават уровена на човешкия живот. За предпочитане е човек да пие вода от чисти планински извори, макар и малко, отколкото да има много шишета със застояла вода. Първата вода освежава и обновява човека, като възстановява силите на организма му; втората вода задоволява жаждата му временно, без да го освежава.

Като знаете това, стремете се да обновявате мислите и чувствата си, за да растете и да се развивате правилно. Това може да постигнете чрез новите идеи – те внасят нов живот, нови потоци за човека. Новият живот носи новата песен и новата музика, които болни лекуват, нажалени и оскърбени утешават, мъртви възкресяват. Като ученици на великия Живот поставете си задачата да възстановите силите на своя организъм, да върнете изгубената си любов и да възкресите в себе си всичко възвишено и благородно, което постепенно сте умъртвявали. Да възстановите силите си, това значи да влезете в съприкосновение с Целокупния живот, да се свържете с радостта и страданията

на всички хора, да желаете тяхното добро като свое. Да възстановите силите си, това значи да се обновите и подмладите, да се свържете с първоизточника на живота, от когото всичко извира, който храни и пои цялата Вселена.

Тайна молитва

35. лекция, 22 април 1931 г., София, Изгрев

ХИКС, ИГРЕК И ЗЕТ

Тайна молитва

Сега ще задам въпроса: защо идва пролетта в Природата? Някои могат да отговорят на този въпрос, защото го разбират, а други могат да отговорят, без да разбират. Трета категория хора разбират нещата, но не могат да отговарят на зададения въпрос. Защо? Не могат да се изказват. Лесно се изказва човек, когато в него има много неща събрани: той иска да се изкаже, да му олекне.

Ще ви задам още един въпрос: защо сте се събрали тази сутрин тук, какво ще придобиете, като сте се събрали на едно място? Ще кажете, че сте дошли да чуете нещо. Има смисъл човек да посещава някои оратори, проповедници, но ако може да приложи нещо от това, което е чул. Може ли да приложи нещо, посещението му е намясто; ако нищо не може да приложи, колкото и да слуша, няма да има постижения. То е все едно да гледа, че някоя свещ гори, без да се ползва от светлината. Един процес има смисъл дотолкова, доколкото може да ползва даден човек.

Трети въпрос: какво ви интересува в дадения момент? Много въпроси ви интересуват, но в даден момент може да ви интересува само един въпрос. Някой се интересува от въпроса на какво се дължи недоволството. Няколко причини има за недоволството: те могат да бъдат известни, а могат да бъдат и неизвестни. Ако са неизвестни, означаваме ги с буквите *x, y, z*. Значи недоволството представлява уравнение с три неизвестни: *x, y, z*. Един от начините за решаване на уравнения с три неизвестни е заместването. Най-напред се намира едното неизвестно, а после – останалите две. По същия начин се решават задачите на недоволството и на страданието. Значи недоволството се замества с доволство, а страданието – с радост. Недоволството не може да се замести с недоволство, нито скръбта – със скръб. Ще каже някой, че ако скръбта се за-

места със скръб, ще се увеличи. Скръбта в даден момент си остава толкова голяма, колкото е била първоначално: тя нито се увеличава, нито се намалява; привидно тя изглежда някога по-малка, някога по-голяма.

Съвременните хора живеят повече в привидността на нещата, отколкото в тяхната абсолютност. Например гледате пръстите на ръцете си и казвате, че средният пръст е най-голям, а останалите са по-малки. Всъщност всички пръсти на ръцете са еднакви, но перспективно са представени различно големи. Ако разглеждате една микроба под микроскоп, тя се вижда голяма; изнесете ли я вън от микроскопа, не можете да я видите. С просто око микробите са невидими, обаче под микроскоп ги виждаме големи. Тази големина е недействителна. Като знаете това, стремете се да схващате нещата в тяхната действителност по форма и по големина – нито да ги преувеличавате, нито да ги намалявате. Можете ли да схващате явленията в живота и в Природата в истинския им вид, вие сте в реалността. Като ученици вие трябва да различавате съществено от несъществено, реалното от нереалното. Например ако поставите на маса пред някое дете пари и сладки работи, то ще се изкуси от сладките работи, а не от парите. Старият човек обаче ще се изкуси от парите: той казва, че като има пари, човек ще има и сладки работи. Други пък поддържат обратното, а именно: сладките работи донасят парите. За потвърждаване на идеята си те цитират българската пословица: „Блага дума желязна врата отваря“.

Колкото и да разсъждавате върху въпроса парите ли донасят сладкото, или сладкото – парите, вие се намирате пред едно уравнение с три неизвестни. Не е важно какво представляват неизвестните, но как могат да се решат. Мислите ли, че като са ви дали жито, за да направите хляб, сте решили въпроса за житното зърно? Решаването му подразбира посаждане на житното зърно в земята. Като се зарови в земята, житното зърно се разделя на две части, като две живи същества, които се обръщат едно към друго с гърбовете си. Те имат различни мнения за Природата, вследствие на което не могат да се споразумеят. Те имат

няколко допирни точки, но въпреки това не се разбират. Този процес, означен с *x*, наричаме процес на чувствията. След това идва процесът на мисълта, който се означава с *y*. Работата на ума се определя от сърцето. С други думи казано: колкото материал е приготвило сърцето, толкова са възможностите на ума да работи. Значи сърцето работи, като се радва и страда; умът пък работи, като мисли. След умствените процеси човек минава в процесите на волята, означени с буквата *z*. Волята съединява процесите на ума и на сърцето. Ако човек не разбира първия момент, в който се проявява неговото сърце, неговият ум и неговата воля, нищо не може да постигне; ако се съмнява в проявите на сърцето, на ума и на волята си, той не може да знае техните импулси.

Като не разбират законите на Битието, някои се страхуват от живота и казват: „Гладни ще умрем“. Това е невъзможно: да умре човек гладен, това е изключителен случай. Как е възможно да вярва човек в Бога, да приема съществуването на една велика разумност в света, и въпреки това да се страхува, че ще умре гладен? Това значи отричане на Бога, отричане на всякаква разумност, това значи отсъствие на връзка с първопричината на нещата в дадения момент. Ако си тръгнал в Божествения път, не допускай в себе си нещо отрицателно. Защо трябва да се страхуваш от глад, от противоречия, от мъчнотии? Може да умре от глад онзи, който няма никакво богатство в себе си, външно или вътрешно, обаче какво ще кажете за човека, който носи на гърба си чувал, пълен със злато? Каквото и да срещне той на пътя си, нищо не може да отклони вниманието му – неговият ум е зает с богатството, което носи на гърба си.

Какво представлява голямото богатство, което човек носи на гърба си? Това богатство не е нищо друго освен страданието, което той преживява. Докато страда, човек е в правия път – страдащият е нормален човек. Какво ще кажете за онзи, на когото кракът е парализиран и не усеща никаква болка? Той се намира в неестествено състояние. За предпочитане е човек да страда, да усеща болка в крака

си, отколкото да не усеща нищо и да влачи изсъхналия си крак. Който страда, има възможност да се радва; който никога не страда, никога не се радва. Животът започва със страдание. Страданието се отнася към процесите, означени с буквата *x*. Природата започва с процесите *x*, Бог е започнал със същите процеси. Защо? Защото те съдържат творческа енергия. Като не разбират смисъла на страданията, хората роптаят и се гневят. Заради роптанието им ние ги считаме за стари хора, за баби и дядовци. Младият не роптае; следователно ако иска да се подмлади, човек трябва да се откаже от гнева, от роптанието, от недоволството. Как? Като хвърли старата и оцапаната си дреха. Човек се цапа, докато живее в отрицателното; откаже ли се от него, дрехата му става чиста и светла. Нечистотата е присъща на ума и на сърцето, но не и на душата. Какво нещо е грях, престъпление, душата не знае: тя вижда, че някои неща не стават правилно, но не се занимава с тях. Тя се стреми към възвишен живот, който прави човека богат, учен, силен, добър.

Съвременните хора искат да бъдат богати, учени, силни и добри и се чудят защо не могат да постигнат своите стремежи. Това се дължи на тяхното неразбиране. Те искат да придобият неща, които и без това са вложени в тях. Тъй както е създаден, човек е и богат, и учен, и силен, и добър. Той носи всичко това в себе си, но трябва само да го изяви навън. Когото срещнете, всеки казва: „Млад съм още, нищо не мога да направя. Един ден, като възмъжея, ще направя всичко, което се изисква от мене“. Кога възмъжава човек: когато стане висок или когато стане стар? Човек има възможност по всяко време и във всяка възраст да направи нещо добро и полезно. Както листата, цветовете и плодовете на дървото са необходими за своето време, така и всеки човек, от всички възрасти и пол, е необходим за великия Целокупен живот. Плодът трябва да узрее, да има семена, за да може отново да се посади – само така той постига своята цел. Следователно изучавайте Природата в нейната последователност, за да видите, че всички процеси, които стават в нея, са на своето място и време.

Каквато последователност и непреривност съществува в Природата, такава трябва да съществува и в човека. Каже ли някой, че има силна вяра, ние разбираме постоянна, чиста, непоколебима вяра. Можете ли да кажете, че вярата ви е чиста като водата на планинския извор? Можете ли да кажете, че чистотата на вярата ви граничи с абсолютната Чистота? Можете ли да кажете, че вярата ви не съдържа гниещи вещества? Каква вяра е тази, която допуска съмнението, колебанието и страха в себе си? Срещате някой вярващ: говори за вярата си, а на другия ден се съмнява в Господа, пита се защо Бог е допуснал да го опетнят, да накърнят достойнството му. Чудно нещо! Кой може да опетни някого и как ще го опетни? Вие можете да боядисате човека с някаква боя, можете да го оцапате отвън, но по никой начин не можете да го опетните. Ако мислите, че някой може да опетни душата ви, това показва отричане на всякаква разумност. Човек сам се цапа, сам трябва да се чисти.

Помнете: всичко може да се опетни, но душата – никога. Душата е чиста, светла, мощна. Който се е опитвал да опетни душата, той е изгорял в нейния огън. То е все едно дяволът да се бори със светията: каквито опити и да прави, най-после дяволът ще бъде победен. Затова българите казват: „Не се играе с огън“. Страшен е дяволът, велик е светията; грозен е дяволът, красив е светията; зъл е дяволът, добър е светията. Ето защо, за да победи, човек трябва да постави великото срещу страшното, красивото срещу грозното, доброто срещу злото – само по този начин се уравновесяват силите в човека. Влезе ли една лоша мисъл в ума ви, не се борете с нея, но поставете доброто на пътя: види ли доброто, тя се смекчава. Прилагайте доброто и красотата в живота си като противодействащи сили на злото и на грозотата. Изгубите ли тия опорни точки в живота си, вие сами се излагате на големи нещастия. „Не може ли без страдания?“ Може без страдания, но без неразумните страдания; разумните страдания са неизбежни – те носят блага на човека, без тях няма растене и развитие. Страданията са достояние не само на хората, но

и на ангелите. Ето защо не очаквайте да се свършат страданията, но желайте да се сменяват. След всяко страдание идва радост и след всяка радост идва страдание. Ако се свършат страданията, и радостите ще се свършат; ако се свършат радостите, и страданията ще се свършат. Бихте ли желали тогава да се свършат страданията? Ако няма страдания, и радостите ще изчезнат. За предпочитане е живот със страдания и радости, отколкото без страдания и без радости.

Да се върнем към неизвестната величина *хикс*. Всеки човек знае какво нещо е неизвестност. Например давате на един познат сто английски лири назаем, срещу задължението си той ви дава полица с определен срок за плащането. Преди да дадете парите, вие сте събрали сведения за този човек – дали е честен; най-после се решавате да му дадете исканата сума. След това идва ново съмнение – ще върне ли парите навреме. Наближава денят и часът за плащане, но вие треперите вече дали ще се яви длъжникът, да не пропаднат парите ви. В определения час длъжникът може да дойде и да си изплати дълга, но може да изпрати една бележка със следното съдържание: „Преди години вашият дядо е взел от моя сто английски лири, които не е върнал. Вие трябва да платите за дядо си. Следователно сумата, която ви дължа, погасява дълга на дядо ви. По този начин нито вие имате да давате, нито аз“. Ще кажете: „Защо този човек трябва да плаща за дядо си?“. Законът на кармата е такъв, той е строг закон: кармата преследва човека най-малко до четири поколения, докато изплати всичките си дългове. Какъвто е законът за кармата, такъв е и законът за дихармата. Това, което Бог е определил за човека, векове да минат, той ще го получи. Обещанията на Бога всякога се реализират. Ако ти е обещано да станеш певец, когато и да е ще станеш; ако ти е обещано да станеш богат човек, когато и да е ще станеш. Това не значи, че трябва да седиш и да чакаш. Щом искаш да станеш певец, ще се учиш да пееш, ще работиш в това направление, а кога ще станеш певец, не мисли за това – то само ще дойде. Ако искаш да станеш богат, стреми се

да постигнеш желанието си – богатството само ще дойде. Как ще стане това, не е твоя работа: от човека се иска работа и постоянство, останалите неща сами ще дойдат. В разумния свят нещата идват сами, а в неразумния човек сам трябва да ги търси.

Съвременните хора често се безпокоят, смущават се, страдат. Защо? Защото от време на време попадат в неразумния свят, в областта на неразумните страдания. Например погледнеш се в огледалото и се уплашиш. От какво се плашиш? Косата ти е побеляла, лицето ти се е набръчкало. Има ли нещо страшно в бялата коса и в бръчките на лицето? Ще кажете, че сте остарели вече, че смъртта наближава. Това са криви тълкувания: старостта не подразбира смърт. „Ама боледувам, ставите ме болят." Ако сте разумни, ако имате вяра, болестта ви ще изчезне така, както нечистотиите върху ръцете ви. Като оцапате ръцете си, отивате при някой извор и се измивате. Направете същото и с болестта си: идете при великия извор на Живота – при Бога, и се измийте. Като измиете лицето, ръцете и главата си три пъти, болестта ще ви напусне. За да се освободи от болести, мъчнотии и страдания, човек трябва да има динамическа вяра, в която нещата се сменят; останат ли нещата на едно място, нищо не се постига.

Следователно за да постигне желанията си, човек трябва да разбира законите на ума, на сърцето и на волята си. Човек може да реализира желанията си, когато мине през света на ума, на сърцето и на волята – те съставят Божествения свят. Който разбира правилно процесите на ума, на сърцето и волята си, той е влязъл в новия живот, той има нови разбирания за живота. При това положение каквато работа и да започне, добре я свършва. Как свършва работата си? Това не е важно: той прилага свой специфичен метод, различен от методите на другите. Красотата е в разнообразието; дойде ли до науката, до религията, той има специфични разбирания. Не е лошо да има човек специфични разбирания, но тези разбирания трябва да отговарят на Истината; не отговарят ли на Истината, той ще изпадне в смешно положение.

Трима американци посетили с научна цел един английски град. Като се разхождали из града, прочели едно обявление, че някой англичанин ще държи сказка за американците. Те си взели бележка от това обявление и в определения ден и час се явили на събранието. Говорителят излязъл на катедрата и започнал да развива своята тема. Като описвал отличителните черти на американците, между другото той казал нещо и за техния ръст. „Американците са – казал той – дребни, ниски на ръст, но стройни.“ В това време един от присъстващите американци, който бил висок 1.85 м, излязъл пред публиката и казал: „Господа, аз съм американец“. След него излязъл вторият, който бил висок 1.90 м. Най-после излязъл и третият, Джон Хол, който бил висок 2 м. Като погледнал към тях, говорителят веднага напуснал залата през задната врата, за да не го забележат. Всички присъстващи започнали да се смеят.

Какво заключение ще извадите от този пример? Когато човек изучава външния свят през дупчицата на някоя тръба, всякога изпада в смешно положение. И през дупчицата той вижда нещата, но не в тяхната действителност. Например астрономите изучават Слънцето и другите планети през дупката на телескопа и мислят, че са открили много неща. Чрез спектралния анализ те са открили на Слънцето такива елементи, каквито има и на Земята, но казват, че на Слънцето няма живот. Вода има, но риби няма във водата – то е все едно да виждате някъде красиво училище, но да няма деца и учители в него; виждате някъде църква, но без свещеници и богомолци; виждате красиви картини, но няма художници, нито хора, които да се любуват на тия картини. Чудна логика! Свещта гори, издава светлина, но около нея няма човек, на когото да свети. Значи според заключенията на някои учени Слънцето е запалена свещ, но няма хора на него, които да се ползват от светлината му. Всички вярват на линиите, които спектроскопът дава за елементите на Слънцето, но каже ли някой, че на Слънцето има живот, не вярват.

Казвам: на ония, които искат да се убедят, че има живот на Слънцето, ще покажа един специален спектроскоп. Там се забелязва особен ритмус на светлината, едно постоянно усилване и отслабване. Когато светлината на едно тяло постоянно се увеличава и намалява, т.е. се усилва и отслабва, това показва, че в това тяло има разумен живот. Ритмусът на слънчевата светлина, която слиза на Земята, постоянно се мени. Това се дължи на живота на хората. И на Месечината стават големи промени, а това показва, че и там условията на органическия свят са неблагоприятни. Ако приемем, че на Месечината има живот, органическият свят там ще бъде различен от земния. Като ученици на великата школа на Живота вие трябва да се интересувате от въпроса има ли живот на Месечината, или няма. Ако има живот, трябва да влезете във връзка с нейните жители.

Да се върнем към въпроса за недоволството. Една от причините за недоволството се дължи на прекъсване на връзката на човешката душа с реалността. Прекъсването може да стане съзнателно или несъзнателно. Ако прекъсването на връзката е станало съзнателно, човек се излага на по-големи страдания, отколкото ако е станало несъзнателно. Щом се възстанови връзката, и порядъкът се възстановява. Всеки човек има в себе си различни уреди, с които може да изучава промените, които стават във външния свят. Например някой се оплаква, че го боли врат, крак, ръка, пръст и т.н. Това са барометри, чрез които можете да познаете какви промени ще станат в атмосферата. От промените в атмосферата можете да определяте дали времето ще бъде добро, или лошо. Също така човек има и свое вътрешно радио, с което може да влиза в съобщение с жителите на онзи свят, както и на другите планети. Ето защо каквито болки и да усещате, не се страхувайте: те са дадени за работа и за учене, чрез тях вие придобивате знания за времето, за атмосферните течения. Има страдания и болести, от които човек сам може да се освободи. Човек трябва да бъде лекар на себе си, обаче има страдания и болести, от които само Бог може да освободи човека.

Следователно като се лекува и освобождава сам, човек се калява в търпение, усилва волята си и прилага своето прилежание; щом се остави на Бога, той се смирява. Пазете се от леността, тя е една от големите напасти: поддаде ли се на леността, човек сам се погубва.

Страданията идват именно за да предпазят човека от леността. Днес всички хора искат да бъдат свободни, търсят начин за освобождаване. По естество човек е свободен, а по разбиране – ограничен. За да се освободи напълно, той трябва да измени разбиранията си. Как? Като съблече старата си дреха, за да облече нова. „Кой ще облече старата ми дреха?“ Не мисли за това – облечи новата дреха и върви напред. Какво значи обличане на нова дреха? Да облече човек нова дреха, това значи да внесе нещо ново в съзнанието си. Обаче съзнанието може да приеме новото само когато е празно, освободено от всички стари разбирания, от всички утайки и наслоявания. Новото изисква нови условия, нови разбирания, нови форми. Например обичате един човек. Защо го обичате? Защото бил красив. Заради красотата му вие искате да го обсебите, да го задържите за себе си. Това е невъзможно: преди всичко красотата е израз на Божествения свят, а никой не може да обсеби този свят. Красотата не е достояние на един човек: много хора, много поколения са работили, за да придобият тази красота. Кого ще обсебите тогава? Казвате, че денят е хубав. Знаете ли колко елементи са взели участие за създаването на този ден? За да бъде денят хубав, Слънцето трябва да грее, цветята и дърветата трябва да цъфтят, птичките – да пеят, хората – да се радват. Не вземат ли тия елементи участие в създаването на деня, той е обикновен. Красотата на човешкото лице подразбира изявление на разумния свят.

И тъй, свързвайте се с разумния свят, за да се обновявате. Не се съмнявайте в съществуването на този свят, не се съмнявайте в съществуването на Бога, на ангелите, на добрите и святи хора; усъмните ли се в тях, вие се съмнявате в себе си. Когато се усъмни в себе си, човек изпада в отрицателната страна на живота и казва, че светът е лош

и хората са лоши. Ако наистина светът и хората са лоши, откъде ще дойде щастието? Ти искаш да бъдеш щастлив, но вън от света, от Природата и от хората няма щастие. Колкото и да отричате съществуването на разумния свят, вие постоянно срещате разумни същества. Не се минава ден да не ви посети някое разумно същество. В дома ви или в учреждението, където работите, все ще ви посети някой добър, праведен човек. Той идва незабелязано, не говори за себе си, но с присъствието си само ви донася нещо хубаво. Като си отиде, казвате: „Не зная какъв беше този човек, но ми внесе добро разположение, даде ми нещо хубаво“. В друг случай пък вие носите нещо светло за своите близки. Ангелите, разумните същества посещават всички хора, невидимо и видимо, в човешка форма и по този начин им помагат.

Сега се явява въпросът по какъв начин ангелите посещават хората, как и откъде влизат в тях? Това е най-лесната работа – те влизат и през най-тесни отвори. Достатъчно е да намерят един малък отвор, за да се настанят във вас. Три отвора има, през които ангелът може да влезе в човека: през ума, през сърцето и през волята му. Влизането и излизането на ангела трае само един момент, след което човек се чувства вдъхновен, готов за велики работи. Щом ангелът се отдалечи от човека, последният казва: „Не зная защо ми е празно в душата. Преди момент бях пълен, богат, готов на всички благородни жертви“. За да не изпаднеш в празнота, използвай момента на светлото посещение. „Защо ангелите не прекарват по-дълго време в човека?“ Защото те познават неговото естество: човек отваря ума, сърцето и волята си за момент само и бързо ги затваря. Ангелите използват именно този кратък момент – те се движат с бързината на светлината, вследствие на което работят в миговете на времето. Благодарете и на тия моменти, през които се отваряте за светлите същества, както цветовете – за слънчевите лъчи.

И тъй, когато се намирате пред някаква мъчнотия, не се смущавайте как ще я разрешите, но отворете ума и сърцето си, застанете тихо и спокойно и чакайте: няма

да мине много време, някой ангел ще влезе във вас, ще остави своето благословение и ще излезе. „Ако влезе друг някой?“ Не се безпокойте: щом е ден, само светлината може да влиза и през най-тесните отвори; тя влиза и през затворени прозорци, и през пуснати пердета. Вятърът, прахът не могат да влязат през затворени прозорци, но светлината минава и през тях. Следователно колкото и да е кратък моментът на нейното посещение, благодарете и за това: доброто ви е посетило и е оставило своето благословение. Бог се проявява чрез Доброто. Благодарете и за най-малкото добро, и за най-малката радост. Ако очаквате само големи радости: да заемете високи положения, цял свят да ви се покланя, вие сте изгубени. Ето, целият християнски свят говори за Христос, но Христос не се ползва от това: и до днес още Той страда, и днес още хората Го разпъват. Високото положение не носи щастие на човека. Един художник нарисувал Христос със затворени очи. Не, Христос е с отворени очи, Той поглежда към света и му помага. Не е въпрос Христос да затвори очите си за света: Той трябва да гледа към него и да се радва, а не да страда. Той вижда това, което се върши в света, и казва: „Всичко е намясто“. Дали човек страда, или се радва, пак е намясто. „Ама много съм олекнал, нищо нямам.“ Ще те натоварят, не се безпокой. „Много съм натоварен.“ Ще олекнеш. „Гладен съм.“ Ще се наситиш. „Преситен съм.“ Ще огладнееш.

Днес всички хора страдат, оплакват се от лишения, защото още носят в себе си образа на страдащия, разпънатия Христос. Свалете този образ от себе си и го заместете с нов. Време е вече хората да носят в ума и в сърцето си образа на новия Христос, Който превързва раните на страдащите, утешава наскърбените, повдига падналите, възкресява мъртвите. Като ученици вие трябва да се проникнете от новото, което се изразява в даване. Щедро отворете сърцата си и давайте на всички, отворете умовете си и раздавайте, приложете волята си и неуморно работете: Божествената нива е голяма, има работа за всички. Ще кажете, че ръцете ви са хванали мазоли, че лицето ви

е почерняло и огрубяло. За предпочитане е да имате черно и огрубяло лице, ръцете ви да имат пришки, но да сте свършили някаква работа, отколкото да запазите мекотата на лицето и на ръцете си и да не сте свършили никаква работа.

Който не е работил, няма никакъв дял от Божествената нива, той не може да се ползва от благата на Царството Божие. И тъй, откажете се от старото и приемете новото, откажете се от песимизма и приемете оптимизма. Не казвайте, че от вас нищо няма да излезе – от всички ще излезе нещо добро и светло, Бог е приготвил за всички нещо велико и светло. На Божествената трапеза е определено място за всеки едного специално, бъдещето е пред вас. Стремете се към това светло, велико бъдеще, което е в сила да разреши въпросите на *хикс*, *игрек* и *зет*.

Само проявената Божия Любов,
само проявената Божия Мъдрост,
само проявената Божия Истина
носят пълния живот.

36. лекция, 29 април 1931 г., София, Изгрев

ПРАВАТА ПОСОКА

Прочетете 16. глава от Първо послание към коринтяните, за да видите как са живели старите вярващи. Те не са мислили, че някой ще чете как са живели, обаче вие четете за техния живот; други пък ще четат за вас, как вие живеете днес. Не е важно какво хората знаят за вас – важно е вие да знаете защо живеете. Човек живее, за да се усъвършенства. Следователно обръщайте внимание на съдържанието на живота, а не на формата. Животът е подобен на сапунен мехур, който лесно се пука: формата изчезва, съдържанието остава; един мехур изчезва, а на мястото му се явява друг. Сапунените мехури се явяват и изчезват по причина на онзи, който се мие. Следователно от този, който живее, непременно ще излезе нещо. От Бога излиза живо дихание на живот, затова е казано, че ние живеем и се движим в Бога. „Какво ще стане с мене?“ Щом се безпокоиш, ти живееш вън от Бога: този живот е пълен със страдания, обезсърчения, песимизъм. Влез в Бога, за да се успокоиш, да се осмисли животът ти и да се превърне на радост и веселие. Зиме, когато децата излизат на двора, скоро се връщат в топлите стаи: вън е студено, ръцете и краката им изстиват; щом се стоплят, те пак излизат вън. На същото основание казвам: когато е в Бога, човек е на топло; щом излезе вън от Него, ръцете и краката му изстиват и той бърза да влезе вътре, да се стопли.

Казано е в Писанието: „Наближило е времето за идване на Царството Божие на Земята“. Колко е това време? Колкото е разстоянието от къщата, където е топло, до двора, където има голям студ. За да се домогнете до Царството Божие, трябва да имате жива, непоколебима вяра. „Какво ще стане с нас, като умрем?“ Ще ви съблекат – смъртта е съблечане на старите дрехи. Какво правят разбойниците, като хванат един богат човек? Оберат всичките му пари, а после съблекат горните му дрехи и го оставят по долни бели дрехи. Докато е жив, човек се

безпокои, че няма какво да яде и да пие, че няма кой да го гледа на старини. Тогава от онзи свят изпращат един ангел да го освободи от товара му и да го вземе със себе си, да се грижи за него. Мъчно се умира, докато човек е натоварена камила; щом се разтовари камилата, човек умира лесно. Всичката мъчнотия се заключава в развързване на ремъците на товара: щом ремъците се развържат, душата се освобождава и отива в другия свят. Там човек се усеща подмладен. Колкото повече се оплаква човек, толкова повече остарява. За да не остарява, човек трябва да не роптае, да не се оплаква, да стане оптимист.

А колкото за събиране на милостинята за светиите, както наредих в църквите Галатийски, така сторете и вие. (1. ст.)

Ако вие събирате милостиня за светиите, къде ще я изпратите? Тогава са пращали милостинята за светиите в Йерусалим. Къде ще пратите вашата милостиня? Едно време светиите седели в Йерусалим, а днес светиите ходят по света да помагат на хората. Тогава е нямало бързи съобщения; днес човек може да обиколи целия свят за 50–60 дни. В бъдеще ще имаме още по-бързи съобщения.

Като не разбират живота, хората страдат и се измъчват. Значи невежеството е една от причините за страданията. Когато вятърът духа, когато Слънцето грее, хората се оплакват, че изстиват или изгарят от Слънцето. Това е неразбиране на нещата. Бог говори на човека чрез светлината, чрез топлината, чрез вятъра, чрез водите, цветята, животните. Така е за онзи, който разбира; за онзи, който не разбира, все едно, че му дават да чете книга на чужд, непознат за него език; за него и животните, и растенията са неразбрани. Той вижда, че вол пасе на полето и казва: „Вол е това. Няма работа – пасе“. Волът пасе, но същевременно се учи. Като се напасе, той отива настрани, ляга някъде и започва спокойно да преживя. Преживянето е подобно на преработването на мисълта. Докато не обработи мисълта си, човек не може да мисли право. Човек мисли право, когато започне „да преживя“, т.е. когато вземе под внимание всички факти, всички скърби и радости и ги съ-

поставя. Само при това положение човек може да изкара от своята мисъл нещо хубаво и полезно. Без съпоставяне на фактите радостите и скърбите представляват необработена, безвкусна храна. Затова казваме, че храненето, чувстването и мисленето вървят успоредно – те взаимно се допълват.

Ще кажете, че това са отвлечени въпроси. Отвлечени неща са тия, които стоят далече от съзнанието на човека. Хората са далече едни от други, когато не се обичат; ако се обичат, хората са близо един до друг. Същото можем да кажем и за заминалите на онзи свят. Ако обичате покойниците си, и те са близо до вас: при това положение живите и покойниците живеят в един свят. Хората живеят на едно и също поле, с тази разлика само, че едни от тях са в ада, а други – в рая. Които се мъчат, живеят в ада; които са разбрали мъченията, те се радват, вследствие на което живеят в рая. „Какво трябва да направи човек, за да излезе от ада?“ Да обикне мъченията: щом го обикне, то ще го напусне. От разказа за богатия и за бедния Лазар се вижда, че между ада и рая има голяма преграда, голяма пропаст, която мъчно се минава. Христос дойде в света да постави мост между ада и рая; Той показа на човечеството пътя, по който може да излезе от мъчнотиите и страданията, от неблагоприятните условия, и да влезе в радостта и веселието, при благоприятните условия на живота.

Кой създаде ада? Хората: от своите стари, криви, изопачени разбирания хората създадоха здрави, високи крепости, в които сами се затвориха. Тези крепости наричаме ад. Днес всички хора трябва да се учат, да прилагат знанията и любовта си, за да разбият стените на тия крепости и да излязат вън, на свобода, т.е. в пределите на Царството Божие, в Рая на Земята, за който се говори в *Битие*. Казано е, че Бог създаде Небето и Земята, но никъде не е казано, че е създал ада. Ето защо, като човешко изобретение, адът трябва да се разруши от своя създател: който го е създал, той трябва да го разруши. Ще кажете, че трябва да осигурите бъдещето си. Оставете бъдещето настрана – то се определя от настоящето: каквото е настоящето, тако-

ва е и бъдещето; осигуряването е стар метод. „Какво ще стане с човека?“ Това, което никога не е очаквал. Апостол Павел казва: „Око не е видяло и ухо не е чуло това, което Бог е приготвил за онези, които Го любят“. Следователно задачата на човека не се заключава в неговото осигуряване, но в свързването му с Бога: като обикне Бога, човек се свързва с Него и си осигурява такова светло бъдеще, каквото никога не е предполагал.

Като знаете това, не се безпокойте за непотребни неща. „Какво ще стане с нас?“ Каквото стана с Христос, това ще стане и с вас; каквото стана с апостолите, това ще стане и с вас; каквото стана със светиите, това ще стане и с вас. Христос мина през големи страдания и после възкръсна. Апостол Павел беше голям оптимист – той мислеше, че лесно ще влезе в Царството Божие, но като го биха няколко пъти, каза: „Братя, с големи страдания ще влезем в Царството Божие“. Ако във времето на Павел беше мъчно влизането в Царството Божие, в нашето време е още по-мъчно: сегашният век носи по-големи мъчнотии и страдания на човечеството. Ние сме на края на века, когато старото отминава времето си и отстъпва на новото. Това време носи големи, но велики страдания. Човек се пробужда, отправя погледа си нагоре, към възвишения свят, където са сигурността и щастието, които търси.

Животът на съвременните хора е преходен, както е преходно движението по права линия. Човек не може постоянно да се движи по права линия: колкото и да не желае, той трябва да издигне перпендикуляр от една точка на правата и да върви нагоре. Този е пътят, по който човек може да намери Истината. Щом се домогне до Истината, той започва да мисли за Бога и страданията му изчезват: Истината и Любовта ви към Бога са в състояние да изтрият сълзите от очите ви. Хората плачат, защото не са намерили Истината; когато намерят Истината, те пак могат да плачат, но от радост.

И тъй, има два вида плач: от скръб и от радост. Първият плач е подобен на дъжда, който вали и полива изсъхналата земя; цветята поглъщат дъжда и се радват, че са осве-

жени. Вторият дъжд е подобен на росата – и тя освежава цветята. В този смисъл добре е човек да плаче, да полива цветята в своята градина – този плач носи благословение за човешката душа. Така плаче онзи, който разбира смисъла на страданията и на радостите; който не ги разбира, вместо да освежи цветята, той ги попарва. Това показва, че неговите сълзи са много горещи. Изследвайте сълзите си и правете верни заключения за себе си. Ако сълзите носят благословение за вас, събирайте ги в шишенца или ги попивайте с чисти копринени кърпички, за да не падат на земята.

Едно е важно за човека: да издигне перпендикуляр в живота си. Перпендикулярът не е нищо друго освен отправяне на човешката душа към посоката, откъдето идва Божията Любов. Дръжте съзнанието си будно, за да не се наклони перпендикулярът. Най-малкият наклон води към материалния живот. Колкото по-голям става наклонът, толкова повече човек се отклонява от правия път на живота, т.е. от перпендикуляра, и се спира в плоскостта, където човек се движи само във физическия свят. За да не изпада в ограничителни условия, той трябва да се държи здраво за перпендикуляра като за посока, която единствена го води към Любовта – основата на Живота. Следователно стремете се към перпендикуляра на живота, т.е. към великата Любов, която осмисля нещата. Без Любовта няма живот, няма растене и развитие, няма никакви придобивки.

Тайна молитва

37. лекция, 6 май 1931 г., София, Изгрев

СВЕЩЕНИЯТ ТРЕПЕТ

Тайна молитва

Ще прочета 138. псалом.

Като четете този псалм, виждате какви разбирания е имал пророкът. Макар и преди хиляди години да е написан, този псалм не губи значението си. Пророкът е имал високо разбиране за Бога. Малцина имат такова разбиране. Това показва, че Истината е извън времето и пространството. Понякога малкото дете знае повече от стогодишния старец. „Възможно ли е това?“ Възможно е, разбира се. Малкото дете вижда повече от слепия старец, но ако детето е сляпо, нищо няма да вижда. Следователно познаването на Истината не се определя от възрастта. Дали човек е стар, или млад, щом не познава Истината, той е сляп, ограничен, не вижда и не разбира нещата. Като знаете това, не се ограничавайте от времето, от пространството и от условията, не казвайте, че времето не ви достига или че място нямате, или че условията са неблагоприятни. Допуснете ли едно от тия неща в съзнанието си, вие сами се ограничавате, сами затваряте прозорците си за светлината. Ще каже някой, че майка му и баща му са го родили при мъчни условия, че времената са били тежки, че средствата му за живота са били оскъдни и т.н. Това са книжни препятствия – достатъчно е да махне човек с ръка, за да ги скъса. Докато мисли, че не може да се справи с мъчнотиите си, те стоят в съзнанието му като дебели, яки стени; щом разбере, че може да се справи с тях, те се превръщат в книжни стени.

Съвременните хора лесно се подават на внушения и сами се ограничават. Щом се дойде до отрицателното, те лесно го възприемат чрез внушение; дойдат ли до положителното, внушението не им действа. Това показва, че те вярват повече в отрицателното, отколкото в положителното. Например някой започва една добра работа, но

казва: „Не мога да свърша тази работа“. Каквото казва, така става. Защо не каже, че може да свърши работата? Друг казва: „Ще се разболея“ – и се разболява. „Няма да свърша училище“ – и не свършва. „От мене човек не може да стане“ – и не става. „Не мога да живея добре с жена си“ – и не живее добре. „С тебе не мога да завържа приятелство“ – и не завързва. Всичко отрицателно, което хората са допуснали и в което са повярвали, се е сбъднало. След всичко това те се запитват защо Бог е създал света така, защо е допуснал страданията, защо животът им е пълен с неуспехи? От вас зависят добрите работи, радостите и успехите в живота: вие сами си предсказахте неуспехите, вие сами повярвахте, че не можете да учите, че не можете да завършите училището. Бог няма да учи заради вас, никой не може да учи за вас – вие сами ще учите за себе си. Вие ще повярвате, че можете да учите, да бъдете добър, праведен и любещ, кротък, милосърден, добродетелен и т.н. В каквото вярвате, това става – колкото е силна вярата ви, толкова ще успявате. Ето защо постоянно дръжте в ума си мисълта: „Мога да направя всичко, каквото душата ми желае. Всичко ще бъде така, както Бог е определил“.

Какво е определил Бог за човека? Той е определил Доброто и Любовта като основа на неговия живот. Има ли тази основа, той може всичко да постигне. „Какво да правя, като не успявам?“ Ще играеш. „Благочестиво ли е това?“ Благочестиво ли е да наведеш глава към земята, да се отчаеш от живота и да роптаеш против Бога? Благочестиво ли е да се обезсърчаваш, когато ти са дадени толкова блага? Вместо да се обезсърчаваш, по-добре пей и играй. Българската поговорка казва: „Който пее, зло не мисли“. Щом не мисли зло, добро ще мисли. Глупавият не може да пее и да играе: ако рече да играе, той ще преплита краката си. Защо? Няма сръчност. Умният обаче е сръчен, той пее и играе добре.

Следователно ако искате да постигнете желанията си, казвайте в себе си: „Мога да бъда добър, мога да бъда разумен, мога да бъда силен, мога да бъда богат“. Казвате ли така в себе си с вяра и с убеждение, търсете добри, разум-

ни, учени, силни и богати хора – само от тях можете да научите и да придобиете нещо хубаво. Ако търсите красиви цветя, не ги търсете по книгите, но ходете по градините, където цветята растат и цъфтят; ако видите някое малко цвете, не го отминавайте с пренебрежение – знайте, че и малкото цвете е толкова важно, колкото и голямото. Ако пренебрегнете малкото цвете, вие пренебрегвате себе си. По отношение на великите, възвишени същества и вие сте едно малко цвете. Как ще се чувствате, ако възвишени същества минават покрай вас и не ви обръщат внимание? Колкото и да е малко едно същество, щом има живот в себе си, то крие нещо велико, то носи за себе си и за окръжаващите известно благословение.

Следователно и най-малката форма, в която тече животът, привлича вниманието на възвишените същества, както и на Бога. Бог минава покрай нея и оставя Своето благословение. Не е важно колко сте големи, важно е доколко сте възприели и използвали Божието благословение. Бъдете готови да приемете всеки момент Божието благословение. Ако не сте будни, ще го пропуснете и после ще се чудите защо сте неразположени, защо работите ви не вървят добре. Някой става сутрин неразположен: не му се работи, не се движи, не прави никакви упражнения, не иска да говори, да яде. Гледате го – седи на едно място с увиснала глава, с отпуснати ръце надолу – не знае къде да сложи ръцете си. Коя е причината за това състояние? Пропуснал е да възприеме Божието благословение. Някои оратори излизат да говорят пред многочислена публика и докато започнат да говорят, въртят ръцете си на една и на друга страна, не знаят къде да ги поставят. Щом започнат да говорят, те се вдъхновяват, получават Божието благословение и работата им върви добре: те застават в естествено положение, движат ръцете си спокойно и не мислят за тях.

Помнете: в живота на всеки човек е важен първият момент, когато се пробужда съзнанието му. Този момент наричаме „изгряване на слънцето в човешката душа“. Може ли човек да улови първия лъч на своето изгрява-

що слънце, всички работи се нареждат добре; пропусне ли този момент, колелото на живота продължава да се върти и той трябва да чака цели 24 часа, докато дойде новият изгрев. Изкуството се заключава в това, да хванеш първия Божествен момент на изгряващото Слънце. Който хване този момент, той е благословен от Бога; не го ли хване, той е скъсан чувал или пробита стомна – каквото сипеш в него, всичко излиза навън. Всички хора имат желание да уловят Божествения момент, но рядко успяват. Три момента има през деня, когато човек може да улови Божественото: сутрин, на обяд и вечер. Най-добрият момент е сутрин, т.е. когато Божественото съзнание на човека се пробужда. Този момент наричаме зазоряване, или вечна пролет на човешката душа. Моментът за пробуждането на съзнанието е толкова кратък, колкото е кратка вечността.

Човек всеки момент се разтваря и разширява. Опасно е, ако човек се стреми да постигне това изведнъж и после да спре. Не, пробуждането на съзнанието е вечен процес. Да се стреми човек да го постигне изведнъж, това е все едно да усилите сладчината толкова много, че да притъпите вкуса си. Човек не трябва да притъпява вкуса си, нито да идва до втръсване от сладките работи. Умерената сладчина е подобна на добрия, приятния и мекия живот. Пожелае ли човек да бъде чрезмерно добър и мек, ще предизвика втръсване в себе си и за да излезе от това положение, ще се обърне към киселите работи, за да неутрализира голямата сладчина. Човек трябва да знае в какво количество да употребява сладките и киселите храни, за да не предизвика притъпяване на вкуса си или отвращение. Ще кажете, че знаете тези работи, няма защо да ви се говори. Те са Божествени неща. Как можете да знаете Божествените работи, ако не знаете човешките? Как можете да вдигате тежки товари, ако не можете да вдигате леки? Като не може да вдига големи тежести, човек прибягва до хитрост, обаче с хитрост не се отива далече: той нито себе си може да излъже, нито окръжаващите. Днес Бог възлага на всеки човек по една малка работа, а той Го залъгва, иска

да извърши нещо велико, да повдигне цялото човечество. Всеки човек разполага с определени възможности, вън от които не може да излезе. Малки са възможностите на човека, но те могат да се разрастат: достатъчно е да се посадят в почвата, за да се развият. Следователно посадите ли ги, оставете ги свободни – да израстат, да цъфнат и плод да дадат. През това време никой не трябва да ги пипа. Забелязано е, че растенията, които се оставят свободни да израстат, да цъфнат и плод да дадат, са за предпочитане от онези, които се развиват изкуствено, под влиянието на човешката ръка: първите са по-ароматни от вторите. Цветята, които човек култивира, по външен вид са по-хубави, но са по-неиздръжливи на условията, по-лесно увяхват от тия, които растат свободно в Природата. Същото се забелязва при деца, които са оставени свободно да се развиват: Те са по-естествени, по-издръжливи на мъчнотиите, отколкото ония, които са расли при специални грижи на родители и възпитатели.

Някои вярващи мислят, че като тръгнат в духовния път, ще бъдат запазени от мъчнотии и страдания. Те са на крив път. Духовният живот представлява за човека това, което представляват естествените природни условия за цветята. Следователно влезе ли в духовния път, човек ще се натъкне даже на по-мъчни условия, отколкото по-рано е имал: той ще бъде изложен и на дъжд, и на вятър, и на слана, и на сняг, и на бури. Изкуство е човек да работи при такива условия именно и да се стреми неотклонно към своя идеал. Наистина, идеалът е непостижим, но идеите са постижими. Чрез тях човек се свързва с възвишените същества, които му помагат. Това не значи, че всички въпроси ще ви станат изведнъж ясни. Има начин, по който човек може да си обясни всички въпроси в един момент, но за това е нужно да знае една формула. „Коя е тази формула?“ Обичай Бога! „Ама никой не ме обича.“ Ти обичай: като обичаш Бога, всички ще те обичат; пази се обаче да нямаш чрезмерни желания, защото те ще те спъват. За даден момент човек може да има само едно желание – има ли повече желания, сам ще се спъне.

И тъй, закон е: като обичаш, ще те обичат, и като те обичат, ще обичаш. Не можеш да мислиш за някого, ако и той не мисли за тебе; ако ти не мислиш за никого, никой няма да мисли за тебе. Някой иска да не мисли за никого, да не обича никого, а хората да го обичат и да мислят за него: това е невъзможно. „Какво да правя, като не ме обича никой?“ Това не е вярно: има Един, Който те обича – това е Бог. Човек съществува благодарение на любовта на Бога към него. Значи началото на Любовта е поставено вече в живота му: той трябва да гради върху това начало. Щом се е проявила Божията Любов, и човек трябва да прояви своята. Като погледне към света, който е създал, Бог се радва, че всички същества живеят под лъчите на Неговата Любов. „Тогава на какво се дължи смъртта?“ На греха. След грехопадението на Адам хората започнаха да умират, след Адам се яви и убийството: Каин уби брата си. Защо? Защото хората забравиха закона на Любовта. Където е грехът, там царува безлюбието. Каже ли човек, че и без любов може да се живее, веднага идват нещастието, болестите и смъртта. Възвишените същества, светиите, добрите и праведните хора знаят този закон и се пазят да не прекъснат връзката си с Любовта нито за момент. Прекъсне ли човек връзката си с Любовта за момент, усъмни ли се в нея, помисли ли, че като люби, ще го лъжат, той влиза в областта на безлюбието, където царува насилието, страданието, смъртта. В Любовта няма лъжа. Като съм наблюдавал живота на любещите души, никъде не съм намерил лъжа: Любовта не търпи даже микроскопическа частица от лъжата, в нея всичко е чисто и истинно. Колкото малка и да е любовта на някое същество към вас, щом ви люби, то ще ви даде повече, отколкото можете да предполагате. Следователно като си помислите за Любовта, кажете си: „Любовта никога не си служи с лъжа“.

Любовта е сила, която внася светлина и радост в ума на невежия, повдига падналия, възкресява мъртвия. Влезеш ли при Любовта, събуй обувките си – това значи, че си почувствал свещен трепет към Любовта. Който е почувствал само за момент свещения трепет на Любовта,

той никога не се лъже – той разбира нещата тъй, както са в действителност. Той не казва, че обича този повече, онзи – по-малко, той не дели Любовта на степени. Вземе ли една книга, той я отваря и чете написаното в нея – никой не може да го заблуждава. Той знае, че в Бога няма никаква промяна. Ако Бог влезе в дървото или в камъка, те ще проговорят; ако влезе в пресъхналия извор, той ще протече. И наистина, всичко, което става в света, се дължи на присъствието на Бога в целия Космос. Слънцето изгрява и залязва, вятърът вее, дъждът вали, водите текат, цветята цъфтят, хората се пробуждат благодарение на присъствието на Божия Дух във Вселената. Достатъчно е да ви погледне Бог, за да се освободите от неразположението, от отчаянието си; един Негов поглед е в състояние да разсее облаците в човешкото съзнание и да просветне умът му.

Религиозните хора лесно се обезсърчават и казват: „Много молитви четем, но работите ни не се нареждат добре“. Тези хора се молят с користна цел, затова не успяват. Молитвата изключва користолюбието. Дали се моли, диша, мисли, люби или живее добре, човек върши това за себе си. За да успява във всичко, което предприема, той трябва да бъде искрен в своите прояви, да познава Божественото начало и само него да слуша. Каже ли ви някой да се качите на неговия кон, не го слушайте. Ако е въпрос да яздите, вие имате свой кон, на него ще се качите; за предпочитане е обаче човек да ходи пеш, да разчита на краката си, отколкото да язди на кон. Краката на човека са Божественото в него – добродетелите му; конят е човешкото, човешкият ум. Не се качвайте на чужд кон.

Като ученици първо вие трябва да се научите да ходите правилно. Как ще се научите? Като вървите след праведния, след светията. Няма да ги питате как ходят, но ще наблюдавате хода им и ще подражавате. Ако вървите след лошите хора, след крадците и пияниците, ще възприемете техния ход. Някой се клати като гемия и казва, че служи на Бога. Това не е вярно: който служи на Бога, има хармония в движенията си, той знае къде да поставя

ръцете си. Сложи ли ръцете си на корема и така се моли на Бога, това показва, че той вярва на корема и на стомаха си, но не и на Бога. Когато се моли, човек трябва да забрави всичко около себе си и да стане невидим – целият свят трябва да изчезне пред очите му. Това значи молитва! Да се молиш, това подразбира отиване при Бога. „Как трябва да бъда облечен?“ С дреха, изтъкана от лъчите на светлината и на Любовта. Да се моли човек така, това значи да преустрои организма си, да превърне клетките си от човешки в ангелски. Апостол Павел казва: „Ние няма да умрем, но ще се изменим“. Кога ще стане това? Когато Божественото начало влезе в човека, т.е. когато лъчите на Любовта проникнат цялото му тяло. Те ще го преустроят и организират. Като се организират силите на човешкия организъм, човек знае как да постъпва, той разполага със знание, което всякога може да прилага. Не са ли организирани силите на човека, и да има знания, той не може да ги прилага: той говори за Божията Любов, а прилага човешката. Човекът на новото, т.е. организираният човек, никога не преувеличава, нито намалява нещата, той ги представя в истинската им форма.

Искате ли да си служите с Божественото, вие трябва да го носите в себе си. Някой посещава болни, иска да ги лекува и казва: „В името на Христос, на Павел, заповядвам ти да станеш от леглото“. Формулата е казана, заповедта е дадена, но болният не става от леглото си. Защо? Защото духовете се подчиняват само на Христос. Ти казваш на болния да стане в името на Христос, но Христос не е в тебе. Ти казваш, че правиш нещо в името на Любовта, но нямаш никакъв резултат. Ако Любовта е в тебе, ти ще имаш резултат и ще бъдеш доволен от себе си; и близките ти ще бъдат доволни от тебе. Ако Любовта не е в тебе, а се силиш да работиш в нейно име, нито ти ще бъдеш доволен от себе си, нито окръжаващите. Колкото и да се извиняваш, нищо не може да те извини. Ако си недоволен от себе си, не плачи, но осъзнай, че си роден от Любовта, Мъдростта и Истината. Щом съзнаеш това, състоянието ти ще се промени: ти ще се разположиш и ще отвориш сърцето и ума си, да влезе Бог в тебе.

Сега ако и вие повярвате на думите ми, ще се подмладите – всеки ще стане с 20 години по-млад. „Възможно ли е това?“ Възможно е: чистият въздух и чистата храна поправят и подмладяват човека. Божественото Слово е чистият въздух и чистата храна за човека. Приемете ли това Слово, вие ставате мощни, то произвежда преврат в човешкото съзнание. Когато Любовта, Мъдростта и Истината посетят човека, той започва да се отнася със свещен трепет към всичко, което Бог е създал. Ако до това време човек е обичал да послъгва, да използва хората, от този момент нататък той се преобразява, говори истината и се стреми повече да дава от себе си, отколкото да взема.

Съвременните хора казват, че Христовото учение не е приложимо, че човек не може да води чист и свят живот, че не може да бъде като Христос. Значи като Христос не може да живее, а като дявола – може. Когато казвате, че не можете да живеете добре, че не можете да учите, че от вас нищо няма да излезе, това е дяволско внушение. На дявола вярвате, а на Христос не вярвате! Не, приемете Любовта в себе си и започнете да я слушате. Имайте свещен трепет към нея и каквото ви каже тя, изпълнявайте.

Тайна молитва

38. лекция, 14 май 1931 г., София, Изгрев

МУЗИКАЛНИ ПРОЯВИ

Тайна молитва

Всички хора се запитват кои са причините за злото. Представете си, че вдигнете едно дете над главата си, подхвърлите го във въздуха и по невнимание го изпуснете на земята. С вашето невнимание вие причинявате зло на детето. То е тяло, което се подчинява на закона на земното притегляне. Като не можете да го задържите, детето пада на земята и силно удря главата си в един камък. Законът за земното притегляне е механически, но може да причини голямо нещастие на човека. Ето защо, за да не причинява зло на никого, човек трябва да държи здраво в ръцете си силите, с които е свързан. Това наричаме ние владеене на силите или самообладание. Този закон има отношение и към мислите, чувствата и постъпките на човека. Колкото и да е лека една мисъл, ако човек не я владее, тя може да му причини някаква пакост. И най-слабото чувство, ако човек не го владее, може да му причини пакост: то може да се изрази само с една дума, но да нарани човека. „Как може човек да заздрави раната си?“ Като се научи да гледа философски на нещата. Натъкне ли се на известно противоречие, той трябва да го преведе по такъв начин, че да не остане от него нищо отрицателно. Това е метод за умния човек, за мъдреца.

Какво правят факирите в Индия? Някой факир прави следния опит: с нож пробожда ръката си на няколко места и след това намазва със слюнка отворените рани. В продължение на няколко минути раните заздравяват. Ще кажете, че това е фокус. Може да е фокус, а може да е някакво изкуство, резултат на известно постижение. Не може ли и вие по някакъв начин да заздравите раната, причинена от някоя обидна или отрицателна дума? За да понесе лесно обидата, човек трябва да се самонаблюдава, да види има ли някаква придобивка от нея. Като се изуча-

ва, човек идва до заключение, че и страданията, и радостите носят известни придобивки. Например спояването на две дъски с помощта на менгеме е добро за дъските. Обаче ако поставите двама души, които не се обичат, под закона на менгемето, те няма да бъдат доволни – вие ще им причините голямо страдание. Значи раздялата като закон, който причинява страдания на хората, за тия двама души ще бъде щастие. В първия случай, под напора на менгемето, дъските се радват, защото придобиват нещо, а двамата неприятели страдат. Ако разделите дъските една от друга, те губят нещо; ако разделите двамата неприятели, те се радват, защото придобиват нещо.

Следователно когато хората употребяват Божествените закони не намясто и навреме, те правят големи грешки. Това става по причина на тяхното невежество. Писано е например в Евангелието, че Бог се гневи. Преводът на думата не е точен – Бог никога не се гневи. Обаче с тези думи искат да кажат, че когато е недоволен от нарушаването на законите Му, Бог се гневи. Със своите криви мисли, чувства и постъпки човек наранява Бога, но понеже Той има знания, веднага заздравява раните Си и не нарушава Своя мир. В края на краищата човек остава сам да плаща за своите грешки и неправилни отношения към Първата Причина. Когато хората се запитват защо Бог постъпва така с тях, защо е създал такъв свят, това показва, че те се поставят наравно с Него. Интересно какво биха направили хората, ако имаха силата и властта на Бога.

В древността една царица помолила мъжа си да ѝ даде право да управлява царството само три дни. Царят се съг-ласил да задоволи молбата на жена си и я оставил на престола си три дни. Като взела властта в ръцете си, първата работа на царицата била да сложи мъжа си в затвора. На третия ден тя го освободила. Със своята постъпка тя искала да каже на царя, че заради глупостта му да даде властта на жена си той заслужава да бъде затворен. Когато говорим за мъжа и за жената, ние ги разглеждаме като форми. Едно е важно да се знае: никога жената не може да използва силите на мъжа и да ги приложи, както той ги

прилага. Същото можем да кажем и за мъжа: невъзможно е мъжът да използва силите на жената и да ги приложи като нея. Природата е вложила в мъжа и в жената специфични сили, които трябва да се прилагат на своето място и време; разместят ли се силите, раждат се противоречия и страдания. Мъжът може да направи едно нещо, а жената – друго; обаче двамата заедно могат да направят много неща.

За да изпълни дадените му задачи, човек трябва да има знания и да бъде учен. Например дават на едного много гъст разтвор от пелин. Той е толкова силен, че може да отрови човека. Умният ще разреди разтвора, ще го направи удобен за пиене и ще се лекува с него. Дават на другиго нови обувки, но много тесни. Умният, преди да ги носи, ще ги сложи на калъп, ще ги намаже с някаква мас, да омекнат, и тогава ще ги сложи на краката си. Глупавият обаче ще ги обуе направо и когато нарани краката си, ще каже: „Прост майстор е бил този, който е правил обувката. Пък защо Господ ме остави да страдам?“. Нито майсторът е прост, нито Бог е виновен: трябваше ти да бъдеш умен, да разшириш обувките и след това да ги носиш. Много от грешките на хората се дължат на това, дето мислят, че техните възгледи и постъпки са най-прави. Ако е така, те трябваше да бъдат светии, а всъщност не са. Някой се хвали, че е богат, че разполага със стотици хиляди лева. Обаче когато трябва да посрещне една малка полица, не може, няма пари. Тогава къде е богатството му? Състоянието на човека, както и неговото развитие, се определя от това, което той в даден момент може да направи. Не е важно какъв ще бъдеш някога, важно е какъв си днес. Който мисли, че има големи знания, нека се опита да направи бялата си коса черна. Тъмната коса лесно става светла, това изкуство е приложено вече, но как можете бялата коса да я направите черна? Днес хората правят косите си черни, но това е бояджилък. Така се боядисват хората и в религиозно отношение: слагат си някаква боя и стават вярващи. Тази боя скоро се измива.

Сега вие сте се събрали да чуете нещо съществено. Без да ви говоря, аз ви давам пет килограма чисто брашно, една стомна с вода, един килограм масло и няколко килограма сирене. Който не разбира съотношенията на нещата, ще се чуди защо съм донесъл тия материали: той ще ги погледне и ще си замине. Който разбира съотношенията на нещата, веднага ще запретне ръкавите си, ще измие ръцете си и ще се хване за работа: ще пресее брашното, ще го замеси, ще смачка сиренето, ще стопи маслото и ще разточи тънка хубава баница. Той знае как да съпоставя нещата. Следователно съществените в живота на всеки човек се заключава в правилното съчетание и обработване на елементите, с които работи. Може ли правилно да ги съчетава, той лесно се справя с мъчнотиите и страданията; не може ли да ги съчетава и обработва правилно, той е изложен на по-големи или на по-малки страдания. Човек се справя лесно с мъчнотиите си, ако има любов. Любещият е глух за обидите: колкото и да го обиждат, той знае, че тези обиди нямат отношение към него. Защо? Защото не се отнасят до неговото име. Всеки човек носи чуждо име: никой не знае истинското си име. Ето защо, каквото и да се каже по адрес на вашия псевдоним, бъдете глухи за него. Да бъдете глухи към обидите, това значи да имате самообладание. Истински ученик е онзи, който има самообладание в мислите, чувствата и постъпките си. Той знае кога да прояви самообладанието си, вследствие на което никога не изразходва напразно енергията си.

Един човек си строил колиба. За да не падне колибата, трябвало той да подпира с рамото си една греда. В това време край него минал един просяк и го запитал: „Какво правиш, братко?“ „Работя. Ела при мене да ме заместиш. Подпирай тази греда, докато се върна. Ще отида в града да свърша една работа“. Просякът останал в това положение дълго време. Ще не ще, трябвало той да подпира гредата: махне ли рамото си, колибата ще се събори върху него. Той разбрал, че в дадения момент е по-добре да подпира гредата, отколкото да проси. Ще кажете, че просякът е имал голямо самообладание. Дали наистина е имал само-

обладание, не се знае: в случая по необходимост е трябвало той да прояви самообладание; ако не беше го проявил, щеше да се намери под колибата. Ето защо и на вас казвам: стремете се да проявявате самообладанието си доброволно и съзнателно, а не чрез насилие и по необходимост. Наблюдавайте се доколко можете да издържате, за да знаете колко сте търпеливи. Някои минават за търпеливи, но не са. Външно те се въздържат, представят се за търпеливи, а вътре има голямо бучене. Това не е търпение: търпеливият е спокоен и външно, и вътрешно. Можете ли да търпите като вола? Един вол се връщал от нивата. По пътя един комар кацнал на гърба му и започнал да го хапе. По едно време комарът казал на вола: „Ще ме извиниш, че се качих на гърба ти“. Волът се обърнал назад и спокойно отговорил: „Ако не беше се обадил, нямаше да зная, че си кацнал на мене“.

Какво представлява в случая комарът? Страданието. Можете ли и вие като вола, когато дойдат страданията и кацнат на гърба ви като комари, да не ги усетите? Само по този начин може да постигнете самообладанието, към което се стремите. Ще кажете, че с любов преодолявате всички мъчнотии. Вярно е, но Любовта трябва да се придобие. Постигането на Любовта трябва да бъде идеал, към който всеки човек да се стреми. Мнозина имат идеали, но те са неопределени. Например някой казва: „Искам да бъда добър, но ако днес не мога да бъда такъв, все някога ще проявя добротата си“. Така не се постига идеалът. Ти трябва да знаеш определено можеш ли да проявиш доброто още днес. Че някога ще бъдеш добър, не е важно: бъди добър в настоящия момент, а в бъдеще – още по-добър. Друг някой казва, че не иска да се гневи. Добре е да не се гневи човек, за да не изразходва напразно енергията си, но докато дойде до това положение, той трябва да впрегне гнева на работа. Поставете на главата си една машинка, с която да мелите пипер или брашно, та като се разгневите, да впрегнете гнева на работа, да смели пипера или брашното. В бъдеще ще има такива машинки; сега човек се гневи, воденицата се върти, без да върши работа – нищо не мели.

И тъй, търсете методи да използвате разумно енергиите си. Не е лошо, когато човек се гневи и обижда, но той трябва да впрегне тази енергия, за да не се губи. Разумната Природа използва правилно енергиите си. Постъпвайте и вие като нея. Всяка дума, излязла от устата ви, трябва да произведе преврат. Казвате например, че обичате някого. Обичате го, но той не трепва. Значи вашата любов е като пламъка на кибритена клечка: цъкате една клечка, втора, трета, но огънят не се запалва. Казвате, че причината е в дървата – мокри били. Дървата са мокри, но и вашият огън е слаб. Ако обичате човека, огънят ви трябва да бъде силен, че да го запалите от четири страни: като гори, той върши работа. Който люби истински, той е активен, готов за всякаква работа. Ще кажете, че на младини и вие сте горели, но това е било глупава работа. Не омаловажавайте това, което сте преживели в детинството и в младините си. Ако има нещо, от което сте недоволни, можете само да го изправите, но не и да го отречете. Преди всичко човек не е дошъл още до онова детинство, за което Христос говори. Христос казва: „Ако не станете като децата, не можете да влезете в Царството Божие“. Значи човек трябва да бъде от онези разумни, послушни деца, за които Христос говори. Има деца и старци, послушни и разумни, но има деца и старци, непослушни и неразумни. Неразумният е в стълкновение с Природата, вследствие на което е постоянно недоволен: нищо не е в състояние да го задоволи; примири ли се с Природата, той става доволен и радостен.

Един американски лекар страдал от хипохондрия. За да го излекуват от това крайно недоволство и мрачно гледане на живота, колегите му решили да отрежат един от пръстите на ръката му. Като отрязали пръста му, той започнал да цени живота и се излекувал от хипохондрията си. Ето защо когато питате защо идват страданията в света, ще знаете, че те имат предвид освобождаването на човека от вътрешното недоволство, което може да се превърне в безразличие – едно от опасните състояния, в което може да изпадне човек. За такъв човек и радостите, и скърбите

се обезсмислят: той не намира смисъл в живота и идва най-после до крайно отчаяние.

Днес всички хора търсят нещо ново в живота. Какво представлява новото? Ново е онова, което може да предаде нещо на човека, за да започне той вътрешно да расте. Отворете Евангелието и ще видите колко нови неща има за вас. Ако можете да произнесете един от стиховете с вяра, вие ще се подмладите с 20 години; внесете ли най-малкото съмнение, вие губите истинския смисъл на стиха, губите силата му и нищо не придобивате. Всяко съмнение е пречка, която отлага реализирането на нещата. От човека зависи да бъде щастлив или не. Ако се движи с биволска кола, щастието закъснява; ако се движи с автомобил, с аероплан или с бързината на мисълта и на светлината, щастието идва по-бързо. От съобщението, с което човек си служи, зависи и бързината, с която идва щастието.

За следващия път пишете върху темата „Причини за щастието “.

Като напишете на български думата *щастие*, от геометрическите форми на буквите, които влизат в нея, можете да определите значението на тази дума. Буквата *щ* означава закон на разумността. Буквата *а* с извитата линия означава закон на вечността, буквата *с* – закон на промените: както Месечината се мени, така и условията в буквата *с* са изменчиви. За да разберете този закон, трябва да знаете как стават приливите и отливите във вашия живот. Правият ъгъл, който се образува в буквата *щ*, показва пътя, по който се движи щастието. За да придобиете щастие, и вие трябва да се движите по същия път. Майката е щастлива, когато има разумно дете; човек е щастлив, когато намери своя приятел, т.е. лице, с което да споделя своите мисли и чувства. Буквата *с* означава още закон на мисълта. Човек трябва да мисли право, да знае защо се радва и как трябва да се радва, защо скърби и как трябва да скърби; защо учи, защо свири и как трябва да учи и да свири. Значи не е достатъчно само човек да върши нещо, но да знае защо го върши и как трябва да го върши.

Една майка изпратила сина си в чужбина да работи и да се учи, като му дала две правила в живота: като срещне мъртвец, да се прекръсти; като срещне сватба, да играе. Заминал синът в чужбина и започнал да прилага правилата, които майка му му дала. Като срещнал мъртвец, той започнал да играе – хванали го и го набили добре. След това срещнал сватба, спрял се почтително и започнал да се кръсти – и тук го набили добре. Като се върнал при майка си, веднага се оплакал и разправил за резултатите, които получил от прилагането на нейните правила. Майката казала: „Синко, объркал си местата, там е грешката. Не си приложил правилата намясто. Хайде, донеси ми една стомна вода, да омеся брашното, да опека хляб и да те нагостя“.

Двете правила, които майката дала на сина си, представляват двете гами на живота. Който има развито ухо, знае къде да ги прилага: никога той не може да направи такива грешки, каквито е направил младият неопитен син. Музиката съществува в Природата. Ако имате опитното ухо на музиканта, ще доловите такива мелодии, каквито никъде не сте чували. За мнозина вятърът е шум, бучене, обаче за музиканта, който има тънко ухо, вятърът е величествена музика. За да се разбере тази музика, музикантът трябва да я нагоди към ухото на слушателите, т.е. да направи превод от нея. Ако тази музика не се нагоди според трептенията на човешкото ухо, тя ще остане незабелязана. В предната част на човешкия мозък, където се намира музикалното чувство, има 35 000 клавиша, т.е. 35 000 музикални тонове, които очакват своето развитие. Достатъчно е да се засегне един от тези тонове, за да предизвика радостно или тъжно чувство в човека.

Като ученици вие трябва да пеете и да свирите, да развивате своето музикално чувство. Като развивате това чувство, вие постепенно прилагате един след друг музикалните тонове, които се намират в мозъка, и ставате все помузикални. Забелязано е, че при неправилното съчетаване на тоновете струните на цигулката се късат. Съчетавайте тоновете така, че да не късат струните на цигулката. Кога-

то цигулката се подчинява на човешкия дух, музикантът изкарва тонове, които отговарят на трептенията на душата. Българската музика се движи между крайности. Българинът е или крайно весел, или крайно тъжен: чрез музиката той излива чувствата си, затова тя бива или весела, или тъжна. Работете в областта на музиката: пейте, свирете, за да станете музикални. Ако ръката ви е музикална, каквото пипнете, ще го направите музикално; не е ли музикална ръката ви, каквото хванете, все ще направите някаква пакост. Природата обича музикалните хора. Ако не са такива, тя им праща страдания, за да ги тонира, да ги нагласи според своите закони. Музиката се е прилагала от най-стари времена до днес. В езическите и религиозните обреди, във всички стари школи са пели, свирили и играли. Без музика няма напредък: който не знае да пее и да свири, не може да се развива правилно. Не е въпрос да пее човек за хората, да се нагажда по техния вкус – ако пеете за хората, това не е истинска песен. Човек трябва да пее първо за себе си – това е идейно пеене. Дали ще го слуша някой, това не е важно. Като пее и свири, човек дава подтик на своите мисли и чувства. Той се въодушевява и започва да мисли, да чувства и да постъпва право. Музиката е свързана с умствения, сърдечния и волевия живот на човека. Пейте тихо в себе си, пейте и високо, но никога не мислете дали хората ви чуват и дали одобряват пеенето ви.

Упражнение. Една седмица ще се упражнявате да пеете по нов начин, за себе си, като предварително се нагласите с Природата. Ще пеете по три песни на ден: сутрин – песента *В начало бе Словото*, на обед – *Бог е Любов*, и вечер – *Духът Божий*. След това ще накараме някой да пее, без да се произнасяме как е пял. Той ще пее на глас, а всички ще пеем тихо, вътрешно, за да му пригласяме. Така трябва да постъпваме и по отношение на доброто: един да прави добро, а всички да го подкрепят. Човек може да се прояви в живота само когато мисълта му е силна и е подкрепена от неговите близки. Без подкрепата на близките си човек не може да върви напред. Не прекъсвайте хода на вашата мисъл, нито хода на музиката в себе си. Дали сте

скръбни, или радостни, мислете право; дали сте скръбни, или радостни, пейте и свирете. Прекъсването на правата мисъл води към вътрешно обезверяване, което разяжда човешката душа, както прахът – цигулката. Чистете праха от цигулката си, за да не я разяжда.

Помнете: никой не може да влезе в Царството Божие, ако не може да мисли, да чувства и да постъпва право. Ще обичате по всички правила. „Кого да обичаме?“ Всички: Любовта не прави разлика, тя дава на всички еднакво. От много любов глава не боли, от много дъжд вреда няма. Ако Любовта е малко, глава може да боли, и ако дъждът е малко, суша настава и хората страдат от глад. Пейте при всички случаи на живота си. „Какво да правим, когато хората са лоши?“ Това не е ваша работа – има кой да се грижи за хората и да ги оправя. Ако вие сте добри, радвайте се и пейте за доброто в себе си и престанете да се оплаквате от хората и от страданията си.

В Природата съществува един правилен ритмус, който се изразява в прилив и отлив на Божествена енергия. В прилива всички същества се радват, пеят и се веселят. И в ада, и в Рая всички същества вземат участие в този прилив. Дойде ли отливът на Божествената енергия, които разбират този закон, пак се радват и се веселят; които не го разбират, стават тъжни, започват да плачат и да скърбят. Когато приема нещо, човек се радва; когато му отнемат нещо, той скърби. Значи даването, придобиването е прилив; вземането, отнемането е отлив. Бог се проявява в даването. За да задоволи човека, Той го слага в голямо изобилие. Ако и тогава човек не се задоволи, Бог го изпраща вън, в широкия свят, да опита всички условия и да се научи да цени и най-малките блага, които му се дават. Бог има желание да задоволи всички хора, да ги направи радостни и щастливи.

Тайна молитва

39. лекция, 20 май 1931 г., София, Изгрев

РАЗБРАНИ НЕЩА

Тайна молитва

Съвременните хора искат да разберат всичко, което става около тях. За всяко нещо те искат обяснение. Има неща, които се разбират и без обяснения; има неща, които и да се обясняват, не се разбират; някои неща пък трябва да се обяснят. Щастието се разбира без обяснение, светлината се разбира без обяснение. И най-малките същества разбират светлината. Защо? Защото се ползват от нея. Светлината е разбрана, защото има отношение и към физическия свят. От светлината произлизат много неща. Човек не би могъл да се ползва от светлината, ако нямаше отношение към нещата, чрез които тя се проявява. Ако Слънцето не съществуваше, нямаше да има светлина. Слънцето изпраща светлината, Земята става проводник на светлината, но нито Слънцето, нито Земята я разбират. Човек, който се намира в средата, между Слънцето и Земята, разбира какво нещо е светлината. Ще кажете, че съществата, които живеят на Слънцето, направляват слънчевата светлина. Това е друг въпрос. Съществата, които живеят на Слънцето, имат отношение към друго слънце: и те се намират между два полюса, както човек се намира между Слънцето и Земята. Следователно докато не застане между два полюса, човек не може да разбере реалността на нещата.

Казахме, че щастието се разбира без обяснения, но придобиването на щастието се определя от известни условия. Следователно искате ли да бъдете щастливи, трябва да знаете условията, при които се постига щастието. Гладът, доволството също се разбират без обяснения. Всяко живо същество разбира глада, всеки човек знае какво значи да бъдеш доволен, обаче ако искате да обясните тия неща научно, няма да останете доволни от обясненията. Защо? Понеже те са метафизически въпроси, които обик-

новеният ум не е в състояние да схване. Каквото е положението на онзи, който не знае да плува, такова е положението на всеки човек, когато изведнъж се натъква на нови идеи. Неговите стари вярвания влизат в стълкновение с новите идеи и трябва да дойде някой опитен плувец и да му помогне да излезе от затруднението.

Сегашните хора се стълкновяват с новите идеи по причина на своите суеверия и вярвания. Те имат вяра, но тя не е в състояние да им помогне. Малко хора имат онази чиста, непоколебима вяра, която се справя с всички противоречия. Човек мъчно различава вярванията от вярата, вследствие на което сам се обърква. Във вярата има нещо твърдо, устойчиво, непоколебимо, вярващият не изпада в противоречия. Например някой заболее и казва, че след два дни ще оздравее. Както казва, така става – той не се съмнява в своето чувство. Друг някой заболява, вика лекар да го лекува. Лекарят казва, че след две седмици болният ще оздравее, но не става така. Минават две седмици, минава месец – болният още лежи в леглото. За свое оправдание лекарят казва, че се е явило някакво усложнение. Защо думите на лекаря не се сбъднаха? Защото той излиза от гледището на вярването, а не на вярата. Болният пък се обезсърчава и започва да търси баби, те да го лекуват. Той изхожда от своето суеверие и очаква да стане някакво чудо и да оздравее, но не оздравява. Суеверният очаква нещата да станат по изключителен начин, като в приказките от „Хиляда и една нощ“.

Великите неща на Земята стават чрез вярата, в която вземат участие множество същества, които помагат на хората. Обичат ли човека, те му помагат и той успява в предприетата работа. Във вярата нещата стават по любов. Работите ли само с вярване, не можете да очаквате на никого. Мнозина могат да ви обещаят, че ще ви помогнат, но когато трябва да се изявят, не можете да ги намерите. Защо? Защото не са свързани с вас по любов. И при това положение пак могат да ви помогнат, но трябва да чакате, когато те имат свободно време. При суеверието вие сте принудени да разчитате на ония същества, които мислят

само за себе си. И тъй, чрез вярата човек се свързва с разумни, богати и силни същества. Бог е най-разумният, най-силният и най-богатият в света. Щом ви обича Бог, всичко можете да направите. Ако започнете някоя работа и не успявате, грешката е във вас: който иска да успява, трябва да се свърже с Божествения свят. Всеки човек е поставен при условия, благоприятни за неговото развитие, но въпреки това от всички се искат едни и същи неща. Всеки трябва да работи за развиване на ума, на сърцето и на волята си. От усилията и прилежанието, които прилага, зависи неговото бъдеще. Не е въпрос само да израсте едно дърво, да даде няколко плода и след това да изсъхне. За да израсте едно плодно дърво или диня например, човек трябва да посади няколко семки, а не само една. В земята има червеи, които нападат семената: те изяждат повече, отколкото трябва. Ето защо посаждайте повече семки, за да могат някои от тях да израснат и да дадат плод в бъдеще; ако садите малко семена, червеите могат да ги изядат и за вас да не остане нищо.

Следователно вярващият човек трябва да бъде в съгласие с физическия, духовния и Божествения свят. Това значи да бъде в съгласие с резултатите; в духовния свят трябва да бъде в съгласие с условията, а в Божествения свят – с принципите. Какво разбирате от това обяснение? Все ще разберете нещо... Учителите обясняват на учениците си какво нещо е точката, правата линия и плоскостта и те ги разбират. Те казват: „При движението на точката се образува права линия, която представлява най-късото разстояние между две точки“. Правата линия се взема като мярка за дължина, понеже има само едно измерение – дължина. Плоскостта пък означава поле, образувано от движението на един център в четири направления. Ако разгледаме Земята като плоскост, можем да си я представим във вид на кръг. Земята се състои от множество живи частици, които имат отношение една към друга.

Като говорим за Земята, ние виждаме в нея резултатите на милиарди същества, които са работили в миналото. Каква е била Земята в миналото, когато се е създава-

ла и преустройвала, не знаем положително: по това има много предположения и теории. Писано е, че на Земята е съществувал Рай, но къде е той, съществува ли още и днес? Според мене Раят е на Земята. И днес съществува Рай – той се намира на една земя, която още не е известна на човечеството. Тя коренно се различава от Земята, на която живеем. Каквато е разликата между растението и почвата, на която то расте, между рибата и водата, между птицата и въздуха, между човека и средата, в която той живее, такава е разликата между нашата Земя и тази, в която е Раят. Човек живее на Земята, във въздуха и в светлината, но сам той не е нито земя, нито въздух, нито светлина. Ще цитирате стиха, в който Христос казва: „Аз съм виделината на света“. Под думата *виделина*, или *светлина*, Христос има предвид умствената и духовната светлина, а не физическата.

Като ученици вие трябва да гледате обективно на нещата, да не изпадате в заблуждения и криви разбирания. Например някой носи кошница с яйца в ръката си, но по невнимание спъне се някъде, падне и счупи яйцата. Като види пакостта, която е направил, той казва: „Чудно нещо, защо Господ допусна да стане това?“. Ами ти защо не беше внимателен – мислиш ли, че Бог се занимава с твоите яйца? Нали казваш, че Бог е съвършен и се грижи за всички живи същества – защо допускаш тогава, че Той е причината? Яйцата са били развалени и за да не се разстрои стомахът ти, Той е съдействал за счупването им. Следователно когато се натъкнете на някоя неприятност или мъчнотия, ще знаете, че това е кошницата с развалени яйца, която пада на земята. Благодарете, че ви е полетяло едно нещастие, което ви освобождава от по-голямо. Затова българинът казва: „Ела зло, че без тебе по-зло“.

Един човек бяга: гони го неприятелят му, иска да го убие. В това време друг човек среща онзи, който мисли да извърши престъпление, и веднага му предлага една кошница със зрели вкусни череши, като му казва: „Спри се за малко да опиташ черешите ми“. Той се спира, слага пушката настрани и започва да яде. Като се задоволи, благода-

ри на онзи, който му е предложил вкусните череши, и решава в себе си да не гони неприятеля си. Той казва: „Нека бъде свободен, няма защо да го преследвам“. Следователно когато Бог иска да попречи на човека да извърши престъпление, Той му изпраща някакво благо. „Колко души вярват в това обяснение?“ Малцина вярват, защото обясненията всякога не са абсолютно истинни. Знайте, че Бог не се меси в обикновените ежедневни работи на човека. Ако се месеше, Той щеше да спъне естественото развитие на човека. Какво щеше да бъде положението на ученика, ако учителят постоянно стои над главата му и казва, че не работи, както трябва? Учителят оставя ученика да работи сам и като сгреши, тогава ще покаже грешката му. Като му посочи грешката, ще го накара да започне задачата отначало: сам да разбере къде греши. Ако втория път реши задачата си правилно, учителят му дава друга задача. Ако решава задачите си правилно, ученикът напредва, минава в по-горен клас; ако не решава задачите си правилно, той повтаря класа.

И тъй, каквато и да е вярата ви, колкото и да обичате Бога, ако не учите, не можете да минете в по-горен клас. Ако любовта ви е силна, вие не можете да не учите. Щом учите съзнателно и с любов, непременно ще минавате от един клас в друг. Да вярваш в Бога и да Го обичаш, това не значи, че всичко трябва да ти върви добре. Казано е, че от вярата ти зависи да бъдеш здрав, да имаш успех в работата си, но вярващият е разумен, трудолюбив и любознателен. Той живее в Божествения свят и прилага великите закони на Живота. Вярващият има предвид първо интересите и нуждите на близките си, а после своите лични: това изисква новата философия на живота. При старата философия законът е обратен: първо за себе си, после за ближния.

Да се върнем към правата линия като отношение между две разумни същества. С други думи казано: правата линия представлява дейността на две разумни същества, които имат правилни отношения помежду си. Като работят заедно, тези същества създават помежду си благоприятни условия. Ако се обичат, тия същества свършват работата,

която са започнали; ако не се обичат, никаква работа няма да свършат. В този смисъл Любовта подразбира свършване на някаква работа. Това се отнася и за трите свята: физически, умствен и сърдечен, т.е. физически, духовен и Божествен. Разликата се състои само в това, че на физическия свят Любовта се изявява по един начин, в духовния – по друг, в Божествения – по трети начин. Значи в трите свята Любовта се проявява по три различни начина. Във физическия свят нещата са подложени на постоянни промени, понеже подлежат на постоянно развитие. Тази е причината, поради която човек не знае какво му носи следващият ден: той не може да предвиди какъв път ще вземат неговите мисли, чувства и постъпки. Достатъчно е да попадне в гъстата материя, за да се помрачи мисълта му и той да изгуби временно правата посока на движение; същото се отнася и до чувствата. Днес чувствата ви са топли, а на другия ден – студени: защо? Попаднали сте в гъстата материя. Такова е положението на обикновения човек, обаче разумният, напредналият човек лесно се справя с физическите условия.

Един дервиш срещнал един турски бей, спрял го и го помолил да му даде десет стотинки. Беят извадил кесията си, отворил я и казал: „Вземи, колкото искаш“. Дервишът погледнал кесията и видял различни монети: медни, сребърни и златни. Той взел една медна монета от десет стотинки и благодарил на бея. „Защо не вземеш златна монета? – запитал беят. – Вземи златна монета, да не ме безпокоиш често.“ „Благодаря – отговорил дервишът, – толкова ми трябват. Имам нужда от хляб. Като задоволя глада си, нищо повече не искам.“ Сега беят започнал да мисли защо дервишът се задоволява с толкова малко, а на него не му стигат и тези пари, които има. Значи чрез дервиша Бог изпитвал щедростта на бея, а същевременно искал да му каже, че и на него му са достатъчни десет стотинки на ден. Какво показват десетте стотинки? Те представляват минимума, с който човек може да прекара деня. Разумният човек може да се справя и с най-малкото: той лесно се справя с условията на физическия свят.

Съвременните хора не се задоволяват с малко, защото се страхуват за утрешния ден: те искат да осигурят бъдещето си, да не умрат гладни. Един ден Бог изпратил Архангел Михаил да вземе душата на една бедна вдовица, която имала две малки деца. Като се приближил към нея, архангелът се смилил над децата и си казал: „Ако взема майката, кой ще се грижи за децата?“. Върнал се при Господа и казал, че не може да изпълни възложената му задача. Тогава Бог го изпратил на дъното на океана, като му казал: „Вземи от дъното един камък и ми го донеси“. Архангелът взел един камък и го занесъл на Господа. „Счупи този камък и виж какво има в него.“ Като разчупил камъка, Архангел Михаил останал учуден – там имало червей. „Виждаш ли? – казал Господ. – Този, Който се грижи за червея на дъното на океана, Той ще се погрижи и за двете деца на бедната вдовица.“ След този урок архангелът изпълнил задачата, която Бог му възложил.

Често хората мислят и постъпват като Архангел Михаил: каквото и да им се проповядва, те казват: „Пари, пари ни трябват“. Парите не зависят от тях, те са резултат на известни социални условия. Днес имате нужда от пари, но ще дойде ден, когато парите ще се сменят с друга разменна единица. Хората се возят с файтони, автомобили, аероплани, но не могат да ме убедят, че това са единствените съобщителни средства. Какво прави птицата – с аероплан ли пътува тя? Какво прави ангелът? Докато е на Небето, ангелът не се нуждае от автомобили и аероплани, обаче ако слезе на Земята, и той ще бъде като хората – ще се нуждае от превозни средства. Какво прави адептът на Земята? Той разполага с тялото си и може да си служи с него, както иска: и като с автомобил, и като с аероплан. Това се отнася до адепта, до човека, който има знания; който няма знания, той ще търси файтони, автомобили и аероплани. Който няма вяра, има нужда от пари; който има вяра, и без пари може. Някои религиозни казват, че вярват в Бога, но едновременно вярват и в кесията си. Докато е богат, човек лесно може да повярва в Бога; изгуби ли парите, и вярата си изгубва. Вяра, която се поддържа с

пари, не е истинска – това е вярване, но не и вяра. Други някои вярват в Бога, а същевременно вярват и в светлината. Едно и също ли е да вярва човек в Бога и да вярва в светлината?

Мнозина се спъват от своите вярвания и разбирания. Те не искат да разберат каква е Божествената програма за всеки ден, но се поддават на личните си настроения. Те казват: „Какво ли ще стане с нас? Какво ще стане с България?“. Всеки човек, всеки народ е част от Цялото: ако частта е свързана с Цялото, ще ѝ бъде добре; ако е отделена от Цялото, тя ще изпита последствията на разединяването; ако дойдат изпитанията за Цялото, и частта ще мине по същия път. Това са неизбежни процеси, през които всички ще минат. Може ли пътникът да се откаже от пътя си? Каквото и да прави, той всеки ден трябва да изминава по десетина километра път, иначе не може да се нарече пътник. Всичко в света се движи. И растенията се движат, но много бавно: за хиляда години те извървяват едва стотина метра. Ако човек би вървял хиляда години непрекъснато, би отишъл няколко пъти до Слънцето.

Като ученици вие трябва да се освободите от онзи чужд баласт, който пречи да схващате нещата правилно. Като се освободите от този баласт, ще знаете какъв ще бъде резултатът на работите, които предприемате, ще знаете кои състояния са ваши и кои – чужди. Тогава ще влизате съзнателно в положението на хората, ще ги разбирате и ще им помагате. Това значи свободен човек. Не сте ли свободни, вие ще се натъкнете на тежки, греховни състояния, без да знаете кои от тях са чужди и кои – ваши. Страшно е положението на човек, който носи в себе си едно грешно състояние – то е все едно да влезе в ада и да не може да излезе оттам. Човек трябва да изучава великите закони на Живота, да познава себе си. Без да искате и без да съзнавате, вие минавате през живота на грешните и на праведните хора и ако не се познавате, в първия случай ще мислите, че сте голям грешник, а във втория – голям светия. Който се познава, не мисли така: той знае, че колелото на живота се върти, а с него заедно

и той се върти. Когато колелото е долу, човек е в ада; щом се качи горе, човек влиза в рая. Който разбира законите на колелото, не се страхува, нито се самозабравя да мисли, че е по-добър, по-праведен, отколкото е всъщност. Щом слезе в ада, той помага на грешниците; щом влезе в рая, на него помагат. Това са области на живота, през които минават и грешните, и праведните хора: Бог работи във всички светове.

Следователно ще знаете, че ако давате, и на вас ще дават; ако не давате, и на вас няма да дават. „Колко трябва да давам?“ Колкото е нужно. Ако давате повече или ви искат повече, отколкото трябва, това е тщеславие. Дервишът поискал от бея десет стотинки, но последният му предложил златна монета. Защо? Или от тщеславие, или от желание втори път да не го безпокои. Ако дервишът го безпокои, с това той иска да му каже: „Докато ти безпокоиш Бога със своите искания, аз пък ще безпокоя тебе“. Това е при първата среща на бея с дервиша; при втората среща дервишът ще каже на бея: „Ела при мене“. Той ще вземе едно камъче, ще го стисне в ръката си и ще го превърне на злато, след това ще му обясни защо не е взел от него златото. Който сам превръща камъка в злато, не се нуждае от златото на хората. Кой от вас е срещал такъв дервиш? Ако бихте срещнали този дервиш, всичките ви неприятности щяха да се превърнат в приятности. Като не можете сами да направите това, казвате: „Такава е Волята Божия“. Не е така: Бог не желае нашето нещастие – Той иска да бъдем щастливи и доволни.

Един индуски адепт поддържал мисълта, че като е създал света, Бог има грижата за всички и никой не може да се меси в Неговите работи. Един ден, като размишлявал върху тази мисъл, видял, че една кобра се хвърлила върху врата на едно дете и го ухапала. Адептът си помислил: „Да помогна ли на детето, или не?“. За да бъде в съгласие с разбиранията си, той си казал: „Бог създаде детето, Той създаде и кобрата. Следователно Той има грижата за детето“. Докато размишлявал, детето умряло. След това той чул гласа на Бога, Който го запитал: „Защо не помогна на

детето?“ „Господи, не исках да се меся в Твоите работи. Понеже Ти създаде и детето, и кобрата, Ти имаш грижа за детето: ако трябваше, щеше да го спасиш“. Бог го запитал: „Как щеше да постъпиш, ако кобрата беше те нападнала? По същия начин ли щеше да размишляваш?“.

Следователно когато ви нападне лоша мисъл, не казвайте, че това е Волята Божия, че трябва да се тегли, но хванете я за врата и я изхвърлете. Вие не сте вол, нито магаре, да търпите по неволя. „Ама така е писано.“ Вие сте написали това. Човек е чиста, ненаписана книга – оставете Бог да пише на вашата книга, а не хората. Някой се облече добре и излезе между хората, като оставя всеки да пише на гърба му, каквото намира за добре; като се върне у дома си и съблече дрехата си, вижда, че цялата е изписана с реклами. Изтрийте рекламите от вашия ум и от вашето сърце, изтрийте заблужденията и кривите разбирания от умовете и сърцата си. Това се отнася и до вярващите, и до светските хора. Религиозните мислят, че като отидат на онзи свят, райската врата веднага ще се отвори пред тях. Ако са изплатили дълговете си на Земята, ще отидат направо в рая, обаче ако не са изплатили дълговете си, много време ще стоят пред райската врата и ще хлопат, докато един ден отново слязат на Земята, облекат се в плът и започнат съзнателно да плащат дълговете си. Като изплатят дълговете си, като се примирят с всички хора, райската врата ще се отвори за тях. Това значи да придобие човек любов: райската врата се отваря за онзи, който носи Любовта в себе си и я прилага. Приложението на Любовта е в малките работи. Видиш ли едно малко цвете, на което никой не обръща внимание, иди при него да го прекопаеш и полееш – то ще ти благодари. Малко е цветето, но от него зависи твоето щастие. Видиш ли някой беден, страдащ човек, помогни му. Пазете свещено всичко, което Бог е създал. Във всяко живо създание е вложено нещо велико: ако днес не се е проявило, ще се прояви в бъдеще.

Като станете сутрин, вглъбете се в себе си и благодарете за всички блага, които ви са дадени. Благодарете за

светлината, чрез която виждате красотата в Природата; благодарете за хляба, за водата, които ви са дадени; свържете се с всички работници за Божието дело. Не казвайте, че сте остарели, че косите ви са побелели – това са детински работи, това не са истинските положения в живота. За един ден човек може да стане млад: достатъчно е да приложи великия закон на Любовта, за да се подмлади. Любещият се подмладява отвътре. Не може ли човек да направи това, той няма вяра, няма и любов. Благодарността и признателността на човека за всички блага, които му са дадени, го подмладяват; няма ли тази благодарност, човек преждевременно остарява. Доволните и благодарните хора живеят в рая, а недоволните и неблагодарните – в ада. Първите работят и помагат на своите ближни, а вторите мислят само за себе си. Който се радва, Небето го управлява; който страда, адът го управлява: в това отношение човек сменя кабинета по няколко пъти на ден.

Бъдете доволни от положението, в което се намирате в дадения момент, за да приемете благата, които са определени за вас. Бъдете благодарни за това, което ви е дадено, за да участвате в реализиране на великия Божи план.

Тайна молитва

40. лекция, 27 май 1931 г., София, Изгрев

СЪЩЕСТВЕНО И НЕСЪЩЕСТВЕНО

Размишление

Съвременните хора се оплакват от недоимък в живота. В едно отношение те са прави, но в друго – не са прави. Що се отнася до съществените, необходимите неща за духовното им развитие, те изпитват недоимък. Дойдат ли обаче до физическия свят, те не могат да се оплачат – всичко е дадено в изобилие. Как разпределят това изобилие, то е друг въпрос. Значи човек живее в изобилие на несъществените работи, а в недоимък и лишения на съществените. Който е лишен от същественото, той е мъртъв. Несъществени работи има изобилно, но на човека му липсва това, което го одухотворява и прави жив. Всеки търси знанието, но като го придобие, пак е недоволен. Защо? Липсва му нещо съществено. Знание без живот е мъртво, философия без живот е мъртва. Стремете се към онова знание, към онази философия, към онази религия, които носят живот. Това е науката, философията и религията на новия живот. Да приеме човек новия живот, това значи да съблече старата си дреха и да облече нова, както какавидата се превръща в пеперуда и облича своята нова пъстра дреха.

Някои хора поддържат старата турска философия, която казва, че който е теглил много, знае много. В случая думата *теглил* подразбира страдал. Значи който е страдал много, знае много. В тесен смисъл думата *теглене* подразбира мерене с везни. Бакалинът тегли стоката си с везни. Какво е придобил той, след като е теглил стоката си 20 години? Следователно не е достатъчно човек да тегли много, за да знае много. Има смисъл човек да тегли, т.е. да страда, но да мисли защо страда, как да понася страданията и т.н. Който разумно е теглил, само той знае много. Чували някой да ви разказва за въртенето на Земята. На теория той знае много, но запитай го видял ли е как се

върти тя? За да има абсолютна представа за въпроса, той трябва да излезе вън от сферата на Земята, да застане на някоя отдалечена точка и да наблюдава. Защо ще доказвам на хората как се движи колелото на воденицата, когато мога да ги заведа на самата воденица, да видят с очите си това, което им доказвам? Ще разказвате на хората за годишните времена, без да сте ходили на Северния и на Южния полюс. Идете на полюсите, там да видите какво представляват годишните времена, и тогава говорете на хората за тяхната абсолютност. На полюсите има само един изгрев и един залез, т.е. един дълъг ден и една дълга нощ.

Сега не е въпрос да философстваме, но да дойдем до реалността на нещата. Аз поддържам само онази философия, която почива на реална основа. В този смисъл аз наричам философ онзи, който, като говори за храненето, знае как да се храни. Ако отидете в разумния свят, между възвишените същества, ще видите, че земната философия представлява само гимнастика на ума: там тя няма никаква валидност, никой не работи с тази философия. Защо? Няма основа още. Там пропада всякаква човешка философия: философията и на най-големите учени виси закачена на гвоздей, никой не я търси; тя е философия за музеите, тя е подобна на падналия лист от дървото. Кой се грижи за падналите листа? Човек не се интересува за тях, но Природата, която всичко използва, взема по един-два екземпляра за своя музей, а от останалите прави каша, с която храни самите дървета. Мнозина се интересуват от падналите листа на миналото и ме питат какви са били тези листа. Като сегашните: изучил ли си сегашните? „Още не съм ги изучил.“ Чудно нещо, сегашните неща не си изучил, а миналите искаш да знаеш.

Казвам: ако искате да знаете миналото си, търсете го в настоящето. Някой се оплаква, че преди десет години му казали една горчива дума. Ето един лист от вашето минало – това е лист от някой горчив храст. Как ще убедите разумните същества, че наистина някой ви е обидил? Те ще ви кажат, че горчивата дума не е нищо друго, освен

горчив хап, който ви е даден за лекуване. Нали хората се лекуват с горчиви треви и хапове: как ще се справяте с горчивите хапове? Като вземете един горчив хап, кажете си: „Този хап може да бъде по-сладък“. Щом го приемете по този начин, горчивината му ще се намали. Следователно каже ли ви някой една обидна дума, отговорете му: „Братко, може да ми кажеш нещо по-сладко“. Ако някой се сърди, гневи и нагрубява окръжаващите, кажете му: „Благодаря за красивите думи, които така щедро пръскаш, но надявам се, че друг път ще говориш по-добре“. Кажете ли му така, той ще се замисли повече, отколкото ако го нагрубите. За разумния обидата крие нещо ценно в себе си – той я разтваря внимателно и изважда ценното навън. Грешката е там, че който обижда, не знае как да предаде ценното, което обидните думи съдържат. Който сее, трябва да знае как да заравя семената, да не ги оставя на земята отгоре да изгният. Посеете ли едно семе, покрийте го отгоре с пръст.

Като ученици вие трябва да придобиете ново разбиране на живота, за да не се страхувате от противоречия. Всяко противоречие крие една форма, която е необходима за човека: макар и преходни форми, но за даден момент те са необходими. И злото носи нещо ценно в себе си: човек трябва да бъде умен, да знае как да извади ценното. Един проповедник проповядвал 20 години в една област, но не могъл да обърне нито един от слушателите си към Бога. Един ден в черквата му нахълтала една шайка разбойници, хвърлили се върху богомолците и започнали да ги бият. Проповедникът скочил от амвона и с няколко удари ги повалил на земята, след това дванадесет души от шайката се обърнали към Бога. Следователно ако можеш с бой да обърнеш човека към Бога, набий го по всички правила. Ще кажете, че не е морално да биете човека. Важното е, че сте поставили човека на правия път: дали с бой, или с друг метод сте си послужили, това е второстепенна работа. Има един идеален начин за изправяне на хората. Този начин се заключава в прилагане на Любовта, но той не се отнася до Земята. Можете ли да говорите на човека за

любов, когато къщата му гори? Ще го изнесете вън и заедно с него ще започнете да гасите пожара; като изгасите пожара, тогава можете да си говорите любовно. Как ще говорите любовно с човек, на когото кракът е счупен? Ще го вземете на гърба си и ще го заведете при някой каракчия, да намести крака му.

Ето защо не е достатъчно само да говорите за Любовта, но трябва да я прилагате. Прилагането на Любовта подразбира познаване на живота. Всеки изучава живота по свой начин, но в края на краищата всички хора идват до едни и същи знания: законите на живота са неизменни. Младият момък и младата мома изучават живота на хората: оттам започват те и като се изгорят, започват да мислят правилно. Ученият изучава живота по книгите: ако не се задоволи от тях, търси го в отношенията между хората. Всеки обича и разбира това, което носи живот в себе си. Бащата обича повече онова от децата си, което е готово на услуги и влиза в положението на окръжаващите: то благодари за всичко, което правят за него. Човек обича онова дърво, което дава плодове.

Време е вече хората да се откажат от обикновените си разбирания и да влязат в новия живот. Например обикновено разбиране е да мисли човек, че Бог трябва да слезе на Земята, сам да оправи света. Кога Бог не е бил на Земята и как трябва Той сам да оправи света! Ако светът трябва да се оправи, ще го оправят онези, които са го развалили. Хората развалиха света – те трябва да го оправят! Човешкият свят не е оправен, но Божественият е оправен. Според новите разбирания ще знаете, че външният свят е оправен: вие трябва да оправите своя вътрешен свят, той е объркан. Затова, когато грее Слънцето, не стойте в стаите си, не се крийте под сенките; излезте вън, на открито, под слънчевата светлина, и започнете да работите с новата светлина. „Ама хората не ни обръщат внимание.“ Вината е в самите вас: ако свирите и пеете добре, всеки ще ви обърне внимание. Който живее добре, обръща внимание на своите ближни.

Какво представлява животът? Музика. Ако живеете добре, това показва, че разбирате от изкуството си; ако не живеете добре, нищо не разбирате от музиката, вследствие на което изпадате в дисхармонични гами. „Какво ще стане с нас, като умрем?“ Отново ще живеете: човек се ражда и преражда много пъти на Земята. „Ама ще осиромашеем.“ Пак ще забогатеете. „Ще паднем.“ Пак ще станете. Благодарете и на богатството, и на сиромашията; благодарете и на страданията, и на радостите; благодарете и за падането, и за ставането. „Защо трябва да благодарим за тия неща?“ Защото само по този начин човек има възможност да познае величието на Бога. Не мислете за несгодите и мъчнотиите, мислете за новия живот, който обхваща само положителни идеи. Започнете ли някаква добра работа, вярвайте, че ще я свършите с успех. Когато направи човека, Бог видя, че го е направил добре. Ще кажете, че в Писанието се говори за разкаянието на Господа. Значи Бог е направил човека, после се е разкаял за направеното. Преводът е крив: човекът се разкайва, задето Бог го е създал. Колко пъти при мъчнотии и страдания човек съжалява, че Бог го е създал! Много хора се запитват защо живеят. На този въпрос може да се отговори много просто и естествено: човек се е родил, за да живее, т.е. да прояви живота в себе си. Като живее, той изучава живота.

Следователно стремете се не толкова към придобиване на знания, колкото към изявяване на живота. Животът е съществено – всичко останало ще се постигне, щом познавате живота в неговите малки и големи прояви. Микроскопическата проява на живота е по-ценна от всичките блага и богатства, които Земята предлага на човека. Ето защо Бог казва на човека: „Не се разкайвай, че живееш, но оценявай живота“. Отречи се от старата философия, за да познаеш новия живот. Ако не оценяваш живота си, ще го изгубиш; ако го оценяваш, Бог ще те посети и ще ти каже как да живееш. Започнеш ли да се оглеждаш какво ще каже обществото, какво ще кажат близките ти, Той се отдалечава и казва: „Сега си отивам – ще те посетя в бъдеще, при благоприятни времена“. Да се страхува човек от

общественото мнение, от близките си – това подразбира непознаване на светлото и велико Божие присъствие в човека. Колкото и малък да е животът му, колкото и оскъдни да са знанията му, щом влезе Бог в човека, последният се разширява, придобива знания, става свободен – той е готов вече да изпълнява Волята Божия. „Чрез кого?“ Чрез себе си и чрез всички хора, животни и растения. Съзнателно или несъзнателно, всяко живо същество се стреми да изпълни Волята Божия. Червеят, колкото и да е малък, един ден ще порасне, ще придобие по-голяма цена от тази, която днес има.

И тъй, за да се освободите от ненужните неща, вие трябва да бъдете спретнати. Какво значи да бъде човек спретнат? Да се облича по три пъти на ден, а не само един път през седмицата, както сега правите. При всеки случай човек трябва да се преоблича. Ако си бил в рудника на работа, хвърли работническите си дрехи и облечи чисти; ако отиваш на черква, облечи се с нови дрехи. Когато седнеш на обяд с близките си, облечи чисти дрехи; когато приемаш гости или отиваш на гости, облечи специални дрехи. Какво прави актьорът на сцената? Почти за всяко действие облича нови дрехи. С това той иска да каже на хората, че и те са актьори в живота и трябва да играят ролите си добре. Да се обличате по три пъти на ден, това значи да се обличате с дрехите на Любовта, Мъдростта и Истината. За Любовта няма нещо невъзможно – тя изключва всякакви съмнения и колебания.

Щом не се съмнява и не се колебае, човек може да постигне всичко, каквото желае. Като любите Бога и вярвате в Него, всичко ще постигнете. Мнозина вярват в Бога, за да се подобри положението им. Те са на крив път. Защо е нужна вярата на човека? Като вярва, човек осмисля живота си: той вижда, че и смъртта, и животът са еднакво важни – те са блага, които всеки трябва да опита. Обаче дойде ли до страданията, човек мъчно ги понася; даже и за високо напредналите същества има нещо неразбрано. Когато се намери пред страданията, и Христос даже каза: „Господи, ако е възможно, нека Ме отмине тази чаша“.

Но после каза: „Не искам да бъде Моята воля, но Твоята. В Твоите ръце предавам Духа Си“. И досега още страданието представлява неразбрана област. Тази е причината, поради която всеки се стреми да го избегне. Може ли да проникне в тази област, с един замах човек се освобождава от страданието. То е все едно да хвърлиш мрежата си във водата и да извадиш една голяма риба. Като продадеш рибата, положението ти се подобрява.

Един млад човек объркал работите си толкова много, че нямал пари даже за хляб. Отчаян от положението си, той решил да се удави, заради което отишъл до близката река. Преди да се хвърли във водата да се дави, той видял, че едно малко момче се бори с вълните на водата. Хванал го за ръката и го извлякъл на брега. Оказало се, че момчето било царският син. От този момент положението на бедния човек се подобрило. Сега и на вас казвам: реките са пълни с тлъсти риби. Ако положението ви е затруднено, хвърлете мрежата си във водата и уловете една от тия риби – това ще внесе промяна във вашия живот. Да намерите една риба, която да оправи объркаите ви работи, това се случва само веднъж в живота на човек. Когато Христос се яви на учениците Си и им посочи на брега жарава, на която се печеха риби, с това Той искаше да им каже, че докато мислите и чувствата на човека не се опекат на огъня, те нямат сила в себе си. Мислите, чувствата и постъпките на човека трябва да минат през огън, за да придобият живот. Огънят внася живот в човека. Когато мине през Божествения огън, човек оживява. Следователно за предпочитане е човек да мине през огън, който оживява, отколкото през студ, който отнема живота. Щом е така, хвърлете мрежата си в голямото житейско море, за да хванете една риба и да я опечете на огън. Следователно, като срещнете един човек, по същия начин хвърлете мрежата си към неговия ум, за да приемете една от мислите му и вие да му предадете една от своите мисли: да види той какво знаете, какво разбирате и как прилагате нещата. От него ще вземете съществено, но и вие ще му предадете нещо съществено от себе си.

Като ученици стремете се към съществено. Не очаквайте невъзможни неща, за да не се обезсърчавате. Може ли младата мома да се надява да се ожени за царския син? Вероятността за това е изключена. Защо? Младите моми са много, а царският син е един: той може да се ожени само за една, но не за всички, които искат да се оженят за него. Могат ли всички хора в света да станат милиардери? Неколцина само могат да станат милиардери, невъзможно е всички да станат милардери. Обаче за да задоволи желанието си, човек може да стане цар на себе си: всеки може да стане милиардер, като събере на едно място своето външно и вътрешно богатство.

Да се върнем към съществено – придобиването на живота: няма по-велико благо за човека от това. Да се срещнеш с Бога и да разговаряш с Него – това е най-великото благо за човешката душа. Ти си обезсърчен, отчаян, готов си да се самоубиеш, но в този момент чуваш Божия глас, който ти нашепва: „Вземи книгата и чети, всичко ще се нареди добре“. На поета пък Той казва: „Вземи перото и пиши, от нищо не се безпокой“. „Нищо не мога да постигна.“ Свържи се с Бога: свържеш ли се с Него, работите ти ще вървят добре. Докато се ръководи от своите лични чувства, човек всякога ще се спъва. Няма по-страшно нещо от гордостта и тщеславието. Много хора заминават за онзи свят преждевременно благодарение на своя личен живот. За да не се спъвате, откажете се от личния си живот и приемете Божествения. Слушайте Онзи, Който ви е дал живот – Той ще ви изведе на прав път. Откажете се от старата философия на живота, от разбиранията и вярванията на своите деди и прадеди – те са отживели вече своето време. Простете се с вашите кукли и кончета – те са отживели времето си. Днес ви чакат нови, хубави работи.

Като наблюдавате изгряването и залязването на Слънцето, това е едно велико благо за вас. Радвайте се на изворите, на цветята, на тревите, на плодовете, които ви заобикалят. Радвайте се, че живеете в Бога – и Той във вас. Радвайте се и благодарете за всичко, което ви е дадено; радвайте се и за радостите, и за скърбите; радвайте се, че

от всичко можете да се учите. Стремете се към съществено-то – към живота. Придобиеш ли го, не се обезсърчавай от нищо. Ако се обезсърчиш, кажи в себе си: „Силен съм и крехък“. Ако се страхуваш от нещо, повтаряй в себе си думата *безстрашие*. Поставяй срещу отрицателното нещо положително и върви напред. Съзнавай, че работиш с Бога: щом си свързан с Него, всичко можеш да направиш. На умния ще донесеш блага, а на глупавия – светлина: да вижда къде ходи. Хвърляйте семената си щедро, за да бъдете благоугодни на Бога и на хората: като сте богати, силни, добри и разумни, всички ще мислят за вас. Свържете се с Любовта, която носи вечния живот – само по този начин ще придобивате, каквото желаете, и ще раздавате от придобитите блага. Бъдете като кибритените клечки: който ви цъкне, да ви запали, но и той да се запали. Докато всички хора не се запалят и не горят, светът не може да се изчисти и оправи.

Всички искат да знаят как ще се изчисти светът. Светът ще се изчисти с огън. Страданията, през които светът минава, представляват именно този огън. Радвайте се, когато страдате; благодарете, че са ви удостоили с тази велика привилегия. Ако ралото и мотиката играят върху гърба ви, благодарете им: те са почетни инструменти, те изкарват хляба от земята. Хлябът поддържа живота – съществено-то за човека. Стремете се към постигане на съществено-то.

Само проявената Божия Любов,
само проявената Божия Мъдрост,
само проявената Божия Истина
носят пълния живот.

41. лекция, 3 юни 1931 г., София, Изгрев

СВОБОДА НА СЪЗНАНИЕТО

Размишление

Има един важен процес в човешкия живот – освобождаване на съзнанието. За да освободи съзнанието си от ненужния баласт, човек трябва да сложи настрани всички непотребни неща. Съвършеният човек не мисли за утрешния ден, вследствие на което той има на разположение толкова неща, колкото му са нужни за даден момент. Защо е така? Защото в разумния живот настоящият момент е свързан с всички моменти на вечността. Между съзнанията на разумните същества има тясна връзка. Никаква външна сила не е в състояние да скъса тази връзка, нито да наруши единството в техния живот. Където има единство на съзнанието, там Бог се проявява.

Ние говорим за баласта на човешкото съзнание, който го обременява. Какво представлява той? Отрицателните чувства и мисли. Значи съмнението, подозрението, ревността, недоволството са излишен баласт в съзнанието. Този баласт се създава благодарение на желанието на човека да стане велик, силен, всички да му се кланят. Щом не успее да постигне желанието си, той се натъква на изопачени мисли и отрицателни чувства. Невъзможно е човек в един живот да постигне всичко. Желанията на човека се постигат постепенно. Може ли човек да се отвори изведнъж, да даде ход на всичко, което е вложено в него? Може ли шишето в един момент да се разтвори и да раздаде всичко, което е сипано в него? Ако това е възможно, човек ще се намери пред празното шише. Някои възразяват на това и питат: „Не трябва ли да работим, да се учим?“. Трябва и да се учите, и да работите, и да се трудите, но така, че да не обезсмисляте нещата. Ако работата се обезсмисли, вие ще започнете да се трудите. Ако и мъчението се обезсмисли, влизате вече в областта на смъртта. Но и смъртта не е най-страшна: има по-страшни работи и от смъртта, и от небитието, които вие не можете да разберете.

Въпреки всички теории и проповеди хората пак се придържат в старото. Ще чуете да казват: „Трябва да се осигурим! Деца имаме, жена имаме, трябва да ги храним, да ги обличаме“. Кой облича малките пиленца? Майката само ги мъти и те се излюпват облечени, покрити с перушинка; друг има грижа за тия пиленца. Като не спират вниманието си върху този закон, хората мислят, че те са главният фактор в живота. Затова именно някой казва: „Ще накарам този човек да разбере в какво се състои работата“. Няма защо да го караш да разбере тази работа – достатъчно е само да му светнеш. Той е в тъмнина, може да се блъсне в някоя стена: запали свещта си и покажи пътя му. Той има очи, ще види накъде трябва да върви и ще ти благодари. И тъй, работете за освобождаване на съзнанието си от всички ненужни мисли, които спъват развитието ви. Ще каже някой, че е нещастен. Той е нещастен от излишни мисли, а не от недоимък. Ако е въпрос да се натоварите, мога да ви дам на разположение цялата Земя. Не е лесно да управлява човек Земята! Да станеш господар на Земята, това значи да я владееш. Да владееш Земята, това значи да бъдеш признат за господар от нейните жители. Ако си по-умен от тях, те ще те признаят за господар; ако си по-глупав, ще им бъдеш слуга. Само онзи може да бъде господар, който е в състояние да освободи съзнанието си от всички непотребни мисли.

Мнозина говорят за господарство, за владеене и управление на света, но не са в състояние себе си да управляват и владеят. Ако по невнимание някой изпусне ножа върху крака си, ще се рани. От болките, които претърпява, мисълта му се изменя, съзнанието му се помрачава. Щом иска да управлява света, защо не може да владее мисълта си? Ако е адепт, той може само със слюнка да заздрави раната си. Ето защо когато някой се оплаква, че му е тежко на сърцето, казвам, че той е ранен. „Как да се излекувам?“ Плюй на раната си. „Ама пари ми трябват.“ Колко? „Хиляда лева.“ Който иска хиляда лева, не е умен човек – той трябва да иска един лев. Силата е в единицата, а не в нулата, т.е. в нищото. Като има един лев, човек лесно може да

забогатее. Как? Като сложи по едно нещо след единицата. Като сложи едно нищо, единицата ще се увеличи десет пъти, като сложи две нули, единицата ще се увеличи сто пъти. Като увеличава броя на нулите, той може да стане милионер, обаче това е наука. Всеки не може да прибавя нули накрая на единицата – само ученият адепт може да прави това. То е достояние само на онзи, който разбира скритите сили, вложени в единицата. Всеки човек носи разумното начало в себе си. Ако знае как да го прояви и приложи, в кратко време той ще нареди работите си. Разумното начало в човека представлява една хубава цигулка. Който е дал ход на това начало в себе си, той прилага цигулката си както за своето благо, така и за благото на своите ближни; който е пренебрегнал разумното начало в себе си, той не може да го прилага – неговата цигулка е захвърлена някъде на тавана, покрита с прах. Достатъчно е да я види някой добър цигулар, за да я накара да проговори. Той изчиства праха, нагласява я и започва да свири на нея – от нищо нещо изкарва. Той държи единицата, т.е. цигулката в ръката си, и нулите една подир друга се нареждат след нея. Нулата подразбира човека, *Азът*, който може да се нарече *аз*? Англичаните казват: „I am that I am“ – „Аз съм, който съм“. С други думи казано: „Аз съм, който съм бил всякога“. Това изречение се отнася до Единия, Който е бил всякога.

Следователно когато страдате, помнете, че има Един, Който съществува и всякога е съществувал. Човек вярва в Единия, докато всичките му работи се нареждат добре; човек вярва, докато има нули след единицата. Колкото повече са нулите, толкова по-голяма е вярата му и той казва: „Голямо е богатството ми!“. Започне ли да губи нулите, той се обезсърчава. „От какво произлиза нищото?“ От нещото: като остане в почивка, нещото става нищо; като започне да работи, нищото се превръща в нещо. Само по себе си нищото е слабо, не може да се разчита на него. Можете ли да разчитате на житното зърно, което сте оставили в хамбара си? Обаче ако го посеете в земята и грижливо го обработвате, от единица то ще се превърне в

голямо число, на което вече разчитате. Една подир друга нулите се нареждат след него и вие забогатявате, изплащате всичките си дългове.

Каквато е силата на непроявеното житно зърно, такава е и на непроявените мозъчни центрове на човека. Например всеки човек носи музиката и любовта в съзнанието си. Тези способности имат своите центрове в мозъка, но ако не са проявени, представляват нули, вън от единицата – човек. Щом се проявят, те се нареждат след единицата и обогатяват човека. Музиката и любовта не се проявяват еднакво във всички хора, но те вървят успоредно. Колкото дълга е линията на музиката, толкова дълга трябва да бъде и линията на любовта. Като съчетава любовта с разума, с паметта, с религиозното си чувство, с тщеславието, с личните си чувства, музикантът образува различни музикални произведения, които се отразяват в съзнанието му. Следователно ако искате да внесете мир и спокойствие в себе си, ще съедините музикалното си чувство с чувството на кротост и смирение в себе си. Това е наука, която не може да се преподава – тя се нуждае от опити. Като опитва нещата, човек придобива знания.

Ще кажете, че докато придобиете тази наука, смъртта ще дойде. Това не трябва да ви смущава. За съзнанието съществува само освобождаване от ненужни мисли, но не и смърт. „Ама остаряхме!“ Съзнанието не остарява: кажете ли, че сте остарели, това значи, че сте изгубили вярата си. „Ама краката ми не държат.“ Това значи, че си прекъснал връзката с възвишените и светли същества: каквото и да поучават и съветват те човека, той нищо не изпълнява, прави се, че не чува. Днес постъпва така, утре постъпва така, докато един ден наистина оглушее, остарее и замине за другия свят. Какво става с ученика, който не внимава в клас? Учителят преподава, а той пише любовни писма на възлюбената си, но като излезе на изпит, пропада. Казано е в Писанието: „Не се свързвайте със света“. Който се свързва със света, прилича на ученика, който пише любовни писма, когато учителят преподава: накрая на годината той пропада на изпитите.

Следователно когато не учи уроците си и се занимава с ненужни работи, ученикът остава в същия клас. Остане ли да повтаря класа, той страда. Когато човек пълни съзнанието си с ненужни работи, нарушава Божиите закони и сам се спъва; след това започва да страда и се чуди защо идват страданията. Причината за страданията е, че поради непослушанието си хората прекъсват връзката си със своите приятели, които им помагат. Радостта произтича от факта, че човек поддържа връзката си със своите приятели. Колкото повече връзки има човек с разумните същества, толкова по-големи са придобивките му. Като знаете това, правете връзки с разумните същества, които не виждате: вашите добри мисли и чувства стават причина за свързването ви с тях. Държите ли в съзнанието си някаква материална връзка със същества, подобни на вас, вие непременно ще се разочаровате – всяка материална връзка води към разочарование. Не правете такива връзки, за да не се разочаровате и да не губите вярата си в Бога.

И тъй, правете всичко, което душата ви желае, без да губите вярата си. За тази цел благодарете за всичко, което имате и което ви е дадено. Ставате ли сутрин от сън, благодарете на Бога; лягате ли си вечер, пак благодарете; отивате ли на работа, връщате ли се, благодарете. Като направите най-малкото добро, благодарете и за него; ако някой ви направи добро, благодарете. Щом имате очи, уши, нос, уста, ръце и крака, всичко можете да постигнете – благодарете и за тях. Благодарността и признателността представляват магическа формула, с която човек може да работи. Докато си служи с тази формула, човек е доволен; изгуби ли формулата, животът му се обезсмисля. Той пада в кладенец и оттам гледа на външния свят. Всички хора, които са изгубили смисъла на живота, са в кладенец. „Как ще излязат оттам?“ Като бъдат благодарни и признателни – по този начин те ще привлекат вниманието на възвишените същества, които ще дойдат да им помогнат. Те ще им спуснат въжето си, с което ще излязат на повърхността – и ще бъдат свободни. Свободен човек е онзи, който има силно развито музикално чувство. Сво-

боден е само онзи, който е свързан с Бога: той е истински музикант – от нищо не се страхува. Когато не иска да пее, човек има страх от нещо; и когато много пее и кряска, пак има някакъв страх. Ще кажете, че не може човек да не се страхува. Може ли да не се страхува пред големите страдания? Важно е човек да знае защо страда; и ако се радва, пак трябва да знае защо се радва. Дали се радва, или страда, дали е добър, или лош, човек трябва да знае причините за тия неща.

Освен за себе си човек страда още и за своите ближни. Това е неизбежен закон. Съзнателно или несъзнателно, човек участва в общите радости и страдания, в общите печалби и загуби. Ако се откаже от участието си в общите страдания и загуби, човек се лишава и от участието си в общите радости и печалби. Ако участвате в страданията на Христос, ще участвате и в Неговите радости и благословения. Христос пострада, за да възстанови хармонията в света, да примири хората с Бога. Какво означава примиряване на човека с Бога? Възстановяване на първичната връзка на човешката душа с Бога. Това не се прави само веднъж – всеки ден, всеки момент човек трябва да следи себе си, живота си, та да не наруши с нещо тази връзка. Мнозина имат някаква връзка, но тя не ги подмладява, възраства и възкресява. Когато е свързан с Бога, човек има на разположение всичко, което душата му желае – тази връзка го прави вътрешно богат. Външно той може да минава незабелязан, но в себе си носи зародиша на Доброто и на Любовта. Достатъчно е да посее този зародиш, за да излезе от него велико, мощно дърво, от чиито плодове да се ползва цялото човечество.

Следователно каквото представляват мислите за човека, такова нещо е всеки, който е свързан с Бога. Всяка мисъл носи в себе си две неща: семе, което трябва да се посее, за да даде плод, и материал, който може да се използва като храна. Следователно стремете се да пазите връзката си с Бога, за да послужите за храна и за семе на бъдещото поколение. Дръжте постоянно в ума си мисълта за Бога, както малкото дете в първите дни на записването

си в училище говори постоянно за своя учител и за съучениците си. Мнозина говорят за съществуването на Бога, слушат духовни проповеди, но въпреки това искат да се убедят в истинността на този въпрос. Те четат различни философски книги, за да им се докаже на опит съществуването на Бога, както и съществуването на онзи свят. Без музика никой не може да влезе в онзи свят. Ангелите, които са взели участие в създаването на света, са пели и хвалили Бога. На същото основание и човек, който е основал живота си върху трите мощни сили – Вярата, Надеждата и Любовта, трябва да пее и да слави своя създател. Някои мислят, че ако вярват в Бога, трябва да напуснат сегашния си живот. Няма защо да напускат живота си. Впрочем за какъв живот става въпрос? Преди всичко животът не е тяхна собственост. Като дойде смъртта, веднага ги задига: къде остава тяхната собственост? Човек говори за неща, които не познава, не притежава и не разбира. Например някой казва, че срещнал един познат, който му казал няколко обидни думи. Никого не е срещнал той. Защо? Защото срещата ви с когото и да е подразбира проява на радост и веселие. Ако сте тъжен, никого не сте срещнали.

Сега аз говоря за онези, на които ушите са отворени. Някои ще възразят, че са чели Писанието, слушали са го и знаят вече, че Бог е Любов. Коя любов познават те? Ако е въпрос за Любовта, тя има 35 милиона форми само на физическия свят. Прибавете към тия форми и формите на Любовта в другите светове, които са безбройни, и вижте какво ще кажете за Любовта. Направете опит да видите колко много пермутации можете да образувате от Любовта; колко хиляди години пък ще ви трябват, за да минете през всички форми на Любовта и да я разберете. Цяла вечност да имате на разположение, пак няма да ви стигне. Като изучава Любовта, човек идва до разбирането, че в Любовта има сливане и преливане на души, а не събиране и разединяване. Сливането и преливането на душите подразбира влизане на една душа в друга с цел да разберат положението и нуждите, в които се намират. Който е възлюбил Бога, той се е прелял в Него и се е слял с Неговото съзнание. Когато и Божественото съзнание се прелее в

човека, последният забравя своето недоволство и влиза в нов живот.

Апостол Павел казва: „Всичко считам за измет, за да позная Господа Исуса Христа“. Мнозина казват, че имат такава опитност. Не е достатъчно само веднъж да си изпитал стремеж към познаване на Христос – този стремеж трябва да бъде постоянен. Който търси Бога, трябва да Го търси отвътре, а не отвън, по механически начин. Търсите ли великото в света, не трябва да се безпокоите: ако се безпокоите, няма да Го намерите. Някой иска да се покаже добър, справедлив, любещ и т.н. Щом пожелае да се покаже такъв, той изгубва и това, което има. Човек е само проводник на Любовта, но не е Любов. Ето защо радвайте се, че Бог се проявява чрез вас; радвайте се, когато можете да помогнете на ближния си от любов, без да мислите, че Любовта е ваша. Казано е в Писанието: „Бог е Любов“.

Христос казва: „Който има уши да слуша, нека слуша“. И аз говоря за онези, които имат уши и могат да слушат. Ако човек говори за любов, трябва да е готов да изрази своето уважение и почитание към всички хора, към всичко, което Бог е създал. Христос прояви Любовта Си, като се пожертва за човечеството; Той прие страданията, за да спаси хората. Макар че разполагаше с всички блага, с голяма сила, Той се отказа от своя личен живот, за да помогне на страдащите. „Какво би станало със света, ако всеки пожертва своя личен живот за общото благо, може ли да стане това?“ Когато човек възстанови своята вътрешна хармония, когато приеме Бога в себе си, това може да стане. Изучавайте се и вижте готови ли сте, след като сте гладували три-четири дни и получите един топъл, пресен хляб, да го пожертвате за някой гладен, беден човек? Ако можете да направите това, вие сте надежден човек, разумният свят може да разчита на вас. Кажете ли, че първо трябва вие да се нахраните, а после да давате, на вас не може да се разчита: по този начин не можете да придобиете онова знание, което душата ви желае.

Упражнение. В продължение на десет дни правете следното упражнение: като станете от сън, сложете лявата си ръка на лявата страна на челото, където е музикал-

ният център, а дясната ръка – на десния музикален център, и започнете да мислите за музиката. Благодарете, че музиката е вложена във вас и можете да пеете. Кажете си: „Когато са създавали световете, ангелите са пеели – и до днес те пеят. Понеже работя върху себе си, и аз ще пея". Забелязано е, че ако човек пее, работите му се нареждат по-добре, отколкото без пеене. Ако домакинята пее, когато готви, тъче или меси хляб, работата ѝ ще върви добре: пеенето внася подтик в човека, събужда енергиите му, прави го активен.

Като ученици вие трябва да бъдете готови да изпълнявате точно всяка заповед, която идва от Бога. Така и добрият музикант изпълнява всички знаци при свиренето. Например ако Бог ви каже да стоите на едно място, докато дойде определеният за вас момент, вие трябва да чакате, без да мръднете. Каквото и да ви казват, вие трябва да стоите на поста си: че другите са заминали преди вас, че вие сте останали последен – това да не ви смущава. Ако дочакате вашия момент с търпение, всичките ви работи ще се наредят с успех. Приложите ли послушание към Бога, към разумните същества, всички хора ще ви обичат: каквото пожелаете, ще го реализирате. Адам и Ева излязоха от рая поради непослушанието си – те направиха една грешка, с която внесоха дисонанс в живота.

Раят е място на хармония и мелодия, на добро и справедливост, на истина и красота. Който иска да бъде добър, справедлив, любещ, трябва да има към всички хора такива отношения, каквито има към себе си и каквито изисква да имат другите към него. Прилагайте Доброто към всички, без да мислите заслужават ли го, или не. И на разбойника да направите добро, то ще даде своя плод: Доброто не умира. Ако станете проводник на Божията Любов, всички добри, святи и възвишени същества ще ви познават и ще ви отдават заслуженото: и разбойникът, и добрият еднакво ценят доброто. През време на Балканската война един офицер видял един ранен войник на бойното поле – изоставен, гладен, измъчен. Той веднага се погрижил за него: занесли го в една от близките болници, превързали го,

нахранили го. Офицерът постоянно го посещавал, следял за здравето му. След войната офицерът минал в запаса и продължил стария си занаят – търговията. Един ден трябвало да мине през една гора съвършено сам. Неочаквано той се натъкнал в гората на един апаш. Последният се вгледал в пътника и познал своя спасител. Той веднага му сторил път и казал: „Благодаря ти за доброто, което ми направи през време на войната. Ти ми направи едно добро заради Господа, сега аз в името на същия Господ няма да те обера. Ако не беше ми направил доброто, и с тебе щях да постъпя, както постъпвам с другите“. Следователно не питайте защо страдате. Ако правите добро и услужвате на ближните си, и на вас ще помагат. Услужвайте на всички, за да се радвате на светло бъдеще.

И тъй, внесете в мислите и в чувствата си хармония, за да освободите съзнанието си от ненужния товар, освободете се от тежките раници. Не се безпокойте, че не сте постигнали желанията си: каквото днес не можете да постигнете, ще го постигнете в бъдеще. Важно е да работите, да развивате дарбите си. Параходът може да потъне, но богатството, което носите в себе си, ще ви следва навсякъде. Имате ли това богатство, вие имате условия за бъдещия живот. Щом сте със спасителна лодка, ще излезете благополучно на брега. Работете усилено за своето спасение, за да излезете от стария живот и да влезете в новия. Що се отнася до богатството, не мислете за него: новият живот носи нужното богатство. Щом майката и бащата обичат детето си, те всичко ще му дадат; когато Бог обича човека, ще му даде всичко, което му е необходимо. Бог е вложил в човека най-голямото богатство – ум, сърце, душа и дух. Има ли той това богатство, всичко друго ще дойде само по себе си. Благодарете за всичко, което ви е дадено: който е доволен на малкото, ще получи и голямото.

Тайна молитва

42. лекция, 10 юни 1931 г., София, Изгрев

МУЗИКАЛЕН ЖИВОТ

Размишление върху Доброто

Съвременните хора работят, трудят се, мъчат се, но нямат онзи резултат, който очакват. Защо? Липсва им нещо. Всеки знае какво му липсва. Някой предприема една работа и се оплаква, че не е успял да постигне онова, което е мислел. Той сам казва: „Не бях достатъчно разумен“. Изобщо всички хора виждат, че не постъпват достатъчно разумно. Значи разумност се иска от човека. Не е достатъчно да знае човек да събира, да изважда, да умножава и да дели, но той трябва да прилага тия действия в живота си. Например не е достатъчно да кажеш, че имаш да вземаш десет хиляди лева, но трябва да знаеш как да ги вземеш; не е достатъчно да кажеш, че имаш да даваш десет хиляди лева, но трябва да знаеш как да ги дадеш. Във вземането и даването човек трябва да спазва нужната хармония, да не прекъсва връзката си с Бога. Щом запази тази връзка, ще запази и отношенията си със своите ближни.

Като говорим за разумно прилагане на човешките добродетели, имаме предвид и религиозните, и светските хора. Например някой религиозен казва, че има десет добродетели. Добре е извършил събирането на своите добродетели, но приложил ли ги е в живота си? Какъв смисъл има да се хвали човек с гласа си, ако не го прилага? Всеки човек трябва да пее за себе си. Ако пее добре, нека приложи пеенето си освен за своето благо и за благото на другите. „Ама без пари не пея! Ако не ме оценяват хората, не пея.“ Това е криво разбиране: плащането и оценяването са второстепенни неща, важно е да пеете. Ако пеете с любов и с разположение, хората непременно ще ви оценяват. Щом Бог е вложил известен капитал във вас, вие трябва да го сложите в обращение. Не е позволено на човека да държи Божествения капитал в застой. Идва денят, когато господарят ще иска сметка за капитала, който ви е дал:

ако сте го заровили в земята, ще носите последствията за вашата леност. „Какви ще бъдат последствията?“ Страдания. „Какво представляват страданията?“ Метод за изправяне на човечеството. Човек страда, за да се научи да прилага в действие капитала, който му е даден. За всяко неизпълнено обещание, за всяка отложена работа човек неизбежно ще страда. Дали съзнава това, или не съзнава, не е важно: важно е, че като се удариш в някоя канара, непременно ще усетиш болка. „Кой постави канарата на пътя ми?“ Това не е важно: може да си я поставил ти, може друг някой да я е поставил. Като ходиш, ти трябва да бъдеш внимателен, да не се удряш в канари: канарата е препятствие, на което човек всякога може да се натъкне. За да избегне препятствията в живота, човек трябва да бъде внимателен, да мисли къде ходи и какво прави.

Днес всички хора търсят начин да оправят живота си, да наредят работите си. „Как може да се постигне това?“ Чрез музика – музиката хармонизира мислите и чувствата на човека. Щом мислите и чувствата му са хармонични, и постъпките му ще бъдат хармонични. Това наричаме ние музикален живот. Музиката регулира чувствата. Страшно е, ако чувствата на човека не са регулирани. Такъв човек се отличава с голяма разсеяност: каквато работа започне, не може да я свърши. Приложи ли музиката в живота си, чувствата му постепенно се уравновесяват. Положението на разсеяния е подобно на положението на човек, който е принуден да седи на стол, върху който са поставени игли. Щом седне на стола, той веднага скача. Много естествено, иглите не го оставят спокоен. „Кой остави иглите на стола?“ Все някой ги е оставил. Щом сядате някъде, трябва да огледате цялата обстановка, да няма игли или друго нещо, което да наруши мира ви, да ви изкара от релсите на вашето равновесие. „Може ли човек да се справи с условията?“ От него зависи: който е свързан с Бога, той лесно се справя с условията.

Като ученици вие трябва да бъдете внимателни, да се вглеждате във всичко, което ви заобикаля, да знаете защо идват изпитанията и изкушенията. Някой иска да стане

рано сутрин, да се помоли на Господа и да започне работата си навреме. Колкото по-силно е желанието му, толкова по-голямо изпитание ще му дойде. Като знаете това, дръжте съзнанието си будно, да не се поддавате на изкушения, които могат да ви изместят от правия път, от решенията, които сте взели. Бъдете внимателни, не се поддавайте на изкушения. „Защо идват изкушенията?“ Те са мощна сила, която съществува в Природата. Задачата на тази сила е да се явява като противодействие на всяка добра работа. За онзи, който разбира законите на Природата, тази сила служи като подтик; за онзи, който не разбира тези закони, тази сила е противодействие, което го спъва.

И тъй, научете се да събирате и да изваждате правилно. Прилагайте това, което сте събрали и извадили: каквото съберете, давайте го разумно; и каквото имате да вземате, вземете го разумно. Животът на хората не е нищо друго освен отношения на разумни вземания и давания. Ако те обиди някой, ти имаш да вземаш; ако ти обидиш някого, имаш да даваш. Щом съзнаеш това, веднага трябва да уредиш отношенията си. Колкото малко и да имаш да даваш или да вземаш, уреди сметките си; не можеш ли да изплатиш задължението си, не казвай на кредитора си да чака, но бъди искрен, кажи му, че в дадения момент нямаш възможност да се издължиш. Кажеш ли на кредитора си да чака, когато ти искаш да платиш, ти му заповядваш. Със заповеди работите не се нареждат: ти ще заповядваш на своя кредитор, а на тебе друг ще заповядва. Не, имаш ли да даваш или да вземаш, ще уредиш сметките си по закона на Любовта.

И тъй, ще уреждате сметките си по любов, ще пеете и ще свирите по любов. Метода на Любовта ще намерите в Природата. Тя си служи с този метод, но малцина го познават. Където има хармония и мелодия, там е приложението на Любовта. Който намери и приложи този метод, става гениален. Ако е певец или музикант, той пее и свири естествено. Той не се нуждае от външна обстановка, от среда, от хора, които да го оценяват: той носи в себе си всичко. Започне ли да пее, песента му настройва публи-

ката, която започва да го слуша с внимание. Ако певецът или музикантът очакват на публиката, на условията, на времето, тяхната гениалност е проблематична. Гениалният пее, където попадне: с публика и без публика, в салон или без салон, при добро и при лошо време. Гениалният музикант вкарва двойника си в своя инструмент и разполага с него, както иска; не може ли да направи това, той е обикновен музикант, на когото струните лесно се късат. Късането на струните се дължи на две противоположни мисли или чувства в музиканта: те създават известно противоречие в него, което се отразява на самия инструмент. Музиката подразбира хармония, а хармонията изключва всякакви противоречия.

Най-съвършеният инструмент, с който човек може да си служи, е неговият език. В това отношение всеки човек може да бъде музикант. Колкото по-разумен е човек, толкова по-добре може да си служи с този инструмент. Колко хора днес могат да си служат с езика като със съвършен инструмент? Всяка дума, която излиза от езика, може да произведе велик ефект в положителен или отрицателен смисъл. Една дума, казана намясто, може да въведе човека в Царството Божие; една дума, казана не намясто, може да свали човека до дъното на ада. Затова е казано в Писанието, че за всяка дума ще се дава отчет. Божественият свят е свят на велика хармония. Следователно преди да кажете една дума, първо мислете да не би да нарушите хармонията в живота. Въпреки това наред с хармонията съществува и дисхармония в живота. Кой създава дисхармонията? Хората я създават, обаче те носят последствията за това, което са създали. Дисхармонията отклонява човека от правия път, същевременно тя го отдалечава от Бога. За да се върне отново в правия път, за да се приближи към Първата Причина на нещата, човек трябва да внесе Божествената хармония и мелодия в себе си. Хармонията внася светлина в човешкия ум, а мелодията – топлина и мекота. Това се забелязва, от една страна, в мислите и чувствата на човека, а от друга – в неговия говор. Приятно е да слушате човек, който говори музикално.

Истинска музика е тази, която може да произведе преврат в човека; не произвежда ли преврат в човека, тя не е истинска музика – тя е сбор от звуци, от шум, които дразнят ухото. Например някой слага устата си близо до ухото ви и шепне нещо: той иска да ви каже някаква тайна, която другите да не знаят. Това не е правилно – Природата не си служи с този метод. Ако искаш да кажеш нещо на човека, добро или лошо, кажи му го гласно, няма защо да шепнеш на ухото му. Когато говорите Истината, човек я чува отвсякъде: дали от онзи свят ще му говорите, или от този, Истината всякога се чува. Следователно когато искате да предадете Истината, служете си с методите на Природата, които са вечни и неизменни.

И тъй, за да живее хармонично, човек трябва да е развил езика си в съвършенство, като инструмент, чрез който излива мислите и чувствата си. Мисълта на човека трябва да бъде хармонична, а чувствата му – мелодични. Когато мислите са хармонични, а чувствата – мелодични, волята се проявява правилно. Само при това положение човек може да прояви творческите си способности. Човек твори, когато съчетае хармонията на мисълта и мелодията на сърцето си в едно цяло. „Как можем да постигнем това?“ Чрез учене и работа. Като учи, човек трябва да плаща за уроците, които му се преподават. Има видни професори, които вземат за един урок по цигулка хиляда долара – това са български пари над сто хиляди лева. Ако един цигулар взема толкова скъпо, колко трябва да платите на Природата за скъпите уроци, които тя ви преподава? Някои мислят, че Природата дава всичко даром. Лъжете се, Природата е най-скъпият учител на човека: за някои уроци човек плаща с живота си. Това не значи, че човек трябва да се страхува.

Има неща, които никога не се губят – това е разумното Слово, което е плод на хармонията на човешкия ум и на мелодията на човешкото сърце. Не съжалявайте, че всички не сте музиканти, но радвайте се, че всички сте ученици във великата консерватория на Живота, която трябва да завършите с отличен успех. Мнозина мислят, че

като дойде Христос втори път на Земята, ще им даде диплом за завършен курс на житейската музикална школа. Диплом се дава на ония, които са положили изпита си. Дълго време ще пеят и ще свирят, докато дойде време за изпит. Колко пъти ще бъдат освиркани, колко пъти кръв ще тече от порите им! Който издържи изпита си, ще получи благословението на Природата; който не издържи, ще види нейното мрачно лице. Природата е безпощадна към ония, които не искат да учат. Тя е разумна и знае какъв метод за възпитание да приложи към всеки човек. Към ония, които се учат, които зачитат законите ѝ, тя е крайно внимателна и дава доверието си абсолютно. Който иска да влезе в училището на Природата, трябва да се изпита готов ли е да се подложи на страданията, които ще срещне на пътя си. Ако е готов, Природата му отваря широко вратите си; ако не е готов, тя го оставя на свобода, пуща го в широкия свят. Природата не заставя никого насила да влезе в нейното училище.

Велико изкуство е да знае човек как да говори и кога да говори. Ако говори музикално, човек може да пее и да свири хармонично и мелодично. Чрез музиката той може да се примири с всички хора, чрез музиката той може да внесе разположение както в своята душа, така и в душите на ближните си. Като прилагате музиката, вие можете да постигнете всички свои желания; без нея вие ще очаквате на другите, да дойде помощта отвън. Певецът поема въздух отвън и пее, но песента му не е във въздуха, тя се крие в неговата мисъл; зад мисълта му пък се крие Божественото начало, което направлява нещата. Наистина, няма по-велика музика от Божествения език. Който е чул само веднъж този език, той никога не може да го забрави. Който се е отрекъл от Божественото, той е попаднал вече в музиката на света, където се чуват тоновете на омразата, на недоволството, на съмнението и подозрението и т.н. Музиката на света не е нещо друго, освен *джас-бан* – музикална каша.

Молете се да ви се даде случай да присъствате поне един път на концертите на Природата и да чуете какво е

всъщност музиката. Като ученици стремете се да говорите музикално. Музикалният говор подразбира изявяване на Истината. Приятно е да слушаш някой да говори музикално: колкото и да го слушаш, в края на краищата ще кажеш, че има още да говори. Значи Истината е без начало и без край. Същото нещо е и Любовта: когато тя се прояви между две същества, те влизат в живота, който няма начало и край, т.е. във вечния Живот. Изобщо Любовта се проявява между два центъра, между две души, между две същества. Защо? За да съживят един мъртъв. Ако двама души, които се обичат, не могат да съживят един умрял, любовта им не е истинска; ако двама певци не могат да съживят един умрял човек, песента им не е гениална. Кога умира човек? Когато внесе в сърцето си един дисонанс, чрез който скъсва струните на своя живот. Има мисли и чувства, които моментално умъртвяват човека. Ако между ума и сърцето на човека влезе един дисонанс, организъмът му постепенно се разрушава. Само гениалните хора могат да си служат с дисонанси. За да се запазите от дисонансите в живота, вие трябва да ликвидирате с атавистическите състояния: те са миризливи течности, в които човек несъзнателно попада. Лесно можете да се предпазите от тях. „По какъв начин?“ Чрез обонянието си. Не притъпявайте обонянието си, за да усещате отдалече миризмата на атавистичните мисли и чувства. Дисонансите притъпяват не само обонянието, но и мислите и чувствата.

Ето защо стремете се към онази музика, която внася в човека истинска хармония и мелодия. Тази музика прониква цялото Битие. Без нея няма мисъл, чувство и действие, без нея няма градеж, няма творчество, няма напредък. Тази музика наричаме духовна, тя включва в себе си законите на хармонията и на мелодията. Чрез тия закони именно се проявява духовният свят. В музикално отношение най-красива линия е кривата. Следователно духовната музика е съставена от прави и криви линии, хармонично съчетани, но не и от счупени. Колкото и да се говори за духовната музика, хората още не я разбират. Както не разбират своя език като музикален инструмент, така не разбират и духовната музика. Мнозина свирят на цигулка,

но не я чувстват още като жива, одухотворена. Цигулката е жива: всяка клетка в нея продължава да живее; в който момент умре, тя ще се разпадне. Всяка клетка на цигулката отговаря на цигуларя. Колкото по-музикален е цигуларят, толкова по-добре се разговаря с цигулката си. Когато някой виден цигулар свири, хората казват, че цигулката му говори.

Забелязано е, че като инструмент цигулката не се поддава на правилата, които управляват повечето инструменти. Например колкото повече се свири на пиано и на други някои инструменти, толкова повече те губят силата си. С цигулката е точно обратно: колкото повече свирите с нея, толкова повече се увеличава силата ѝ. Същото се отнася и до човека, който се моли съзнателно и с вяра: колкото повече се моли, колкото по-дълбока е молитвата му, толкова по-музикален става той. Ние говорим за онази музика и за онова пеене, които тонират човешките чувства. По този начин те тонират и нервната му система. Ако това отчасти поне може да направи обикновената музика, колко повече може да се очаква от духовната! Тази музика внася мекота в човека, но същевременно го прави активен – той има желание да приложи своите добродетели: ако е бил обезсърчен, насърчава се; ако е бил тъжен, става радостен и готов за всякакви жертви за великото в света. Духовната музика създава около човека особена аура, с която той разполага хората към добро. Чрез музиката човек идва до онова вътрешно духовно разбиране на живота, което му помага да осмисли страданията. Той гледа на страданията и на радостите като на една необходимост, през която неизбежно трябва да мине, както пътникът неизбежно минава през долини и височини. Като знаете това, стремете се да вложите музиката и в говора, и в мисълта си. „Ама нервен съм, не мога да бъда музикален.“ Нервността не изключва музикалността. Ако нервният употребява енергията си разумно, нервността е ценно качество – нервният върши повече работа, отколкото онзи, който не е нервен.

Мисълта се предава чрез нервната система, а не чрез мускулната. Нервната система възприема и хармонични-

те, и мелодичните тонове: хармоничните се предават чрез ума, чрез мислите, а мелодичните – чрез сърцето. При това хармонията се изявява като електричество, а мелодията – като магнетизъм. Тези сили често сменят местата си: електричеството прониква в сърцето и му дава тласък, усилва движението му; магнетизмът пък влиза в мозъка и го нагласява. И Христос е прилагал пеенето като метод за тониране. Казано е в Евангелието, че на Тайната вечеря Христос и учениците Му изпели една песен, след което излезли вън.

Като ученици си поставете задачата да живеете разумно. Къде ще проявите този живот? И в говоренето, и в мислите, и в чувствата си. Разумното слово подразбира музикално говорене, разумната мисъл пък подразбира правата мисъл, която определя бъдещето на човека. Разумните чувства подразбират свързване на човешкото сърце със сърцата на възвишените и напреднали същества. За постигане на всичко това нужно е пълно владеене на езика. С други думи казано: постиженията на човека зависят от изкуството му да владее своя език. Значението и силата на езика е изразено в следната българска гатанка: „Кости няма, кости троши“. Наистина, езикът няма съзнателен живот в себе си, но е в състояние да отнеме живота и да даде живот. Христос каза само три думи на Лазар и той излезе вън от гроба. На какво се дължи силата на изказаните думи от Христос? На тяхната музикалност. Не можете ли и вие като Христос да си кажете три думи и да възкръснете? Кажете и вие на вашия Лазар: „Лазаре, излез вън!“. Ако Лазар излезе от гроба, езикът ви е музикален.

Помнете: езикът е ключът на човешкото спасение. От него зависи да бъде човек осъден или да бъде оправдан.

Само проявената Божия Любов,
само проявената Божия Мъдрост,
само проявената Божия Истина
носят пълния живот.

43. лекция, 17 юни 1931 г., София, Изгрев

ОСМИСЛЯНЕ НА ЖИВОТА

Тайна молитва

Като изучават живота, хората се натъкват на различни символи, които за мнозина са случайни. Например буквите *ж*, *з*, *с* са символи. Дали са случайни, или не, това е въпрос. Всяко нещо, което не се разбира, е случайно; всяко нещо, което се разбира, е разумно. Всеки живот, който не се разбира, е случаен; всеки живот, който се разбира, е разумен. Всяко знание, което не се разбира, е случайно; всяко знание, което се разбира и може да се приложи, е разумно. Всяка свобода, която не се разбира, е случайна; всяка разбрана свобода е разумна.

Защо някои неща остават неразбрани? Защото съзнанието на хората се раздвоява. Те имат различни фикс идеи. Каквото и да им говорите, тия хора разглеждат нещата от своето становище, обаче личният възглед на човека не представлява истинското, абсолютно положение на въпроса. Това е все едно учителят по музика да дава на ученика точния тон по камертона, а той взема друг тон и мисли, че е същият. Не е важно какво мисли човек – важно е, че камертонът има свой определен тон, който не се изменя. Защо не се изменя? Така е направен. Същото се отнася и до човека. Когато човек има установен възглед за нещо, никой не може да го измени. Защо? Така е направен, обаче и при това положение има възможност да се измени. Като продължите малко краищата на камертона, като ги поочукате, той ще даде друг тон.

Като разглеждате буквата *ж* като символ на нещо, виждате три линии: средна, която представлява Божествения свят, и странични, които представляват духовния и физическия свят. Правата линия е равнодействаща на страничните, които някога са били успоредни. Тогава те са били успоредни, имали са добри отношения помежду си; щом са развалили отношенията си, тяхната успоредност е изчезнала: те са се пресекли и са образували знака,

с който българите бележат звука *ж*. Когато разстоянието между страничните линии горе се намали, намалява се и разстоянието им долу. Същото става и с ножиците. И обратно, когато разстоянието горе се увеличи, увеличава се и разстоянието долу. Защо трябва тези разстояния да се стесняват и разширяват? За да можете да режете. Ако ножицата не се отваря и затваря, не можете да режете. А платът трябва да се нареже, т.е. да се скрои и ушие, за да се облечете в нова дреха. Когато разстоянието горе се стеснява, страничните разстояния се разширяват; когато разстоянието горе се разширява, страничните се стесняват.

Значи ако в едно отношение човек се стеснява, в друго се разширява. И обратно: ако в едно отношение се разширява, в друго се стеснява. Този закон действа върху човешкото лице. Например когато чувствата имат влияние върху човека, лицето е валчесто; колкото повече се засилва умът, лицето става продълговато: надолу се стеснява, а горе е по-широко. Защо долната част се стеснява? Защото е по-близо до фокуса. Такова стесняване на орбитата става и с всяка планета, когато се приближава до Слънцето. След това тя пак се разширява, отдалечава се от Слънцето и продължава пътя си в пространството. Колкото по-бързо се движи планетата, толкова повече се стеснява. Колкото по-остра е брадата на човека, толкова по-близо се намира до центъра на умствения свят. Случва се някога, че горната част се стеснява, а долната се разширява – това е неправилен процес.

В Природата съществува закон на компенсация, според който печалбите се уравновесяват със загубите: ако в едно отношение печелиш, в друго отношение губиш. Например невъзможно е едновременно да бъдеш и учен, и търговец. Ако си учен, търговията ти ще страда; ако си светия, не можеш да бъдеш нито държавник, нито търговец. Следователно всички външни процеси се отразяват и върху органите, които са свързани с тях. Забелязано е, че когато идеите в човека се разширяват и заемат голям простор, едновременно с тях се разширяват и съответните органи. Колкото по-големи и многобройни са желанията на човека, толкова по-големи стават и органите, свърза-

ни с тях. Големите очи и уши показват големи, велики желания. Ако желанията на човека са физически, става промяна в долната част на окото; ако човек се променя в морално отношение в благоприятен смисъл, изменя се погледът на очите – лъчът, който излиза от очите, отива нагоре; също така се изменя горната част на ушите – те приемат красива, правилна форма. Изобщо погледът на очите се определя от стремежа на човека, както и от посоката на неговата дейност: ако е насочена към центъра на Земята, погледът му е към земята; ако е насочена към Слънцето, и погледът му ще бъде към Слънцето. Мнозина казват, че са ходили на Слънцето. Това е преносен израз: те искат да кажат, че имат светли идеи, които ги заставят да мислят изключително за Слънцето. Обаче що се отнася до физическото Слънце, почти никой човек не е ходил там. Физическото Слънце е символ на нещо, от друга страна то се взема като мярка на нещата. Всички небесни тела представляват предметно учение: по тях човек изучава не само физическия, но и духовния свят.

Съвременните хора се нуждаят от нов морал, от нов начин на разбиране, от нови отношения. Съществуват три вида отношения в света: към себе си, към ближния и към Бога. Човек има представа за тия отношения, но нещо ново трябва да се вмъкне в тях. Новото е светлината, която днес липсва. Дойде ли новата светлина, човек ще разбере къде греши и ще изправи отношенията си. При днешното разбиране на нещата, при слабата светлина, с която си служат, хората правят грешки даже и по отношение на себе си. Ако отношенията им към самите тях не са правилни, колко по-неправилни могат да бъдат към ближния и към Бога, за Когото малко мислят. Понеже мислят много за себе си, те са засенчили Бога. Следователно когато някой казва, че не вярва в Бога, това значи, че той мисли само за себе си, вследствие на което е излязъл на пръв план и е засенчил пътя си. „Ама нищо не виждам.“ Никой не ти е виновен: ти си хвърлил толкова голяма сянка на пътя си, че нищо не виждаш. Друг някой казва, че мисли за Бога. За Бога мисли, а на никого услуга не прави, никаква промяна не е станала в него. Гледам горната част на ухото

му – никаква промяна няма; гледам окото му – също. Ако в горната част на окото има промяна, човек влиза в по-висока област на живота. От пресичането на светлината в окото на такъв човек се образува една пирамидка. Стремете се да създадете в окото си тази пирамидка; нямате ли я, животът ви още е материалистичен, мислите само за себе си. И жабата мисли само за себе си, поради което се взема като символ на груб материализъм. Работете съзнателно върху себе си, за да излезете от областта на грубия материализъм.

Религиозните мислят, че имат любов към Бога. Възможно е. Какво ще кажете обаче, ако при най-малките изпитания и страдания тия хора се обезсърчат, отчаят се и изгубят смисъла на живота? Който люби Бога, люби всичко живо, което Той е създал: хора, животни, растения. Той има правилни отношения към всички живи същества, във всички прояви на живота той вижда проявите на Великия. Божествените закони изискват от човека да мисли за частите на Цялото, както мисли и се грижи за себе си. Това наричаме морал. Мнозина говорят за морал, считат се за морални личности, но като разглеждате постъпките им, виждате, че навсякъде те вземат повече, дават по-малко. Това не са морални постъпки: морален човек е онзи, който дава повече, а взема по-малко. „Ама ще осиромашеем.“ Това е в реда на нещата: двамата няма да осиромашеят – единият ще осиромашее. Едновременно двама души не могат да бъдат богати, учени, силни: единият ще бъде богат, другият – сиромах; единият ще бъде учен, другият – невежа; единият ще бъде силен, другият – слаб. Ако лицето на жената е валчесто, на мъжа ще бъде продълговато. Мъжкият принцип руши, женският съгражда. Това не значи, че мъжът трябва да руши, а жената да гради: ние разглеждаме мъжа и жената като принципи.

Следователно когато казваме, че мъжкият принцип руши, имаме предвид процеса на разумното разрушаване: старото трябва да се разруши, за да се съгради нещо ново. Когато прилага разумността си, човек изпълнява Волята Божия: не е ли разумен, Волята Божия стои далече от него. Като погледнете човека, вие познавате вече доколко

той изпълнява Божията воля: всичко е написано на лицето, на главата, на цялото му тяло. Ако по листата на лозата лозарят познава качеството, защо вие по лицата на хората не можете да четете какво са писали техните деди и прадеди и какво пишат те днес? Който не може да чете, лесно се разочарова и очарова. Като се разочарова, човек вижда повече грешките на хората и ги преувеличава; като се очарова, той вижда добродетелите им и пак ги преувеличава. Добре е човек да чете така, че по човешките лица да не преувеличава нито грешките, нито добродетелите им, но да вижда нещата в тяхната действителност. За всяко нещо човек трябва да има ясна представа, за да познае първо себе си, а после ближните си.

Един беден, но благочестив човек обичал да ходи на черква, но все не успявал. Защо? Защото често посещавал бедни, болни, вдовици, сирачета и им услужвал, с каквото могъл. Тъкмо се готвел да отиде на черква, виждал, че богомолците се връщат вече. „Защо не идваш навреме?“ – запитал го един ден свещеникът. „Спират ме някои хора на улицата, разговарят с мене.“ „Всичко ще сложиш настрани, ще бъдеш изпълнителен в задълженията си към Бога.“ Бедният и благочестив човек се смутил от тази забележка, но премълчал. Той се запитал в себе си: „Наистина, кое всъщност е Волята Божия? Да ходя на черква или да помагам на бедни, болни и страдащи?“. След като сам си отговорил на въпроса, той престанал да се смущава от грешките, които другите му приписвали. Който има дълбоко вътрешно разбиране, вътрешен морал в себе си, само той може да изпълнява Волята Божия. Докато се страхуват едни от други, хората не могат да изпълняват Божията воля. Някой иска да се прояви, но казва: „Какво ще помислят хората за мене?“. Не е важно какво ще мислят хората за тебе – важно е какво Бог мисли за теб. Ще дойде някой да ти каже, че си постъпил зле, и ще те съди. Човек сам знае дали постъпва добре, или не.

Един американски проповедник държал една хубава проповед. Като слязъл от амвона, един от слушателите се приближил до него и му казал: „Проповедта ви беше много хубава. Поздравявам ви!“ „Това го зная, казаха ми го,

преди да сляза от амвона. Сега бих желал да зная колко души се обърнаха към Бога след моята проповед, искам да зная на колко души се отвориха сърцата и кесиите“. Да харесвате само една проповед, без да е направила някакъв преврат във вас, това е все едно да отидете на банкет, да чукате чашите си и да пиете наздравица за българския народ. Вие пиете за здравето и благоденствието на българския народ, но всичко влиза във вашите стомаси. Така не се помага на народа: за предпочитане е Бог да ви намери по домовете на бедни и страдащи, на които помагате, отколкото да бъдете първи на черква. Бъдете първи при страдащите, а последни – в черквата. По-добре е да бъдете праведни пред Бога, а безверници пред хората, отколкото праведни пред хората, а грешни пред Бога. Младото поколение се нуждае от нов морал, от нови възгледи за живота, от нови педагогически принципи. Едно трябва да се знае: не можете да предадете на хората това, което нямате в себе си. Колкото и да им говорите за морал, за любов, за право, ако не носите тия неща в себе си, те нищо не могат да възприемат. Могат да ви слушат, да се възхищават от цветистата ви реч, но като свършите, ще кажат: „Нищо не ни даде този човек, нищо не остана у нас“. Защо? Защото този, който говори, сам не изпълнява Волята Божия, той не служи на великите Божии закони.

Следователно истинско знание, истинска Любов, истински морал са ония, които дават нещо на човека. Не е въпрос само да трупате знания, но това знание трябва да ви преобрази. Знание, което не може да възкреси човека, не е намясто. Какъв смисъл има знанието, което внася смущение в душата? Някой иска да покаже, че има големи знания, и започва да предсказва страшни работи. Като го слушат, хората започват да се плашат, те казват: „Страшни работи ще станат тази година“. За кого? „За всички хора, за целия народ.“ Не, страшни работи стават за неразумните хора; за добрите и разумни хора всичко е добро. Казано е в Писанието: „Всичко, което се случва на онези, които любят Бога, е за добро“.

И тъй, задачата на всеки човек е да люби Бога и да изпълнява Неговата воля. Като прилага Любовта в живота

си, той може да бъде и богат, и учен, и силен; ако не прилага Любовта и не зачита великите закони на Битието, човек е изложен на големи страдания. Ако малкият пръст на ръката ти заболее, ако започне да бере, а ти не му обръщаш внимание, заразата ще се разпространи по целия организъм. Същият закон се отнася и към цялото човечество: ако хората не се обичат, те са осъдени на смърт, на зараза. Омразата е зараза – влезе ли в един човек, тя обхваща всички. Хората са удове на Божествения организъм, значи на всеки едного е възложена задача да се справи с всичко отрицателно в себе си, да не го допусне да излезе вън, да зарази неговия ближен. Само така ще разбере човек, че нещастието на едного е нещастие на всички и благото на едного е благо на всички. За да се проникне от тази идея, човек трябва да си постави като задача да служи на Бога. Това служене обхваща служене на ближния, както и на самия себе си. Чрез служенето човек познава себе си, познава окръжаващите, техните мъчнотии и страдания, и се изпълва от желание да помага. Това не значи, че може да помага на целия свят, но като живее освен за себе си, и за ближните си, той става силен. Светът се нуждае от силни хора.

Какво представлява знанието? Думата *знание* започва с буквата *з*, която е съставена от два полукръга. Тази буква трябва да се разтвори, да образува един голям кръг, в който да влязат всички форми – одушевени и неодушевени. В човека като в малка вселена се включват всички форми, които той постепенно трябва да изучава. Изчезнат ли те от човека, той потъва във вечен мрак, в небитието. Като ученици стремете се да прилагате новия морал, изучавайте нещата от гледището на новия морал. Като се произнасяте за постъпките на хората, прилагайте новия морал като единица мярка. По този начин няма да изпадате в заблуждения. Ако някой човек се ръководи в постъпките си от своите лични интереси, ще знаете това и няма да се разочаровате; ако се ръководи от интересите на своите ближни, и това ще знаете. Най-после, ако се ръководи от Божествените закони, ще знаете, че този човек служи на Бога. Следователно ако на първия човек дадете един кило-

грам ябълки, той ще ги задържи за себе си; ако на втория дадете ябълките, той ще задържи за себе си половината, а другата половина ще раздаде; ако третият получи ябълките, той ще раздаде всичките, а за себе си ще откъсне една ябълка направо от дървото. Това значи служене на Бога. Така трябва да постъпват родителите, учителите, духовенството, държавниците и т.н. Всеки трябва да се проникне от идеята, че неговото благо е благо на всички, да бъде готов да раздаде всичко, което има, а за себе си да откъсне един плод от Дървото на живота.

Много се е говорило на хората за служене на Бога; и досега още се говори, но въпреки това те се запитват: „Защо трябва човек да служи на Бога?“. Отговорът е следният: който иска да осмисли своя личен, семеен, обществен и общочовешки живот, трябва да служи на Бога. Като приеме служенето за свое верую, той може да каже: „Сляп бях едно време, но сега прогледнах и виждам ясно“. Не приеме ли това верую, той сам се излага на страдания и смърт.

Ето защо отсега нататък когото срещна, ще го питам по кой закон ходи. Има два закона, по които човек върви: законът на Христос – законът на Любовта, и старият закон. Христовият закон подмладява и възкресява човека, а старият закон прави човека още по-стар, отколкото е в действителност. Сега, като се върнете у дома си, нека всеки си зададе въпроса на кой закон служи. Като си отговорите, започнете да работите, да развивате талантите си. Който има пет таланта, да изработи още пет; който има два таланта, да придобие още два; който има един талант, да не го заравя в земята, но да работи, да придобие още един. Работете за Господа, за ближните си и за себе си. Това е задачата, която трябва да решите в този живот.

Само проявената Божия Любов,
само проявената Божия Мъдрост,
само проявената Божия Истина
носят пълния живот.

44. лекция, 24 юни 1931 г., София, Изгрев

ПРИЛОЖЕНИЯ

ОБЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ

[1] **Илия** е еврейски пророк от IX век пр.Хр., живял в Древна Юдея. За него е писано в Стария Завет, Новия Завет, Талмуда и Корана. С големи подробности е разказано за него в III и IV *книга Царства* и по-малко във II *книга Паралипоменон* и *Книга на Малахия*. Пророк Илия се появява, за да върне еврейския народ към истинския Бог, защото се е увлякъл по идолопоклонство. Нищо не се знае за произхода му. Името му, което означава „моят Бог е Яхве", може би му е дадено заради борбата му с култа към езическото финикийско божество Ваал. Характерното за Илия е, че проповядва и изобличава дръзко и безстрашно. Той заповядва безмилостно да се избият всички жреци на вавилонската богиня Езавел. Свети пророк Илия единствен сред хората е взет жив на Небето и не е умирал физически. Той се възнася, като с ученика си Елисей отива до брега на Йордан, а от другата страна на реката стояли още петдесет ученици и ги наблюдавали. Тогава Илия взел кожуха си, сгънал го, ударил с него водата, тя се разделила и двамата преминали по сухо. Изведнъж се появила огнена колесница с огнени коне и отнесла Илия с вихрушка на Небето. Като излитала тя, кожухът му паднал на земята и Елисей го взел. Когато Йоан Кръстител и Исус Христос са проповядвали, някои юдеи са ги мислели за завърналия се Илия. Според тълкуванията на православната църква за пророк Илия се говори в последната книга на Библията – *Откровение на свети Йоан Богослов*, като за единия от двамата пророци, които Бог ще прати преди края на света, за да изобличават антихриста. Пророк Илия е един от най-великите християнски светци.

[2] **Соломон** е последният от тримата царе на обединеното еврейско царство, което той наследява от баща си Давид. Соломон управлява в средата на X в. пр.Хр. При него Древен Израел достига най-голямата си военна сила, като подчинява съседните области от долината на Ефрат до границите на Египет. Той предприема и мащабна строителна програма, увенчана от Соломоновия храм в неговата столица Йерусалим. Държавата, създадена от него, се разпада малко след смъртта му. Голяма част от сведенията за Соломон идват от Библията, като по-късно му е приписвано авторството на няколко от нейните книги (сред тях *Притчи Соломонови*, *Еклисиаст* и *Песен на песните*). В Библията Соломон е възхваляван за своята мъдрост, богатство и могъщество, но в същото време е обвиняван за толерантността към многобройните си жени, които, макар и приели юдаизма, продължават да почитат старите си богове**.**

[3] **Давид** (*мил, възлюбен*) е библейски цар на Израил и Юдея, приемник на Саул, баща и предшественик на цар Соломон. На Давид се приписва авторството на повечето от псалмите, включени в Библията, смятан е за пророк от юдаизма. За него се разказва в книгата *I Царства*. По времето, когато действащият цар Саул се компрометирал в очите на своите поданици, израилският съдия Самуил е натоварен да избере нов цар. Чрез пророческо откровение изборът му се спрял на Давид, тогава все още невръстно дете. Той влиза в битка срещу филистимеца Голиат – гигант, потомък на свръхчовеци от по-старо време, смятан за непобедим. Давид – все още невръстен, победил гиганта, като му нанесъл смъртоносен удар с прашка. Давид има славата на прекрасен поет и музикант (свирел на арфа). Като цар успява да укрепи държавата си, дава началото на мащабно строителство – градове,

канализация, водопроводи, крепости – особено в столицата си Йерусалим. Давид води успешни войни със съседните си държави. В морално отношение личността му като цар е противоречива – той изпраща своя военачалник Урий на сигурна смърт, за да може да се ожени за неговата съпруга Вирсавия.

[4] **Моисей** е библейски герой, религиозен водач, законодател и пророк в юдаизма, една от най-важните личности в еврейската история, автор на *Петокнижието*, първите пет книги от Библията. Същевременно книгите *Изход, Левит* и *Числа* представляват своеобразна биография на Моисей. Той достига високо обществено положение в Египет, но оглавява евреите в усилията им да се освободят от египетското робство. Библията сочи Моисей като основна фигура в така наречения *Изход* – преселението на евреите от Египет в Ханаан, както и в консолидирането на еврейските племена около култа към Йехова. По време на пътуването им на изток Моисей получава Десетте Божи заповеди – основа на еврейското законодателство, както и на редица други правни, религиозни и житейски норми от еврейската традиция, въвежда институцията на Съдии на Израил – по-късно главни водачи на народа му, превръща брат си Аарон и неговите потомци в жреци на Йехова. Въпреки че доживява до 120 години, той умира, преди евреите да достигнат Обетованата земя.

[5] **Апостол Павел** е един от най-важните апостоли на християнството, изиграл решаваща роля в неговото разпространение извън еврейската общност. Той е роден в град Тарс в Киликия в еврейско семейство и името, което използва в еврейската общност, е Савел. В същото време той е римски гражданин по рождение и когато пише на гръцки, използва латинското си име Павел. Той първоначално участва в гоненията срещу християните.

След чудодейното явяване на Христос при Дамаск той става християнин и един от най-ревностните разпространители на християнската вяра. Проповядва в Антиохия, Киликия, Кипър, Ефес, Атина, Македония, Коринт и Испания. Около 67 г. Павел е осъден на смърт и е екзекутиран в Рим. Според християнската митология смъртта му е съпроводена от множество чудеса. Новият Завет на Библията съдържа четиринадесет послания, написани от апостол Павел.

[6] **Исай**, или св. пророк Исаия, произлиза от рода на юдейските царе и пророчества във втората половина на VIII в. пр.Хр. Той живеел свято, спазвал строго Закона Господен и угаждал на Бога, Който му се явил в чудесно видение и му заповядал да възвести Неговата воля на юдейския народ. Исаия сам разказва за това чудесно явление в VI глава на *Книга на пророк Исаия*. Оттогава той, послушен на Божията повеля, встъпил в пророческо служение. Господ му възвестил, че ще накаже юдейския народ заради неговата неблагодарност и безчестие. Господ в безпределното Си милосърдие се бавел с гнева си и неведнъж избавял Йерусалим от нашествията на враговете. Но чудесните личби не обръщали към Него сърцата на юдеите. Пророкът се стараел да събуди в юдеите вяра и благочестие, като им предсказвал за дохождането на Месията Христос: той говорел за Него по-ясно и по-подробно, отколкото всички други пророци. Вдъхновен от Божия дух, Исаия проследил в пророчествата си целия земен живот на Спасителя. Той пророкувал в течение на 60 години. Преданието говори, че е умрял в дълбока старост – на 126 години.

[7] **Пророк Иеремия** е живял 600 г. пр.Хр. Наставлявал народа в истинското богопочитание. Предсказал падането на Йерусалим, което е станало в негово време. По време на вавилонския плен оплакал поробената си родина. Иеремия

започнал да укорява народа заради идолопоклонството и да го предупреждава, че Божият гняв ще дойде над него. С тая цел написал книгите *Плач Иеремиев, Послание на Иеремия* и *Книга на пророк Иеремия.*

[8] **Йона** (*гълъб*) е пророк от Стария Завет. Живее в Галилея. Той получил от Бога дара на пророчеството. В онова време жителите на Ниневия разгневили Бога със своя беззаконен живот и Той заповядал на Йона да отиде в тоя град и да проповядва покаяние, но Йона се уплашил, защото знаел, че ниневийците са свирепи хора. В страха си Йона забравил, че трябва да изпълнява безпрекословно заповедите на Господа. Силно смутен и развълнуван, той се качил на кораб и тръгнал в друга посока, но Бог скоро го наказал за малодушието и непослушанието. Страшна буря се надигнала в морето, корабът бил в голяма опасност. По заповед на Бога един кит погълнал Йона и той прекарал в утробата му три дни и три нощи. Изхвърленият в морето и погълнат от кита Йона чувствал смъртна печал, но не изгубил присъствие на духа. В него се появила надежда, че Господ ще го спаси от морската дълбочина и той започнал да се моли на Бога, като се каел за греха си. Като минали четиридесет дни и погибелта на Ниневия не последвала, ниневийците видели в това знак за Божията милост и прошка, излезли от града и отишли при пророк Йона. Дали му дарове за Йерусалимския храм като благодарност за спасението си. Съпровождан от признателността на ниневийци, Йона се оттеглил с мир в родната си земя. Автор е на *Книга на пророк Йона*.

[9] **Тримата момци в огнената пещ.** Става въпрос за притчата, поместена в *Книгата на пророк Даниил,* 3:24-91. Цар Навуходоносор заповядал да излеят от злато грамаден истукан, на който трябвало да се покланят всички, иначе ще бъдат хвърлени в горяща огнена пещ. Тримата момци

Седрах, Мисах и Авденаго отказали да му се поклонят заради вярата си във Всевишния Бог. Царят се разгневил, заповядал да разпалят пещта и да хвърлят в нея завързаните момци. Но Бог ги пазел, Той им пратил на помощ Своя Ангел. Сред огъня момците оставали невредими и пеели на Господа песен на хвала и благодарност. Учуденият цар се приближил до отвора на пещта и ги извикал. Те веднага излезли от огъня и дошли при царя, който с удивление видял, че нито дрехите, нито космите им били опалени, само веригите, с които били вързани, паднали от краката им. Тук царят познал Силата Божия и благословил Бог, Който избавил тези, които са се надявали на Него. Тримата момци, така чудесно спасени, оттогава били на голяма почит пред царя и народа.

[10] **Даниил** произхожда от царски род и още като юноша е отведен във Вавилон като пленник. Там изучил халдейския език и мъдрост и бил взет на служба в царския двор. Даниил изтълкувал на Навуходоносор неговите забележителни сънища за най-важни свещени събития. Историята на неговия живот и на делата му е описана от самия него в *Книгата на пророк Даниил* в Стария Завет. Навуходоносор, удивен от мъдростта му, му поверил началството над всички вавилонски мъдреци. Но Даниил продължавал да се моли на своя Бог. Велможите донесли за това на царя, като искали да го осъдят. Царят обичал Даниил, но го хвърлил в лъвската яма, входът на която бил запечатан с печат. На разсъмване той видял в ямата Даниил, който му казал, че Бог е изпратил Своя Ангел и е затворил устата на лъвовете. След това царят издал закон всички да благоговеят пред Данииловия Бог. Даниил преживял до дълбока старост и се удостоил с чудни откровения от Господа. В пророчески видения му били открити съдбините на народите и царствата, времето на идването

на Спасителя и съдбата, която ще постигне Йерусалим. Това му било възвестено чрез Архангел Гавриил. Даниил в пророчествата си говори също така за Второто пришествие и за Страшния съд.

[11] **Кабала** (от иврит *получаване*) е мистична традиция. Тя не е религиозно учение, а просто ключ за правилното разбиране на свещените текстове, основен принцип, върху който се изграждат множество системи на тълкуване; дори практиките, свързани с изучаването на някое от кабалистичните учения, се възприемат като съпътстващи и условни. Като цяло Кабала почива върху специфично тълкувание на текстовете на *Тора* (петте книги на Моисей или *Закона* в Стария Завет: *Битие, Изход, Левит, Числа* и *Второзаконие*). При своето тълкувание на тези текстове Кабала се спира върху „особения мистичен смисъл“ на значението на буквалния прочит на думите. Последователите на Кабала смятат, че тя е шифърът, който мистично разкрива смисъла и значението на Словото Божие. *Зохар* е най-важната книга на Кабала, обясняваща дума по дума Библията и посланията ѝ. Основната идея на Кабала е, че всеки човек е свързан с Бог и че трябва да работи върху различни аспекти на своята душа, за да постигне хармония. Кабалата учи, че преди Големия взрив всички човешки души са били едно цяло, една светлина; след Големия взрив единната енергия се разделя и се появяват Вселената и материалният свят. Всеки човек се стреми да се свърже обратно със светлината. С Кабала се свързват и сходните ѝ окултни науки като нумерология, астрология и др.

[12] **Зеведеевите синове** – Матей 20:20-21

[13] **Йов** (*омразният, гонението*) е герой от *Книгата на Йов* от Стария Завет. Той е богат, благословен човек, който се страхува от Бог и живее праведно. Но

Сатаната оспорва почтеността на Йов и Бог го оставя в неговите ръцете. Тогава за Йов започва трагедия: той загубва децата си, богатството си и здравето си. *Книгата Йов* съдържа най-трудната поезия в Стария Завет и сто думи, които не се срещат никъде другаде, тя е изключително самобитна и обикновено се свързва с премъдростната, т.е. нравствено-поучителната литература.

[14] **Евангелие от Матей** 18:23-34

[15] **Талант** – антична мярка за тегло, използвана в Европа, Северна Африка и в Близкия изток. В Римската империя 1 талант съответства на масата на водата, която се съдържа в една стандартна амфора (около 26 литра). В Древен Рим талант наричат теглото на 100 римски либри (1 либра = 327 грама или на 96 драхми). С таланти измервали и среброто и златото, които имали равностойност на определено количество златни или сребърни монети.

[16] **Авраам** е праотец на много племена, в това число на исмаилите, израилтяните и др. Той е потомък на сина на Ной – Сим. Според библейската книга *Битие* Авраам е първият от патриарсите на еврейския народ. Името му на еврейски означава *велик баща*, но впоследствие Бог променил името му на Авраам – *баща на множеството*, като знак, че ще стане прародител на евреите. В религиите юдаизъм, християнство и ислям Авраам е ключов персонаж, тъй като играе важна роля в двете свещени книги – Библия и Коран. Юдеи, християни и мюсюлмани го наричат *бащата на народа на Израил*. За юдеите и християните това става чрез сина му Исаак, а за мюсюлманите той е пророк на исляма и е прародител на Мохамед. За да изпита верността му, Бог поискал от Авраам да принесе в жертва своя син Исаак, но в последния момент превърнал момчето в агне. Бог казал на Авраам да напусне родния си дом в Ур и да завладее земята Ханаан. Там Той сключил завет с него – заради

верността си към Йехова Авраам получил обещания, че ханаанската земя ще принадлежи на потомците му.

[17] **Аристотел** (384-322 г. пр.Хр.) – древногръцки философ, ученик на Платон. Учител и възпитател на Александър Македонски. Баща на съвременната наука, той поставя началото на етиката, естетиката, психологията, политологията, икономиката, метеорологията и др. Създател е на логиката като наука. Най-известното му съчинение е *Метафизика*, в което развива идеите си за битието, мисленето, вечността и др. Оприличава Бог на неподвижен двигател, който сам не се движи, но задвижва всичко. Повлиява силно на цялата философия и най-вече на западната християнска теология.

[18] **Платон** (427-347 г. пр.Хр.) – древногръцки философ, бил учител на Аристотел и ученик на Сократ. Последовател на питагорейството, ходил е и в Египет. Във философията си развива ученията за идеите като надсетивни, нематериални същности на Битието, за диалектиката, безсмъртието на душата, за знанието като припомняне, за Вселената като живо същество, за андрогинията и др. Пръв посочва съществуването на Атлантида.

[19] **Саул** (*питал* или *питащият*) е първият цар на Израил, чиято история е предадена в книгата *I Царства,* 9-31. глава. Той е изключително силен и смел човек и спечелва големи войнски победи. Заради нетърпението си превишава своите правомощия, като принася жертви, и понякога не се подчинява на Бога, заради което пророк Самуил предрича отхвърлянето на управлението му. Последните му години преминават в горчив сблъсък с неговия наследник Давид.

[20] **Никодим** – новозаветна библейска личност. В Своята беседа с него (Йоан 3:5-7) Христос изяснява някои важни страни от Учението Си, между които е и условието за

спасението на човека – новораждането. По този повод Той казва на Никодим: „Истина, истина ти казвам: ако някой се не роди от вода и Дух, не може да влезе в Царството Божие; роденото от плътта е плът, а роденото от Духа е дух. Недей се чуди, задето ти казах: вие трябва да се родите свише“.

РЕЧНИК НА ЧУЖДИ И ОСТАРЕЛИ ДУМИ

алтруизъм (от **алтруист** *фр.*) Поставяне на чуждите интереси над собствените, безкористна работа за доброто на другите.

апелативен съд *спец.* По-висша съдебна инстанция, която проверява правилността на присъдите и решенията, определени на по-ниско съдебно равнище.

атавизъм *лат.* Връщане към нещо отживяло, поява на белези у човека, често уродливи, които са свойствени на неговите далечни предци.

бел *тур.* Вид права лопата за копаене; лизгар.

вретище *ост.* Голяма торба, чувал.

дедуктивен *спец.*(от **дедукция**). Вид умозаключение от общото към частното.

дервиш *тур.* Мохамедански калугер.

епитрахил *черк.* Част от свещеническите одежди във вид на широка и дълга лента, която се надява на врата по време на служба.

звонкови пари *рус.* Монети.

индуктивен (от **индукция** *лат.* **подбуда**) 1. Форма на мислене, при която общите закони и правила се извеждат от частни случаи. 2. Процес, при който едно явление възниква под въздействието на друго.

исо 1. Пригласяне в черковното пеене, обикновено с равен глас. 2. *разг*. Пригласям някому, съгласявам се, послушно изпълнявам нечия воля.

каракчия *ост.* Народен лечител, който умее да намества навехнати или счупени кости.

касационен съд *спец.* Върховен съд, който преразглежда или отменя съдебни решения на по-нисши инстанции.

капище *тюрк.* Езически храм.

кираджия *ост.* Наемател.

крина *истор.* Дървен цилиндричен съд, използван в миналото като мярка за зърнени храни (около 15 кг).

маане *тур.* Турска песен или мелодия с извивки.

меродавно. Авторитетно, отговорно, достоверно.

мяза *ост.* Прилича.

наргиле *тур.* Ориенталски прибор за пушене, при който димът минава през стъкленица с вода.

непреривен *рус.* Непрекъснат.

остен *ост.* Тънка тояга с остър железен връх, която служи за подкарване на едър рогат добитък.

пенязи *ост.* Римски сребърни монети.

пермутация *лат.* Разместване, смяна.

реторта *лат.* Обла стъкленица с дълга отводна тръба, която служи за нагряване и дестилиране на веществата при химични опити.

ритмус *ост.* Ритъм.

спектроскоп *лат.* Уред за наблюдаване на спектрите чрез разлагане на светлинните лъчи.

трен *фр., ост.* Влак.

уд *ост.* Крайник, орган на тяло.

услишание *рус.* Чуване, слушане.

фалимент *ит., разг.* Фалит.

шиник *тур.* 1. Дървен цилиндричен съд. 2. Мярка за зърнени храни, равна на половин крина.

юлар *тур.,* **оглавник.** Въже или ремък, с които се връзва добичето през главата.

ТЕМИ

Лекция 4. **Общи и специфични идеи**. „Силата на общите идеи“
Лекция 6. **Права мисъл**. „Ползата от скърбите и страданията“
Лекция 7. **Вътрешни прояви.** „При какви условия се явяват скърбите и страданията?“
Лекция 8. **Определено време и място.** „Път за добиване на истинско щастие“
Лекция 11. **Четирите полета.** „Специфичното на добрия и на лошия живот“
Лекция 12. **Правилно отношение към числата.** „Произход на злото“
Лекция 13. **Основа на живота.** „Най-силното чувство на физическия живот и най-силното чувство в духовния живот“
Лекция 14. **Точка на равновесие.** „Най-високият връх в човешкия живот“
Лекция 15. **Просветено съзнание.** „Най-силната мисъл, която някога ви е направила впечатление“
Лекция 20. **Новата епоха.** „Произход на човешкия мозък“
Лекция 24. **Светлият образ**. „Разлика между доброто и злото“, „Кое е по-добро за човека – да обича или да го обичат?“
Лекция 25. **Израз на Божествените идеи**. „Разлика между вяра и безверие“
Лекция 27. **Причини за несполуки.** „Причини за несполуките в живота“

Лекция 28. **Послушание.** „Причини за сиромашията“
Лекция 30. **Закон на числата.** „Защо хората носят пари в джобовете си?“
Лекция 35. **Възстановяване.** „Най-важната работа, която човек започва сутрин“
Лекция 39. **Музикални прояви.** „Причини за щастието “

ПРАВИЛА, МЕТОДИ, УПРАЖНЕНИЯ, ОПИТИ И ЗАДАЧИ

Лекция 14. **Точка на равновесие. Метод** за лекуване с вяра. Да се поставят дланите на ръцете на болното място и да се каже: „Аз живея в Бога. В Бога не съществуват никакви болести“.

Лекция 17. **Умствени прояви. Задача** да се изучава човешкият нос: формата, големината, широчината, линиите му, а след това и големината на неговите пори.

Лекция 20. **Новата епоха. Правило**: ученикът да бъде доволен и в недоволството си.

Лекция 22. **Дишането на човека и на животните. Опит** да се нарисува котка, мишка, куче и орел, за да видим доколко сполучливо можем да предадем формите им.

Лекция 26. **Зенитът на живота. Метод** за обновяване и подмладяване, като се изтеглят последователно всички пръсти на лявата ръка, а след това и на дясната.

Лекция 27. **Причини за несполуки. Метод** за възстановяване на здравето, като човек по няколко пъти на ден тегли пръстите си.

Лекция 28. **Послушание. Упражнение** за разрешаване на мъчнотиите в живота, като се хване с лявата ръка палеца на дясната ръка и се поглади.

Лекция 32. **Смяна на силите. Опит** за десет дни да не се плюе на земята и да се трие носа с кърпичка.

Лекция 34. **Специфична работа. Метод** за смекчаване и подобряване на съдбата, като се повтарят често следните

думи: „Вярвам, че живея в Бога и Той – в мене. Вярвам, че животът е разумен и никой не може да ме лиши от благата, които Бог е определил за мене“.

Лекция 39. **Музикални прояви. Упражнение** една седмица да пеем по нов начин, за себе си, като предварително се нагласим с Природата. Да пеем по три песни на ден: сутрин – песента *В начало бе Словото*, на обед – *Бог е Любов*, и вечер – *Духът Божий*.

Лекция 42. **Свобода на съзнанието. Упражнение** като станем от сън, да сложим лявата си ръка на лявата страна на челото, където е музикалният център, а дясната ръка – на десния музикален център, и да започнем да мислим за музиката.

Лекция 43. **Музикален живот.** Размишление върху Доброто.

Петър Дънов
Учителя

ОБЩ ОКУЛТЕН КЛАС

БОЖИЯТ ГЛАС

година десета

Редактор *Спаска Миховска*
Художник *Илиана Попова*
Предпечат *Иван Джеджев*

Издателство „БЯЛО БРАТСТВО“
София, ул. „Ген. Щерю Атанасов“ 6
Тел: (02) 418 01 10; 0897 847 641

Отпечатано в Университетска печатница

www.beinsadouno.org
www.bialobratstvo.info

izdatelstvo@bialobratstvo.info